10 — 1890

11 — 1891

TAFEL II—10

12 — 1892

L. Deposuere

GGA
574

LOQUELA

Nº 1, Meimaand 1890. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AAFSCH. Z. De Bo. Ook : Onbeleefd, bot, ruw. — Wat aafsche veint is dat, om tegen te spreken! Geh. *Lichtervelde.*

AFSLEPEN, *sleepte af, afgesleept.* = Eigentlijk met een sleepnet afvisschen; overdrachtelijk, een geheel geweste, van huis tot huis ommegaan en bezoeken, b. v. op schooi, uit herderlijke plicht, liefdadigheidshalve. — Wij hebben in vier uren tijds heel den westhoek afgesleept, en 20 fr. ontvangen. Geh. *Lichtervelde.*

ANKLAUW, den. = Eigentlijk enklauw, enkel, knoezel, kneukel; beeldelijk, onhandigaard. — 't Is zoo'n anklauw van een jongen! Geh. *Mechelen.*

ANTHIER. = Onthier. Z. *Toeanthier.*

BEIEREN, *beierde, gebeierd.* = Beiers, d. i. kleene luchtblazekens opwerpen, zoo 't water doet, dat op het koken staat. — Maalt zeere kaffee : 't water beiert al. Geh. *Lichtervelde.*

BETEIEN, *beteide, beteid.* = Tot eenen tei, eenen teeuw maken, poesteren, paplammeren, toegeven, aanmoedigen, verkeppen. — « Waarom dat kind alzoo beteien? Je zu't er later slagen van he'n. » Geh. *Adinkerke.*

BIDZALIG. Z. De Bo. — Gij en betrouwt mij niet meer en ge'n gelooft niet dat ik u zegge : en wel, voegt u bij Jan Bachterschuere, *hij* is heilig, *hij* is bidzalig! Geh. *Lichtervelde.*

BOFTREK, den. = Iets dat men boffender wijze zegt of doet. — Hij zei dat wel, maar hij en zou 't niet goeddoen : 't en was maar nen boftrek. Geh. *Kortrijk.*

BRAMEN, *braamde, gebraamd.* = (Boomstammen) met braamranken omwinden. — Braamt die jonge appelaars, of de kalvers gaan ze schenden. Geh. *West-Roosebeke.*

DIEPGRONDEN, *diepgrondde, gediepgrond.* = Uit den diepen grond ophalen, met de spa, b. v. eerde, pemen. — Ge moet die pemen diepgronden, of ge'n zult ze geen meester kunnen. Geh. *Beveren-bij-Rousselaere.*

Vrglk De Bo, *i. v.*

DIEPGRONDER, den. = Een die diepgrondt. —

De putbaas zegt dat de diepgronders die aan den dijk werken wel hun' daghure verdienen. Geh. *Passchendaele.*

DRAGE, de. = Aansprekelijkheid, met een schuimw. *responsabiliteit.* — Gij zegt altemale van ja, maar 'k zouder ik alleene achterna de drage van hebben. Geh. *Lichtervelde.*

DRAKEBUCHT, den. = Bucht, end, hevelte (De Bo), om eene drake te doen opgaan. — 'k En hebbe geenen drakebucht genoeg. Geh. *Lichtervelde.*

EFFEN. = Zonder corenten of rozinen in. — 'k Ete liever effen koeke als koeke met corenten. Geh. *Gulleghem.*

GANG, den. = Met een schuimwoord, *cours*, of *koers*, zoo sommigen schrijven. — De Hollandsche centen en zijn maar een centime weerd in den gang. Geh. *Kortrijk.*

GREMELINGE, de. = Brijzelinge. — Mijn man en wilt niet dat ik den grond van het vleeschzop bezige : 't is daar altijd veel gremelinge van been'n in, zegt hij. Geh. *Mechelen.*

HAND-VOOR-TONGE. = Op een zwijgen. — Ik zegge u dat hand-voor-tonge : past op dat gij 't niet en verklapt! Geh. *Lichtervelde.*

HERMEN. Z. *Loquela* 1889, blfz. 43. — Hij is gemakkelijk om meê te hermen. Geh. *Lichtervelde.*

HINGSTEBOER, den. = Landbouwer die hingsten houdt. — Ze' vader was een hingsteboer. Geh. *Mannekensvere.*

HINGSTEKNECHT, den. = Knecht die met den hingst rondrijdt, van de eene hofstede naar de andere. — Loopt meê, met den hingsteknecht. Geh. *Mannekensvere.*

JAN-BUL. = Eigenname van den stier, op zekere hoven. — Haast u : Jan-bul en heeft nog geen klaver g'had! Geh. *Noorden van Brugge.*

Bul is eigentlijk stier te zeggen, bij Kiliaen *bulle, bolle;* vandaar *bullig* (De Bo) verstierd; vrglkt bij Kramers *bul, bulhond, bulkalf, buldogge, bullegeld, bulleman, bullekop, bullepees, bulletouw, bulos.*

't Ligt in den aard van de Germaansche volkeren de dieren eenen eigenname bij te zetten; zoo heeft *Reginhard* de Vos zijnen Latijn-Franschen name *goupil, goupillon* verloren, en hij heet nu, op zijn *Franksch*, dat is op zijn Germaansch, *Reinhard, renard;* zoo is de Latijn-Fr. name *asinus, asne, âne* in 't Fr. vervangen door den Germaanschen toename (*balde, baulde, baude*) *baudet*, d. i. *Boudewintje, Boutje.*

Jan-bul is bij de Engelschen *John-bull*, en bij de Friesen *Jôst-bûl*, of enkel *Jôst.*

Wij hebben even zooveel recht aan ons *Jan-bul* als de Engelschen aan hun *John-bull;* en, is 't eene w. op het andere

BIBLIOTHECA BRUGENSIS

vertaald, dan en zullen waarschijnelijk de boeren van boven Brugge hunnen stiername naar Engeland niet gaan halen zijn!

Ondertusschen is *John-bull* ook Fransch geworden, en heeft het *John-bullisme* voortsgebracht.

Wat en wordt er ook geen Fransch?

JONG, het. = Deel, dat in zijn geheel omsloten en bevat is, b. v. eene plekke in eenen vlasschaard. — « 't Is ne schoone vlasschaard, maar 't zit in de' middel e jong, dat maar gemeene en is. » Geh. *Iseghem*.

KIEKEN, *kiekte, gekiekt*. = Van kieks, kiekens voorzien. — Wij en hebben 't verleden jaar maar slecht gekiekt geweest, d. i. weinig kiekens gehad. Geh. *Cuerne*.

KIJKEREN, *kijkerde, gekijkerd*. = Met den verrekijker, den kijker, den bijhaalder, zien. — Onze vrienden woonden op het naaste eiland, en bij helder weder konden wij m'kaar kijkeren. Geh. op *Banda-Nera*, in *Insulinde*.

KLETSWASCHTE, de. = Waschte van kleen goed: handdoeken, neusdoeken, enz. die men wascht als 't geen weêre en is om de groote waschte te doen. — Doet een kletswaschte, en stelt de waschte uit tot achter den winter. Geh. *Brugge*.

KRUIDGIERIG. = (Van land gezeid) waar 't kruid geren groeit, dat veel kruid voortbrengt. — Dat is kruidgierig land! Geh. *Iseghem*.

KWAKKELEN, *kwakkelde, gekwakkeld*. = « Door zijne beenen vallen, » zoo men zegt. — Dat kind wacht lange eer 't kan alleene loopen: als ik het neêrezette 't kwakkelt altijd. Geh. *Kortrijk*.

Kwakkelen is uitbouw met *-el-* van *kwakken* (De Bo), « inzakken, doorzinken, sterk begeven, Fr. *s'affaisser*. »

KWAKKEN, *kwakte, gekwakt*. Z. De Bo. — « 'k En ben niet rap te beene meer: als ik wat verre ga, 'k zou allichte kwakken. » Geh. *Gulleghem*. — Dat boomke zwakt en kwakt van de krieken. Geh. *Gheluwe*.

Z. *Kwakkelen*.

LANGELIPPEN, *langelipte, gelangelipt*. = Aanleggen om te krijschen. — Waarom gaat gij nu krijschen? — Ik en krijsche niet. — Nee'-g', maar g'hebt weêre al gelangelipt. Geh. *Iseghem*.

LANTE, de. = Donkeravond. — Hij komt gemeenelijk tusschen dag en lante. Geh. *Iseghem*.

LEGGE, de. = (Bij landbouwers, sprekende van strooi of hooi) een pakske kort strooi of hooi, dat nauwe bijeen vergaderd is, en waarvan de twee uiteinden naar het midden overgeplooid zijn. Ook, lang strooi, dat in twee'n geplooid is. Dat pakske strooi of hooi is beschikt om in eenen bondel gebonden te worden, of *is* in eenen bondel gebonden. 't Zijn gemeenlijk twee leggen in eenen bondel strooi of hooi. — « Haalt strooi, en geeft de beesten elk 'n legge. » Geh. *Männekensvere*.

LEIERIG. = Leierachtig (De Bo) vei. — Dat vlas staat zoo leierig! Geh. *Iseghem*.

LOERSPEGEL, den. = In Belgenlandsch Fr. *espion, spion*, spegel die buiten 't huis bevestigd is, om, zonder

gezien te zijn, te zien wie er belt, of wie er achter straten gaat. — « Madam heeft het zeker gezien: ze zat in heuren loerspegel te kijken. » Geh. *Kortrijk*.

LONKEN, *lonkte, gelonkt*. = Van de zonne sprekende, door een licht wolkenbedeksel schijnen. — De zonne en moet daarvooren niet schijnen: 't en moet maar lonkende weêre zijn. Geh. *Desselghem*.

MAAKHURE, de. = Maakloon (Kramers), 't gene men betaalt om iets te doen maken. — Zulk een kleed en is de maakhure niet weerd. Geh. *Kortrijk*.

MALEGEWIN, het. = Hoeveelheid meel dat de multerende (De Bo) meulenaars achterhouden, als loon van het malen. — Malen voor 't malegewin, dat is multeren of scheppen. Geh. *Lichtervelde*.

MARTEN, *martte, gemart*. = Naar de mart doen om te verkoopen. — Ik ga die koe marten. Geh. *Iseghem*.

ONDERHOUT, het. = Kleen hout, leeg hout, struikgewas in eenen bosch. — Die veugels weunen meest in 't onderhout. Geh. *West-Roosebeke*.

ONTEERDEN, *onteerdde, onteerd*, met de zware *ee* van *peerd, steert*. = Van eerde, aarde beroôven, zoo de boomvelders de bovenste wortels van de boomen doen, eer zij ze afkappen. — Wij hadden eenen boom onteerd, als 't begoste te regenen. Geh. *Lichtervelde*.

OPDRAG, den. = Opdragend, stijgend deel van eenen weg, Fr. *montée*. — Langs dien steenweg en zijn 't geen groote opdragen, maar 't klemt gedurig. Geh. *Wackene*.

Wel te onderscheiden tusschen *opdrag* en *opdracht*.

OPPAMPEREN, *pamperde op, opgepamperd*. = Eigentlijk al pamperen opbrengen, van daar aanmoedigen. — « Ge'n moet die kwa jongens niet oppamperen: ze zijn al boos genoeg van nu. » Geh. *Werveke*.

PAMPEREN, *pamperde, gepamperd*. = Eigentlijk met (pap uit) de panne kweeken; teêrkens behandelen, zinlijk voeden en toeven. — Jongens die te vele gepamperd zijn en deugen niet. Geh. *Werveke*.

Skeat zegt dat het Engelsch w. *to pamper*, dat even zoovele beduidt als ons *pamperen*, waarschijnelijk uit de Nederlanden afkomstig is, gelijk zoo menige andere Engelsche woorden; b. v. *beleager, burgomaster, clinker, dapper, easel, gulp, heckle, kink, knapsack, landskape, manikin, rover, skipper, trick, uproar, waggon, wainscot, yacht*, enz. Z. *W. W. Skeat Etym. Dict.* XIV en 750.

PAPLAMMEREN, *paplammerde, gepaplammerd*. = Eigentlijk kweeken, koesteren gelijk een paplam, een lam dat met (pap uit) de panne gekweekt wordt; verder, toegeven, toeven, aanmoedigen. — « Moe' je'n alzoo paplammeren, dien ellendigen tei? » Geh. *Adinkerke*.

POESTEREN, *poesterde, gepoesterd*, korte *oe*. = (Van koeien sprekende) bezorgen, begaan, maar bezonderlijk 's nuchtens ten achten de koeien uitlaten, den koeistal messchen en op nieuw strievelen, de koeien weêr inlaten en te eten geven. — Hebt gij de koeien al gepoesterd? Geh. *Alveringhem*.

Men zegt ook te Alveringhem: Een (ziekelijk) kind *poeste-*

ren, met den zin van *steukelen* (De Bo), *pamperen, pampelen, paplammeren, koesteren, kloesteren.*

Vrglkt De Bo, *i. vv., poester, poesterloon.*

PRATERE, den. = Mei, loovertak of ander teeken, dat men in eenen vlaschaard steekt, die verkocht is. — 't Is verloren bij den boer gegaan : 't staat een pratere in zijnen vlaschaard. Geh. *Cruyshautem.*

Het w. *pratere, preter* beteekent den bedrijver van een middeleeuwsch ambacht, te weten het praterschap. In de *Keur van Sint-Pieters-Leeuwe, Lennik, Jterbeke, Bodeghem en Strythem, van het jaer 1284, Belgisch Museum,* VI, bl. 299—300, wordt er van den *pratere* gewag gemaakt in dezer voegen : « Nieman en mach scove halen in der heren lant, sonder die coster : hi mach sijn recht halen, ende die smet sijn recht, die baertmakere ende die pretere, die 't coren huede, sijn recht. »

Bij 't w. *pretere* zet J. Fr. Willems, beneden de bladzijde : « *Pretere,* prater, graanschutter. » Volgens de keure zelve zou de *pretere* een zijn wiens ambt het is het koorn te *hueden,* d. i. te *hoeden,* te bewaren, te beschutten, een *graanschutter* dus.

Daar waren praters die akkerschade, andere die de boschschade te beletten hadden.

Ziet daarvan meer in Gailliards *Glossaire, i. v.;* in E. van Hoorebeke's *Les noms Patronymiques,* bll. 246 en volgende; bij Kiliaen, d'Arsy, Mellema en andere.

Van *messis,* akkervrucht, hebben de Franschen *messier* gemaakt, dat de Franschen name is van onzen *pratere.*

In steê van een *man die de akkervrucht bewaart,* beteekent het w. *prater* nu een teeken waarbij iemand bekend maakt dat een akkervrucht verkocht is.

Het w. *prater* leeft nog overal voort als geboortename : *De Praetere, De Pratere, Praetere, Praeters, De Preytere, De Preetere, De Pretere, Pretere, Preeters, Preters, Messier,* enz.

Die zeggen dat die name de *babbelaar* of de *priester* beteekent hebben 't mis.

REÊ, de, uitspr. *ré,* lijk in 't Fr. *pré.* = De tijd dat de hingsteknechten met de hingsten rondrijden, van de eene hofstede naar de andere. De reê duurt van te Maarte tot Sinte-Pietersdag. — « Die veint is hingsteknecht tot de we'we Osaer's, maar 'j en is hij daar maar voor de reê. » Geh. *Mannekensvere.*

RIJZE, de. = Roes (Kramers), rijsche, goe geschie, goed kome 't uit. — Hij heeft heel dien hoop op de rijze gekocht, zonder wegen of tellen. Geh. *Poperinghe.*

RUSTER, den. = Stake, steefel, stut, die een gewelf, eene stellinge onderschoort en belet te vallen. — Ge zult moeten rusters onder die balke zetten. Geh. *Brugge.*

RUT, den. = Schaarsheid, krotte, Fr. *pénurie.* — 't Is rut in de blommen. 't Is entwat van niet, 't is rut, 't is bucht. Geh. te... ? door zaliger Deken De Bo.

RUTTES. = Rut (De Bo). — « 'k Zijn ruttes espeeld : 'k en he'n geen een knikker mee'. » Geh. *Alveringhem.*

SCHORS, den. = Keer, gang, haal. — Hij brak een

ruite, hij stak zijn hand in den winkel en hij hadde, in eenen schors, wel voor 200 fr. juweelen meê. Geh. *Kortrijk.*

SCHUDDEN, *schudde, geschud.* = Uiteensmijten met de vorke, zoo men 't hooi doet; overdrachtelijk van de wolken gezeid. — Zoo lange als dat de lucht niet geschud en zit, 't en zal niet dooien. Geh. *Kortrijk.*

SCHURSEN, *schurste, geschurst.* = Eigentlijk de schurse afdoen, van daar bedriegen, stroppen, struffen. — 'k En zou mij niet geern laten schursen van dien kramer. Geh. *Lichtervelde.*

SMELTEWAS, het. = Afval van waslichtkeersen. — Doet al 't smeltewas bijeen, en verkoop'et. Geh. *Iseghem.*

SMODDEREN, *smodderde, gesmodderd.* = Stuifregenen. — « 't En heet den heelen dag ni angers eddaan os essmuukt en essmodderd. » Geh. *Wulpen.*

STAMPER, den. = Knecht die in een stampkot eene la begaat, hij zij voorslager of opmaker. — m'He'en, sedert dat vader overleden is, voor de tweede maal eenen nieuwen stamper. Geh. *Hooglede,* en omlands.

Vrglkt eenen anderen zin van 't w. bij De Bo, oude uitgave, bl. 1088ª.

STEKEN, *stak, gesteken.* = Hoogen, Fr. *liciter, enchérir.* Z. De Bo. — 't Is koopdag vandage : 'k ga gaan steken. Hij stak 20 fr. op die oude schapra, en hij ha' ze. Geh. *Thielt, Kortrijk.*

STEL, den. = Aanslag (Kramers) instel, Fr. *mise à prix.* — 50,000 fr. voor zulk een huis : dat en is geen stel! Geh. *Kortrijk.*

STELSEL, het. = « Montuur » (Kramers), het stalen of ander gereedschap, waarin de glazen van eenen bril gevat zitten. — Het stelsel van mijnen bril is gebroken. Geh. *Kortrijk.*

STEPEREN, *steperde, gesteperd.* Z. De Bo. — Een ziekelijk kind steperen, dat is poesteren, steukelen, enz. Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt *Poesteren.*

STERFPUT, den. = Put, zonder greppe of geule, waarin overschot van groensel, eerrappelschellen enz. geworpen worden en versterven. Ook put waarin 't water en de andere vochtigheid van eenen watersteen vergaârt en verzinkt, *puteus in quo aqua perit exsiccaturque,* zegt Kiliaen. — Ge zult moeten dien sterfput dempen, tusschen uwe keuken en mijnen hof. Geh. *Brugge.*

STERFVAT, het. = Doodkiste. — Geleverd een sterfvat. Geh. *Meenen.*

Vergelijkt bij De Bo het w. *scherfvat.*

TEILDERE, den. = Plaagsteert, onruste, die aan alles teilt en trekt; die niemand, niets gerust en laat, kwelzieke jongen. — Zwijgt ervan : 't is zulk een teilder' van ne jongen! Geh. *Kortrijk.*

TJEUTEN, den. = Tjoeten. Z. *Loq.* 1889, hlfz. 62.

TOEANTHIER. = Onthier, tot hier toe. — Toeanthier zult gij komen en niet verder. Geh. *Kortrijk.*

TOOVERBOOM, den. = *Liriodendron*, in 't Fr. *tulipier*. — Men zegt tooverboom, omdat er geen een blad van dien boom gelijk en is. Geh. *Deerlyk*.

De *Broussonetia papyrifera* Vent. heet, volgens Deken De Bo's Kruidwoordenboek, ook *tooverboom;* en dat Japansch houtgewas is « merkweerdig, » zegt De Bo, « om zijne onregelmatig gelobde bladeren. »

TROEP, den, korte *oe*. = Landsknecht, een die bij 't volk is, met een vreemd w. *soldaat*. — « Die loteling zal efflinke troep zijn. Me broêre is ook al in ettroep ekkleed. » Geh. *Poperinghe*.

TWEEDIENSTEPEERD, het. = « Een peerd van twee diensten, dat is een ploeg- en tevens rijpeerd, Fr. *cheval mixte*. — Dit woord, dat de boeren gebruiken, en kennen vele onzer gazettiers niet, die, naar costume uit het fransch vertalende, liever zeggen « een gemengd peerd. » Geh. te...? Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo. »

UITGANGINGE, de. = Maarte van een gesloten vrouwenklooster, die uitgaat en de boodschappen doet. — 'k Hebbe 't gehoord van de uitganginge, bij de Aarme Claren. Geh. *Brugge*.

UITTREK, den. = Keuringe der lotelingen, « *consul*, » Fr. *conseil de milice*. — Mijn jongen is naar den uittrek : ik hope dat hij gaat versteken zijn. Geh. *Iseghem*.

VERGETENDHEID, de. = Vergeetachtigheid. — Zijne vergetendheid is de oorzake van zijne armoê. Geh. *Kortrijk*.

VERGETENTHEID, de. = Vergetenheid, vergeetschap. — 't Is louter uit vergetentheid dat ik daar aan tafel niet geweest en hebbe. Geh. *Oost-Roosebeke*.

VERMISSEN, *vermiste, vermist*. = Tusschen twee of meer zaken missen ; 't een voor 't ander doen, zeggen, pakken. — 'k Vermiste : 'k wilde Jan zeggen, en 'k zei Pier. Geh. *Kortrijk*.

VERSOBBEDOBBEN, *versobbedobde, versobbedobd*. = Verzoppedoppen, al zoppedoppen (De Bo) verkwisten, verdrinken, verzuipen. — Hij heeft al ze' geld versobbedobd. Geh. *Lichtervelde*.

VERTUTTEREN, *vertutterde, vertutterd*. = Onttodderen, ontdodderen (De Bo). — Hij was er lijk geheel vertutterd van, als hij dien val gedaan hadde. Geh. *Iseghem*.

VOLDOEN, *voldeed, voldaan*. = Opmaken, volmaken, « *acheveeren*, » zoo ze nu beginnen te zeggen, met een hatelijk schuimwoord. — Dat huis en was nog niet voldaan. Geh. *Ooteghem*. — 'k Heb moeten 's zundags werken, om werk te voldoen. Geh. *Kortrijk*.

Kiliaen erkent dien zin van *voldoen*.

WAAIAARD, den. = Wanjaard (De Bo). Het w. geldt ook voor luiaard, leêgaard, laatlijend mensch. — Zwijgt, 't is zulk ne waaiaard ! Geh. *Lichtervelde*.

WAARZEGGEN, *zei waar, waargezeid*. Z. De Bo, die 't w. rijkelijk uiteendoet. — Een dienstbo, wiens meester ziek lag, zei : « Ja-ja, hij is ziek, hij is gelukkig dat hij wel

kan bestaan ; maar ikke, die nog zoo veel ouder ben als hij, ik moet ik-ik nog alle dage waarzeggen. » Dat is : alle dage genoeg winnen, om met vrouwe en kinders te kunnen toekomen. Geh. *Lichtervelde*.

Jan zegt tegen Pier, zijnen maat in 't kaarten, dat hij, Pier, die maar twee blaân meer en heeft, met alle twee die blaân moet winnen : « Pier, ge moet waarzeggen, of me zijn verloren ! » Geh. *Stalhille*.

WIJNSTOKERIJE, de. = Handelhuis van eenen wijnsteker, eenen « wijn*marchand*, » zoo de steêliên meest plegen te zeggen. — Jan werkt in Mijnheer van Gunters wijnstokerije. Geh. *Kortrijk*.

WIPPE, de. = Vederbak, springbedde. — Karel slaapt ook al op 'n bedde met 'n wippe. Geh. *Desselghem*.

In steê zeggen ze liever « *ressoor*, » Fr. *ressort*.

WITTEBERD, het. = Met een schuimw., « *assiete, tailloire*. » — Ze at uit een witteberd. Geh. *Wackene, Oostcamp*.

WOELE, de. = Drom, dos, gedrang. — Hij is zijn uurwerk kwijt gerocht, in de woele van 't volk. Geh. *Kortrijk*.

WUPIJZER, het. = Veêre, met een schuimw. « *ressoor*. » — Jan Mattheeuw en komt met zijn driewielkarre niet meer : hij heeft ook al een gerid met wupijzers gekocht. Geh. *Cortemarck*.

ZANE, de. = Zaan, zane (De Bo). Het w. bediedt ook de kappe die over 't water spreidt als men er olie of andere vettigheid ingiet. — 't Lag een geheele zane olie over 't water, waar dat vat geborsten was, langs den dijk. Geh. *Lichtervelde*.

ZEISEL, het. = Zeise (De Bo) gezegsel. — En loopt er niet achter : 't zijn al zeisels. Geh. *Kortrijk*.

ZIJDEBOK, den. = Bok die zijdachtige wolle draagt. — Hij schoot eenen zijdebok. Geh. op de *Kaap der goede hoop*, door een van Kortrijk.

ZINKEN *op, zank, zonk, gezonken*. = Gevestigd worden in genegentheid, voorkeur. — Mevrouwe is zoodanig op die maarte gezonken, dat ze van geen andere en wilt gediend zijn. Geh. *Brugge*.

ZOEGEN, *zoegde, gezoegd*. = Zoeven, leven houden gelijk het vier. — Wat zoegt er daar alzoo ? 't Is Cijs Vandamme'ns zwingelkot, dat afbrandt. Geh. *Sweveghem*.

ZOOMEN, *zoomde, gezoomd*. = Al ploegende, of anderszins voren makende, zijne erve vermeerzen, ten koste van den reengenoot of gelande. — Ze hebben wel 200 lands te vele, trouwens ze hebben altijd gezoomd. Geh. *Wackene*.

ZOTROK, den. = « Dwangbuis » (Kramers) Fr. *camisole de force*. — Ze hebben hem moeten den zotrok aandoen, of hij sloeg het al in brokken dat er was. Geh. *Wackene*.

ZWELGEN, *zwalg, zwolg, gezwolgen*. = Zwellen, dik worden. — Die vinger zal in 't eerste een beetje zwelgen, maar 't en zal niet lange aanloopen eer hij zal genezen zijn. Geh. *Ruddervoorde*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 2, Wiedmaand 1890. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFRIJDEN, *reed af, afgereden.* = Afvaren. — Het hoog water afrijen met den boot. Geh. *Vlaamsche zeekust.*

BEURZEKE-LAK. = *Rut, ruttes,* plattebeurze. — Hij was van den eersten keer beurzeke-lak gespeeld. Geh. *Oostvleteren.*

BIJTOUWE, de. = Ankertouwe, strangewaard, landwaard.

Z. *Zeetouwe.*

BOTERMIJNE, de. = Botertubbe, botertibbe (De Bo). — Ze was te lijve bezig met beren, in de botermijne, als heur die kwaalte overkwam. Geh. *Veurnambacht.*

Z. *Mijne.*

DAVERARE, den, uitspr. *daverære.* = Top die davert op de hand, die dobbelt, dobbelare. — 'k En toppe niet geerne met dien top : 't is een daverare. Geh. *Kortrijk.*

EFFEN. Z. *Gehaard.*

EUZIEGAT, het. = Gat onder of in de euziën (De Bo). — De gierzwalms weunen in de anker- en in de euziegaten. Geh. *Alveringhem.*

FERREN, *ferde, geferd.* = Veuren, *q. v.* — Ge'n moet daar alsan niet zitten ferren en fikkelen aan d'hespe! Geh. *Wynghene.*

FIJNKRUID, het. = Kruid, boonekruid, kruidschoof, met veel schrobben (De Bo) derin. Z. *Kruid.*

GEDRAAID. = Gelijk op den draaibank gemaakt, allenthenen rond en dikke : *totus teres atque rotundus,* zou Horatius zeggen. — Die koe is wel gebild : 't is 'n gedraaide koe! Geh. *Iseghem.*

GEHAARD. = Harig, met haar, met wulle bestaan. — De rechtsche kant van 't laken is effen, de averechtsche kant is g'haard. Geh. *Iseghem.*

GELD. Z. *Uitgevens geld.*

GEREEDSCH, uitsprekens *grits.* = Veerdig, gehandig, bekwaam. — Doet 't gij (dien verrekijker te prikke zetten) : 'k en ben ik daar zoo gereedsch niet aan. Geh. *Gulleghem.*

GESNEÊN-EN-VERNAAID. = Op-ende-uit, geheel en gansch, Fr. *tout craché.* — Dat kind, 't is zijn vaârke gesneên-en-vernaaid! Geh. *Kortrijk.*

« *Gespogen* » zeggen ze nu!

GETIJDIG. = Gunstig, voegzaam, passend. — Ge moet wachten van die boomen te enten, van dat zaad te zaaien, tot dat 't getijdig weêre is. Geh. *Iseghem.*

Plantin, Kiliaen, Mellema, d'Arsy hebben de ww. *getijdig, getijdigheid, getijdiglijk,* die zij vertalen *tempestivus, opportunus,* enz.

De schuimwoorden « *passen, passend, passendheid, gepastheid* » hebben dat schoon oud w. van de bane gestooten, ten minsten in de boekentale en bij de « Academische- » ofte schoolvlamingen.

GEZETTELIJK. = Gezettig, bezettig. Geh. *Brugge.*

GEZETTIG. = Bezettig (De Bo), gedienstig, vriendtoevig, Fr. *prévenant, accueillant.* — Ge zijt wel bezettig! Geh. *Brugge.*

GEZICHTE *leveren, leverde, geleverd.* = Iemand aanziende, hem teeken van kennisse doen; niet voorbijgaan zonder hem te bezien. — 'k Zou wel weten van mijnen hoed af te doen, als hij mij zelfs geen gezichte en levert! Geh. *Beveren-bij-Rousselaere, Iseghem.*

GOEKOOPER, den. = Een die weinig geld bestiert in 't koopen. Z. *Veelgelder.*

GRATE, de. = Ruggrate, ruggebeen. — « Zwijgt, of 'k stamp je de grate in. Hij is de grate geborsten (dood). Dat kleed, dat allaam, dat getuig is te kale grate versleten. Geh. *Brugge, Kortrijk.*

Zou *gratis, gratement* (De Bo) hier niet thuis behooren, eerder als bij 't Latijnsche *gratis?* En diende men niet te schrijven (insteê van *gratis*) *grates, graats* versleten; *grates, graats* opgeten?

GROEFKRUID, het. = Kruid, boonekruid, kruidschoof, met luttel schrobben derin. Z. *Kruid.*

HAGEBEIER, den. = Roode vaste beze, die aan den hagedoorn groeit. — De jongens eten geren hagebeiers. Geh. *Alveringhem.*

HAZEPRAZEN, *hazepraasde, gehazepraasd.* = Knoteren, ruinen, rikzagen, met een schuimw. « *murmereeren.* » — Met al dat hazeprazen : dat en betert de zake niet! Geh. *Emelghem.*

HIJSTERKAPEELE. = Wiesterwaaster, *q. v.*

— De stuiken waren al hijsterkapeele gewaaid. Geh. te...? door Deken De Bo, zaliger.

KELDERROOZE, de. = Voeteuvel, met een schuimw. de « *cosijntjes,* » *podagra.* — De kelderrooze zal u vinden, jongen! Hij en is niet te beklagen : 't is de kelderrooze, dat hij heeft. Geh. *Gent, Sint-Truyen, Poperinghe.*

Vrglkt bij Kramers de ww. *kelderkoorts* en *kelderziekte.*

KENE, de. = Scheute, botte, b. v. van schietende eerrappels, fruitboomen. — De kenen van de appelaars zijn vervrozen. Geh. *Oostvleteren.*

KENEN, *keende, gekeend.* = Eigentlijk splijten, van daar kenen, botten krijgen. — De appelaars kenen al. Geh. *Oostvleteren.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. kene, kenen.*

KEPKEUTEL, den. = Tei, teeuw, bedorven kind, bederveling. — « 't Is zuk ekkepkeutel van ejjong'n! » Geh. *Poperinghe.*

KLIJDHAGE, de, uitspr. *kliithage.* Z. *Kruidhage.*

Lange en vele hebbe ik gevraagd en getaald om te weten wat eene « *klijthage* » mochte zijn, en hoe de taaie en vaste *klijte* bij dat w. *hage* te passe kwam. Zeer geleerde uitleg is mij daarover gezeid en geschreven; ja, maar de waarheid kwam eindelijk achteraan gekrepeld, bijgestaan door eene oude Vlaminge, de laatste misschien die dat erg verloopen woord *klijthage* (z. *kruidhage*) nog recht en wel verstond.

KONGEL, den. = Zeeaal, Latijn *congrus,* Fr. *congre.* Geh. *Lichtervelde.*

KREITE, de. = Ziekte, sterfte. — Als er een kreite onder de keuns komt, zegt dat ze er stuiven! Geh. *Alveringhem.*

KREVELARE *van graan,* den. = Onvolgroeid graan, graan dat beunig, gebeunigd (De Bo), *gekrompen* is. — Wij en hebben van de jare maar krevelare van graan. Geh. *Stalhille.*

Het w. geldt ook voor het inwendig *krevelen, schrevelen* (De Bo), het *krimpen,* de *krampe* in den buik, de doodkrampe, de dood.

Kiliaen zegt aldus : « Kreuelinghe in den buyck. *Cholera, felliflua passio, celer per vomitum aluumque ventriculi conturbatio, cum intestinorum murmure. Et verminatio.* »

Geen wonder of zegt het volk te Rousselaere voor : 'k Zouder mijn' *dood* aan halen : « 'k Zouder mijne' *krevelare* aan halen. »

KRUID, het. = Boonekruid (De Bo). — Kruid inhakken, kruid inrijden. Kruid aan de beesten geven. Geh. *Mannekensvere.*

Vrglkt *kruiden, kruidhage, krijdhage, kruidschoof, fijnkruid, groefkruid.*

KRUIDEN, de, meervoud. = Schrobben (De Bo) tusschen peerdeboonen gegroeid. — 't Zijn veel kruiden,... 't is veel kruid in de boonen. Geh. *Mannekensvere.*

KRUIDHAGE, de, uitspr. *kruuthage, kliithage.* = Gepekt kruid, boonekruid, dat, gehaagd en aaneengeklest, op het akkerbedde blijft staan droogen. Als men 't kruid inhaalt wordt het, aaneengeklest, en van 's zelfs gelijk gehaagd, van den akker op den wagen gedaan. Als de wagen vol is trekt men de kruidhage vaneen en maakt men er een einde aan, om, bij 't naaste voer, aan dat einde te herbeginnen. — 't Is 'n rekeninge, 't is 'n ende, 't is 'n reke (vertellinge) lijk 'n kruidhage! « Je 'n moe' niet zeggen lijk 'n *klijthage,* 't is lijk ek-*kruudhage,* » zei een stokoud « wuveke, » en 't deed mij schoone uiteen wat dat een *kruidhage* is, en waarom dat men zegt : « Een ende, een' reke lijk 'n kruidhage. » Geh. *Reninghe.*

KRUIDSCHOOF, den. = Kruid, boonekruid. — Kruidschoof aan de beesten geven. Geh. *Mannekensvere.*

KWIJT *zijn, worden.* = Voorbij (gegaan, gereden, gevaren) zijn. — 'k Kwam hem tegen zoo 'k die drie huizen 'n roe of tiene kwijt was. Geh. *Sweveghem.*

LAK. Z. *Beurzeke-lak.*

LAPLEUNEN, *lapleunde, gelapleund.* = Lappen en leunen, met lappen en leunen vermaken. — Lapleunt mijnen frak nog wat : 'k zal te zomer eenen nieuwen koopen. Geh. *Oostvleteren.*

LUISTERVINKE, de. = Een die alles afluistert. — 'k Hebbe liever nen dief aan mijn klinke als 'n luistervinke. Geh. *Kortrijk.*

MIJNE, de. = « Eene mate van omtrent twee stoop, waarin de brouwer gist meet, Fr. *mine.* — Eene mijne gist. Drie mijnen gist. Twaalf scheppen met dien lepel is eene mijne. » Geh. *Elverdinghe,* v. zr Dn De Bo.

Z. *Botermijne, zanemijne.*

NERFKANT, den. = Kant van 't leêr waar 't haar gestaan heeft. — De nerfkant van 't leêr is gemakkelijk te onderscheiden aan den vleeschkant. Geh. *Lichtervelde.*

ONGEDUCHT. = Duchteloos, vreezeloos, ruw, onbezonnen. — « Ik en zou tegen hem niet willen vechten : hij is al te ongeducht. » Met andere woorden : « Hij is zoo, dat hij iemand zou verminken of doodslaan. » Geh. *Veurnambacht,* door zaliger Deken De Bo.

Jan David, van Kortrijk, gebruikt het w. *ongeducht,* met gemelden zin, in zijnen *Waerseggher* 1603, bl. 185, waar hij zegt : « Als iemandt soo stout, ongheducht ende argh van imborste is. » Nog, bll. 67, 68 : « Iae oock opt ys van eender nacht gaen : oft derghelycke ongheduchte dinghen. » Wederom, in zijnen *Bie-corf* 1599, bl. 84 : « Gheschicte, matighe, ende godtvruchtighe menschen, ongeducht, ombeleeft, herdt... te maken, dats haren plicht. »

Het w. *ongeducht* heeft nog eenen anderen zin, te weten dien van *onbetwijfelbaar,* zoo 't blijkt uit eene zeer kostelijke zeggenschap van onzen Kortrijkschen Jan David, in zijn werk *Den Ketterschen Vleeschpot,* enz. *Door Divoda Iansen* (Jan David) *van Heylighenstadt. T'Handtverpen By Joachim Trognesius, op onser lieue Vrauwe Kerckhof, in 't gulden Kruys. M.DCX. Met Gratie ende Priuilegie.*

Daar gebeurt eene samensprake tusschen eenen wankelbaren en eenen standvastigen man. « *Wanckelbaren* » vraagt, bl. 6, naar eenig « kort ende klaer bediedt eenich seker merckteeken,.. met het welck ick onghetwijfelt mocht onderscheyden, op wel-

cker sijde de sekere waerheydt, het seker gheloove, ende d'oprechte Kercke Christi is. » Daarop antwoordt « *Standvastighen* » tot en met bl. 38, nu en dan ondervraagd en in de rede gevallen door « *Wanckelbaren,* » die eindelinge, op bl. 38, getuigt en zegt : « Die saken zijn fix : gheene stormen en sullen 't my afwaeyen... Al dit is my tot een ghewis ende ongheducht *merckteecken,* soo ick begheerde ; met het welck, als met *open wettighe brieven*, my kenbaer ende blijckelick ghemaeckt wordt, dat... » enz.

Zou *duchten, *duften* geen uitbouw zijn, met *-t-*, van *duppen, dubben?* Vrglkt *koopen, gekoft, gekocht; roepen, gerufte, geruchte.* Dan ware de tweezinnigheid van *ongeducht* heel wel vatbaar.

OOGEZIENS. = Ziender ooge, dat men 't zien kan, bij der ooge, Fr. *à vue d'œil.* — De zieke vertendent oogeziens. Geh. *Oost-Roosebeke, Deerlyk.*

Zou *ooge-* hier niet *in casu instrumentali* staan, en zou *(ooge-)ziens* geen *genitivus adverbialis* zijn?

OP VAARDE. = Op weg, te wege, op schuit. — « 't Is daar etwat up vaarde. » Geh. *Wijtsgate.*

PRAZELEN, *prazelde, geprazeld.* = Half zingen, beginnen zingen, zoo de jonge veugels doen. — « Mijn canarieveugelke prazelt al : te zomer zal 't zingen. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vlanderen.* — « Hoor'-je ze, in de muite? Die jonge leeuwerken beginnen al te prazelen ! » Geh. *Rolleghem.*

Schuermans boekte het w. « *prazelen,* babbelen, veel en onnoozelijk klappen en snappen, zotten praat vertellen, praten, als *Limburgsch, Hagelandsch, Brabantsch, Antwerpsch.* » In Vlanderen, zegt hij, beteekent het w. ook : « Stil klappen of zóó spreken dat men bijna niet verstaan wordt ! »

Dr de Jager, in zijn *Wrdnb. der Frequent.*, geeft *prazelen* als uitbouw van *prazen* (Kiliaen, d'Arsy, Mellema, L. Meijer) morren, mompelen, prevelen ; en haalt plaatsen aan uit *Const. Huyghens, Van de Venne, De Brune'ns Bancketwerck,* waar 't w. gebruikt wordt met den zin van rellen, ratelen, rullen, ronsen, ruinen.

Ik vinde *prazelen,* tot tweemaal toe, gebezigd door *B. Vilster,* in de *Arglisten oft bedriegeryen der Ketters....* enz. *In 't Latyn beschreven, door Franciscus Simonis,... Vertaelt door B. Vilster. Tot Iper, Uyt de Druckerie van Joannes Baptiste Moerman, op de Marckt, inden Bibel. 1698.*

Derde deel, bl. 102, zegt Vilster aldus : « Maer den verdoemden Celestius, en sijnen Patriarch Pelagius, hebben soo veel geschreven en gepraselt by den Paus Zosimus, datse hem eenigsins wijs-maeckten, dat in dit vonnis al te groote heftigheyd en oock eenige onvoorsichtigheyd mede-speelde. »

Derde deel, bl. 117, luidt het : « Als sy jemand willen verstricken,... is 't dat hy Monick is, nae datse van d'eenvoudigheyd des Cloosterlijcken staet spots-gewys veel gepraselt hebben, en dat op het vasten, waken, vertreck, niet op en sit : verwecken hem om 't kleed af te leggen, gemerckt dat door 't Cloosterlijck habyt d'oprechte deucht belet word. »

Merkweerdig is 't dat het w. *frazelen,* bij Schuermans, gesneên-en-vernaaid het zelfste beteekent als *prazelen* bij ons, b. v. te *Sint-Denijs* en te *Rolleghem.*

« *Frazelen,* o. w. stamelen, » zegt Schuermans. « Het wordt bijzonder gezegd van vogelen, die eerst beginnen te zingen, Fr. *gazouiller,* en ook van kleine kinderen die eerst beginnen te spreken. »

Hoe nu Dr de Jager gelijk gegeven, die in zijne *Frequentativen I.* bl. 125—126, *i. v. Frazelen,* zegt als volgt : « *Frazen* beantwoordt aan het Fransche *phraser*... Vanhier het *Frequent.* dat J. Chr. Gewin bezigt in *De Recensent,* 1851, no 10, bl. 612 :

> Die 't onder geen beding gehengt,
> Dat meerderen ooit de mindren dwingen
> Te *frazelen* zoo als zy zingen ? »

PRAZEN. Z. *Hazeprazen.*

REUZEN, *reusde, gereusd.* = Wannen, vannen ; (graan) met den van zuiveren. — Is die bakte koorn al gereusd ? Geh. *Lichtervelde.*

RIJDEN, *reed, gereden.* = Varen. Z. *Afrijden.*

SCHOOT, den. = Rok, geer, b. v. van eene choorcappe. — « De schoot van die choorcappe is nog goed, maar de banden zijn versleten. » Geh. *Elverdinghe,* v. zr Dn De Bo.

SLIJKEVET. = Zoo vet als slijk. — Hij is in twee maanden tijds slijkevet geworden. Geh. *Loo.*

SMOEL, den. = Deun, verheugen, met een schuimw. « *plaisir.* » — Jan zou daar zijnen smoel in hebben, waar 't dat hij nog leefde. Geh. *Kortrijk.*

SPIT, het. = Hetgeen gemaakt wordt als men spit, met de spa. — Ik ga de spa meêbringen, 'k ga daar een diep spit maken ; en al dien bucht daarin doen. Geh. *Brugge.*

STEG, den. = Steeg, weg, pad. — Hij liep over heg over steg, zonder ommekijken, rechte naar huis. Geh. *Heule.*

« Steg... *ne s'emploie de nos jours que dans la loc. fam.* Weg noch steg weten..., » zegt Kramers.

STERFPUT, den. = « Put in eenen ijskelder, langs waar het water van 't afsmeltend ijs wegvloeit, zonder locht in den ijsput te laten binnendringen, Fr. *coupe-air.* » — Eenen ijskelder maken met eenen sterfput. Geh. te *Brugge*, door Deken De Bo, zaliger.

STOFFERELLE, de. = Kwakkelziekte. — « He' je gij ook die stofferelle gehed ? » Geh. *Sweveghem.*

Daar was zake van een slag van *cholerine,* die bijkans geheel 't gebuurte rond geweest hadde.

TERTENTEE, den. = Terdt ten tee, geterte, Fr. *pédale,* van een getouwe. — 'k He' den tertentee van mijn getouwe gebroken. Geh. *Kortrijk.*

TIERTJE, het. = Tjieritje, tsieritje, *q. v.* Geh. *Brugge.*

TINTER, den. = Een die tint (De Bo), die vraagt en taalt om iets te weten. — 't Zijn geweldige tinters ! Geh. *Veurne.*

TJIERITJE, het, stemzate op *tjie-*. = « Een vogeltje dat 's winters in benden naar Vlaanderen komt en meest in sperrebusschen » te vinden is ; bij de geleerden « *regulus cristatus*, Fr. *roitelet huppé.* » — Ze zijn gaan tjieritjes vangen. Geh. te *Brugge*, door Deken De Bo, zaliger.

TOESPEKKEN, *spekte toe, toegespekt.* = Toe-

vetten, toegroeien van vettigheid. — Ge zult nog toespekken van louter vettigheid. Geh. *Sint-Denijs.*

TREMMEL, den. = Trebbel (De Bo); beeldsprakig, geklipklap. — Als de die te gare aan 't klappen zijn, 't is een volkomene tremmel. Geh. *Lichtervelde.*

TSIERITJE. = Tjieritje, *q. v.*

UITBLAZEN, *blies uit, uitgeblazen.* = Uitvagen, gelden, betalen. — Wij hebben met zessen gepooid, ge zult het gij al uitblazen. Geh. te...? van zaliger Deken De Bo.

UITE. = Uit. — Werkt gij daar nog? Neen 'k, 'k ben daar uite. Geh. *Rousselaere.*

UITGEVENS GELD, het. = Uitgevende geld (De Bo), geld om uit te geven, niet om te potten, weg- of aan te leggen. — Al dat wij in den winkel ontvangen, 't is uitgevens geld. Geh. *Kortrijk.*

UITMERGELEN, *mergelde uit, uitgemergeld.* = Den mergel, den bagger, de waze uithalen. — Ge zult moeten dien rootput, dien vischput uitmergelen. Geh. *Iseghem.*

Z. De Bo, *i. vv. Uitmergelen* (met eenen afgeleiden zin); *mervelen, merrelen.*

UITINGE, de. = Verkoop, vertier, aftrek. — Is 't geen winste 't is uitinge. Geh. *Wijtsgate.*

't Woord *uitinge* vertaalt het Fr. *débouché :* « Nieuwe *débouchéen* of *débouchées* zoeken, » b. v. in Congoland, ware nieuwe uitinge zoeken, in 't Vlaamsch.

UITVRAGEN, *vroeg uit, uitgevraagd.* = « Oorlof vragen om te mogen uitblijven, vragen om uit te blijven, om van eene vergaderinge, waar men lid van is, afwezig te zijn. — Het is eene beleefdheid van uit te vragen, als men niet tegenwoordig en kan zijn waar het behoeft. Een scholier die uitvraagt voor twee dagen. Die congreganiste heeft uitgevraagd (heeft gevraagd om voor eenen keer naar de congregatie niet te gaan). » Geh. te...? Handschrift van zaliger Deken De Bo.

VAARD. Z. *Op vaarde.*

VASTE. = Albij, bijkants, bij De Bo *vast.* — « Jan komt hier vaste alle dagen. 'k Zijn vaste genezen. » Geh. *Veurnambacht.*

VEELGELDER, den, stemzate op *veel-.* = Een die in 't koopen groot geld bestiert. — 't Zijn veelgelders en goekoopers onder de koopliên. Geh. *Desselghem.*

VERDEEGEN, *verdeegde, verdeegd.* Z. De Bo. — « 't Convooi zat verdeegd in de snee' : ze'n kosten ni' mee' vors. » Geh. *Langhemarck.*

Vrglkt het Fr. *empâté.*

VERJAREN, *verjaarde, verjaard.* = Duren van den 31 December tot den 1 Januarij. — Wilt gij haast voortdoen aan uwen brei? 't Is al Kerstdag : gaat gij hem laten verjaren? Geh. *Brugge.*

VERKELLEN, *verkelde, verkeld.* = Killig worden, verergeren door koude, vorst. — De grond is verkeld : wacht van zaaien tot dat 't zonneweder is. Geh. *Iseghem.*

VERLUCHTEN, *verluchtte, verlucht.* = Ver-

lichten, Fr. *soulager.* — « Als hij mij dat gezeid hadde mijn verdriet stilde, en 'k was lijk g'heel en gansch verlucht dervan. » Geh. *Kortrijk.*

VERWIMPELEN, *verwimpelde, verwimpeld.* = Verduiken, verzwijgen. — Hij heeft dat verwimpeld in 't verhoor. Iets verwimpelen in de biechte. Geh. *Kortrijk.*

VERWOEDE, het, uitspr. *v'roede,* korte *oe.* = Verwoedheid. — Als men eenen hond wilt kwijt zijn, « me' legt hem 't v'roede ip. » Geh. *Kortrijk.*

VEUREN, *veurde, geveurd.* Z. De Bo. — Dat gers en is niet naar afgemaaid : 't is lijk geveurd. — Wat is 't moeielijkste werk van de wereld? Muizen breielen en vlooien veuren. — Hij veurde er 'n brokke uit (uit de taarte) en hij liep weg. Geh. *Wynghene.*

VLEESCHKANT, den. = Tegendeel van den nerfkant. Z. *Nerfkant.*

VLIMME, de. = Slag- of roeiveder in eene vogelvlerke. — Trekt die duive de vlimmen uit. Geh. *Kortrijk.*

VRIJ, den. = Bergplaatse, schuilhoek, schuilplaatse. — De katte vindt heuren vrij in den wijngaard, als er de hond achter zit. Geh. *Alveringhem.*

WATERBLOMME, de. = Werkende, kracht-, stofdragende blomme, b. v. van de meloenen. — 't Zijn al waterblommen die aan dien struik staan. Geh. *Kortrijk.*

WATERSNAKE, de. = « Soort van slange die gezwind op de takken slingert en schuifelt lijk een mensch; meêgedronken in 't water, groeit zij in der ingewanden van den mensch, gelijk de lintworm. *Tropidonte à collier?* » — Zwicht u dat ge geen watersnaken meê en drinkt. Geh. te...? door Deken De Bo, zaliger.

WEEGAARDSAUWE, de. = Wijngaardskatte, *q. v.*

WIEGEN, *wiegde, gewiegd.* = Te vreden stellen, stillen. — 'k Late mij nog al lichte wiegen met schoone woorden, maar als ik ne keer kwaad worde, 'k ben stijf kwaad. Geh. *Kortrijk.*

WIESTERWAASTER. = Dat onder dat boven, heisterscheister, al dooreen. — De stuiken waren al wiesterwaaster gewaaid. Geh. te...? en opgeteekend door Deken De Bo, zaliger.

WIJNGAARDSKATTE, de. = Auwe van *Plantago major.* — Wijngaardskatten met melk gekookt zijn goed tegen den buikloop. Geh. te...? door Deken De Bo, zaliger.

ZANEMIJNE, de. = Botermijne, zanevat (De Bo). — « Je zoudt al beter up je' zanemijne passen, en goe butter maken! » Geh. *Eggewaertscapelle.*

Z. *Mijne.*

ZEETOUWE, de. = Ankertouwe, zeewaard. — De zeetouwe en de bijtouwe zijn alle twee gebroken. Geh. *Vlaamsche zeekust.*

Z. *Bijtouwe.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

WETENSWEERDIGHEDEN

Bijblad van LOQUELA Wiedmaand 1890

Nº 146. « Geachte lezers, ik heb de *honneur* UEd. te *annonceeren* — om goed Hollandsch te schrijven — dat mij dezer dagen een programma in de hand viel — o! zoo heel toevallig! van eene feestelijkheid, die op 8 October jongstleden plaats had te Oudenbosch, provincie Noord-Brabant, Nederland.

In dat eerlijk, reine dorp, waar men de Sint-Pieters kerk, van Rome, verkleind natuurlijk, heeft nagebouwd, bestaat een « *Institut Saint-Louis,* » bestuurd door broeders, meen ik.

Op dat prachtig feestprogramma las ik dingen die mijnen toestand heel bekommerd schenen, — mij *dan* weer van verontwaardiging het voorhoofd deden kleuren en mij ten slotte het besluit deden opvatten bedoeld programma aan het *Recht* mede te deelen. Onder ander :

1. Een plechtige Hoogdienst met *assistentie* van Zeer Eerw. Heeren Geestelijken Oud-*Elèves!!*
2. Eene onthulling van een *monument* door den *President* der Hoofd-*Commissie.*
3. Eene *Réunie* in de feestzaal.
4. Een welkom aan de Oud-*Elèves* door de *Elèves.*
5. *Le Peureux,* zang.
6. Bijeenkomst van de leden der *Sub-commissien* in de *sociteit* « *Candidatura.* »
7. Gemeenschappelijk *Dîner* aangeboden door het *Institut* aan de heeren Oud-*Elèves.*
8. Hulde aan de Oud-*Elèves* door de afdeeling der *Elèves.*
9. *Tour d'Europe.* »

Uit *Het Recht van Antwerpen, 2 November.*

Nº 147. « Mijnheer de Spectator, ik begin wat op jaren te komen. Men moest mij wat ontzien en niet zoo in mijn zwak tasten! Maar ja wel, 't mocht wat! Steeds gaat men voort met mij te plagen. Met voorliefde blijft men spreken van eene persoonlijkheid, die eene aangename verschijning is. Men vindt dat een zeer passende uitdrukking. Men siert er den hoofdschotel van zijn verhaal meê op. Wie toch zou er iets op tegen hebben? De opname van het verhaal wordt er immers niet door belet, men leest het en het komt tot zijn recht... Misschien wordt het honorarium er zelfs nog wel voor opgevoerd, zooals dat destijds placht te geschieden voor een in de letterkunde bekenden naam...

Och, lieve hemel! zoo mishandelt men onze moedertaal! En dan verdedigt men dat nog met te beweren, dat de talen leven en veranderen, zich met nieuwe woorden en zegswijzen verrijken. Alsof aan leelijke, ongepaste, verkeerde, valsch klinkende uitdrukkingen ooit de voorkeur mocht geschonken worden. Alsof onze taal niet rijk genoeg ware om zulke paddestoelen te kunnen missen. Delven wij oude pittige woorden en kernachtige zegswijzen op, die indertijd het gehoor streelden, smeden wij er nieuwe, die strooken met ons taaleigen en onze volkszeden, houden wij er streek bij — geen steek asjeblieft, want, zooals Van Lennep zei, « wij zijn een volk van zeevaarders, niet van kleermakers! » — Blijf er een handje aan meêhelpen! I. »

Uit *De Nederlandsche Spectator, 1890. 22 November, nº 47,* bl. 393.

Nº 148. « *De Duivenliefhebberij, wetenschappelijk handboek, betrekkelijk de Reisduif en de geheimen van het duivenspel, door Sylv. Wittouck.* — M. Wittouck schrijft daarbij vloeiend en goed Vlaamsch, 't is klaar en verstaanbaar, en deze bijzonderheid geeft aan zijn boek eene voorname weerde.

Wat den weetgierigen liefhebber vooral belangwekkend zal voorkomen, is het streven dat de schrijver aan den dag gelegd heeft, ook taalzuivering in zijn boek te bewerken. Hoe menige

uitdrukking is niet dagelijks nog gebruikt door groot en klein, welke zoo sierlijk en passend in *onze* taal kan gesproken worden, aan onze bron geput, hier in Vlaanderen, vrij van alle uitheemsche bewerking? Dat ook heeft M. Wittouck gedacht en ons door dit streven eene goedkeuring gegeven in wat wij ook reeds begonnen hebben. Men zal er dus ook nieuwe woorden in vinden, of liever geene nieuwe, maar goede, klare Vlaamsche, die slechte en Fransche vervangen en dit zoowel in de liefhebberij als in de wetenschap. »

Uit *De Reisduif, weekblad van Duivenliefhebberij. Hoofdopsteller-Uitgever Hendrik Stepman, Keizer-Karelstraat, 99, Gent. 14 Febr. 1891.*

Nº 149. « *Monseigneur Dehaisnes, en déposant sur le bureau un exemplaire du mémoire qu'il a donné dans la Revue de l'art chrétien et qui porte ce titre: « L'art à Amiens vers la fin du moyen-âge dans ses rapports avec l'école flamande primitive, » a bien voulu en développer les conclusions. S'il se forma au XVe siècle, à Amiens, une école artistique locale ayant ses caractères propres et distinctifs, cette école procédait directement de l'art flamand. Elle avait été inspirée par lui et suivait ses traditions légèrement modifiées par la double action du milieu picard, où elle vivait et du voisinage de Paris, la capitale du royaume.*

Amiens fut alors l'un des postes avancés de cette grande et féconde école flamande, qui devait, au XVe siècle, faire sentir son influence dans tout l'Occident. D'Amiens elle gagna Rouen, Laon et Paris, pour arriver jusqu'au cœur de la France, à Angers et à Bourges, au moment où les artistes flamands, appelés à Dijon par les ducs de Bourgogne, y déterminaient un mouvement artistique assez intense pour avoir mérité, fort improprement du reste, le nom d'école bourguignonne. De Dijon, l'école flamande, qui avait gardé ses caractères distinctifs et sa force d'expansion, devait étendre son influence à Aix, à Avignon, à Marseille, et laisser comme témoin de son action prépondérante dans le midi de la France, l'admirable cathédrale d'Alby.

Mgr. Dehaisnes est heureux de pouvoir offrir au Comité flamand de France un exemplaire d'un mémoire dont les conclusions, tout à l'honneur de l'art flamand, pourront être utilisées pour mieux établir cette vérité déjà proclamée par plusieurs éminents critiques d'art: que le XVe siècle est le siècle de l'art flamand et que la renaissance artistique vint du nord et non du midi. Elle procéda de l'école de Flandre, dont l'influence avait pénétré la France et l'Italie, et avait touché l'Allemagne elle-même en formant son grand génie artistique, Albert Durer. »

Uit *Bulletin du Comité Flamand de France, séance du 14 Janvier 1891,* bll. 3, 4.

Nº 150. « Toen de Koninklijke Vlaamsche Academie, in plechtig gehoor bij Zijne Majesteit, haren Beschermheer, werd toegelaten, zegde de Koning, te hebben verlangd dat de vermoedelijke erfgenaam van den Belgischen troon de taal des Vlaamschen volks spreken zou; « doch, » voegde de Vorst er bij, « nooit zal een Vlaamschsprekend Koning met eene inniger genegenheid voor de taal des volks bezield zijn, dan ik. »

Die woorden, uit het koninklijke hart gevloeid, zijn diep in het onze gegrift gebleven. Doorzichtig als Leopold II is, begrijpt hij welk een onmeetlijke invloed de taal in den mond eens Konings op het volk heeft; welke geheimzinnige, machtige, onverbreekbare band door de overeenstemming van spraak gelegd wordt tusschen Vorst en Vlaming, die sedert eeuwen toonde, hoe innig hij aan het heilig erfdeel zijner vaderen, aan de taal, gehecht blijft.

De onverbreekbare band, dien Zijne Majesteit de Koning beoogde, werd vastgesnoerd in de aloude veste, in de stad van Breidel en de Coninck, waar Prins Boudewijn voor de eerste maal liet blijken dat hij Vlaming was en onze taal sprak. Ons volk, door veel ontgoocheling teruggehoudend geworden, berstte op dien dag in eene geestdrift los, die, zij alléén, als eene nationale feestviering zal geboekt blijven — eene geestdrift, zooals Vlaanderen sinds lang niet beleefde.

Vlaanderen zag eenen Koning te gemoet, op eigen grond geboren, die de woorden « Schild en Vriend » met onbevangen tong zou uitspreken; tot wien de nederigste man voortaan in eigen tale naderen zou — en de Vlamingen zalf-

den, op dien dag, den jongen Prins tot hunnen Vorst. Zij pasten op Hem een heilig woord toe, als eene milde bron van liefde het harte ontspringend — een familiewoord, dat wij slechts geven aan hen, die ons boven allen dierbaar zijn : de Vlamingen noemden Hem « *onzen* Prins. »

Uit *Koninklijke Vlaamsche Academie. Rede uitgesproken door den bestuurder Dr Aug. Snieders, in zitting van 18 Februari 1891.*

N° 151. « *Dans les provinces qui parlent une langue à part, introduisez le français, tout en respectant le dialecte natal. Si l'Alsace nous est et nous reste attachée de cœur, c'est, entre autres causes, parce que nous n'avons jamais essayé de lui enlever son langage. Laissons des nations qui parlent plus que nous du respect de la langue, faire la guerre à tout ce qui n'est pas leur propre idiome. Elles n'arrivent par là qu'à faire haïr leur domination. Ç'a été l'honneur de l'ancienne monarchie française, aussi bien que de la France moderne, que pareille lutte ne s'est jamais vue chez nous... N'est-ce pas le premier des biens de n'être pas exproprié de son langage pour adopter exclusivement celui de Paris?.. Le clergé connaît bien cette puissance du dialecte natal; il sait s'en servir à l'occasion, et c'est pour avoir méconnu la force des attaches locales que la culture universitaire est trop souvent sans racine et sans profondeur. Il faut que l'école tienne au sol et n'ait pas l'air d'y être simplement superposée.* »

Uit *Quelques mots sur l'instruction publique en France par M. Breal,* aangehaald in *L'Abbé Dehaene et la Flandre,* door den Eerw. Heer J. Lemire, Rijssel, F. Deman, 1891, bl. 453.

N° 152. « *Le 24 Novembre 1854, Montalembert écrivait à M. de Coussemacker : « Parmi les races teutoniques, il n'en est pas qui ait conservé sa religion, sa nationalité et ses libertés, avec un plus opiniâtre dévouement que la race flamande. Le maintien de sa langue dans deux arrondissements modernes est un fait aussi remarquable aux yeux de l'histoire que consolant pour celui qui estime à sa juste valeur la liberté et la dignité humaine. Je vous félicite ardemment, Monsieur, d'avoir consacré votre influence et vos efforts à fonder une institution qui aura pour résultat d'empêcher ou du moins de retarder la disparition de ce débris précieux de l'antiquité chrétienne, au sein de la centralisation prosaïque et despotique de notre siècle.* »

Uit *L'Abbé Dehaene et la Flandre,* door den Eerw. Heer J. Lemire, Rijssel, F. Deman, 1891, bl. 457—458.

N° 153. « *Le peuple est resté souverain au moins par le langage. C'est un souverain légitime et compétent. Tout ce qu'il a fait est bien fait, vient de bon terroir et demeure dans une bonne et juste assiette. Pour faire les mots dont il se sert, le peuple emploie les éléments qu'il trouve sous sa main, ou plutôt sur ses lèvres; il les fond, les soude, les contracte ou les allonge à son gré. Sa règle est sa volonté, mais cette volonté n'est pas capricieuse, et dans sa liberté elle observe des lois secrètes que les savants ont méprisées et rejetées au grand dommage de l'économie et de la régularité de notre langue, où se trouvent aujourd'hui des contrastes, pour ne pas dire des contradictions, qui sont difficiles parfois à expliquer. Les philologues expliquent comment les mots se sont formés dans la bouche du peuple, comment il a laissé tomber les désinences latines, pourvu à la distinction des cas, combiné ou changé les voyelles, respecté les consonnes, contracté les syllabes; du latin* fragilis *il a fait* frêle; *les savants du seizième siècle ont cru mieux faire en disant* fragile. *Ils ont traduit, ils n'ont pas transformé. Ils n'ont pas su composer ni inventer des mots nouveaux : le génie leur a fait défaut; ils n'ont été que des copistes :*

Et leur muse en français parlait grec ou latin.

C'est le grec qui triomphe dans ces sciences modernes, et les mots longs d'une toise,

Les grands mots qui tiendraient d'ici jusqu'à Pontoise,

que les naturalistes, les physiciens, les chimistes et tous les autres savants composent, seront-ils jamais français? J'en doute. »

Uit *Catalogue Périodique, Librairie Migne,* n° 14, 1890, bll. 14—15, onderteekend *Léon Aubineau,* schrijver in *L'Univers.*

Nº 154. Alsemberg, 16-1-'88. Lieve vriend, ik weet niet of gij 't al opgemerkt hebt, — maar de *Inleiding* (bl. XIV, XV, XVI) van Jan Ferguuts *Makamen en Ghazelen* (uitgave 1887) bevat eenige regelen dienstig voor het bijblad van *Loquela*. O. a. zegt ons medelid in eene nota :

En schoolvossen gaan nog immer voort met goede, echt Nederlandsche woorden en nevenvormen als « gewestwoord » of « verouderd » weg te schrabben, tot groote schade en verarming onzer taal.

Gehoevelen zouden wij wel zijn in de Taalkamer, vrienden (of toch geene vijanden) van 't verrijken onzer taal door de goede gewestwoorden aller Dietsche gouwen?

Uw heel toegenegen JAN BOLS.

TAALWETENSCHAPPELIJKE MINGELMAREN

Nº 1. — Aangezien de taalwetenschap eenige liefhebbers begint aan te kweeken in Vlanderen, achten wij het nut- en oorbaar in de *Wetensweerdigheden* eenige inlichtingen voor de beoefenaars der germaansche « *filologie* » mede te deelen.

1º *Nieuwe boeken.* — W. Braune miek een kort begrip zijner Oudhoogduitsche spraakkunst, dat hij ten prijze van 1 M. 20 Pf. bij Niemeyer te Halle liet verschijnen ; het heet : *Abriss der Althochdeutschen Grammatik.*

De *Monsee-Wiener fragmente* zijn Oudhoogduitsche gedenkstukken die in banden van boeken uit het klooster van Monsee gevonden wierden. Zij bevatten eene overzetting van Matthæus en sermoenen uit de jaren 800 n. Chr. Daarover bestaat er een nieuw werk van Heuch bij Trübner, te Straetsburg : *The Monsee fragments,* prijs 5 M.

Om onze plaatsnamen te ontleden is de kennis aller uitleggingen van germaansche plaatsnamen nuttig. Over dat ontwerp verscheen bij Wagner, te Innsbruck : *Tirolische Namenforschungen* van Scheller, prijs 8 M.

2º *Tijdschriften.* — De laatste aflevering van het *Tijdschrift voor Nederlandsche Taal- en Letterkunde* bevat de volgende taalkundige bijdragen : *In de Boonen zijn,* G. Kalff. — *Over de Oudvlaamsche Liederen en andere Gedichten der 14e en 15e eeuw,* J. Verdam ; uitleg der woorden : *Refuus, Tanen, Sassaem, Wrauwen, Waeniewaers, Solfen, Maerlijc, Caboel, Schieloos.* — Beteekenis van *Baran* en *Gabairan,* in 't Gotisch, H. Kern. — Verklaring van een Oudfrieschen eed, en van 't Oudfriesch w. *Umbeiden,* F. Buitenrust-Hettema.

3º *Aanteekeningen.* — Hoogleeraar Kluge van Jena schreef ons : « Zoudet gij de goedheid niet willen hebben mij de namen, met eenig boekenkundig bescheed, te laten geworden van de spraakrijke Vlaamsche Idiotika? Ik zou de deze aankoopen die voor mijne woordenboekkundige navorschingen de kostelijkste zijn, 't is te zeggen de deze die de zeldzaamste stoffe inhouden. »

Hoogleeraar Gallée zal, bij Brill te Leiden, eene nieuwe en nauwkeuriger uitgave bezorgen van den Oudsassenschen spraakrijkdom : hij zal er ook eenige stukken bijvoegen die hij zelve gevonden heeft.

Bij Trübner te Straetsburg verschijnt de *Grundriss der Germanischen Philologie.* In 't eerste deel bl. 634 heeft Dr J. te Winkel de geschiedenis der Nederlandsche taal opgesteld. Hij beschrijft eerst de « *Literatur* » van zijn onderwerp. Daarna handelt hij over den oorsprong, de uitbreiding en de tongvalmatige eigenaardigheden der schrijvende tale. Dan komt de geschiedenis der klanken, der vervoeging en der verbuiging, ter sprake. Woordenbouw en woordenschat worden ook besproken. J. C.

Loquela, een blad voor eigenvlaamsche taalliefhebberije en voor eigenvlaamsche taalgeleerdheid. Prijs 2 fr. 50 ; voor de Heeren studenten 1 fr. 50. 't Gene de *penne* betreft te zenden : *nº 13, in de Handboogstrate, tot Kortrijk ;* al 't andere naar den uitgever, ontvanger, enz. *J. Demeester, op de Zwijnsmart, tot Rousselaere.*

De Heeren studenten gelieven den prijs 1 fr. 50 (0 fr. 25 meer als vroeger) na te zien en te vergelijken tegen den bijvoeg van *Wetensweerdigheden* enz. die hun geleverd wordt.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 3, Hooimaand 1890. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ANDERLIEN. = Eenen anderen mensch of andere lieden behoorende, dienende. — « Ze was al met ne keer in 't hoofd gepakt, ze stond op, ze deed heuren besten rok aan, en ze kroop ton in een anderlien bedde. » Geh. *Kortrijk.*

Noch *in een ander*, noch *in een andermans* en zegt het zelfste als *in een anderlien* bedde.

BEGADEN, *begaadde, begaad.* = Bevuilen, bestellen, beklijsteren. — Hij was begaad tot aan zijn' knie'n. Geh. *op de Oostvlaamsche grenzen*, door Deken De Bo, zaliger.

Vrglkt Kiliaen, De Bo, Schuermans, Tuerlincx, Van Dale, *i. v.*

BEZET. = Gestadig, treffelijk, zoobehoort. — 't Was alzoo een bezette knecht die dat zei, en 'k en twijfele niet of 't is waar. Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.*

BLENDE, de. = Deel van gevel of muur tusschen de vensters. — De blende is te nauwe : de een' waterveister ligt op de andere. Geh. *Denterghem.*

BRANDHAZE, uitspr. *branthaze*, den. = Een of eene uit den Brandhoek, op Vlamertinghe. — Zwicht u van dien brandhaze ! Geh. *Vlamertinghe.*

BRUTS, den. = Kleene gestalte, wicht, dwerg. — Twee kleene brutsen van jongens. Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.*

Vrglkt *Butse*, dat bij De Bo den zelfsten zin heeft.

DIENST, den. = Voordeel, deugd. — Die vrucht en heeft geenen dienst van den wind. Dat is : De wind en dient heur niet : ze staat beter uit den wind. Geh. *Lichtervelde.*

Dienst kan 't schuimw. « *profijt* » vervangen.

DOOVER, den. = Doofpot, gereedschap om kolen te dooven. — Jan Bakkers heeft ne' koperen doover doen maken. Geh. *Ghistel.*

GELUCHTE, het. = Geruchte. Z. *Loquela* 1890, hlfz. 91. — Zes koeien, een peerd ; twee zwijns en een hond, daar is geheel 't geluchte. Geh. *Ghistel.*

GEVEN, *gaf, gegeven.* = Meer wegen na 't slachten als dat men vóór 't slachten geschat en geraamd hadde. — Een' koe geeft als zij, geslegen zijnde, meer weegt als dat men geschat hadde ; weegt zij min, zij pakt. Geh. *Iseghem.*

Z. De Bo, *i. v. verslaan.*

GEWIELSEL, het. = Vervelende klap, zagerije. — Al zijn gewielsel steekt mij tegen. Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.*

Dat w. wierd aangeteekend van zaliger Deken De Bo.

Vrglkt verder het w. *wiel.*

HAK-OVER-ENDE. = Hol over bol, dat onder dat boven, het onderste boven. — 't Lag daar al hak-over-ende. Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt bij De Bo *hak over bak, hek over bek.*

De volle spreuke is *over hak over ende ;* van daar, gekort, *hak over ende ;* en, nog korter, *over ende.*

Hak is hiele te zeggen, en een van de oudste woorden die de tale bevat ; het is vervolgbaar en vindelijk, dóór 't Latijn, het Grieksch, enz., tot in de oude talen van Indenland. *Over hak* beteekent eigentlijk *op* de *hiele* (staande) ; *over ende* bediedt *op* den *eers*, het *zet* (liggende of zittende).

Met ons w. *hak* zijn de boekwoorden *hakstuk, verhakstukken* verstaanbaar ; en « bottinen met hooge *talons* » zijn *hooghakte* of *hooghielde* rijgleerzen.

HAPPEN, *hapte, gehapt.* = « De gedaante hebben van eene happe ; » zijn, van gedaanten, als eene ⌊. — « Eene happende partij busch, die lang en smal is, en op 't einde uitspringt op wijze van eene happe. Een stuk land dat in een ander hapt, dat op 't einde ombuigt, gelijk eene happe, en aldus uitspringt in een ander stuk. » Geh. *Elverdinghe*, v. zr Dn De Bo.

HAPSTIK, het. = Hapte stuk, happende stuk gronds. — Die moord is gebeurd op Cijs Van de Voorde'ns hapstik. Geh. *Deerlyk.*

HAPTE. = Happende, als eene happe van gedaanten. — Gaat naar 't hapte stik, om klavere. Geh. *Deerlyk.*

HERSHAAR, het, uitspr. *hæshaar.* = « Het haar dat de slapen bedekt en tusschen oor en oog neêrdaalt, Fr. *faces.* — Uw hershaar is te lang, doe het wat afkorten. » Geh. te...? door Deken De Bo, zaliger.

IJSGOEZE, de. = Vriesgoeze, vriesganze. — Karel heeft eene ijsgoeze geschoten : wij gaan ze morgen braden en opeten. Geh. *Noorden v. Brugge.*

INSTEKEN, *stak in, ingesteken.* = Inleggen (De Bo), inmaken (Kramers). — Die boter is goed om in te steken. Geh. *Lichtervelde.*

Welk is nu 't beste : *Insteken, inleggen* of *inmaken ? Inmaken* alleene is goed, hoore ik antwoorden, waarschijnelijk omdat men tot Amsterdam *inmaken* zegt !

KAAKAARD, den. = Kaaksmete, oorva. — Ge moet voorzichtig zijn als ge tegen hem spreekt : op het minste zeggen

dat hem niet aan en staat, ge zoudt ne' kaakaard krijgen. Geh. *Ghistel.*

KAAKSLABBE, de. = Kaaksmete. — « Hij gaf 'n 'n kaakslabbe dat hij ommeviel. » Geh. *Thielt.*

KERSTESCHOE, den. = Doopschoe, schoe die men 't kerstekind aandoet om 't naar den doop te dragen. — Zij bewaart al dat er over is van heur' broere den Pastor, tot zijn' kersteschoen toe. Geh. *Iper.*

KEUTE, de. = Uitstekend gebeen, kote. — Die mensch is houtemager : 't zijn al keuten dieder aan zijn. Geh. *Ghistel.*

KLOBBE, de. = Kolve, blok, stomhout. « Wordt gezeid van menschen of dieren die sulachtig zijn. — Eene klobbe van een vent, van een vrouwmensch. Eene klobbe van een peerd. » Geh. te...? door Deken De Bo, zaliger.

KNOOP. Z. *Op den knoop.*

KORTADEREN, *kortaderde, gekortaderd.* = Doen minderen. — 't Is daar nog e schoon ponkske bij Jan Spaerkeerse, maar zijn' zeuns zullen 't wel kortaderen! Geh. *Ghistel.*

KREUVELINGE, *van geld.* = Kleuteringe van geld, kleen geld. — Al dat hij hadde, als hij thuis kwam, 't was nog wat kreuvelinge van geld. Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

LESTELINGE. = Laastmaal, onlangs leden. — « 'k He'n lestelinge hooren zeggen da' je vader hertrouwd wos. » Geh. *Iper.*

LEUNTJE, het. = Kleene leun, kleene vodde, verlegen, afgeleid stuk kleeds. — Dat kraagske en is maar minderachtig en 't en staat u niet! « Ba' ba', 't en is ma' elleuntje! » Geh. *Poperinghe.*

LOKKEREN, *lokkerde, gelokkerd.* = Lutteren, ruttelen. — 't Lokkert entwat in dat dozeken : 't verloren sleuterke zit er misschien in. Geh. . . . . ?

LUIPER, de. = Een die veeltijds en gauwe luipt, d. i. een scheef, een luipend gezichte zet, en gaat weenen. — Hoe gij luipere : moe'-je daar zoo seffens vooren krijschen? Geh. *Gulleghem.*

MENSCHEBEEN, het. = Kleen gemalen, fijn gestampt of gewreven been van een menschenschedel. — Zoo « heet bij 't Volk 't geen in de oude apotheek bekend is onder den naam van *pulvis cranii humani*, dat nu vervangen wordt door *phosphas calci*. Volgens het Volk moet dit menschenbeen, om krachtig te wezen, van 't voorhoofd zijn van eenen capucinenpater, of van eenen verhangen mensch. Dit menschenbeen wordt ook *pultesati* geheeten, met den klemtoon op *sa*. » Geh. *Elverdinghe*, van zaliger Deken De Bo.

MISZINNIG. = Kwalijk gezind, gram, kwader luim. — Hij is miszinnig, als ge hem geen gelijk en geeft. Geh. *Vladsloo.*

MOKKEDROLS, « adj. = *De mauvaise humeur.* — Hij is mokkedrols. » Dus in een handschrift van z^r D^n De Bo.

Z. en vrglkt onder *ongebuimig.*

MOOITJE, het. = Met een schuimw. *juweel*, in 't Fr. *bijou*, kleen sieraadtje; in 't bez. « elke blinkende kleenigheid, die men aan de kinders geeft : oorringen, halsketen, een kleen standbeeldeken, eene pop, enz. zijn mooitjes. — Van wie hebt ge die schoone mooitjes gehad, lief kindeken? Er is in dat huis eene diefte gebeurd, en men heeft er al de mooitjes van de vrouwe gestolen. » Geh. te...? van zaliger Deken De Bo.

MOORTELEN, *moortelde, gemoorteld.* = Als moortel (De Bo), slijkig, modderachtig zijn. — Het moortelt te stijf, langs wegen en straten : stel'et uit tot later van weg te gaan. Geh. *Sint-Denijs, in West-Vlanderen.*

NIEUWE. = Blijde, verheugd. — « Ik ben nieuwe van u te zien. Ik ben nieuwe van eens te mogen uitgaan. Ik ben nieuwe van te mogen rusten. Ik ben nieuwe dat ge eenen keer gekomen zijt. » Geh. te...? van zaliger Deken De Bo.

« Nieuwe zijn *naar* iets » staat in De Bo's *Idioticon.*

NOKKE. Z. *Op de nokke.*

ONDERSTE-BOVENHEID, de. = Tegenslag, tegenspoed, kwalijkvaart. — Met al die onderste-bovenheden, me' zou op een ende een z'ne' moed verliezen! Geh. te...? van zaliger Deken De Bo.

ONGEBUIMIG. = « *Déplacé, inconvenant.* Sl. » — Dus Deken De Bo, in een handschrift, zonder meer!

Wat bediedt « Sl. »? Waar is 't w. *ongebuimig* gebruikt? Weet er iemand een voorbeeld van?

ONTFEILTEREN, *ontfeilterde, ontfeilterd.* = Ontbreken, ontsnappen. — Heeft hij verstand? Ja-hij : 't en-ontfeiltert hem niet. Als hij een dingen te weten komt, 't en ontfeiltert hem niet. Geh. *Denterghem.*

Van *feilteren, ontfeilteren* en vinde ik hoegenaamd niets, 't en zij het Engelsch w. *falter*, Middelengelsch *falteren, faltren*, den Engelschen uitbouw met *-er-* van het Fr. w. **falter*, nu *fauter*, dat niet geboekt en staat, maar dat ik van Fransch-sprekenden gehoord hebbe. De Spaansche en Portugeesche gedaante van 't w. is *faltar*, de Italiaansche *faltare*, van 't kwaad Latijn *faltare*, echt Latijn *fallere.*

Z. de woordenboeken, *i. vv. feil, feilen, feilbaar, onfeilbaar, feilloos*, enz.

ONTLEGGEN, *ontlei, ontleid.* = « Ontraden, Fr. *dissuader.* — Iemand iets ontleggen. Hij stemde er eerst nog al in toe; maar 's anderdags en wilde hij niet meer : het was hem ontleid geweest, iemand had het hem ontleid. » Geh. *Kortrijk en ommelands.*

« Kramers zegt dat het w. in dezen zin verouderd is; bij ons niet. »

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

ONTVULLEN, *ontvulde, ontvuld.* = « IJdelen, Fr. *vider.* — Den asschenbak ontvullen. » Geh. *Elverdinghe*, van zaliger Deken De Bo.

ONTWIMPELEN, *ontwimpelde, ontwimpeld.* = 1° Heemelijk stelen, wegnemen. 2° Duikend loochenen. 3° Behendiglijk ontsnappen. — 1° Die lurpe, dat hij is : hij heeft mij eene van mijn' schoonste peren ontwimpeld! — 2° Hij wilde 't ontwimpelen dat hij die ruite gebroken ha'. — 3° Hij en zal

't van dezen keer niet kunnen ontwimpelen : hij zal voorzeker gepakt zijn. Geh. *Heule, Gulleghem, Moorseele.*

OP DEN KNOOP. = Geknoopt, in schooven gebonden koorn, ter plaatse waar 't gestaan heeft. — Hij heeft zijn' terwe laten liggen op den knoop. Geh. *Mannekensvere, Hooglede.*

OP DE NOKKE. = Op den knoop, *q. v.* Geh. *Veurnambacht.*

OVERLETTEN, *overlette, overlet.* = Overwegen, met een schuimw. *overpeizen.* — Als ik dat al overlette, van mijn voorgaande leven, 't gene ik misdaan hebbe, ik worde benauwd. Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Rond den Heerd,* X, bl. 80.

PAKKEN, *pakte, gepakt.* Z. *Geven.*

PINKELEN, *pinkelde, gepinkeld.* = Met pinkels (De Bo) vastleggen, tegen 't ommewaaien, 't ommevallen. — Die ijzeren kave staat langs vier kanten met ijzerdraad gepinkeld. Geh. *Iseghem.*

POSTSNARE, de. = Postsnoer, *q. v.* Geh. *Brugge.*

POSTSNOER, het, uitspr. *possnoer.* = Fijn, hard gedraaid, vlassen touw of snoer. — 't Endelste topke van 'n zwepe moet van postsnoer zijn, of de zwepe en deugt niet. Geh. *Ghistel.*

Postsnoer, postsnare, ook *schuifelare* en *postzweepke* geheeten, was beter bekend ten tijde als de *post*wagens deden, 't gene nu het stoomgerid doet.

RECHTEN, *rechtte, gerecht.* = Voor den rechter, voor 't recht doen komen. — « De jager wilde mij rechten, omdat ik een haze gevangen hadde. » Geh. *Elverdinghe,* van zaliger Deken De Bo.

RUINEN, *ruinde, geruind.* = Knoteren, pruttelen. Z. De Bo. — « Gij en meugt het aan moeder niet zeggen, dat ik dronke' geweest hebbe : ze zou ruinen. Dat ze dat moesten geware worden, ze zouden ruinen. Het beekske ruint. » Geh. te...? door Deken De Bo, zaliger.

Dat schoon en overoud w. *ruinen* heeft sedert eenige jaren de bane geruimd voor een ander. Al de « beekjes » *kabbelen* nu. Dat is immers ook veel « fraaier. »

SCHANDELINGE. = Met schande, tot schande. — Hij is schandelinge weggejaagd, omdat hij gestolen hadde. Geh. *Kortrijk.*

SCHELPELING, den. = Schelferling, schelfer. — « 'k He' m'ne' vinger gekwetst an ne' schelpeling van ne' steen. » Geh. *Kortrijk.*

SCHINKEN, *schank, schonk, geschonken.* = Drank slijten, drank verkoopen, drinkhuis, herberge houden. — « Als hij dweers deur alles was, hij is ton begun' schinken. » Geh. *Lichtervelde.*

SCHROEVER, den. = Schroefboot, stoomboot, die met eene schroeve voorwaards rijdt. — « 't Liggen twee Americaansche schroevers voor d'have. Geh. te *Oostende,* en aldaar in algemeen gebruik, » schrijft Deken De Bo, zaliger.

SLABBE, de. = Deel van de vrouwenschorte dat de borst bekleedt. — « z'Hâd' 'n schorte an med'n slabbe. » Geh. *Brugge.*

SLABBE. Z. *Kaakslabbe.*

Het w. *slabbe* draagt den zin van slag met de vlakke hand, in 't Engelsch w. *slap,* en in 't Hoogduitsch w. *schlappe.* De Italiaansche gedaante van dit ons echt Germaansch woord is *schiaffo,* te Venetiën en te Verona *slepa,* te Milanen *sleppa;* in 't nieuw Provençaalsch bediedt *esclafa* slaan.

SLABBEN, *slabde, geslabd.* = Bestellen met slabbinge. — 'k Moete nog de koeien slabben en doen. Geh. *Ghistel.*

SLABBING, den, uitspr. en geschreven *Slabbinck,* geboortename, die in Vlanderen heerscht en die, van woordswegen, de mannelijke gedaante is van *slabbinge,* dus *een* die slabt.

SLABBINGE, de. = Eene die slabt, die heurzelven beslabt, b. v. aan tafel. — « Houdt op, gij vuile slabbinge! » Geh. *Kortrijk.*

SLABBINGE, de. = Zoppen (De Bo), die men het vee in den slabeemer, de slabbekuipe toedient. — Ge moet eerst de koeien slabbinge geven. Geh. *Ghistel, Ruddervoorde, Sysseele.*

SLABBINGKUIPE, de. = Slabbekuipe (De Bo). Z. *Slabbinge.*

SLOKEBIJNE, de, *ij* gelijk Fr. *biner.* = Sloke (De Bo), oud of jong vuil en onnuttig vrouwmensch. — 't Is de leelijkste slokebijne van geheel 't dorp. Geh. *Noorden van Brugge.*

SNAKSCH. = Snakachtig, met eenen snak en eenen snauw. — Waarom altijd zoo snaksch en bot zijn, als ge tegen uwe ouders spreekt? Geh. *Lichtervelde.*

SPANRAKE, de. = ... ?

— « Dat was 'n dingen, als wij uit de vespers kwamen : van weêrkanten de kerkdeure buiten stonden reken opeengetaste mannemenschen. 't Was lijk deur de spanrake, dat wij mosten gaan. » Geh. te *Ruysselede,* van eene *Aeltersche.*

Wat eene *spanrake* is en wete ik niet. Het w. kan verkort zijn uit *spaanrake,* gelijk *slaplaken, schapwulle, kaktand, spangroen,* uit *slaaplaken, schaapwulle, kaaktand, spaangroen* (Kiliaen), miszeid *spaansch* groen, Fr. *vert-de-gris,* dat is van koper*spanen* gemaakt, enz.

Moesten die lieden, die uit de kerkdeure kwamen, zijwaards, slinks of rechts, hun eenen weg drummen door het mannevolk, gelijk door de tanden van de *spanrake?*

Of wel haagde 't mannevolk den weg af, zoodanig dat die voorwaards wilden tusschen die twee hagen mannevolks, « gelijk door de *spanrake,* » d. i. door de *wisse,* moesten, zoo men zegt?

Eenen soldaat door de spitsroeden, door de wisse jagen, *par les verges* in 't Fr., dat is gangbaar Dietsch genoeg, maar hoe zou de *spanrake* de *wisse* kunnen beteekenen?

Is eene *spanrake* eene rake, een rakel, eene hark (Kramers), wier tanden dichte bijeen staan, zoo dat het gerakelde erin *spant?* Of is 't eene rake die *spannende* staat, d. i. scherp-

hoekig met den steert? Of is 't eene rake om *span*en, kapperlingen, schaverlingen te *rake*len? Vrglkt bij Kramers « spaanraper, spaanjongen, *Garçon qui, dans un atelier de charpentier, doit rassembler les planures, apprenti charpentier.* »

Of is de *spanrake* eene van die rakelwijsde reezen, die op eene stake langs de lijnbanen geplant staan; en tusschen wier tanden de lijndraaier zijnen draad *gespannen, spannende* houdt, terwijlen hij hem spint?

De antwoorde zal gewis heel eenvoudig zijn, maar 'k en weet ze niet.

Wie weet ze?

SPIJTHERTIG. = Spijtig, misnoegd. — Tegen iemand spijthertig zijn. Geh. te...? door Deken De Bo, zaliger.

SPOKKEN, *spokte, gespokt.* = Scheuren, slijten, sprekende van den buikweeg die wijkt, onder 't geweld van den arbeid. — 't Is die Karel Dykedelvers, « die hem overjaar gespokt heeft, met heffene. » Geh. *Thielt.*

STEKEDONKER. = Helledonker, eerdedonker, pottedonker. — Hij blies de lucht uit, en 't was nog stekedonkere. Geh. *Lichtervelde.*

TENDENHEID, de. = Armoê, gebrek. — Hij heeft uitgescheed van boeren, louter van tendenheid. Geh. *Sweveghem.*

TENDENIGHEID, de. = Krachteloosheid; « uitputting » zeggen ze nu meest, omdat ze het Fr. *épuisement* in den zin hebben. — Als hij thuis kwam van die lange reize, hij stond om te vallen van tendenigheid. Geh. *Lendelede.*

TIEREN, *tierde, getierd.* = Kijken, zoeken, gaan achter (*Loquela* 1887, hlfzz. 53, 54). — Onze gebuurs' jongen tiert ook al achter een vrouwe. Geh. *Lichtervelde.*

UITPUIKEN, *puikte uit, uitgepuikt.* = Al puikende, met den marbel, uitschieten, uitstekken. — Als de marbel die te stekken is tegen den muur ligt, dan roept die aan de beurte is om te stekken : « Uitpuikers! » Dat geeft hem het recht om zijne hand op eene vuist van den muur te houden, en den boos of kwalijk liggenden marbel uit te puiken. Geh. *Iseghem.*

UITPUIKERS. Z. *Uitpuiken.*

Z. De Bo, *i. vv. puiken, puiks.*

VERKLEÊREN, *verkleêrde, verkleêrd.* = Besteden (b. v. geld) in 't aankoopen van kleederen. — « Ja, m'nheer, 'k hem 't goed verstaan : 'k moe' da' geld verkleêren. » Geh. *Leuven,* bij arme lieden, na den vloed.

VERNEMEN, *vernam, vernomen.* = Inschuld afkorten met koopware ervooren te nemen; ware nemen uit iemands winkel, om betaald te geraken. — Ge zoudt het wel al meugen vernemen, als ge voor hem werkt! Geh. *Ghistel.*

VERTEGENEN, *vertegende, vertegend.* Z. De Bo, *i. v.* Eene koe vertegenen is eene koe, die weggeloopen is, van drie 'f vier kanten te gelijk, voorzichtjes en met opene arms tegengaan, om ze te vangen. — Hij wilde helpen die koe vertegenen en hij is in den gracht gevallen. Geh. *Beernem.*

VLEESCHEN, *vleeschte, gevleescht.* = Een geslegen dier kunstmatig in stukken deelen, Fr. *dépecer.* — Zij

en hadden maar rechts een zwijn gevleescht, en in de kuipe gedaan, als de dieven inbraken en de kuipe meêdeden. Geh. *Adinkerke.*

Men spreekt het w. alsof er *vleesgen* stonde.

VLEEZEN, *vleesde, gevleesd.* = Met vleesch bekleeden, bezetten. — Het spit vleezen. Eene wel gevleesde koe. Geh. *Heule.*

VLOT, het. = Moerplaat (Kramers), rond ijzeren of koperen plaatje, Fr. *rondelle,* dat tusschen 't hout en de vijsmoêre ligt. — Ge moet een vlot leggen tusschen de moere en de planke, of anders de moere draait in 't hout. Geh. *Ghistel.*

WAAIE! = Aaie, oeie, wee. — Hij kreeg slagen, en hij en zei noch wee noch waaie. Geh. *Lichtervelde.*

WIEL, het. = Hof, in 't Fr. *halo.* — « 't Was gisteravond ewwiel an de mane. » Geh. *Veurne.*

WIEL, het. = Zage, rikzager, vervelend zegger. — Is dat een wiel, als hij begint! Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.*

Z. *Gewielsel.*

WINDZWEEPE, de. = Windzwepe (De Bo). — Met 'n goe windzweepe is al de snee' van de strate. Geh. *Denterghem.*

WITOOGEN, *witoogde, gewitoogd.* = « Het wit van de oogen laten zien, scheel kijken. » — Die vent witoogt. Geh. te...? door Deken De Bo, zaliger.

ZELSMAN, den. = Zelfsman, lasthebbend man, die, in den name en in de stede eens anderen, zaken verricht. — Als men daar gaat, en dat hij niet thuis en is, men moet altijd onverrichter zake naar huis keeren : al zijn dienstvolk, 't zijn al knechten en achterloopers, die niets te zeggen en hebben. Waarom en heeft hij geenen zelsman, gelijk Mijnheer Van Ginderachter er eenen heeft? Geh. *Noorden van Brugge,* van een uit het *Avelghemsche.*

De schuimwoorden *lieutenant, alter ego, remplaçant* zouden dikwijls door 't w. *zelsman* kunnen vervangen worden.

ZENDE, de. = « Menigte van dat ongrui, dat, zoo sommigen denken, door tooverij iemand toegezonden wordt. — Die jongen zat al met eens vol luizen : 't moet eene zende geweest zijn. Er viel eene zende rupsens op dat raaploof. » Gehoord te...? en aangeteekend door Deken De Bo, zaliger.

ZWEERD. Z. *Loquela* 1890, hlfz. 87.

Het *zweerd* van 't zwijnevleesch is te Poperinghe, zoo wel in stad als ten boerwaard, overal het vel van 't zwijnevleesch; het vel van 't zwijn, dat gesteken, de borstels uitgetrokken, gebrand en gescheed of gevleescht is. 't Vel van de gescheede stukken zwijnevleesch, gekookt, gebraden of anderszins, heet men *het zweerd,* zeldener het *zweerretje.* — « 't Zweerd van oude zwijns is dikke en hard; van jonge zwijntjes fijn en zochte. Doet maar 't zweerd af, als ge 't niet en wilt eten, of niet en kunt bijten, of als gij er niet vooren en zijt. Gij en moet het zweerd niet eten. 't Zweerd geroosterd is fraai goed. 't Zweerd is voor den hond. Geev'et zweerretje an de katte. » Geh. *Poperinghe.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 4, Oestmaand 1890. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANVESTEN, *vestte aan, aangevest.* = Wortel vatten, wortelvast worden. — Kregen wij een vlage regen, de koolzaplanten zou'n gemakkelijk aanvesten. Geh. *Emelghem.*

AANZICHTE, het. = Uurplate van de uurklokke, van 't uurslag, van 't uurwerk. — Bringt ne keer 't aanzichte van *d'horloge :* 'k ga 't weêre aandoen. Geh. *Lichtervelde.*

AFSNUITEN, *snoot af, afgesnoten.* = Bedriegelijk (iemand) berooven van 't gene hem toekomt. — Hij heeft mij eenen halven frank afgesnoten. 'k Zal hem ook zoovele afsnuiten, krijge ik de keure. Geh. *Thielt.*

AL-MEÊ, den. = IJzeren bare, die, in twee ijzeren haken vattende, vier of meer luiken van eene slagvenster sluit. — Mijne veisters sluiten al binnen met eenen al-meê. Geh. *Brugge.*

BEDEI, het. = Het doen van iemand die bedeit. — Ik en zou 'k-ik al dat bedei niet maken met zulk eenen vent! Geh. *Alveringhem.*

Bedei vervangt welvoegelijk veel Fr. *complimenten.*

BEDEIEN, *bedeide, bedeid.* = Koesteren, pamperen, paplammeren, bemokkelen, betrunten, besuikeren, Fr. *choyer, flatter.* — Hij gebaarde hem ziek : hij hadde 'ntwaar geern bedeid geweest! Hij is er zuiver van bedeid dat ze overal « m'nheere » zeggen tegen z'ne' zeune. Geh. *Iseghem, Kortrijk.*

BEDEIENEN, *bedeiende, bedeiend*, uitsprekens *bedeinen, bedeinde, bedeind.* = Bedeien, *q. v.* — Hij en zegt dat maar, hij en doet dat maar, hij en staat daar, hij en gaat daar, hij en komt daar maar om 'n bitje bedei'nd te zijne. Geh. *Kortrijk.*

Door het samenkrempen van *bedeienen* tot *bedeinen* krijgt *ei* den klank van Fr. *ai.* Vergelijkt *regenen, reienen, reinen,* uitsprekens *rainen* (Fr. *ai*), ja *rinnen* en *rin' :* « 't Ga *rin !* »

BEGAAIEN, *begaaide, begaaid.* = Begaden (*Loq.* 1890, hlfz. 17). — Als mijn man zat is, is hij slechter als een kind : en 'k krijge hem dikkels thuis g'heel bemorsd en begaaid. Geh. *Sleydinghe.*

BEK-AF. = Zonder besprek, voorweerden of bedingenschap eenigerhand : geld voor ware en daarmeê uit. — Hij heeft zijn vlas bek-af verkocht, d. i. zonder besprek van drank, rote, bleek, enz. Geh. *Lichtervelde.*

BEUG. = Beu, verkwaarsd, verkijst. — « 'k Bender beug van, van suikereien te etene. » Geh. *Passchendaele.*

BIERHAVE, de. = Pintedek (De Bo), bierkermesse, bierloop. — 't Is bierhave in Pee Brouwers herberge. Geh. *Kortrijk.*

BIERKERMESSE, de. = Pintedek (De Bo), bierloop. — 't Is zundage bierkermesse in den Keizer. Geh. *Iseghem.*

BIERLOOP, den. = Pintedek (De Bo), bierhave. — 't Is zundage bierloop in de Zwane. Geh. *Iseghem.*

BLAK. = Vereend, schrikkelijk, schuw. — Alzoo sterven, 't en is maar blak! Geh. te...? van Deken De Bo, zaliger.

BLOEI, den. = Puik, beste deel. — Is dat nu geen jammer en zonde dat ze alzoo met die nieuwe calcie dwers deur den bloei van dat land snijen? Geh. *Iseghem.*

De *fleur* zeggen de steeliên, met een schuimwoord ; ja *fleur, fleurig, fleurigheid* staan in Kramers, als Nederlandsch, geboekt, en ons eigen oud Vlaamsch en zou geen Nederlandsch zijn!

BOEBOE, den, korte *oe.* = Hond, in de kindertale. — Boeboe is daar. Zwicht u van den boeboe : hij zou bijten! Geh. *Lichtervelde.*

BOOMVELDERE, den. = Twee sneden van langsten 't brood, gebreed, op malkaar geleid en niet deuregesneden. — Zwijgt : ge zult ton nen boomvelder he'n. Geh. *Lichtervelde.*

Men spreekt van boomvelders maar tegen kinders.

BOUW, den. = Huizinge, overbouwd ruim, waar werk geschiedt, gereedschap gebergd wordt. — Baas De Bleeckere was alleene in den bouw, en al de knechten wrochten op den meersch. Geh. *Kortrijk.*

Dikwijls hoort men in de *fabrike,* in 't *locaal* of in 't *lokaal,* insteê van in den *bouw.*

BRILSTEERTEN. Z. *Loquela* 1890, hlfz. 90.

In Halbertsma's *Lexicon Frisicum,* bl. 111, wordt de *brilsteert* een *Apruls-brjifke* (Aprilsbriefke) geheeten, en beschreven als volgt : « *Chartula ludicris acu fixa tergo hominis, ut omnibus ludibrio sit primo die Aprilis.* » Zoo zal waarschijnelijk de *brilsteert* eerst de *Aprilsteert,* en *brilsteerten Aprilsteerten* geweest zijn.

't En is 't eerste woord niet, dat in Oost-Vlanderen en in Friesland volksgemeene is.

BUBBEL, den. = Wicht, kleene gestalte, budde. — Ik hebbe u gekend van als gij nog een kleen bubbeltje waart. Geh. *Lichtervelde, Aertrycke.*

BUDDE, de. = Wicht, kleene gestalte. — Ik hebbe u

gekend van als gij nog een kleen buddegje (buddeken) waart. Geh. *Lichtervelde, Aertrycke.*

DEUN, den. = Zangwijze, met een schuimw. *voois.* — « 't Is jamer da'nk' 'et deuntje van da' liegje vergeten he'n. » Geh. *Veurne.*

DEUREVALLEN, *viel deure, deuregevallen.* = Verdrieweekt, niet drachtig en wederom driftig zijn. — Blare is deuregevallen van vijf of zes weken, van twee maanden. Geh. *Mannekensvere.*

DOMMELIJK. = Altijddurend, gansch en geheel. — 't Heeft g'heel den dommelijken dag geregend. Geh. *Kortrijk*, binnen en buiten, *Eeghem, Wynghene, Thielt*, en ommelands.

Vrglkt bij Kiliaen :

« Domelicke-dagh. j. dagh-domelick. *Iugis, perpetuus et perpetuo, quotidie, in singulis diebus.* »

« Dagh-domelick. *Vetus. Iugis perpetuus.* j. domelicke daghe. »

« Dagh-domelickheyd. *Vet. Perpetuitas.* »

Bij L. Meijers, in zijnen *Woordenschat*, vinde ik, onder de *verouderde en ongewone woorden :*

« *Domelykedagh*, gedurig, dagelijks, alle dagen. »

Louis d'Arsy en Mellema hebben :

« Dach-doemelijck, *Perpétuel.* »

« Dach-doemelijcheyt, *Perpétuité.* »

« Domelijcke dach, *Journellement, perpétuellement, chaque jour.* »

Kiliaen laat weten, met het woordeke *vetus* erbij te zetten, dat *domelijke dag*, enz., te zijnen tijde, d. i. tenden de jaren 1500, al oude ww. waren; daarom boekt ze waarschijnelijk Verdam ook, in zijnen Middelnederlandschen Woordenboek.

Verdam haalt Kiliaen bij, zonder een woord uitleg ten besten te geven.

Zou een *dommelijke dag* geen dag zijn, of dat deel van eenen dag, binnen 't welke men wettelijk *dommen*, doemen en recht plegen mag : een dag, strekkende van zonnenopgang tot zonnenondergang : een gansch en geheele dag?

Jacob Grimm zegt, in zijne *Deutsche Rechtsaltherthümer*, bl. 813 : « De roomsche grondzet *Sol occasus suprema tempestas esto. tab. 1, 10*, heerschte ook door alle duitsche gerechten, vóór zonnenopgang en wierd geen geding geopend, met zonnenondergang wierd ieder geding gesloten. »

Een *dommelijke dag* ware dus een *doemdag* (De Bo), een *domsdag*, een oordeeldag, een dag op en binnen welken er mag gerecht, geoordeeld, gedomd of gedoemd worden.

Is 't nu geen zonde en jammer dat wij geen Amsterdammers, geen Rotterdammers, geen Hollanders en zijn! Hoe hooge en zouden de Vlamingen niet geprezen en verheven worden, omdat zij zoo vele en zoo schoone oude woorden, die elders dood en begraven zijn, levende versch behouden en bewaard hebben!

DWINGEN, *dwang, dwong, gedwongen.* = Nijpen, nood doen, noodig zijn. — Hij zou ook nog een handtje toesteken als 't dwingt. Geh. *Oost-Roosbeke.*

GEPRATEL, het. = Gebabbel. Z. *Pratelen.*

GEVLIEGSEL, het. = De vliegen. — 't Weêre gaat veranderen; 'k zie 't aan de schapen : 't gevliegsel en 't

gewormsel is te geweldig, en de schapen staan te stijf thoope. Geh. *Oost-Roosbeke.*

HURDE, de. = Tijdelijke brugge over eene beke of gracht. — Mijnheere, ge kunt wel deure, met dat er een hurdeke over de beke ligt. Geh. *Passchendaele.*

INBOT. = Geweldig bot, al te bot. — Hij heeft altijd inbot geweest tegen zijn' vader. Geh. *Deerlyk.*

Z. *Inbrave.*

INBRAVE. Z. De Bo, *i. v. inbraaf.*

't Woord heeft somtijds halvelinge den zin van 2° *inwendig* brave. Vergelijkt de twee volgende zeggens : 1° Hare zuster is brave, doet ze niet, maar zij, zij is inbrave. 2° Hij ziet er barsch uit, maar hij is inbrave. Geh. *Brugge.*

Men verzekert mij dat de stemzate van *inbrave* 1° en 2° op *in*rust; zou men *inbrave* 2° niet behooren *in brave* te schrijven?

Over het versterkende *in-* handelt Dr de Jager, in zijn *Archief voor Nederlandsche Taalkunde*, II. 116, aldus : « Of het versterkende *in* reeds in het Middelnederlandsch bekend was... kan niet ontkennend beantwoord worden. *Inhertelike* als adv. voor *innig hertelijk*, vind ik in den *Walewein*, vs 7850 en 8131, en volgens opgave van Prof. Jonckbloet, komt dit mede in den *Lancelot* (III. 4603) voor, waar men ook (II. 46224) het adj. *inscone* aantreft. Men schijnt er echter spaarzaam gebruik van gemaakt te hebben. »

Dr F. A. Stoett, in zijne *beknopte Middelnederlandsche Spraakkunst, Syntaxis*, bl. 44, n° III, zegt insgelijks : « Een zeer hoogen graad kan in 't mnl., evenals ook thans, uitgedrukt worden door een bijv. naamw. saamgesteld met... *in*. De met *in* saamgestelde adj. zijn : *inabel, inbornstich, ingloedich, ingloeyent, ingroen, inhertich, inhertelike, incrachtelike, inscellich, invurich, inwaer.* »

Zijn daarbij te voegen, (Kramers) : *inblauw, inblijd, inboos, indroevig, indroog, ingoed, ingroen, inleelijk, inlui.* (De Bo) : *indom, indwaas, indroef, infraai, ingram, inschalk, inscherp, inslecht, inwel, inwijs, inwit, inwreed.* (Loquela) : *inbot, ingroot, inschoone, invet, inzoete, inzwart.*

Het gebruik van *in-* tot versterkinge van hoedanigheidsnamen zal eertijds zoo algemeen geweest zijn bij de schrijvers, als 't hedendaags nog bij 't Volk is. Zoo vinde ik in het *Goddelyck leven oft herbane tot de Volmaeckheyt....* verduitscht door *P. Andreas de Boeye*, S. J., den 2en druk, *T'Hantwerpen By Hendrick Aertssens inde Cammerstraet inde witte Lelie* 1642, de volgende plaatsen, die dit zeggen goedmaken. Bl. 62 staat er : « Hoe en sullen de in-groote profijten; die sekerlijck sullen volghen uyt het volbrenghen van den wille Godts... ons niet beweghen, om »... enz. En bl. 156 : « Ende aldus heeft een Religieus van de Orden van Cistertien ghehoort die in-soete stemme van dese Coninghinne, dewelcke »... enz.

Kiliaen boekte reeds in zijnen tijd : *inarg, indroeve, indrooge, infraai, ingierig, ingloedig, ingoed, ingram, inhard, inkleen, inkoud, inlief, inloos, inluide, inschellig* (geweldig scheldende), *inscherp, inschoon, invierig, inwijs, inwit, inzoet, inzout, inzwart.*

INEGEN, *eegde in, ing'eegd* = Met de eegde inakkeren (De Bo). — De bezaaidhede inegen. Geh. *Desselghem.*

INGROOT. = Uit der maten groot. — Dat waren nu ne keer ingroote pataters, die ze daar verkochten! Geh. *Kortrijk.*
Vrglkt *Inbrave.*

INKAPPEN, *kapte in, ingekapt.* = Inakkeren met de hakke, de houwe. — De bezaaidhede inkappen. Geh. *Heule.*

INLEZEN, *las in, ingelezen.* = Middels het lezen van een wijgebed over iemand, hem als lidmaat eener gilde of broederschap aanveerden. — 'k Heb mij laten inlezen in het scapulier. Geh. *Eecloo.*

INROLLEN, *rolde in, ingerold.* = Met de rolle inakkeren (De Bo). — De bezaaidhede inrollen. Geh. *Heule.*

INSCHOONE. = Zeer schoone. — 't Is eene inschoone blomme. 't Zijn inschoone zwijntjes. Geh. *Heule.*
Z. Kiliaen, Lancelot vs 46224, en vrglkt *inbrave.*

INVET. = Tendenuit vet. — Dat zwijntje was invet. Geh. *Oostende.*
Vrglkt *inbrave.*

INWERKEN, *wrocht in, ingewrocht.* = Inakkeren, inploegen (De Bo). — De bezaaidhede inwerken. Geh. *Heule.*

INZOETE. = Zeer zoete. — Die pere heeft eene inzoete smake. Dat meiske heeft eene inzoete tale. Geh. *Kortrijk.*
Z. Kiliaen, *i. v.*, en vrglkt *inbrave.*

INZWART. = Zeer zwart. — Dat laken is inzwart. De pluimen van dien hane zijn inzwart. Geh. *Kortrijk.*
Z. Kiliaen, *i. v.*, en vrglkt *inbrave.*

KACHTELPIJNE, de. = Barenswee (Kramers), sprekende van kachtelmerriën. — Als de kachtelpijne over is, kachtelt de merrie na vijf minuten, luttel min ofte meer. Geh. *Mannekensvere.*

KNIPPER, den. = Knuttel, kneutel (De Bo). — Wij gaan tavend knippers bakken. Geh. *Sint-Denijs, in W. Vl.*
Te Dottingen (*Dottignies* in 't Waalsch) heet men de knippers *boules de Suisse. Noudles, nouilles* heet ze De Bo. *Noedel* geeft Kramers als een Neerlandsch w., waarschijnelijk vroeger *knoedel,* waarvan *noudle, nouille.*

KORTADEREN. Z. *Loquela* 1890, blfz. 19.
Men kortadert ook te gulzig groeiend koorn, en daarvooren zegt men ook kortvlerken. — « Als het koorn of de haver al te gulzig opgroeit, is het goed ze wat te kortaderen. » Geh. *Elverdinghe,* van zaliger Deken De Bo.

LAMBOOIZEN, *lambooisde, gelambooisd.* = Graan uit de auwen doen speiten met de toppen der halmen op eene omgekeerde stande of tegen de sporten van eene schuins staande leêre te slaan. — Eenen schoof koorn lambooizen. Geh. *Comene.*

LEKE, de. = Hoeveelheid nats dat, in eens lekens, leekt. — Ik, gedronken? 'k En hebbe nog geen leke bier over mijn' lippen gehad, van g'heel den dag. Geh. *Iseghem.*
Te Kortrijk zegt men : Ge'n zoudt er *geenen leek* bloo' water van krijgen, zoo gierig is hij! Z. De Bo, *i. v. leek.*
Volgens sommigen zouden wij moeten ons eigen oud Vl. verzaken en zeggen *lekken* voor *leken*, eenen *lek* voor eene *leke* of eenen *leek;* en *likken* voor *lekken.* Zouden wij wel!

LODDER, den. = Eebreker, *adulter.* Geh. *Hulste.*

LOKE, de. = Slunse, lap, vodde. — He gaat om loken en beenen. Geh. *Fr. Vlanderen.*
De Fransche schrijvers kennen hun Fr. w. *loque* eenen Germaanschen oorsprong toe, alsmede *breloque* en *pendeloque.*

LUIDE. = Helder, sprekende van brandend licht, van een lichtvat. — Die lucht gaat te luide : draait ze neerwaard. Geh. *Moorslede.*

MAARREKS. = Maar rechts. Z. De Bo, *i. v. Rechts.* — Ik en vrage u dat maar rechts (maarreks) om te weten of 't waar is. Geh. *Brugge.*

MAKEMANNETJES *maken.* = Makement (De Bo). — Dat kind is ziek? Zwijgt, 't zijn al makemannetjes, 't is de schoolziekte. Geh. *Brugge.*

MAKEMONDTJESSPEL, het. = Makementspel (De Bo). — 't En is al maar makemondtjesspel : ge'n moet er geen trouwe in hebben. Geh. *Wynghene.*

NAGELEN, *nagelde, genageld.* = Bevestigen. — Zij en wilden 't niet gelooven, en hij nagelde 't met ne vloek. Geh. *Passchendaele.*

NOOTZIEKTE, de. = Ziekte, zeer in de noten, de gewrichten; *Rhumatisme articulaire* in 't Fr. — Hij zit gekweld met de nootziekte. Geh. *Eecloo.*
Rimmatijs, roozematijs, en dergelijke schuimers, hebben bij velen 't oud Vl. w. ten onderen gebracht!

NUCHTERE DRANK, den. = Korte drank. — Hij misgaat hem te dikkens in den nuchteren drank. Geh. *Lichtervelde.*
Liqueur, likeur zeggen ze, en drukken ze nu!

ONTEENDEREN, *onteenderde, onteenderd.* = Met bij rechte als eigendom aan *eenen* toegekend te worden ophouden van *velen* toe te behooren. — Dat huizeken is onteenderd en 't gaat te pachten komen : 'k zou 't pachten, ware ik als gij. Geh. *Sweveghem.*
Pour sortir d'indivision vertaalt Kramers, « om een onverdeeld goed te kunnen verdeelen. » Om te onteenderen ware veel korter, maar dat is boerenvlaamsch!

PATEELEN, *pateelde, gepateeld.* = Ambachten, mishandelen, havenen, slaan, kwetsen. — 't Is ongeoorlofd eenen mensch alzoo te pateelen. Geh. *Wielsbeke.*

PRATELARE, den. = Een mannemensch die pratelt. Z. *Pratelen.*

PRATELEN, *pratelde, geprateld.* = Ratelen, praten, babbelen. — Hij pratelde nog eene geheele reke, die 'k niet en verstond. Gij pratelare, gij pratelinge, met al uw pratelen, met al uw gepratel, met al uw' pratelinge, 't werk en gaat niet voort! Geh. *Elverdinghe,* van zaliger Deken De Bo.
Huydecoper, in zijne *Proeve op Vondels Herscheppingen van Ovidius, Amsterdam, Evert Visscher en Isaak Tirion,* 1730, bl. 412, zegt dat « de Leidsche Rederykers van de Orangie Lelie, 1607, wel buiten gewoonte, echter niet kwalyk, schreeven, *Pratelen,* in de beteekenis van *gedurig praaten :*

Laetze ratelen en pratelen, ic en acht niet een myte. »

Jan-Frans Willems gebruikt het w., in zijnen berijmden *Reinaert*, 25 :

Waerom hier nog lang getoefd,
En geprateld en gestaen ?

Ook in zijne brieven, 52 : « Dat ongelukkig Brabantsch pratelen ; » 77 : « Nu men 4 volle dagen geprateld heeft. »

Frans De Cort bezigt *pratelen*, in zijne *Liederen*, III :

Gij praat en pratelt maar immer voort,
. . . . . .
O schrandere professoren !

To prate (praten) en *to prattle* (pratelen) bestaan ook in 't Engelsch.

PRATELINGE, de. = 1° Een vrouwmensch die pratelt. 2° Het pratelen. Z. *Pratelen*.

RONKE, de. = Kaaksmete. — Hij gaf 'n 'n ronke dat hij aan zijn hoofd hield. Geh. *Passchendaele*.

SCHOLEN, *schoolde, geschoold.* = Uitlangen, geven, dokken, leggen, duimen, sprekende van geld. — « Als er avocaten in 't spel komen, ze zullen ton wel beginnen scholen ! » Geh. *Heestert*.

SCHRUWEN, *schruwde, geschruwd.* = Lastig, vervelend schreeuwen. — Zwijgt : ge schruwt altijd : 'k ga-je haast buitensteken ! Geh. *Lichtervelde*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. schruwen, schruien, schruwelen*.

SLOT, het. = Zegel, Fr. *scellé*. — De erfgenamen hebben doen de sloten leggen deur de wet. Geh. *Iseghem*.

STAMEREN, *stamerde, gestamerd.* = Haperen, dubben, stamelen (Kramers). — Ze stamerden om dat kind Kathrijntje te heeten. Geh. *Kortrijk*.

STELEN, *stal, stool, gestolen.* = Steelsgewijze, ter nauwernood genoegzamen tijd daartoe bestedende, bijwonen. — Met al mijn' jongens, 'k heb twee drie zundagen te reke de Messe moeten stelen. Geh. *Kortrijk*.

STIKRIJDER, den. = Geschutvoerder, *canonier* te peerde. — Ja, als 't zulke (landsknechten of *soldaten*) zijn, 't zijn van die stikrijders. Geh. *Bavichove*, van een ouden krijgsman.

STROODUTS, den. Z. De Bo, *i. v.* Stroodutstjes heet men ook strooien deksels die men om de wijnflasschen doet om ze vrij tegen brake te verzenden. Ze hebben ten naasten bij de gedaante van eene flassche en zijn te mets met garen thoope gevlochten. — 'n Vergeet niet iedere flassche in een stroodutstje te steken. Geh. *Brugge*.

TROUWENS ! = Zeg ! Welaan ! 't Is waar ! Is 't waar ! — Trouwens ! G'hebt gister een pak slagen g'bed, hee ? Trouwens ! Gaat ge meê naar Gent ? Geh. *Brugge*.

Eertijds gebruikte men *entrouwen* (d. i. ter goeder trouwen, in trouwen, in der waarheid) op de zelfste wijze. Z. Verdam's Middeleeuwsch Wrdnb. *i. v. entrouwen*.

UITSPREKEN, *sprak uit, uitgesproken.* = Tot tenden spreken. — Mijnheer, mag ik mijn woord (mijne begonnen en onderbroken antwoorde) uitspreken ? Geh. *Kortrijk*, vóór 't Gerecht.

VEELTE, de. = Bedrag, beloop. — Wat ! Hij ? Hij en heeft mij niet de veelte van goendag gezeid ! Geh. *Kortrijk*.

VERDONDEREN, *verdonderde, verdonderd.* = Van den donder beschadigd, doodgeslegen zijn. — In de wee bij mijn huis zijnder gisteren drie boomen en twee koeien verdonderd. Geh. *Olsene*.

VERDRIEWEKEN, *verdrieweekte, verdrieweekt.* = In 't geval zijn van eene koe, eene merrie, eene zeuge, die drie weken na geleed of gediend geweest te zijn niet wederom driftig en wordt. — Als eene koe verdrieweekt is, men houdt ze voor drachtig, 't en ware dat ze deureviele of verliepe. Geh. *Mannekensvere*.

Men wacht gewonelijk nog twee-drie dagen na de drie weken, eer men met zekerheid oordeelt over het verdrieweekt zijn.

VERLOOPEN, *verliep, verloopen.* = Niet verdrieweken zonder wederom driftig te worden. — Onze zwijns hebben overjaar alsan verloopen. Geh. *Mannekensvere*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

VERSLIJTEN, *versleet, versleten.* = Afzien, uitstaan, herden, lijden, afbijten. — Hij heeft daar (op die bleekerije) geheel dezen langen winter veel koude en nattigheid versleten. Geh. *Kortrijk-Harlebeke*.

VINKEGETAL, het. = Wijze van samentellen die bestaat in iederen keer dat men tot vier eenheden komt, die bij middel van een krijt, op eenen stok, op een berd of op eene balke aangeschreven staan, eene dwersschreve deur de vier rechtstaande telteekens te trekken, en dan naderhand die vierheden weêr bijeen te tellen tot 12, 24, 48, enz. — Zoo tellen de vinkeniers, als 't vinkestellinge is, het slaan van hunne vinken bijeen. Geh. *Lichtervelde*.

VINKESTELLINGE, de. = Vinkezettinge (De Bo). — Hij heeft den prijs in de laatste vinkestellinge. Geh. *Lichtervelde*.

Z. *Vinkegetal*.

VLOTTE, de. = Overvloed. — 't Is nu in de vlotte van de eerrappels, en 't is daar dat de goekoop af komt. 'k Ben meê de vlotte van 't volk naar de Messe gegaan : 'k en wilde niet altijd aan 't steertje zijn. Geh. *Sleydinghe*.

WEGKLAPPEN, *klapte weg, weggeklapt.* = Al klappen iemand bewegen om weg te gaan. — Ze waren beschonken, en, met dat ik voorzag dat ze gingen ruize zoeken, 'k he' ze weggeklapt. Wat er buiten m'n herberge gebeurd is en wete ik niet. Geh. *Brugge*, voor 't Gerecht.

WIEDZUCHTIG. = Kruidgierig (*Loquela* 1890, hlfz. 3). — Dat is eene wiedzuchtige hofsteê ! Geh. *Staden*.

ZAK, den. = Leegste plekke van eenen couter, van een stuk lands. — In den zak van dien coutere en groeit er niet dat deugt. Geh. *Heestert*.

ZWAGE, de. = Gang, barm, striepe. — Dat land is geheel in zwagen gewerkt. Geh. *Sleydinghe*.

Vrglkt De Bo, *i. v. zwa, zwadde*, en de woordenboeken, *i. v. zwade*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

WETENSWEERDIGHEDEN

Bijblad van LOQUELA Oestmaand 1890

Nº 155. « De Bo geeft *rieschaalde, rieschalde,* en, voor sommige streken, *riescholde.* Hij stelt voor het te aanzien als *ringschaalde* en vindt er eene reden voor in *Algem. Idioticon,* dat *ring* geeft = *rieschaalde.* Ook in het land van Waas zegt men : *rieschalig. Rutten* geeft *rijsschellig,* met de volgende uitlegging : « *Schaal* beteekent *zijdeplank* van den boomstronk. De klemtoon op *rij* of *rijs* duidt een wortelwoord aan : *rij* kan hier niet dienen ; dus *rijsschaal,* zijnde eene plank van met rijs begroeiden boom. » Omdat de *ij* in Haspengouw klinkt, meen ik nog niet genoodzaakt te zijn eene dubbele *s* te schrijven. Geerne wiste ik eerst, want het woord *ring* schijnt mij hier zeer belangrijk toe, of er geene woorden zijn waar *ng* verdwijnt en welke daar de uitspraak is van den voorgaanden klinker. Een medeklinker die verdwijnt kan invloed hebben op den voorgaanden klinker. Een voorbeeld uit *Waasch Idioticon.* Men kent in een deel van 't Land van Waas *keister, deisteren,* terwijl men in een ander deel, gelijk te Kruibeke, *kaster* en *dasteren* zegt. Wij hebben hier, meen ik, *an* = *a* of *ei,* dus *kanster* en *dansteren.* Zoo ook hebben wij *en* = *ei,* in *geisteren* (gensteren) en *keister* (genster) : 't Zal er *geisteren,* zei de hannewuiten, en zijn nest stond in brand, spreekwoord overal gekend, een *keister vier,* zeggen velen. 't Is dus klaar 1º dat een verdwijnende medeklinker veel invloed hebben kan op den voorgaanden klinker ; 2º dat die klinker dan twee verschillende oplossingen kan hebben. Kan dus, in het besproken woord, *ing* niet *iê* en ook *ij* worden ?...

Rutten geeft zeer veel spreuken en spreekwoorden. Hij heeft gelijk. Zeer dikwijls heldert eene spreuk, oud en versleten, de beteekenis op. Denkt op de spreuken waar *botten* in komt, die aangehaald zijn door *Loquela* en ook hier in *Rutten.* Ik meen dat de Wasche woorden *botten leggen* (boetjes, bottenmaat), om het verst over de grachten springen, ook het begrip *beenen* bevatten. Spijtig dat *Gezelle* die niet kende, als hij zijn artikel op *botten* maakte. De spreuken, de overdrachtelijke toch, hebben een ander voordeel : zij doen beter de beeldspraak van ons volk uitkomen, een deel der taal dat tot hiertoe, meen ik, niet genoeg de aandacht onzer taal- en letterkundigen vestigde.

Rutten, eindelijk, geeft menigen regel van de eigen Haspengouwsche spraakkunst, bij voorb., *hij wilt* voor *hij wil, grooter als* voor *grooter dan.* Sommigen mogen daar een gevaar in zien, omdat het strekt tot het afbreken en het verwaarloozen van sommige punten der aangenomen spraakkunst. Van dat gedacht ben ik niet. Ik aanzie de regels der tegenwoordige spraakkunst niet als *vérités immuables,* en, wanneer het mij bewezen is dat gansch ons volk met eenen regel afbreekt die in het schrijven dezelfde reden van bestaan heeft als in het spreken, dan heet ik dien *pierre vermoulue* en ik vrees niet hem te verwerpen. 't Moet in zake van taal gelijk in de politiek gaan : niet *eeuwig behoudensgezind,* maar *vooruitstrevend behoudensgezind.* »

Uit *Dietsche Warande, IV j. nº 1, 1891, Bijdrage tot een Haspengouwsch Idioticon, door Aug. Rutten,* beoordeeld door Am. Joos, bll. 117-118.

Nº 156. « *Voorde...* is een oud en goed Dietsch of Algemeen-Nederlandsch woord, dat nog heden hier en daar in afgelegene oorden van de noordelike Nederlanden in de volkspreektaal voortkomt — al en melden de geijkte woordenboeken onzer tale het niet. Het beteekent : doorwaadbare plaats in eene rivier, beek of ander water, die aan mensch of vee of voertuig gelegenheid geeft van den eenen oever van het water naar den anderen te komen — in tegenstelling met *wed* of *wad,* dat eene ondiepe plaats in eenig

water aanduidt, die zich langs den eenen oever, of hoogstens tot midden in het water uitstrekt, maar niet dwars door het water voert. De *voorde* dient voor overgang, het *wed* of *wad* voor *wad-* of *bad*plaats voor mensch en dier... Ten slotte zy nog opgemerkt, dat het oude, zuiver en goed Dietsche woord *voorde,* in de beteekenis van « doorwaadbare plaats, » nog in den hedendaagschen volksmond levende, vryelik in onze schrijf- en spreektale mag, ja moet gebruikt worden, door iederen Nederlander, hy zy Vlaming of Hollander, die zyne taal, ook in heure oude en volkseigene formen, in eere houdt. Haarlem. *Johan Winkler.* »

Uit *Het Belfort,* 6de jaarg. 1891. Maarte, nº 3, bll. 266, 269.

Nº 157. Dankbaar ontvangen uit Antwerpen, « *Loquela* 1890, nº 2 :

Afrijden : rijden wordt ook door de Engelsche zeelieden in den zin van varen gebruikt. « *That on the billows ride* » (die op de golven rijden), zegt Byron, van oorlogsschepen sprekende.

Gesneên en vernaaid : te Antwerpen zegt men in den zelfden zin *gewisseld en gedraaid :* Dat kind is zijn vader gewisseld en gedraaid.

Kepkeutel (hier onbekend) herinnert mij het hier soms gebruikte *dweep (ee* gelijk in *peerd, steert),* dat het tegendeel beteekent, namelijk eenen verstooteling, een kind dat minder bemind wordt dan de andere.

Lak herinnert aan het Engelsch *slack,* dat ongeveer hetzelfde beteekent.

Luistervink is volop Antwerpsch.

Smoel : ook hier hoort men soms zeggen : hij heeft er smoel in, voor : hij heeft er deugd van, het doet hem groot genoegen.

Sterfputten zijn hier ongevloerde beerputten, welker vochtigheid in den bodem wegzinkt of wegsterft ; zijn van stadswege afgeschaft.

Vaste : het Hoogduitsche *fast* wordt in den zelfden zin gebruikt.

Verluchten : wordt te Antwerpen in den zelfden zin gebruikt, uitsprekens *verloechten;* korte *oe,* de Hoogduitsche en Latijnsche *u.* — Te Antwerpen, en ongetwijfeld ook elders, onderscheidt de volksuitspraak tusschen *licht,* niet donker, en *loecht* (korte *oe),* niet zwaar; om dit en andere dergelijke onderscheiden weêr te geven, kwame in onze schrijftaal een letterteeken te pas met de weerde der Hoogduitsche en Latijnsche *u.*

Vrij : wordt hier in den zelfden zin gebruikt, doch vrouwelijk, door de kinderen als zij katteken spelen : wie op de vrij vlucht mag er niet vervolgd worden door dengene die er aan is, die de beurt heeft om de anderen te vervolgen en trachten te pakken. — Antwerpen, Paaschdag 1891. A. V. U. »

Nº 158. Dankbaar ontvangen uit E. 27sten Maarte 1891 :

« Ik kan niet wederstaan aan den drang, om u te doen opmerken dat het art. nº 151 van uwe laatste *Wetensweerdigheden* strijdig is met de waarheid. Het is *niet waar* dat de Franschen de taal hunner bevolking eerbiedigen. Zonder te gewagen van de bespottingen waarmeê zij het Bretoensch pogen uit te roeien, heeft men dan vergeten dat, *in onze dagen,* het aanleeren van den catechismus in de volkstaal op *straf verboden* was in Fransch Vlaanderen en in den Elzas? En hoe handelen *met ons* hunne Belgische handlangers, en wat beteekent dan onze strijd? Maerlant's vonnis blijft dus altijd waar en nieuw : dat Walsch is valsch is.

Ik weet dat Duitschland niet billijker handelt, krachtens het recht des machtigsten. »

Des niet te min, ja des te meer is 't eene *wetensweerdigheid* te lezen in Fransche boeken, van Fransche geleerden, dat alle Franschen de handelwijze der Fransche staatsgeweldenaars niet goed en keuren, integendeel ! Wat het leeren van den katechismus betreft, bij mijn eigene ondervindinge wete ik dat, te Belle-b. v., de christelijke leeringe in de twee kerken, met opene deuren, in 't Vlaamsch gehoord en in 't Vlaamsch gehouden wordt. Zoo is te Vleteren, en op veel prochien, tot nu toe het geval. — *Loquela.*

Nº 159. « *Parler à Paris, capitale de la France, de la culture, que dis-je, de l'usage de la langue*

flamande, aurait dû, je n'ai pas de peine à l'avouer, paraître bien extraordinaire à ceux qui ne se doutent pas que, dans cette portion de la Flandre occidentale incorporée sous Louis XIV, à la suite des guerres entre la France et l'Espagne, et divisée en 1789 en deux arrondissements, Dunkerque et Hazebrouck, la langue flamande qui était la langue qu'on parlait dans le territoire conquis, est demeurée celle du pays, et qu'elle y est restée debout et pleine de vigueur, malgré le contact incessant des habitants avec d'autres mœurs et un autre idiôme, malgré les ordonnances de juin 1663, de décembre 1664, malgré le décret du 2 thermidor an II et malgré les relations obligées avec les fonctionnaires publics, dont la plupart n'ont été que trop étrangers à la langue dominante dans ces deux arrondissements.

Si deux siècles de domination n'ont pu parvenir à s'assimiler entièrement, sous le rapport de l'idiôme parlé. les différentes annexes territoriales dont la France s'est augmentée; si la langue allemande s'est conservée en Alsace, si l'usage du flamand s'est maintenu dans la Flandre française, c'est un fait historique qu'il faut accepter, je dirai même encourager, parce qu'il est le résultat normal de la nature même des choses. S'attacher à la langue maternelle est une loi générale; c'est la marche de toute nation qui a encore le sentiment de sa dignité, et qui veut conserver son caractère propre, en dépit des déchirements auxquels les caprices des rois et de la diplomatie les soumettent si fréquemment, souvent hélas! sans les entendre et presque toujours sans les consulter sérieusement. »

Uit *De la nécessité de maintenir l'enseignement de la langue flamande dans les arrondissements de Dunkerque et d'Hazebrouck, par E. de la Royière. Annales du Comité Flamand de France, tome VII,* bl. 18.

Nº 160. « *Pourquoi cet injurieux dédain pour la langue flamande? Pourquoi cette proscription qu'aucun motif raisonnable ne justifie, continuerait-elle à peser sur elle? Pourquoi nos deux arrondissements ne jouiraient-ils pas de la faculté accordée par le recteur de la Moselle aux communes de son ressort, dans lesquelles la langue allemande est en usage. Conformément aux instruations données aux instituteurs, l'exercice de la lecture doit se partager entre la langue allemande et la langue française; les dictées doivent être faites alternativement dans les deux langues et traduites par écril l'une dans l'autre. Il est facile de comprendre combien cette excellente méthode fournit un puissant moyen de progrès aux enfants qui y sont soumis et avec combien plus de facilité ils apprennent la langue française dans un temps relativement moins long que si l'on négligeait la culture simultanée des deux langues.*

Délégué cantonal pour l'instruction primaire dans deux communes rurales de l'arrondissement de Dunkerque, j'ai été maintes fois frappé des graves inconvénients qui résultent, pour l'instruction et le développement de l'intelligence de la plupart des enfants, de l'absence de l'enseignement de la langue flamande. »

Uit *De la nécessité,* enz. bl. 24. Z. nº 159.

Nº 161. « *Pardonnez-moi, Messieurs, ces quelques détails; ils m'avaient paru nécessaires pour justifier ma témérité de plaider à Paris la cause de la langue flamande. Habitant de la Flandre, membre du Comité des Flamands de France, je puisais dans ces deux titres le droit de parler* pro aris et focis, *et de certifier que, malgré l'anathème jeté en France sur notre langue maternelle, l'idiôme, officiellement proscrit, s'est maintenu dans les villes et campagnes de nos deux arrondissements, malgré l'ostracisme qui pèse sur lui; qu'il y est accueilli, surtout dans les campagnes, comme un ami malheureux; qu'on l'y garde, comme l'on conserve tout ce qui vient des ancêtres; qu'il y vit dans le sein des familles; qu'il résonne au foyer domestique, et qu'il s'y rallume à la veillée comme un de ces débris de bois épargnés par l'incendie. »*

Uit *De la nécessité,* enz. bl. 25. Z. nº 159.

Nº 162. Dankbaar ontvangen uit Brugge:

Volgens een nog in voege zijnde regelment mag men te Brugge, op de kleine vischmarkt, alleenlijk de volgende visschen verkoopen:

« Riviervisch, mosselen, gaarnaten, haring, scharding, kleine pladijssen gezegd plakkers of kleine jegen, kleine tongen gezegd mussen,

kleine witting gezegd molenaars, kleine rogge gezegd katterogjes, botjes, zeepaling, koolvisch, haaien, spoorhaaien, steenhaaien en bijthaaien, knorhaaien, pietermans, zeehonden, pijlstaarten, gezouten gulletjes, afval van gezouten visch, stokvisch en drogenvisch. »

TAALWETENSCHAPPELIJKE MINGELMAREN

Nº 2. — 1º *Nieuwe Boeken.* — Van den *Grundriss der Germanischen Philologie* (Straetsburg, Trübner), verscheen over eenige dagen de 5e aflevering van het eerste deel. Zij bevat een groot getal bladzijden over de behandeling der levende gouspraken. Het hoofdstuk over de Duitsche en Nederlandsche tongvallen wierd door Kauffmann opgesteld.

Op het zelfste gebied komen er aanhoudend werken uit: bij Wagner, te Innsprück: *Die Vorarlberger Dialectdichtung,* door E. Winder (8 M.); bij Geering, te Basel: *Der mundartliche Vokalismus von Basel Stadt,* door E. Hoffmann (2 M.); bij Trübner, te Straetsburg: *Geschichte der Schwäbischen Mundart im Mittelalter und in der Neuzeit,* door Fr. Kauffmann: het is de eerste wetenschappelijke geschiedenis van een levenden tongval.

Aangaande den uitleg der plaatsnamen vermelden wij: A. Tibus, *Beiträge zur Namenkunde Westfälischer Orte,* bij Regensberg, te Munster (2 M. 40 Pf.); J. E. Haselmeyer: *Ueber Ortsnamenkunde,* bij Kellner, te Würzburg (60 Pf.)

Men weet dat Jakob Grimm's *Deutsche Grammatik* op nieuw wordt uitgegeven door Gustav Roethe en Edward Schröder. De tweede helft van het derde deel is verschenen bij Bertelsmann, te Gütersloh.

2º *Tijdschriften.* — De XVe jaargang van den *Jahrbuch des Vereins für Niederdeutsche Sprachforschung* bevat o. a.: een opstel over den Heliand en de Dietsche volkstale, door Jellinghaus. — *Plattdeutsche Sprichwörter und Redensarten aus Hinterpommern,* door O. Knoop. — Een opstel over de uitbreiding van de Friesche taal in het Noorden. — Eene bijdrage over het *Hondekoorn,* door Krause.

3º *Aanteekeningen.* — Wij lezen in den *Navorscher* nº 3 1891, bl. 156: « In *Loquela,* een Westvlaamsch taalkundig maandblad, vind ik in het Bijblad van Kerstmaand 1887 de uitdrukking: *hij is zoo zot als tielebus,* die te Diest wordt gehoord. Welnu deze spreekwijze is zonder twijfel ontleend aan de *Clugt van Tielebuys, die wederom herdragen wilde sijn,* een stuk gespeeld tot Diest in 1541 door de kamer *Trou moet blycken,* van Haarlem. De zotte Tielebus is, na deze voorstelling, te Diest, spreekwoordelijk gebleven, reeds 350 jaar lang. »

J. Verdam schreef in den *Nederlandschen Spectator* van 14 Februarij 1891: « Iedere poging die wordt gedaan om te zorgen, dat de woorden, aan eene bepaalde streektaal eigen, worden opgeteekend en aldus voor de wetenschap bewaard, heeft aanspraak op onze waardeering, en in dezen kunnen de Noord-Nederlanders nog wel iets leeren van hunne Belgische stambroeders, die al verscheidene dialectwoordenboeken in het licht hebben gegeven. »

Men weet dat er beweerd wierd dat Notker's oudhoogduitsche overzettingen door hem alleen niet bewrocht en waren, maar door hem en zijne leerlingen in Sint-Gallen. Kelle heeft nu onlangs leden ook de spraakkunst zijner psalmen opgesteld en bevonden dat deze verduitschingen ook van een en den zelfsten vertaler, te weten van den eerweerden Meunik Notker, uit de Benedictinen Abdije van Sint-Gallen in Zwitserland, herkomstig zijn. J. Cl.

Loquela, een blad voor eigenvlaamsche taalliefhebberije en voor eigenvlaamsche taalgeleerdheid. Prijs 2 fr. 50; voor de Heeren studenten 1 fr. 50. 't Gene de *penne* betreft te zenden: *nº 13, in de Handboogstrate, tot Kortrijk;* al 't andere naar den uitgever, ontvanger, enz. *J. Demeester, op de Zwijnsmart, tot Rousselaere.*

De Heeren studenten gelieven den prijs 1 fr. 50 (0 fr. 25 meer als vroeger) na te zien en te vergelijken tegen den bijvoeg van *Wetensweerdigheden* enz. die hun geleverd wordt.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 5, Pietmaand 1890. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AMEN. Z. *u of amen.*

BAARVOETS *zaaien*, uitspr. *barvoets*, met korte *a* en korte *oe*. = Blend zaaien, (*Loquela* 1885, hlfz. 57, *i. v. blind*). — 't Is al wel van baarvoets of blend te zaaien : ge'n kunt algelijk het land niet bedriegen ! Geh. *Lichtervelde.*

BESCHRAPT. = Magertjes, zuinig, b'hendig. — « Me moeten wij beschrapt voortdoen, en blije zijn als me g'raken. » Geh. *Emelghem.*

BIJ STOLINGEN. = Stelender wijze, als men nauwelijks tijd, moete, getijdig weder, enz. heeft. — Ze hebben bij stolingen hunnen oest moeten indoen. Geh. *Lichtervelde.*

BLENDE ZATERDAG, den. = Zaterdag die te zelver tijde Hoogdag is. — Alderheiligen van 1890 miek nen blenden zaterdag. Geh. *Brugge.*

BOENEN, *boende, geboend.* Z. De Bo, *i. v.*

Boenen wordt ook gezeid van lijnwaad dat boent, bruin wordt, als het strijkijzer te heet is, waarmeê men 't strijkt. — Zwicht u, en en strijkt met zulk geen heet ijzer : 't lijwaad zou boenen. Geh. *Bulscamp.*

BRAMERIJE, de. = Al dat brame is. — 't Is de boeren opgeleid van de bramerije uit de kanthagen en uit de dijken te weren en weg te doen. Geh. *Lophem.*

DEUNEN, *deunde, gedeund.* = Slaan. — 'k En hebbe er niet letter op gedeund (op den dief) als ik hem vaste kreeg. Geh. *Lendelede.*

DOBBELKAARTE. Z. *toekaarte.*

DOOBIJT, den. = Doodbijt, het dooden, de dood. — Die eendlijke koude, dat is den doobijt van al. Geh. *Meenen.*

DRAGE. Z. *Loquela* 1890, hlfz. 2.

Het Vlaamschsprekend landsvolk gebruikt dat woord met den zin dien anderen zoeken te verbeelden als zij, uit louter armoe, het schuimwoord *responsabiliteit* bezigen. 't Is waar, lastig en is 't niet *re-* door *ver-* en *-sponsabiliteit* door *-antwoordelijkheid* te vervangen, en daaruit het nieuw woord *verantwoordelijkheid* (zes grepen, *syllaben, syllaven* of *sylben* lang is 't) te gieten of te smeden. Ja maar, 't Volk verstaat nog altijd *verantwoorden* zoo 't Kiliaen verstond, en 't zegt, b. v. : « Zoo

stout is dat jong, het durft hem vóór of tegen Jan en alleman verantwoorden. » De *verantwoordelijkheid* of de *verantwoordbaarheid* ware bij 't Volk de hoedanigheid van eene zake die men kan of mag *verantwoorden*, dat is (z. Kiliaen) : « *Respondere. Et excusare, purgare, defendere. Et dare rationem.* » — « Als ik zoo schrikkelijk hoore vloeken en bannen, heb ik-ik daar drage van? » Geh. *Staden.*

DRENDEL, den. = Trendel (De Bo). Geh. *Hooglede.*

DUIVEL-THUIZEWAARD, den. = Afschuwelijke duivel. — Hij is gekleed, gekleed... alla lijk nen duivelthuizewaard. Geh. *Hooglede.*

FOKKEMELK, de. = Melk met sirope in. — Ze kweekten dat kind met fokkemelk. Geh. *Moorseele.*

GERIJD, het. = Gerij (Kramers), rijtuig, wagen. — Ik stak af van de calcie, omdat ik een zwaar gerijd tegenkwam. Geh. *Iseghem.*

GRAUWWATER, het. = Eene kelle (De Bo) langs de Vl. zeekust. — Benevens de Kruikelle, de Puttekelle en de Opperkelle, hebben wij, te Clemskerke, nog het Grauwwater, dat zeer zelden drooge staat. Geh. *Clemskerke.*

Bij der oore en kan ik maar moeielijk onderscheiden of 't het *Groo'water* (groot w.) of het *Grau'water* (grauw w.) is.

GROENE. = Welhebbende, welstellende, voorspoedig, in goeden stand. — Ja, ja : een boer moet z'n ganzen zelve wachten, en me zijn wijlder daarmeê algelijk groene gebleven. Wij zijn zoo groene en zoo gelukkig als de rijkste Heeren van stad ! Geh. *Wackene.*

Het w. *groene*, met den zin van welhebbendheid, welstelligheid, bezigt Pater *Adrianus Poirters*, in zijne *Nieuwe afbeeldinghe van de vier uytersten*, Antwerpen, Mich. Knobbaert, 1681, bll. 276—77. De plaatse is alleszins 't uitschrijven weerd, en luidt, met vernieuwde spellinge, zoo als volgt :

« Zekere Ridder was met zijn' dienaren en wildschutten op de jacht uitgereden ; de welke, zoo hij een vluchtig hert dapper nazettede, zoo is 't gebeurd dat hij van zijn gezelschap afgedwaald is, en dat hij zich alleen in een eenzaam bosch buiten allen spoor en baan heeft gevonden, dwalende dan door heggen en hagen, om eene uitkomste op te speuren. Zoo is 't gebeurd dat hij eene boven maten aangename stemme hoorde zingen, welkers weêrga hij niet indachtig en was immermeer gehoord te hebben. Gaande dan op het geluid van den zang aan, zoo heeft hij ten lesten eenen melaatschen mensch gevonden, die het lichaam met zeeren en zweren hadde overgoten. De Edelman, teenemaal ingenomen met verwonderinge, treedt hem toe, en vraagt hem met beleefdheid af, of hij de persoon was dien

hij, met zulke bevallijke stemme, hadde hooren zingen. Hij krijgt voor antwoord, dat hij 't was, en dat hij niemand anders stemme gehoord en hadde als de zijne. Waarop hem de Edelman anderwerf vraagde of het hem dan zoo wel gong, en nog zoo groen stond, om deuntjens te zingen. De arme en cativige bedelaar gaf hem korte en bestande redenen zijnder vroolijkheid, ende zeide : Mijn Heer, tusschen God en mij en is geen ander schutsel als deze muur van slijk en aarde, te weten dit sterflijk lichaam, dat ik, tot mijn' groote vreugd, met stukken en brokken zie van een vallen, waardoor in korten tijd zal weggenomen worden wat mij belet het gelukzalig aanschijn van mijnen God, daar alleen de vreugd der zaligen in bestaat, te aanschouwen; en daarom verheuge ik mij, en zinge met eene wondere vroolijkheid mijns herten, verwachtende, gelijk ik verwachte, het nederstorten van den muur, om daarboven dat oneindig goed gaan te genieten. »

Zou men niet zeggen dat Pater Poirters onzen melaatschen Pater Damiaan, Joseph De Veuster, in de ooge had ?

Het Fr. w. *verdeur, un homme dans toute la verdeur de de son âge,* draagt insgelijks eenen gunstigen zin, die niet heel verre en ligt van ons *groene,* welhebbende, welstellende. Het Latijn zelfs en weêrspreekt dien zin niet, b. v., waar Horatius zingt van zijne

Virens et docta psallere Chia.

En waar Lucretius zegt :

Ne de nihilo renata virescat copia rerum.

En Cicero :

« *Senectus, quamvis non sit gravis, tamen aufert eam ætatis viriditatem.* »

HEFFER, den. = Heel het schip heffende zeebare. — « De heffers veroorzaken 't gene de Franschen *le tangage* heeten. » Geh. *Clemskerke.*

HURDE, de. = Gereedschap, bestaande uit een langwerpig vierkantte raam, met dwerslatten, en met tusschen die latten gevlochten notelaren roeden. De wollewasschers slaan hunne wolle op eene hangende hurde. — Zegt dat hij moet komen met zijne hurde, om twee bedden te verslaan. Geh. *Lichtervelde.*

JA-W'. Z. *u-w' of ja-w'.*

KALLEFATEREN, *kallefaterde, gekallefaterd.* = Uit den ruwen thoope doen, vermaken, karrelappen. — Hoe heeft hij dat nu weêral gekallefaterd? Geh. *Hooglede.*

KERKSTEGELE, den. = Kerksteen (De Bo), stechel, stichel, stiggel (De Bo) bij of omtrent de kerke; steenen verhoog, ook omtrent het gemeentehuis, hier en daar. — De verkoopinge heeft zondag laatst te kerkstegele afgeropen geweest. Geh. *Lophem.*

KIJKHOUWEN, *kijkhouwde, gekijkhouwd.* = Tuikhouwen (De Bo), kijven, strijen. — Ge'n moet alzoo niet strijen en kijkhouwen op dat kind! Geh. *Lichtervelde.*

KOEFERKLEED, het, meervoud *koeferkleêren.* = Paaschbeste kleêren. — Hij had zijn' koeferkleêren aangedaan en hij peisde dat 't hoogdag was. Geh. *Aeltre.*

KOEWACHTERDROOGE. = Half drooge. — Dat hooi is koewachterdrooge. Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. koeiwachtersrijp, koeiwachterzacht;* en *Loquela* 1889, *i. v. koeiherderen.*

KOFERLA, de. = Lade, ladeken binnen eene kofer. — Dat geld zat weggesteken in mijn' köferla. Geh. *Iseghem.*

KROONEN, *kroonde, gekroond.* = Eigentlijk van stam kroone worden; en, van menschen gezeid, van romp, bulk of buik spriet worden. — Die veint is leege gekroond. Dat is : hij is kort van beenen. Geh. *Gulleghem.*

MUILBOER, den. = Boer die zijn werk met eenen muil doet. — « 't En is maar emmuulboer ! » Geh. *Haringhe.*

NAREDEN, de, meervoud *naredens.* = Beknibbelinge, opsprake, met een schuimw. *critique.* — « Ik moest rechts zulk een bankstje maken; 'k en he'n de mate niet willen pakken, maar, voor alle zekerheid, 'k he'n 't bankstje meêgepakt, om rechts zulk een te maken : 't en zijn ton geen naredens. » Geh. *Oelem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

ONBESCHIKT. = Kwalijk schikkende, voegende, passende, (met een schuimw.) *sorteerende.* — 't Onbeschiktste komt altijd vooren ! Geh. *Wackene.*

Dien zin van *onbeschikt* en boekt Kramers niet.

ONTLETTEN, *ontlette, ontlet.* = Uiteen doen, in al zijne deelen (eene zake) vatbaar maken. — Hij zal hij u de geheele zake wel ne keer ontletten. Geh. *Wackene.*

ONTSPREKEN, *ontsprak, ontsproken.* = Ontzeggen, weigeren. — 'k He 't den eersten keer nog kunnen ontspreken, maar 'k he 't den tweeden keer toegestaan. Geh. *Wackene.*

OOGVIJZE, de. = Vijze met eene ooge aan. — Geeft mij 'n dozine oogvijzen. Geh. *Denterghem.*

OPENEERDELIJK. = Openaardig (De Bo). — Kost het nog openeerdelijk weêre blijven, om mijne ossen te leveren ! Geh. *Lophem.*

OVERHANG, den. = Waai van boomgewas die, over ander gewas hangende, dauw, locht en zonnewarmte belet. — De vruchten en groeien niet geerne onder de eeken : zulke boomen he'n een te grooten overhang. Geh. *Cortemarck.*

PAPEGAAI, den. = Koekuit, pape (De Bo). — In steê van pape hoorde ik menigtijd papegaai zeggen tegen de zate die te midden 't rijtuig ingeschoven wordt, en waar de teugelhouder op zit. Geh. *Brugge.*

PIJPEGAALBOER, den. = Kordwagenboer (De Bo). — « 't En is maar eppupegaalboer ! » Geh. *Haringhe.*

PIJPEGALEN, *pijpegaalde, gepijpegaald.* = De pijpegale (Kiliaen, De Bo) voeren, lastig werken en krbeulen om te geraken. — « Ze'n zou nie esslag buten werken, maar als ze ekkee gaat ettrouwd zijn, ze ga nog leeren pupegalen. » Geh. *Proven, Watou.*

RANZEN, *ransde, geransd.* = Al naaiende met eenen rand voorzien, kleermakerswoord. — Ge moet die mauwen ranzen. Geh. *Iseghem.*

RUWLOPTE. = Ruwlokte, ruilokte (De Bo), ruw van voeren en doeninge. — Wat ruwlopte vent is dat! Geh. *Dixmude.*

SCHERMOES, het, stemzate op *-moes.* = Schermik, aardig gedraaisel, kleene, vernukkelde gestalte. — Wat raar schermoes van een oud wijveken is dat! Geh. *Hooglede.*

SCHIMPSLAG, den. = Slag, d. i. bedrijf, zeggen of doen, dat te schimpe van iemand geschiedt. — 't Zijn schimpslagen en al uit zeerderije gedaan. Geh. *Bulscamp.*

STEPERWEKE, de. = Weke als er gesteperd wordt voor den hoogdag of kermesse. — « Je moet zien da'je thuis zijt binst de steperwéke! » Geh. *Poperinghe.*

STOLINGE. Z. *Bij stolingen.*

STUIVEREN, *stuiverde, gestuiverd.* = Stuivers, geld verschieten, betalen. — « 'k He' twee jaar lang zijnen pacht betaald, en, als hij mij in 't gemoet komt, hij loochent zijnen weg om niet de veelte van goendag tegen mij te moeten zeggen : stuivert gij ton voor nen mensch, en voor uw eigen broere ton nog! » Geh. *Kortrijk.*

SUFFEN, *sufte, gesuft* (in iets). = Tot bedaren komen, tot inhouden, tot minken gebracht zijn. — Dat 't nog tien frank meer kostte, hij en zou daar niet in suffen, of niet in sussen! Geh. *Gulleghem.*

SUSSEN, *suste, gesust* (in iets). = Suffen in iets, *q. v.* Geh. *Gulleghem.*

Vrglkt *schursen, Loquela* 1888, hlfz. 14; en *sussen, Loq.* 1889, hlfz. 95. Dit laatste *sussen* wordt ook gehoord tot *Oost-Roosbeke.*

SUSSEN, *suste, gesust* (op iets). = Zin krijgen, gemunt worden op iets. — « Wij stelden hespe, bier en boterammen op tafel, maar ze'n susten der niet meer op : ze waren beu g'eten in de pannekoeken. » Geh. *Iseghem.*

Sussen is *rusten* te zeggen, *quiescere;* en gelijk van *quiescere* een w. *acquiescere* gemaakt is, dat toestemmen bediedt, zoo heeft het w. *sussen* ook de beteekenisse van zin hebben of krijgen op iets. Vrglkt ook het hoogduitsche « *der Kœnig hat geruhet* » (gerust), d. i. de koning heeft toegestemd.

TE PEIZEN. = Gepeisd. — « 'k He'n al te peizen weg te gane. 'k He' te peizen te gaan drinken. 'k He' te peizen te moeten gaan schooien. » Geh. *Thorhout, Kortrijk.*

Hoe dien zinbouw uitgeleid en weet ik niet, 't en ware met te zeggen dat hij eene verwordinge is van den volgenden : *'k He'n al peizen weg te gaan;* waarbij *te,* dat te rechte vóór *gaan* staat, ook, ten onrechte, vóór *peizen* gezet wordt.

Zoo hoort men in Holland omgaan met

Wien neerlandsch bloed door d'aderen vloeit.

Het Volk zet de *sch* = *s* = *z* van *neerlandsch* ook achter *wien,* en 't zingt :

Wiens neerlandsch bloed...

dat men, na de uitsprake, volgender wijze zou kunnen verbeelden en verboekstaven

Wien-ZNeer——lan-ZBloed

swiens neerlandsch bloed ware ook mogelijk en nog sterker.

Dit invoegen van *staven* en *klanken* waar ze, taalkundig gesproken, niet en behooren, schrijve ik de rijmzucht toe, die 't Volk ingeboren is, en die, spijts alle wetten en voorschriften, de Volkstale overheerscht. Zoo hoore ik te Kortrijk *stafrijmend* zeggen :

Remerence voor *Emerence.*
Respres voor *espres.*
Aprpree voor *à peu près.*
Frbrike voor *fabrike.*
Stommestijk voor *domestique.*
Sprincepaal voor *principaal.*
Spincemaalje voor *pince-maille.*
Schinkschen voor *Cinxen.*
Sposie voor *potie, portie.*
Sprotspreuke voor *spotspreuke.*
Stoestel voor *toestel.*
Stollesteeren voor *sollesteeren, solliciteeren.*
Strompestretje voor *trompestretje.*
Achterswœrds 's jaars voor *achterwaards 's jaars.*
Vermelgelen voor *vermengelen.*
Hoertmart voor *houtmart,* enz. enz.

De *klankrijmzucht* doet insgelijks sommigen zeggen :

Posternoster voor *paternoster.*
Ruzeluut voor *résoluut.*
Eteketen voor *eegdeketen.*
Potriot voor *patriot.*
Akskaks voor *alskaks, als geks.*

Steunende op den dwang van de rijmzucht, die strijdt tegen het rechte taalbesef, maakt men kwelspreuken, *Sprechkunststücke* (spreekkunststukken) zoo ze de Duitschers heeten; en beroept men de behendigsten om, zonder missen bij staf- of klankrijm, driemaal te zeggen, b. v. :

Der Kutscher putzt den Postkutschkasten.

Ofwel in 't Vlaamsch :

Karelke Knockaert,
de koster van Knocke,
klopt de Knocksche klokke.

Ofwel nog :

De katte krabt
de krullen van den trap.

Velen, die 't aangaan om de moeilijkheid dier spreuken te overwinnen, zullen, spijts al 't geweld, en spijts de fijnste oplettendheid, staf- of klankrijmend (*krankrijmend* schreef ik te wege) voor den dag komen met :

De knoster van Knocke.

Of met :

Knopt de Knocksche knocke.

Of ze zullen *krullen,* dat is bij ons schaverlingen, veranderen in *trullen,* en alzoo de katte doen

trullen van den trap

krabben, en zoo voorder.

Wie weet of het oud Fr. w. *ante,* (in 't Engelsch *aunt, ant,* Latijn *amita,* moeie), langs dien weg zijne ingaande *t-* niet gewonnen en heeft, en *tante* geworden en is?

Wie weet of de stafrijmzucht, buiten andere oorzaken waar-

over Te Winkel en Vercouillie twisten, niet meêgewrocht en heeft om, van *achtig, tachtig, tachentig* en *tachtentig* te maken?

Iedereen die oplettend het Volk naluistert zal 't hooren missen of rijmen, en zeggen : *slomtijds slechte* klap voor *somtijds... sterrestekkers* voor *sperrestekkers; snotsmaal* voor *maalslot;* werken dat m' eens *asems* boven eens hoofd niet en kan heffen, voor eens *arms*, enz.

In Halbertsma's *Rimen ind Teltsjes*, bl. 118b, staat *krankiler* voor *trankiler,* dat misschien een rijmzuchtige drukkersgast miszet heeft.

In 't Engelsch is *asphodelus*, door 't Fr. *aphodèle, daffodil;* en *eckename* (ookname, lapname) *nickname* geworden.

Ja, ik hoorde wel eens in de kerke het overbekende *breves dies hominis sunt* miszingen en misrijmen *bries dies hominis sunt;* en *celte sculpantur in sicile* veranderen in *schelte schulpantur in silice!*

TIENEN, *tiende, getiend.* = Van een tiene worden of schijnen te worden. — De uren tienen, als men niet slapen en kan. Geh. *Kortrijk.*

TOEKAARTE, de. = Briefkaarte, kaartebrief, Fr. *carte-lettre.* — Zendt het mij duidelijk geschreven in een toekaarte, of een' dobbelkaarte. Geh. *Wackene.*

U EN JA. = Neen en ja? — « 'k En ha 'k-ik nog niet gezeid of 't en zij u en ja. Ge'n krijgt gij daar niet anders van als nen u en ne ja. » Geh. *Heule, Kortrijk.*

U OF AMEN. = Neen of ja? Z. *u-w' of ja-w'.*

UITEN, *uitte, geuit.* = Openbaren, ruchtbaar, bekend maken, laten weten. — 't Zijn veel zieke menschen in stad, maar 't en wordt niet g'uit. Geh. *Sweveghem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

UITLANDEN, *landde uit, uitgeland.* = Uitlandig worden, uit het land gaan. — Die man heeft daar entwat gezaaid, dat in geen vijf-en-twintig jaar en zal uitgeland zijn. Geh. *Dixmude.*

De spreuke heeft 1° eenen eigenen en 2° eenen oneigenen of beeldelijken zin; te weten 1°, b. v. als men van bittere pee'n of *cicoreien* spreekt, die 't jaar na den oest niet geheel uitgeland en zijn, en gevolgentlijk weêr opschieten; 2°, b. v. als men van eenen misslag, van een miszeggen of van eenig misdoen, spreekt, dat jaren nadien, onvergeten en onvergeven, nog kwa gevolgen meêbringt. In dien tweeden zin wierd het w. gehoord, en hoe wel en zou 't niet voegen, zei men van lieden die naar America verhuizen, dat het *uitlanders* zijn, liever als *landverhuizers.*

Hoe dat gedaan om een land te verhuizen?

De dieven zijn onbermhertige *geldverhuizers;* ik weet eenen gewezen Heereknecht die wijnsteker en *wijnverhuizer* geworden is; daar zijn voerliên bekend als *priesterverhuizers*, God gave dat ze altijds zorgvuldige *boekenverhuizers* waren!

In allen gevalle, ware 't sommigen die met de heete penne schrijven de moeite weerd, zoo hebben zij neffens het w. *landverhuizer* het w. *landverlater,* dat ook in Kramers staat; *verlander,* dat het Volk bezigt; en *uitlander,* dat *Loquela* bij dezen de liefhebbers van rechte tale en zuiver Vlaamsch durft aanbieden.

U-W' OF JA-W'. = Neen-wij of ja-wij? — Zonder ooit te zeggen u-w' of ja-w', u of amen, kwam hij binnen, keek hij rond en ging hij weg. Geh. *Wackene.*

Ik vertale *u,* in *u-w' en ja-w', u en ja, u of amen,* door *neen, niet.* Is die vertalinge goed, *u* is ons oud en enkel Vl. loochenwoord; immers *neen* is uit de loochenende *n* en het telwoord *een* samengesteld; en *niet* uit de loochenende *n* en *iet.*

Die loochenende *u* en hebbe ik maar bij 't Volk en in een enkel geboekt woord tegengekomen, te weten in het w. *uvallig.*

Het w. *uvalliq* bezigt J. Oudaan, *Konradijn,* bl. 161, waar hij een vrouwenhoofd laat zeggen :

'k Was eer een Keyzerlijke Bruyd
En nu een bes, te zeer uvallig.

Het w. *uvallig* heeft De Bo gehoord en aangeteekend, z. zijn *Idioticon, i. v. uivallig;* z. ook Schuermans, *i. vv. huivallig, ijvallig, uivallig.*

Ik hebbe *uvallig,* geschreven *yvallig,* ook in Johan de Brune'ns *Banket-Werk* gelezen, te weten in de uitgave door Jaques Fierens, tot Middelburgh, 1660, 1e d., bl. 267, waar de Brune zegt, over 't *Verlies van kinders* sprekende : « Wat isser dan droeviger, als dat de vaders de oogen van hare kinders moeten sluyten, en dat de dood, aen een yvalligen ouderdom, de stutten van hare zwackheyd ontsteelt? »

Het w. *uvallig* is mondsgemeene, heel West-Vlanderen door. *IJvallig* (eivallig) dat Schuermans als West-Vl. opgeeft, en hebbe ik nooit gehoord; integendeel *ûvallig,* of zoo De Bo schrijft *ouvallig,* met de korte Fr. *ou,* en *ijvallig* (ivallig), dikwijls.

Overal is de grondzin van *uvallig* of *ûvallig* de loocheninge van *bevallig,* dus *onbevallig, onvallig.* Dit *onvallig* kan *ûvallig, uvallig* geworden zijn eerst door 't wegsmelten der *n* in *û* (korte Fr. *ou*), welke *û* later tot *u* en *i* verscherpte. Deze *u-* = *on* ware, na mijn inzien, de *u* = *neen, niet* van *u*-w' en ja-w', *u* en ja, *u* of amen.

Gelijkdanige voorbeelden van weggesmoltene *n* zijn : *ons,* bij 't Volk *ûs, us; onze, ûze, uze; tonzent, tûzent, tuzent; IJselmonde, IJselmuiden;* oud Hoogduitsch *sund, zuid; donst, duist; unster, uister;* Hoogduitsch *funf, vuif, vijf; begonst,* bij 't Volk *begûst,* (*begoust* korte Fr. *ou*); enz., z. Dr Jan te Winkel, *Gramm. Fig.,* bl. 159 en volgende.

VEEG. Z. De Bo, *i. v. Vee.* — De zieken liggen in bedde en de veegen loopen achter strate. Geh. *Bulscamp.*

VERSLAPEN, *versliep, verslapen.* = Elders slapen als waar men gewend is te slapen. — Cisca kreeg een' tere, en vader, vreezende dat ik het ook zou betraapt hebben, heeft mij doen verslapen. Ik sliep eerst bij Cisca, of in Cisca's slaapkamer, maar vader heeft mij doen verslapen. Geh. *Kortrijk.*

Verslapen, met slapen (iets) kwijt geraken (Kramers), gebruikt het Volk ook. — Ik heb den snik verslapen. Het zuur, de zo plaagde mij gisteren, maar 'k heb 't verslapen. Geh. *Sweveghem.*

VIERVOETWEG, den. = Weg waar een man te peerde deure kan. — Hij kwam langs den viervoetweg naar huis gereên. Geh. *Haringhe.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 6, Bamesse 1890. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pterôënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFMETEN, *mat af, afgemeten.* = Voor den steenhouwersbaas 't gene 't w. *afschrijven* bediedt voor den timmermansbaas. Beide woorden blijven de twee ambachten eigen. Geh. *Brugge.*

AFSCHRIJVEN, *schreef af, afgeschreven.* = Meten en teekenen op het timmerhout hoe 't de timmerlieden moeten bewerken. — Een timmermansbaas moet voor zijne werklieden het werk afschrijven. Geh. *Brugge.*

BEDIJZEN, *bedijsde, bedijsd.* = Eigentlijk (de spinrokke) met eene dijze vlas voorzien, gereedschap maken om te spinnen; overdrachtelijk, niet langer uitstellen, hand aan 't werk slaan, gereedschap maken, aanleggen om, b. v. te betalen. — — Hij heeft gisteren bevel gekregen van 't gerecht van te bedijzen, zoo niet, hij gaat het tafelke voor de deure krijgen. Geh. *Kortrijk.*

BEK HEBBEN. Z. *Bekken.*

BEKKEN, *bekte, gebekt.* = Van kamphaans sprekende, te bekke vechten, den bek gebruiken, met den bek den tegenkamper bij den kop, de veêren fakken, om hem te geweldiger te kunnen slaan. — Een hane die niet en bekt kan algelijk een goê vechter zijn : hij slaat dan al overvliegen. Een hane die schupt en deugt niet, immers hij en slaat niet toe. Voor bekken zegt men ook *bek hebben* en *bek leggen.* Geh. *Bavichove.*

BEK LEGGEN. Z. *Bekken.*

DIJS. = Overeten, onvermeugen (De Bo), beu g'eten. — 'k Ben dijs g'eten : 'k en kan niet meer ! Geh. *Thielt.*
Vrglkt *verdijsd, verdijsdigheid.*

DIJZE, de. = Kaakslag. — Hij gaf 'n een dijze dat hij ommekeerde. Geh. *Kortrijk.*

DIJZE, de. = Eigentlijk *colus, pensum,* dokke, rokke, konkel spinbaar vlas, dat om het rokkenhoofd gewonden en bevestigd is. — In eene ure tijds heeft moeder een dijze vlas gesponnen.

Het w. *dijze,* met de hooger opgegeven bediedenisse, en hebbe ik tot nu toe bij 't Volk nooit gehoord ; maar ik vermoede dat *dijze* rokken te zeggen is uit het w. *distaff,* dat in Engeland *konkelstok, rokkestaf* bediedt; te weten *staf* die, met

eene *dijze,* eene rokke, eenen konkel vlas voorzien, bezijden het spinnewiel plag te staan, als men nog spon met de hand.

« *Distaff,* » zegt Skeat, « schreef, in de jaren 1400, *dysestafe.* » Die spelwijze toogt dat het Angelsassensch *distœf,* zoovele geldt als *dis-stœf* of *dise-stœf.* Vandaar komt het Engelsch w. *to dizen.* »

« Palsgrave, » zegt Skeat verder, « drukt : *I dysyn a distaffe,* ik doe het vlas er op om te spinnen. Dus was *to dizen* vroeger eenen rokkestaf, eenen *dijzestaf,* eenen konkelstaf met vlas voorzien. Vandaar komt nog een ander Engelsch w. *bedizen* » (*bedijzen* ware de Vl. gedaante) « dat nu bedekken, behangen beteekent. »

In Halliwell's oud- en gouwsprakig Engelsch Wrdnboek, Londen 1855, 3e uitgave, staat *to dise* en *to dize* (de Vl. gedaante ware *dijzen*) met den zin van vlas op de spinrokke doen.

In Dr Heinrich Berghaus zijnen *Sprachschatz der Sachsen* staat het w. *dise* bekend, met den zin van rokke, konkel vlas; *diisze, diissen,* als een konkel vlas die aan de rokke vaste is ; *diissenbend,* als hetgene De Bo beschrijft onder den name *rokhuis,* d. i. een *band,* die de *dijze* op het rokhoofd vaste houdt.

Dr de Jager, in zijne *Frequentativen, i. v. disteren,* vermeldt *dise* (Dähnert), *dies* (Schütze), en *dysse* (Strodtmann) als platduitsche ww., die eenen konkel vlas, eene rokke vlas beteekenen.

Kan er mij niemand het w. als *gehoord* aanmelden ?

DOOF. Z. *Loquela* 1889, blfz. 26. — Doof vlas is vlas dat taai is om zwingelen. Geh. *Lichtervelde.*

DRIJFSTOEL, den. Z. *Vlotje.*

DRUBBEL. = Tusschen dikke en dunne, van vloeistoffen sprekende, drabbig (Kramers), zonder den ongunstigen zin. — Zij vetten de zwijns met drubbel teten. Geh. *Bavichove.*

DRUBBELEN, *drubbelde, gedrubbeld.* = Drubbel maken. — Om bekwamelijk zwijns te vetten moet men hun teten drubbelen. Geh. *Bavichove.*

FLIJSE, de. = Onvolwassen, weerdeloos, verminkt dier, vrucht of andere zake. — Zijn dat geernaars ? 't Zijn al flijskes en tuitjes ! Dat en zijn maar flijskes van appels ! Geh. *Bavichove.*
Vrglkt De Bo, *i. vv. Flijse* en *flisse.*

FLOKKEDIJZE, de. = Fokkedijze, *q. v.*

FOKKEDEI, den. = Dijze, zuigdottje. — Gij groote jongen : me gaan u nog moeten ne fokkedei geven, als 't alzoo voortgaat. Geh. *Kortrijk.*

Fockedey is ook een Vl. geboortename.

FOKKEDIJZE, de, stemz. op *dijze.* = Dot, zuigdot,

zuigdotje (Kramers). — Geeft dat kind zijn' fokkedijze weêre, dat 't niet meer en schreemt. Geh. *Wynghene.*

GANGBAAR. = Bekwaam om dienst te doen. — Van als ik gangbaar was ben ik koeiwachter geworden bij de boeren. Geh. *Lichtervelde.*

GERE, de, *er* gelijk in 't Fr. *guerre.* = Hetgene men geert, geern heeft, geern eet, geern hoort, enz. — Als hij maar en mag koeken eten, dat is zijn' gere. Geh. *Bavichove.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Geer, gere.*

GODSDEEL, het. = Gifte die om Gods wille gevraagd of gegeven wordt; met een schuimw. *aalmoese,* eertijds *aalmoesene.* — Geeft mij, als 't u belieft, het Godsdeel! Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

De *Godeman* en het *Godewijf,* de *Godelieden* gaan, met den *Godswillestok* en den *Godekorf* voorzien, *om Gods wille,* het *Godsdeel* vragen.

Dat is, in de Godsdienstige tale der middeleeuwen : De *bedelaar,* het *bedelwijf,* de *bedellieden* gaan, met den *bedelstok* en den *bedelkorf* voorzien, om Gods wille, de *liefdegifte* vragen.

HALFSTEENEBROOD, het. = Brood dat eenen halven steen (drie Vl. ponden) weegt, of zou moeten wegen. — Zijn halfsteenebrood is veel te licht. Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Drietje.*

HAND VOOR HAND. Z. De Bo, *i. v.* Hand voor hand bollen, tweebotsen, of ander zulk spel spelen, is getween tegen malkaar spelen, zonder van weêrkanten iets vooren te geven. — Gaan m'het aangaan, hand voor hand? Geh. *Bavichove.*

HEERDEKEN, het. = (Niet kleene maar) lieve, beminde, gewone heerd. — Dat veintje zou liever bij zijn eigen heerdeken blijven als naar 't oudemanhuis te gaan. Geh. *Noorden van Brugge.*

Zoo hoort men zelfs nen grooten bliksem van nen hoed « M'n *hoedtje* » heeten. Zoo zegt men : « 't *Zunnetje* komt uit. » Zoo hoort men te Oostende : « Me' vader vaart up 't *zeetje.* » Zoo wierd de grootste klokke van Veurne « het *bomtje* » gedoopt.

HOKKELDEMOKKEL, den. = Eerrappels gestoofd met andjoen. — Onze oude eerrappels en zijn maar goed meer om er hokkeldemokkel meê te maken. Geh. *Brugge.*

INMULTEREN, *multerde in, ingemulterd.* = Bedekt aftroggelen, bemeesteren, inpalmen. — Hij heeft hij dat geld ingemulterd, zonder dat 't van iemand geweten is. Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt bij De Bo het meulenaarsw. *multeren.*

KAAIE *winnen, wan, won, gewonnen.* = Eigentlijk, met de schuite of het schip aan kaaie, aan wal, aan land geraken; oneigentlijk, bescheed, gehoor, dag krijgen; recht, gelijk bekomen. — Men had heur geraden van den Burgemeester te spreken; en, kost ze bij hem geen kaaie winnen, van naar de Wethouders van Brugge te gaan. Geh. *Niepoort.*

KADIJS, den. = Koomenschap, winste, vond, handelinge, met een schuimw. *affaire.* — Kwalijk getrouwd zijn is een deerlijke kadijs! Geh. *Moorslede, Beythem.*

KADIJSTER, den. = Achterste, eers, zet. — Op zijnen kadijster vallen, iemand op zijnen kadijster geven. Geh. van zaliger Deken De Bo, te ———?

Vrglkt De Bo, *i. vv. kadijsteren, afkadijsteren, buitenkadijsteren, wegkadijsteren,* en *Loquela, i. v. kadijzen.*

KADIJZEN, *kadijsde, gekadijsd.* Z. De Bo, *i. v.;* de Jagers Frequentativen, II. bl. 218; Oudemans Bijdrage, *i. v. kediezen;* J. Vercoullie, Beknopt Etymologisch Wrdnbk, enz.

Bij de beteekenissen die De Bo aan *kadijzen* geeft, zijn nog andere te voegen, t. w. die van doen, verrichten, uitvoeren, schikken, met een schuimw., *arrangéeren.* — De commisen kwamen bij een die ellegoed verkochte, en ze vroegen hem naar zijne ellemate, willende waarnemen of ze geijkt was en de vereischte langde hadde : « Ba! » zei Jan, « 'k en he'n 'k-ik geene elle vandoene : 'k kadijzen ik dat a' me' toog! » « En wel, » zeiden de commisen, « me kadijzen wij'der joen epproces! » Kadijst dien frak nog 'n bitje, dat ik hem kan dragen tot dat mijn nieuwe kleeren gedaan zijn. Van een pakske boeken, dat moeielijk open te krijgen was, hoorde ik : « 'k En weet niet hoe dat ze dat pakske toe gekadijsd he'n. » Geh. *Poperinghe, Kortrijk.*

Kadijzen is verder nog deinzen, deizen, dijzelen, achteruitgaan, wegloopen, Fr. *détaler,* te zeggen. — Als hij dat hoorde, ge hadt 'n moeten zien kadijzen! Geh. *Kortrijk.*

Kadîze vertaalt J. Halbertsma, in zijn *Lexicon Frisicum,* bll. 275 en 656, door *cavere,* dat is kadijzen, bedingen, beneerstigen, bezorgen, verantwoorden, zoo 't blijkt uit de volgende aanhalingen uit zijne *Rimen ind Teltsjes.* Bl. 52 is er sprake van eenen geneesheer te halen. « *Mar it is ien man op him sels, dy dokter,* maar het is een man op *zijn eigen,* die doctor, » zegt er iemand. « *Hy wol net dokterje as hy mat er mei bruyen ta thwongen wirde :* hij *en* wil niet docteuren *of* hij moet er met bruien (*slagen*) toe gedwongen worden. » — « *Is 't oars net, seinen de jonkers,* is 't anders niet, zeien de jonkers, *lit uws dær foar kedîze,* laat oes daarvooren kadijzen. »

Op eene andere stede, te weten bl. 229, spreekt Joost Halbertsma van zijnen broeder Eeltsje, en van een schrijven van hem dat hij overdrukt. « *Yn it brjifke,* » zegt hij, « in het briefke, *haw ik neat foroare as de spelling,* hebbe ik niet veranderd als de spellinge. *Sommige lju prate wol 'ris oer 'e ienfaldige spelling fen Dr Eeltsje.* Sommige lieden praten wel *'n* reis over *de* eenvoudige spellinge van Dr Eeltsje. *Myn broar hie nin spelling in it geheel; dær liet er my foar kedîze.* Mijn broere *en* ha' neen (*geen*) spellinge in het geheele; daar liet hij mij vooren kadijzen. »

A. C. Oudemans Sr, in zijne *Bijdrage* (1872), boekt het w. *kediezen, kadiesen,* dat hij tweemaal tegenkwam, de eerste maal in J. Van Meek'ren's *De bedroge Mening,* bl. 48 :

Die juffrouw had niet veel te kediezen,

en andermaal in Kl. v. d. *Gewillige Hoorendrager,* 1626, bl. 14 :

Swijgh jy, kronje! jy hebt hier niet te kadiesen.

« *Kediezen, kadiesen,* » zegt Oudemans, is waarschijnlijk uit een verkeerd begrepen *que dis-je* voortgesproten.

Dr de Jager (1875) haalt insgelijks twee voorbeelden aan van *kadijzen*, en voegt (*Frequent.* II. 218) daarbij :

« De Heer Oudemans acht het » werkw. « ontstaan uit het Fr. *que dis-je?* Zeer waarschijnlijk! Gelijk de Nederlanders meermalen uit spotternij of minachting Fransche of Waalsche uitdrukkingen, die ze dikwijls hoorden, met vervorming overnamen,... zoo hebben ze van het telkens vernomen *je dis, dis-je, que dis-je*, het ww. *kediezen* gesmeed, dat wederom *kadiezen* werd, en voorts verbasterde tot *kardiezen;* Bekker en Deken, Will. Leevend, I. 257 : *hij is met een staand zeil naar je toe, om eens te hooren, wat of gy al op ons te* kardiezen *hebt.* »

« Het genoemde *kadijzen* is ook in het Vlaamsch onder anderen verorberen, spijs nuttigen, en ook in dien zin is het w. uit het Waalsch genomen. Bij Cambresier is *k'dâci* met de tanden vermalen, inslikken zonder vermalen, bij Grandgagnage *kidâci*, kauwen en inslikken. »

J. Vercoullie (1890), in zijn beknopt *Etym. Woordenboek*, volgt zijne voorgangers en zegt : « *Kadijzen*, o. w., in de uitdr. *niets te kadijzen hebben*, van de Fr. uitdr. *que dis-je*, d. i. wat zeg ik. »

Na mijnen zin is *kadijzen*, met zijne bijgedaanten *kardijzen, kandijzen* (De Bo), *kedijzen*, zoo vele als **-dijzen*, versterkt met het stemzaatlooze *ka-, kan-, kar-, ke-*.

Ik en vinde **dijzen* op zijn eigen niet bestaande, maar wel samengesteld met *be-*, in *bedijzen;* met *ver-*, in *verdijzen;* uitgebouwd met *-elen*, in *dijzelen* (De Bo); uitgebouwd met *-teren*, in *kadijsteren, afkadijsteren, buitenkadijsteren, wegkadijsteren* (De Bo).

Dat geheel die woordenschat van *que dis-je* afkomstig is, dat valt mij moeielijk te aanveerden, op *het enkel zeggen* van Oudemans, de Jager en Vercoullie; integendeel laat men **dijzen* den grondzin hebben van *trekken,* lokken, zuigen, dan is eene **dijze* vlas de gekonkelde, gerokte dokke vlas, waaraan de spinster, met heure twee of drie geneschte vingeren, gedurig **dijst* en trekt, om er 't fijn garen uit te spinnen. Eene *dijze* (De Bo) is eene kunsttepel, waaraan en waaruit het borelingske *dijst*, trekt en zuigt. *Kadijs* is trek, trok, voordeel, koomenschepe. *Kadijzen* is voordeel trekken, of zoeken te trekken, koomenschepe doen, en wat daarbij behoort, verwisselen, woorden wisselen, dingen en dangelen, rondleuren, deizen, wijken, dijzelen, achteruit*trekken*, wegloopen. *Verdijsd* zijn is te vele gezogen, g'eten, gedronken, of een' te groote **dijze* gesponnen, of te spinnen hebben. *Bedijzen* is den rokkestaf met eene rokke, met eenen konkel, met eene **dijze* vlas bekroonen; gereedschap maken om te spinnen, aanleggen om te betalen, met een Fr. w. *s'exécuter*. *Dijzelen* (De Bo) is achterwaards trekken, achteruitgaan, eerselen, haperen, dubben. *Kadijster* is 't gene waarmeê men *eerselt*, de *eers*, het achterste. *Kadijsteren* (De Bo) is achterwaards gaan of doen gaan, wijken of doen wijken, wegloopen of doen wegloopen.

LEG-OP, den. = Slagen. — Men moet de kinders leg-op (leg-ip) geven, anders en g'raakt me' ze geen meester. Geh. *Noorden van Brugge.*

LOKKEDUTTE, de. = Fokkedijze, *q. v.*

Het w. geldt ook als een scheldname, die weerdeloos vrouwvolk toegeworpen wordt.

MOKKEDIJZE, de, stemzate op *-dijze*. = Kaaksmete, slag, stoot, raak, stek, in 't spel of in 't vechten. — 'k Ga u daar 'n mokkedijze gaan draaien, wacht! zei hij, en hij stekte wel eenen dwerschen voet van daar mijn marbel lag. Geh. *Kortrijk.*

Het w. heeft ook den zin van *mokke*, in *soldatenmokke* (De Bo).

OPSMIJTEN, *smeet op, opgesmeten*. Z. De Bo, *i. v.* Men zegt ook eenen keurling opsmijten; met een schuimw. *buséeren*. — Hij heeft den eersten keer opgesmeten geweest, nu heeft hij zijn' keure (*exame*) gestaan. Geh. *Lichtervelde.*

OPSNIJDEN, *sneed op, opgesneden*. = Bij kloefkappers, ten vollen besnijden en te messe verambachten. Z. *Voorsnijden.*

PIJTJE-KADIJZEN, *pijtje-kadijsde, gepijtje-kadijsd*. = Whisten, volgens eene bezondere overeenkomste, die bij anderen *piccoli* heet; men zegt ook Pijtje-kadijs gaan. — Wat gaat gij doen : miserie gaan of Pijtje-kadijzen? Ik ga Pijtje-kadijzen. Geh. *Lichtervelde.*

Die *miserie* gaat en mag geen eenen slag halen; die *Pijtje-kadijs* gaat moet eenen slag halen en maar eenen.

Onmogelijk is 't, bij der oore, te onderkennen of men hier *Pietje* moet schrijven, verkleenw. van *Piet, Pieter;* of *pijtje*, verkleenw. van *pijt* (De Bo). *Pijt* geldt overal in W.-Vlanderen voor kleenhandelaar : *schoepijt, slunsepijt, keunepijt, vlaschpijt*, enz. Een speler die maar eenen slag en haalt *kadijst* heel weinig, hij is een kleenwinnaar, een kleenhandelaar, een *pijtje-kadijs*, een *piccolo*, een *piccolissimo* (Kramers).

Pijtje of *Pietje Kadijs* was, over eenige jaren, de lapname van een ventje, dat, van Rousselaere uitstekende, te landewaard optrok om pottekarije te verkadijzen tegen slunsen en beenen. Het spel dat men, met een vreemd Italiaansch w., *piccolo, piccolissimo*, ja *periculosissimo* heet, kan wel na dat lijvelijk bestaan hebbend of nog bestaand rondleurderke misnaamd geweest zijn.

Vrglkt *Rondkadijzen.*

POTJELAPESTE, de. = Roerepamoeze. Geh. *Oostende.*

PROPPE, de. = Proptje, *q. v.* — Een kindtje eene proppe in 't mondtje steken. Geh. v. z. D. De Bo, te ———?

PROPTJE, het. = Dijze, zuigdottje. — Steek'et kind e proptje in ze mond, dat 't zwijgt! Geh. *Blankenberghe.*

REEKEN, *reekte, gereekt*. = Pakken, stelen. — Die veint, hij en doet niet anders als rondloopen reeken en pakken. Geh. *Lichtervelde.*

RIETEN, *riette, geriet*. = Vechten, (van kamphaans gezeid) malkaar, met den bek niet, maar met de spooren slaande, op-, in- en overvliegen, in de matte. — Ze'n zijn nog maar in 't rieten : wacht ne keer tot dat zij malkaar treffen! Geh. *Noorden van Brugge.*

Als de kamphaans moe zijn van rieten, dan krijgen zij malkaar bekvast, en dan spooren ze dat 't scha'uwe geeft.

ROEREPAMOEZE, de. = Rijfraf, gemeen volk. — Zwicht u van de die : ge zijt veel beter niet gemoeid met zulke roerepamoeze ! Geh. *Oostende.*

RONDKADIJZEN, *kadijsde rond, rondgekadijsd.* = Eigentlijk van huis tot huis gaan met ware, om die te kadijzen, te verkadijzen tegen slunsen en been, tegen vrouwenhaar, tegen konijnenvellen; van daar rondleuren, rondloopen in 't algemeene. — « Hij en doet hij niet veel angers als gedurig rondkadijzen en z'n tijd verslijten. » Geh. *Proven.*

RULDER, den, *ruldertje,* het. = Kleen stuk, kleene brokke, klomp, neutje (Kramers) steenkole, in 't Fr. *gaillettin.* — 't Zijn nog al schoone ruldertjes : 't en is niet al mul. Geh. *Brugge.*

SCHELFHOF, het, uitspr. *schelv'hof.* = Werf omtrent 't gebouw van de hofsteê, waar men schelven zet. — Geheel 't schelfhof stond vol terwe. Geh. *Noorden van Brugge.*

SPIT *vinden, vand, vond, gevonden.* = Middel, doenwijze. — Dat is al dat ik met mijn beste te doen hebbe kunnen bekomen; en als ge peist van beter spit te vinden, ge'n moet het u maar zelve aantrekken. Geh. *Zedelghem.*

STOMMELINGE. = Zonder spreken, met handgebaar. — Met den vinger wijzen, dat is stommelinge gebiên. Geh. *Kortrijk.*

STURTEVENTE, de. = Vente, verkocht goed, waarvan iets sturt, te gronde valt. — Sturtevente is goe vente, behoort den kooper, is verkocht. Geh. *Brugge.*

SUIKERDIJZE, de. = Dijze, zuigdotje, met suiker toebereid. — « As je zwijgt, je gaat essuikerdijze he'n ! » Geh. *Proven.*

TEELTE, de, uitsprekens *tilte,* gelijk b. v. in 't Fr. *tel te (dira).* = 't Gene men het land door de landneringe doet voortbrengen, 't gene men teelt op het land. — Een boer moet zijn' teelte drie jaar van te vooren maken. Geh. *Oostkerke,* bij Brugge.

TJOKKELIEREN. Z. De Bo.

Het w. beteekent ook : de koppen van tronkwulgen of bollaards zuiveren van kruid, varente, mul, enz. — Wij hebben gaan tjokkelieren, langs Cijs Coppens z'ne' meersch. Geh. *Iseghem.*

TOEKADIJZEN, *kadijsde toe, toegekadijsd.* = Toedoen met eenen bijzin van overtollige, kwalijk besteede, nuttelooze, tergende zorge. — 'k En weet niet hoe ze dat pakske boeken toegekadijsd hebben. Geh. *Kortrijk.*

TOERONKEN, *ronkte toe, toegeronkt.* = Toesnukken, toeslaan, toesmijten (b. v. de deure) dat het ronkt, dat het deunt. — Hij ging in eene haastigheid weg, hij ronkte de deure toe, en sedert en hebben wij hem niet meer gezien. Geh. *Kortrijk.*

VERDIJSDIGHEID, de. = Verzaadheid, met den zin van overate erbij. — Hij en wilt niet meer eten, zuiver van verdijsdigheid. Geh. *Wynghene.*

VERDIJZEN, *verdijsde, verdijsd.* = Te vele te eten geven, verzadigen, beu maken. — Wij hebben zoo langen tijd boonen g'eten dat ik er verdijsd van ben. Geh. *Oost-Nieuwkerke, Woumen.*

VLETE, de. = Overvloed, ongetelde menigte, met een wortelvast schuimw. *masse.* — « Als men ne keer derin is, en begost heeft, de gedachten komen ton bij de vlete. » Geh. *Brugge.*

Bij Kramers vinde ik dat *vleet* een haringnet, een net vol haring, eene ongetelde menigte bediedt; en dat men in Noord-Nederland zegt, b. v. : « Garnaal is een tel, die koopt men bij de vleet. Men vindt er van alles bij de vleet. » Een algemeen Neêrlandsch visscherswoord dus.

't Is bij enkel toeval dat *vlete* en *veelte* het zelfste bedieden.

VLOTE, de. = Overvloed, onschaarsheid. — Binnen eene maand is er de vulle vlote van jonkheden : houdt ton uwen jaardag. Wij zijn in de vulle vlote van 't werk. 't Is nu rechts in de vulle vlote van 't vlasch, van de nieuwe eerrappels. De koopliên komen tot mijnen bij de vlote. Geh. *Ichteghem, Couckelaere, Kortrijk.*

VLOTJE, het. = « Plat drijfstoeltje, blikken ringsken, met drie scherpe punten, waar stukjes kork op zitten, liggende op de olie van eene nachtlampte, en waar het brandende lamentje op rust; anders ook zwemmertje geheeten. » Aldus Deken De Bo, zaliger. — Haalt een ander vlotje, een drijfstoeltje; of zegt een zwemmertje, is 't dat ze u niet en verstaan. Geh. *Elverdinghe.*

VOORSNIJDEN, *sneed voor, voorgesneden.* = Bij kloefkappers, de eerste besnijdinge verrichten van den blok die tot eenen kloef eerst voor- en dan opgesneden moet worden. — 'k Ga dat paar kloefen voorsnijen en te naaste weke opsnijen. Geh. *Lichtervelde.*

WEEGBRUGGE, de. = Loshangende bodem waarop geladene wagens, levend vee gewegen worden, met een algemeen schuimwoord *bascule,* ja *Hercule* bij sommigen. — Drijft die twee ossen op de weegbrugge. Geh. *Sluys.*

WORMEN, *wormde, gewormd.* = Waterbellen, bubbeltjes opwerpen, zoo 't water doet, als 't begint te zieden. — 't Water zal allichte koken : 't wormt al. Geh. *Lichtervelde.*

WREED. = Zeer, straf, stijf. — Een wreed groot peerd ! Geh. *Brugge.*

ZEGENEN. Z. De Bo, *i. v. Zeinen. Zegenen aan* een heiligdom is dat heiligdom kussen, genaken met mond, voorhoofd, oogen, enz. — Wij zegenden alle twee aan 't heilig Bloed. Geh. *Brugge.*

ZWAAIEN, *zwaaide, gezwaaid.* = Keeren, b. v. den vierwagen op de zwaaibrugge, om uit eene spoorhalle terug te rijden van waar hij gekomen was. Den stoomboot zwaaien. — 't Moet al een breed water zijn, om er den stoomboot in te kunnen zwaaien. Geh. *Sluys.*

ZWEMMERTJE, het. Z. *Vlotje.*

ZWIJNEBEGEL, den. = Begel (De Bo), beugel, om de zwijns het deur de hage kruipen te weren. — « Me gaan je ezzwijnebegel andoen ! » Geh. *Haringhe.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

WETENSWEERDIGHEDEN

Bijblad van LOQUELA Bamesse 1890

N° 163. « Als men te « *Gosvalde* » (van ambtswegen *Godewaerdsvelde)* de stoomwagens verlaat, en op Franschen bodem den voet zet, zoo ondervindt men dadelijk dat men buiten de grenzen van Belgenland, ja, maar niet buiten de grenzen van Vlanderen gekomen is.

De weerd, die u, in de naaste herberge, een glas bier schinkt, en die meent dat hij met eenen « *Frensch* » of « *Welsch* » sprekenden « *Belgiquenare* » te doen heeft, zal u begroeten met : « *V'là M'sieur !* » Maar als hij, ommeziende, zijne jongens toespreekt, dan is het van : « *Toe, mannetje, lopt in d'n keuken, bij moed'r !* »

De Fransche heeren die daar bij die tafel van hunne zaken aan 't handelen zijn, en Fransch kouten, houden schielijk op; zij bezien u, en, is 't dat gij lijze hoort, zoo zult gij vernemen dat ze, in « *'t Vlemsche,* » hunne geheime, altijd beminde moedertale, malkaar stillekens vragen wie of wat gij wel zijn zoudt.

De wagenaar, die u in zijnen « *kerrewagen* » naar Belle voert, is een echte boerejongen; ge zoudt zeggen een uit het Noorden van Brugge. Ge'n kunt niet laten hem in 't Vlaamsch toe te spreken; hij antwoordt u beleefd in 't Vlaamsch, en dat met een slag van vertrouwelijkheid die niet te miskennen en is; terwijl hij voorbijgangers, die hem in 't Fransch den weg vragen, in 't Fransch kort bescheed doet.

Maar hij kout geerne met u, omdat gij Vlaamsch kout : dat is trouwens zijne eigene moedertale; Fransch heeft hij ten dwange en op schole geleerd.

Vraagt gij uwen voerman hoe die herberge heet, die gij te wege voorbij rijdt, « *In den strooien hane,* » zal hij antwoorden, ofschoon er op het « *bard,* » met duidelijke staven, te lezen staat :

Au coq en paille, débit de boissons.

Stapt gij af en ziet gij nader toe, zoo onder-vindt gij dat het bard, onder de nieuwe verruwlage en onder het Fransch opschrift, de leesbaarste sporen draagt van :

In den strooien haene, verkoopt men drank.

't Loopt een meiske voorbij, en ge vraagt :

— « *Waar gaat gij naartoe ?* »

Eerst verbaasdheid... en geene antwoorde.

— « Gaat gij naar huis ? »

— « *Nin'-k !* ».

— « Waar gaat gij dan ? »

— « *Hûzewaerds !* »

Een schooljongen houdt zijnen rechteren wijsvinger vast, met zijne slinkere hand :

— « Wat hebt gij aan uwen vinger dan ? »

— « *'k Hen-d'n effiikt.* »

— « Waarmeê ? »

— « *Mei eddorn !* »

De jongen heeft, met eenen doorn, in zijnen vinger gestekt.

Op uwen *goeden dag* zult gij hier en daar oude lieden, meest vrouwen, « *g'n dei !* » hooren antwoorden, alsof het Friezen waren.

Op dat oud heiligdomken, langs den « *Kizzelweg,* » staat er :

Doet af uwen hoed
en leest eenen Weest-gegroet.

Terwijl 't op het nieuwere capelleken is van

N. D. de la Salette, P. p. N.

Ware 't niet van de paalsteenen, die van ijzer zijn, en die noodzakelijk Fransch spreken, 't zou u beginnen dunken dat ge in 't herte van *ons* West-Vlanderen reist, zoodanig ziet er al dat van menschen gemaakt is Vlaamsch uit. Strooien daken, leemen wanden van okerachtigen plakweeg, truwels vóór de herbergen, en reezen om 't peerd aan te binden, wagens, karren, sleden en ploegs, onze-lieve-Vrouwkes aan de linde, vóór 't hofgat, alles gelijk in Vlanderen.

In de kerken leest gij Vlaamsch op de oude

grafsteenen, Vlaamsch op de offerblokken ; daar hangen, in 't Fransch gelijk in 't Vlaamsch, versch gedrukte berichten uit wegens « *huwelijken om Godts wille,* » die wij « *kostelooze* » huwelijken zouden heeten, enz.

De tale, en dezer uitsprake, is hetgene den bezoeker van Fransch-Vlanderen meest van al bevreemdt. Het landsvolk spreekt daar eene oudere tale als wij, die schoolvlamingen zijn, en die « *keizersvlemsch* » spreken; zij spreken « *keuninksvlemsch,* » en dat hebben zij, niet in scholen, in boeken en bij der ooge, maar bij der oore en van moeder « *elleerd.* »

Zoo hoort gij in Fransch-Vlanderen nog « *hûs* » (Fr. *housse)* voor *huis ;* « *mûl* » (Fr. *moule)* voor *muil, muilezel ;* « *niat* » voor *niet ;* « *driû* » (Fr. *driou)* voor *drie ;* « *niû* » (Fr. *niou)* voor *nieuw,* enz.

De Fransche Vlamingen zeggen « *teeken* » voor *teekenen,* « *reken* » voor *rekenen,* « *zwertenen* » voor *zwarten,* « *wittenen* » voor *witten,* « *kortenen* » voor *korten,* « *vortenen* » voor *vorten,* enz.

In Fransch-Vlanderen is *slecht* land nog immer *plat, effen* land ; *eggulden* is een *frank ;* de *binneveste* is het Hollandsche *hennekleed,* of het *lijkkleed ; ebbomneute* (eene boomnote) is eene *okkernote,* of *walnote ; evvinkepot haal'n* is een *vinkennest rooven ; je moe je nie verongemekken* is *ge'n moet u niet... dérangéeren ; varre wei* is *verre weg ;* eenen mensch *wijen* is iemand *begraven ;* 't hangt *land* a'je schoen is uwe voeten zijn met *aarde* bevuild ; *schamel* menschen zijn *arme* liên ; *restuut, restegen* is *rechtuit, rechtegen ;* het *zeel* of het *zeeuw* is 't *scheutelhuis ; borieren* is *boeren,* boerenneringe drijven ; de deure *bouten* is de deure *grendelen ; emmanshoofd* is *een mans... persoon ; smoorrei* is *stuifregen ; esscheie* is *eene vlage ; verkest je me nie* is *verkendet gij mij niet ; lulk* is *leelijk ; reedbaar* is *redelijk ;* eiers *gâren* is eiers *rapen,* omtrent den Paaschtijd ; *he* was *stijf errampt* is *hij* was *erg gekwetst ; echte* is *achte ; zeistiene* is *zestiene ; en 't je blieft* is *als 't u belieft ;* iemand *beschinken* is iemand... *tractéeren ;* ze klappen da *vrij vlemsch* is ze spreken daar *schoon vlaamsch.*

Zelfs de vreemde woorden, die de Fransche Vlamingen bezigen, dragen den stempel van hunnen eigenen aard. Bij eene vlage regen bood mij een brave boer zijnen *partelowie (parapluie) ; crême-bouillie* heeten ze *krimmoli ;* en *catechiséeren* is in Fransch-Vlanderen *kerkezeden* geworden.

Als 't « *vooizinge* » is, zoo en achten het, ja, de Fransche stemverbeiders beneden hunne weerdigheid niet tot op de leemen gevels van de Vlaamsche boeren uit Fransch-Vlanderen gedrukte brieven te laten plakken, luidende, b. v., korts vóór den 22 September 1889, als volgt :

« Beminden medevaderlanders, als gy my de eer doet van my uwe patriotieken stemmingen te geven gy zult my helpen d'opportunisten buiten steken... Ik zal altyd blyven den getrouw dienaer, en den yverig voorstander van de werklieden, van de liberteyd van 't religie, gelyk alles de andere liberteyden. De werklieden van Vrankrijk heeft noódig aen ruste en betrouwen : gy alle te zaemen,... vereenigd'u... en gaet naer de stimming als roepen : Leve Vrankrijk ! Leve Vaderland ! Leve het nationael governement ! Leve den Generael Boulanger ! — Charles Lalou Lidmaet van het nationael komitee »

Een van dat goede, brave, ten groot[illegible] deele nog onveranderde volk van Fransch-Vlanderen, of van Vlaamsch-Vrankrijk — een oprechte Vlaming, van herte en zin, van ziele en bloed ; een die dat volk in zijne eigene onverkunstenaarde moedertale toesprak, en geern hoorde spreken ; een die met den geweldigsten ijver het wezen, de geschiedenisse, de gevaarten, de ellenden, de zeden, de gebruiken van dat volk opspeurde, vereerd en bekend maakte ; een die Vlanderen, heel Vlanderen lief had, verdedigde en groot achtte, was de man, wiens eervolle naam aan het hoofd van dit schrijven staat, te weten zaliger *Ingenaes-Hendrik-Justin-Lodewijk de Coussemaker.*

Ingenaes-H.-J.-L. de Coussemaker wierd geboren te Belle (in 't Fransch *Bailleul)* op den 17 Maarte 't jaar 1842. Hij was de zoon van *Justin-Joseph de Coussemaker* en van *Marie-Adele-Charlotte van Merris.* De namen van de vaderlijke en moederlijke voorouders van Ingenaes staan eervol bekend in de geschiedenisboeken van Belle, tot in de jaren 1500. *Edmond de Cousse-*

maker, een nabestaande van Ingenaes, was lid van het Fransch *Institut,* algemeen raad van het Noorden van Frankrijk, Rechter bij het Hof te Rijsel, ridder van het *Légion d'honneur,* van de Leopoldsorde, van Sint Gregoris den groote, en stichter van het *Comité Flamand de France.*

Dit Vlaamsch genootschap wierd ingericht te Duinkerke op den 10 Maarte 't jaar 1853.

Ingenaes de Coussemaker was dan elf jaar oud, had alreê zijne moeder verloren en zou, zeven jaar later, ook zijnen vader verliezen, heer Justin, die bij hem van jongs af den drift verwekt had naar de wetenschap van al 't gene den Franschen Vlamingen dierbaar is. »

Uit *Ingenaas-H.-J.-L. de Coussemaker, wijleneer buitenlandsch eerelid der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde, door Guido Gezelle, werkend lid der Koninklijke Vlaamsche Academie. — Gent, A. Siffer, Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie. Hoogpoort, 52 en 54. 1891,* bll. 5—11.

Nº 164. « En, in waarheid, in Vyncke's *Brieven* glinsteren menige perels van reine gevoelspoëzie. De toon is echt gemoedelijk, ademt tevredenheid, zielsrust, nu en dan opgehelderd door gezonden humor en gullen lach. Wel is de steller niet blind voor het grootsche der natuur, maar hij vergeet nooit, dat zijne brieven bestemd zijn voor Vlaamsche lieden, magen, vrienden, dorpsgenooten : daarom is zijn verhaaltrant zoo buitengewoon eenvoudig en wat hij vertelt, het geringste, het meest alledaagsche, zoo ongemeen aantrekkelijk door de bekoorlijkheid van het naïeve. Vyncke schrijft niet : hij spreekt; hij schetst levendig en kleurig alles wat hij hoort en ziet, op de bevattelijkste en aangenaamste wijze. Slechts hier en daar schijnt hij eenen zin, een woord te willen onderlijnen, doch elk gevoel van persoonlijken weemoed — dat eenig hartzeer zou kunnen berokkenen aan zijne dierbare lezers, welke hij, eilaas! nooit meer zou terugzien — wordt spoedig onderdrukt door den sterken wil van den man, wiens eenige leuze was : *Excelsior !* »

Uit *Verslag van den Keurraad aan den Heer Minister van Binnenlandsche Zaken en Openbaar Onderwijs. (Uittreksel uit den Moniteur Belge van 12 April 1891, nº 102.) — Brussel, Drukkerij der regie van den Moniteur Belge, Leuvensche straat, 1891,* bl. 3.

Nº 165. Dankbaar ontvangen uit Antwerpen :

Blak. — Ten blakke brengen beteekent hier iets gelijk laten zien of aan 't licht brengen.

Knippers heeten hier *knuddelen.*

Leke : in Antwerpen en omstreken is de volksuitspraak *lek.*

Lodder heeft hier den algemeeneren zin van iemand die zich slecht gedraagt, ook van iemand die niet te betrouwen is. — De beteekenis echtbreker komt als mij de eigentlijke voor.

Makemannetjes : hier zegt men : 't zijn maar gemaakte mannekes.

Nuchtere drank : hier als *kort nat* bekend.

Ronke : eene kaaksmete heet hier eene klets, eene koof, eene oorveeg, eene pees, eene ababbel.

Does (mannelijk) : Antwerpsch voor eenen die er kwalijk gezind uitziet, niet gespraakzaam is, van vroolijkheid afkeerig is.

Doezeman : ingebeeld leelijk wezen, daar men stoute kinderen meê bedreigt en bang maakt.

Pree (ee gelijk in *veel, steel) :* beteekent hier werkloon. Fransche soldaten hebben 't w. hier aangebracht, het komt van *prêt* in den zin van *solde.*

Iets laten rijden beteekent hier iets laten liggen daar zijne plaats niet is; zorgelooze menschen laten alles rijden en geraken alzoo veel kwijt. — *Op de tong rijden* is besproken worden, in nadeeligen zin.

Nº 166. « *N'empruntez à la civilisation moderne que ce qu'elle a de bon, et repoussez avec l'énergie qui vous est propre tout ce que le torrent des nouveautés peut charrier avec lui d'éléments impurs. Ne vous laissez pas envahir par le luxe et par l'abus des jouissances matérielles ; gardez vos fortes convictions, vos mœurs simples, vos habitudes mâles et austères. N'échangez pas les usages et les coutumes de vos ancêtres contre des importations étrangères qui ne les vaudraient à aucun titre : quand les fils*

commencent à rougir du vêtement de leur père, ils sont bien près de ne plus savoir respecter son nom. Tout en vous initiant davantage à la langue nationale, gardez la vôtre, cet antique monument du génie d'une race fameuse: c'est la langue dans laquelle vos ancêtres ont prié, la langue que vous avez apprise sur les genoux de vos mères; elle sera une garantie pour vos mœurs et un préservatif pour votre foi. Bref, montrez à tous, comme d'ailleurs vous l'avez fait jusqu'ici, qu'on peut être bon Français sans cesser d'être Breton, et rester l'homme de son temps sans rien abdiquer de ce qui fait l'honneur et la gloire du passé. »

Uit *Le Bien Public* van den 16sten Sept. 1888: *Discours de Mgr. Freppel au pélérinage de Notre-Dame de Folgoël, 8 Sept. 1888.*

TAALWETENSCHAPPELIJKE MINGELMAREN

N° 3. — 1° *Nieuwe Boeken.* — Op het gebied der klankleer verscheen bij Sonnenschein, te Londen: *Introduction to Phonetics (English, French and German),* door L. A. Soames.

Te Ruhrort bij Andreæ en anderen verscheen de tweede aflevering van Dirksen's werk: *Ostfriesische Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten mit historischen u. sprachlichen Anmerkungen* (1 M. 80 Pf.) Het *Verein für niederdeutsche Sprachforschung* gaf het tweede deel zijner *Forschungen* uit: *Volksmärchen aus Pommern und Rügen.* (Norden, Soltan, 7 M. 50 Pf.)

Wegens den uitleg der Germaansche plaatsnamen verscheen bij Kleinmayr te Klagenfurt: *Ueber Ortsnamen ueber Ortsnamenforschung,* door Jaksch. (1 M.)

Wij vermelden voor de studie der gouwspraken: H. Blattner: *Ueber die Mundarten des Kantons Aargau,* bij Fock te Leipzig (2 M. 50 Pf.); Brandstetter: *Prolegomena zu einer urkundlichen Geschichte der Luzerner Mundart,* bij Benziger te Einsiedeln.

2° *Tijdschriften.* — Het *Zs. f. vergl. Sprachforschung* (XXXI, 3) drukt eene bijdrage van Wiedemann over den enkelvoudigen Dativus in de germaansche talen, en in de *Beiträge zur Kunde der indogerm. Sprachen* (XVII, 1 en 2) verschijnt eene verhandeling van Collitz over den gewezen uitgang *ai* in 't Gotisch, 't Oudhoogduitsch en 't Oudsassensch.

3° *Bemerkingen.* — Wij en bezitten geen taalwetenschappelijken uitleg van de germaansche voornamen. G. J. Boekenoogen koos tot voorbeeld den mansnaam Dietboud en gaf in den *Navorscher* van Mei '91, de afkomst en den uitleg van de talrijke oude en nieuwe gedaanten.

W. De Vreese is als medeopsteller van den Woordenboek der Nederlandsche taal aanveerd.

A. Joos schrijft in het *Katholijk Onderwijs* van 1 April 1891:

« *Zich* is door de Duitschers overgeplant, niet in onze gesproken taal, maar in onze geschreven. »

Bestaat *zich* in de gesproken taal?

Het wierd aan A. Joos bericht dat het volk in de omstreken van Niel, Contich, Aartselaar en Mortsel *ze* = *zich* gebruikt. Zoo hoorde men: « *Hij houdt* ZE *daar niet meer mede bezig.* »

Dit *ze* is zeker uit *zich* gekrompen, zegt A. Joos.

Wij zeiden liever: dit *ze* in onze Frankische gewesten is waarschijnlijk een overblijfsel van het Oudnederfrankisch *sig,* dat in de Friesche en Sassensche tongvallen niet bekend en was.

J. CL.

Loquela, een blad voor eigenvlaamsche taalliefhebberije en voor eigenvlaamsche taalgeleerdheid. Prijs 2 fr. 50; voor de Heeren studenten 1 fr. 50. 't Gene de *penne* betreft te zenden: *n° 13, in de Handboogstrate, tot Kortrijk;* al 't andere naar den uitgever, ontvanger, enz. *J. Demeester, op de Zwijnsmart, tot Rousselaere.*

De Heeren studenten gelieven den prijs 1 fr. 50 (0 fr. 25 meer als vroeger) na te zien en te vergelijken tegen den bijvoeg van *Wetensweerdigheden* enz. die hun geleverd wordt.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 7, Alderheiligen 1890. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFZITTEN, *zat af, afgezeten.* = Van eene straffe die boete of gevang doet, het gevang verkiezen en ondergaan. — « Hij heeft twee boeten gehad, eene van 15 fr. en eene van 100 fr.; de kleene boete heeft hij betaald, maar de andere heeft hij afgezeten. 'k He'n 26 fr. boete; maar 'k en gaan ze niet betalen, 'k gaan ze liever afzitten, en wij zullen de 26 fr. verdrinken! » Geh. *Brugge*, op het Gerechtshof.

AWAAIE! = Oei! aai! — Awaaie mijn tanden: ze doen zoo zeer! Geh. *Haringhe.*

BEDDELIJKS. = Beddelijk, beddens (De Bo), te bedde. — « Ik hebbe moeten veertien dagen beddelijks liggen. » Geh. *Moorslede.*

De nieuwe Vlamingen, de steêlingen bezonderlijk, zeggen liever « het bed' houde', » Fr. *garder le lit.*

BEDEINZEN, *bedeinsde, bedeinsd.* = Bedeien, bedeinen, *Loquela* 1890, hlfz. 25. — Ge'n moet ze (die zieke dochter) niet altijd staan bedeinzen. Geh. *Kortrijk.*

BEUMAN, den. = Bijtebauw. — Zeere na' bedde, jongens, eer dat de beuman komt! Geh. *Watou.*

BOOIME, den. = Bodeme, damaarde (Kramers), Fr. *humus.* — Dat land en heeft maar twee vingers booime. Geh. *Watou* en ommelands.

BOUTEN, *boutte, gebout.* = (Eenen vogel) een' slagpenne of de slagpennen dempen, branden, uittrekken, afschieten. — Een geboutte duive. Mijn hond heeft daar 'n patrijse gepakt, maar ze was gebout. Geh. *Kortrijk, Bavichove.*

BRAKELARE, den. = Houwe om beeten, cicoreien te braken. — Ze gingen getween met den brakelare op het stik, en tegen 's avonds hadden ze gedaan. Geh. *Lichtervelde.*

DEERLIJK. Z. De Bo, *i. v.* — 't Komt zoo deerlijk te passe, 't gene gij daar zegt. Geh. *Lichtervelde.*

DIBBELEEREN, *dibbeleerde, gedibbeleerd.* = Rebelleeren, weêrspannig spreken. — 't Is altijd strijen en dibbeleeren dat men daar hoort. Geh. *Kortrijk-Harlebeke.*

DIENEN, eenen Heilige, z. De Bo, *i. v.* Dienen *aan* eenen Heilige is dienen waar die Heilige gediend wordt. — Wij zijn gaan dienen aan Sinte Blasius. Geh. *Brugge.*

DIJSELEN, *dijselde, gedijseld.* = Maken, met eenen bijzin van haastigheid, onvolmaaktheid, slordigheid. — 'k Hebbe daar zeere nog een vendelke gedijseld, met den overschot van die twee groote vendels. 'k Hebbe dien ouden rok en dien ouden boord aan malkaar gedijseld. 't Was een kussen te kort, om op de zate van dien stoel te leggen; en, niet wetende hoe daaraan gerocht, hebbe ik zelve een gedijseld. Ik hebbe getracht om dat stuk allaam te vermaken, maar 'k ha' te zeere gedijseld, en 't viel kwalijk uit. Geh. *Kortrijk, Beveren-aan-de-Leye, Sweveghem.*

DIJSELEN, *dijselde, gedijseld.* = Rijden, gaan, loopen. — De vader vernam dat zijn zoon te lange bleef pekken in de herberge, en hij dijselde erachter. Geh. *Stalhille.*

DOOHAGE, de. = Doode hage, hage van afgekapte en doode steekrijzen. — 't Is beter een doohage als geen hage! Geh. *Loo.*

EVENHAAST. = Evengauwe, evendoppe (De Bo). — Hij zal evenhaast gaan komen. Geh. *Kortrijk.*

GAIEN, *gaide, gegaid*, uitsprake *gajjen.* = Spoeien, zeere loopen, vooruit varen; met een schuimw., *avanceeren.* — Gai maar aan: weg van hier! Als hij er zijn hand aan zet, hij zal hij de zake wel doen gaien. Als hij-hij aan 't hoofd komt, hij zal hij de vijffrankstikken wel doen gaien! Geh. *Brugge, Watou.*

Het w. *gaien*, op zijn Duitsch gespeld *gahen*, bestond eertijds in sommige streken van Duitschland, luidens Mr Jacob Arnout Clignet en Mr Jan Steenwinkel, in hunne *Aanteekeningen* op Jacob van Maerlant's *Spiegel Historiael*, Leyden, Fr. De Does, MDCCLXXXV (1735), II. bl. 56, waar gezeid wordt dat Oelrichs, in *Glossar. ad Statut. Bremens.* p. 55, het w. *goye dod* verklaart *Geye dod, subita mors*, en afleidt van *gahen, properare*, dat Scherz, in *Gloss. Germ. Med. Aevi accelerare* vertaalt.

In Grimm's Wrtrbuch staat *gahen, gachen, gân, gœhen, gœchen, sich vergœchen, sich übergœchen, sich gœchten* als gouwsprake veroorkond, met de zelfste beteekenisse als ons *gaien, gaieren, voortgaien.*

In Kiliaens tijd was, zoo niet *gaien* toch de verwantschap daarvan bekend; hij zegt als volgt:

« Gay. *Alacer, alacris. Et celer, subitus, præceps, repentinus. Ger. gehe: Gal. gay, Ital. gaio.*

Gaych, gaychlick. *Ger. Sax. Sicamb. Præceps, subitus, subitaneus, repentinus.*

Gaychlick of gayelick steruen. *Subito mori: Et alacriter mori.*

Gaychlicke dood. *Subita mors : Et mors deliberata, decreta.*

Gaye dood. j. gaychlicke dood. »

Al die woorden, benevens nog andere, haalt Verdam aan, in zijn Middelnederl. Wrdnb., verwijzende naar *Taal- en Letterbode*, II. bll. 270—277, waar Dr M. De Vries twee oud Hoogduitsche werkww. vermeldt, *gâhôn* dat van *gâh*, en *gâhjan*, dat van *gâhi* afgeleid is. Beide ww. *gâh* en *gâhi* beteekenen *præceps, impetuosus, celer, velox*. Waarschijnelijk dan zullen *gaien* en *gaieren*, die nu voor den eersten keer geboekt zijn en die *præcipitare, impetuosè ferri* beteekenen, tot den zelfsten stam behooren.

« Met *gaan* en heeft *ga, gai (jæhe)* geenen uitstand, » zegt Kluge. « De wortel van *ga* en *gauw* is die van 't ww. *gaan*, » zegt Dr Jan te Winkel, in zijne gramm. figuren. In afwachtinge dat die twee het effen strijen, zullen wij geheel 't geslachte dat met *ga* verwant is in 't korte bijeenvatten.

Eerst, ga op zijn eigen, in *ga dood*, de *ga dood*, d. i. zoo men nu zegt, met een schuimw., de *subite* dood ; dan *galijke* en *galinge*, b. v. de galijke dood, galijke, galinge dood vallen ; dan *gauw*, dat men ook *ga* hoort uitspreken, b. v. komt ga, komt gauw, komt gauwe naar huis. Daarbij behoort *gauwte*, iets doen met de gauwte ; *gauwheid, gauwigheid, gauwdief, gauwaard. gauwhandig, gauwmoedig, gauwelijks, vergauwen*. Daarbij behoort nog (Verdam, Vercoullie) het w. *geeuwhonger* (Fr. *boulimie*), dat miszeid zou zijn voor *gee-, gei-, gai-, gahonger*. Ik heb ook het w. *gadoop* tegengekomen (waar?), dat *baptismum præfestinatum* bediedt.

Ten tweeden, gai (De Bo, *gaai, gei*), z. *Loquela*, in dezen nº ; vandaar het Fr. *gai, gaie, gaité* of *gaieté, gaiment ;* het Engelsch *gay, gaity, gaiety ;* het Italiaansch, Spaansch, Portugeesch *gaio*, enz.

Het w. *gai* is verder de naam van den *gei*gevederden vogel, dien wij *gaai*, weiting of weiten heeten ; de Franschen heeten hem, bij zijnen Germaanschen name, *geai*, de Engelschen *jay*, de Spanjaards *gayo, gaya*, enz.

Daarbij behoort waarschijnelijk *gaien, gaieren, voortgaien*, z. *Loquela*, dezen nº.

Ten derden, tot het zelfste *ga* behoort *gooien* (*gooi, gooier, gooister, gooinge*), z. *Taal- en Letterbode*, II. 270 ; d. i. doen *gaien*, laten *gaien*, werpen.

Z. *Gaieren* en *voortgaien*.

GAIEREN, *gaierde, gegaierd*, stemzate op *ga-*, uitsprake *gajjeren*, met de korte *a* en tweemaal de korte, doove *e*. = Gaien, spoeien, zeere loopen. — Als hij hoorde spreken van den veldwachter, g'hadt hem moeten zien gaieren ! Geh. *Watou*.

Z. *Gaien* en *voortgaien*.

GAUWELIJKS. = Seffens, rechtuit, dadelijk. — Zegt dat ze om den Pastor gaan : 'k en ben wel niet ziek genoeg om gauwelijks te sterven, maar algelijk... Geh. *Scheldewaard*.

GAUWMOEDIG. = Schielijk, botsbollig, met een schuimw., zonder complementen. — 'n Neemt het niet kwalijk dat ik zoo gauwmoedig binnen kome : de deure stond open en 'k ben haastig. Geh. *Scheldewaard*.

GEDWAS, het. = Spokerije, gespuis. — Voor het kruis vlucht alle kwaad gedwas. Geh. *Hamme-Zogge*.

Dit w., dat bij Verdam, ook met den zin zoo hierboven, als middeleeuwsch, in 't lange en in 't breede uitgeleid en veroorkond staat, gebruikte de Amsterdammer Bredero te zijnen tijde (1585—1618), met den zin dien 't w. te Hamme nog dragende is ; hij schreef het *gedwaes*, blijkens *Griane*, 31, waar het heet :

> Gheen nachtemerry wast, die my uyt anxt de roocken,
> Noch sot of yl ghedwaes van waren of van spoocken.

Het woordeken *de* geldt hier zoovele als *deed, dede ;* en *waren* is 't gene men nu meest *wareeren* heet.

Gedwaas staat in den grooten Nederlandschen woordenboek.

GEI. = Vroolijk, lustig, uitgelaten, meest met eenen bijzin van dertelheid, wulpscheid, oningetogentheid. — Die dochter is wat te gei. Geh. *Rousselaere, Heule*.

De zin van *geil*, uitsprekens *gei*, zal op den zin van *gei, gai* overgewaaid zijn.

Vrglkt De Bo, *i. v. gaai*, oude uitgave bl. 335 en 1465.

GIJSPE-GIJSPE. = Haast u-haast u, met zeven haasten. — Ik hebbe daar moeten gijspe-gijspe een stuk rood aan ons vendel naaien : het was afgewaaid. Geh. *Kortrijk*.

GROENE. = Versch en ongesteven, van metsewerk gezeid. — Als de metserije nog groene is, ge kunt ze in den haak dwingen met den regel. Geh. *Brugge*.

HAAST U-HAAST U, uitspr. *haastihaasti*. = Gijspe-gijspe, met zeven haasten. — 't Moet daar altijd haast u-haast u gaan, en dat en deugt niet. Geh. *Kortrijk*.

HANDSCHOETJE, het. = Baatje, bedekte winninge, fooie, drinkgeld. — Hij loopt wat achter dat werk, maar hij zalder wel een handschoetje uit rapen ! Geh. *Lisseweghe*.

HEBBINGE, de. Z. *Loquela* 1884, blfz. 82. — Dat waschtegoed en heeft zijne hebbinge niet gehad : 't en is niet genoeg gebleekt ; 't zijn nog lijmsels (De Bo) in. De zieken krijgen goed hunne hebbinge in Sint-Jans huis. Geh. *Brugge*.

HEERZAAIEN, *zaaide heer, heergezaaid*, uitspr. *heer-* gelijk in *weêr*, van weder, *neêr* van neder. = Herzaaien. — Veel boeren gaan moeten heerzaaien, veel boeren zaaien heer. Geh. *Sweveghem*.

Her-, dat te zeggen is hierwaard (b. v. in heen en her = weg en weder), was in 't Middelnederlandsch *here, hare ;* van dit *here*, met de zachtlange *e*, komt het afgekorte *heer'* van *heerzaaien*, dat nader den oorsprong en, eigentlijk gesproken, beter is als *herzaaien*. De gedaante *hare* is de oorsprong van het oud w. *hare-end-daar*, nu *hier-end-daar ;* ook van *hæri-ka-dæri*, d. i. *hari-ka-dari, haar-ka-daar, hoop over djoop, hoop over soop.

HURTTJE, het. = Kleene hurt, hort, stoot, slag. — Geeft ne keer een hurttje op den top van dien kloef, en hij zal in uw aanzichte springen. Het minste hurttje van de muize aan het g'aasd ijzerke doet de muizevalle toeslaan. Geh. *Bavichove*.

KEPER, den. = Dakspar, kapraaf (Kramers), Fr. *chevron*. — De kepers rusten op de steenplate en loopen van weêrskanten 't dak spits naar malkaar toe. Geh. *Kortrijk, Heule* en door geheel Vlanderen.

Kramers en kent dat w. *keper* niet, noch onder *chevron*, in 't Fr.-Ned. deel, noch onder *keper*, in 't Ned.-Fr.

Het w. *keper* is bij hem de « *Manière dont se croisent la trame et la chaine d'une étoffe, croisure, croisée f., tissu d'une étoffe croisée, croisé, grain m.* De keper van die stof is fraai, *le grain de cette étoffe est belle.* Deze stof is minder, sterker gekeperd dan de andere, *cette étoffe a la grain plus menu, plus gros que l'autre.* »

Zoo staat het gedrukt, « *le* » *grain... est* « *belle,* » en *a* « *la* » *grain... plus* « *menu, gros.* »

Verder kent Kramers nog het w. *keper* als bediedende *chevron* in de wapenbeeldkunde, en daarmeê is 't al.

Wat moeten wij Vlamingen doen, in zulk geval?

Eerst te weten geraken dat het w. *keper* in Noord-Nederland den zin niet meer en draagt dien Kiliaen en geheel Zuid-Nederland eraan toekennen; dan, dien zin verzaken, verloochenen, vergeten; dan eindelijk, iederen keer dat wij van kepers te gewagen hebben, schriftelijk of bij woord van monde, indachtig zijn en blijven, om *wetenschappelijk* te spreken gelijk onze Noord-Nederlandsche taalbroeders, dat wij behooren niet meer *keper*, maar *dakspar* of *kapraaf* te zeggen? En weten dat er ons honderden, ja duizenden zulke schoone oude woorden te ontleeren zouden zijn, en wederom honderden en duizenden nieuwe, ongepaste en somtijds leelijke aan te leeren en te onthouden!

't En gelijkt noch keper noch hanebalke!

KEPERVOET, den. = Steenblad, steenplate, *q. v.* — De kepervoeten zijn van Noordschen deel. Geh. *Hulste.*

KEZELEN, *kezelde, gekezeld.* = Kieskauwen (Kramers), kezen (De Bo) en herkezen, kezender wijze eten. — Jantje zit te kezelen in zijn eten. Geh. *Brugge.*

KLAASTEREN, *klaasterde, geklaasterd.* = Niet alleenelijk klimmen, maar ook (over handen en voeten) kruipen. — Ik was zoo ziek, maar ik kwam algelijk nog uit mijn bedde geklaasterd, om achter hulpe te roepene. Geh. *Beveren-aan-de-Leye.*

KLINKEN, *klank, klonk, geklonken.* = Zeggen, met eenen bijzin van toebijten, stout weg antwoorden, den nagel op den kop slaan. — 'k He' 't ik hem seffens geklonken, dat hij beter zou op zijne eigene kinders letten. 'k Zou 't ik hem rechtuit klinken: is 't dat 't niet wel en is, dat hij 't maar en moet zelve doen. Als hij klaagt van 't eten, ik zou 't ik hem klinken: dat hij maar en moet eten dat zij' vader at: patrijsen geschoten over de halve deure! Geh. *Kortrijk.*

KREMPELING, het. = Ineengekrompen, verbakken, verbrand, schier verglaasd baksteen. — De strate vermaken met krempeling. Geh. *Brugge.*

De Bo heeft het w., met eenen anderen zin, die 't graan betreft.

KWIK, den. = Duivel. — Hij heeft van den kwik in, om te gaan zwemmen. Hij droomt van al de kwikken. Geh. *Brugge.*

LEBBE, de, *lebb'je*, het. = Afsnijerling, schelleken, slijsken, lapken, b. v. van rauw vleesch. — « 'k He' van 't groot stik e lebb'je ofgesneên, » om het te braân, tegen morgen nuchten, voor uwen inbijt. Geh. *Kortrijk.*

LEEGER. Z. *Loquela* 1887, blfz. 76. — « Laat ze maar kwaad van me spreken, dat en kan me geen leeger doen. Toe, toe, neemt nog 'n *tailloire* pap: je'n kunt daar geen leeger van he'n! » Geh. *Brugge, Ruddervoorde, Sinay, Exaerde.*

MATEWERK, het. = (Schoemakers) werk dat op mate gemaakt wordt, nieuw werk. — « Aan 't matewerk is er letter te verdien': mijn broêre heeft liever vermakinge. » Geh. *Moorseele.*

OM NERNST, uitsprekens *omnæst.* = In ernst, voor goed, niet om te lachen, niet uit lachedingen, met een mondsgemeen schuimw. *serieus.* — Mary wierd benauwd, als ze zag dat 't om nernst ging. Geh. *Kortrijk.*

Het w. *ernst*, oud Hoogduitsch *ernust*, Engelsch *earnest*, is de grond van *om nernst, ernstig, nernstig* (nu *neerstig*), *neerstigheid*, enz.; daarenboven behoort de schoone Vlaamsche doopname *Ernest* (stemzate op *Ern-*) hier te huis. De oudst bekende beteekenisse van *Ernest* is strijdlustige, *kimpe, kempe;* met een half schuimw. *kampioen;* ook tweekamp, gevecht, slacht: als 't niet om te lachen noch uit leute en is, maar lijf om leven, slag om slinger, om dood en tot den bittersten einde toe.

ONNOOZEL. = Deerlijk, flauw, krachteloos. — De rogge staat daar zoo onnoozel: men zou zeggen dat ze vervrozen is. Geh. *Lichtervelde.*

ONTGEVEN, *ontgaf, ontgeven.* Z. De Bo en Kramers, *i. v.*

Het w. wordt dikwijls en overal gebezigd, in Vlanderen, somtijds met eenen zin, die best uit een voorbeeld te vatten is. — Ik meende dat het Jan was, maar 'k ontgaf het mij, trouwens Jan en gaat gemeenelijk zoo zeere niet. 'k Zegge 't is twaalve, maar 'k ontgaf het mij: 't en sloeg maar elve. Geh. *Kortrijk* en ommelands.

Hier volgt een ander voorbeeld van 't gebruik van dat schoon en onvertaalbaar volks- en boekwoord; het is getrokken uit *Den tweeden Cout der Nichten*, enz. *Ghemaeckt door Heer Corn. Columbanus Vrancx, Licentiaet inder Godtheydt, Abt van Sinte Pieters Clooster neffens Ghendt. Te Ghendt By Gaultier Manilius, wonende te Putte inde Witte Duyve, by t' Belfort. Anno 1601.* Op bl. 20 wordt vertelt dat « Broeder Jacob Lescuillet... hadde drye reysen die cortsen seer fellicken ghehadt, soo dat de Medicyns hem het leuen ontgauen. »

Ontgeven is het tegendeel van *toegeven.* Iemand die ongeleerd is doet een schoone aansprake: al die hem zulke welsprekendheid niet en zouden *toegeven*, zouden ze hem *ontgeven.* Kiliaen, Maerlant en al de oude schrijvers kennen dat woord.

OPRAKELEN, *rakelde op, opgerakeld.* = Hernokken (De Bo), herzeggen, weêr in 't geheugen brengen; bezonderlijk zulke dingen die onaangenaam om te hooren zijn. — Ja, hij heeft dat gezeid, hij heeft dat gedaan, maar ge'n moet dat niet altijd blijven oprakelen. Geh. *Kortrijk-Harlebeke.*

OUDEWIJFSWORTEL, den. = *Radix Galangæ.* — Dat zijn wortels van « radijze de lange, » anders gezeid oudewijfswortels. Geh. *Brugge.*

PARLOGE. = Perlove, parlove (De Bo), d. i. over-

drevene, nuttelooze, valsche klachte; prulle die nijdigaards en overdragers iemand ten laste leggen. — Hij loopt altijd met klachten en parlogen naar vader! Geh. *Loo*.

PELSE-VANEEN. = Al in slunsen, geheel gescheurd. — 'k En kan dat kleed niet meer dragen: 't hangt pelse-vaneen. Geh. *Kortrijk*.

RAVUTSELINGE, de. = Trabotselinge (*Loquela* 1884, hlfz. 69), groote stoornesse. — Dat was daar een ravutselinge, in dat geniverkottje, als ze begosten dronke te zijn! Geh. *Brugge*.

RIJSHAGE, de. = Doohage, *q. v.* — De dieven hadden een rijze of zesse uit de doohage getrokken en weêre gezet. Geh. *Loo*.

RIJZE, de. = Rijs. — Kapt een' rijze of twee uit dien elzen tronk. Geh. *Loo*.

SPETTEREN, *spetterde, gespetterd.* = Afstekend zijn van verwe, blekken, in de oogen springen, glimpen, speieren. — Als uw' dochters nieuwe mutse niet al te stijf en spettert, 't en kan daar niemand op spreken. Geh. *Bavichove*.

SPETTERINGE, de. = 't Gene dat spettert, b. v. blijde, hoogverwige blommen of linten, op eene vrouwenmutse. — 'k En zou 'k-ik voor zulk een' begravinge geen' rouwmutse doen maken; 'k smeet een bitje de meeste spetteringe uit mijn' geweune mutse. Geh. *Bavichove*.

STEEKRIJZE, de. = Rijze, tak, uit snoekhout gekapt en uitgespaard, om er hagen meê te stoppen; of om er doohagen of rijshagen meê te steken. — Steekrijzen zijn meerder als erweetrijzen. Geh. *Loo*.

STEENBLAD, het. = Steenplate, kepervoet, *q. v.* — Ze zijn bezig met het steenblad te leggen. Geh. *Hulste*.

STEENPLATE, de. = Steenblad, kepervoet. — Als de muren van een huis te wege op hunne hoogte gemetst zijn, zoo legt men op de bovenste lage van het metsewerk een houten blad of plate; op die plate, of op dit blad, om geen schuimwoord te bezigen, zullen de kepers rusten en voet vatten. Geh. *Kortrijk*, en overal in Vlanderen.

STOMPE, de. = Eene verschilligheid van *Daucus carota*, geluwe peerde- of koeiwortel. — « z'He'n stompen ezzaaid voor de koeien. » Geh. *Veurne*.

STUIK, den. = « Rot, geweren-pyramide » (Kramers), Fr. *faisceau*. — De geweren stonden in stuiken en 't volk lag in 't gers. Geh. *Thielt*.

SUSSCHEN. = Tusschen. — Susschen de garre en de deure. Susschen Clercken en Houthulst. Geh. *Clercken*.

TEGENLANDER, den. = Reengenoot, gelandde; iemand wiens land aan 't land van een ander paalt is dien andere zijn tegenlander. — 't Is aardig dat Boer Jan in Boer Cijs zijn' begravinge niet en was: hij is zijn tegenlander. Geh. *Hulste*, van eenen Veurnambachter.

TE PEIZEN. Z. *Loquela* 1890, hlfz. 37. Nog een voorbeeld van stafrijmzucht ontmoette ik onlangs bij eene die zei: « Als ik niet op en staan en kan, de jongens doen al dat ze willen in mijn huis. » Geh. *Kortrijk-Harlebeke*.

VEI. Z. De Bo, *i. v.* — « Dat gaat een veie we'uwe zijn! » Geh. *Kortrijk*.

Het w. *vei* hoorde ik toepassen op de vrouwe en aanstaande weduwe van eenen sterfzieken man van tenden de veertig, die aan 't hoofd stond van eenen aanzienlijken handel. Het w. zal huwzuchtig, zullende hertrouwen, *nupturiens* bedieden. Reden te meer om het w. *vei* voor eene andere gedaante van *gei, geil* te aanschouwen. Vrglk *gier* en *vier, geil* en *veil* (hedera).

VERMAREN, *vermaarde, vermaard.* = Voortzeggen, ruchtbaar maken. — Gij en zult gij dat niet vermaren; maar, hier onder ons gezeid, uw gebuur heeft veel schulden. Help' het vermaren dat wij winkel gaan houden in ellegoed. Geh. *Vichte, Kortrijk*.

Vermaren, *divulgare, fama celebrare*, zegt Kiliaen. Kramers kent *vermaard, vermaardheid*, en daarmeê al!

VERZAMELINGE, de. = Hetgene in de prijsdeelingen doorgaans excellentie, *prix d'excellence*, geheeten wordt. — « Mijn zeune is de zooveelste in 't Latijn, de zooveelste in 't Grieksch, en de zooveelste in de verzamelinge. » Geh. *Cachtem*.

VERZOENEN, *verzoende, verzoend.* = Afgaan, ophouden. — « De kurts is verzoend rond middernacht. » Geh. *Dudseele*.

De kurts was eertijds aanzien als een verstandelijk, willekeurig, kwaad en kwellend wezen; zulke wezens wierden gezoend, verzoend, dat is met opdracht, henengave van zekere zoenzaken, gaven (schuimwoordelijk offers, offeranden) tot bedaren gebracht, na de bijgeloovige meeninge des Volks. Dus kan het w. *verzoenen*, zoo als 't hier geboekt staat, wel een zeer oud w. zijn, en van 't verleden wangeloove getuigenisse geven.

VISCHBREI, den. = Brei (De Bo, oude uitg. bl. 1459), drevel, die voor een kleen geld op de visschemart gekochten visch huizewaard draagt. — Mevrouwe heeft altijd den zelfsten vischbrei, en hij krijgt allejare zijn nieuwjaar. Geh. *Brugge*.

VOORHOF, het. = Werf vóór 't gebouw van de hofsteê, waar men geen schelven en zet. — Ze zaten te kouten op het voorhof. Geh. *Noorden van Brugge*.

VOORTGAIEN, *gaide voort, voortgegaid.* = Weggaien, snel wegloopen, haastig de plate poetsen. — Hij zei mij dit en dat, maar ik gaf hem al gauwe den kant van 't mes, en hij mocht voortgaien. Geh. *Brugge*.

Den *kant van 't mes* geven is iemand, met den eersten keer, in zijn gezichte, rauw, de waarheid zeggen, zonder er doekskes aan te winden: na mijn verstaan, hem den slinkschen kant, den kant waar 't mes hangt, den vijandelijken kant geven, toogen en toekeeren.

Z. *Gaien* en *gaieren*.

VROEF. = Vroeg, met den zin van *tijelijk* en met den zin van *vraagde*. — 't Is nog veel te vroef. Hij vroef om te meugen gaan slapen. Geh. *Deerlyk*.

ZWORT. = Zwart, *sort* in 't Deensch. — Welke koe aanziet gij voor de beste: de witte of de zworte. Geh. *Rousselaere*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 8, Kerstmaand 1890. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

BA'. = Bal, wal, wel. — Ba', dat en is de wereld niet! Ba'-ba', doe maar voort. Ba' ja-ik! Ba' neen-ik! Ba' 't doet! Ba' 'k en doen! Geh. *Kortrijk, Brugge,* en overal.

Om de jongens dat bot loochenwoord *ba' 'k en doen* af te breken, antwoorden sommigen : *Ba' 'k en doen? Bakken doen* dat is *kisten maken!*

Ba' is geminkt uit *bal, q. v.*

In *Den tweeden Cout...* van *Heer Corn. Columbanus Vrancx,* Gent, G. Manilius, 1601, I. bl. 232—233 staat er : « Eenen Peemondtenaer quam daer te Peerde voorby, ende hy ghemoette eenen Waghen met Quareel, ende vraechde den Voerman waer hy die Quareelen voerde, waer op den Wagheman antwoordde : Tot dese heylighe plaetse om voor ons lieue Vrauwe daer een Kercke te maken. Doen zeyde den heretijck : Ba datmer een Verckens Cot af make. »

Bij Prosper de Vynck, in zijnen *Evangelischen Raeds-man,* Brugge, Nic. Breyghel, 1645, II. bl. 31, staat het volgende :

Wat! dat ic ben een sot? ba seker...!

P. David (van Kortrijk) in *Den Ketterschen Vleeschpot,* Antwerpen, Joachim Trognesius, 1610, bl. 89, schrijft aldus : « Van wat religie zijt ghy? Seght het vry.

Men. Ick ben Mennonist : die ghylieden Wederdoopers oft Herdoopers noemt.

Pr. Mennonist oock? ba, soo soude 't gaen. Hier zijn wy wel vergadert. »

Pater Petrus Croon, in zijnen *Almanach voor heden en morgen,* Antwerpen, J. G. J. de Roveroy, 1665, bl. 186, dicht als volgt, ter gelegentheid van eene kermesse :

« Wilkom, wilkom, goede Heeren,
Ba, gy doet zoo wonder wel ;
Dat g'ons niet en kwaamd vereeren,
t'Waer geheel gebroken spel. »

Zet hier ne keer *foei* insteê van *ba!*

En nochtans :

Dat arm woordeken *ba'* is langen tijd verachteloosd gebleven bij de geleerden. Mr H. J. Koenen en A. de Jager spraken er eerst van in het *Archief voor Nederl. Taalkunde, Amsterdam, G. Portielje, 1847—48,* I. bl. 151, waar het opgegeven wordt als gebruikt door P. J. Hooft (1581—1647), in zijne gedichten ; b. v. Gedichten 265,25 :

Ba dits de grootste vrek van het geheele landt.

Verder nog, Gedichten 265,42 ; 272,27, en elders. « Ba, » voegt de Jager als uitleg daarbij, « tusschenwerpsel, bij Kiliaen noch Weiland te vinden. Het woord geeft afkeer te kennen, en komt dus in beteekenis eenigzins met *foei* overeen. »

« *Ba* is anders een tusschenwerpsel, om walging of afkeer uit te drukken, als in *ba, hoe leelijk!* » Dit zegt de zelfste de Jager, in zijne *Latere Verscheidenheden, Deventer A. Ter Gunne,* 1858, bl. 141.

Welken afkeer, walginge, enz. drukt « ba' hoe schoone, ba' hoe lief, ba' geheel geerne, ba' ge zijt mij willekomme » uit, ik heb 's wonder!

Verdam, in zijn *Middeln. Wrdnboek,* schrijdt al een stapken verder. « Ba, » zegt hij, « tusschenwerpsel. *Foei,* b. v. *Taf op 3 K : ba neen.* »

« *Taf op 3 K,* » dat beteekent : *Een tafelspeelken om up der dry coninghen avond te spelen.* Dit tafelspeelken (Vl. van de jaren 1500) staat onder andere in het *Belgisch Museum,* II. bl. 102—134. In 't eerste speelken zegt er iemand : Komt inne ende groet den koning. Een ander antwoordt : Ik ben al te zeer beschaamd, doet gij het. Dan antwoordt wederom de eerste :

« Ba neen, ghy heet Alwarigh Voorstel :
Van u zo mueghen ze zeer zijn verhuecht. »

Dat is ons *ba' neen,* dat wij, neffens *ba' ja, ba' zeker, ba' 't doet, ba' 'k wille wel, ba' 't zal, ba' hij doet, ba' zoud' hij wel, ba' ze'n doen,* enz. dagelijks hooren in Vlanderen, zonder eenigen bijzin van walginge of van iets dat de vertalinge *ba = foei* zou kunnen rechtveerdigen. Dit ons *ba'* heeft bovendien voor weêrgedaanten *bal, bel, be', wa', we', qq. v.;* eindelijk het oude *wal* en het boekvaste *wel.*

Franck, in zijn *Etymol. Wrdnboek,* en spreekt van *ba* niet.

« *Ba,* tusschenwerpsel, in alle talen : *onomatopœia,* » zegt Vercoullie.

Dit laatste zeggen kan voor 't Fr. w. *bah!* gepast zijn, 't en ware dit *bah,* uitsprekens *ba',* eigentlijk een Dietsch-Fr. w. ware, gelijk zooveel andere.

Den stafwissel (*w = b*) vindt men nog in *wismuth bismuth, winkelware winkelbare* (*Loquela* 1885, blfz. 15), *wastelle bestelle, vliewouter vliebouter, weerwolf beerwulf, errewete errebette, harrewarren harrebarren, woe* (Kiliaen) *boe* (Limburg), *waarhedig baarhedig* (De Bo), *we be* (Denterghem), *sanctuarie santelbarie* (Kausler Chron. v. Vl. I. v. 10549), *Wydhaeghe Bydhaeghe* (eigenname), enz.

BAL. = Wal, wel. — Bal och ja-hij! Bal och neen-ik! Bal och ja-'k! Geh. *Brugge.*

Bal is eene andere uitsprake van 't Brugsche en 't Middel-

eeuwsche *wal, wale,* dat meest zonder de *-l* in Vlanderen gebruikt en *ba', be', wa', we'* uitgesproken wordt.

Verder is *bal ba'* geworden, met afslijtinge van *-l,* gelijk de geboortename *Delval* (Vandale) *Delva'; Lamoral, Lamora'; tumperaal* (Poperinghe) elders *tempera'*; 't Fr. *aval,* Waalsch *ava'*; de geboortenamen *Filleul, Filleu'; Tilleul* (*Dutilleul* Vanderlinden) *Tillieu' Tallieu'*; het boekenw. *peil,* Brugsch *pei'*; het boekenw. *geil,* bij 't Volk *gei'; seul,* bij de Waals *seu'; breul* (*Loquela* 1887, hlfz. 66) *breu'; wel,* bij 't Volk *we'*; enz.

De Franken, die eene zustertale van de onze, ja ten deele onze tale spraken, hebben veel Romaansche, nu Fransche woorden dien afval van de *-l* doen onderstaan; vergelijkt *Emeri* (vroeger *émeril*); *fournil* (uitsprekens *fourni'*), *gentil* (*genti*), enz.

Z. *Ba'.*

BE. = We, wij. — « Be gaan ons moeten haasten. Be zijn de laatste van al. » Geh. *Denterghem.*

BEDING, het, stemz. op *-ding.* = Beraad, twijfelzin. — Wij stonden in bedinge of wij gingen gaan of niet. Geh. *Kortrijk.*

BEL. = Wel. — Cisca, 't gaat wel met u, doet 't niet? Bel och ja-het, Wantje, dat gaat nog al. 'k Ziender frisch uit, doe-'k niet? Bel och ja-je. Geh. *Sinte-Kruis,* en ommelands Brugge.

BORINNE, de. = Boerinne. — Een boer en 'n borinne waren na stad gekommen. Geh. *Brugge.*

In Fr. Vlanderen zegt men *borieren,* voor boerenneringe drijven. G. Van Wolsschaten, in zijn *Masker van de doodt,* Antw. P. Beller, 1654, sprekende op bl. 90 van een dwaas melkwijf, zegt van haar aldus : « Gelijck dese on-wijse borinne ghedaen heeft. »

CIFEREN, *ciferde, geciferd.* Z. De Bo, *i. v. cijferen.* — Is de rogge al in? Neen-z', maar ze is verre geciferd. De zieke is verre geciferd : zij en gaat 't niet lange meer houden. Geh. *Bekeghem.*

DJAKKESTEERT, den. = Djakkesteel, zweepsteel. — Hij heeft mij geslegen met z'nen djakkesteert. Geh. *Brugge,* van nen Ardoyenare.

D'S. = Des. Z. *Ts.*

E'. Uitspr. gelijk *e* in *met, vet, zet;* gelijk *a,* in 't Eng. *fat, that, had.* = En, een beginwoord, als of men zei *equidem* in 't Latijn; anderszins onvertaalbaar. — « En (*e'*) da' gaat tochs alle menschen te verre! En (*e'*) 't is algelijk aardig! En (*e'*) ja-ja-'k zi'! En (*e'*) doet 't gij zelve... is 't alzoo niet wel genoeg! En (*e'*) komt zeere : je trutselt alsan! Hoevele zijnder? En (*e'*) twee zijnder : he'-je 't weêral vergeten! Moet ik betalen? En (*e'*) zeker, dat spreekt van 's zelfs. En (*e'*) van eigen, moe'-je gij betalen! En (*e'*) toe : haast-je e bitje! En (*e'*) wa' leelijke leugens! » Geh. *Brugge, Kortrijk,* en schier overal.

EN. = E', *q. v.* Meesttijds is dit *en* tot *e'* verminkt, namelijk als zijne *-n* gemakkelijk inlijkt met den volgenden boekstaf. Nu en dan toch hoort men het woordeken *en* nog op zijn geheele bezigen. — « Als m' alzoo g'heele dagen thuis zit, zonder werk of bezigheid, en 't is al ne kee' grinzen ip eens gezelschip!

En is da' liegen! En hoe bot dat hij durft ze' vader verantwoorden! En hoe gaat 't al? En 't is waar ook : je zou hier hoorndul komen! En da' 'k zeggen zou : he' je al op dat zaad gepeisd? Wat zeg-je gij daarvan? En wat zou 'k ik daarvan zeggen? En da' 'k ruize he' 'n om 't te gelooven! En of ik thuis bleve! Wat! Ik dat betalen! En 'k ga'n der ik mijn' katte van spreken! Jan heeft te lange vingers! En wie zegt dat! En wie durft er dat zeggen? En wie kander dat goed doen? En dat hij lange vingers heeft, ook! En is dat hier alle dage alzoo? En waar zij-je de', me zoete kind! » Geh. *Brugge, Kortrijk,* en schier overal.

ENAVOND. = Avond. 't Oud voorzetselken *ani,* later *en,* Eng. *an, on* geworden, en vergroeid met *avond,* hoort men hier en daar nog, t. w. met *des* ervooren en *-s* erachter; welk *des,* verkort, als *d's;* ingelijkt, als *ts* verschijnt. — « Tsenavonds ga'n ik vroeg naar bedde om tsenuchtens vroeg te kunnen upstaan. » Geh. *Brugge.*

ENWE', uitspr. *ewwe'.* = Enwel, *q. v.*

ENWEL, uitsprake (*nw* = *ww*) *ewwel.* 't Gene sommigen, niet wetende uit welke deelen het w. bestaat, kwalijk spellen, b. v., gelijk in 't Fr., *he wel,* of *hewel,* of *eh wel,* of *ei wel,* of *ewel.* 't Woord is eigentlijk *en wel,* vroeger *ende wel,* nu, vergroeid en op 't voorbeeld van andere zulke woorden, *enwel.* — Enwel, wat zegt gij nu? Enwel enwel, zoo veel te betere! Enwel zijn dat toch schoone blommen! Gij weet den Burgemeester weunen : enwel, 't is twee huizen voordere. Ge zegt dat ge niet benauwd en zijt : enwel, komt meê met mij. Gij kent dien boek, doet gij niet? Enwel, kunt ge'n mij doen, ik geve er u vijf guldens vooren. Enwel, zij-je daar, leêgaard? Geh. *Kortrijk, Brugge,* overal.

't En is nog maar letter tijds geleden dat dit alledaagsch woordeken *enwel* in de boekentale niet meer gebezigd of, gebezigd zijnde, teenemaal mismaakt en onkennelijk geschreven wordt.

In *Den lof Der suyverheydt door P. Valentinus Bisschop...* Antwerpen, H. Verdussen, 1626, II. bl. 283, staat er aldus : « Mater Teresia, wat eene sorghe en droegh sy niet dat het heyligh Sacrament soude in eere ghestelt wesen? Hiertoe dede sy al haer beste, kost ende moeite. Ende wel : want sy verstont dat dit eene Maget vooral toestond, Christum publijckelijck in eere te houden. »

Neemt dat, ten strengsten genomen, men dit eerste voorbeeld anders zou kunnen vertalen als : « Enwel : 't was omdat zij verstond... » enz.; de twee volgende voorbeelden zijn duidelijker.

In *De gheestelijcke Leeringhe vanden H. Abt Dorothevs... over-ghesedt uyt het Franchois... door Joncheer Pãuwels Knibbe, Licentiaet in beyde de Rechten. Te Cortryck, By de Weduwe Jan van Ghemmert, in de dry Duyven. 1639,* staat er, bl. 198, aldus : Een Engel merkt in den choor de zittens van al de afwezige meuniken, in de tegenwoordigheid van een ouden kloosterling : « Als dan seyde hem den Ouderlinck : ende wel, waerom teekent ghy de plaetsen vande ghene, die ghy daer niet en vindt? Den Enghel andtwoordende seide hem... » enz.

Wederom, bll. 252—253, luidt het aldus : « Ghelijck den Abt Moyses ghewoon was te doen, segghende tot hem-selven : Ende

wel gheswarten asschen sack ende niet een mensche; waerom vindt ghy u in t' middel der menschen? »

GEREEDSCHEPE, de. Z. De Bo. *In gereedschepe.* = Op voorbate, met vooruitzicht. — Waarom doet gij dat? 't Is in gereedschepe voor morgen. Geh. *Bekeghem.*

GLIMPEN, *glimpte. geglimpt.* = Speieren (De Bo) met den tweeden zin. — Een rood kleed, eene broek met witte striepen, dat glimpt ne keer! Geh. *Paschendaele.*

KANTKOE. de. = Koe die gekant, die langs de gerskanten gewacht wordt. — Jaagt de kantkoeien ook maar in den bilk: 't is toch te slecht weêre om ze te kanten. Geh. *Bekeghem.*

KNECHTERIJPE. = Half rijpe half groene, nog niet geheel en gansch rijpe, rijpe genoeg voor de knechten, niet voor de heeren. — Als de peren knechterijpe zijn, doet ze af en laat ze wat liggen: ze zullen goed komen. Geh. *Poperinghe.*

LEÊRTJESTEKER, den. = Een die door arglistige woorden tracht anderen tegen malkaar misnoegd te maken, of hunne misnoegdheid te vermeerderen. Z. De Bo onder *steken, i. vv. leêr, leêrtjesteken.* — Zwicht u van den dien: 't is een geweldige leêrtjesteker. Geh. *Bekeghem.*

MENSCHE, den. = Men. — Mensche en weet niet wat doen, peis-je, in zulk een aanbehoor! Mensche en zou op een ende niet meer vrij zijn dat hij uit zijn huis gaat. Geh. *Sweveghem.*

Bij De Bo, *i. v. Mensch,* staan voorbeelden, oude en nieuwe, van 't gebruik van *een mensch,* met den zin van *men.* Een voorbeeld van *mensch* alleene, met dien zin, vinde ik in *Thalamus Sponsi oft 't Bruijdegoms Beddeken... Ghemaeckt door den Eerw. H. Michiel Zachmoorter... Pastoor van Sinte Marten t'Eckerghem binnen Ghendt* (1628)... *T'Antwerpen Bij Ioannes Slegers. 1680.* Op bl. 206 van dat boeksken leze ik: ... « Welck daer uyt blijckt dat mensch soo ghetrouwelijck sijne oeffeninghe niet en vervolght als hy dese vyerigheden niet en gevoelt. »

OPJUISCHEN, *juischte op, opgejuischt.* = Ophuischen (De Bo). — Een leêrtjesteker is iemand die de eene tegen de andere opjuischt, een opjuischer. Geh. *Bekeghem.*

OPJUISCHER, den. = Een die opjuischt. Z. *Opjuischen.*

PAANOOGE, de, uitspr. *paan-,* met de zware *ɑɔ.* = Oogholte (oogpanne?) zonder oogappel daarin; ook eenooge, eenoogde, eenoogig mensch, *heterophthalmos,* in 't Grieksch, eeventweeooge, in 't Vl. — Heur dochter is nog al snel, maar 't is 'n paanooge. 't Is een snel jong, 't is spijtig van heur' paanooge. 't Is spijtig dat dat jong 'n paanooge heeft. Geh. *Ghistel.*

Te Kortrijk en te Brugge heet men eene *paanooge* eene ooge wier omkring, ten gevolge van stoot, slag, val, of iet diergelijks, zwart en blauw uitslaat. In beider steden hoorde ik zelfs *panen ooge,* en 't Volk verstaat dat w. *panen,* als of het van pane gemaakt, paanverwig, blauw, zwart ofte donkerrood bediedde. Zoo heeten bruine oogen *boeken* oogen, dat is boekenootverwige oogen, verzekert mij iemand. — Hij is een paanooge geslegen. Hij is van den trap gevallen en hij heeft er eene panen ooge van. Tegen een die eene paanooge draagt: « Ga-je

pane verkoopen de'? Hoevele van jen pane? » Geh. *Brugge, Kortrijk.*

De zin dien men te Ghistel aan 't w. *paanooge* hecht doet mij vermoeden dat er hier hoegenaamd geen *pane* in 't spel en is, maar wel de *panne* van 't hoofd, de hersenpanne, of de oogpanne, *pelvis oculi.* Alzoo ware een *panooge* eigentlijk eene *panne* zonder *ooge* daarin; eene ooge die maar de panne van de ooge meer en is; en iemand *panooge,* of hem *een panooge* slaan, dat ware iemand eene ooge uit zijn hoofd, of anderszins eene ooge uit- of blind slaan!

Met dien eigentlijken zin is het w. *panooge,* oneigentlijk, op alle andere verminkte, gekrenkte, ingezakte, uitgeloopene, blindgewordene, zwart en blauw geslegene oogen toegepast geworden. 't Oud woord zal allengskens buiten het verstaan van 't Volk gevallen zijn, te meer omdat het, eer nu mijns wetens, nooit gedrukt en wierd; en 't Volk, dat altijd en in alle woorden eenen zin zal vinden, 't zij recht of krom, heeft de oude *panooge* in eene *panen ooge* veranderd, zoo 't ook de oude *muizenessen* en *donkernessen* misverstaan en bij later tijd in *muizenesten* en *donkermessen* veranderd heeft.

Ter bevestinge van 't voorgaande diene een uittrek uit de *Seven Wonderlijcke Gesichten van Don Francisco Quevedo...* vertaald door *Capiteyn Haring van Harinxma,* Amsterdam, J. J. Bouman, 1658. Op bll. 251—252 van dat werk spreekt Iulianus de Apostaet tot Sathan, en zegt onder andere 't gene volgt: « Wat dunckt u? Soude de heele Helle onse Wereltsche Hoogheyt wel meerder versmadinge, kleyn-achtinge, of schandelijcker vernietinge konnen aendoen? als dat men soude moeten lijden dat dese Fielten, die haer vuyle Hoofden geduyrigh klauwen, met een aensicht dat ruych bewossen is in een bosch van hayren, en van Baerden; wiens oogen tot aen de Panne van 't hooft diep ingesoncken zijn, met eene on-aengenaeme stemme souden seggen, dat... » enz.

Die gasten hadden ook *panoogen,* na mijnen zin.

PANEKAKE, de, een paar *panekaken.* = 't Gene men in 't Engelsch *a long face,* een lang gezicht, bij Kramers een armezondaars gezicht, een paar beschaamde kaken heet. — Als ze geware wierd dat heur schelmstuk uitgekomen was, ze stond daar toen, met een paar panekaken. Geh. *Brugge.*

Wat uitstaans een lang gezicht, hangende neuze en kin, benevens twee ingevallen kaken, met roo, zwarte of 't zij welke *pane* kunnen hebben, dat en ben ik niet wijs. Men zei misschien vroeger een paar *pannekaken,* zinspelende op zulke kaken, *joues creuses,* die *panne*wijs invallen, bij 't neerwaards hangen van den kin; ofwel op kaken die de hoofd*panne,* de bekkeneelsgedaante laten zien.

Vrglkt *paanooge* en *paanhuis.*

PANNEKAKE. Z. *Panekake.*

PANOOGE. Z. *Paanooge.*

Het w. *panooge* of *paanooge* heeft zijne rechte weêrga in *panhuis* of *paanhuis* (Kiliaen) dat zoo vele als brouwhuis te zeggen is, en dat Mr J. H. Hoefft, in zijn *Bredaasch Taaleigen,* bl. 452, van 't w. *panne* (brouwpanne?) afleidt. Vergelijkt nog het voorgaande w. *panne-* of *panekake,* en De Bo, *i. vv. panne* en *panen.*

PIEREN, *pierde, gepierd.* = Verradelinge stelen. — Jan is zijnen geldbeugel gepierd. Geh. *Bavichove.*

PIEREN, *pierde, gepierd.* = Visschen met eenen slok- of pierhaak. — Uw haakske is gebroken : ge'n gaat niet meer kunnen gaan pieren. Geh. *Bavichove.*

Het w. *pieren* beteekent, volgens Kramers, om den tuin leiden. T. H. Buser, in het *Nieuw Nederlandsch Taalmagazijn,* 4de jaar, bl. 241, geeft *pieren* op als een *gemeen* Overijselsch w., en hij vertaalt het : Foppen, verstrikken, verschalken, verlakken, beet nemen, bedriegen, om den tuin leiden : « Hi 'ef mie doar lelik epierd. »

Het w. is ook « Geldersch en Hindeloopersch, » zegt T. H. Buser, en hij haalt het w. aan uit Langendyk, Ged. 1721, II. 75 *(Don Quichot) :*

... die Kaerel piert me fijn.

en bl. 165 :

Ja zoekje
Me wat te pieren ? Neen, dat 's mis, verzinje wel.

P. J. Cosijn, *Taalkundige Bijdragen,* I. bl. 98, vraagt of het w. *pier,* regenworm, misschien met *peuren, pooieren, podderen* verwant is. Kiliaen en Bilderdijk stemmen dat toe, en Kramers vertaalt *laiche* (pierworm) door regenworm, *peur*-worm.

Is dit zoo, *pieren,* visschen ware eene andere gedaante van *peuren;* en een *pier* ware eigentlijk een *pierworm,* een *peurworm,* een worm om meê te *peuren* of te *pieren;* even alzoo is een *pier*haak bij ons een haak om meê te *pieren.* Visschen, peuren of pieren is den visch met lokaas bedriegen, beet krijgen, vangen. Geen wonder dan of bediedt *pieren* ook verschalken, verradelinge pakken, stelen; en « hij heeft geld uit mijn schóf gepierd » is even zoo verstaanbaar als « hij heeft mij de schoonste visschen uit mijnen wal gepierd. »

Het w. *amorcer,* met lokaas voorzien, bediedt ook verschalken, foppen, bedriegen. *Inescare,* met *esca,* d. i. met lokaas, voorzien, beteekent insgelijks bedriegen : *Abi; nescis inescare homines,* zegt Terentius ievers.

Met dezen uitleg kwame de zin ook klaar van het w. *piere, pedica : laqueus quibus ferœ capiuntur* (Kiliaen), piere *piége* (Mellema, d'Arsy), en steenpiere, dat bij De Bo staat.

Eene piere ware louter eenigerhande toestel om, bij middel van lokaas, vogels, duiven of ander gedierte te pieren en gevangen te nemen.

RIESTEMAAL, het. = De hoeveelheid riestemelk die eene koe geeft na 't kalven. — Het riestemaal en deugt niet om goe beuter te keernen. Geh. *Gulleghem.*

RUITEN, *ruitte, geruit.* De Bo. Als bedrijvend werkw. gebruikt. — Ge'n meugt er heur geen enkel woord van ruiten. Geh. *Kortrijk.*

SLIKHAAK, den. = Slokhaak, *q. v.* — Uw slikhaakske is gebroken : ge'n gaat niet meer kunnen gaan pieren. Geh. *Bavichove.*

SLOKHAAK, den. = Angel, Fr. *hameçon.* — Mijn slokhaakstje is gebroken : 'k en ga niet meer kunnen gaan vischen. Geh. *Brugge.*

STEITEN, *steitte, gesteit.* Z. De Bo.

Men bezigt het w. ook van kleeren, om te beteekenen dat ze deugen, betamelijk en wel zijn. — En van kleêrswegen, hij en heeft niet dat steit. Geh. *Bavichove.*

STROOITE, de. = Hoeveelheid stroo die men gewonelijk een peerd geeft als men 't strooit. — Hoeveel strooiten moet ik afsmijten ? Een strooite is genoeg. Geh. *Bekeghem.*

TE PEIZEN. Z. *Loquela* 1890, hlfzz. 37 en 55.

De zetters zelve zijn altemets onder den dwang van de rijmzucht ; zoo vinde ik in *Het leven van de H. Maghet Geertrvyt Abdisse tot Eisleben... ouerghestelt uyt den Latijne... door C. D. W. Antwerpen, Hier. Verdussen, 1606,* V. bl. 73, het volgende : ... « Daerdoor, dat sommighe persoonen haer sonden op hen ghenomen hebben om die door liefde te voldoen, ende daerby alle hun verstiensten haer gheschonken hebben door de gratie Godts tot haer verdiensten. »

Verstiensten moest *verdiensten* zijn, maar de *-st-* van *-sten* speelde al in het hoofd van den zetter als hij de *-d-* van *verdien-* te zetten had, bij zoo verre dat hij de *-d-* vergat en de *-st-* in haar stede zette, dus makende het wanwoord *verstiensten.*

TESTE, de. Z. De Bo, *i. v.* — 't Is zo'k en heilige teste. Mistrouw-je van da' wuif : 't is 'n heilige teste ; ze zit g'heele dagen in de kerke, om God en de menschen te bedriegen. Geh. *Brugge.*

Ausonius, zeggens Brachet, gebruikt het w. *testa hominis,* met den zin van 't Fr. *teste, tête d'homme,* menschenhoofd. Misschien heeft ons w. *teste* ook dien zin, alsof men zei : eene heilige teste, een heilige kop, eene koppige heilige, die ten onrechte in heur *hoofd* steekt dat ze heilig is. Vergelijkt het Latijnsch w. *testudo,* eene schildpadde, een dier dat in eene *teste* woont.

TS. = D's, des. — Tsavens komt hij altijd late thuis. Tsmorgens sta ik geerne vroeg op. Tsvrijdags is 't magere kost. Tswekedags en tszundags en tsheiligdags en tsmestdags. Geh. *Brugge.*

UITREUDEN, *reudde uit, uitgereud.* = Uitroden, uitreunen, uitreulen (De Bo), *qq. v.* — Hij en reudde (uitspr. *rudde*) maar twee dagen, en hij had al een schoon voertje brandhout uitgereud (uitspr. *gerut*). Geh. *Bekeghem.*

VERKULLEN, *verkulde, verkuld.* = Te niete doen, bederven, ziek maken. — Ge'n moet alzoo uw beste dingen niet verkullen. 'k Ha te vele geschuurd en 'k was nog al eens verkuld. Geh. *Brussel.*

De Bo kent het w. als W. Vl. en vertaalt het *verbrodden.*

WE'. = Wel. — We', zoo veel te beter. We'-we', dat en doet er niet aan. We' ja-'k. We' neen-ik. We', is dat u niet gelijk ? 't Zal we' gaan. 't Kan we' zijn. We', wat da'-je peist ! Geh. *Poperinghe,* en meest overal in Vl.

Andere gedaanten van dat w. zijn *ba', be', bal', bel', qq. v.*

WIKKE, de. Z. *Loquela* 1886, hlfz. 16. Men gebruikt het w. *wikke* om te zeggen 't gunt de Franschen bediên, wanneer ze zeggen : *A la bonne heure!* — « Dat is de wikke : 'k bender nu deure ! » Geh. *Kortrijk.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

WETENSWEERDIGHEDEN

Bijblad van LOQUELA Kerstmaand 1890

Nº 167. « *M.* Henry Cochin *lit une étude du patois parlé sur la rive droite de l'Aa. Nous sommes tous, dit-il, des archéologues et nous avons tous le culte du passé, pourtant nous négligeons quelquefois de recueillir à portée de notre main des choses qui sont les meilleurs témoins des temps disparus. Le Comité n'a-t-il point trop exclusivement porté son attention sur la langue flamande et sur ses divers dialectes parlés dans notre province; n'a-t-il point trop négligé peut-être les patois qui se sont développés dans des régions d'où le flamand s'est retiré. Le patois parlé le long de la rive droite de l'Aa n'est ni sans grâce, ni sans originalité, c'est presque un dialecte, M. Cochin croit du moins qu'il en a tous les caractères. Il a emprunté au flamand nombre de racines germaniques et au français ses règles grammaticales. C'est une curiosité philologique que cet idiome mixte se développant à la frontière, des deux langues parlées par les habitants du pays. Il doit se retrouver à peu près identique tout le long de la partie de la Flandre où s'est conservée la langue flamande. M. Cochin appelle l'attention de ses confrères sur ce point et les prie de l'aider dans le travail qu'il a commencé pour la rive droite de l'Aa, comme aussi de tenter la même étude pour d'autres portions de nos arrondissements qui se trouvent dans la même situation. Quelques-uns d'entre eux feront peut-être au sud de notre province ce qu'il a fait à l'ouest; après avoir commencé par simple curiosité à prendre quelques notes, ils réuniront un vrai vocabulaire de leur patois, qui comptera bientôt comme le sien, près de cinq cents mots.*

Les membres du Comité savent l'importance que les philologues attachent aujourd'hui aux patois. L'étude des plus obscurs d'entre eux par les règles qu'elle découvre, élargit chaque jour et assure le domaine de la philologie trop longtemps resserré et mal assis.

M. l'abbé Lemire, *s'inspirant de la communication de M. Cochin, appelle l'attention des membres du Comité sur les facilités qu'offrent pour les études d'étymologie et de philologie les connaissances linguistiques possédées par bon nombre d'habitants de notre petite province. Combien n'en est-il pas, surtout dans certaines régions, qui possèdent trois langues : le français classique, le flamand et le patois. Grâce à cette richesse exceptionnelle de données, bien des élèves de nos collèges flamands peuvent par eux-mêmes, sans le secours de dictionnaires, trouver bon nombre d'étymologies douteuses et difficiles; ils peuvent même quelquefois rectifier sur certains points les dictionnaires les plus en vogue, et donner à des expressions françaises leur véritable origine trouvée par eux dans le patois ou dans le flamand de leur village.*

M. Lemire se permet de signaler aux professeurs des collèges de notre région cette facilité qu'ont leurs élèves, parlant presque tous deux langues d'origine et de famille différentes, de faire des études d'étymologie et de philologie par l'observation directe du langage usuel. Il croit que les résultats ainsi obtenus ne seront point sans intérêt pratique pour les élèves qui s'y prêteront. »

Uit *Bulletin du Comité Flamand de France, paraissant une fois par trimestre. Compte-rendu de la Séance du 16 Juillet 1891. Bailleul, Imprimerie Ficheroulle-Beheydt, Grand' Place, 46. MDCCCXCI.* Bll. 3—5.

Nº 168. « Doch verder. Wat is *zich?*

Zeker en vast is het :

1º dat *zich* een echt germaansch woordeken is dat op zijne plaatse veel eerbied verdient.

2º dat *zich* een geheel onvlaamsch woordeken is dat dient vermeden te worden met alle zorg.

3º dat wij den vertegenwoordiger van *zich* verloren hebben en dat 't spijtig is.

Van waar komt *zich?*

De ouden 'n wisten van geenen *zich* te spreken. Zij drukten altijd en overal hunne gedachten uit

met *hem, haar, hem* (enk. en meerv.) in de wederkeerige wendingen. Doch ten tijde der zoogezeide herboring zagen eenige latijnsche en griecksche strave bollen dat de vlaamsche tale onvolmaakt was omdat zij onmogelijk *se, sibi,* enz. vertalen kosten. Wat gedaan? De Duitschers hadden *zich* en eenige hollandsche en belgische gauspraken hadden ook *zich* en.... zij hadden 't vast. Onvlaamsch is 't woordeken geheel en gansch en die zien wil wat het in 't vlaamsch zou geworden zijn vergelijke het volgende :

	IJslandsch.	Duitsch.
Dativ.	*mer, ther, ser,*	*mir, dir, (sir) sich,*
Ac.	*mik, thik, sik,*	*mich, dich, sich,*

Vlaamsch.

mij, (dij), (zij),
mij (me), dij (de), zij (ze).

't Is klaar. Bestonde de regelmatige vlaamsche ontwikkelinge van *zich* het zou ongetwijfeld *zij, ze* zijn. Maar « *hij wascht zij* of *hij wascht* ze » voor *hij wascht hem* 'n bezitten wij niet. Moeten wij daarom gaan stelen?

Wij hebben *du, dij* verloren en 't is spijtig; wij hebben *zij, ze* verloren en 't is ook spijtig maar... wij hebben ze verloren. En dit weer invoeren is onmogelijk en... dwaasheid. Wil men iets weer invoeren dat wij dan de woordekens invoeren die 't volk nog kent, die de ouden kenden, die onze rijkdom zijn en die de schrijftaal, hunne stijfmoeder, verstoot. Zoo hebben wij de ontkenning *'n, en* daar de Duitschen nijdig van zijn, zoo hebben wij ons woordeken *en* = *hem,* dat als voorwerpsvorm op ieder blad der oude vlaamsche letteren staat, dat 't volk niet laten zou voor goud, dat klein woordeken *en,* zoo stokoud, zoo eerbiedweerdig, zoo levendig.

Het is dat woordeken dat met de *h* geschreven het meerv. boekenvlaamsch *hen* geeft. Meervoud en enkelv., 't wisselt al dooreen in onze derde perslke nmw. *Hem* bij de ouden is ons *hun. Hun,* nu, is met *zich* ten zelven tijde omtrent geboekstaafd geweest. Het is enkel eene gausprake voor *hen* (vgr. *spel* = *spul, dun* = *din* (v)). En 't is om, kost wat kost, den derden en vierden naamv. meerv. te onderscheiden dat men *hun* en *hen* heeft gemaakt.

Doch, God zij gedankt, de tijd der woordensmederije is voorbij, en 't en zal niet lukken, verhope ik, dat zij van 't Vlaamsch niet meer eene levende tale, maar een echt Volapük maken, lijk zij met 't Fransch bezig zijn te doen. »

Uit *'t Werkwoord in den Indo-Germaanschen Taalboom. Proeve van ontleding door Amaat De Paepe. Gent, Drukkerij A. Siffer, Hoogpoort, 52 en 54. 1891.* Bll. 34—36.

N° 169. « *Dans un mas caché au milieu de pommiers, un matin du mois des moissons de 1818, Joseph Roumanille naquit d'un jardinier et d'une jardinière, parmi les jardins de Saint-Remy.*

Il était le premier né de sept pauvres enfants, et sa mère le veillait presque toutes les nuits, pour l'endormir dans son berceau.

Autour de son mas, tout rit et fleurit; et loin de son nid de fleurs, il soupirait; et il demanda à Dieu, quand il aura vidé la coupe amère de la vie, d'être enseveli là où il avait reçu le jour!

C'est ainsi que Joseph Roumanille nous a appris sa naissance, en vers provençaux qu'il a dédiés à sa mère Piérette de Piquet.

Mais, étant encore au Collège de Tarascon et se sentant attiré vers la poésie, il se hasarda à écrire des vers français et les publia.

Un dimanche qu'il fut à Saint-Remy, sa mère le questionna : « On m'a dit, José, que tu faisais parler le papier? »

— « Comment, mère, faire parler le papier? »

— « Eh! oui, on m'a dit que tu faisais parler le papier. Que mets-tu sur le papier? »

— « Mais je ne mets absolument rien. »

— « Oh! si, mon bon José, dis-moi cela, dis-le moi. »

Et sa mère priait avec tant de douces paroles, qu'il ne put pas lui résister, et il lui récita les vers français qu'il avait faits.

Quand il eut fini, elle le regarda, et avec une grande tristesse dans la voix, elle lui dit :

« Je ne t'ai pas compris. »

« Ceci, » a raconté Roumanille, « ceci m'a brisé le cœur, et je me dis : Tu feras des vers que ta mère comprendra. Le dimanche suivant, je lui lus Jeje :

Lou paire es ana rebrounda,
Et pèr vendre lou jardinage
La maire es anado au vilage
Et Jejè resto pèr garda.

Ma mère pleura et je dis qu'elle avait compris. »

Pour l'excellente et simple femme, qui ne comprenait pas d'autre langue que celle du Rhône, qui n'aimait d'autre littérature que les vieilles chansons du bon Saboly, les vers français de son fils ne fournirent la moindre apparence de jouissance intellectuelle, aucune distraction à ses travaux manuels, aucune noble pensée à son esprit.

Depuis lors, Roumanille n'a plus jamais fait de vers français, et voilà comment le pieux amour d'un fils pour sa mère a fait germer l'idée d'organiser le Félibrige, cette vaste association qui embrasse aujourd'hui toute la Provence ! »

« A la séance des Jeux floraux, qui a suivi le couronnement du buste d'Aubanel, MM. Sextius Michel et Michel Bréal ont prononcé des discours applaudis. Ce dernier a ainsi terminé son allocution :

« Maintenir, respecter le vieux dialecte, c'est faire œuvre patriotique. Pour bien apprendre le français, l'enseignement doit se servir du provençal. Mépriser cette vieille langue, dont les origines sont indissolublement liées à celles de notre idiome français, c'est faire preuve non-seulement d'impiété, mais encore d'ignorance. »

Le gouvernement français lui-même semble favoriser le mouvement provençal, puisqu'il a créé, au Collège de France, une chaire de littérature provençale, et une autre à la Faculté d'Aix. De même en Belgique, le gouvernement de ce pays a donné à la langue et à la littérature flamande les mêmes droits qu'à la langue et la littérature française. »

« Il est mort le dimanche, 24 Mai 1891, en saint et en poète, beau, gai, serein, comme il avait vécu ; entouré de sa femme, de ses enfants, de sa famille et de ses amis, sous l'œil de son Christ et de sa madone ; à côté du portrait de Mistral, en ce moment trop loin en Italie ; au milieu d'une multitude de petits objets, qui, dans leur pieux silence, lui rappelaient sa belle vie : son cierge de première communion, appendu à la muraille, à la tête de son lit ; la pervenche d'or, exposée sous un globe de verre, que Madame Roumanille avait gagnée aux jeux floraux, quand elle était encore Rose-Anaïs Gras : la maquette en plâtre représentant le pavot, la pomme et la marguerite, qu'il y a deux ans, il avait fait ciseler sur la tombe de son père et de sa mère à St-Remy. Et en la montrant un jour à Folco de Baroncelli, Roumanille disait : « N'est-ce pas ce qui convient à mon père et à ma mère, le jardinier et la jardinière ? »

Et l'auteur de Babali, en racontant les derniers instants de son ami, écrit : « Que ne puis-je rapporter tout ce qu'il a dit de supérieurement beau, avant de s'endormir ! Dans toute sa vie, lui, le doux poète des Marguerites, ne m'avait jamais parlé avec tant de poésie. »

Quand Roumanille allait recevoir le Saint Viatique et les Saintes huiles, il envoya chercher deux petits chapelets et une médaille qu'avait conservés sa mère ; il a voulu communier pour la dernière fois avec ces souvenirs devant les yeux.

Tout le temps, il a eu sur les lèvres le saint nom de Dieu, celui de ses amis et surtout de Mistral. « Anaïs, » dit-il plusieurs fois à Madame Roumanille, « tu diras à Mistral, à mon meilleur ami, que j'ai pensé à lui durant toute mon agonie. »

La nuit, comme sa main semblait souvent chercher quelque chose, sa femme lui demanda : « Rouma, que cherches-tu ? »

— « Je cherche, » répondit-il, « je cherche la main d'un ami à serrer. »

Uit *Roumanille, sa vie et sa mort, par Louis de Backer. Cannes, Imprimerie et Lithographie Cannoise, 4, rue Bossu. 1891.* Bll. 1-5, 33-34, 30-32.

N° 170. Dankbaar ontvangen uit Antwerpen :

Begaden : ook in Antwerpen in gebruik, en uitgesproken *begaaien, beguien,* immers de *d* smelt als zij tusschen twee klinkers staat *(raden, raaien; kaden, kaaien;* enz.) — Is datzelfde smelten der *d* niet te herkennen in de Fransche verleden deelwoorden : aim*ée*, Spaansch am*ada;* arm*ée*, Spaansch arm*ada*, enz. ?

Blende : te Antwerpen heet men *blindekens* de kleine schermen die men vóór de onderste vensterruiten zet, en die beletten van buiten naar binnen, maar niet van binnen naar buiten te zien.

Dienst : te Antwerpen zegt men in dien zin *er niet meê gediend zijn :* die vrucht is niet met den wind gediend.

Hapstik : die moord is gebeurd op Cijs Van de Voorde'ns hapstik. Hier wensch ik in 't voorbijgaan op te merken, dat die bezittende vorm: Cijs Van de Voorde'ns hapstik, vaders klak, moeders mantel, Jan ooms pijp, enz., veel te weinig in de boekentaal gebruikt wordt, en nogthans algemeen onder 't volk leeft, ten minste op den buiten, en den stijl klaar en vloeiend maakt.

Insteken : te Antwerpen zegt men opgestekene boter, insgelijks, en algemeener, opgelegde boter.

Ruinen : het Hoogduitsche *raünen.*

Slabbe : een slabber is hier het borstlapje voor kerstekinderen opdat hun zeeveren het kleedje niet zou bevuilen. — *Opslabberen* hoort men soms zeggen ongeveer in den zin van opslurpen, of uitdrinken op de wijze van hond of kat.

Spanrake : door de *wisse* loopen heet hier door de *spitskar* loopen.

Tieren : is dat hetzelfde als het boekenwoord *tuuren? Ie* en *uu* verloopen licht in elkaâr. *Dietsch, duitsch; dier, duur; lieden, luiden;* enz.

Op de tong rijden : beteekent hier *veel besproken worden,* in nadeeligen zin; iemand van wien veel kwaads gezegd wordt rijdt op de tong.

Varen wordt hier gebruikt ongeveer in den zin van niet gewoon zijn, door iets ongewoons onaangenaam aangedaan zijn : de armoede *vaart* eenen gewezen rijke; het *vaart* eenen welhebberszoon als hij moet soldaat spelen; het *vaart* iemand in eene nieuwe bediening daar hij het druk heeft, enz. — Dat *varen* van Antwerpen en omstreken is niet hetzelfde als *varen* = te water gaan, dat *veeren* uitgesproken wordt.

TAALWETENSCHAPPELIJKE MINGELMAREN

N° 4. — 1° *Nieuwe boeken.* — Men spreekt zeer veel in de tijdschriften van het taalkundig onderzoek over *Die Germanischen Comparative auf -ôz-* van W. Streitberg, leeraar ter nieuwe katholijke Hoogeschool van Freiburg in Zwitserland.

Op het gebied der gouwspraken vermelden wij: *Ober-Hessisches Wörterbuch* door Wilhelm Crecelius, drukkerij *des Historischen Vereins* te Darmstadt; — *Die Naunheimer Mundart* door Jul. Leidolf, Rudolstadt, H. Dabis, prijs M. 1,40; — *Brienzer Mundart* door Peter Schild, Basel, Sallman en Bonacker; — *La colonia tedesca di Alagna-Velsesia e il suo dialetto,* door Giordani, Turino, Carl Clausen, prijs 4 fr. Er liggen germaansche dorpen in Piedmont.

De verzameling der korte spraakkunsten van de oude germaansche talen is verrijkt met een zeer verdienstelijk en gebruikelijk werk, dat voor ons Vlamingen bijzonder belang heeft, te weten: *Altsächsische Grammatik,* door O. Behaghel en J. H. Gallée. Het eerste deel: *Laut-und Flexionslehre* is opgesteld door J. H. Gallée. Deze oudsassensche spraakkunst verscheen bij Max Nimeyer te Halle en Brill te Leiden.

Zweden bezit nu ook een naamredenkundig woordenboek: *Etymologisk Svensk Ordbok* door Fred. Tamm, verschenen bij Spirgatis te Leipzig.

2° *Tijdschriften.* — De *Beiträge zur Geschichte der Deutschen Sprache und Literatur,* nu uitgegeven door Eduard Sievers, bevatten o. a.: 1° Den uitleg der namen van germaansche godinnen in roomsche opschriften gevonden: *duœ Alæsiagœ Bede et Fimmilene* en *Nehalennia;* 2° *Grammatische Miscellen* van Sievers: de germaansche *u* die de indogermaansche *ə* verbeeldt; de germaansche geslotene *ê;* het oudhoogduitsch: *êra, êrên;* de westgermaansche boekstafverdubbeling; 3° *Grammatisches* van Van Helten, meest over de geschiedenis van w^2 in 't nederduitsch, 't nederfrankisch en 't friesch.

3° *Aanteekeningen.* — Het tijdschrift: *Langues et Dialectes,* dat te Parijs bij Bouillon verschijnt, bevat de volgende bijdrage: *Les insultes du patois flamand de Bruxelles* (1 Mei 1891).

Karel Brugmann en Willem Streitberg geven te samen, bij Trübner te Straetburg, het volgende nieuw tijdschrift uit: *Indogermanische Forschungen.*

A. Joos schrijft in 't *Katholiek Onderwijs* den wetenschappelijken uitleg van menigvuldige eigenaardigheden der volkstaal. J. Cl.

N. B. De woordenlijste, loopende over de tien eerste jaren van *Loquela,* en bewrocht gelijk de nieuwe uitgave van Deken De Bo's *Idioticon,* ligt in 't werk, en zal de inschrijvers, met *Loquela,* geleverd worden.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 9, Jaarmesse 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — Matth., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pterôënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANSTOOTEN. *stootte aan, aangestoot.* = Aankleeden, aantoortelen (De Bo), Fr. *accoutrer.* — He'-je 't gezien hoe dat hij aangestooten was, met de kermesse? Geh. *Kortrijk.*

AFKAP. den. = Korte lemen, kort schif. — Men moet den afkap in zakken doen, wilt men hem kunnen verzenden. Geh. *Kortrijk.*

AFMAREIEN, *mareide af, afgemareid.* = Afwerken, afbeulen, afslaven. — Met g'heele nachten naar Brugge om beer te rijene, ze zijn afgemareid. Geh. *Thorhout.*

Mareien, kas-mareien is het werk van dengene die van zee naar stad en van stad naar zee rijdt, om of met verschen visch. Het w. is eigenlijk het Fransch w. *chasse-marée.* Z. De Bo, *i. v. kasmarei,* en volgende.

BEGOMME! = Belot, *q. v.* — Begomme, je gaat dat begun' doen, zegge 'n 'k-je! Geh. *Veurne.*

BEGOMMELINGE! = Belot, *q. v.* — Als ik dat opg'eten hadde, 'k ha' begommelinge nog meer honger als van te vooren! Geh. *Veurnambacht.*

BEGOTTELINGE! = Belot, *q. v.* — Hij zal 't begottelinge nog al opeten! Geh. *Isenberghe.*

BELLEN. *belde, gebeld.* = Bellen krijgen, zoo de haver doet. — « De mossels zijn best in 't bellen van de havere. » Geh. *Hamme.*

BELOT! = Bevestigende, versterkende uitroep, mijdspreukig gebezigd voor begot, bij God. — Was Jan daar ook? 'k Geloove 't wel, belot! Hij kreeg belot veel slagen! Geh. *Poperinghe.*

BESCHEMELIJK. = Loos en boos, valschelinge, dievelinge. — Ze haalde die kwijtinge beschemelijk uit, omdieswille dat het een' valsche was. Geh. *Thorhout.*

De uitsprake verschilt weinig of niet van *beschimmelijk.*

BIERKLOKKE, de. = Klokke die 's zaterdags 's avonds den zondag verkondigt. — Haast u: de bierklokke luidt. Geh. *Thielt.*

BISSCHIEN. = Misschien. Geh. *Antwerpen.*

BOEFKE, het. = *Toupet,* met een schuimw. — Zijn haar lag in een boefke, met krullen. Geh. *Lichtervelde.*

BOF, den. = Het boffen. — 't En is daar geen bof op: ze'n boffen daar niet meê. Geh. *Coyghem.*

BOTERWIJF, het. = Bonte vlinder. — 's Zomers vliegen de boterwijven. Geh. *Hamme.*

BRAKE. = Ongetrouwd. — Die twee jongmans gaan nog brake blijven. Geh. *Poperinghe.*

BUITEN, den. = Weder. — 't Is een pijnelijke buiten, m'nheere: ik beve van de koude. Geh. *Poperinghe.*

DAT-DAT, uitsprekens *'t dat, tat.* = Versterkinge van dat, als of men zeide dat daar. — Die 't dat gebouwd heeft en kent er niets van. Geh. *Wynghene.*

DERSCHEN, *dorsch, gedorschen.* = Dwingen, kwellen, straffen. — « 't Is hier, op mijn herte » (borst), zei de veint, « da'k zoo gedorschen zijn. » Hij was angborstig. Geh. *Thorhout.*

DJEUZELEN, *djeuzelde, gedjeuzeld.* = Met onvaste stappen gaan. — « 't Is zoo aardig, op ne' martdag langs d'huizen djeuzelen: ze zou'n wel peizen da'-je dronke' zijt. » Geh. *Kortrijk.*

DRAAILOOS. = Draaiziek, half gek. — Jef is wat te draailoos: ge'n kunt daar geen staat op maken. Geh. *Hamme.*

EERWEETPONKE, de. = Eerweetscheule. — Smijt de eerweetponken in 't zwijnekot. Geh. *Veurne.*

EETVEERDIG. = Gereed om te eten, met een schuimw., *appetit* hebbende. — Dient maar op: 'k ben ik-ik eetveerdig. Geh. *Lichtervelde.*

EGENKOMSTE, de. = 't Gene met een Fr. w. doorgaans *oppositie, lutte* geheeten wordt. — 't En is niet geestig vandage (in de kiezinge), trouwens « 't en is hier geene egenkomste. » Geh. *Poperinghe.*

END. = Ende, en. — Willen me ik end gij der naartoe gaan? Geh. *Wynghene.*

EVELINGEN. = Evelinge (Schuermans), seffens, aanstonds. — Gaat er eens evelingen omme! Geh. *Nevele.*

FEEP, de, *ee* uitspr. gelijk in 't Fr. w. *fée.* = Groene koornpijl, dien men omhoogewaards aftrekt om er een pijptuig van te maken. Het hol gedeelte wordt afgenepen tot op 0 m. 06 of 7; dan wordt het dunste ende plat geduwd en in den mond gesteken; men blaast, en de feep feept. Geh. *Baelen,* in de Kempen.

FEPEN. *feeptè, gefeept.* = Op de feep spelen, pijpen zoo de feep doet.

Z. Feep.

Het Kempische *fepen* moet verwant zijn met het Hoogduitsche *fiepen*, dat Jacop Grimm in zijnen woordenboek vertaalt door *sibilare*.

Hartig, Lehrbuch 1. 40, aangehaald door Grimm, zegt aldus : « *Fiepen* heet men het, als, in de oestmaand, het smal vee of de jonge ree'n, van den bok gejaagd zijnde, een piepend angstgeschrei laten hooren. » Dan voegt Grimm daarbij : « *Fiepen* houdt het midden tusschen 't Hoogduitsch *pfifen* en het Nederduitsch *pipen*. In het Ertsgebergte luidt het w. *pfiepen*. »

Bij Kramers is *feppen* drinken, pooien te zeggen; vrgikt *siffler, flûter*, d. i. ook drinken, pooien in 't Fr.

GEBUURSCHAP, de. = Recht, gebruik, geplogentheid onder gebuurs. — Leenen en thuis dragen en is geen gebuurschap. Geh. *Thielt* en ommelands

Gebuurschap bij Kramers en is dat niet.

GEDEELIG. = Meêdeelzaam. — 't Is een eigen-bakhuisvriend : hij en is niet gedeelig. Geh. *Hamme.*

GEHAND *op.* = Geoefend, bedreven. — Houden die vrouwen schole? Neen-z' : ze zijn wel genoeg geleerd, maar ze'n zijnder niet op gehand, om schole te houden. Geh. *Poperinghe.*

GERS EN GERS *weunen.* = Zoo gelegen zijn van grond, dat de weide van eenen gebuur aan de weide van den anderen raakt. — Wij hebben lange gers en gers geweund : hoe en zou 'k hem niet kennen? Geh. *Poperinghe.*

GOUDSLECHT. = Zeer slecht, alderslechtst.

Z. Straatschouwer.

Zou *goudslecht* geene mijdspreuke zijn, die uit eerbied gebezigd wierd, insteê van *Godsch slecht* of *Godsslecht*? Zoo is immers de geboortename *Herregouts* uit *Heere Gods* ontstaan.

GROENE *zijn.* = Huwbaar en huwsgezind. — Zwijgt ervan, van dat vrouwmensch : 't is al wel drie jaar dat ze groene is! Geh. *Gheluwe.*

HERTSCHEUTE. = Met eene hertscheute, met eene scheute naar of door 't herte. — Dat ik hem (mijnen vijand) moste tegenkomen, 'k schoot hem.... hertscheute dwers deur ze' lijf! Geh. *Gulleghem.*

INGEKIPTHEID, de. = Ingeborentheid, ingeaardheid. — Die ravel naar 't geld is ingekiptheid bij hem. Geh. *Thorhout.*

IN KENNESSE *geven, gaf, gegeven.* = Den rechter aandienen, aanklagen. — Als ze me nog 'n keer scheldt, 'k zal 't in kennesse geven. Geh. *Brugge.*

IN KENNESSE *nemen, nam, genomen.* = Als den rechter aangediend, aangeklaagd, aanveerden. — 'k Zal naar den commissaris gaan en hem vragen dat hij 't zou in kennesse nemen. Geh. *Brugge.*

JUFFER, de. = Iefer (De Bo), van balkwerk sprekende. Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. joeffers, juffers.*

KAFFIERUSCH, den. = Kaffiezak, om kaffie op te gieten. — Als ge eenen nieuwen kaffierusch gemaakt of gekocht hebt, ge moet hem eerst in water en kaffiegruis koken. Geh. *Lichtervelde.*

KENNESSE. Z. *In kennesse.*

KEPEREN, *keperde, gekeperd.* = Kruiswijs vlechten. — Eene uurwerkketen van gekeperd peerdshaar. Geh. *Antwerpen.*

KERKEPINANT, den. = Kerkpilaar, ook pilaarbijter. — Dat is toch ne kerkepinant van ne vent! Geh. *Kortrijk.*

Z. Kramers, *i. v. penant.*

KETTER, den. = Ketterslag (De Bo). Z. onder *Koeidjakke.*

KEZELEN, *kezelde, gekezeld.* = Eenigszins korrelachtig zijn, zoo de zoete lies, de verkensreuzel somtijds is. — Geheel 't vat zoete lies is gekezeld. Geh. *Antwerpen.*

Een *kezel* is een kei, ook het gruis van keien, korrelinge van keisteen; dus ware *gekezeld* korrelachtig, gegraand, zandachtig te zeggen.

KLABAUW, den. = Dwazerik, lompaard. — Ha gij groote klabauw, dat ge zijt! Geh. *Gheluwe.*

KOEIDJAKKE, de. = Koeizwepe. — Was dat ne ketter, iederen keer dat hij sloeg met z'n koeidjakke! Geh. *Nevele.*

KROEZELEN, *kroezelde, gekroezeld.* = Smeren, brijzelen, breken. — Hij heeft weêr al zijn eten dooreen gekroezeld. Geh. *Rousselaere.*

KURRIACHTIG. = Ruttelachtig, pruttelachtig. — Ze is nog al dikkens een bitje kurriachtig! Geh. *Thorhout.*

Vrglkt *kurriën, Loquela* 1887, blfz. 45.

LAP. den. = Weefsel, weefpeil, geweven stuk. — Als ik mijnen lap indrage, ton zal ik u eenen nieuwen hoofddoek meêbringen. Geh. *Spiere.*

Te Kortrijk zeggen ze : Als ik m'ne koep (Fr. *coupe*) indrage.

LEGVELD, het. = Veld waarop de turf uitgespreid en geschreven wordt.

Z. Schrijven.

LEPEN, *leepte, geleept.* = Lijpen (De Bo). — De handdoeken zijn moeielijk om zoomen, omdat ze lepen. Geh. *Westnieuwkerke.*

LETTERVAST *zijn.* = Geletterd zijn, geleerd zijn, kunnen lezen en schrijven. — Gaat bij den dien, met je zake : « hen is hij lettervast. » Geh. *Westnieuwkerke.*

LIJM, den. = Gemik der oogen, *visée*, van waar het schuimw. *viseie, verzeie.* — Ze zaten der alle twee, en mijn' Cisca hield er de' lijm op; ze'n dorsten al vooren niet uitgaan, maar ze schampten al achter weg. Geh. *Thorhout.*

MAAKSEL, het. = Bouwsel, Fr. *membrure, structure.* — 't En is geene opgeblazentheid, geen vettigheid (sprekende van eene geildige koe), maar maaksel, m'nheere. Geh. *Poperinghe.*

MEIBRUID, de. = Verbeeldinge van de mei, die eertijds te lijve of anderszins vertegenwoordigd en ingehaald wierd.

— Lize is op heur zomersche, vandage : 't is gelijk 'n meibruid! Geh. *Heule.*

MONDSPEL. het. = Het eten en 't drinken. — 't Mondspel gaat voor al, als ge wilt deur de wereld g'raken! Geh. *Lophem* en elders.

NEKKER, den. = Ruitgedaantig lemmer, dat met een korten steel in eenen hecht zit, en dat dient om runderen te nekken, d. i. den nekke, de nekpeze af te steken. — Hij ging eraan te wege met zijnen nekker, maar hij miste ze, en ze ontsprong het. Geh. *Lichtervelde.*

OMSLOOF, den. = Omslag, waarin men brieven, oorkonden, enz. bewaart of verzendt. — Sedert dat ik aan 't schikken ben van die geschriften, hebbe ik al 2000 omslooven verbezigd. Geh. *Gent.*

Chemise, enveloppe heet men eenen omsloof in 't Fr.

ONSANSAMIG. = Onsassamig, onsasamig (De Bo). — Een onsansamige man. Een onsansamig huis. 't Is er onsansamig in dat huis. Geh. *Loo.*

OVER. = Voorbij, gedaan, uit, van kwaad weder gezeid. — 't Heeft geheel den nacht geregend en 't is nu over. Geh. *Vlanderen.*

PAAIE, de. = Rollewagentje, waarin men de kleene kinders steekt en ommevoert, als men ze wilt paaien. — Steek'et in de paaie, dat 't zwijgt! Geh. *Sweveseele, Ruddervoorde.*

PEKKELEN. *pekkelde, gepekkeld.* = Met de pekkels dokken, op en neêr bewegen, niet vaste staan. — De tafel pekkelt : 't vat gaat sturten. Geh. *Poperinghe.*

PIEREN, *pierde, gepierd.* = Lezen of naaien bij schemeravond of bij schaarsch licht. — Pieren is slecht voor de oogen. Geh. *Antwerpen, Audenaerde.*

PIJKEDIJSENDAG, den. = Ingebeelde dijsendag, die nooit en komt. — Ge gaat meugen meêgaan op pijkedijsendag, als de slekken bijzen. Geh. *Vlamerdinghe.*

PIJZE. de. = Katte. — De pijze, het pijzeke is ermeê weg. Roept de pijze. Pijze, pijze, pijzeke, komt! Geh. *Wynghene.*

PINTEN, *pintte, gepint, achter iet.* = Vragen, zoeken te hebben, te krijgen. — Je moet daarachter zoo geweldig niet pinten : je'n gaat 't algelijk niet krijgen! Geh. *Adinkerke.*

PLEKTE. = Waar b. v. ijdele plekken in zijn. — De sala staat wat plekte. Geh. *Poperinghe.*

PODDEREN, *podderde, gepodderd.* = Zonnepolken (De Bo) zoo de hinnen doen, in 't zand, als 't heet is. — d'Hennen lagen en podderen in 't zand. Geh. *Poperinghe.*

POEREN, *poerde, gepoerd.* = Van regenwolken sprekende, porren, bewegen, roeren, runnen, kappelen, toe een schieten. — 't Weder poert : 't zou allichte kunnen regenen. De wolken poeren t'hoope. Geh. *Veurne, Gulleghem.*

POERMADELJE, de, stemz. *-del-.* = Gruis, brijzelinge. — Hij kwam thuis en hij sloeg het al in poermadelje dat er was. Geh. *Meulebeke.*

POKE, de. = Buidel, podde. — Die gast heeft 'n goe' poke geld zitten. Geh. *Gulleghem.*

Van *poke* komt het Fr. w. *poche.* Vrglkt De Bo, *i. vv. kaaspoke, luizepoke.*

PONKELE, den. = Konkel, midden van eene diepte. — De waterput kwam drooger en drooger ; ze gingen derin en ze maakten in den middele eenen ponkele, dat is eene uitgediepte plekke, om voort te kunnen water scheppen. Geh. *Harlebeke.*

POTDICHTE. = Zoo dichte als een pot, namelijk die noch gatte, noch geborsten en is. — « 't Is potdichte, » zei Limpe, en 't kroop een zwijn deur d'hage. Geh. *Harlebeke.*

POTKALIJNE, de. = Een of eene die altijd wilt bezig zijn met de keukenzaken, zonder recht of reden. — Gaat voort en laat mij gerust : ge zijt eene oprechte potkalijne! Geh. *Alveringhem.*

Kalijne is verkort uit *Kathlijne, Katharina.* Z. De Bo, *i. v. kalijne.*

PRITSEPEEUWEN, *pritsepeeuwde, gepritsepeeuwd.* = Ridsepeeuwen, ridsepeelen, rudsepeeuwen (De Bo). — Ze'n doen daar geheele dagen niet anders als strijen en pritsepeeuwen! Geh. *Heule.*

Het w. bestaat uit *prutsen* (De Bo), anders *pritsen*, zoo ze te Kortrijk zeggen, en *peeuwen* (De Bo), dat op zijn eigen al kijven beteekent. *Prutsen* en *peeuwen* is *prutsepeeuwen, pritsepeeuwen, ritsepeeuwen*, gelijk *murtsen* en *malen murtsemalen* is, enz.

PUGGE, de. = Buggel, budde, kleenstaltig mensch. — 't Was nog een pugge als ze vader stierf. Geh. *Veurnambacht.*

PULLE, de. = Peule, scheule, schokke. — De pullen van de eerweten zijn goed voor de zwijns. Geh. *Veurne.*

PUNTEN, *puntte, gepunt, achter iet.* = Pinten, *q. v.*

RAADVOEREN, *voerde raad, raadgevoerd.* = Raadscheren, raadslagen, raadschaffen. — Wij gaan moeten raadvoeren, om te weten wat dat we gaan doen met die mislukte bezaaidhede. Geh. *Westnieuwkerke.*

RABUIZE, de. = Moeienisse, kwalijk overeenkomen, ruize. — Men moet altijd trachten rabuize te ontgaan. Geh. *Lichtervelde.*

REMMIG. = Stijf, straf, strem, slecht, hard (gers). — Dat is remmig gars! Dat gars is remmig! Geh. *Loo.*

RIPSTEERTIG. = Dat bij scherpe steerten of stersen (van haar sprekende) langs de ooren hangt. Geh. *Westnieuwkerke.*

RUSCH, den. Z. De Bo. — Een rusch is een zak, waardeur de wevers looge leken van wijasschen. Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt *kaffierusch.*

SCHAVEN, *schaafde, geschaafd.* = Vluchten, wegbijzen. — Als hij de steêwacht geware wierd, g'hadt 'n moeten zien schaven. Geh. *Kortrijk.*

> Noë sendde eerst uut den raven
> Hine quam niet, hi ginc henen scaven,

zegt Vader Maerlant, *Sp. Hist.* I. 1. XIIII, V. 2.

SCHERUWE, *sche-*, uitspr. gelijk in *schene*, stemz. op *sche-*. = Scheluw (De Bo), aardig, slonk, boos, van 't weder sprekende. — De wind in den noorden of in den noordwesten en zit daar alledage maar scheef en scheruwe. Geh. *Thorhout*.

SCHRIJVEN, *schreef, geschreven*. = (Den turf, den bagger, het moer, die op het legveld uitgespreid ligt, en die al de noodige bewerkingen ondergaan heeft) met de turfpen in vierkantte klompen verdeelen, schrijvende van boven tot beneden en van den eenen tot den anderen kant. — Waar zijn de boeren het best geleerd? Te Baelen. Waarom? Omdat ze daar al kunnen schrijven, namelijk turf schrijven met de turfpen. Geh. *Baelen*, in de Kempen.

SCHROEP, den. = Krijgel, schraapzuchtig mensch. — Hij en is toch zulk geen schroep, dat hij 't al zou willen? Geh. *Nevele*.

SLEUVEREN, *sleuverde, gesleuverd*. = Slooven, slooveren (De Bo). — Zijn' kousen sleuveren langs zijn' been'. Geh. *Rousselaere*.

De Bo heeft het w., met eenen anderen zin, t. w. dien van *slurven, slorpen*.

SMOORDONDER, den. = Gevaarlijke donder, die dikwijls valt als de lucht betrekt zonder regen. — 'k Ben benauwd van de smoordonders. Geh. *Poperinghe*.

STRAATSCHOUWER, den. = *Inspecteur* (zoo ze nu meest zeggen, met een schuimwoord) van straten en wegen. — « 't Was goudslecht weêre, en de straatschouwer kwam erdeure., om alles na te zien. » Geh. *Ghistel*.

STROPPEN, *stropte, gestropt*. = Tenden (zijne erve, zijn gebruik) zijn. — Pieter, is dat uw land? Ja-het, m'nheere, tot aan 't dijkstje : « me stroppen da. » Geh. *Poperinghe*.

STRUIK, den. = Huk (De Bo). — Hij zat op zijnen struik, bezig met in 't zaad te wie'ene. Geh. *Avelghem*.

TANDSTROOI, het. = Eigentlijk strooi om de tanden te strooien, van daar oneigentlijk rugge die men vroeg pekt om te kunnen vroeg bakte hebben en eten. — 't En was nog niet rijpe, maar wij hadden tandstrooi noodig. Geh. *Thorhout*.

TENTELOOS. = Vervallen, armtierig, bouwvallig. — Mijn huizeken en is maar tenteloos, m'nheere! Geh. *Thorhout*.

TINTEN, *tintte, getint*. = Met de tinte (den pijl) op de peze zetten. — Uwe pijl en was niet wel getint : 't is daarvan dat ge een' schampscheute gedaan hebt. Geh. *Lichtervelde*.

TINTEPLEKKE, de. = Tinte (De Bo). — Doet de tinteplekken uit dat papier. Geh. *Lichtervelde*.

TRIFTER, den. = Trachter, trechter, Hoogduitsch *trichter*. — Ge'n kunt een flassche niet vul gieten zonder trifter. Geh. *Moorseele*.

TURFPEN, de. = Slag van viertand, met eenen steel van 6 of 7 m. lang, dienende om turf te schrijven.

Z. *Schrijven*.

UITPODDEREN, *podderde uit, uitgepodderd*. = Podderende doen uit en boven komen. — « d'Hennen he'n 't gezaaid graan uiteppodderd. » Geh. *Poperinghe*.

UITVRAGEN, *vroeg, gevraagd*. = Oorlof vragen om uit (schole, vergaringe, enz.) te blijven. — Ga-je na schole niet de'? Neen-ik : 'k heb uitgevraagd. Geh. *Gheluwe*.

Een schoon w. om *permissie* te vervangen.

VERKETELBUISCHEN, *verketelbuischte, verketelbuischt*. = Opmaken, verkijskassen. — 'k En hebbe mijn geld nooit verkete.buischt in snoeperije. Geh. *Lichtervelde*.

Z. den eigenen zin van 't w. bij De Bo.

VERKINKELEN, *verkinkelde, verkinkeld*. = Opmaken, verkijskassen. — 'k En hebbe nooit mijn geld verkinkeld in snoeperije. Geh. *Lichtervelde*.

VISCHGAARD, de. = Vischperse, angelroede. — Hij is met de vischgaard uit gaan visschen. Geh. *Baelen*, in de Kempen.

VLOEIDE. = Onstuimig, ongerust, woelziek : *pétulant, turbulent* vertaalt het de zender. — De jongen heeft een goed herte, maar hij is te vloeide. Geh. *Werveke*.

VOETELING, den. = Zokke. — Hij is bezig met mij een paar voetelingen te breien. Geh. *Pervyse*.

Voeteling is een Germaansch w., *zokke, sokke, sok*, Latijn *soccus*, is een schuimwoord.

VRAGEN, *vroeg, gevraagd*. = Betrekken, voor 't gerecht doen komen, met een schuimw. *calengieren*. — Als hij dat nog éénen keer durft zeggen, 'k ga hem vragen. Geh. *Poperinghe*.

WATERKOEKE, den. = ... ?

Het w. bediedt eene menschenziekte, maar welke en wete ik niet. — Dat kind heeft den waterkoeke : ge moet gaan dienen. Geh. *Caneghem, Waereghem*.

WERKELING, den. = Werkman. — 't Was een werkeling van Brugge die geholpen heeft. Geh. *Bekeghem*.

WURPSEL, het. = Welfsel, hemel, vouwte van den middenbeuk in de kerke. — Wij gaan uilen zoeken op het wurpsel. Geh. *Baelen*, in de Kempen.

Dat wurpsel te Baelen is geheel met baksteen gesteken. Vrglkt Vandale, *i. v. Worp*.

ZE. = Hemzelven, zijn eigen, « *zich*. » — « Hij wascht ze, » dat is hij wascht ze zelven, heb ik van eenen inboorling van Bouchout, tusschen Lier en Antwerpen, gehoord. A. V. W. *Antwerpen*.

ZINNELIJK. = Ongehandig, moeielijk te bezigen. — Dat is een zinnelijk berd : men kan 't bijkans in de (schuif)tafel niet krijgen. Geh. *Lichtervelde*.

ZWALLIE, de, stemzate op *zwa-*. = Ovenpale. Geh. *Baelen*, in de Kempen.

ZWIJGERTJE, het. Z. De Bo. — 't Zijn zulke valschaards : ze zitten altijd ievers in een zwijgertje. Geh. *Poperinghe*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 10, Sporkele 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pterôënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANVOLGEN, *volgde aan, aangevolgd.* = Niet achterblijven. — Licht gelaan volgt wel aan. Geh. *Desselghem.*

AFLISPEREN, *lisperde af, afgelisperd.* = Rakelings, lijze weren, afdoen, afslaan, afschieten, aftrekken. — Hij wiste hij die peren af te lisperen dat het niemand geware en wierd. Hij heeft weêral den oppergaai afgelisperd. Geh. *Heule.*

Z. *Lisperen, weglisperen.*

ALLE-RIJSCHE. = Goed kome 't uit, *au hasard, dans le tas*, in 't Fr. — « Slaan alle-rijsche, lijk als Labaere dorsch. » Geh. *Loo.*

BIJ ONTIJE. = Te ontijde. — Schooiers die alzoo bij ontije komen en zijn niet te betrouwene. Geh. *Wynghene.*

Het w. *ontijd* staat bij Kramers, *te ontijde* ook, maar *bij ontijde, bij ontije* niet.

BLOOT *schieten, schoot, geschoten.* = Schieten en geenen gaai treffen. — Gij zijt een perselekker : gij schiet altijd bloot. Geh. *Lichtervelde.*

GOD-LOONEN, *godloonde, gegodloond*, stemzate op *-loon-*. = (Iemand) bedanken met God loone u te zeggen. — Ik hebbe u voor den bewezen dienst hertelijk te God-loonen. Hij God-loonde mij met de tranen in de oogen. Geh. v. Deken De Bo, zr, *Elverdinghe.*

GRONDMETER, den. = Stuk lood, dat de angelaars aan hunnen vischhaak doen, eer zij met aas inleggen; zij laten dat lood zinken om de diepte van 't water te meten, en daarbij nemen ze waar hoe hooge zij hunne penne moeten vastmaken aan het angelsnoer, opdat de vischhaak met het aas den grond niet en genake. — 'k En kost den grond niet meten, 'k had mijnen grondmeter verloren. Geh. *Brugge.*

HEELEN, *heelde, geheeld.* Z. De Bo, 1e uitgave, bl. 1467b. — Als een oven versch gemaakt is, moet men hem eerst geildig heeten en hem alzoo gereed maken om er later in te bakken. Dat is den oven heelen. Geh. *Poperinghe* en ommelands.

KAVE, de. = Muile, tote, smoel. — 'k Ga-je ne slag op jen kave geven. Geh. *Kortrijk.*

KERKLEUGENE, de. = Leugene (De Bo). — Hij stond mij af te wachtene in de kerkleugene. Geh. *Wynghene.*

KLOKHUIS, het. = Kerkleugene waar de klokstringen hangen, en waar men gaat om te luien. — De lijkbare hangt in 't klokhuis. Geh. *Wynghene.*

KODUIN, het. = Herte, lichte lever en nieren van een geslacht zwijn. — Wij gaan 't koduin koken. Geh. van Deken De Bo, zr, *Pollinkhove, Beveren-bij-Rousbrugge.*

Het w. was vroeger *coldune* geschreven en veel edelder van bediedenisse, blijkens het volgende, uit een handschrift, dat een chronijksken bevat van Groningen uit de jaren 1500, en dat berust op het Provinciehuis te Groningen, kl. 12º van 124 bldzz. groot papier, nº 964; het eindigt met het jaar O. H. 1534 :

« Als desse byscop desse tyenghe had, dat syn neve hartigh Albert doet was ende de heren myt schanden moesten ruemen, ys hie ghecomen met die rydderschap ende steden des ghemenen stychtes van Utrecht; end hebben een bestant ghemaeket, iiij jaer lanck. Ende alsoe braeken sie op van Groenynghen ende nemen den doeden hartich mede ende foerden hem na Eemden; daer wort syn coldune of ingheweyde begraven. »

Het bovenstaande wierd mij afgeschreven en bekend gemaakt door Prof. Dr Paul Alberdingk-Thijm.

Leibnitz, scriptores rerum Brunswicensium, Hannover 1707—1711, 3e deel, bl. 272, aangehaald door J. en W. Grimm, in hun woordenboek, *s. v. kaldaunen*, gebruikt het w. *caldunen* bijkans in den zelfsten zin, daar hij zegt : « *Keiser Frederichs caldunen worden graven to Antiochien unde de lichname to Surs.* »

Als De Bo nu zegt, *i. vv. kaduinen, koduinen :* « Die beenhouwer heeft dit jaar veel zwijns gekaduind, » of « gekoduind, » zoo gebruikt hij daar het w., dunkens mij, na den eersten en eigensten zin ervan, te weten een dier van zijn *koduin*, zijn ingewand berooven, ontweien, dood doen om te eten; welke beteekenisse verder bij overdracht wisselt en verloopt tot dood doen op allerhande wijze, opeten, uitdrinken, breken, vernietigen; b. v. als men zegt « eenen appel koduinen, eene flassche wijn, eenen boek, een mes, eenen spegel koduinen, enz. »

Het w. bestaat, verschillig van gedaante en min of meer uitgebreid van beteekenisse, in meest al de Germaansche volkstalen van Europa; benevens ook in 't Poolsch, in 't Boheemsch, en nog meest van al in de Keltische spraakstammen. « Men leidt het w. *kaldaunen* geerne af van het Keltische *coluddyn* (derm) *coludd* (ingewand), » zegt Friedrich Kluge, in zijn *Etym. Wœrterb.;* « in allen gevalle heeft het een vreemdaardig, ongermaansch uitzien. »

KREKELKOT, het. = Krevelkot (De Bo). — Kleene kraamkes : 't waren-lijk krekelkotjes ! Geh. *Wevelghem.*

LACHAAIEN, *lachaaide, gelachaaid,* stemzate op *-chaai.* = Lachachen (De Bo). — Moet ge daar alsan staan zot zijn en lachaaien? Geh. *Emelghem.*

LAMOEREN, *lamoerde, gelamoerd.* = Lamoezen (De Bo). — Te veel lamoeren doet kwaden dienst. Geh. van Prof. Borremans, zaliger, *Sint-Truyen.*

Al onze kanten zeggen ze *lamoezen,* z. De Bo. Waarschijnelijk zit het Fr. *l'amour* daartusschen.

LEITEN, *leitte, geleit.* = Greten, spotten. — Met iemand leiten. Geh. en aangeteekend van Deken De Bo, z^r, *Oost-Nieuwkerke.*

LEITERARE, den. Z. *Leiteren.*

LEITER, den. = Een die leit. — Hij is zoo een leiter. Z. *Leiten.*

LEITEREN, *leiterde, geleiterd.* = Flikflooien, vleien, lamoezen, Fr. *flagorner.* — 'k En make niet van dat leiteren, van al die leiteringe, van dien leiterare. Geh. en opgeteekend v. Deken De Bo, z^r, *Oost-Nieuwkerke.*

LEITERINGE, de. Z. *Leiteren.*

LEUREWERK, het. = Werk van leuren, straatjongenswerk. — De deure is beschreven met krijwit : 't is 'og eens al leurewerk. Geh. *Kortrijk.*

LIJZE. = Lijzig (De Bo). — Lijze hooren, lijze gaan, lijze slapen. 't Land ligt lijze. Geh. *Kortrijk.*

LISPEREN, *lisperde, gelisperd.* = Rakelings voorbijgaan, vliegen. — De pijl, de houtschelfer, de steen, de kogel, de kaatsebal lisperde langs, achter mijne oore. Geh. *Heule.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Weglijsperen.*

LOEZE, de. = Slag, kaaksmete. — Hij kreeg een' loeze dat hij ommevloog. Geh. *Poperinghe.*

De Bo heeft *loezen* en *loezinge,* maar *loeze* niet; toch niet met den zin van slag. Vrglkt De Bo, *i. v. Luischen.*

LUTSE-LUTSE. = Traag, stillekens aan, op 't eeuwig gemak. — Hij komt daar lutse-lutse, op zijn eeuwig gemak. Geh. *Gulleghem.*

MAASNAALDE, de. = Naalde om ermeê te mazen. — Ze is veerdig met de maasnaalde. Geh. *Desselghem.*

MASSEN, *maste, gemast.* = Slinzen, gulzig eten. — « G'hadt 'n moeten zien massen! » Geh. *Veurne, Wijtsgaete.*

MATOTE, de. Z. *Verstaie.*

MAZEGAT, het. = Venster. — « Trouwen is gemak, zoo lange als dat de speleman in 't mazegat zit. » Geh. *Wynghene.*

MAZEN, *maasde, gemaasd.* = Masschen (De Bo). — Ze kan veel beter op het hakkeberd *(piano)* spelen als kousen mazen, als koeien melken. Geh. *Desselghem.*

MEE. = Meer. — 'k En kan nie' mee. Geh. *Heule.*

Snik,
springt over me' rik,
lop na de zee
en 'n kom ni mee!

MEEGAT, het, uitspr. gelijk in *meêgang.* = 'Meengat, menegat, mengat, mennegat, menneweg (De Bo). — Hij miste 't meegat, en hij reed in de' gracht. Geh. *Hoogleê.*

De *n* van *meengat* is verdwenen uit het w., gelijk de *n* uit *lijwaad, lijzaad, wijgaard,* enz.

Vrglkt *Loq.* 1882, hlfz. 18, 19, *i. vv. Eeklipsch, eepijlde.*

MEÊLISPEREN, *lisperde meê, meêgelisperd.* = Al lisperende meêdoen, zoo lisperen dat het gelisperde meêkomt. — Hij heeft dat blomke dat op tafel lag, die halsdoekspelle, dat briefken ook al meêgelisperd. Geh. *Heule.*

Vrglkt *Lisperen.*

MEESEN, het. = Meisen, meid, meiske. — Ons meesen heet Lucie. Geh. *Alveringhem.*

MEESKE, het. = Meiske. — 't Meeske kwam al krijschen naar huis. Geh. *Alveringhem.*

MEÊSLAG, den. = Goede uitval. — Hij hadde voor dienen keer meêslag, maar al de ander' keeren sloeg het hem tegen. Geh. *Kortrijk.*

MEESTERIJE, de. = Geneesgoed, *medicine.* — Lelieblaârs op fijne olie is goe meesterije tegen de verbrandheid. Geh. *Harlebeke.*

MEISEJONG, het. = Meiske, *q. v.*

MEISKE, de. = Kant van eene bolle tegenover den kant die de bate heet. — De bolle ligt op heur meiske, op heur meisejong. Geh. *Denterghem.*

MENEGAT, het. = *Meegat, q. v.*

MENEN, *meende, gemeend.* = Mennen (De Bo). — Als 't droog weêre is elk meent zijnen oest. Geh. *Hoogleê.*

MESCHBERIE, de. = Vierwielde wagen, waarvan de kasse afgedaan is en vervangen door eenen berdelen boôm, waarop men mesch laadt en voert. — Ze voeren mesch met de meschberie. Geh. *Gulleghem.*

MESDAG, den. = Dag op welken men moet Messe hooren. — Van de vier mesdagen van deze maand en heeft hij maar éénen mesdag moeten loochenen. Geh. *Kortrijk.*

MEUGE, de. = Met een algemeen schuimw. *gouste.* —

« Elk zijn' meuge, »
zei de zeuge,
en ze at... etc.

Wild en is zijn' meuge niet, hij eet liever rundvleesch. Geh. *Vlanderen.*

MEULENROE, de. = *Meulen-ende,* bij Kramers *molenwiek.* — « Hij is zoo scheef als een' meulenroe. » Geh. *Sweveghem.*

MIJKE, de. = Mijte, mijt, in de woordenboeken; het tiende van eenen cens. —

Die niet en ziet op 'n mijke
en zal nooit konnen reike'.

Een' mijke is hem te vele, als 't is dat hij moet betalen. Geh. *Oost-Vlanderen.*

MILTAUWE, de. = Auwe van miltezaad, *Milium*

effusum (De Bo). — Geeft het canarieveugelken een' miltauwe. Geh. *Heule, Gulleghem.*

MOESEBEIER, den, korte *oe.* = Beier van den Egelentier, *Rosa canina L.* (De Bo). — Moesebeiers ingeleid, dat is goed met gebraden vleesch. Geh. *Poperinghe.*

MOEVE, de, korte *oe.* = Scheldw. tegen een zwaarlijvig, lui vrouwmensch. — Steekt ze buiten, die leelijke moeve! Geh. *Veurne.*

MOKKELINGE, de. = Vuiligheid, moze, slijk. — Hij is met zijn' beste kleers in de mokkelinge gevallen. Geh. *Brugge.*

OKERBOOM, den. = Okernoteboom, *Juglans regia L.* — « Me zu'n 't huus an den okerboom binden. » D. i. alleene laten. « Hij heeft zijn Fransch aan den okerboom geleerd. » D. i. hij en kan geen. Geh. *Staceghem.*

OMMEREUNEN, *reunde omme, ommegereund.* = Omroden. — « De cauchie ommereunen, meê eppijkhouweele. » Geh. *Poperinghe.*

ONGENOT, het. = Ontevredentheid, ongenoegen, of iets daartusschen in. — « Hij zal ton meugen schuifelen van ongenot, gelijk de pover op de snee'. » Geh. *Kortrijk.*

De *pover* (De Bo) is de rooborst, *Lusciola rubecula.*

ONTWEKKEN, *ontwiek, ontwekte, ontwekt.* = Ontkiemen, schieten, uit- en boven komen. — 't Is groeizaam, openeerdig weêre : 'k he' klaver gezaaid en ze ontwekt al. Geh. *Heule.*

OOGENAAIER, den. = Naalde, akkernaalde, hinkerbinkernaalde (De Bo). — En loopt achter de oogenaaiers niet : je zoudt in den dijk vallen! Geh. *Vladsloo.*

OORMSPICHTIG. = Oormsteekte, wormstichtig (De Bo). — Die tafel, die appels zijn oormspichtig. Geh. *Wynghene.*

OP-END-OP, uitspr. *ip-ent-ip.* = Aan de betere hand, genezende, bekommende. — Als ik een bitje op-end-op was, ging ik hem gaan bezoeken. Geh. *Kortrijk.*

OPHOOPENDE. = Ophoopte, *q. v.*

OPHOOPTE, uitspr. *ophopte.* = Met eenen 'ophoop. — De mande was ophoopte, ophoopende, ophoppende vul appels. Geh. *Heule.*

OPHOPPENDE. = Ophoopte, *q. v.*

OPPEWAARDVAGER, den. = Kobbejager (De Bo). — Pakt den oppewaardvager en doet den waaier toe boven de deure. Geh. *Heule.*

OPREESEMEN, *reesemde op, opgereesemd.* = In volle reesems opmaken. — De boontjes hangen opgereesemd onder de euzie. Geh. *Wynghene.*

OVENSTAKE, den. = Stake, kodde, om 't vier in den oven te rokelen, te omroeren. — « Schrijven?.. Ja-ja-hij : hij kan schrijven met den ovenstake, lijk ik! » Geh. *Wevelghem.*

OVENTOTE, de. = Ovenmond. — « Dat gaapt lijk 'n oventote! » Geh. *Gulleghem.*

OVERSCHOTSEL, het. = Overschot, overscheute, bleveling. — Met de overschotsels van dat nieuw kleed heeft ze dat kleen kinderrokske kunnen vulmaken. Geh. *Wynghene.*

OVERSOOP. = Hoop over soop, oud Fr. *c'en dessus dessous.* — 't Ligt daar weêr al oversoop. Geh. *Kortrijk.*

PALIJFE, de, stemzate op *-lijf-*. = Groot stuk, dat ievers van afvalt, afgebroken wordt, aanhangt. — Ze smeten de palijfen innewaards af, dat het rookte, bij 't wegbreken van dat oud huis. Geh. *Meulebeke.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Barlaffe.*

De Bo riekt hier Fransch, maar 't Fr. *balafre* staat geboekt als *origine inconnue.* Zou niet, omgekeerd, het Fr. w. van 't Vl. komen?

PALMESTEERT, den. = Lange staf, krulwijs ontpeeld, met bosseboom en blommen gepint, die op Palmezondag meêgedaan wordt naar de kerke, om aldaar gewijd te worden. — « Hoe langer palmesteert, op Palmezondag, hoe langer vlas! » Geh. *Wijtsgaete.*

Hier heeft het w. *steert* den zin van *virga*, welk *virga*, bij de ontleedkundigen ook *penis*, bij 't volk nog *steert* heet. Vandaar de ww. *drilsteert, plaagsteert, vraagsteert*, die zoovele bedieden als *drilpijt, plaagpijt, vraagpijt.* Z. De Bo, *i. v. Pijt.*

PROMMELEN, *prommelde, geprommeld.* = Foefelen, fommelen, frommelen. — Ik gaf hem dat papier en hij prommelde 't alzeere in zijnen zak. Geh. *Lampernesse.*

PUNTELEGE, de, *-ege*, uitspr. gelijk in te *wege.* = Eene die punt, poogt en niet voort en doet aan heur werk. — « Je moet 't heur niet doen doen : 't is toch zoo een puntelege, je 'n gaat t' jare en veertien dagen niet he'n ; 't gaat verslijten in heur' handen. » Geh. *Adinkerke.*

PURREMEN, *purremde, gepurremd.* = Murruwen, zacht, eetbaar worden, na den pluk. — Die pere is gepurremd. Die pere is te hard, laat ze nog wat purremen. Daar zijn peren die moeten lange purremen om goed te zijn. Als men de peren te lange laat purremen, ze worden lot. Geh. *Heule.*

PURREMNEST, den. = Mok, polk, duik, hol in 't hooi, in of tusschen bedde en bolster, waarin men peren of appels wegsteekt om te purremen ; ook schuilhoek waar geld wegzit. — Ik ben mijnen purremnest gestolen. Die gebuur heeft ne goe purremnest : 'k zou daar willen deelen. Geh. *Heule.*

RAKELGAAI, den. = Gaai, die op een der rakels van de gaaiperse staat ; noch oppergaai, noch zijgaai, noch kalle. — Hij heeft twaalf rakelgaais geschoten, maar geen een zijgaai. Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Gaai, kalle, gaaiperse.*

RECHTE, de. = Rechtstrekkende richtinge. — In de rechte is 't eene ure van hier. Geh. *Heule.*

RECHTEGEN. = Rechtuit, onbewimpeld. — Dat is een rechtegen mensche. Geh. *Fr. Vlanderen.*

REINEBOGE, den. = Regenboge. —

Reineboge omhooge,
'k zijn zoo geren in 't drooge ;
reineboge, waterzak,
'k zijn zoo geren twersdeur nat,

dat zingen de jongens, en dan loopen ze, als of 't de reineboge gehoord hadde, en dat hij ze ging straffen met een' sturtvlage. Geh. *Veurnambacht.*

REUNING, den. = Reuninge (De Bo). — Ze branden heel 't jaar reuning. Geh. *Poperinghe.*

REUTELEN, *reutelde, gereuteld.* = Heutelen (De Bo) opsmijten, om te weten wie eerst of tweeds te spelen heeft, met welken maat men spelen moet. — Eer wij spelen, laat ons reutelen. Geh. *Poperinghe.*

RIBBE, de. = Rip, kerf, rete. — Kijk ! Is er een ribbe in uwen schoe de' ? Geh. *Kortrijk.*

RIBBELEN, *ribbelde, geribbeld.* = Met geruchte (iets) werpen, schieten. — Hij schoot en hij ribbelde de bolle van de stake. Geh. *Pithem.*

RIFFE, de. = Mager stuk vee. — 't En is maar een' riffe : ge'n zult ze niet kwijt geraken ! Geh. *Brugge.*

RIJSACHTIG. = Rijsde, *q. v.*

RIJSCHE. Z. *Alle-rijsche.*

RIJSDE. = Dunne, rank, schraal, teer, gelijk een rijs, rijsachtig van gestalte. — Dat rijsde meiske daar heeft zeker eten te kort in zijn huis. Geh. *Heule.*

ROEFEN, *roefte, geroeft.* = *Roeven.* — De kave roefte te vele : wij hebben ze doen toemetsen. Geh. *Werveke.*

ROEVEN, *roefde, geroefd.* = Ruischen zoo de wind doet, b. v. in een' kave, deur een speigat. — De wind roeft. De wind was aan 't roeven in de kave, dat 't eendlijk was. Geh. *Werveke.*

SANSELARE, den. = Een die sanselt. Z. *Sanselen.*

SANSELEN, *sanselde, gesanseld.* = Drinken en zuipen, pooien. — 't Is daar geheele dagen leêg loopen en sanselen. Geh. v. Deken De Bo, z^r^, te *Clemskerke.*

SCHABBE, de. = Het laatst overblijvend ende van een stik laken. — « Omdat 't esschabbe is he'nk het voo' zoo vele min had. » Geh. *Poperinghe.*

SCHABBERLING, het. = Spaanderken, splenterken. — 't Is e schabberlingsken hout in mijne ooge gestekt. Geh. *Kortrijk.*

SCHALIELAND, het. = Blekland (De Bo). — 't Is al van dat rotsachtig schalieland. Geh. *Leffinghe.*

SCHERMINKEL (het) *jagen, jaagde, gejaagd.* = *Charivariser* of *charivarier*, in 't Fr. — Zij hebben aan dat huis 't scherminkel gejaagd. Geh. v. Deken De Bo, z^r^, *Elverdinghe.*

SCHERMINKELJACHT, de. = *Charivari*, in 't Fr. — Zij hebben gisternacht scherminkeljacht gehouden voor dat huis. Geh. v. Deken De Bo, z^r^, *Elverdinghe.*

SCHERVE, de. = Schrede. — 't En is maar een scherve of twee verschee'n. Geh. *Oost-Nieuwkerke.*

SCHERVEN, *scherfde, gescherfd.* = Scherven (schreden) doen, scherbeende staan. — He zou gemakkelijk over dien dijk kunnen scherven, met zijn' lange beenen. Geh. *Oost-Nieuwkerke.*

SCHIJTHAME, de. = Schijtknie (De Bo). — Laat den steert van dat peerd groeien tot beneên zijn' schijthamen. Geh. *Heule.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Haam, hame.*

SCHOENDELEN, *schoendelde, geschoendeld.* = Schudden, schingelen (De Bo). — Hij en zal 't niet meer hergaan : hij heeft te stijf geschoendeld geweest (al vechten) tegen Jans schoonbroêre. Hij heeft al genoeg en te vele met één' schoendelinge of schoenjelinge. Geh. *Heule.*

SCHOENDELINGE, de. Z. *Schoendelen.*

SCHOENJELEN, *schoenjelde, geschoenjeld.* = Schoendelen, *q. v.*

SCHOENJELINGE, de. Z. *Schoendelen.*

SCHOLEBROOD, het. = Slagen, die men krijgt als m'ophoudt van naar schole te gaan ; als men opgeleerd en de schole ontgroeid is. — « 'k He'n ik ook me scholebrood had, lik ennanger. » Geh. *Poperinghe.*

SCHOT, het. = Afsluitinge van weiden, die bestaat uit getweelingde, in den grond staande schotstaken, en riggels die ertusschen geschoten worden. — De koe zou over 't schot springen. Geh. *Coxyde.*

SCHOTSTAKE, de. = Stake van een schot. — « He' kijkt lijk en uil op esschotstake. » Geh. *Veurnambacht.*

SLEINZEN, *sleinsde, gesleinsd.* = Sleinen (De Bo). — 't En doet geheele dagen niet anders als regenen en sleinzen. Geh. *Dixmude.*

SLERIACHTIG, *e* gelijk *ee* in *peerd*, of *ai* in 't Fr. *faire.* = Sledderig, slibberachtig. — En gaat al den eerdeweg niet : 't is te sleriachtig. Geh. *Wynghene.*

TAAIAARD, den. = Taai ijzer. — Hadden ze taaiaard gebezigd, om de duimen van de klokke van te smeden, ze'n hadden zoo lichte niet begeven. Geh. *Kortrijk.*

TE MEÊ. = Te mede, voordeelig, genegen. — Heur zuster en heur broêre waren heur te meê, maar heur vader en koste ze noch gezien noch geluchten. Geh. *Kortrijk.*

VERSTAIE, de. = Verstand, wetenschap, handigheid. — « He wil karten en hen he't er geen verstaie van ! » Geh. *Veurne.*

Anderen, ook in 't Veurnsche, zeggen : « He'n he't er geen *matote* van ! »

WEGLISPEREN, *lisperde weg, weggelisperd.* = Al lisperende weggletsen, onbemerkt weggeraken. — Als hij 't ievers miskorven heeft, hij zal hij ton weglisperen, zonder dat 't entwie geware wordt. Geh. *Heule.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Weglijsperen*, en *Loquela, i. vv. Lisperen, aflisperen.*

WEGPROMMELEN, *prommelde weg, weggeprommeld.* = Wegfoefelen, wegduffelen, wegstoppen. — Waar heeft hij weêral mijnen besten halsdoek weggeprommeld ? Geh. *Lampernesse.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

WETENSWEERDIGHEDEN

Bijblad van LOQUELA Sporkele 1891

Nº 171. « Elke algemeene taal is ontstaan uit eene vermenging, een vergelijk tusschen verschillende gouwspraken, die alle het hunne bijdragen, al zijn er enkele die den toon aangeven. Voor eenheid van schrijftaal, gelijk voor eenheid van staat, is opoffering en toenadering van alle zijden noodig.

Maar is die eenheid van taal volstrekt onbestaanbaar met zekere mate van vrijheid en verscheidenheid? Inderdaad is de beschaafde spreektaal, hoewel over 't geheel en in hoofdzaak Hollandsch, nog ten huidigen dage niet overal dezelfde; niet alleen het « accent, » de eigenlijke « tongval » of « tongslag, » maar ook de klanken en ten deele zelfs de woorden verschillen: ook beschaafde Friezen, Groningers, Zeeuwen, Brabanders spreken nog altijd in menig opzicht anders dan de geboren Hollanders. Moet dit anders worden? Hebben wij Hollanders het recht, een Fries uit te lachen, gelijk nog vaak geschiedt, om zijn *f* en *s* waar wij *v* en *z* zeggen, om zijne voor ons ongewone uitspraak der *g?* Klinkt het zoo leelijk, wanneer eene geboren Friezin ook in Holland van den « tuun » en het « huus » blijft spreken? Waarom zou een Zwollenaar niet de slot-*n* en het verschil tusschen *ou* en *au,* een Brabander dat tusschen de zacht- en de scherpheldere *e* en *o* laten hooren? Welk kwaad steekt er in deze verscheidenheid? Winkler's voorstelling der Hollandsche dwingelandij moge overdreven zijn, een « provinciaal accent » geldt inderdaad nog maar al te vaak als een teeken van mindere beschaving; en de niet-Hollanders, daaraan herkend en daarom bespot, beijveren zich, bevreesd voor achterlijk en boersch te zullen doorgaan, dan ook gewoonlijk om in hunne taal alle sporen van hun eigen tongval uit te wisschen en vooral den Hollanders gelijk te worden. En toch kan men zeer goed de historisch gewordene hegemonie van Holland erkennen als een feit, waaraan niets meer te veranderen valt, zonder daarom onze Hollandsche manier van spreken voor de beste en welluidendste, de eenige « beschaafde, » kortom de alleenzaligmakende, te houden! Een Hollander kan zonder affectatie de slot-*n* achter eene *e* niet uitspreken; maar laten anderen er niet eene eer in stellen, de Hollanders hierin en in andere opzichten na te volgen en zich hunne eigene uitspraak af te wennen, die dikwijls, absoluut genomen, duidelijker, welluidender is, en historisch beschouwd, meer in overeenstemming blijkt met den vroegeren toestand der taal, gelijk die zich nog in onze spelling, in onze schrijftaal afspiegelt: laat ieder vogeltje zingen zooals het gebekt is! De onmisbare eenheid van taal is voorgoed gevestigd en wordt door allen gewaardeerd, zij zal door dergelijke nuanceering van uitspraak (of zelfs, tot op zekere hoogte, van woordenkeus) niet in gevaar gebracht worden. »

Uit *Spreektaal en schrijftaal in het Nederlandsch,* door *J. W. Muller.* Tijdschrift « *Taal en Letteren,* » *Zwolle, Tjeenk Willink, 1891.* Afl. 3, bll. 227—228.

Nº 172. « Zuid-Nederland staat in den laatsten tijd te dezen aanzien waarlijk niet bij ons achter: de studie der volkstaal telt daar meer beoefenaars, en is er ook verder gevorderd. Wat kunnen wij Noordnederlanders tegenover deze bedrijvigheid onzer Zuiderbroeders stellen? Zoogoed als niets. « Onze Volkstaal, » het eenige « Tijdschrift gewijd aan de studie der Nederlandsche tongvallen, » is bij gemis aan een voldoend aantal inteekenaars onlangs bezweken, na een kwijnend bestaan van een jaar of acht, waarin met moeite, ondanks de hulp van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde nauwelijks drie jaargangen konden verschijnen. En dat terwijl de bestudeering onzer tongvallen, ook om hun

verval en verbastering, zoo dringend van noode is! De literaire taal, de taal der latere groote dichters en schrijvers moge, uit het oogpunt der kunst beschouwd, hooger staan, hun wien het om de zuivere taalwetenschap, of om de geschiedenis van onze taal en ons volk te doen is, boezemen die « gouwspraken » op zijn minst evenveel belang in. »

Uit *Spreektaal en schrijftaal in het Nederlandsch,* door *J. W. Muller.* Tijdschrift « *Taal en Letteren,* » *Zwolle, Tjeenk Willink, 1891.* Afl. 3, bll. 229—230.

N° 173. « Wat nu de Spectator nog verder « oreert » : « Het feit staat vast, dat de karaktertrekken essentieel verschillend zijn. In Vlaanderen meer eenvoud, in Holland meer gemaaktheid; in Vlaanderen meer geestdrift, in Holland meer degelijke geleerdheid. Ik zou willen zeggen: Vlaanderen is *artistieker* dan Holland. De Vlamingen geven zich meer zooals zij zijn, met hun grooten haat en hun groote liefde, » dat alles moge waar zijn, mits men bij het woord Holland slechts denke aan het land dat den rooden liebaard voert in het gouden veld. En ook kan het waar zijn, dat in *Holland* (altijd in de steden) de meesten beschaafder, meer verfranscht zijn, gladder en formelijker, maar onwaar is het, God dank! dat in *Nederland,* dus ook in Friesland, de meesten gekunstelder en gemaakter, meer verfranscht en gladder zouden zijn. Neen, by it swird fen greate Pier! Wij Friesen, aan deze en aan gindsche zijde van Flie en Lauers, met de eenvoudige, degelijke, gemoedelijke Saksen in Drente, Overijssel en het « furstendom » Gelder, wij Friesen en Saksen zien met minachting neer op de gemaaktheid, de veeltijds slechts oppervlakkige beschaafdheid, de verfranschtheid en de gladheid die velen Hollanders eigen zijn, maar warm kloppen onze vrome, onze troue en eerlijke, ronde en degelijke Friesche en Saksische harten voor de Vlamingen, onze eenvoudige, waarheid en natuurlijkheid lievende, geestdriftige, kunstminnende, alle verfransching verfoeiende Zuid-Nederlandsche taal- en stamgenooten!

En bij velen onzer leeft dan ook de stille hope, dat nog eenmaal, ja hoe eerder hoe liever, die Vlamingen, onder welke velen aangetroffen worden van Oud-Frieschen bloede, met ons één huishouden zullen opzetten, met ons « de lappen bijeen smijten » zullen, zooals in Friesland het zeggen is, opdat hunne frissche, gezonde, echt Dietsche geest ons gemeene Dietsche, Neder-Duitsche, of Nederlandsche vaderland ten goede kome, als een « toongevend » geneesmiddel tegen de heillooze anti-kristelijke, anti-Germaansche, verslappende en verwilderende verbastering (verfransching), waaraan zoovele Hollanders, waaraan in 't gemeen, zoovele on-Dietsche Nederlanders lijdende zijn. »

Uit *Holland niet hetzelfde als Nederland,* door *Jan van Wageningen thoe Dekama. Biekorf, Brugge, Gebr. De Plancke,* 2e jaar, bll. 314—315.

N° 174. « *Bien souvent, ce fut par une espèce d'entrainement, et par la soif de la nouveauté, que les peuples laissèrent tomber en désuétude une foule de mots, dont la valeur était incontestable, et qui ne firent pas toujours avantageusement remplacés. Bien souvent le néologisme ne parvint à s'établir, qu'au dépend de la* clarté, *de l'*énergie *primitive et du* caractère national *des différentes langues.* »

Uit de *Mémoire sur les analogies des langues Flamande, Allemande et Anglaise. E. J. Delfortrie. 1858,* bl. 12.

N° 175. « *Mais si nous n'avons qu'à gagner en les prenant de ce côté pour modèles, espérons que nous ne leur emprunterons jamais le meli-melo baroque de leurs enseignes. La plus petite promenade à travers la ville est à cet égard une source d'aimables réjouissances.*

Quelle rage ont donc nos excellents voisins qui possèdent une langue superbe, aussi riche que la grecque, d'appeler une distillerie distilleerderij? *Passe encore pour* diverse bieren, *mais que dites-vous de la marchande de fleurs offrant aux chalands des* bouquetten? *Du peintre décorateur qui s'intitule fièrement* huis- en decoratieschilder; *du droguiste qui vend sans rire des* droguerijen en eau de Cologne *et enfin de l'aimable modiste, à l'instar de Paris, qui recommande ses* modes en manufac-

turen? *Inutile d'ajouter que j'en passe par douzaines avec la vague souvenance d'avoir admiré naguère au* Binnen-Hof *de La Haye cette perle :* Ministerie van het Interieur ! »

Uit *La Paix. Rédacteur en chef : M. Coomans, représentant. Bruxelles, 17 Oct. 1891, nº 1521. Rotterdam. Croquis d'un passant.*

Nº 176. Dankbaar ontvangen uit Antwerpen :

Bij stolingen : hier hoort men soms zeggen : hij doet dat gestolen, voor : hij doet dat bedektelijk en haastig.

Drage : hier ook zegt men wel : ik wil er geen dragen van hebben.

Grauwwater : Is het woord *kelle* hetzelfde als het woord *kil* of *kiel* dat hier omtrent de Schelde eenen stroomarm beteekent die landwaarts in gaat, zonder uitweg, zoodat hij bij laag getij geheel of half ledig is? — Ook omtrent Nieuw-York is dat woord bekend, getuigends onder andere *Catskill* en *Schuylkill.*

Groene : de Hoogduitschers zeggen : op den groenen twijg komen, voor : voorspoed hebben.

Een weder gelijk eene hoogmis zoo schoon : gehoord te Berchem bij Antwerpen.

In 't lamoen zijn : werken en zwoegen in 't Antwerpsch. Van 's morgends tot 's avonds in 't lamoen zijn = den geheelen dag wroeten. — Is het *lamoen* niet een deel van eenen wagen, en zou dan de spreuk zooveel beteekenen als : ingespannen zijn?

Lappe : zoo heb ik benoordwesten Gent de tong van eenen hond hooren noemen (de uitspraak is zoo iets tusschen *lappe* en *laape*). Het Engelsch *to lap* en het Fransch *laper* zijn daarmeê verwant.

Nº 177. Om nº 162 der *Wetensweerdigheden* van *Loquela* te volledigen :

In zitting van 1ᵉⁿ December 1883 heeft de gemeenteraad van Brugge de volgende fransche vertaling van deze bepaling gestemd :

« *Tous poissons de rivière, des moules, des chevrettes, du hareng, des sardines, de petites plies connues sous le nom de* Plakkers *ou* kleine Jeken, *de petites soles appelées* Mussen, *de petits merlans appelés* Molenaars, *de petites raies appelées* Katterogjes, *des flets, des congres, des charbonniers, des lamies (aiguillats, émissolles, milandres et squales bleus), des grondins, des vives, des chiens de mer, des pastenagues, des lieux salés, des déchets de morue et de* stockvisch, *du poisson sec.* »

Uit *Bulletin communal,* boekd. XXVII, bldz. 492.

Nº 178. « Niet lang geleden ontving ik van eenen schoolopziener het volgende briefje : « De eentonige, ondietsche, eenderluidende uitspraak van *geene kolen, gene koolen* wint meer en meer veld. Daar moet spoedig tegen ingegaan worden, of het ding — gelijk alle mode, hoe onredelijk ook — zet zich voort van school tot school. Laat dus zonder toeven in één boekdeeltje drukken, hetgeen gij daarover vroeger in *De School- en Letterbode* geschreven hebt. »

Dit doe ik thans, en zoo komen de artikels, in 1883 verschenen, eenigszins vermeerderd in het licht.

Als antwoord op het zenden van die artikels, — waar de uitgever eenige afzonderlijke exemplaren had laten van drukken, — kreeg ik verscheidene brieven van Zuid- en Noord-Nederlandsche schrijvers. Het zij mij toegelaten er eenige uittreksels van meê te deelen, tot bewijs dat het vraagstuk van de uitspraak der lange *e* en *o* van grooter belang is dan misschien sommigen zouden denken :

Vanwege Hoogleeraar Dʳ H. Kern :

Leiden, 31 Juli 1883.

« Ik ben het in alle punten met u eens, behalve daarin, dat gij als « Hollandsche » eigenaardigheid aanmerkt iets wat in 't geheel geen « Hollandsch, » maar alleen « Amsterdamsch » en misschien ook « Haarlemsch » is. In Rotterdam en Dordrecht zal niemand van 't volk en zelfs van de beschaafde personen, die aldaar geboren en getogen zijn, het onderscheid tusschen *e* en *ee, o* en *oo* verwaarloozen. Indien de Rotterdammers en de Dordrechtenaren geen Hollanders mogen heeten, wie hebben dan wel aanspraak op dien naam? Het oorspronkelijk Holland is

juist het land van Dordrecht. Ook hier te Leiden — dat toch ook Holland is — maakt het volk onderscheid in de uitspraak. »

Vanwege J. A. M. Mensinga :

Flensburg, 30 July 1883.

.... « Uwe brochure las ik niet alleen met genoegen, maar met volkomene toestemming. De zaak is door u, met tal van gronden en autoriteiten, voldingend beslist. Al wie niet vooringenomen is, moet u toestemmen. De onderscheiding der beide scherplange vocalen van de zachtlange behoort tot het wezen onzer taal, en kan niet zonder hare schade worden weggenomen; de verbanning der scherpe uitspraak is wezenlijk een « taalverloop, » eene verarming onzer taal, die men met magt behoort tegentegaan. Diegenen die daarvoor arbeiden, zijn volkomen in hun regt.

Tot mijn leedwezen zag ik in uw schrift, dat ook in België deze taalverderving begint veld te winnen. Ik hoop en verwacht dat uwe brochure daarop invloed zal hebben; verblijdde mij, ook derhalve, voor de menigte der door u aangehaalde autoriteiten; daarom zal men toch wel eenig respect hebben en voortaan niet meer zoo gladweg de scherpe uitspraak als « onbeschaafd, » « plat, » « gemeen » brandmerken, zooals dat, helaas, in Noord-Nederland algemeen begint te worden. »

Vanwege Dr Johan Winkler :

Haarlem, 30 Juli 1883.

« Met het grootste genoegen en de meeste belangstelling heb ik uw allerbelangrijkste betoog gelezen. Ik ben het in alle deze zaken volkomen met u eens. »

Uit « *Geene kolen, gene koolen.* » *Verschil in uitspraak tusschen de zuivere (zachtlange) en gemengde (scherplange)* E *en* O, *door Jan Bols, briefwisselend lid der Koninklijke Vlaamsche Academie, Pastoor van Alsemberg. — Gent, A. Siffer, Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie, Hoogpoort, 52 en 54. 1891,* bll. V—VI.

TAALWETENSCHAPPELIJKE MINGELMAREN

N° 5. — 1° *Nieuwe boeken.* — Geheel nuttig en merkweerdig voor de klankleer is het volgend werk van H. Sweet : *Elementarbuch des gesprochenen Englisch* (Grammatik, Texte und Glossar). 't Verscheen bij Weigel te Leipzig, ten prijze van M. 2,40.

De boek van Wrede : *die Sprache der Ostgoten in Italien* en is op de hoogte der wetenschap niet.

Men roemt veel het taalkundig onderzoek van Karl v. Bahder : *Grundlagen des neuhochdeutschen Lautsystems.* Het is bewrocht volgens het grondbeginsel van Paul : « De kunstmatige spraak van een uitgestrekt grondgebied, op een zeker tijdperk van hare ontwikkeling, is in dezelfde mate dialectisch verschillend en gekleurd als de spreektaal van een enkel gewest. »

2° *Tijdschriften.* — De *Indogermanische Forschungen* (1 en 2) bevatten o. a. : Lat. *velimus,* Got. *vileima* van Brugmann; — Betonte Nasalis sonans van Streitberg; — Got. *hrot* van Wiedemann.

De *Germania* XXIV n° 2 bevat eenen opstel van Sprenger over Reineke Vos.

3° *Aanteekeningen.* — A. Joos deelt eene schoone navorsching mede over ons werkw. *ein,* hebben : 't is 't Middelned. *eigen,* Angels. *âgan,* Ofr. *âga,* Os. *êgan,* Got. *aigan,* enz. 't En heeft aleventwel geen uitstaans met het Gr. *echoo.* (Kath. Onderw. Dec. '91).

Willem De Vreese doet in 't *Ned. Museum* van 15en October eenen oproep om de wetenschappelijke beoefening der Dietsche taalgeleerdheid in onze gewesten te bekomen.

J. Cl.

Loquela, een blad voor eigenvlaamsche taalliefhebberije en voor eigenvlaamsche taalgeleerdheid. Prijs 2 fr. 50; voor de Heeren studenten 1 fr. 50. 't Gene de *penne* betreft te zenden : *n° 13, in de Handboogstrate, tot Kortrijk;* al 't andere naar den uitgever, ontvanger, enz. *J. Demeester, op de Zwijnsmart, tot Rousselaere.*

De Heeren studenten gelieven den prijs 1 fr. 50 (0 fr. 25 meer als vroeger) na te zien en te vergelijken tegen den bijvoeg van *Wetensweerdigheden* enz. die hun geleverd wordt.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 11, Lente 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANGAANDE *komen.* = Gegaan, gaande komen. — Hij kwam hij daar alzoo ten tienen aangaande. Geh. *Ruddervoorde.*

AANHOUDER, den. = Bijslaper, pol, *concubinus.* — Dat en is heure vent niet : ze'n zijn niet getrouwd, « 't is heuren aanhouder. » Geh. *Reckem.*

AATJE-PAAIS ! = Uitroep als er twee verzoenen, malkaar kussen, kop en kop tegen malkaar loopen, enz. — Aatje-paais ! Was dat ne stuik : hij viel bijkans omverre ! Alla, toe, aatje-paais, en zijt weêre vrienden ! Geh. *Kortrijk.*

Aatje, Kortrijksch voor *aaitje*, is op zijn eigen kus, zoen te zeggen ; en *paais* ook. Z. De Bo, *i. v. Aai.*

BERRIE, de. = Stuk land van eenderhande (welke ?) gedaante. — Op die berrie en he' 'k nog nooit gemist, nog nooit geenen mislukten oest gehad. Geh. *Thielt.*

Ik vermoede dat eene *berrie* een langwerp-vierkantachtig stuk is, gelijkende den bodem van eenen vierwielwagen. Z. De Bo, *i. v. Berrie*, en *Loquela* 1891, blfz. 76, *i. v. Meschberie.*

BESCHARTEN, *beschartte, beschart.* = t'Hoope krijgen, t'hoope scharten, krijgende of winnende vergâren. — 'k En kan 't niet meer bescharten om mijn huishure te betalen. Geh. *Brugge.*

BETERREN, *beterde, beterd.* = Betergen, met een schuimw. *plagen.* — 'k Ben gelijk van 't kwaad beterd om te gaan drinken. Geh. *Brugge.*

BEVATTIG. = Goed van begrijp, vlug van bevattinge. — Dat is een bevattig kind : 't zal zeere leeren. Geh. *Wackene.*

Het w. *bevattelijk* staat bij Kramers vertaald door *intelligent ;* bij ons bediedt dat w. *intelligible*, bevatbaar ; voor *intelligent*, dat al te dikwijls als schuimw. gebezigd wordt, zeggen wij *bevattig.*

BINNEN LICHTE, *binlichte.* = Binnen korten tijd, onverwijld. — Gaat vooren, 'k zal ik-ik binlichte achterkomen. Geh. *Heule* en overal in Vlanderen.

BLOOT. = Enkel, zonder meer. — Hij werkt daar al vier weken voor den blooten kost. Hij en kreeg daar niet anders als bloot water. Geh. *Brugge, Kortrijk.*

BOT, den. = Stoot, hurt, korte tijd, tijdtje. — z'He'n nog nen bot naar Reckem naar schole gegaan, maar ze gaan nu naar Moscroen. Geh. *Reckem.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Bot, botte.*

BREESPEUR, het. = Breedspeurde wagen, breedloop (De Bo). Het w. wordt gebezigd sprekende van breedlijvige lieden. — « Is dat 'n breespeur van e vrommensch ! » Geh. *Kortrijk.*

BRUIDJAAR, het. Z. *Hengstejaar.*

DIENLIJK. = Kunnende dienen, benutbaar. — Is die pot niet dienlijk om er die blomme in te planten ? Geh. *Reckem.*

DJANFELEN, *djanfelde, gedjanfeld.* = Gaan, treden zoo men deur de moze, deur 't slijk doet. — « Komt gij dan bij nachte alzoo naar huis gedjanfeld, als 't geheel den dag gereind heeft ! » Geh. *Wijtsgaete.*

DORSCHELING, den. = Schoof koorn, die uitgedorschen is. Z. *Kantschoof.*

De Vlaming die de spreuke gebruikte, die onder 't w. *kantschoof* vermeld is, wilde zeggen dat hij liever met eene deerlijke jonge dochter trouwde als met eene weduwe.

DRONKENSCHAP, de. = Dronkenheid. — Dat en was maar in dronkenschap gezeid. Geh. *Brugge.*

FLUTSEN, *flutste, geflutst.* = Missen, brodden, met slechten uitval doen. — Beziet ze maar (dié teekeninge) ; dat is met d'hand gemaakt, dat en is niet geflutst. Geh. *Brugge.*

GAAIBERD, het. = Kalleberd, *q. v.*

GAAPKNOK, den, uitspr. *gapknok.* = Knok, hoek nabij den uitgang van de kerke, waar zekere lieden te zamen staan de menschen aan te gapen, te bezien en te bezeggen, die uit de kerke komen, na de goddelijke diensten. — Te Waereghem is er een gaapknok, te Dervichten en is er geen, maar de gapers staan daar in twee reken langst den kerkwegele. Ge zoudt beschaamd zijn als ge erdeure gaat, want elk weet het zijne. Geh. *Waereghem.*

GEBLAZEN. = Onvaste. — 't Panneel van die deure en zit er maar geblazen in : de dieven zou'n 't allichte uitstampen. Geh. *Kortrijk.*

GERUIME. = Ruim, gewillig. — Ge zijt al te geruime : ge'n meugt daar zoo veel geld niet vooren geven. 'k He' geruime 'n halve ure moeten wachten. Geh. *Kortrijk.*

N. N. en N. N. « ein grume ennen dolder pennepisse... eupgesneuckelt. » Kortrijksch handschrift van 1736, dikwijls bij De Bo vermeld, onder andere bij de ww. *Aars, alsan, aver, azijl*, enz.

GEZWIJG, het. = Met een schuimw. *silentie.* — Binst de ure van 't gezwijg en mag er niemand bij gaan. Geh. *Kortrijk.*

GIERIGAARD, den. = Weg langs welken er geen herbergen en staan, ook teersweug, teersweg geheeten. — Als hij naar 't dorp komt, hij komt altijd al den gierigaard. Geh. *Wackene.*

GIJSPE, de. = Scheldw., dat een ondeugend, kwelziek vrouwmensch toegepast wordt. — « 't Is zu'k 'n gijspe van e vrommensche! » Geh. *Wijtsgaete.*

GRONDEN, *grondde, gegrond.* = Verwen met de eerste lage verwe. — Laat die' jongen die deuren gronden. Geh. *Brugge.*

HEMELSCH GEWELD. = Met een schuimw., *force majoor*, Fr. *force majeure.* — Die perelare is ommegewaaid en hij heeft uw dak beschadigd : 'k en moete ik die scha niet instaan, want dat is hemelsch geweld. Geh. *Rousselaere.*

HENGST, den. = Licht schuitje. — Hij vaart op den IJzer, met zijnen hengst. Geh. *Loo.*

Bij Kramers bediedt het w. *hengst* een groot, onverdekt vaartuig.

HENGST *laten, liet, gelaten.* = Ongeschoren, ongesneden laten, de ranken niet scheren. — Het vierde jaar laat men den hommel hengst. Geh. en opgeteekend v. Deken De Bo, zaliger, *Poperinghe.*

HENGSTEJAAR, het. = Het vierde jaar van den hommel. — Het eerste jaar heet Inlegjaar, het tweede Roozejaar, het derde Bruidjaar, het vierde Hengstejaar. Geh. en opgeteekend v. Deken De Bo, z^r, *Poperinghe.*

INLEGJAAR, het. Z. *Hengstejaar.*

INSTAANS. = In te staan, te vergoeden. — Ik zal u mijn vendel leenen, maar als ge 't schendt of kwijt geraakt, 't is instaans. Geh. *Kortrijk.*

KAASBROKKEN, *kaasbrokte, gekaasbrokt.* = Eigentlijk brokken, raspen gelijk men kaas doet; v. d. kwaadsprekende in stukken trekken. — Zij kan somwijlen heur gebuurs wat zitten kaasbrokken, maar 't gene dat ze ervan zegt is algelijk waar. Geh. *Moscroen.*

KALLEBERD, het. = Schuins staande, breed berd aan wier bovenste negge ijzeren pinnen vastgemaakt zijn; op die pinnen zitten houten kallen of gaaien; die kallen bolt men af om prijs, met kleene halfplatte gaaibollen. — In den Keizer staat er een kalleberd. Geh. *Inghelmunster.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Gaaibollen.*

KANTSCHOOF, den. = Schoof van koorn dat op den kant van 't stik gewassen is, gevolgentlijk niet vrij van 't plukken, 't onder de voeten treden, enz. van de voorbijgangers. — 'k He' nog liever ne kantschoof als nen dorscheling. Geh. *Gulleghem.*

KERF, den. = *Anus, podex.* in 't Latijn. — Hij is op zijnen kerf gevallen. Geh. *Heule.*

KERVEKE, het. = Nok, tinte van den pijl, Fr. *le*

coche. — Het kerveke van uwen pijl is te nauwe of de peze is te dikke. Geh. *Heule.*

KETEN, de. = Handsvollen gesleten vlas, die, de wortels vaneen gespreid, de toppen tegeneen rustende, op het slijtstik in korte of lange reken staan. — Het vlas stond in ketens op het stik. Geh. *Wijtsgaete.*

KUTTEREN, *kutterde, gekutterd.* = Kijven, strijen, knoteren. — 't Is eeuwig en ervig kutteren en strijen dat grootvader doet. Geh. *Lichtervelde.*

KUTTERING, het. = Een kleen of oud mensch die kuttert. — Dat leelijk oud kuttering dat 't is! Geh. *Lichtervelde.*

Eene vrouwe die kuttert is *eene (de) kutteringe*, eenen man die kuttert heet men *eenen (den) kuttering;* een kleen of oud mensch *een (het) kuttering.*

KWAKKEBEEN, het. = Jong mensch, die nog niet vast te beene en is, wiens beenen nog kwakken. — Dat en zijn maar jonge kwakkebeenen : 'n loopt er niet achter. Geh. *Brugge.*

LED, het. = Met een schuimw. *graad* van afstamminge. — Ze' vader was, 't zevenste led al, orgelmaker van ambachte, en hij, hij was hij 't achtste led. Geh. *Brugge.*

Of zal men *let* schrijven? Is 't meervoud *leden* of *letten?*

LEGEREN, *legerde, gelegerd.* = Van kinde geliggen, in 't kinderbedde komen. — Ik moste bij 'n vrouwe blijven die gelegerd was. Geh. *Moscroen.*

LEGKIEKEN, het. = Kieken dat gekweekt wordt niet om 't in den pot te steken, maar om 't te laten eiers leggen. — 'k En kweeke geene andere als legkiekens. Geh. *Brugge.*

LEINZELEKKERE, den. = Eigentlijk, een die de leinze lekt; overdrachtelijk hulpe van eenen wagenaar, van een die met de peerden gaat, achterlooper, drevel. — Zijn' broere is linzelekkere tot Jan Vandaele'ns. Geh. *Wijtsgaete.*

« Die leinselekers ein alwaerigh geswaetelt, gepeckt, gefleurt, gereutelt en geveert. » Kortrijksch handschrift, 1736, z. De Bo, *i. vv. Aars, alsan,* enz.

LICHTE, de = Korte wijle, moete. — Loopt ne keer met 'n lichte naar vaders en haalt 'n mate koorn. Geh. *Wackene.*

LILAAK, den. = Syringaboom, *Syringa vulgaris L.* — « Hen he't 't ende van den hof vul lilaak ezzet. » Geh. *Veurne.*

Nil is in 't Persisch de name van 't *Indisch* gewas, dat ons eene welgekende blauwe verwe levert, en dat de Grieken *indikon*, de Spanjaarden, en anderen die 't hen nazeggen, *indigo* heeten. Van dit Persisch w. *nil* komt *nilak*, dat blauwachtig te zeggen is. Het w. is, na verder verloop, *lilaak, lilac, lilas, lila* geworden, dat de name is van een uitlandsch, blauwwendig bloeiend tuingewas. De kleendere lilaakboom heet nog bij onze hoflieden *lilas* of *Syringa Persica.*

LILAAKHAGE, de. = Hage van lilaakhout. — 't Veugeltje zat te schuifelen in d' lilaakhage. Geh. *Veurne.*

LILAAKHOUT, het. = Lilaak, *q. v.* Geh. *Veurne.*

LOMPE, de. = Lomme, loeme (De Bo). — 't Was een lompe in 't ijs, en hij viel derin. Geh. *Lichtervelde.*

LOOCHENEN, *loochende, geloochend.* = Ver-

keerd wijzen. — Die weegschale en loochent nooit. Geh. *Kortrijk.*

MAALJE, de. = Geld. — Hij zal moeten maalje dokken. D. i. Hij zal moeten betalen. Geh. *Kortrijk.*

In 't Fr. zegt men, b. v.: *Avoir maille à partir avec la justice,* d. i.: Met het gerecht eene maalje, eene mijte te splijten of te verdeelen hebben.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Malie* en *dokken.*

MAGER. = Ontverruwd, ontbloot, of schier ontbloot, van de verruwe die op iets gelegen heeft. — De deure stond zoo magere dat de verruwe er bijkans al inschoot. Geh. *Brugge.*

NUCHTERSCHAP, de. = Nuchterheid. — Had hij dat in nuchterschap gezeid, 'k zou 't kwalijk genomen hebben, maar de man was zat! Geh. *Brugge.*

ONNOOZEL. *Loquela* 1890, blfz. 54. — 't Hadde eene hagelvlage gevallen in den tijd dat de perelaars in bloeie stonden: « De blommen gingen al onnoozel geslegen zijn en niet bekwame om te spennen. » Geh. *Rousselaere.*

OOGSKE, het. = Tijdeken slapens. — 'k Ga algelijk een oogske doen, eer ik voortwerke. Geh. *Wackene.*

OORDTJE, het. = Letje, tijdtje, met twee schuimw. *momentje, pooizeke.* — Wacht 'n oordtje: 'k ga gaan komen. Geh. ———— ?

Vrglkt De Bo, *i. v. Oord.*

OP DE BEETE. = Met een taai Fr. schuimw., *op het punt*, Lat. *in eo ut.* — Ik stond lijk op de beete om die arme menschen te gaan helpen. Geh. *Brugge.*

Wat de *beete* is staat bij Kiliaen, De Bo en anderen.

OPPRIKKELEN, *prikkelde op, opgeprikkeld.* = Fijn, scherp, *à quatre épingles* optooien. — Ze stond gisteren weêr al opgeprikkeld met eene splenternieuwe mutse, waarder een geheele hoop blommen in zaten. Geh. *Heule.*

« M'es nu blicksteers preus met 'lammië, ast mé en tackuyt tackin gekerfitelt batteleûllie getoomt es, en mé sin festeine batien en splinter splanter nieuw hagkeirelke eup geprikkelt es. » Kortrijksch handschrift 1736, z. De Bo, *i. vv. Aars, alsan,* enz.

Dat is, in duidelijker spellinge: Men is nu bliksteerts (bliksems) preusch met 't lammeje ('t lammeke, 't kindtje), als 't met een tak-uit tak-in gekerfijteld (*dentelé*) *batte-l'œil*-eje (fransche mutsgedaante, wier gekerfijtelde pijpen *battent l'œil,* d. i. voor de oogen hangen) getoomd is (*coiffé*), en met zijn *fustainen* (*futaine,* bombazijn) baaitjen en splinter-splanter nieuw nachtkerelke (slaapcapotje) opgeprikkeld is.

OPZEGGEN, *zei op, opgezeid.* = Laten varen, laten voorbijgaan, laten voorbij zijn. — Als me 'n keer Paaschen opgezeid he'n, 't is ton te late. Geh. *Brugge.*

OVERBRIEVEN, *briefde over, overgebriefd.* = Van den eenen aan den anderen, van de een' plaatse naar eene andere, bij middel van eenen brief, bekend maken, overdragen. — G'hebt er altijd die gereed zijn om 't over te brieven, als er iemand entwat mispekkeld heeft. Geh. *Brugge.*

OVERKLAPPEN, *klapte over, overgeklapt.* = Overdragen. — Als ik te late inkome, je'n moet 't gij seffens niet gaan overklappen. Geh. *Brugge.*

PAASCHKOEKE, den. = Groote koeke, koekebrood, dat te Paaschen gebakken wordt. — Hij is zoo goed en zoo brave: hij heeft een herte gelijk ne paaschkoeke. Geh. *Heule.*

PEERDEWERK, het. = Werk dat met behulp van peerden gedaan wordt te lande. — Als het koorn in is, ton zal 't peerdewerk gaan beginnen. Geh. *Veurne.*

PEKAALDE. = Alen, aren, auwen dragende, die gebogen hangen, die eene pekke gelijken, pekveerdig zijn, naar de pekke verlangen, zoo gezeid. — 't Koorn is pekaalde, 't is zoo naar rijpe. 't Koorn moet af, 't is pekaalde. Geh. *Wijtsgaete.*

PEUREN, *peurde, gepeurd.* = Zuiveren, kuischen, door afzonderinge van de onreinigheid die iets, b. v. zaad, bevat. — Ze zijn bezig met zaad te peuren, om 't morgen te zaaien. Geh. *Wijtsgaete.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Peuren, puren.*

PLUIMEN, *pluimde, gepluimd.* = Kwaadsprekende bezeggen. — Ze pluimden hem daar dat hij noch scheutel noch lepel meer en ha'. Geh. *Inghelmunster.*

POOIE, de. = Poge, poginge. — Men kan daar niet aan geraken zonder pooie te doen. Ge moet pooie doen om te kunnen toekomen. Geh. *Wackene.*

PROESTEN, *proestte, geproest.* = Eigentlijk niezen, wordt oneigentlijk van een ongerust, knagend geweten gezeid. — Mijn' conscientie proest! Geh. *Moscroen.*

RAVE, de. = Een vrouwmensch die raaft, ravelachtig is, snijdig achter den kost. — Dat was een rave van een wijf! Geh. *Veurnambacht.*

REKARME. = Met alle geweld. Z. De Bo. — Die drachtbuizen (Fr. *drains*) loopen rekarme. Geh. *Thielt.*

ROOZEJAAR, het. Z. *Hengstejaar.*

SCHELDEN, *schold, gescholden.* = Leelijk, onteerend zijn om hooren, om verweten te worden. — 'k Wilde dat ik boete krege: boete en scheldt alzoo niet gelijk kot. Geh. *Ruddervoorde.*

SJOEP, den, *sj* uitgespr. gelijk Fr. *ch*, korte *oe.* = Toep, top, uiterst en bovenst ende van eenen boom. — De sjoepen zijn al verkocht. Geh. *Helderghem* en ommelands.

Vrglk Kiliaen, *i. vv. Sop, top, tsop;* Schuermans, *i. vv. Sop, tsjop, tsop, top;* De Bo, *i. vv. Toep, top;* het Hoogduitsch, *i. v. Zopf.*

Van dit eigen Germaansch w. hebben de Fr. hun *toupet* gemaakt.

SLAKKEBAKKEN, *slakkebakte, geslakkebakt.* = Slakken en bakken, niet meer stevig en vast zijn. — Met den winter zal 't werk weêr al gaan slakkebakken. Geh. *Brugge.*

SNERVEN, *snerfde, gesnerfd.* = Snerpen. — Pijne... dat ik in mijnen nekke gesnerfd was van 't zeer. Geh. *Brugge,* buiten.

SNIJDIGHEID, de. = IJver, Lat. *ardor, acies.* — Als gij ze ('t werkvolk) nen dreupel geeft, ze zijn vol snijdigheid. Geh. *Merckhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Snijdig.*

SPOELE, de. = Scheldw. tegen een verstandeloos mensch. — o Gij onnoozele spoele, zwijgt! Geh. *Harlebeke.*

SPOOKSULFER, de. = Sulfer die spookt, poeft, als men ze in brande wrijft. — De spooksulfers betalen rechten in Vrankrijk. Geh. *Reckem.*

STERRELINGE. = Rechtuit, zonder ommekijken. — Ge moet daar sterrelinge naartoe gaan en niet benauwd zijn. Geh. *Eessen.*

STOFKULTE, de. = Kulte, vodde, slunse, om het stof te weren. — En smijt die oude voeringe niet weg : ze kan dienen om der stofkulten van te maken. Geh. *Sint-Winoos-berghen*, in Fr. Vl.

Vrglkt De Bo, *i. v. Kulte.*

STUIPEN, *stoop, gestopen.* = Doodgedaan worden, Latijn *occumbere, occidi.* — « 't Gaan veel zwijns stuipen, met den aanstaanden kerstdag. Van nu voortaan 't gaander vele stuipen. Dat er maar vele en stuipen en dat ze ons maar pooten en ooren en bringen. Al de zwijns gaan moeten stuipen : 't begunt te vriezen in den bak, en ze'n vetten ton niet meer. » Geh. *Sweveghem.*

De dichters zouden dit schoon beeldend woord kunnen aanwenden om edeler sterven af te malen als dat van onze algoede zeugen en bargen ; b. v. :

> Nooit heeft hij slaafsch voor 's vijands voet,
> kusveerdig, neêrgekropen ;
> maar, vrij en blij, vol mannenmoed
> en 't zweerd in d'hand, gestopen !

TEERSWEG, den. = Gierigaard, weg langs welken de teerzen, d. i. de gierigaards gaan, om in de gelegentheid niet te komen van ievers te moeten eene pinte bier koopen. Geh. *Heule, Cuerne, Kortrijk.*

Te Kortrijk wordt het w. *teers* gesproken als of er *teis* stonde ; en eenen Kortrijkschen *teersweug* hebbe ik door *rue Theys* vertaald gezien, als of *Monsieur Theys* ievers een vermaard man ware, in de geschiedenisse van Kortrijk !

TESTEN. *testte, getest (het eenszelven).* = Gewend maken. — Hebt gij 't u daar kunnen testen ? Ik heb er mij gauw getest. Geh. *Helderghem* en ommelands.

Vrglkt *Schuermans, i. v. Tessen,* en De Bo, *i. v. Teste.*

TJOKKELIEREN. *tjokkelierde, getjokkelierd.* = Moeite, poge doen. — Hij zal hij tjokkelieren en draaien tot dat 't gaat. Geh. *Inghelmunster.*

De Bo heeft dat w. en boekt er den eigentlijken zin van, met voorbeelden.

TOESCHRIJVEN. *schreef toe, toegeschreven.* = Beloven bij geschrevene oorkonde, bij geschreven uitersten wille. — Dat huis, waarin dat ze weunt, is heur toegeschreven van heur' meesteresse, naar heur' dood. Geh. *Kortrijk.*

TUKKER, den. = Pensejager, laveier (De Bo). — De gendarms hebben daar nen tukker geschoren. Geh. *Maria-Lierde.*

ULIEDEN. = U. — « M'nheere, ik komen naar ulieden om troost. Als ik het van ulieden niet en krijgen, waar moet ik gaan ? » Geh. *Brugge.*

VEREEREN, *vereerde, (vereerd met den weg).* = Uitgeleed doen. — 'k Ga u 'n ende vereeren met den weg. Geh. *Heule.*

VEREUVEREN, *vereuverde, vereuverd.* = Hoogmoedig worden, preusch zijn. — Ge'n moet de kinders niet loven daar ze 't hooren : ze vereuveren daarin. Dat hij 't wiste dat ge dat goedkeurt, hij zouder in vereuveren. Geh. *Wackene.*

VERHEBBELIJKEN, *verhebbelijkte, verhebbelijkt.* = Verbeteren van gezondheid, na eene ziekte. — 'k Ben stijf verhebbelijkt in veertien dagen. Geh. *Brugge.*

Bij De Bo heeft *verhebbelijken,* met den zin van hebbelijker, schoonder maken.

VERKERVEN, *verkorf, verkierf, verkorven.* = Opkerven, kerven tot dat het al gekorven is ; ook bedorven, geschonden, beschadigd worden door dien dat er kerven in iets komen. — Ik hebbe al mijnen roltoebak verkorven. Mijn rechtere schoe is geheel verkorven en mijn slinkere schoe kerft ook al een bitje. Geh. *Heule.*

VERZOENEN. Z. *Loq.* 1890, blfz. 56. — 't Geld verzoent den arbeid. Geh. *Kortrijk.*

Anderen zeggen *verzoet* den arbeid.

VLIEGEN, *vloog, gevlogen.* = Niet loodrecht staan. — Die muur (van Sint-Gillis kerke) vliegt. Geh. *Brugge.*

VLUGGE, de. = Het midden. — 't Was in de vlugge van de mart (te Brugge), rechtover 't afgebrand *gouvernement,* dat hij zijn geld gestolen wierd. Geh. *Brugge.*

VOETDONK. den. = Donk, futsel stroo (De Bo), dienende voor die in huis komen om hun' voeten aan af te vagen. — Ge'n moet niet peizen dat ge mij gaat doen dienen voor uwen voetdonk : verre zij van daar ! Geh. *Harlebeke.*

WAARSCHUWEN, *waarschuwde, gewaarschuwd.* = Bedrijvend werkw. — « Ik waarschuwen 't je van te voorings. Ha' je me die zake gewaarschuwd. » Geh. *Brugge.*

WAARZEGGEN. Z. De Bo. — Een battewachter, die moet zijnen dienst doen langs den ijzerweg, van 's morgens ten vieren tot 's avonds ten zessen, iederen keer dat er een tog voorbijrijdt, bekondigt die zake, zeggende : « Ik moete ik hier waarzeggen van 's nuchtens ten vieren tot 's navonds ten zessen. Geh. *Kortrijk.*

WEÊRMARE, de. = Mare die 't weder voorspelt. — Snoeck's Almanak staat alle jare vul weêrmaren. Geh. *Inghelmunster.*

WETE-WEL, den. = Een die den name of de daad heeft van alles te willen weten, van alles onderricht te zijn. — Zwijgt, 't is zo'k ne wete-wel ! Geh. *Harlebeke.*

WIJDSEL, het. = Met een schuimw. *ordinatie.* — Hij heeft gisteren zijn laatste wijdsel ontvangen, en hij gaat morgen zijne eerste Messe doen. Geh. *Brugge.*

ZWEE, de, *-wee-,* uitspr. gelijk *we-* in *weder.* = Zwa (De Bo), zwade. — Het gars lag in zwee'n gemaaid. Geh. *Wijtsgaete.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 12, Oostermaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANKOMEN, *kwam aan, aangekomen.* = Groot worden. — 't Is als de kinders beginnen aan te komen dat m'er nog meest moet vooren zorgen. Geh. *Lichtervelde.*

AL VOOREN. = Op voorbate, bij voorraad. — 'k Bedanke u al vooren, van de moeite die gij wilt doen om dat te achterhalen. Geh. *Kortrijk.*

De Vlamingen weten verschil tusschen al vooren *(d'avance)* en alvooren *(par devant)*; bij 't eerste w. spreken zij *al* en *vooren* vaneen, bij 't andere aaneen.

BAAIEN, *baaide, gebaaid.* = Behendig op iemand den winnenden slag doen, b. v. in 't knikkerspel. — Je ligt gij daar? « Wacht e bitje : me zu'n je daar e kee' gaan baaien ! » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

BEKLEED. = Begroeid, bestaan. — Hij heeft een huis, en een schoon stik land bekleed met terwe en eerrappels. Geh. *Brugge.*

BESTANDSEL, het. = Middel van bestaan, neringe. — 't Is zeker 't zelve bestandsel dat die twee broers boven water houdt. Geh. *Gent.*

BLOOTE, het, *op een bloote staan, stond, gestaan.* = Staan waarder niets en is : beroofd, onvoorzien zijn van alles. — 't Is overmorgen nieuwjaar, wij en hebben geen dreupel morgenwijn in huis : zendt zeere om 'en flassche of zesse porto, anders, als er iemand komt, wij zouden op 'en bloote staan. Geh. *Brugge.*

CAUDAARD, den, uitspr. *koddaar,* stemz. op *-aar-.* = 't Ende naast het lijf van eenen rundersteert, dat met de huid geweerd wordt, door den slachter. Het stuk komt den huidevetter toe, die 't aan de arme lieden verkoopt, welke lieden het bereiden tot voedsel. — « Hij en eet zij' leven geen vleesch, of 't en zij altemets ne caudaar. » Geh. *Kortrijk.*

CAUDAARDETERE, den. = Een die caudaard eet. — Een van die caudaardeters daar heeft het gedaan. Geh. *Kortrijk.*

CAUDARDE, de. = Caudaard. — Caudarde, dat en is geen slecht eten : 't is beter als peerdevleesch. Geh. *Kortrijk.*

Tusschen Lichtervelde en Thorhout staat (of stond) er eene herberge, daar 't was van « In den Kodaert verkoopt men drank. »

DENDELE, den. = 't Ende, 't gat, de klinke (De Bo) van de bolletra. — De bolle daakt den dendele. Geh. *Brugge.*

DJESTENÄRE, den. = Een die djest. — « 'k En houde van geen djestenäärs : g't deure voort ! » Geh. *Sweveghem.*

DJESTEN, *djestte, gedjest.* = Den gek spelen, gebaar maken. — 't Is altijd djesten dat hij doet ; ge'n kunt daar geen gezonde redens uit krijgen. Geh. *Sweveghem.*

DOKE, de. = Wijf, vrouwmensch, verkort uit Judoca, Judoke. — 't Was daar nog eene oude doke of twee, die 't lijk waakten. Geh. *Cortemarck.*

DOODBIJZEN, *bees dood, dood gebezen.* = Bijzen ter dood toe : met een geweldig bijzen, met eenen fellen bijs, dood en stille vallen. — « 'k He' gepeisd dat da' weêre 'em ging doobijzen. » Geh. *Heule.*

DOOLKRUID, het. = Kruid dat van zulker kracht is, zeggens het Volk, dat al die erop komt te terten verdolen zal. — « Onnoozele vint : he'-je op doolkruid getorten de', dat gij den weg niet gevonden en hebt ? »

Vrglkt hetgene onder 't w. *Elf* staat.

DORF. = Dierf, dorst, durfde. — En hij en dorf mij tochs niet genaken. Geh. *Gent.*

DUISTEN. = Duist, duizend. Z. *Kaad.*

DUL. = Aardig, mal, dwaas. — Achter geld gaan voor iemand vreemds, dat is nog al dul. Geh. *Eerneghem.*

EENDLIJK. = Eenlijk. Z. De Bo, *i. v. Eendelijk.* — « Hij wierd daar in 't pittje van de' winter, 's navens late, met vrouwe en kinders, van z'n huismeester up strate gezet : zijn da' geen eendlijke dingen ? » Geh. *Brugge.*

ELF, den. = Kabouterman, kwelgeest. — « Boer Jan ze' knecht heeft t' verleê weke wel tien uren omme van zijn huis geleed geweest, door den elf. » Geh. *Sleydinghe.*

Van den elf geleed zijn heet men elders op doolkruid getorten hebben. Ik wete iemand die een geheelen voornoene besteedde om eenen brief in de post te steken, geen twee straten verre van t'zijnen, en hij doolde nuchters monds tot dat 't noene was : hij was van den elf geleed, hij had op doolkruid getorten.

Vrglkt hetgene onder het w. *Doolkruid* staat.

FABELA, den, stemzate op *-la.* = Deel van de vrouwenmutse dat al achter, van 't strop nederwaards, den nekke dekt. — Een mutse met een falbelatje, met een fablatje. Geh. *Brugge.*

't Is 't Fr. w. *falbala; furbelow* zeggen de Engelanders.

FABLA, den, stemzate op *-la.* = *Fabela, q. v.*

FALEIE, de. = Paleie (De Bo). — 't Viel 'n g'heele faleie eerde voor zijn' voeten. Geh. *Veurnambacht.*

Ingaande *p* = ingaande *f.*

FEBBEKE, het, stemz. op *feb-*. = Truntje, kwezelke. — Die twee gezusters zijn twee voorzichtige febbekes. Geh. *Antwerpen.*

GRIELEN, *grielde, gegrield.* = Bedeeld, beschaard worden met lekkerding, b. v. op Sint Martensdag. —

Allerheiligen,
Allerzielen,
die niet en vast
en zal niet grielen.

Geh. *Antwerpen.*

GRIJZELDE, de, stemzate op *-zel-*. = Verdrietig, kriepachtig, klaagziek vrouwmensch. — Ge zoudt u aan de katte geven, als ge met zulk 'n Grijzelde gescheuteld zijt! Geh. *Brugge.*

HÄRIKADÄRI. = Hier en daar, hoop over soop, 't een deur 't ander. — « 't Ha' gebrand, en al 't huisgerief lag daar härikadäri op het hof. » Geh. *Wackene, Kortrijk.*

Z. *Verhœrikadœriën.*

HEILEN, *heilde, geheild,* uitsprekens *hei'en.* = Heelen, z. De Bo, 1e uitgave 1467b, en *Loquela* 1891, hlfz. 73. — « In nen nieuwen oven en kan men zoo maar seffens niet gaan bakken : 't gewelfsel en de vloer moeten al langerhand gedroogd en veerdig gemaakt worden : dat heet men hei'en. w'Hemmen drij dagen in onzen oven moeten vier maken, om hem te hei'en. » Geh. *Mazel,* anders *Maxenzele.*

HERINNERNESSE, de. = Geheugen, herinneringe, met een schuimw. *memorie.* — « 'k En he'n daar geen herinnernesse van. » Geh. *Brugge.*

HIJTSE, de. = Hijse (De Bo). Z. *Trijtse.*

HOEKS-SNOEKS. = Hoekte-snoekte (De Bo), ongeschikt. — Dat lag al hoeks-snoeks in mijne' pandere. Geh. *Avelghem.*

HONSEN, *honste, gehonst.* = Ronsen (De Bo), mooschen, pudderen. — Wat hoore ik hem daar altijd honsen en kronsen op de' zoldere? Geh. *Veurnambacht.*

Vrglkt *hreiger, heiger, reiger : hr* = *h* = *r?*

HORLOGEGEZICHTE, het. = Keeroogde, scheel gezichte. — Wie zouder zulk een horlogegezichte willen? Geh. *Gent.*

De slingerschijve van sommige oude uurwerken verbeeldde een aanzichte, met oogen die weg ende weder keerden.

IJFENAATJE, het. = Gierig, nauwgezet, neetachtig vrouw- of mannemensch. — « Zwijgt, 't is zu'k 'n ijfenaatje van e veintje, van e wuvetje! » Geh. *Brugge.*

Niets en belet er van 't w. ook *nijfenaatje* te spellen. *Nijferen, nijfelen, nijfen* zijn bestaande werkwoorden, die al in den grond *nijpen* bedieden.

IJfenaatje = *nijfenaatje* = *nijpe-na-tje?*

Heeft die gisse eenigen grond, dan is een *nijfe-na,* of *nijpe-*

na een die *na,* die *na*uwe, die al te nauwe pleegt te *nijpen;* een *genijpig* (De Bo) mensch, een *nijpe-de-vijze?*

Mevrouw de Aapinne hiet *Rukenau,* in Reinaert de Vos; bij ons zou zij een *rieke-na,* een *riekenaatje* zijn.

KAAD. = Kwaad, erg, boos. —

Zweren zijn ka' puisten :
van een' ge krijgt er duisten.

Geh. *Kortrijk.*

Kiliaen kent het w. *kaad,* dat hij *kaet* spelt en door *stercus,* (drek) *oletum* vertaalt. « Van daar, » zegt Halbertsma, *Lexic. Fris.,* « komt het w. *bekaden, bekaaien, bekaaid.* » Bij ons is *bekaaid* uitvallen en, met oorlof, *bescheten* uitvallen, mislukken, 't zelfste.

KABASHOFKEN, het. = Hofken buiten stad, dat men bij dage bezoekt, en dat niet ingericht en is tot vernachten. — Hij is 's zomers den ganschen dag op zijn kabashofken. Geh. *Antwerpen.*

KALLE FOKKE, de, stemz. op *-fok-*. = Puppe van lappen en vodden gemaakt, gelijk men er te lande, en bij de arme kinders in steê, tegenkomt. — Ze is weêr al bezig met een' Kalle fokke te maken. Geh. *Kortrijk.*

De stemzate wijst dat het w. *Kalle (Katharina)* hier geldt als eigenname van de fokke of puppe. Vrglkt *Kalle puppe, Pietje veugelke, Jan bul,* enz. Om die reden en drukke ik de ww. *Kalle* en *fokke* aan malkaar niet.

KANT, het. = Geweld, kracht, met een schuimw. *effect.* — « 't Kant da'-je geeft en wringt niet, Pee! » Geh. in 't bollespel, *Hoogleê.*

KARN, den, « meervoud *karnen,* verkleenw. *karntje.* = Kerf, kertel, Fr. *dent, entaille.* — De karnen van een planteblad. » Geh. v. Deken De Bo, zr, *Veurnambacht.*

KARNEN, *karnde, gekarnd.* = Karnen, karns maken, met karnen, karns voorzien, in karnen, karns doen, leggen, snijden, kertelen, kerven. — « Fijn of grof gekarnde bloembladeren. » Geh. v. Deken De Bo, zr, *Veurnambacht.*

KARN UIT, KARN IN. = « Kerf uit, kerf in. — Een halskraagje karn uit, karn in. » Geh. v. Deken De Bo, zaliger, *Veurnambacht.*

KLEM, den. = Klinke (De Bo) *tetanos.* — « Zwicht een peerd van de koude, als 't wonden heeft : het zou kunnen den klem krijgen. » Geh. *Coyghem.*

Vergelijkt *klem, mondklem,* bij Kramers.

KOBBEVLIEGE, de. = Roodbalgde, bloedzat zomervliegske, dat, met zijn opgezwollen achterlijf, eene kobbe gelijkt. — 't Is een kobbevliegstje : vang'et en doet 't dood! Geh. *Brugge.*

KOPPEN, *kopte, gekopt.* = Pronken, koppig zijn. — Ja maar, 't en valt hier niet te koppen, peis-je! Geh. *Brugge.*

KOUDELIJK. = Min als *koud,* meer als *koudachtig.* — Die kamer is toch zoo koudelijk, met al die deuren daarin. Geh. *Helkijn.*

KRAPPIG. = Scherp, ruw, onder den tast. — Hoe is 't met de tonge? « Altijd nog 'n bitje krappig. » Geh. *Couckeldere.*

KRIEKELARE *zijn, was, geweest.* = Hulpe gevraagd worden. — Ik hebbe geheel mijn leven kriekelare geweest. Geh. *Kortrijk.*

't Was een rijke mocie, die dat zei, en ze had zeer dikwijls binst haar leven hare arme neven en nichten geholpen. Elk kwam op tijd en stond moeiewaards, om... krieken te plukken.

LAMOERZEN. *lamoersde, gelamoersd.* = Lamoeren, lamoezen. — « Ik he' mijn hondtje gelamoersd, en 't hee' mij gebeten. » Geh. *Meulebeke.*

Vrglkt *Loquela* 1891, blfz. 75, *i. v. Lamoeren.*

LANGE DIJSENDAG, den. = Vergelijkw. tegenover een langstaltig mensch. — « Is da' ne lange vint : 't is lijk langen Dijsendag! » Geh. *Ichteghem.*

Welk een van de Dijsendagen de lange Dijsendag heet, dat en wete ik niet. Wie weet het?

LANTERFAAIE, de. = Traag, lui vrouwmensch. — « Dat is ne keer 'n lanterfaaie! » Geh. *Hoogleê.*

LEITE, de. = Lente (De Bo) : in 't vrouwgeslachte, 't gene bij De Bo, in 't mannelijke, een leiten, een leiti (leiting) heet. — Ziet ze daar komen, die leite van dat vrouwmensch! Geh. *Audenaerde.*

LEKELING, den. = Geleekte, afgedrupte kleene hoeveelheid. — De vloer ligt vul lekelingen van was. Geh. *Coyghem.*

LIJTSE, de. = Hijtse, hijse (De Bo). Z. *Trijtse.*

Waarschijnelijk zal *lijtse, lhijtse* geboren zijn uit het aankleven van de *-l* van *al* met de volgende *h-*, in den zeg : « 't Zijn *al hijtsen* en trijtsen, » misverstaan : « 't Zijn *al lijtsen* en trijtsen. »

LOOS. = Las, leesde. — 't En warender maar twee die *loozen*. Geh. *Thielt.*

LUIZEN, *luisde, geluisd.* = Luischen, luizen, loezen (De Bo). — « 's Zomers, ze gaan hulder da' gaan luizen, in 't boomforeest. » Geh. *Iseghem.*

Daar was sprake van gasten die, zoo lang als zij waren, daar gingen liggen en noenstonden tusschen de boomen.

MARULLE, de. = Kaartspel dat elders *mariage* heet. — Wat gaan wij spelen : de marulle? Geh. *Hoogleê.*

MIKKE, den. = Wikkel, gisse. — Hij heeft dien voorraad kolen gekocht bij hoope en bij mikke. Geh. *Eerneghem.*

MINGELDEMANGELE. = Al dooreen, hoop over soop. — 't Ligt hier weêrom al mingeldemangele! Geh. *Hoogleê.*

ONTIJD, den. Z. *Ten ontije.*

OPGELONGEN. = In water opgelost, verdund, uitgelangd. — Suiker opgelongen in louter water. Geh. *Gent.*

Opgelongen verraadt een werkwoord *oplingen, oplengen, oplangen,* dat ik niet gehoord en hebbe ; den verleden tijd (long op, lengde op?) en hoorde ik ook niet.

OPSLAAN, *sloeg op, opgeslegen.* = Verergeren, toenemen. — Hoe gaat 't met uw' vallinge? Ja, ze is weêr opgeslegen, sedert acht dagen. Geh. *S.-Lodwijks, onder Deerlyk.*

REEDEN, *reedde, gereed.* Z. De Bo. Het w. dient

ook als men van sterfhuizen, nalatenschap, spijsbereidinge spreekt, enz. — Wie is er hier belast met dat sterfhuis te ree'n? Paling reedt zijzelven. Geh. *Handsaeme.*

ROKELSTOK, den. = Stok om den oven te rokelen, ovenstake, ovenkodde.

Eene Aprilsche pote
is een Meische rokelstok.

Geh. in Oost-Vlanderen, door j^hr Ph. Blommaert, en overgedrukt uit zijn handschrift.

RUIDE, de. = Kluit, fak eerde. — De jongens waren bezig met smijten naar m'kaar, met ruiden. Geh. *Oost- en Westvleteren.*

SCHERFELKE, het. = Schelferke. — Iederen keer dat ik vage komender scherfelkes steen van den vloer. Geh. *Sweveghem.*

SCHERP. = Helder blinkende, stralende. — De mane staat scherp van den avond : 't gaat vriezen. Geh. *Brugge.*

SCHICHT, den. = Strekkend, niet gebogen deel van wederkanten het peerdijzer, Fr. *éponge.* — « Alle twee de schichten van het peerdijzer zijn gesprongen, tusschen den tweeden en den derden nagele. » Geh. *Eerneghem.*

Een Kortrijksche hoefsmid, daarover geraadpleegd, zegt dat hij geen Vlaamsch w. en weet om *les éponges* van een hoefijzer eenen name te geven. De *schicht* is bij hem het straal, *la fourchette* van den hoef. Waarom en zouden de deelen van 't hoefijzer die langs *den schicht* van den hoef liggen *de schichten* niet geheeten worden?

SCHIETEN, *schoot, geschoten.* = Weven, de schietspoele werpen. — « Hoor-je mij' vader schieten? » Geh. *Coyghem.*

SCHUIFELBOUT, den. = Scheuvelbout, scheuvel (De Bo). — « Ge zijt ne schuifelbout : vertrekt van hier! » Geh. *Harlebeke.*

SLIJSE, de. = Vrouwmensch, met verachtinge gezeid; bijkans zoo erg als *slunse*, erger als *sloore.* — Gij leêge slijse, dat ge zijt! Geh. *Hoogleê.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

SPEEKHAMER, den. = Hamer om te speeken, om speeken in de bosse van 't rad te slaan? — Twintig avegeers en sergeanten, en drie speekhamers. Geh. *Sinte-Kruis-Maele, bij Brugge.*

Avegeer, z. De Bo, *i. v.*; Kramers, *i. v. avegaar; sergeant,* in 't Fr. *serre-joint,* klemhaak, lijmtange, bij Kramers ook « sergent. »

STAAN, *stond, gestaan, op.* = Bij openbaren koopdag instel geboden of laatst gehoogd hebben op iets. — Karels huis hangt in de belle; 't wierd zaterdag ingesteld : 't is Jan Coomans dieder op staat. Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Belle.*

STRENSE, de. = Stresse (De Bo), verwarde, vernestelde zake, ruize, moeienisse, nopens geld, onvrede of anderszins. — « Dat zijn daar al strensen, in dat huis : ze'n zullender nooit deure geraken; 't en is geen aankomen aan! » Geh. *Kortrijk.*

SWÄTEL, den. = Hagemake (De Bo), *Curucca garrula*. — « 't Weunt ne swätel in d'hage. » Geh. *Gulleghem*.

TEN ONTIJE. = Ten ontijde, buiten den anderszins bestemden en bepaalden tijd, tusschen de uren, als men moete heeft, als men geen ander werk en verlet. — Zij kan ten ontije nu en dan nog een paar kousen breien. G'en moet u niet haasten, doet dat ten ontije, doet dat in de schofuren, in de noenstonden. Geh. *Audenaerde*.

TIENDUISTER, den. = Vrechtwagen met 10.000 k. (b. v. kolen) gelaan, op den ijzerweg. — 'k Ga nen tienduister gaan lossen. Geh. *Eerneghem*.

TIMPEL, den. = Tippel, toppel, hoogste spitse van eenen gevel. — Hij zoude e kee' moeten van den timpel speerzen ! Geh. bij 't opzetten van den geveltop van 't gouwhof te *Brugge*.

TJINGELEN, *tjingelde, getjingeld*. = Afbieden, dingen onder 't koopen. — Hij en is geen goe koopman : hij en kan niet genoeg tjingelen. Geh. *Eerneghem*.

TRIJTSE, de. = Trijse (De Bo). — 't Zijn al hijtsen en trijtsen ! Geh. *Inghelmunster*.

TRIPOTIJZE, de. = Naam van een ingebeeld of waar geweefsel, dat men zegt meêgebracht te hebben, als de kinders onbescheidene en nieuwsgierige vragen doen : b. v. als moeder van de mart komt : — Moeder, wat voor een kleed hebt gij meê voor mij ? Een van

Engelsche tripotijze,
den derden draad zijde.

Geh. *Haringhe*.

TWIJFELLOT, het. = Bij de krijgslotinge, een lot waarbij men niet vaste deruit of derin en is. — « Is Jan deruit ? 'k En weten 't niet : hij heeft 'en twijfellot. » Geh. *Brugge*.

UILSHOL, het. = Hol dat de dekkers, bij middel van hoepels, in 't stroodak maken, om licht en lucht op den zolder in te laten. — Hij stak zijn hand door 't uilshol en hij deed teeken naar mij. Geh. *Lichtervelde*.

UITLIGGER, den. = Lichtschip, Fr. *bâteau-phare*. — Dat draaiende licht ginder is het licht van den uitligger van Wielingen. Geh. *Heyst*.

UITZENDBRIEF, den. = Omzendbrief, Fr. *circulaire*. — Hij heeft uitzendbrieven doen drukken om te laten weten dat hij verhuisd is. Geh. *Rousselaere*.

UITZIEN, het. Z. De Bo, *i. v.* — « Geen werk he'n : 't is 'n uitzien, met vier kleene kinders ! » Geh. *Brugge*.

VERHALEN, *verhaalde, verhaald*. = Achterhalen, inhalen, zoo snel gaan dat men andere die voorengaan nevens- en voorbijkomt. — Daar kwamen twee heeren achter, en z'he'n ons verhaald aan den hoek van Berghe'ns hofsteê. Geh. *Moorseele*.

VERHÄRIKADÄRIËN, *verhærikadæride, verhærikadærid*. = Verhalvezeulen en vereuverleêren, sprekende van schoen. — « Die schoen kunnen wel verhärikadärid zijn, dat ze nog eenen tijd meêgaan. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt hooger 't w. *hærikadæri*.

VLIEGEPIERE, de. = Piere (De Bo) om vliegen te vangen. — Een' vliegepiere is een glazen getuig, dat eenige zoetigheid bevat ; de vliegen vinden den weg om erin, maar niet om eruit te geraken, en zij verzuipen. Geh. *Anseghem*.

VONDEL, den, uitspr. *voengel*, korte *oe*. = Kwa jongen. — « Dat is evvongel van ejjongen ! » Geh. *Poperinghe*.

Vrglkt daarbij 't gene vermeld staat onder 't w. *Vondelbrugge, Loquela* 1888, hlfz. 72.

VOORALEER. = Eer, voor en aleer. Z. *Vooreer*.

VOOREER. = Eer, vooraleer, voor en aleer. — « Hij en zal geen geld hebben vooreer hij zijn lesse en kan. » Geh. *Kortrijk*.

WACHTSTOK, den. = Iemand die thuiswacht. — « Moeder bleef thuis voor de' wachtstok. » Geh. *Brugge*.

WIES, den. = Hond. — Die hond is allemans wies. Geh. *Hamme*.

Bij De Bo staan *wiest, wiestje* en *wiesten* aangeteekend, met den zin van hond, te weten in de kindertale.

De stemme die men gebruikt om eenen hond te roepen, *hws-hws*, anders *wies* of *wiest* uitgebeeld, zal wel de oorsprong zijn van 't w. *wies*, in allemans *wies*.

WIKKEL, den. = Gisse. — 'k En zou zulk goeds niet willen koopen bij hoope en bij wikkele. Geh. *Eerneghem*.

WILSTER, den. = Weister (De Bo). — Ge moet hem 'n bitje zijnen wilster laten. Geh. *Ruddervoorde*.

WULF, den. = Tandbederf, Latijn *caries*. — Suikerbakkers-krijgen den wulf in-hunne-tanden. Geh. *Brugge*.

ZEEKARKOUWE, de. = Zeekarkole (De Bo). — Ze' vader vischt achter krabben en zeekarkouwen. Geh. *Brugge*.

ZEEVERSLABBE, de. = Kwijlebabbe, zeeverlap. — « Doet 't kind z'n zeeverslabbe an ! » Geh. *Brugge*.

ZIELTJESPAP, den. = Koekenpap, met zoetemelk bereid, dien men bij kinderbegravingen ten besten geeft, of plag te geven. — Jantje is naar de begravinge, om te meugen zieltjespap eten. Geh. *Gent*.

ZITTEN, *zat, gezeten, op*. 't En zit niet op. = Hij en kan niet betalen, hij is onvermeugende. — 'k Zou hem betrekken om hem te doen betalen, maar 't en zit niet op. Geh. *Brugge*.

ZUCHTIG. = Ziek. — 'k Ben 't jaar deure altijd ziek of zuchtig. Geh. *Brugge*.

ZWADDERAAR, den. = Een die zwaddert. — 't Is zulk ne zwadderare ! Geh. *Hansbeke*.

ZWADDEREN, *zwadderde, gezwadderd*. = Drinken, zuipen, slempen, zabberen. — 't Is geheele weken drinken en zwadderen dat dat volk doet ! Geh. *Hansbeke*.

ZWARIG. = Zwanger. — 't Is jammer van dat wijf : ze is in zwarigen staat in de Reye gesukkeld en verdronken ! Geh. *Brugge*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

WETENSWEERDIGHEDEN

Bijblad van LOQUELA Oostermaand 1891

Nº 179. « De *Flamands de France*. Het jaarboek voor 1891 van het Vlaamsch Genootschap van Frankrijk *(Annales du Comité Flamand de France, Tome XIX)* is nog op het einde des jaars verschenen bij Bacquet te Duinkerke. Deze keer is het bijzonder belangrijk, vooral voor onze taalvorschers en voor de beoefenaars van de geschiedenis onzer Dietsche letterkunde in het algemeen. Immers naast eenige belangrijke en uitvoerige opstellen op geschiedkundig gebied *(Observations sur l'acte de fondation de l'insigne collégiale de Saint-Pierre de Cassel, suivies de notes biographiques sur les prévôts qui l'ont gouvernée; travail posthume d'Ignace de Coussemaker; — Notice sur une rente de l'hôpital de Selin à Mardyck, par M. l'abbé Théodore Leuridan; — Les Subventions accordées aux littérateurs, aux savants et aux artistes par les Gouverneurs des Pays-Bas au XVII*e *siècle, par Jules Finot; — Note sur le budget de la ville d'Hazebrouck en 1686, après l'annexion française, par M. G. De Groote;* — en *Notice sur l'hôpital Saint-Jacques à Bergues, par M. l'abbé R. Flahault)* — naast deze geschiedkundige opstellen bevat dit jaarboek eene verhandeling over de nog hedendaags in volle gebruik zijnde Vlaamsche spreektaal der stede Belle *(Bailleul* in het Fransch), in Frankrijk, *Département du Nord,* uit de penne des kundigen taalvorschers de *Abbé D. Carnel,* en getiteld *Le dialecte Flamand de France; étude phonétique et morphologique de ce dialecte tel qu'il est parlé spécialement à Bailleul et ses environs* (ook afzonderlik verschenen bij *Bouillon* te Parijs). Deze titel duidt genoegzaam aan, wat daar in deze verhandeling te vinden is. Ik kan daar slechts aan toevoegen, dat het een zaakrijk en uitvoerig opstel is, voor de kennis van onze Nederduitsche gouspraken van groot belang. Opmerkelik en voor een Nederlandsch gezind gemoed verblijdend is het, dat, volgens 't gene in deze verhandeling wordt medegedeeld, de grenzen van het Vlaamsche taalgebied in Frankrijk onveranderd gebleven zijn, sedert *E. De Coussemaker* in 1857 zijn werk *Délimitation du Flamand et du Français dans le Nord de la France* schreef. « *Rien n'y est changé depuis,* » schrijft *Carnel.* Dit blijkt ook uit een kaartje, bij de verhandeling gevoegd, van die landstreek in Fransch-Vlaanderen, waar bijzonderlik de Belsche tongval heerscht, de stad Belle met heuren naasten omtrek, de dorpen Berthen, Sint-Jans-Kapel, Vleteren (Flètre), Meteren, Merris en Oud-Berkyn (Vieux-Berquin) bevattende.

Vervolgens brengt dit Jaarboek ons nog eenen afdruk van een oud Vlaamsch kluchtspel, bezorgd en met een voorbericht en aanteekeningen voorzien, door den *Abbé C. Looten.* Dit « *cluchtspel,* » getiteld *De verheerelyckte Schoenlappers of de Gecroonde Leersse, tot een Vasten-Avont-spel tooneelwys opgestelt,* is van den te recht zeer vermaarden Duinkerkschen dichter *Michiel De Swaen,* volgens *Looten, écrite en vers alexandrins, suivant le système de versification pratiqué par Hooft et Vondel,* en volgens eene aanteekening van de oorspronkelijke uitgave « vertoont geweest op de saele van Rhetorica binnen Duynkercke, in den vasten-avont-tydt des iaers 1688. »

Beide stukken, zoowel de verhandeling over de Belsche spreektaal, als het kluchtspel van *De Swaen* met de aanteekeningen van *Looten,* en tevens eenige Oud-Vlaamsche oorkonden in de verhandeling van *Flahault* over St-Jacob's Gasthuis te St-Winoxbergen, leveren den Nederlandschen taalvorscheren rijke stof op voor hunne onderzoekingen. Met nadruk vestigen wij hunne aandacht op deze geschriften. Ook wijzen wij er met blijdschap op, hoe verdienstelik en met zooveel toewijding onze taal- en letterkunde nog beoefend wordt in deze uiterste westmarke van ons taalgebied, en daar nog leeft en tiert, zelfs onder de ongunstigste omstandigheden, door het

overheerschen der Fransche taal. Dit strekt tot beschaming van hetgene men doet (of beter: niet doet) in zoo vele andere gouen binnen onze eigene landpalen, waar geen strijd heerscht tegen het Fransch als in België en Frankrijk, of tegen het Hoogduitsch als in Noordwestelik Duitschland, maar waar op volkseigen en volksaardig taal- en letterkundig gebied ook weinig of geen leven en vertier is. »

Haarlem, Dec. 1891. JOHAN WINKLER.

Uit *De Nederlandsche Spectator, 16 Januarij '92, nº 3, bij Martinus Nijhoff, te 's Gravenhage.* — Bll. 21—22.

Nº 180. « Laat ons bij Holland in de leer gaan! » (Mac Leod. *Congres van Gent 1891).*

« Ik vrees niet hier neêr te schrijven, » zegt de heer Aug. Gittée in de *Toekomst,* 1892, bl. 22, « dat wij, Vlamingen, ons moeten buigen, zoodra het Hollandsch taalgebruik gesproken heeft.

En, zoo gaat hij op bl. 25 voort, als ik zeg wij, bedoel ik wel meest ons volk, dat van de Hollandsche boeken niet houdt, omdat het ze niet verstaat of verteert, doch ook eenigszins onze ontwikkelden. »

Zoo 't nu waar is, dat wij, Vlamingen, (volgens hetzelfde tijdschrift, 1891, bl. 385), « onze taal over 't algemeen zeer weinig kennen en haar zoo slordig mogelijk schrijven; » dat wij « knoeiwerk leveren, » dat wij « ellendige taal schrijven in boeken, dag- en weekbladen en tijdschriften, » eene taal, « waarvan wij zoo weinig kennen, dat alle beschaafde lieden ons met eene ezelskap naar een hoekje verwijzen mogen; » kortom dat wij « Zuidnederlandsch » schrijven, namelijk een, in vele opzichten, onhebbelijk iets, een gedrochtelijk uitspruitsel des onverstands; » — dan staat ons niets anders te doen, tenzij van ons hert eenen steen te maken, het hoofd in den schoot te leggen en — vrije Vlamingen! — ons het dwangkapotje te laten welgevallen!

Voor die nu nog zouden aarzelen, geven wij ons de moeite van uit *de Roos van Dekama,* eene studie van den heer J. A. van den Bosch, onlangs in *Taal en Letteren* (II, bl. 1—14) verschenen, de vreemde woorden en uitdrukkingen te kippen, welke daar recht charmant in figureeren; wij zijn gepersuadeerd, dat zij na de lectuur van deze serie fransche en andere vreemde expressies, welke als het aroma van deze studie uitmaken, totaal van 't advies zullen zijn van den heer Mac Leod: « Laat ons bij Holland in de leer gaan! » Want al is het hollandsch van sommige schrijvers « een bastaardspraakje geworden, overvloeiende van fransche woorden en uitdrukkingen, » — dat wordt nu eenmaal zoo het gebruik en — buigen moeten we!

Ziehier de belangrijke lijst:

A. — Amusant, auteur, anorganische dingen, antipathie, aesthetisch, abstract, absoluut, autoriteit, het ancien regime, anachronisme, antiek, fijnste aroma.

B. — Het Byrontype.

C. — Zelfstandig centrum, constitutioneel, compleet, contrabande, conventie, *cum suis,* contract, concentreeren.

D. — *(Duitsche aanhalingen van verscheiden lijnen, niet vertaald.)* Dualisme, daemon.

E. — Excepties, epidemische krankheid, exceptioneele.

F. — Figureeren, faits et gestes, fatum.

G. — Gemotiveerd, de genialiteit zijner slimheid, grotesken humor, geobjectiveerd, geblazeerdheid.

H. — Humor.

I. — Elk individu, de idee, ideeën, intrige (sic), intrigeroman, intrigekunstenaar, dat inspireert de idee, intuïtie, illustratie, ideale, bij instinct, idylleachtige samenleving, instrument, identiteit, interessant, individualiteit, illustreeren.

K. — Het karakteristieke, karakteriseeren, kostuum, katastrophe, bonte kaleidoscoop, verdienstelijke karakteristiek.

L. — Lectuur, logisch, litterair kunstgenot.

M. — Metaphysisch oogpunt, mysterieuze natuur, huiselijke metaphysica, van moment tot moment, moment na moment, melodramatisch, moderne.

N. — Nationaliteitsbewustzijn!

O. — Onartistieke, organisch, onpoëtisch.

P. — Phantazie, phantazeert, poseert, practijk, profetie, par acquit de conscience, privilegie.

Q. — Quasi-helden.

R. — Reliquie, de romantiek, reproductie, recensie, respectabel, religieuze zekerheid.

S. — Partij- en secteleus, symphonie, *Schicksaltragödie,* sympathie.

T. — Type, typische beteekenis, tooverformule, *Tugendheld,* typisch-noodwendig, traditie, tragisch genot, totaalindruk.

Als wij daar nu bijvoegen, dat (op 14 bl.) vele van die woorden vijf zes keeren voorkomen, dan zal de *totaalindruk* van onze bijdrage op den lezer wel de volgende zijn :

« Laat ons bij Holland in de leer gaan, » maar — studeeren wij eerst grondig fransch, duitsch en andere talen, anders — kunnen wij de hollandsche schriften « noch verstaan noch verteren! »

Namen, Februari 1892. D. Claes.

Uit *Het Belfort, maandschrift gewijd aan Letteren, Kunst en Wetenschap (6 frank 's jaars). Gent, Drukkerij A. Siffer, 7e jaar, nº 5,* bl. 347—48.

Nº 181. « Een derde en laatste punt. Welk zal het nut zijn van ons werk en van de Idioticons in 't algemeen?...

De Idioticons, die, na korten tijd, voor ieder Vlaamsche streek zullen bestaan, zullen aan al de welmeenende taalkundigen van Zuid en Noord toonen wat schatten er in de volkstaal begraven liggen : duizenden woorden die reeds als dood met een kruisken geteekend stonden, en toch nog alle dagen, levend en frisch, van de lippen des volks rollen; honderden spraakkundige vormen die verloren gezeid wierden en toch met vette letters in de levende grammatica van kind en werkman nog gedrukt staan; duizenden woorden die eene *nuance* bevatten, waarvoor de woordenboeken met hunnen mond vol tanden staan; eene macht van treffende, schilderachtige spreekwijzen en spreekwoorden waar het volk zijnen zegel op gezet heeft, den zegel van eenvoudige poëzie en fijne opmerkzaamheid.

Verwonderd over al die schatten, beschaamd over hunne onwetendheid, beschaamd over hunne vroegere beslissingen, beschaamd over de armoede hunner zoogenoemde algemeene taal, zullen zij zich haasten om te vergaren en hunne fouten te herstellen.

Met liefde zullen zij dan al de Idioticons onderzoeken, en, na alles streng gewikt en gewogen, na het kaf van het graan gescheiden te hebben, zullen zij, door een algemeenen woordenboek, den Nederduitschen taalschat vaststellen.

En dan, dan zal het schreeuwend onrecht ophouden waardoor er vandaag nog zoovelen ons taaleigen als bucht en uitschot aanzien, waardoor er zoovelen in ons taalrepubliek aan de Vlamingen het burgerrecht ontkennen, aan de Vlamingen waar nochtans de Hollander Clignett het volgende van getuigen moet : « Dat zij (de Vlamingen) zich beroemen dat wij de vroegere beschaving van het Nederduitsch aan hunne gewesten te danken hebben, dat bijna alle onze eerste Nederduitsche schrijvers van daar herkomstig zijn, en dat het hunne gewesten zijn, welke de oudste gedenkstukken onzer Tale opleveren. » En, is eens ons taaleigen erkend, zoo en zal geen Hollander meer schokschouderende naar ons mogen luisteren, of minachtende ons mogen toesnauwen : Spreekt Nederlandsch, wij en verstaan u niet.

Dan ook zal onze taal op vaste en onwrikbare gronden gevestigd zijn. Zij zal immers geworteld staan in het herte van 't volk, van het volk dat altijd langs den kant der Klauwaarts stond en altijd staan zal, van het volk dat de spraakmakende gemeente is, van het levende volk dat alleen aan de tale leven geeft.

Dan ook zal er eene nieuwe letterkunde ontstaan : eene letterkunde die de trouwe weerspiegel zal zijn van de deftige volkstaal en die uitblinken zal door bevallige eenvoudigheid, door sierlijke losheid en levendige poëzie, afgeluisterd rond den Vlaamschen heerd; eene letterkunde waarvan de taal niet enkel tot den geest, maar tevens tot het hert en de ziele van 't volk gaan zal; eene letterkunde waarvan de helden niet alleenlijk, gelijk nu, als Vlamingen handelen, maar ook als Vlamingen zullen spreken en dus zullen leven in hun volle leven, in werk en woord; eene letterkunde bij wier lezen des werkmans oog van vreugde schitteren zal, omdat hij

zal kunnen zeggen : die taal is mijne taal, en wat ik spreek is weerdig erkend om in de boeken gedrukt te worden.

Dan ook zal ons volk lezen en veel lezen. En hier haal ik geerne eene oude overlevering aan. De koningin van Saba, om Salomons wijsheid te beproeven, verscheen vóór hem met twee gansch gelijke bloemen : de eene was natuurlijk, de andere gemaakt ; en Salomon moest haar van verre kunnen zeggen welke de natuurlijke was. De wijze Koning wenkte eenen zijner dienaren die kort daarna met eene bie afkwam. Salomon liet het bieken uitvliegen : naar de eerste bloem zag het niet om, maar nauwelijks was 't aan de andere gekomen, of het kroop in haren kelk. Dat is de natuurlijke, zei Salomon, en de andere is gemaakt.

Meest al de boeken die wij nu hebben, zijn ook maar gemaakte bloemen, waar de bie, het volk, geenen honing in vindt, en daarom leest het niet. Maar komen eens de dagen van het rijk der volkstaal, dan zal het volk met drift naar onze boeken vliegen : in die natuurlijke bloemen zal het voedsel vinden en spijze naar zijnen smaak bereid ; het zal ze lezen en herlezen om er tot het laatste druppelken honing uit te putten.

Zet u dan aan 't werk, gij volksschrijvers, en benuttigt die goede gesteltenis van het volk. Vergenoegt u niet meer met het volk door verdichte en zoutelooze verhalen te vermaken, gelijk men een kind met een klaterken paait. Excelsior! Hooger op!... Verlicht, veredelt, onderwijst ons deugdzaam Vlaamsche volk. »

Uit *Rede van den Eerw. Heer Amatus Joos, professor in de Normaalschool te Sint-Niklaas, op de Feestvergadering van 2 Mei 1886. Sint-Niklaas, Drukk. E. Dalschaert-Praet,* bll. 9—11.

TAALWETENSCHAPPELIJKE MINGELMAREN

N° 6. — 1° *Nieuwe Boeken.* — Van Helten's *Altostfriesische Grammatik* wordt nog al streng beoordeeld, omdat zij zoo duister is. Hare weerde vermindert, omdat de geschiedenis der friesche Wetten, tot nu toe, op geen vasten grond en steunt : men kan de gedaanten niet bespreken en onder malkander niet vergelijken, omdat men niet weet uit welke eeuw zij herkomstig zijn.

De volgende woordenboeken zijn verschenen : Bij Hirzel, te Leipzig : *Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch,* door Lexer, prijs 5 M. en te Osterwieck bij Zickfeldt : *Lexikon der niedersächsischen Schriftsteller,* door Eckart, prijs 4 M.

Aangaande de klankleer vermelden wij : *Die Hauptprobleme der Indogermanischen Lautlehre seit Schleicher,* door J. Bechtel, bij Vandenhoeck en Ruprecht te Göttingen, prijs 9 M. en *Klankleer der Limburgsche Sermoenen,* door J.-H. Kern, bij Fock te Leipzig.

2° *Tijdschriften.* — De voorstaanders der gelijkte boektaal meenen dat alle moeilijkheden in de spraakkunst vereffend zijn : uit een opstel van Dr Kollewijn in *Taal en Letteren* kunnen zij vernemen dat wij nog ver van daar verwijderd zijn. De taalgeleerde bespreekt in den numero van 1 Februarij '92 :

De geslachten der zelfstandige naamwoorden in het Nederlandsch.

Het *Tijdschrift voor Nederlandsche Taal en Letterkunde* bevat o. a. eene studie van J.-W. Muller over 't woord *boegseeren* en beoordeeling van J. te Winkel over *Karel ende Elegast,* opnieuw uitgegeven door Dr Kuiper. (X. n° 4).

3° *Aanteekeningen.* — J. Vercoullie schrijft over eenheid van Taal in 't *Ned. Museum* (15 Februarij '92) : Om tot de eenheid te komen moeten wij, volgens zijne meening, de *hegemonie* van Holland (?) erkennen!

In den grooten Woordenboek der Nederlandsche Taal beginnen de jonge taalgeleerden de woorden die in *Biekorf* staan op te nemen.

J. Cl.

Loquela, een blad voor eigenvlaamsche taalliefhebberije en voor eigenvlaamsche taalgeleerdheid. Prijs 2 fr. 50; voor de Heeren studenten 1 fr. 50. 't Gene de *penne* betreft te zenden : *n° 13, in de Handboogstrate, tot Kortrijk;* al 't andere naar den uitgever, ontvanger, enz. *J. Demeester, op de Zwijnsmart, tot Rousselaere.*

De Heeren studenten gelieven den prijs 1 fr. 50 (0 fr. 25 meer als vroeger) na te zien en te vergelijken tegen den bijvoeg van *Wetensweerdigheden* enz. die hun geleverd wordt.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

WOORDENWIJZER

OVER DE TIEN EERSTE JAREN VAN LOQUELA 1881—1891

De Roomsche talmerken wijzen het jaar, de andere de bladzijde.

-A, z. *Keern-*.
-A-, z. *Schetterawetter*.
AAFSCH, X. 1.
-AAIE, z. *Aw-*.
AAIE-MEE, VII. 65.
AAIE-MEIE, VII. 66.
-AALDE, z. *Pek-*.
AAMLOOSHEID, I. 65.
AANBEHOOR, IX. 17.
AANBIJTEN, VI. 17.
AAN DEN HEERD, IX. 89.
AANDRAGEN, VI. 89.
AANGAANDE, X. 81.
AANGEPLAK, IX. 89.
AANHAMEREN, VI. 73.
AANHOUDER, X. 81.
AANJONGEN, IX. 89.
AANKLEFFEN, IV. 25.
AANKOETEREN, VI. 57.
AANKOMEN, X. 89.
AANLANGEN, VI. 73.
AANPASSEN, IX. 25.
AANPLAKKEN, z. *Aangeplak*.
AANSLAG, VII. 17, 33.
AANSLAGBARD, IX. 65.
AANSTOOTEN, X. 65.
AANSULFEREN, IX. 1.
AANTALE, VI. 17.
AANTALEN, VI. 17.
AANVATTEN, IV. 41.
AANVESTEN, X. 25.
AANVOLGEN, X. 73.
AANZATTEN, IX. 1.
AANZICHTE, X. 25.
AANZIENESSE, I. 81.
AANZIJDS, I. 17.
-AAR, z. *Mallik-*.
-AARD, II. 73.
-AARD, z. *Gillew-, zwijn-*.
-AARDE, z. *G'z-*.
AARDEN, z. *Van -*.
-AARDIG, z. *Klap-, mensch-, trouw-*.
AARSLE, I. 1, 6.
-AART, z. *Troeli-*.
-AAS, z. *Koeken-*.
AAS OPHALEN, VI. 81.
AASSLE, I. 1, 6.
AATJE-PAAIS! X. 81.
ACHTERBARD, IX. 33.
ACHTERBLEEVEN, VIII. 17.
ACHTERSCHRIKKELEN, VI. 49.
ACHTERSTEKEN; III. 49.
ACHTERSZINS, IX. 89.
ADDJE, II. 89.
-ADEREN, z. *Kort-*.
-AF, z. *Bek-, boer-, ten eerden-*.
-AFAIREN, z. *Tant-*.
-AFAIRENS, z. *Tant-*.
AFBAKEN, V. 89.
AFBERDELEN, VI. 9.
AFBIJTEN, V. 57.
AFBOOTEN, VI. 49.
AFBUSSELEN, III. 1.
AFDANKEN, VII. 89.
AFDRAGEN, VIII. 81.
AFDRANK, V. 89.
AFDREEGEN, VI. 17.
AFDRINKEN, VII. 57.
AFFUTSELEN, IX. 9.
AFGUWEN, IX. 9.
AFHAGEN, IX. 41.
AFHALEN, V. 9; VII. 41.
AFHANG, VIII. 57.
AFKAMPEN, IX. 73.
AFKAP, X. 65.
AFKRINSEN, IV. 25.
AFKWIJTEN, VI. 73.
AFLEENEN, IX. 81.
AFLEKKEN, IV. 57.
AFLETTEN, VIII. 25.
AFLIGGEN, I. 1, 9.
AFLIGGEN, I. 9.
AFLISPEREN, X. 73.
AFLOESEN, VIII. 33.
AFLUTSEN, VIII. 58.
AFMAGEREN, VIII. 1.
AFMAKEN, IX. 73.
AFMAREIEN, X. 65.
AFMETEN, X. 41.
AF-MIJ TOE-MIJ, IX. 81.
AFPANDEREN, VIII. 17.
AFPIJEREN, IX. 1.
AFPLOTEN, VIII. 49.
AFPRAMEN, VII. 73.
AFRIJDEN, X. 9.
AFROEFELEN, VII. 25.
AFSCHOLEN, VII. 33.
AFSCHOOLEN, VII. 33.
AFSCHRIJVEN, X. 41.
AFSCHUINSCHEN, VII. 41.
AFSLEKKEN, III. 81.
AFSLEPEN, X. 1.
AFSMAKEN, VII. 89.
AFSNUITEN, X. 25.
AFSPICHTEN, V. 25.
AFSTAPPEN, VIII. 73.
AFSTEKEN, VII. 33.
AFSTERVEN, IX. 81.
AFSTREELEN, VI. 81.
AFSUBBELEN, VI. 17.
AFTANDIG, VII. 9.
AFTAPPEN, VIII. 9.
AFTOEPEN, VIII. 58.
AFTOEPINGE, VIII. 58.
AFTOOGEN, VI. 65.
AFTREELEN, VI. 81.
AFTRULLEN, VII. 73.
AFWAKEN, I. 1.
AFWIJK, IX. 33.
AFZET, VIII. 58.
AFZITTEN, X. 49.
AFZWEETEN, VIII. 41.
AKAARDE, VIII. 73.
-AKKERE, z. *Hoen-*.
AKKEREN, I. 9, VIII. 9.
AKKERINGE, IX. 25.
AKSTERPOT, VI. 9.
-AL, z. *Niet op -, regeer-, slok-, weet-het-*.
ALDERHEILIGENDAGE, IX. 49.
ALE, I. 81.
-ALEER, z. *Tot -, voor-*.

ALLAAI, VIII. 58.
-ALLEENE, z. *Bloedziel-, christenziel-, dood-, moedergods-, stakestijf-, stokkeziel-, sullejen-.*
ALLELUIAKOEKE, VI. 25.
ALLEMANDER, VI. 33.
ALLE-RIJSCHE, X. 73.
AL-MEÊ, X. 25.
ALOVERALS, VI. 73.
-ALS, z. *Alover-.*
ALSEFFENS, VII. 33.
ALTHOOPE, I. 1.
ALVOOREN, X. 89.
-AM, z. *Beuter-.*
AMBACHT, VIII. 65.
-AMBACHTEN, z. *Ver-.*
AMEN, X. 33.
AMEN, z. *U of.*
AMPER, VIII. 73.
AMPEREN, VII. 89; VIII. 58.
AN, III. 9.
-AN, z. *Nem-, pak-.*
AND, III. 9.
-ANDER, z. *Mannik-.*
ANDERBEST, IV. 41.
ANDER-END-EENS, IX. 49.
ANDERLIEN, X. 17.
-ANEEN, z. *Rink-.*
ANGENEEZE, VI. 89.
ANGEREEL, IX. 65.
-ANGSTEN, z. *Ver-.*
ANKLAUW, X. 1.
ANNELEG, IV. 81.
ANTHIER, X. 1.
-ANTHIER, z. *Toe-.*
APEBEHENDIG, VII. 33.
-APEGIERIG, z. *Hond-.*
APEJAREN, I. 9.
APOTHEKEREN, V. 25.
-APPEL, z. *Kijk-.*
APPELKUTS, VI. 73.
APPELMAN, VII. 41.
APPELNOORDEN, VI. 33.
ARBEIDELIJK, IV. 81.
ARBEIDERIJE, VIII. 89.
-ARM, z. *Rek-.*
ARME, VI. 73.
-ARME, z. *Een-, rek-.*
ARME-UIT, z. *Den-.*
ARMHERTIG, VII. 33.
ASEM, z. *Over.*
ASEMTOEBAK, IX. 33.
ASSELSTOK, IX. 89.
-ASTER, z. *Schaap-.*
ASTEREEN, VI. 49.
ATE, IX. 1.
-ATIG, z. *Ge-, zuur-.*
-AUWE, z. *Milt-, weegaards-.*
AVEL, VIII. 9.
AVELS, z. *Van avels t'-.*
AVEN, VII. 41.
-AVEN, z. *Boer-.*
AVERLEK, I. 1.
AVEVLUGGE, IX. 81.
-AVOND, z. *En-.*
AWAAIE, X. 49.
AWIERIG, VII. 25.
AZINGE, VII. 41.
B-BRUGGE, IV. 49.
BA, X. 57.
BAAIEN, X. 89.
BAARD, IX. 73.
-BAARD, z. *Pap-.*
BAARD DRAGEN, VIII. 81.
BAARDE LOOPEN, z. *Te -.*
-BAARDEN, z. *Bree-, grim-.*
BAARPAPIER, VIII. 25.
BAARVOETS, X. 33.
BAAS, IV. 33, 47; V. 9.
-BAAS, z. *Sente-.*
BAFEREN, IX. 1.
-BAFEREN, z. *Binnen-.*
-BAFFEN, z. *Binnen-.*
BAFFEREN, IX. 1.
BAGGE, VIII. 65.
BAGGEVEINT, VIII. 65.
BAGINESPELLE, IX. 73.
-BAK, z. *Kwante-, spaars-.*
BAKE, IV. 1, V. 1.
BAKELEBOONE, VII. 33.
BAKELOOS, VI. 73.
BAKEN, IX. 25.
-BAKEN, z. *Af-, slab-.*
-BAKKELEN, z. *Sakke-.*
-BAKKEN, z. *Kalle-, kla-, slakke-.*
-BAKTE, z. *Kalle-.*
-BAKWAGENEN, z. *Toe-.*
BAL, X. 58.
-BAL, z. *Goes-.*
BALIE, IX. 65.
-BALIE, z. *Draai-.*
-BALIEREN, z. *Hutse-.*
BALIERIK, IX. 65.
BALING, VII. 89; VIII. 9.
BALJENIER, VIII. 1.
-BALKE, z. *Hoek-, hoorn-.*
-BALKEN, z. *Op-.*
BALKORSTIGHEID, VII. 41.
BALUTTE, I. 9.
BAMESKLOKKE, IX. 81.
-BAND, z. *Ge-, kimme-, schroo-.*
BANDEN, V. 89.
-BANDEN, z. *Knie-.*
BANE, II. 33; VII. 17.
-BANE, z. *Kels-, melk-, wind-.*
-BANK, *Berrie-, bier-, bosse-, heul-, vate-.*
BANKLOKKE, I. 1.
BANNEELE, VI. 89.
-BANNEN, z. *Uit-.*
BANUTTE, I. 9.
BARBELS, IX. 65.
BARBOETS, IX. 49.
-BARD, z. *Aanslag-, achter-, horre-.*
-BARE, z. *Winkel-.*
BARE, z. *In baren liggen.*
-BARIEREN, z. *Husse-.*
BARM, VII. 89.
-BARM, z. *Zonne-.*
-BARRIËN, z. *Harre-.*
BASSEN, z. *Grollen en.*
-BASSEN, z. *Verhasse-.*
BATE, IV. 1; V. 57; VII. 34.
BATTE, IV. 2.
BATTEPUT, VI. 65.
BATTEWACHTER, VIII. 89.
-BAUTER, z. *Vliegen-.*
-BAUW, z. *Kla-.*
BAUWAARD, IV. 49.
BAVETAARTE, IV. 57.
BAZZEVIEREN, IV. 41.
BE, VIII. 17; X. 59.
BEBIEREN, IX. 2.
BEBLEKKEN, VII. 1.
BEBLENDEMUREN, VI. 89.
-BED, z. *Ge-.*
BEDAGEN, I. 17, 33, 41.
BEDDE, VIII. 89.
BEDDELIJKS, V. 89; VIII. 25; X. 49.
BEDDELINKS, VIII. 25.
BEDEENSTEN, VII. 81.
BEDEI, VII. 81; X. 25.
BEDEIEN, X. 25.
BEDEIENEN, X. 25.
BEDEINZEN, X. 49.
BEDELARE, V. 81.
BEDERVEN, z. *Bedorven.*
BEDEWEGEN, V. 9.
BEDIENDER, IX. 17.
BEDIJZEN, X. 41.
BEDING, X. 59.
BEDINNEN, IX. 33.
BEDORVEN DANS, IV. 1.
BEDRETSEN, VIII. 65.
BEDULLEN, V. 41.
BEÈCHEM, II. 73.
BEEKENEN, V. 1.
-BEEN, z. *Beuger-, geld-, kwakke-, mensche-, op een been staan, velgebeenen.*
-BEENDE, z. *Brak-, velge-.*

BEENEN, z. *Botten en.*
-BEENEN, z. *Mingel-.*
BEER, I. 17.
-BEESTE, z. *Maand-.*
BEESTENBOCHT, VII. 89.
BEETE, z. *Op de.*
-BEETEL, z. *Goeze-.*
BEÊWEGEN, VII. 1.
BEFRUIT, VII. 89.
BEGAAIEN, X. 25.
BEGADEN, X. 17.
BEGEESTEN, IV. 25.
-BEGEL, z. *Zwijne-.*
BEGELE, IX. 9.
BEGELEN, I. 49; II. 25.
BEGESSEN, VII. 25.
BEGGELINGE, VII. 34.
BEGGEREN, IX. 9.
BEGIETINGE, I. 1.
-BEGIETINGE, z. *Keerse-.*
BEGISSEN, VIII. 9.
BEGOMME, X. 65.
BEGOMMELINGE, X. 65.
BEGORIEBLOK, VIII. 74.
BEGOTTELINGE, X. 65.
BEGRIJPIG, VII. 41.
BEGROOTZAAMHEID, VIII. 81.
-BEHENDIG, z. *Ape-, honde-.*
-BEHOOR, z. *Aan-.*
BEHOOZEN, IX. 17.
BEI, VIII. 17.
-BEI, z. *Ge-, ont-.*
-BEIDEN, z. *Ver-.*
-BEIER, z. *Hage-, kele-, moese-.*
BEIEREN, X. 1.
-BEITE, z. *Klakke-.*
BEJAGEN, I. 33; V. 33.
-BEK, z. *Scherre-, schetter-, scheur-, snabbelen-.*
BEK-AF, X. 25.
BEKE, I. 1.
BEKFLUITE, III. 65.
BEK HEBBEN, X. 41.
BEKKEN, VII. 17; X. 41.
-BEKKEN, z. *Gekke-, henne-, klinke-.*
BEKLEED, X. 89.
BEKLEEDEN, I. 33.
BEK LEGGEN, X. 41.
BEKLEURIËN, IX. 81.
BEKLIJVEN, IV. 1; VII. 73; VIII. 81.
BEKLUTTEREN, IX. 33.
BEKNEEUWELEN, IX. 41.
BEKORRELD, VIII. 89.
BEKSTROOI, VIII. 49.
-BEKTE, z. *Schaar-.*
BEKWAMELIJK, IX. 34.
BEKWELLEN, VIII. 9.
BEL, X. 59.
BELAAI, VIII. 41.
BELEED, VIII. 65.
BELEEDEN, VIII. 25.
BELEG, V. 2.
BELES, IV. 57.
BELET, VIII. 1.
-BELGEN, z. *Ver-.*
BELIEGEN, IV. 9.
BELIJVEN, VIII. 33.
BELLEN, X. 65.
BELL'HUILDERE, IX. 2.
BELOOPER, IV. 89.
BELOT, VII. 66; X. 65.
BENACHTE, II. 89.
-BENAMELIJK, z. *On-.*
BENAUWDELIJK, VI. 49.
BENDEN, VI. 33.
BENDEPEERD, VI. 89.
BENIJD, V. 89.
BENOODEN, V. 9.
BENOTEN, III. 1.
-BERD, z. *Bom-, gaai-, horre-, kalle-, pakkel-, spei-, witte-, zette-.*
-BERDEL, z. *Slag-.*
-BERDELEN, z. *Af-.*
-BERDEN, z. *Verbom-.*
BEREKKEN, VIII. 41.
BEREKKER, VIII. 41, 49.
BEREN, IX. 34.
BERGELEN, VI. 17.
BERGSUIKER, VIII. 33.
-BERIE, z. *Mesch-.*
BERLEURE, VI. 17.
BERM, VII. 89.
BERMEN, VI. 33; VII. 89.
-BERMEN, z. *In-.*
BEROMMEN, VI. 73.
BERRE, VI. 65.
BERRIE, X. 81.
BERRIEBANK, VIII. 81.
BERTELOTE, VI. 9.
BESAUWEN, IX. 81.
BESCHANSEN, VII. 11.
BESCHARTEN, X. 81.
BESCHEMELIJK, X. 65.
-BESCHIKT, z. *On-.*
BESCHINKINGE, I. 17.
BESCHOTTIG, IV. 41.
BESCHRAPT, X. 33.
BESCHRIJVEN, VI. 89.
BESCHUDDEN, VI. 11.
BESLAPEN, V. 89; VI. 17.
BESLONDEREN, IX. 9.
BESMETHEID, III. 41.
BESNEUVELD, VI. 89.
BESNEUVELEN, III. 65.
BESPORTEN, III. 65.
BESPRAK, IX. 25.
-BEST, z. *Ander-.*
BESTAAN, VII. 34, 73.
BESTANDSEL, X. 89.
BESTE HOOFD, V. 41.
BESTELEN, I. 9.
BESTEMENSCH, VIII. 1.
BESTREUVELEN, VI. 11.
BESTRUFFEN, VI. 57.
BESTRUT, IX. 41.
BESTUIVEN, III. 65.
BET, VI. 65.
-BETAAMBAAR, z. *Om-.*
BETEEKENHEID, III. 81.
BETEGELEN, IV. 89.
BETELEN, VII. 89; X. 1.
BETERREN, X. 81.
BETHEBBEN, VII. 41.
BETICHTELIJK, III. 65.
BETIJDEN, VI. 33.
BETNAAR, VII. 66.
BETOOG, VIII. 74.
BETUIMELEN, VIII. 65.
BETUINEN, VI. 65.
BEUG, X. 26.
BEUGEL, V. 9.
BEUGERBEEN, VII. 42.
BEUK, VII. 81.
BEUKE, VII. 82.
-BEUL, z. *Heul-.*
BEUMAN, X. 49.
BEURZEKE-LAK, X. 9.
BEURZEN, VII. 57.
BEURZEZIEK, V. 41.
BEUTERAM, IX. 34.
BEUTERSTULLEJE, IX. 49.
BEUZELEN, IX. 25.
BEVAARD, II. 33.
BEVANGENESSE, IV. 1.
BEVATTIG, X. 81.
BEVATTIGEN, IX. 2.
BEVINDEN, I. 1.
BEVLOEKEN, VI. 90.
BEVRACHTEN, III. 57.
BEVUIEN, IX. 2.
BEWIMPELD, IX. 89.
BEWIMPELEN, IX. 73.
BEZARMEN, VII. 25.
BEZEELEN, VIII. 89.
BEZET, X. 17.
BEZIELDHEID, VIII. 9.
BEZIEN, VII. 34.
BEZIG, VIII. 61; IX. 73.
BEZIG-GELD, IX. 89.
BEZINDEREN, VII. 34.
BEZOCHTSEL, VIII. 61.

BEZOMEREN, VIII. 61.
BEZWAREN, I. 81.
BEZWEREN, VII. 25.
BHENG, VIII. 81.
BIDZALIG, X. 1.
BIEBOER, IX. 73.
BIECHTEN, V. 89.
-BIECHTEN, z. *Krekels-*.
BIECHTEWAAR, IX. 89.
BIEDEN, IV. 1; VIII. 9.
BIEKOEKE, VIII. 33.
-BIER, z. *Droog-, molle-, spring-*.
BIERBANK, VIII. 74.
BIERE, z. *Bij*.
BIEREN, V. 57.
-BIEREN, z. *Be-, uit-*.
BIERHAVE, X. 26.
BIERKERMESSE, X. 26.
BIERKLOKKE, X. 65.
BIERLOOP, VI. 17; X. 26.
BIERTJE, VIII. 74.
BIEWERTSE, VI. 90.
BIEZENTRUL, VII. 89.
BIJ, I. 1; IX. 3.
BIJ BIERE, IX. 25.
BIJLEG, IX. 89.
-BIJLEN, z. *Ver-*.
BIJMIDDEL, VI. 11; VII. 57.
-BIJNE, z. *Sloke-*.
BIJ ONTIJE, X. 73.
BIJSTEN, II. 25.
BIJSTIERIG, VII. 49.
BIJ STOLINGEN, X. 33.
-BIJT, z. *Doo-*.
BIJTEN, VIII. 74.
-BIJTEN, z. *Aan-, af-*.
BIJTER, I. 9.
-BIJTER, z. *Gars-*.
BIJTOUWE, X. 9.
BIJVANG, IX. 90.
BIJZEN, I. 1.
-BIJZEN, z. *Dood-*.
-BIJZINGE, z. *Stikke-*.
BILKEMEI, I. 33.
BILLE, V. 49.
-BINDE, z. *Hals-*.
-BINDEN, z. *Uit-*.
BINNENBAFEREN, IX. 3.
BINNENBAFFEN, IX. 41.
BINNEN LICHTE, X. 81.
BINNENSCHIPPEREN, IX. 81.
BINNENWEERDS, VI. 11.
BINNENWIKKELEN, IX. 82.
BINSTENDIEN, VII. 26.
BISDOM, VI. 90.
BISSCHIEN, X. 65.
BITTER, IV. 1.
-BITTER, z. *Doo-*.
BITTEREN, VI. 66.
BLAASPUIPE, III. 9.
-BLAD, z. *Bramel-, genees-, kalle-, steen-*.
BLADDEREN, V. 2.
BLAK, X. 26.
BLAMUIZE, I. 73.
-BLANDEN, z. *Mede-*.
BLANK, III. 9, 49.
BLANKENDE, IX. 73.
-BLARE, z. *Donder-*.
-BLAREN, z. *Twee-*.
BLAUWMESSE, VIII. 89.
-BLAZEN, z. *Ge-, uit-*.
BLEEVELINGEN, III. 50, 69.
-BLEEVEN, z. *Achter-*.
BLEIEREN, IX. 3.
BLEINE, I. 9.
BLEISTEREN, VI. 41.
BLEKKEN, VIII. 49; IX. 3.
-BLEKKEN, z. *Be-*.
BLEKOORM, IX. 82.
BLEKSMER, VII. 17.
BLEND, V. 17.
BLENDE, X. 17.
BLENDEBERD, VI. 57.
-BLENDEMUREN, z. *Be-*.
BLENDE ZATERDAG, X. 33.
BLEUN, IX. 73.
BLIEKEN, V. 25.
-BLIJDEN, z. *Ver-*.
BLIJVEN, z. *Kwa-*.
BLIJVER, VI. 90.
-BLIK, z. *Ee-*.
BLIND, V. 57.
B'LJET, I. 81.
-BLOEDIG, z. *Hits-*.
BLOED-MOEDERNAAKT, II. 65.
BLOED-ZIELALLEENE, II. 65.
BLOEI, X. 26.
-BLOEIE, z. *Snee-*.
BLOENUCHTER, IX. 73.
BLOERETSE, VII. 57.
BLOEVLEESCH, VI. 81.
BLOK, I. 1.
-BLOK, z. *Begorie-, fletse-, tak en*.
BLOMME, VIII. 61.
-BLOMME, z. *Donder-, water-*.
BLOMSTAAN, IX. 9.
BLONK, VII. 73.
-BLONKEN, z. *Ver-*.
BLOOT, IX. 17; X. 73, 81.
BLOOTAART, IX. 25.
BLOOTE, X. 89.
BLOOT EN BLANK, III. 49.
BLOOTENOORDEN, VI. 33.
BLOOTERIK, IX. 25.
-BLOUWEN, z. *Ver-*.
BLUTSEN, VII. 34.
BO, VIII. 89.
-BO, z. *Welle-*.
BOCHT, VII. 90.
-BOCHT, z. *Beesten-*.
BOE, IX. 66.
-BOE, z. *Kla-*.
BOEBOE, X. 26.
BOEF, VII. 34.
BOEFKE, X. 66.
-BOEIE, z. *Kalk-, kool-*.
BOEK, VI. 81.
-BOEK, z. *Knechten-, staal-*.
-BOEKEN, z. *Op-*.
BOEKENKOEKE, I. 2.
BOEKSTOEL, IX. 34.
BOEKWEETDERSCHEN, IV. 25.
BOELINGE, VII. 17.
BOENEN, X. 33.
-BOER, z. *Bie-, ge-, hingste-, muil-, pijpegaal-*.
BOER-AF, VII. 42.
BOER-AVEN, VII. 42.
-BOEREN, z. *End-*.
BOERENNUT, VI. 49.
-BOERENTAFEL, z. *Peerde-*.
BOERIEREN, IX. 9.
BOERNOOM, I. 33.
BOERRIJS, VI. 66.
-BOETS, z. *Bar-*.
BOETZAK, VII. 43.
BOF, X. 66.
-BOFFEN, z. *Wey-*.
BOFFEN EN BRIESCHEN, VIII. 49.
BOFIEUW, IX. 41.
BOFTREK, X. 1.
-BOGE, z. *Elle-, reine-*.
BO HEBBEN, VII. 18.
-BOK, z. *Schapen-, twee-, zijde-, zwijns-*.
-BOKKEN, z. *Uit-*.
BOKSE, z. *De, robbel de, sloeber de*.
BOKTARWE, VII. 34.
-BOLLE, z. *Smak-*.
BOLLEMANDE, V. 89.
BOLLEN, VI. 49.
-BOLLEN, z. *Smak-*.
BOLLESUKSE, I. 41.
-BOLLIG, *Bots-, holle-*.
BOM, VI. 81.
BOMBERD, II. 81.
-BOMBERDEN, z. *Ver-*.
-BOMEN, z. *Ver-*.
-BOMIG, z. *Zoet-*.
BOMLOOS, VI. 81.

BOMME, VI. 81.
BOMMELEUREN, VIII. 33.
BOMMELEURNET, VIII. 34.
BOMMELOOS, VIII. 49.
-BONDEL, z. *Voet-*.
BONDELEN, VII. 34, 57.
BONKE, I. 2.
-BONKEL, z. *Stra-*.
BONOORE, VII. 57.
BOOIME, X. 49.
-BOOIZEN, z. *Lam-*.
BOOM, III. 11; VI. 90; VII. 43.
-BOOM, z. *Draai-, honds-, kakel-, leêgaards-, leêggangers-, mei-, oker-, queste-, sprange-, staal-, toover-, vuile-*.
BOOMACHTIG, IX. 90.
-BOOMEN, z. *Ver-, vuile-*.
BOOMEZEL, VIII. 34.
BOOMOUD, VII. 34.
-BOOMPERE, z. *Pijn-*.
BOOMSPLIERDER, V. 17.
BOOMVELDERE, IX. 3; X. 26.
-BOONE, z. *Bakele-, lukke-*.
-BOOR, z. *Wemel-*.
-BOORD, z. *Sta-, winter-*.
-BOORKEN, z. *Wiel-*.
BOORMEULEN, IX. 34.
BOOS, IX. 34.
-BOOS, z. *Henne-*.
BOOS THUIS, VIII. 65.
-BOOT, z. *Water-*.
BOOTEN, IX. 90.
-BOOTEN, z. *Af-, knie-*.
BORD, IV. 25.
BORELING, VI. 57; VIII. 74.
BORINNE, X. 59.
BORNPUTKUIP, VIII. 89.
BORSTEN, VI. 57.
BOSPOERIG, VI. 81.
BOSSE, VI. 91.
BOSSEBANK, IX. 3.
BOSSEGAT, IX. 3.
-BOSSEN, z. *Ver-*.
BOT, IX. 90; X. 82.
-BOT, z. *In-*.
BOTERMIJNE, X. 9.
BOTERWIJF, X. 66.
BOTS, VIII. 74.
BOTSBOLLIG, IV. 57.
-BOTSELINGE, z. *Tra-*.
BOTSHALS, IX. 82.
-BOTSINGE, z. *Tra-*.
BOTTE, VII. 90.
-BOTTE, z. *Donder-, ka-, kap-*.
BOTTEN, I. 2; V. 81; IX. 90.
BOTTEN EN BEENEN, V. 65, 66.
-BOTTEREN, z. *Ka-*.
-BOUT, z. *Schuifel-*.
BOUTEN, IX. 9; X. 49.
BOUTERAME, III. 41.
BOUTLEPEL, IX. 34.
BOUW, X. 26.
-BOVENHEID, z. *Onderste-*.
BOVENMOEREN, VII. 58.
BRAAMKOPER, IX. 3.
BRAAMSCHARRE, VII. 18.
BRABBE, VII. 66.
BRAKBEENDE, V. 73.
BRAKE, X. 66.
-BRAKE, z. *Herte-*.
BRAKELARE, X. 49.
-BRAKEN, z. *Uit-*.
-BRAKIG, z. *Ge-*.
BRAMEL, III. 65, 73.
BRAMELBLAD, III. 73.
BRAMELHUT, III. 74.
BRAMEN, X. 1.
BRAMERIJE, X. 33.
BRAND, I. 17; IX. 49.
-BRAND, z. *Nieuwjaar-*.
-BRANDEN, z. *Uit-*.
-BRANDER, z. *Helle-*.
BRANDGIST, IV. 9.
BRANDHAZE, X. 17.
BRANDLA, IV. 89.
BRANDZALVE, IX. 82.
BRANZE, V. 25.
BRANZEL, IX. 9.
-BRAVE, z. *In-*.
BREEBAARDEN, VIII. 74.
BREEDSPEUR, VII. 11.
BREEDWEVEN, VIII. 18.
BREEFEL, IX. 34.
BREEFELAAR, IX. 34.
BREEFELEN, IX. 34.
BREEK-SPEL, IX. 82.
BREELOOP, VII. 35.
BREEMSCHARRE, VII. 18.
BREESPEUR, X. 82.
BREEWEVERE, VII. 73.
-BREI, z. *Visch-*.
-BREIEN, z. *Ver-*.
-BREKERE, z. *Leên-*.
BRETS, VIII. 9.
BREU, VI. 66; VII. 82.
BREUKE, III. 81.
-BREUKE, z. *Eigen-*.
BREUL, VI. 66; VII. 82.
BREULEN, VI. 66; VII. 83.
-BRIEF, z. *Uitzend-*.
BRIESCHEN, VIII. 50.
BRIESCHEN, z. *Boffen en*.
BRIEVEN, I. 33.
-BRIEVEN, z. *Over-*.
BRILSTEERTEN, IX. 90; X. 26.
BRILTAND, V. 26.
BRIOLE, III. 49.
BROEKKANTER, IV. 9, 17.
BROEKSCHOUWE, VIII. 65.
BROEL, VII. 83.
BROELING, IV. 17.
BROEM, IX. 9.
BROKKELLOOS, VII. 67.
-BROKKEN, z. *Kaas-, kokke-*.
BROMMELEN, IV. 9.
BRONDELMART, V. 58.
-BRONNE, z. *Spring-*.
-BROOD, z. *Gebuur-, hoefte-, kante-, lokke-, schole-, steene-, vesten-, viere-*.
BROODDONKIG, VII. 18.
BROODSTRATE, VIII. 36.
BROODZATTIG, VII. 73.
BROOHOND, VI. 66.
BROOWULF, VI. 49.
BRUGGE, VI. 91.
-BRUGGE, z. *B-, vondel-, weeg-, zunne-*.
-BRUID, z. *Mei-*.
BRUIDJAAR, X. 82.
BRUIDVRAGINGE, VIII. 89.
BRUIEN, V. 58.
-BRUIEN, z. *Ver-*.
-BRUIK, z. *Ge-*.
BRUNSTIG, IX. 17.
BRUTS, X. 17.
BRUTSELEN, III. 65; IV. 60.
BUBBEL, X. 26.
-BUCHT, z. *Drake-*.
BUCHTELEN, VIII. 26.
BUDDE, V. 58; X. 26.
BUIGELHOUWE, VII. 67.
BUIGPEERD, V. 26
-BUIKEN, z. *Omme-, over-*.
BUIKTE, VII. 90.
-BUIMIG, z. *Ge-*.
BUISCHEN, VIII. 26.
BUISCHEN, z. *Gebuischel*.
-BUISCHEN, z. *Ketel-*.
BUITEN, X. 66.
BUITENBUMMEN, VI. 74.
BUITENPIEPEN, VI. 74.
BUITENSPOORLING, IX. 90.
BUITENSTIER, VII. 74; IX. 25.
-BUIZE, z. *Lauw-*.
-BUIZEN, z. *Kanne-*.
-BUK, z. *Neute-*.
BUKKELEN, VIII. 61.
BUKKIG, IX. 3.
-BUL, z. *Jan-, kulle-*.

BULTE, IV. 79.
-BUMMEN, z. *Buiten-*.
-BUSCH, z. *Pene-*.
BUSCHHAKETISSE, IX. 83.
BUSSCHOOP, IX. 10.
-BUSSEL, z. *Oorten-*.
BUSSELEN, III. 9.
-BUSSELEN, z. *Af-*.
BUSSELINGE, III. 9.
BUT, III. 41.
-BUURSCHAP, z. *Ge-*.
CALCIEPIJT, VI. 33.
CARDONNEREN, II. 25.
CASTIDEN, II. 5; VII. 18.
CASTIJEN, I. 65.
-CATERARE, z. *Peerde-*.
CATEREN, IV. 89.
CATSAENNDE-DREVE, V. 50.
CAUDAARD, X. 89.
CAUDAARDETERE, X. 89.
CAUDARDE, X. 89.
CENESSE, I. 82.
CHA! II. 9.
CHOOR, I. 41.
-CHRISTENZIELALLEENE, z. *Moeder-*.
CIFEREN, X. 59.
CLACHOIRSNOER, IX. 73.
CORTELETTEN, I. 82.
-DAAGS, z. *Heven-*.
DAARINTRONDE, VII. 43.
-DACHT, z. *Mis-*.
DAG, VIII. 1.
-DAG, z. *Alderheiligendage, doms-, duivelsdoms-, goeden-, mes-, schieters-, week-, weke-*.
DAGE, z. *Ten*.
-DAGEN, z. *Be-, eeuwen en, hoog-*.
DAGGELD, VII. 43.
DAGGEN, VIII. 89.
DAGWERK, VIII. 1.
DAIZLE, I. 2.
DAKEN, VIII. 1.
-DAKEN, z. *Her-*.
DAKSPANNE, IX. 73.
DAM, DEM, DEN, IV. 52.
DAMGAT, IV. 25.
-DAMPEN, z. *Ver-*.
DAMSCHUTTER, V. 9.
-DANIG, z. *Over-*.
-DANKEN, z. *Af-*.
DANKLOVEN, IX. 34.
DANS, III. 74.
DANS, z. *Bedorven*.
-DANTE, z. *Kla-*.
-DASI, z. *Ver-*.
-DAT, z. *Waar-*.
DAT-DAT, X. 66.
-DAUW, z. *Zee-*.
-DAUWEN, z. *Moer-*.
-DAVEN, z. *Gedaafd, ver-*.
DAVERARE, X. 9.
-DAZEN, z. *Ver-*.
-DAZINGE, z. *Ver-*.
DE, V. 17; VII. 74.
-DE-, z. *Hokkel-de-mokkel, mingel-de-mangel, robbel-de-bokse, sloeber-de-bokse*.
DEBBELJONG, IX. 41.
DE BO, z. *Deken*.
DE DOOD GAAN, III. 81.
-DEEGEN, z. *Ver-*.
-DEEL, z. *Gods-, oor-*.
-DEELEN, z. *Pinsen-*.
DEELHAGE, VIII. 18.
DEELHOFSTEÊ, VII. 26.
-DEELIG, z. *Ge-*.
DEELSTE, VIII. 42.
DEELZAAM, VII. 18; VIII. 36.
DEELZAAMHEID, VII. 35.
DEERLIJK, III. 57; X. 49.
DEERNESSE, I. 49.
DEESEM, IV. 41.
DEESTEREN, IX. 10.
-DEESTEREN, z. *Ka-*.
DEF, IX. 25.
DE GAPE KEEREN, VIII. 10.
-DEGEN, z. *Van-*.
DEI, I. 82.
-DEI, z. *Be-, fokke-*.
DEIEN, IX. 3.
-DEIEN, z. *Be-*.
-DEIENEN, z. *Be-*.
DEIN, IX. 10.
-DEINZEN, z. *Be-*.
DEIZEL, I. 2.
DEIZLE, I. 2.
DEKEN DE BO, V. 40.
DE KERKE, VII. 90; VIII. 10.
-DEKKER, z. *Tegel-*.
DE LOOCHENSTAF N, I. 57, 67.
DELVEN, III. 65.
-DELVEN, z. *In-*.
DEM, z. *Dam*.
DEMETTEN, VI. 74.
-DEMPEN, z. *Ver-*.
DEN, V. 17, 26.
DEN, z. *Dam*.
DEN-ARME-UIT, VII. 26.
DENDELE, X. 90.
DENT, IV. 61, 89.
DE PLATE SCHUREN, VIII. 1.
-DÄRI, z. *Ka-*.
DERM, VI. 82.
DERRIK, VI. 41.
DERSCH, VII. 11.
DERSCHEN, X. 66.
-DERSCHEN, z. *Boekweet-*.
DERTIGMAANDER, IX. 25.
DESSELGHEM, IV. 86.
-DESTELEN, z. *Ver-*.
-DEUGD, z. *Goe, on-*.
DEUGEL, VIII. 66.
DEUGELIJZER, VIII. 66.
DEUMELEN, II. 9.
DEUN, X. 27.
DEUNEN, VII. 58; X. 33.
DEUPE, III. 81.
DEUR-D'HAGE, VII. 43.
DEURE, III. 75.
-DEURE, z. *Gaat-, grendel-, lend-, looze-, paradijs-, rendel-, waar-, zwers-*.
DEUREN, VIII. 18.
DEURENDAALDER, IX. 74.
DEUREVALLEN, X. 27.
DEURGRIJPEN, VII. 1.
DEURSLAGER, IX. 34.
DEURSTEKER, IV. 25.
DEURZIENDE, III. 66.
DEZE, V. 65.
-DEZEN, z. *Van-*.
DHOOFDEN, IX. 35.
DIBBELEEREN, X. 49.
DIBBELEN, IV. 1.
-DICHTE, z. *Pot-, water-*.
DICHTSELKE, IX. 26.
DIE, VII. 74.
-DIEF, z. *Prang-*.
DIEF ZIJN VAN, I. 41.
-DIEN, z. *Binsten-*.
-DIENDER, z. *Be-*.
DIENEN, X. 49.
DIENLIJK, X. 82.
DIENST, X. 17.
-DIENSTEPEERD, z. *Twee-*.
-DIEPEN, z. *Veron-*.
DIEPGRONDEN, X. 1.
DIEPGRONDER, X. 1.
-DIEPKES, z. *On-*.
DIETSCH FRANSCH, I. 90; III. 1.
DIJ, IX. 41.
-DIJ, z. *Mij-en-*.
-DIJEN, z. *Ge-*.
-DIJK, z. *Half-, splet-*.
DIJS, X. 41.
-DIJS, z. *Ka-*.
-DIJSDIGHEID, z. *Ver-*.
DIJSELEN, X. 50.
-DIJSENDAG, z. *Lange-, pijke-*.
-DIJSTER, z. *Ka-*.

DIJZE, X. 41.
-DIJZE, z. *Flokke-, fokke-, mokke-, suiker-.*
DIJZEN, VIII. 61.
-DIJZEN, z. *Be-, ka-, toeka-, ver-.*
DIJZER, VIII. 50.
DIKKE, VI. 41.
-DIKKE, z. *Kriel-.*
-DING, z. *Be-.*
DINGEN, VIII. 81.
DINGS, IX. 10.
-DINNEN, z. *Be-.*
DINTDEMELKEN, VII. 11.
DIP, V. 58.
-DIP, z. *Ip-en-.*
-DISSCHEN, z. *Ge-.*
DISTEL, I. 9.
-DJAKKE, z. *Koei-.*
DJAKKEN, VI. 83.
DJAKKESTEERT, X. 59.
DJAMMELEN, VIII. 37.
DJANFELEN, X. 82.
DJESTEN, X. 90.
DJESTENÄRE, X. 90.
DJEUZELEN, X. 66.
DOBBELARE, VIII. 90.
DOBBELEN, VIII. 50.
DOBBELKAARTE, X. 33.
DOBBELPINTER, IX. 41.
-DOBBEN, z. *Sobbe-.*
-DODDEREN, z. *Ka-.*
-DOE, z. *Lobbe-.*
DOEKSPELLE, IX. 66.
DOEL, VII. 91.
DOEN, IX. 74.
-DOEN, z. *In-, 't doe'k, van-, vol-.*
-DOENE, z. *Goe-, noodig van, om-an-te-.*
DOESKOP, VIII. 37.
DOEVEREN, I. 9; VII. 91.
-DOEVIG, z. *Ge-.*
DOKE, X. 90.
-DOLEN, z. *Vuil-.*
-DOLIORUM, z. *In-.*
DOLLE, VIII. 10.
DOLSTEEN, VII. 26.
DOM, VI. 57.
-DOM, z. *Hoorn-, mensch-, oer-, oven-, paus-.*
-DOMENO, z. *Zjupe-.*
DOMME, VI. 66.
DOMMELIJK, IX. 66; X. 27.
-DOMMI, z. *Ver-.*
DOMPER, IX. 66.
-DOMPER, z. *Kool-.*
-DOMSDAG, z. *Duivels-.*
-DONDER, z. *Smoor-.*
DONDERBLARE, IV. 89.
DONDERBLOMME, IV. 89.
DONDERBOTTE, IV. 90.
-DONDEREN, z. *Ver-.*
DONDERFAK, IV. 92.
DONDERKOP, IX. 10.
DONDERLOOK, IV. 92.
DONFELEN, IV. 17.
DONGEN, I. 2.
-DONK, z. *Voet-.*
-DONKER, z. *Steke-.*
DONKERLINGE, VII. 19.
DONKERNESSE, VIII. 90.
-DONKIG, z. *Brood-.*
DOOBIJT, X. 33.
DOOBITTER, IX. 83.
DOOD, I. 82.
DOOD, z. *De dood gaan.*
DOODALLEENE, II. 71.
DOODBIJZEN, X. 90.
DOODKLEED, IX. 35.
DOODKOLE, VIII. 37.
DOOF, VII. 19; IX. 26; X. 42.
DOOGEN, III. 66.
DOOHAGE, X. 50.
DOOIE, IX. 17.
-DOOIEN, z. *Ver-.*
-DOOIENESSE, z. *Ver-.*
DOOIINGE, IX. 17.
-DOOIINGE, z. *Ver-.*
DOOLDRANK, VIII. 81.
DOOLJAAR, VIII. 42.
DOOLKRUID, X. 90.
DOORGANG, VII. 35.
DOORKLUTSEN, VI. 18.
DOORLEZEN, IX. 35.
-DOORN, z. *Hie-.*
DOOVER, X. 17.
DOOVEUGEL, VIII. 90.
DOPPE, VI. 11; IX. 90.
DOREN, IX. 18.
-DOREN, z. *Ver-.*
DORF, X. 90.
-DORI, z. *Ver-.*
-DORINGE, z. *Ver-.*
DORP, VII. 91.
DORRE, VI. 83; IX. 26.
DORSCHELING, X. 82.
-DORST, z. *Over-.*
-DOSI, z. *Ver-.*
DOSSEMACHTIG, IX. 49.
-DOSSIG, z. *Ge-.*
DOZEN, IX. 18.
-DOZEN, z. *Ver-.*
DOZINGE, IX. 18.
-DOZINGE, z. *Ver-.*
-DRAAD, z. *Een-.*
DRAADZIENDE, VI. 83.
DRAAIBALIE, IX. 66.
DRAAIBOOM, IX. 66.
DRAAIEN, z. *Gedraaid, 't vendel.*
-DRAAIEREN, z. *Rond-.*
DRAAILOOS, X. 66.
DRAAITE, IX. 57.
DRABBE, VII. 43.
-DRAG, z. *Op-.*
DRAGE, X. 2, 33.
-DRAGEN, z. *Aan-, af-, baard, ont-.*
-DRAGENDE, z. *Op-.*
DRAKEBUCHT, X. 2.
DRANK, VII. 1.
-DRANK, z. *Af-, dool-, nuchtere.*
DRAVE, z. *Te.*
-DREEG, z. *Ver-.*
-DREEGEN, z. *Af-, ver-.*
-DREELEN, z. *Ont-.*
-DREMPEN, z. *Ver-.*
DRENDEL, X. 34.
-DRENTEN, z. *Ver-.*
DRESSERIJE, V. 41.
-DRETSEN, z. *Be-.*
DRETSIG, VII. 91.
-DREVE, z. *Catsaennde-.*
-DRICHT, z. *Lands-.*
DRIEG, VIII. 4.
DRIEHAAK, IX. 26.
DRIEKETEN, IX. 74.
DRIEPEKKEL, VIII. 90.
-DRIESCH, z. *Klaver-, klaverwend-, wend-.*
DRIESTIKTE, V. 58.
-DRIEWEKEN, z. *Ver-.*
-DRIFTEN, z. *Zee-.*
-DRIFTER, z. *Zee-.*
DRIJF, VI. 49, 58; VIII. 37; IX. 57, 74.
DRIJFSTOEL, X. 42.
DRIJVEN, VI. 58; VIII. 66.
-DRIJVEN, z. *Over-.*
DRIJVER, IV. 93.
DRIJVERIJE, IX. 35.
DRILLE, I. 33.
-DRILLE, z. *Soldaten-.*
-DRILLEN, z. *Meê-.*
DRILPANDEREN, VII. 58.
-DRINKEN, z. *Af-, onder-, over-, ver-.*
DROEFZAK, IX. 26.
DROES, IX. 3.
DROEVE, VII. 35; VIII. 42.
-DROLS, z. *Mokke-.*
DRONKAARDSCHAP, IV. 81.
-DRONKE, z. *Ooster-, oostersteen-.*
DRONKENSCHAP, X. 82.
DROOGBIER, I. 9.
-DROOGE, z. *Koewachter-, strijk-.*

DROOGPAP, VI. 41.
DROOG ZAAD, VII. 91.
DROOG ZAAD, z. *Op*.
DROOMPERSE, IX. 41.
DROOMSTOK, I. 17, 33; IX. 42.
-DROOP, z. *Hemels-*.
DRUBBEL, IV. 17; X. 42.
DRUBBELEN, X. 42.
DRUIFIJGER, VIII. 37.
DRUIVEKOPPEL, IV. 73.
DRUIVERANKE, IV. 73.
DRUIZELEN, VIII. 4.
-DRUIZEN, z. *In-*.
DRUMMER, VI. 33.
DRUZZELEN, VIII. 18.
D'S, X. 59.
-DUCHT, z. *Ge-*.
DUCHTEN, II. 71.
DUFFEL, IV. 41.
-DUFFEL, z. *Strijk-*.
DUFFELARE, VIII. 4.
DUIGENPEERD, VIII. 66.
DUIK, IV. 49; V. 2.
DUIKEN, V. 26.
-DUIKEN, z. *Ont-*.
DUILEN, VII. 83.
DUILPENDER, VII. 83.
DUIMELEN, VIII. 75.
-DUIMELEN, z. *Ver-*.
DUIMEN, II. 9.
DUISTEN, X. 90.
-DUISTER, z. *Tien-*.
-DUIT, z. *Per-, uit-per-*.
DUIVELSDOMSDAG, IV. 81.
DUIVEL-THUIZEWAARD, X. 34.
DUL, I. 33; X. 90.
-DUL, z. *Hoorn-*.
-DULLEN, z. *Be-*.
DULP, IX. 3.
DULSTER, VII. 43.
-DULT, z. *Kr-*.
-DUMMELEN, z. *Ver-*.
DUMMERACHTIG, II. 81.
DUNDERPINNE, IV. 17.
DURF, VIII. 50; IX. 57.
DURREN, I. 10.
DURVE, VII. 19.
DUTS, IX. 35.
-DUTS, z. *Strijk-, stroo-*.
-DUTTE, z. *Lokke-*.
DUWEN, z. *Gehoopt*.
DWARKEN, VIII. 66.
DWARKER, VIII. 67.
DWARKERNIJ, VIII. 67.
-DWAS, z. *Ge-*.
DWEBBELEN, III. 81.
-DWEBBELEN, z. *Over-*.
DWEEL, III. 75.
DWEINSELEN, IX. 57.
DWEISELEN, IX. 57.
DWENDEL, IX. 10.
DWERF, VIII. 81.
DWERZERIK, IX. 57.
DWINGEN, VI. 49; X. 27.
E', X. 59.
EEBLIK, II. 17.
-EEGDE, z. *Lijf-, ploeg en*.
-EEKE, z. *Vaar-, waar-*.
EEKEN, V. 10.
EEKERLING, IX. 57.
EEKLIPSCH, II. 18.
EEMANNIG, VII. 83.
-EEMER, z. *Heinz-, schout-*.
-EEN, z. *All-, rink-an-, aster-, enkelend-*.
EENARME, VI. 58.
-EENDEREN, z. *Ont-*.
EENDLIJK, X. 90.
EENDRAAD, IX. 90.
-EENIG, z. *On-*.
EENIGSTE KEEREN, IX. 10.
EENKANTER, IX. 26.
EENKANTTE, IX. 26.
-EENS, z. *Ander-end-, nog, og-, 's zijns*.
-EENSTEN, z. *Bed-*.
EENSZINS, IX. 3.
EEPIJLDE, II. 19.
EER, II. 89; VI. 25; VIII. 50.
-EER, z. *Al-, tot al-, tot-, voor-*.
-EERDELIJK, z. *Open-*.
EERDEN, V. 18.
-EERDEN, z. *Ont-*.
EERD-ENDE, IX. 90.
EERDENE AF, z. *Ten*.
EERDSCHOTE, IV. 17.
-EEREN, z. *Ver-*.
-EERS, z. *Kaaleerze*.
-EERSDE, z. *Zijp-*.
EERSELARE, VI. 74.
EERSELEN, VI. 74.
EERSELINGE, IX. 4.
EERSGAT, IX. 67.
-EERSGAT, z. *Kul-over-*.
EERSPIJT, VI. 74.
EERST, V. 42.
EERSTESCHAP, VIII. 4.
EERSTJES, z. *Van*.
EERSZIJPTE, IV. 10, 17.
EERWEETPONKE, X. 66.
-EERZEN, z. *Neuze-en-*.
-EESELEN, z. *Ver-*.
-EESSCHEN, z. *Ver-*.
EET, I. 10.
-EETACHTIG, z. *Gaan-*.
EETVEERDIG, X. 66.
EEUWE, IX. 42.
EEUWE EN EGGE, IX. 42.
EEUWELOOS, IX. 43.
EEUWEN EN DAGEN, IX. 83.
-EEUWIG, z. *Erfsch-ende-*.
EEVERGOE, IX. 18.
EEVERGOED, II. 33.
EEWEG, II. 19.
EFFEN, X. 2, 9.
-EFFEN, z. *Even-*.
EFFENARE, V. 65; IX. 43.
EFFENKNONSELEN, VI. 12.
EG, I. 82.
-EGE, z. *Half-*.
EGEN, VIII. 4.
-EGEN, z. *In-, langs-, recht-*.
EGENBREUKE, VIII. 4.
EGENKOMSTE, X. 66.
EGENLANDER, VI. 84.
-EGENS, z. *Recht-*.
EGGE, IX. 43.
EGGE, z. *Eeuwe en*.
-EI, z. *Kalk-, klok-*.
EIEN, VI. 74.
-EIGEN, z. *Vrij-*.
EIGENHANDIG, VII. 19.
EIGENLING, VIII. 67.
EIGETAL, VII. 83.
EI-MIJ OEI-MIJ, IX. 90.
-EINDESTEINE, z. *Van-*.
-EINE, z. *Vaneindest-*.
EIVENHEIF, VIII. 37.
ELF, X. 90.
ELLEBOGE, VIII. 42.
ELLEKEUTJE, IX. 74.
ELLEKEUTTJE, V. 42.
ELLIG, VI. 12.
ELSHAGE, IX. 49.
ELZESTEKKER, IX. 43.
EMPEREN, VIII. 67.
EN, II. 66; IV. 93; VII. 74; X. 59.
ENAVOND, X. 60.
END, VII. 74; X. 66.
ENDBOEREN, VIII. 81.
ENDE, -ENDE, z. *Ander end eens, eerd-, enkelendeen, erfsch ende eeuwig, hak-over-, ip-, op ende op, ruifel-, uit of, wentel-*.
ENDEKLOKKE, VI. 91.
-ENDEKLOKKE, z. *Pappots-*.
ENDEKLOP, III. 75.
-ENDER, z. *Twee-*.
-ENDIG, z. *Groen-*.
-ENDS, z. *Neuze-en-*.
-ENKELEN, z. *Ver-*.

ENKELENDEEN, V. 10.
ENWE', X. 60.
ENWEL, X. 60.
ERFSCH-ENDE-EEUWIG, IX. 4.
ERM, VIII. 37.
ERRIG, VI. 18.
ERROCHT, VII. 43.
ERVACHTIG, VII. 43.
ESSEN, IV. 50.
ETEN, z. *Muizels.*
-ETENTHEID, z. *Over-.*
-ETERE, z. *Caudaard-, rauw-.*
EUKER, IV. 25.
-EUVEREN, z. *Ver-.*
EUZELEN, VII. 74.
EUZIEGAT, X. 9.
EUZIELEEK, IV. 81.
EUZIESTEERT, V. 2.
EVANGELIE, IV. 61.
EVELINGEN, X. 66.
-EVEN, z. *Ver-.*
EVENEFFEN, I. 65, 82.
EVENHAAST, IX. 10; X. 50.
-EZEL, z. *Boom-.*
EZELOORDE, VII. 35.
'F, V. 58.
-FAAIE, z. *Lanter-.*
-FAAIEN, z. *Lulle-.*
FAAIS, VI. 66.
-FAAL, z. *Ronse-.*
FABELA, X. 90.
FABLA, X. 91.
FAK, VII. 74; IX. 10.
-FAK, z. *Donder-.*
FAKKEN, VII. 74; IX. 10.
FALEIE, X. 91.
-FANE, z. *Molle-.*
FANTE, VIII. 67.
-FATEREN, z. *Kalle-.*
FEBBEKE, X. 91.
FEEP, X. 66.
-FEILTEREN, z. *Ont-.*
FEPEN, X. 67.
FERIEWOORD, VII. 19.
FERREN, X. 9.
FIEKEL, IX. 49.
FIELTE, VIII. 10.
FIETELEN, IX. 26.
-FIEUW, z. *Bo-.*
FIJFERACHTIG, VIII. 91.
FIJKEN, VIII. 37.
FIJKER, IX. 4.
FIJNKRUID, X. 9.
FIKKE, IX. 74.
FIKKEREN, VI. 84.
-FIMPELEN, z. *Ont-.*
FINKELEN, I. 34.
FINKELGEHAVE, VII. 43.
FINTEWATER, V. 58.
FLADDERACHTIG, VIII. 91.
FLAK, IX. 35.
-FLAKKE, z. *Oore-.*
FLAMBAARD, IX. 90.
FLEITEGAT, IV. 26.
FLENTIG, VII 75.
FLETSEBLOK, IV. 26.
FLETSEN, IV. 26.
FLIJSE, X. 42.
FLIMPEGELD, IV. 65.
FLISSEN, VII. 75.
FLODDEREN, VIII. 91.
FLOKKEDIJZE, X. 42.
FLOKKEN, VIII. 4; IX. 67, 74.
-FLUITE, z. *Bek-.*
FLUITENIER, VI. 74.
FLUTSE, VIII. 91.
-FLUTSE, z. *Water-.*
FLUTSEN, X. 82.
FOK, VI. 58.
-FOKKE, z. *Kalle-.*
FOKKEDEI, X. 42.
FOKKEDIJZE, X. 42.
FOKKEMELK, X. 34.
FOOIZEN, V. 18.
-FOONE, z. *Molle-.*
-FORTUNE, z. *Kerremelk-, on-.*
-FORTUNIG, z. *On-.*
-FOTEREN, z. *Kalle-.*
FRANSCH, z. *Dietsch-, de Fransche tale, van de Fransche tale.*
FRELATER, z. *Wat is.*
FREUZEN, VII. 75.
FRIESCH, z. *Van de Friesche tale.*
FRUITEN, z. *Befruit.*
FRUL, I. 34.
FUIMEL, V. 90.
FUIMELARE, VIII. 18.
FUIMELEN, VIII. 18.
FUIMELS! VIII. 18.
FUK, VI. 84.
FUNTEWATER, V. 43.
-FUTSELEN, z. *Af-.*
FUTTERARE, IX. 90.
-GAAI, z. *Lobbe-, pape-, rakel-.*
GAAIBERD, X. 82.
GAAIEN, IX. 27, 74.
-GAAIEN, z. *Be-.*
GAAISPANGE, V. 58.
-GAAN, z. *De dood, meê-, ten hove, uit-, vol-.*
-GAANDE, z. *Aan-, vol-.*
GAANEETACHTIG, IX. 49.
GAANS, VI. 49.
GAAP, VIII. 82.
GAAPKNOK, X. 82.
-GAARD, z. *Visch-.*
-GAAT-DEURE, z. *Licht-.*
-GADEN, z. *Be-.*
GADERARE, VI. 66.
-GAGELEN, z. *Ver-.*
GAIEN, X. 50.
-GAIEN, z. *Voort-.*
GAIEREN, X. 51.
-GALE, z. *Pijpe-.*
GALGE, IX. 74.
GALGEPATER, IX. 67.
GALGEPEERD, IV. 65.
GANG, IV. 93; X. 2.
-GANG, z. *Door-, gars-, jaar-, omme-, teene-, volen-.*
GANGBAAR, III. 82; X. 43.
-GANGER, z. *Halle-.*
-GANGINGE, z *Uit-.*
GANS, I. 10, 34.
GANS GENS GINS, I. 25.
-GANS, z. *IJs-.*
-GANSCH, z. *Geheele-.*
GANZE, IX. 35.
GANZEN, VI. 74.
GAPAART, VII. 83.
GAPE KEEREN, z. *De.*
GAPEN, VIII. 82.
GAR, II. 81.
GARARE, VII. 43.
-GAREN, z. *Hakkel-, schemels-, schiemans-, ver-, wer-.*
GARS, VII. 67.
-GARS, z. *Hommel-.*
GARSBIJTER, I. 10.
GARSGANG, VI. 25; IX. 27.
GARZEN, VIII. 4; IX. 27.
-GAST, z. *IJs-.*
GAT, IX. 67.
-GAT, z. *Dam-, eers-, euzie-, fleite-, horte-, maze-, mee-, mene-, prop-, smutse-, tijt-, treutel-, vane-, wijd- open.*
GAT EN SCHARRE, VII. 91.
GATIG, IV. 66.
GATOUWE, VII. 26.
GAUW, VIII. 4.
GAUWELIJKS, X. 51.
GAUWMOEDIG, X. 51.
GAZEPOT, IX. 27.
GEATIG, VI. 12.
GEBAND, II. 71.
GEBBE, II. 19.
GEBED, VIII. 91.
GEBEI, VIII. 26.
GEBLAZEN, X. 82.
-GEBOD, z. *Kerk-.*

GEBOER, VIII. 75.
GEBRAKIG, IX. 4.
-GEBRUIK, z. *Vier-*.
-GEBUIMIG, z. *On-*.
GEBUISCHEL, III. 66.
GEBUURBROOD, VII. 35.
GEBUURSCHAP, X. 67.
GEDAAFD, VI. 41.
GEDEELIG, X. 67.
GEDIJEN, IX. 36.
GEDISSCHEN, IV. 42.
-GEDOEMIG, z. *On-*.
GEDOSSIG, VII. 67.
GEDRAAID, X. 9.
-GEDUCHT, z. *On-*.
-GEDUREN, z. *Urens-*.
GEDUWD, z. *Gehoopt en*.
GEDWAS, X. 52.
GEER, IV. 26.
-GEERE, z. *Oksel-*.
GEERN ZIEN, III. 41.
GEERSTEZANGE, IV. 73.
GEESELEN, VIII. 4.
-GEESTEN, z. *Be-*.
GEHAARD, X. 9.
GEHAASTIG, IX. 83.
GEHAND, X. 67.
GEHANDSCH, IX. 10.
GEHANDZAAM, IX. 10.
-GEHAVE, z. *Finkel-, vlijt-*.
GEHEELEGANSCH, VI. 42.
GEHEELEN, IX. 91.
GEHERTIG, VII. 83.
GEHOOPT EN GEDUWD, VIII. 10.
GEHUCHTE, VII. 83.
GEI, X. 52.
GEIRNEN, VIII. 19.
-GEKIPTHEID, z. *In-*.
GEKKEBEKKEN, IX. 36.
-GEKNEED, z. *Kort-*.
GELD, X. 9.
-GELD, z. *Bezig-, dag-, flimpe-, keer-, lang-, lui-, potte-, rustend-, schik-, spelle-, uitgevens-*.
GELDACHTIG, VII. 11.
GELDBEEN, I. 49, 89.
GELDER, IV. 50.
-GELDER, z. *Last-, veel-*.
-GELDIG, z. *Paai-*.
GELDSTUIKER, IV. 50.
GELDWEELDIG, VII. 19.
-GELIEF, z. *Gods-*.
GELLE, IX. 67.
-GELONGEN, z. *Op-*.
GELOOP, VIII. 67.
GELUCHTE, X. 17.
GENEESBLAD, IV. 93.
GENEESHUIS, IX. 57.
-GENOEG, z. *God-en-*.
-GENOT, z. *On-*.
GENS, I. 25.
-GEPLAK, z. *Aan-*.
GEPLUIMTE, VII. 11.
GEPRATEL, X. 27.
-GERAAKT, z. *On-*.
GERADE, z. *Van*.
GERAKELIJK, IX. 91.
GERE, X. 43.
GERECHTE, III. 66.
GEREED, I. 34, 49.
GEREEDSCH, X. 9.
GEREEDSCHEPE, X. 61.
GEREKE, z. *Te*.
-GEREN, z. *Ver-*.
GERF, VI. 84.
-GERIEF, z. *Neuzel-*.
GERIJD, X. 34.
GEROCHT, IV. 50.
GERRE, VI. 66.
-GERRELEN, z. *Open-*.
GERREN, VIII. 82.
GERS EN GERS, X. 67.
GERSKALF, I. 2; VI. 58.
GERUCHTE, IX. 91.
GERUIME, X. 82.
GERUIMIG, VI. 84.
-GESCHRAAI, z. *Hane-*.
-GESLAAFD, z. *Voor-*.
GESNEÈN-EN-VERNAAID, X. 10.
GESNUR, VIII. 61.
GESPAN, VIII. 42.
-GESPAN, z. *Herte-*.
GESPEELD, IX. 91.
GESPRAK, I. 34.
GESSEN, VII. 26.
-GESSEN, z. *Be-*.
GESTEK, VII. 76.
GESTOF, VIII. 37.
-GETAL, z. *Ei-, vinke-*.
GETES, VIII. 75.
GETIJDIG, X. 10.
-GETIJE, z. *Noene-*.
-GETOUWE, z. *Klop-*.
GETRUK, IX. 10.
GEUS, IX. 27.
GEUSCH, VIII. 82.
GEUVING, VI. 84.
GEVEN, X. 17.
-GEVEN, z. *Kwijte-, ont-, op-, peê-*.
GEVENTWEEN, VI. 18.
GEVLIEGSEL, X. 27.
-GEWAAD, z. *Kerke-*.
GEWAAG, VII. 35.
GEWARIGHEID, VII. 19.
GEWEER, VII. 35.
GEWELD, z. *Hemelsch*.
GEWICHTE, VII. 76.
GEWIELSEL, X. 18.
-GEWIJS, z. *Meks-*.
-GEWIN, z. *Male-*.
GEWOUW, VII. 35.
GEZEELSEL, VIII. 26.
GEZELLEN, IV. 82.
-GEZELSCHAP, z. *On-*.
-GEZETEN, z. *Huis-*.
GEZETTELIJK, X. 10.
GEZETTIG, X. 10.
GEZICHTE, IX. 43; X. 10.
-GEZICHTE, z. *Hinne-, horloge-, op-*.
GEZOLEN, z. *Zuilen*.
GEZONDHERTIG, VI. 84.
GEZONDSHERTEN, IX. 43.
GEZWIJG, X. 83.
GI', VII. 26.
GIEPE, IV. 61.
GIER, I. 34; V. 26.
-GIERIG, z. *Ape-, hondeape-, kruid-, wied-*.
GIERIGAARD, X. 83.
-GIETER, z. *Keers-, tinne-*.
-GIETINGE, z. *Be-*.
GIFTELINGE, V. 65.
GIJ, z. *Ik en*.
GIJSPE, X. 83.
GIJSPE-GIJSPE, IX. 74; X. 52.
GILLEWAARD, V. 65.
GINS, I. 25.
-GISSEN, z. *Be-*.
-GIST, z. *Brand-, zette-*.
GLANSTEREN, VIII. 38.
GLASPAPIEREN, V. 43.
-GLAZEN, z. *Ver-*.
GLEIEN, VII. 35.
-GLEIEN, z. *Latte-*.
GLIMPEN, X. 61.
GLINSTER, III. 82.
GNORREN, VI. 49.
GOD, I. 10.
GOD-EN-GENOEG, VII. 58.
GODLOONEN, VI. 91; X. 73.
-GODSALLEENE, z. *Moeder-*.
GODSDEEL, X. 43.
GODSGELIEF, IX. 27.
GODSGRATIE, VI. 50.
GODSLASTER, IX. 57.
-GOE, z. *Eever-, ver-*.
GOED, IV. 93.
-GOED, z. *Eever-, slaap-, veeg-, wasch-, zaai-*.
GOEDENDAG, III. 41.
GOEDER, VII 59.

GOE DEUGD, IX. 43.
-GOEDINGE, z. *Ver-*.
GOEDMAKEN, VI. 74.
GOEDOENE, I. 10.
GOEDST, VII. 59.
GOEKOOPER, X. 10.
GOELIJKS, V. 33.
GOELIJKS, z. *Te*.
GOELPE, VII. 35.
GOEN, z. *Ten*.
GOERZEL, III. 66.
GOESBAL, III. 66.
-GOEZE, z. *IJs-*.
GOEZEBEETEL, IX. 4.
GOEZEN, III. 57.
-GOMME, z. *Be-*.
-GOMMELINGE, z. *Be-*.
-GOOREN, z. *Ver-*.
GOORPOEL, VII. 44.
GOOS, VIII. 26.
-GOOZEN, z. *Ver-*.
-GOTTELINGE, z. *Be-*.
GOUDSLECHT, X. 67.
-GOUWE, z. *Ver-*.
-GRAAN, z. *Heet-*.
GRAANTJE, V. 10.
-GRAMMEN, z. *Mis-*.
GRANEN, VII. 11.
GRATE, X. 10.
GRATIE, z. *Gods*.
GRATIS-MATIS, VII. 67.
-GRAUWEN, z. *Haze-*.
GRAUWOOGEN, VIII. 67.
GRAUWWATER, X. 34.
GRAZE, VIII. 61.
GREES, VIII. 4.
GREMELINGE, X. 2.
GRENDELDEURE, III. 17.
GREPE, III. 57; VIII. 38.
GRETSELINGSKE, VII. 59.
GREUS, VIII. 5.
GREZZELEN, VI. 42.
GRIELEN, X. 91.
GRIJ, I. 34.
-GRIJPEN, z. *Deur-*.
-GRIJPIG, z. *Be-*.
GRIJPSTUIVER, IV. 93.
GRIJZELDE, X. 91.
GRIJZEN, VIII. 91.
GRIMBAARDEN, VI. 42.
GRIMMELEN, IX. 27.
GRINSELEN, IX. 91.
GRIZZELEN, VI. 42.
GROEFKRUID, X. 10.
-GROEIE, z. *Oeie-*.
-GROEIELING, z. *In-*.
-GROEIEN, z. *Uit-*.
GROENE, X. 34, 52, 67.
GROEN-ENDIG, VII. 68.
GROLLEN EN BASSEN, VIII. 43.
GRONDEN, X. 83.
-GRONDEN, z. *Diep-*.
-GRONDER, z. *Diep-*.
GRONDHERTIGLIJK, VI. 91.
GRONDIG, III. 42.
GRONDMETER, X. 73.
GRONDSLAG, IX. 27.
-GROOT, z. *In-*.
GROOTEN, V. 33.
GROOTEVROUWE, IX. 10.
GROOTMETER, VIII. 61.
-GROOTZAAMHEID, z. *Be-*.
GROPPIG, VI. 33.
-GROUWEN, z. *Ver-*.
GRUWELIJK, IX. 49.
GUCHTEN, VII. 44.
-GUIT, z. *Ma-*.
GULFEN, IV. 93.
GULFEREN, IV. 93.
GUTTEN, VII. 44.
-GUWEN, z. *Af-*.
G'ZAARDE, VI. 91.
-HAAI, z. *Ver-*.
-HAAIEN, z. *Ver-*.
HAAIWAAI LOOPEN, VI. 58.
HAAK, IX. 57.
-HAAK, z. *Drie-, kalle-met-den-, pudder-, slik-, slok-*.
HAAKLECHTE, VIII. 50.
HAALDER, III. 82.
-HAAR, z. *Hers-*.
-HAARDE, z. *Vlui-*.
-HAARZELEN, z. *Ver-*.
-HAAST, z. *Even-*.
-HAASTIG, z. *Ge-*.
HAAST U-HAAST U. X. 52.
HAGE, VI. 12.
-HAGE, z. *Deel-, deur-d'-, doo-, els-, helt-, in d'- vallen, kant-, klijd-, kruid-, lilaak-, omb-, rijs-*.
HAGEBEIER, X. 10.
HAGELEEDERE, IX. 49.
HAGELSCHEIE, IX. 74.
HAGELTJE-WATER, V. 2.
-HAGEN, z. *Af-*.
HAGERSHULPE, IX. 36.
HAK, II. 81.
-HAKEN, z. *Ver-*.
HAKEROL, I. 10.
-HAKETISSE, z. *Busch-*.
HAKKELGAREN, VIII. 43.
HAKKEPAAIEN, IX. 5.
HAK-OVER-ENDE, X. 18.
HALEN, III. 82; IV. 10; VI. 12.
-HALEN, z. *Af-, in-, op-, uit-, ver-*.
HALEWINDE, II. 71.
HALFDIJK, IV. 82.
HALFEGE, VII. 19.
HALFSTEENEBROOD, X. 43.
HALLEGANGER, IV. 17.
HALLEVAANTJE, IV. 17.
-HALS, z. *Bots-*.
HALSBINDE, IV. 82.
HALTEPIT, IX. 11.
HALVE, I. 2.
HALVEKE, IX. 67.
HALZE, z. *Taaien*.
-HAME, z. *Schijt-*.
-HAMER, z. *Scherp-, speek-, tuin-*.
-HAMEREN, z. *Aan-*.
HAMERSLAG, VII. 12.
HAMMELINGE, IV. 42.
HAMMES, V. 50.
HAND, IV. 82.
-HAND, z. *Ge-*.
HANDHAVIG, V. 51.
-HANDIG, z. *Eigen-*.
HANDMOKKE, IV. 61.
-HANDSCH, z. *Ge-*.
HANDSCHOETJE, X. 52.
HAND VOOR HAND, X. 43.
HAND-VOOR-TONGE, X. 2.
-HANDZAAM, z. *Ge-*.
HANE, I. 10.
-HANE, z. *Hennever-*.
HANEGESCHRAAI, I. 2.
-HANG, z. *Af-, over-*.
HAPELING, I. 49.
HAPER, IV. 43.
HAPPEN, X. 18.
HAPSAARD, IV. 2.
HAPSTIK, X. 18.
HAPTE, X. 18.
HARDE, VI. 85.
HAREN, z. *Gehaard*.
HARIË, VI. 18.
HARINGVANGST, VIII. 50.
HARREBARRIËN, IX. 83.
HARTEKOP, VII. 27.
-HASSEBASSEN, z. *Ver-*.
-HATEN, z. *Ver-*.
-HAVE, z. *Bier-, finkelge-, ge-, huw-*.
-HAVELOOZE, z. *Mijn d-, verd-*.
HAVEREN, IX. 50.
HAVERING, VI. 91.
HAVER UIT DE MOUWE, VII. 44; IX. 43.
HAVERZAAIER, VI. 33.
-HAVIG, z. *Hand-*.
-HAZE, z. *Brand-*.
HAZEGRAUWEN, VII 12.

HAZEPRAZEN, X. 10.
HE, IX. 74.
-HEBBELIJKEN, z. *Ver-*.
HEBBELOOS, VII. 83, 84.
HEBBEN, III. 25.
HEBBEN, z. *Bek, bet-, bo, vaart, val, vierheet*.
HEBBINGE, III. 82; X. 52.
HEEFDE, VII. 68.
HEEGERE, z. *Hreegere*.
HEELEN, X. 73.
-HEELEN, z. *Ge-, ver-*.
HEERD, IX. 91.
HEERD, z. *Aan den*.
HEERDEKEN, X. 43.
HEERDLOOGE, IX. 91.
-HEERE, z. *Voor-, wet-*.
HEERZAAIEN, X. 52.
HEETGRAAN, VIII. 50.
-HEET HEBBEN, z. *Vier-*.
HEEZIGHEID, VII. 84.
HEFFE, IX. 74.
HEFFEN, VI. 58.
-HEFFEN, z. *Ont-, uit-*.
HEFFER, X. 35.
HEIE, IV. 17.
-HEIF, z. *Eiven-*.
HEILEN, X. 91.
HEILIGWAAR, VI. 58.
HEINZEEMER, VI. 58.
HEKELTEE, VII. 84.
HEKELTEERS, VII 84.
HEKETESSE, VI. 75.
-HELDEREN, z. *Op-*.
HELDERINGE, VIII. 50.
HELLEBRANDER, VI. 33.
HELLENDE, VIII. 5.
HELLEWOORD, VIII. 5.
HELPE, III. 57.
HELSCH, IX. 27.
HELTHAGE, VIII. 22.
-HELZEN, z. *Ver-*.
HELZENTRIL, IV. 18.
HELZENTRUL, IV. 18.
HEM, z. *Hen*.
HEMEL, IX. 91.
HEMELEN, VII. 59.
HEMELLIJK, VIII. 5.
HEMELLUCHTEN, III. 66.
HEMELMATE, V. 18.
HEMELSCH GEWELD, X. 83.
HEMELSDROOP, VII. 59.
HEMELSTORM, VI. 66.
HEMELVAREN, V. 90.
HEMMEN, VII. 44.
-HEMMEN, z. *Ver-*.
-HENDIG, z. *Be-*.
-HENG, z. *B-*.
HENGST, IV. 43; X. 83.
HENGSTEJAAR, X. 83.
HEN-HEM, VIII. 5.
HENNEBEKKEN, VI. 91.
HENNEBOOS, VI. 66.
HENNEKUTS, VI. 75.
HENNEVERHANE, III. 66.
HERDAKEN, VII. 84.
HERDENS, VI. 18.
-HERDEREN, z. *Koei-*.
HÄRIKADÄRI, X. 91.
-HÄRIKADÄRIËN, z. *Ver-*.
HERINNERNESSE, X. 91.
HERMEN, IX. 43; X. 2.
HERRIE, V. 2.
HERRIË, VI. 3.
HERRONKERE, IV. 82.
HERSHAAR, X. 18.
HERSTAKEN, IV. 50.
HERTE, V. 26; VIII. 5.
HERTEBRAKE, IV. 10.
HERTEGESPAN, III. 17.
HERTEN, VI. 33.
-HERTEN, z. *Gezonds-, spijts-*.
HERTEZOMER, VIII. 75.
-HERTIG, z. *Arm-, ge-, gezond-, spijt-, spijts-*.
-HERTIGLIJK, z. *Grond-*.
HERTROUW, VI. 12.
HERTSCHEUTE, X. 67.
HERTVLAMME, IX. 27.
HERTZWEER, IX. 27.
HERWERK, VIII. 61.
HERZINNEN, IX. 58.
HESPESCHELLE, II. 9.
HESSE, IX. 11.
HET, V. 17.
HET, z. *'t*.
HET ONTZETTEN, VIII. 10.
-HEUGEN, z. *Ver-*.
HEULBANK, IX. 83.
HEULBEUL, VII. 84.
HEULEN, IX. 83.
HEUREN, VI. 18.
-HEUTELEN, z. *Mis-*.
HEVE, III. 57.
HEVEKARSTTE, II. 9.
-HEVELE, z. *Kwint-*.
HEVENDAAGS, VII. 12.
HIEDOORN, III. 57.
-HIELDE, z. *Spring-*.
-HIER, z. *Ant-, t-*.
HIEREWAARDS, III. 82.
HIJSTE, V. 33.
HIJSTERKAPEELE, X. 10.
HIJTSE, X. 91.
-HILDE, z. *Ont-*.
HIMSTIG, VI. 85.
HINGSTEBOER, X. 2.
HINGSTEKNECHT, X. 2.
HINNEGEZICHTE, IX. 36.
HISTEREN, IX. 27.
HITSBLOEDIG, VIII. 11.
HITTIG, II. 81.
HODDE, IX. 11.
-HOE, z. *Kwinti-*.
HOEDEN, z. *Medeblanden*.
HOEF, IV. 10.
HOEFTEBROOD, VII. 76.
HOEKBALKE, IX. 27.
-HOEKEN, z. *Over-*.
HOEKSSNOEKS, IX. 58; X. 91.
HOELSTOK, IX. 50.
HOENAKKERE, I. 10.
-HOF, z. *Kattekerk-, kerk-, schelf-, ten hove gaan, voor-, weeuw-, zet-*.
-HOFKEN, z. *Kabas-*.
-HOFSTEË, z. *Deel-*.
HOKKELDEMOKKEL, X. 43.
-HOL, z. *Uils-*.
HOLLEBOLLIG, IV. 62.
HOLLEPOOTIG, IX. 74.
HOMMELGARS, IX. 5.
HOMMELPAP, VIII. 61.
HOMMELWUPPE, VI. 67.
HOMMES, V. 51.
-HOND, z. *Broo-, moos-, ziel-*.
HONDEAPEGIERIG, VIII. 75.
HONDEBEHENDIG, VII. 36.
HONDEJACHT, III. 82.
HONDEKE, VII. 27.
HONDELAAR, V. 18.
HONDELAREN, V. 18.
HONDEN, IX. 50.
HONDSBOOM, V. 26.
HONDSELAAR, V. 18.
HONDSELAREN, V. 19.
HONDSENHOUT, V. 19.
HONDSHOUT, V. 19.
HONDSNEUZE, VII. 27.
HONDSTAND, V. 58.
HONSEN, X. 91.
HOOFD, VII. 91.
-HOOFD, z. *Beste, mans-, stoppen, tintel-*.
HOOFD, z. *Dhoofden*.
HOOFDTAND, VI. 34.
HOOFTIJE, VI. 50.
HOOGDAGEN, VI. 12.
-HOOGDE, z. *Pijk-*.
HOOGVESPER, VI. 50.
-HOOP, z. *Althoope, telling-*.
-HOOPENDE, z. *Op-*.

HOOPS, IV. 50.
-HOOPTE, z. *Op-*.
-HOOR, z. *Aanbe-*.
HOORNBALKE, IX. 28.
HOORNDOM, z. *Hoorndul*.
HOORNDUL HOORNDOM, III. 89.
-HOORNE, z. *Pijl-ten-*.
HOOSTAL, I. 10.
HOOSTALLENDE, I. 11.
-HOOZEN, z. *Be-*.
-HOPPENDE, z. *Op-*.
HOPS-KROPS, VIII. 91.
HOREN, VII. 76.
HORIËN, VII. 76.
HORLOGEGEZICHTE, X. 91.
HORNING, IV. 4.
HORREBARD, IV. 83.
HORREBERD, IV. 83.
HORTEGAT, VI. 42, 50.
HORTEN, VII. 19.
HOTTENTOTSCH VLAAMSCH, II. 27.
-HOUDEN, z. *Stand, weg-*.
HOUDEN, z. *Huishoudend*.
-HOUDER, z. *Aan-*.
-HOUT, z. *Hondsen-, krom-, lilaak-, onder-, paascher-, slapers-, streufel-, struifel-, sulfer-*.
HOUTKAP, IX. 58.
HOUTSCHAVE, I. 11.
HOUTSTEEN, VI. 34.
-HOUWE, z. *Buigel-, mervel-*.
-HOUWELIJK, z. *Kruis-*.
-HOUWEN, z. *Kijk-*.
HOUWMES, VIII. 67.
HOVEN, VII. 68.
HREEGERE, REEGERE, HEEGERE, II. 11.
-HUCHTE, z. *Ge-*.
-HUILDERE, z. *Bell'-*.
-HUIS, z. *Boos t-, genees-, hulp-, klok-, pijp-, t-*.
HUISGEZETEN, VI. 67.
HUISHOUDEND, VI. 58.
HUIST, V. 81.
HUISTTEKNUISTTE, V. 83.
-HUIZEN, z. *T-*.
HUIZINGE, VII. 76.
HUKSPINDEKE, IX. 28.
HUL, IX. 28.
HULKE, V. 83.
-HULLE, z. *Over-*.
-HULPE, z. *Hagers-*.
HULPE OVER WEDERHULPE, I. 16, 24; II. 75; III. 4; IV. 18.
HULPHUIS, VI. 75.
HUNKER, VII. 44.
HUPSEMEN, VIII. 50.
HURDE, X. 28, 35.
-HURE, z. *Maak-*.
HURRE, IX. 91.
-HURST, z. *Stekel-*.
HURT, IX. 11.
HURTTJE, X. 52.
HUSSEBARIEREN, IV. 73.
HUT, VIII. 5.
-HUT, z. *Bramel-, pudder-*.
HUTSEBALIEREN, IV. 67.
HUTTEKRUT, IV. 43.
HUTTEN, I. 11.
HUWHAVE, IV. 67.
IJELINGE, IX. 50.
IJFENAATJE, X. 91.
-IJGER, z. *Druif-*.
IJPERTJE, VIII. 51.
IJSGANS, VI. 58.
IJSGAST, VI. 34, 44.
IJSGOEZE, X. 18.
IJSKEERSE, I. 11.
IJSKREPEL, IX. 67.
IJSTIG, IX. 36.
-IJZER, z. *Deugel-, kroos-, schakel-, taai-, tert-, wup-*.
-IJZEREN, z. *Ver-*.
IJZEREN JACHT, IX. 28.
IJZERMAAL, VII. 36.
IJZIGHEID, IX. 18.
IK EN GIJ, IX. 75.
IN, z. *Karn-uit karn-in, kar-uit kar-in*.
IN BAREN LIGGEN, II. 44.
INBERMEN, VI. 20.
INBOT, X. 28.
INBRAVE, X. 28.
IN DE KETEN, IX. 58.
INDELVEN, III. 67.
IN DE MUNKEN, V. 10.
IN DEN SPEGEL, IX. 83.
INDEWEG, VI. 75.
IN D'HAGE VALLEN, VI. 12.
INDOEN, III. 42; VI. 44.
IN DOLIORUM, III. 85.
INDRUIZEN, VIII. 11.
INEGEN, X. 28.
INGEKIPTHEID, X. 67.
INGROEIELING, IX. 5.
INGROOT, X. 29.
INHALEN, VI. 75.
INKACHELEN, VI. 85.
INKAPPEN, X. 29.
INKEL, IX. 11.
IN KENNESSE, X. 67.
INKLAUWDE, VI. 12.
IN KRUIME, VII. 91.
INLEGGEN, VI. 58.
INLEGJAAR, X. 83.
INLEZEN, X. 20.
INMULTEREN, X. 43.
-INNERNESSE, z. *Her-*.
IN NE ZET EN NE WET, VIII. 75.
IN PIJE, VII. 92.
INRAPEN, VII. 68.
INROLLEN, X. 29.
INSCHIPPEREN, IX. 58.
INSCHOONE, X. 29.
-INSELEN, z. *Ver-*.
INSEN, VII. 12.
INSLIMMEN, I. 3.
INSPOKKEN, VII. 19.
INSTAANS, X. 83.
INSTEEK, VIII. 22.
INSTEKEN, X. 18.
IN STRUWE, IX. 58.
INTAFELEN, VIII. 68.
IN TRA ZIJN, VII. 36.
INVET, X. 29.
INWENTELEN, III. 42.
IN WERKE, VI. 91.
INWERKEN, X. 29.
INZET, VIII. 62.
INZICHTIG, VII. 59.
INZOETE, X. 29.
INZWART, X. 29.
IP END IP, V. 60.
IP EN DIP, V. 59.
IPPEN, VII. 27.
JA, z. *U en*.
JAANSLEPER, I. 83.
-JAAR, z. *Apejaren, bruid-, dool-, hengste-, inleg-, rooze-, tel-*.
JAARGANG, VII. 76.
-JACHT, z. *Honde-, ijzeren, kater-, scherminkel-, zwallem-*.
JACHTSNEEUWEN, IX. 67.
-JAGEN, z. *Be-*.
JAMMERHEID, IX. 5.
JAN-BUL, X. 2.
-JAREN, z. *Ver-*.
-JARIG, z. *Onder-*.
JA-W', X. 35.
JA-W', z. *U-w' of*.
JEUGDVLEESCH, IX. 91.
JOKKEN, V. 44.
-JOKKEN, z. *Ju-*.
JONG, X. 3.
-JONG, z. *Debbel-, kave-, meise-*.
-JONGEN, z. *Aan-*.
JUFFER, X. 67.
-JUISCHEN, z. *Op-*.
-JUISCHER, z. *Op-*.
-JUITE, z. *Ka-*.
JUJOKKEN, IX. 67.
KAAD, X. 92.

KAAIE, X. 43.
-KAAIEN, z. *Mis-*.
KAAKAARD, X. 18.
KAAKSLABBE, X. 19.
KAALEERZE, IX. 92.
-KAARDE, z. *A-*.
-KAARTE, z. *Dobbel-, toe-*.
-KAAS, z. *Potte-*.
KAASBROKKEN, X. 83.
KABASHOFKEN, X. 92.
KABOTTE, VI. 85.
KABOTTEREN, IX. 50.
-KACHELEN, z. *In-, uit-*.
KACHTELPIJNE, X. 29.
KADEESTEREN, IX. 11.
-KADÄRI, z. *Hœri-*.
KADIJS, X. 43.
KADIJSTER, X. 44.
KADIJZEN, X. 44.
-KADIJZEN, z. *Pijtje-, rond-, toe-*.
KADODDEREN, VII. 12.
KAFFIERUSCH, X. 68.
KAFZICHTER, VI. 75.
KAGE, IV. 67.
-KAJUITE, z. *Visch-*.
-KAKE, z. *Pane-, panne-*.
KAKELBOOM, V. 60.
KAKELEN, V. 60.
KALEI, II. 25.
KALEIE, VIII. 5.
KALEPERSCHE, III. 58.
-KALF, z. *Gers-*.
-KALIJNE, z. *Pot-*.
KALJEREN, VIII. 82.
KALKBOEIE, IX. 50.
KALKEI, IV. 10.
KALLEBAKKEN, VII. 59.
KALLEBAKTE, VII. 59.
KALLEBERD, X. 83.
KALLEBLAD, VII. 27.
KALLEFATEREN, X. 35.
KALLEFOKKE, X. 92.
KALLEFOTEREN, VII. 76.
KALLE-MET-DEN-HAAK, VIII. 62.
KALLEMOEIE, IX. 50.
KALOTTERACHTIG, VIII. 11.
KALUT, VI. 85.
KALVERPLOTE, VIII. 5.
-KAM, z. *Klauw-*.
KAMMEN, VIII. 82.
-KAMPEN, z. *Af-*.
KANDELAREN, VI. 58.
KANIJFEL, VI. 44.
KANIJFELARE, VI. 44.
KANKER, IX. 75.
KANKEREN, IX. 92.
KANNEBUIZEN, VII. 92.
KANNEKE-MANNEKE, I. 18.
-KANSE, z. *On-*.
KANT, I. 11; II. 25; X. 92.
-KANT, z. *Nerf-, 't mes en de', toog-, vleesch-*.
KANTEBROOD, VII. 36.
KANTEMANDEN, VI. 91.
KANTEN, III. 67, 82.
-KANTER, z. *Broek-, een-*.
KANTHAGE, IX. 50.
KANTKOE, X. 61.
KANTMES, IX. 83.
KANTSCHOOF, X. 83.
-KANTTE, z. *Een-, zelfs-*.
-KAP, z. *Af-, hout-*.
KAPBOTTE, VI. 85.
-KAPEELE, z. *Hijster-*.
KAPERKEL, IX. 92.
-KAPPEN, z. *In-*.
KAPTIJD, IX. 47.
KAREL, I. 66.
KAR-IN, z. *Kar-uit*.
KARJOLEN, II. 25.
-KARKOUWE, z. *Zee-*.
KARN, IX. 75; X. 92.
KARNAKKELEN, II. 33.
KARNEN, X. 92.
KARN-IN, z. *Karn-uit*.
KARN-UIT KARN-IN, IX. 75; X. 92.
KARPELEN, III. 75.
-KARSTIG, z. *Kort-*.
-KARSTTE, z. *Heve-*.
KAR-UIT KAR-IN, IX. 75.
KASSEN, IX. 36.
KATEELEN, IX. 67.
KATERJACHT, II. 89.
-KATTE, z. *Wijngaards-*.
KATTEKERKHOF, IV. 43.
KATTELAM, VI. 59.
KATTELAUW, IX. 28.
KAUWELINGE, VI. 67.
KAVANE PAVANE, II. 13.
KAVE, I. 11; X. 73.
KAVEELEN, VII. 76.
KAVEJONG, IX. 18.
KAZANDER, IX. 6.
KAZANDERSPEUR, IX. 6.
KAZANDERWAGEN, IX. 6.
-KAZEVATEN, z. *Ver-*.
-KE, z. *Mensch-*.
KEEF, VIII. 91.
KEER, IV. 73.
-KEER, z. *Kort-, og ne, te-*.
-KEEREN, z. *De gape, mis-*.
KEERGELD, VII. 84.
KEERLAND, VIII. 5.
KEERN, II. 9.
KEERNA, VII. 84.
KEERNLINK, VII. 85.
-KEERSE, z. *IJs-, molde-*.
KEERSEBEGIETINGE, I. 3.
-KEERSEN, z. *Kwistde-*.
KEERSGIETER, V. 3.
KEES, VIII. 75.
KEESTEN, VI. 92.
KEEUWEN, III. 67.
-KEI, z. *Roer-*.
-KEIEN, z. *Ver-*.
KEIZERSCH, I. 49.
KELDEREN, VII. 45.
KELDERROOZE, X. 11.
KELE, VIII. 51.
KELEBEIER, VIII. 26.
KELEN, VIII. 51.
-KELLEN, z. *Ver-*.
KENE, X. 11.
KENEN, X. 11.
KENNESSE, II. 19; VII. 85; X. 68.
KENNESSE, z. *In*.
KEPER, X. 52.
KEPEREN, X. 68.
KEPERVOET, X. 53.
KEPKEUTEL, X. 11.
KERF, X. 83.
KERIËN, IX. 92.
KERKE, V. 60; VII. 92.
KERKE, z. *De*.
KERKEN, z. *Te*.
KERKEPINANT, X. 68.
KERKGEBOD, IX. 6.
KERKGEWAAD, I. 35.
KERKHOF, VII. 76.
-KERKHOF, z. *Katte-*.
KERKLEUGENE, X. 73.
KERKSTEGELE, X. 35.
-KERMESSE, z. *Bier-*.
KERNEMELKSTEEN, IV. 10.
KERNEMELKZIJDE, IV. 11.
KERNEWEI, IV. 11.
KERREMELKFORTUNE, IV. 63.
KERSTESCHOE, X. 19.
KERSTIG, VI. 44.
KERTELEN, IX. 36.
KERVEKE, X. 83.
-KERVEN, z. *Ver-*.
KESSELIJK, VII. 45.
-KETELBUISCHEN, z. *Ver-*.
KETEN, IX. 58; X. 84.
-KETEN, z. *Drie-, in de, twee-, vier-, vijf-, zes-*.
KETSBANE, IX. 58.
-KETTELEN, z. *Ver-*.
KETTER, X. 68.
KEUKENPLUIME, V. 33.

KEUKSKE, VIII. 38.
KEUNEMOMMEL, II. 25.
KEUNINGSPENNINGEN, VII. 27.
KEURE, VIII. 5.
KEUSPUT, VII. 92.
KEUTE, IX. 36; X. 19.
-KEUTEL, z. *Kep-*.
-KEUTJE, z. *Elle-*.
-KEUTTJE, z. *Elle-*.
-KEVEREN, z. *Ver-*.
KEZELEN, X. 53, 68.
KEZEMEES, VIII. 68, 82.
KIBBINGEN, IX. 11.
KIE, VI. 59.
KIEKEN, X. 3.
-KIEKEN, z. *Leg-*.
KIEMEN, III. 19.
KIEREN, V. 27.
KIFTIGHEID, VII. 85.
KIJFTE, IV. 93.
KIJKAPPEL, VIII. 75.
-KIJKEN, z. *Uit-*.
KIJKER, VIII. 75.
KIJKEREN, X. 3.
KIJKHOUWEN, X. 35.
KIJKPERE, VIII. 75.
KIJKUIT, VII. 45.
-KIJSKASSEN, z. *Ver-*.
KIJSTERARE, VI. 12.
KIJTE, VII. 92.
-KIJTE, z. *Visch-*.
KIL, VIII. 83.
KIMME, IX. 92.
KIMMEBAND, VII. 12.
KIMMINGE, V. 27.
-KIND, z. *Leen-, panne-*.
-KINKELEN, z. *Ver-*.
KINNEN, VII. 19, 68.
KINTEREN, V. 21.
KIPPELING, VI. 67.
KIPPEN, z. *Ingekiptheid*.
KIPZIEKTE, VI. 67.
KITJE, IX. 75.
KITSIG, VII. 85.
KITTEN, IX. 75.
KLAAG, IX. 50.
KLAAR, VI. 59.
KLAASTEREN, X. 53.
KLABAKKEN, VII. 59.
KLABAUW, X. 68.
KLABOE, IX. 58.
KLADANTE, V. 44; VII. 85.
-KLAGEN, z. *Weg-*.
KLAGENSNOOD, VII. 27.
KLAKKEBEITE, VI. 50.
KLAKOORE, II. 9.
KLAKSNOER, IX. 12.
KLAPAARDIG, VIII. 83.
KLAPOORE, II. 20.
-KLAPPEN, z. *Over-, weg-*.
-KLAREN, z. *Ver-*.
KLAUWE, z. *Te*.
KLAUWKAM, III. 42.
KLAVERDRIESCH, IV. 74.
KLAVERTERWE, IV. 67.
KLAVERWENDDRIESCH, IV. 67.
KLAVIE, IX. 67.
-KLEED, z. *Dood-, koefer-*.
-KLEEDEN, z. *Be-*.
KLEENLOOF, VII. 60.
KLEENMAN, VI. 75.
-KLEÊREN, z. *Ver-*.
-KLEFFEN, z. *Aan-*.
KLEFSCH, VI. 50.
KLEIE, IV. 63.
KLEIOOGE, VIII. 5.
KLEISTER, IX. 36.
KLEISTEREN, VII. 12.
KLEM, X. 92.
-KLEPPE, z. *Zout-*.
KLETSLULDER, VII. 19.
KLETSLULLEN, VII. 19.
KLETSWASCHTE, X. 3.
-KLEURIËN, z. *Be-*.
-KLIBBEREN, z. *Ver-*.
-KLIEVER, z. *Taarte-*.
KLIJDHAGE, X. 11.
-KLIJVEN, z. *Be-*.
KLIKKEN, IX. 6.
-KLINKEBEKKEN, z. *Ver-*.
KLINKEN, III. 67; VIII. 75; IX. 6; X. 53.
KLINKSNOER, IX. 92.
-KLIPPELEN, z. *Zarre-*.
-KLIPSCH, z. *Ee-*.
KLITTER, IX. 36.
KLOBBE, X. 19.
KLOEIE, VI. 67.
KLOEKSEL, VIII. 51.
KLOENDEREN, IX. 92.
KLOKEI, VI. 92.
KLOKHUIS, X. 74.
-KLOKKE, z. *Bames-, ban-, bier-, ende-, water-*.
-KLOP, z. *Ende-*.
KLOPGETOUWE, IX. 28, 92.
KLOPPEN, VIII. 75.
KLOZZE, VII. 68.
KLUFFE, z. *Te*.
-KLUTSEN, z. *Door-*.
-KLUTTEREN, z. *Be-*.
KNAPE, V. 28.
KNAPEMAAND, IX. 50.
KNARRIG, IX. 92.
-KNECHT, z. *Hingste-, perre-*.
KNECHTENBOEK, VIII. 43.
KNECHTERIJPE, X. 61.
KNEDEN, z. *Kortgekneed*.
-KNEEUWELEN, z. *Be-*.
KNESSELEN, II. 73.
KNIBBEL, VI. 25.
-KNIE, z. *Osse-*.
KNIEBANDEN, VII. 36.
KNIEBOOTEN, VII. 13.
KNIEPOOTEN, VII. 19.
KNIJZELINGE, V. 4.
KNIJZIG, VIII. 11.
-KNIKKEREN, z. *Ver-*.
-KNIPPELEN, z. *Zarre-*.
KNIPPELING, IX. 50.
KNIPPER, X. 29.
-KNOK, z. *Gaap-*.
KNOKKAART, IX. 12.
-KNONSELEN, z. *Effen-*.
KNOOP, V. 4; X. 19.
KNOOP, z. *Op den*.
-KNOPEN, z. *Ver-*.
KNOPEWAARD, VIII. 91.
KNOPOOGEN, IX. 36.
KNORREN, VI. 67.
KNOTERPERE, VI. 12.
KNUIST, VIII. 38.
-KNUISTTE, z. *Huistte-*.
KNUITE, IX. 12.
KNUIZELARE, IX. 28.
KNUIZELEN, IX. 28.
KOBBE, VII. 19, 85.
KOBBEVLIEGE, X. 92.
KODDE, VII. 13.
KODUIN, X. 74.
KOE, VI. 20.
-KOE, z. *Kant-, ronkel-, schuifel-*.
KOEFERKLEED, X. 35.
KOEIDJAKKE, X. 68.
KOEIHERDEREN, VIII. 91.
KOEIHERDERSMAAND, IX. 36.
KOEIPLEKKENAAR, IX. 36.
KOEIPOT, IX. 28.
KOEKE, VIII. 38.
-KOEKE, z. *Alleluia-, bie-, boeken-, paasch-, water-, zeem-*.
KOEKENAAS, IX. 67.
KOEKEPAP, VIII. 38, 62.
KOEMOMMEL, II. 25.
-KOETEREN, z. *Aan-*.
KOEVOET, VII. 92.
KOEWACHTERDROOGE, X. 36.
KOFERLA, X. 36.
KOGGE, VIII. 75.
KOKKEBROKKEN, II. 20.
KOKUIT, VI. 92.

-KOLE, z. *Dood-*.
-KOM, z. *Wille-*.
-KOMEN, z. *Aan-, wei-, wel-*.
KOMENESSE, IX. 75.
KOMFERDIESCHIP, VIII. 51.
KOMMERSCHAP, VIII. 11.
KOMMESCHEPE, VIII. 92.
KOMSCHEPE, VI. 75.
-KOMSTE, z. *Egen-*.
KOM-UIT, VI. 20.
KONGEL, X. 11.
KONIJNEN, VII. 36.
KONKELEN, VI. 86.
KOOK, VI. 59.
KOOKLOOGE, IX. 92.
KOOLBOEIE, IX. 51.
KOOLDOMPER, IX. 68.
KOOLKAPPERSNOENE, III. 82.
-KOOPER, z. *Goe-*.
KOORDE, I. 41.
-KOORDE, z. *Land-*.
-KOORN, z. *Maande-, zante-*.
-KOORNINGE, z. *Ver-*.
KOORTSENPILLE, VI. 86.
KOORTSEPILLETJE, V. 61.
-KOOVE, z. *Slaap-*.
-KOP, z. *Does-, donder-, harte-, peerde-, puppe-, tuite-*.
-KOPER, z. *Braam-*.
KOPPACHTIG, VII. 68.
KOPPEL, IX. 12.
-KOPPEL, z. *Druive-*.
KOPPELEN, VII. 60.
KOPPEN, X. 92.
KOPTJE, IX. 51.
KORRELEN, z. *Bekorreld*.
-KORSTIGHEID, z. *Bal-*.
KORTADEREN, X. 19, 29.
KORTELING, VIII. 11.
KORTEN, IV. 43.
KORTGEKNEED, VIII. 51.
KORTKARSTIG, VI. 67.
KORTKEER, VII. 92.
KOT, I. 18; VIII. 92.
-KOT, z. *Krekel-, te kote*.
-KOTEN, z. *Ver-*.
-KOTIG, z. *Onder-*.
-KOUD, z. *Rein-*.
KOUDELIJK, X. 92.
KOUSEN, VII. 36.
KOUSESTEKE, V. 11.
-KOUTEN, z. *Ver-*.
KRAAIE, I. 11.
KRAKE, z. *Krane*.
KRAKELEN, VI. 12.
KRAKEN, V. 4.
KRANE KRANEKE KRAKE, III. 25.
KRANEKE, z. *Krane*.
-KRANKEN, z. *Ver-*.
KRAPPIG, VII. 13; X. 92.
-KRASSELEN, z. *Uit-*.
KRDULT, IX. 92.
KREITE, X. 11.
KREKELEN, VII. 92.
KREKELIJK, VI. 86.
KREKELKOT, X. 74.
KREKELNOOM, VI. 37.
KREKELS BIECHTEN, V. 90.
KREKELTANDS, z. *Moeie*.
-KREMMELEN, z. *Ver-*.
KREMP, VII. 77.
KREMPELING, X. 53.
KREMPEMANE, VII. 13.
KRENKEMANE, VII. 13.
KRENKEN, I. 3.
-KREPEL, z. *IJs-*.
KREUVELINGE, X. 19.
KREVELARE, X. 11.
KREVELINGE, I. 66.
KREVIK, I. 49.
KREZZELEN, VI. 45.
KRIEKELARE, X. 93.
KRIEKEMURWE, VIII. 68.
KRIELDIKKE, IX. 19.
KRIELEN, VIII. 5, 11.
KRIETLOOS, VI. 86.
KRIJGER, VI. 67.
KRIJGERE, IV. 94.
KRIJP, VIII. 92.
KRIJZELEN, VII. 19.
KRIJZIG, VIII. 92.
KRIKKE, VIII. 43.
KRIMMEL, VII. 85.
-KRINSEN, z. *Af-*.
KROEIE, VII. 19.
KROEIEN, VIII. 51.
KROEZELEN, VI. 45; X. 68.
-KROEZELEN, z. *Voort-*.
KROMHOUT, I. 83.
KROOIZE, VIII. 75.
-KROOIZEN, z. *Ver-*.
-KROONE, z. *Vonte-*.
KROONEN, X. 36.
KROOSIJZER, V. 28.
KROOZE, V. 28.
KROPPEN, V. 4.
-KROPS, z. *Hops-*.
KROTTE, VII. 92.
-KROTTEN, z. *Ver-*.
KROTTEPOES, VII. 92.
KRSJONKELE, VIII. 51.
KRUID, I. 18; X. 11.
-KRUID, z. *Dool-, fijn-, groef-*.
KRUIDACHTIG, IX. 36.
KRUIDEN, X. 11.
KRUIDGIERIG, X. 3.
KRUIDHAGE, X. 11.
KRUIDSCHOOF, X. 12.
KRUIE, VII. 20.
KRUIME, VII. 92.
KRUIME, z. *In*.
KRUIMEN, VI. 92.
KRUINE, V. 51.
KRUINEN, V. 51.
KRUIS, IV. 74; V. 11.
KRUISELOOS, IX. 36.
KRUISHOUWELIJK, VI. 37.
KRUISLUCHT, VIII. 68.
-KRUT, z. *Hutte-*.
KRUWINGE, IX. 92.
KUDDELSCHOLE, VII. 68.
KUFFEL, VI. 59.
KUFFELEN, VI. 59.
KUFFEN, VII. 93.
KUI, IX. 12.
KUIFEL, III. 82.
KUIL, VI. 20.
KUIP, VIII. 92.
-KUIP, z. *Bornput-, put-*.
-KUIPE, z. *Slabbing-*.
KUISCHELING, VII. 77.
KUISCHSEL, VIII. 38.
KULLEBUL, IX. 51.
-KULLEN, z. *Ver-*.
KUL-OVER-EERSGAT, III. 19.
KULTE, IV. 11; VIII. 11.
-KULTE, z. *Stof-*.
KUNKE, IX. 83.
KURREMULDE, VII. 85.
KURRIACHTIG, X. 68.
KURRIËN, VII. 45.
-KURTS, z. *Tingel-*.
-KUTS, z. *Appel-, henne-*.
KUTTELSCHOLE, VII. 68.
KUTTEREN, X. 84.
KUTTERING, X. 84.
KUWEN, I. 11.
KWAADSPICHTEN, IX. 68.
KWAAD-T'-ZEGGEN, V. 21.
KWAAKTE, V. 61.
KWAAN, z. *Ten*.
KWA BLIJVEN, z. *Te*.
KWAKKEBEEN, X. 84.
KWAKKELEN, X. 3.
KWAKKEN, X. 3.
KWANTEBAK, IV. 78.
KWANTEREN, IX. 58.
-KWANTEREN, z. *Ont-*.
KWARRE, VII. 36.
KWARREN, VII. 36.
KWATS, VIII. 11.

KWAWETE, VI. 20.
KWA ZIJE, IX. 75.
-KWEEK, z. *Ver-*.
KWEEKEN, IV. 11.
KWEEKENDE, IX. 92.
-KWELLEN, z. *Be-*.
KWELSPREUKEN, IV. 15.
KWELSTERZIEKTE, VII. 93.
KWIJT, X. 12.
KWIJTE GEVEN, IV. 50.
-KWIJTEN, z. *Af-*.
KWIK, X. 53.
KWIMPEL, IV. 94.
KWINKELEN, IX. 19.
KWINTHEVELE, VIII. 45.
KWINTIHOE, VIII. 46.
KWISTDEKEERSEN, VI. 75.
LA, V. 4.
-LA, z. *Brand-, kofer-, opwerk-*.
LAAI, V. 22, 28.
-LAAI, z. *Be-*.
-LAAT, z. *Na-*.
LABBE, VII. 45.
LACHAAIEN, X. 75.
LACHSPEL, IX. 83.
LACHTAND, VI. 87.
LAK, X. 12.
-LAK, z. *Beurzeke-*.
-LAM, z. *Katte-, mote-, samote-*.
LAMBOOIZEN, X. 29.
-LAMMEREN, z. *Pap-*.
LAMOEREN, X. 75.
LAMOERZEN, X. 93.
-LAMPEN, z. *Pa-*.
LAND, VII. 45; IX. 12.
-LAND, z. *Keer-, leilekker-, maarte-, schalie-, spittende, vage-, zaaiende*.
-LANDEN, z. *Ont-, uit-, ver-*.
LANDENAAR, IX. 37.
-LANDER, z. *Egen-, tegen-, vage-*.
LANDKOORDE, VII. 27.
-LANDS, z. *On-*.
LANDSDRICHT, VIII. 38.
LANGDEN, II. 33.
LANGE DIJSENDAG, X. 93.
LANGELIPPEN, VIII. 11; X. 3.
-LANGEN, z. *Aan-*.
LANG GELD, IX. 84.
LANGSEGEN, IX. 61.
LANGSTLEVENDHEID, I. 36.
-LANISSE, z. *Ver-*.
-LANKE, z. *Lui-*.
LANTE, X. 3.
-LANTE, z. *Schijver-*.
LANTERFAAIE, X. 93.
LAP, V. 4; X. 68.
LAPEIE, V. 28.
-LAPESTE, z. *Potje-*.
LAPLEUNEN, X. 12.
LAST, I. 3.
-LASTER, z. *Gods-*.
LASTGELDER, VII. 77.
LATEN, I. 18.
-LATEN, z. *Uitge-*.
LATENSCHAP, VIII. 92.
LATTEGLEIEN, VI. 76.
-LAUW, z. *Katte-, liere-*.
LAUWBUIZE, VII. 45.
LAUWTAND, VII. 69.
LAVEIEN, II. 26.
LAWETEN, I. 3.
LEBBE, X. 53.
-LECHTE, z. *Haak-, splet-*.
LED, X. 84.
-LEED, z. *Be-*.
-LEEDEN, z. *Be-*.
-LEEDERE, z. *Hage-*.
LEEFTE, VII. 36.
LEEFTOCHT, VII. 36.
LEÊGAARDSBOOM, VII. 60.
LEEGER, VI. 76, 87; X. 54.
LEÊGGANGERSBOOM, VII. 60.
-LEEK, z. *Euzie-, ver-*.
LEÊNBREKERE, VII. 36.
-LEENEN, z. *Af-*.
LEENKIND, VII. 86.
LEENTJE-LOOP, IX. 29.
LEERARE, IX. 93.
-LEEREN, z. *Omme-*.
LEÊRTJESTEKER, X. 61.
LEESTEN, VIII. 68.
-LEEZE, z. *Wagen-*.
-LEG, z. *Anne-, be-, bij-*.
LEGEREN, X. 84.
LEGGE, I. 35; X. 3.
LEGGEN, VII. 69; X. 75.
-LEGGEN, z. *Bek, in-, ont-, over-, uit-, ver-*.
LEGKIEKEN, X. 84.
LEG-OP, X. 45.
LEGVELD, X. 68.
LEI, V. 11, 20.
-LEID, z. *Ver-*.
LEIDER, VIII. 51.
LEIERIG, X. 3.
LEILEKKERLAND, VII. 27.
LEINZELEKKERE, X. 84.
LEITE, IX. 12; X. 93.
LEITEN, X. 75.
LEITER, X. 75.
LEITERARE, X. 75.
LEITEREN, X. 75.
LEITERINGE, X. 75.
-LEK, z. *Aver-*.
LEKE, X. 29.
LEKELING, X. 93.
LEKER, VI. 67.
-LEKKEN, z. *Af-*.
-LEKKERE, z. *Leinze-*.
-LEKKEREN, z. *Ver-*.
-LEKKERLAND, z. *Lei-*.
LEME, VI. 93; VII. 77.
LEMEL, VII. 13.
LENDDEURE, VIII. 92.
-LENDE, z. *Hoostal-*.
LEPEL, V. 11.
-LEPEL, z. *Bout-*.
LEPELEN, IV. 94.
LEPEN, X. 68.
-LES, z. *Be-*.
LESTELINGE, I. 50; X. 19.
-LET, z. *Be-*.
-LETTEN, z. *Af-, mis-, ont-, over-*.
LETTERS VLIEGEN, IX. 84.
LETTERVAST, X. 68.
-LEUGENE, z. *Kerk-*.
LEUGEREN, IV. 43.
LEUKE, VII. 93.
LEUN, IX. 75.
LEUNEN, VII. 69.
-LEUNEN, z. *Lap-*.
LEUNTJE, X. 19.
-LEURE, z. *Ber-*.
-LEUREN, z. *Bomme-, tjokke-*.
LEUREWERK, X. 75.
LEURIDE, VIII. 92.
LEURIE, IX. 29.
LEURIG, VIII. 12.
LEURNET, z. *Bomme-*.
LEUTE, VII. 20.
LEUZENDE, V. 61.
LEUZIG, I. 18.
LEUZIGHEID, I. 18.
LEVAARD, IX. 93.
-LEVENDHEID, z. *Mensch-*.
LEVENTWEL, IV. 11.
LEVER, z. *Looze, losche*.
LEVEREN, IX. 75.
LEVERINGE, IX. 75.
-LEZEN, z. *Door-, in-*.
LIBBE, IV. 11; IX. 93.
LICHTE, X. 84.
LICHTE, z. *Binnen*.
LICHTER, VII. 13; VIII. 12.
LICHTEREN, VII. 13, 20.
LICHT-GAAT-DEURE, IX. 6.
-LIEDEN, z. *U-*.
-LIEGEN, z. *Be-*.
-LIEN, z. *Ander-*.
LIERELAUW, VIII. 92.
LIERETAP, IX. 29.

LIESTEREN, IX. 75.
-LIEVIGHEID, z. *Tier-*.
LIEWEEK, I. 83.
-LIEZEN, z. *Ver-*.
-LIGGEN, z. *Af-, op-*.
-LIGGER, z. *Plat-, uit-*.
LIGTE, VI. 93.
LIJDEN, III. 58; IX. 61.
LIJF, IX. 93.
-LIJFE, z. *Pa-*.
LIJFEEGDE, IX. 6.
LIJFNA, VI. 76.
LIJFZEUGE, VIII. 51.
LIJK, z. *Loos*.
LIJM, X. 68.
-LIJMEN, z. *Uit-*.
LIJS, VIII. 68.
LIJTSE, II. 21; X. 93.
-LIJVEN, z. *Be-*.
LIJZE, X. 75.
LIJZIG, VIII. 68.
LILAAK, X. 84.
LILAAKHAGE, X. 84.
LILAAKHOUT, X. 84.
-LIMPEREN, z. *Meê-, weg-*.
-LINGE, z. *Gifte-*.
-LINK, z. *Keern-*.
LINTEVIJLDERE, II. 81.
LINZEN, II. 10; IX. 93.
-LIPPEN, z. *Lange-*.
LISPEREN, X. 75.
-LISPEREN, z. *Af-, meê-, weg-*.
LOBBEDOE-LOBBEGAAI, IX. 48.
LOBBEGAAI, z. *Lobbedoe*.
LOBBIG, VII. 86.
LODDER, X. 30.
LOEBENDE, IX. 12.
LOEIE, II. 26.
LOEIEN, II. 26.
LOERSPEGEL, X. 3.
-LOESEN, z. *Af-*.
LOESINGE, VIII. 38.
LOESSE, V. 44.
LOETE WIJZEN, z. *Te*.
LOEVERACHTIG, VIII. 92.
LOEZE, X. 75.
LOF, IX. 48.
LOFFENIEREN, VIII. 92.
-LOGE, z. *Par-*.
LOKE, III. 67; IX. 37; X. 30.
-LOKEREN, z. *Ver-*.
-LOKKE, z. *Vis-*.
LOKKEBROOD, I. 35.
LOKKEDUTTE, X. 46.
-LOKKEN, z. *Verruw-*.
LOKKEREN, X. 19.
LOKKESLEKKE, VIII. 62.
-LOKKIG, z. *Roew-*.
-LOKTE, z. *Nieuw-, roew-, ruw-*.
LOMPE, X. 84.
LONKEN, X. 4.
LONKEREN, VIII. 68.
LONTE, IX. 29, 76.
LOOCHENEN, III. 10; X. 84.
LOOCHENSTAF, z. *De*.
-LOOD, z. *Pijl-en-*.
-LOOF, z. *Kleen-, schiel-*.
-LOOGE, z. *Heerd-, kook-*.
-LOOGEN, z. *Uit-*.
LOOGE SCHIETEN, VIII. 68.
-LOOIEN, z *Uit-*.
-LOOK, z. *Donder-*.
-LOONEN, z. *God-*.
LOOP, III. 20.
-LOOP, z. *Bier-, bree-, ge-, leentje-, mane-, om-, toe-*.
LOOPEN, I. 18, 83.
-LOOPEN, z. *Haaiwaai, te baarde, ver-*.
-LOOPENDE, z. *Nieuw-*.
LOOPENE, z. *Te*.
-LOOPER, z. *Be-*.
LOOS, VII. 20; X. 93.
-LOOS, z. *Bake-, bom-, bomme-, brokke-, draai-, eeuwe-, hebbe-, kriet-, kruise-, munte-, nooze-, puppe-, scha-, tente-*.
-LOOSHEID, z. *Aam-*.
LOOS LIJK, VIII. 92.
LOOTE, IX. 6.
LOOVERIG, VI. 50.
LOOZE DEURE, III. 75.
LOOZE LEVER, VI. 13.
-LOPTE, z. *Ruw-*.
LOS, V. 61.
-LOS, z. *Peerde-*.
LOSCHE LEVER, VI. 13.
LOSSEN, V. 61; IX. 84.
LOS ZIJN, VIII. 12.
LOT, VII. 20.
-LOT, z. *Be-, pr-, twijfel-*.
LOTSOORE, VI. 67.
-LOTTERACHTIG, z. *Ka-*.
LOTTIG, VII. 21.
-LOTTIG, z. *Pa-*.
LOTTIGHEID, VII. 21.
LOUTER, VI. 59.
-LOVEN, z. *Dank-, par-*.
LOVIE, VII. 13.
-LUCHT, z. *Kruis-*.
-LUCHTE, z. *Ge-*.
-LUCHTEN, z. *Hemel-, ver-*.
LUIDE, X. 30.
LUIDEN, IX. 68.
LUIDZOLDER, VI. 13.
LUIE, VII. 77.
LUIGELD, IX. 61.
LUIKEN, IV. 43; VIII. 46.
LUIKER, IV. 12.
LUILANKE, IX. 12.
LUIPER, X. 19.
LUIPOOGE, IX. 48.
LUISOOLIJK, VIII. 12.
LUISTEREN, I. 11.
LUISTERVINKE, X. 12.
LUIZEN, X. 93.
-LUIZEN, z. *Op-, ver-*.
LUKKEBOONE, VII. 93.
-LULDER, z. *Klets-*.
LULLEFAAIEN, VII. 60.
LULLEKENS, VIII. 51.
-LULLEN, z. *Klets-*.
LULPANDEREN, VII. 60.
LUNDEREN, IX. 68.
LUST, IX. 12.
LUSTEN, VII. 45, 77.
-LUT, z. *Ka-*.
LUTHERSCH, VI. 50.
LUTSE-LUTSE, X. 75.
-LUTSEN, z. *Af-*.
LUTSINGE, VIII. 62.
-LUTTE, z. *Ba-*.
LUTTELEN, VII. 27.
LUWE, IX. 37.
LUWEREN, IX. 68.
MAAIE, IV. 43.
MAAIZIEKTE, VII. 37.
MAAKHURE, X. 4.
MAAKSEL. X. 68.
MAAKTE, IX. 61.
MAAL, VII. 69; VIII. 51.
-MAAL, z. *IJzer-, rieste-*.
MAALJE, X. 85.
MAALKES-PAP, VII. 45.
-MAAND, z. *Knape-, koeiherders-*.
MAANDBEESTE, II. 81.
MAANDEKOORN, VI. 20.
-MAANDER, z. *Dertig-*.
MAARREKS, X. 30.
MAARTELAND, VIII. 5.
MAARTELING, VII. 60.
MAASNAALDE, X. 75.
MAD, II. 89.
MAGE, IX. 93.
MAGER, X. 85.
-MAGEREN, z. *Af-, op-, uit-*.
MAGUIT, VI. 67.
MAKEMANNETJES, X. 30.
MAKEMONDTJESSPEL, X. 30.
-MAKEN, z. *Af-, goed-*.
MAKKEN, VIII. 68.

MALE, VI. 59.
MALEGEWIN, X. 4.
MALETTEZAK, IX. 93.
MALK, III. 9.
MALLIKAAR, I. 66.
MAMMEREN, VI. 69.
MAN, I. 11.
-MAN, z. *Appel-, beu-, kleen-, neyen-, speel-, wede-, weduw-, zels-.*
-MANDE, z. *Bolle-.*
-MANDEN, z. *Kante-.*
-MANE, z. *Krempe-, krenke-, nieuw-, wasse-.*
MANELOOP, V. 4.
-MANEN, z. *Ver-.*
MANEVINKE, I. 11.
-MANGEL, z. *Mingelde-.*
-MANGELE, z. *Mingelde-.*
MANGELEN, VI. 69.
MANNEER, III. 68.
-MANNEKE, z. *Kanneke-.*
-MANNETJES, z. *Make-.*
-MANNIG, z. *Ee-.*
MANNIKANDER, VI. 59.
MANSCH, I. 50, 66; VIII. 6.
MANSELEN, VIII. 38.
MANSHOOFD, III. 42.
MAR, V. 22.
MARCHEM, II. 71.
MARE, VII. 69.
-MARE, z. *Weêr-.*
-MAREIEN, z. *Af-.*
-MAREN, z. *Ver-.*
-MART, z. *Brondel-.*
MARTEN, X. 4.
MARULLE, X. 93.
-MAS, z. *Ra-.*
MASSEN, X. 75.
MASTEN, VIII. 46.
MASTEREN, VII. 60; VIII. 92.
-MATE, z. *Hemel-.*
MATE, VIII. 93.
MATEWERK, X. 54.
-MATIS, z. *Gratis-.*
MATOFFEL, IX. 61.
-MATOOIEN, z. *Op-.*
MATOTE, X. 75.
MAZEGAT, X. 75.
MAZEN, X. 75.
ME, VI. 13.
MEDEBLANDEN VAN HOEDEN, II. 59, 84.
MEE, X. 75.
-MEÊ, z. *Aaie-, al-, te.*
MEÊDRILLEN, IX. 61.
MEÈGAAN, IX. 68.
MEEGAT, X. 76.
MEELDE, VII. 45.
MEÊLIMPEREN, IX. 76.
MEÊLISPEREN, X. 76.
MEER, VIII. 83.
MEEREN, z. *Met tween.*
-MEERSCH, z. *Streep-.*
-MEES, z. *Keze-.*
MEESEN, X. 76.
MEESKE, X. 76.
MEÊSLAG, X. 76.
-MEESTER, z. *Onder-.*
-MEESTEREN, z *Ver-.*
MEESTERIJE, X. 76.
MEÊTRIESTEN, IX. 37.
MEÊTRIJFELEN, VIII. 22.
-MEI, z. *Bilke-.*
MEIBOOM, I. 11.
MEIBRUID, X. 68.
-MEIE, z. *Aaie-.*
MEIEN, VII. 13.
MEISEJONG, X. 76.
-MEISEN, z. *Vrom-.*
MEISKE, X. 76.
MEISKESTIJD, IX. 37.
MEIVORST, VIII. 62.
MEKSGEWIJS, IV. 51.
MELESUIKER, VIII. 22, 68.
-MELK, z. *Dintdemelken, fokke-, vlot-.*
MELKBANE, VII. 27.
-MELKFORTUNE, z. *Kerre-.*
-MELKSTEEN, z. *Kerne-.*
-MELKZIJDE, z. *Kerne-.*
MELUW, V. 51.
-MELUWEN, z. *Ver-.*
MEMMELINGE, II. 33.
MEN, V. 84; VIII. 69.
MENEGAT, X. 76.
MENEN, X. 76.
MENIGTIJD, VI. 87.
-MENSCH, z. *Beste-.*
MENSCHAARDIG, VI. 13.
MENSCHDOM, VII. 69.
MENSCHE, X. 61.
MENSCHEBEEN, X. 19.
MENSCHESCHUI, IX. 76.
MENSCHKE, VII. 93.
MENSCHLEVENDHEID, IV. 12.
-MENTEŃ, z. *Scher-.*
-MERGELEN, z. *Uit-.*
MERVELHOUWE, VII. 69.
-MES, z. *Ham-, hom-, houw-, kant-, plak-, tee-, 't mes en de' kant, uithaal-, zaal-, zool-.*
MESCHBERIE, X. 76.
MESDAG, X. 76.
-MESSE, z. *Blauw-.*
MESSEWEG, IV. 12.
-METEN, z. *Af-.*
-METER, z. *Grond-, groot-.*
MET PENNE EN SCHELLE, VIII. 93.
MET TWEEN MEEREN, VIII. 12.
MEUGE, X. 76.
MEUGEN, IX. 6.
-MEULEN, z. *Boor-, schuur-, vlas-.*
MEULENEN, VII. 14.
-MEULENEN, z. *Ver-.*
MEULENROE, VI. 77; X. 76.
MEULENSLAG, VII. 37.
MEULENWERKER, IX. 68.
-MIDDEL, z. *Bij-.*
MIDDEL SCHEPPEN, VI. 51.
MIDDEN, VII. 93.
MIERELIJK, III. 68.
-MIJ, z. *Af-mij, toe-.*
MIJ, z. *Ei, oei.*
MIJ-EN-DIJ, I. 35.
MIJKE, X. 76.
MIJKEN, VIII. 62.
MIJN DHAVELOOZE, IX. 20.
MIJNE, X. 12.
-MIJNE, z. *Boter-, zane-.*
MIJN VERDHAVELOOZE, IX. 20.
MIKKE, X. 93.
MIKKEN, VII. 27.
MILTAUWE, X. 76.
MINGELBEENEN, VII. 77.
MINGELDEMANGEL, IX. 51.
MINGELDEMANGELE, X. 93.
MINKE, II. 89; VIII. 46.
-MINKEL, z. *Scher-.*
MINKEN, VI. 13.
-MINKEN, z. *Ver-.*
MINNINGE, VI. 13.
MINSSLAAGS, I. 52.
MINZEN, IX. 19.
MIRAKELEN, VIII. 38.
MISDACHT, VI. 93.
MISGRAMMEN, IV. 63.
MISHEUTELEN, VII. 37.
MISKAAIEN, VIII. 12.
MISKEEREN, IX. 68.
MISLETTEN, VI. 60.
MISPELZAAD, VII. 45.
MISSEN, V. 28.
-MISSEN, z. *Ver-.*
MISSTEKEN, VII. 21.
MISVAREN, VIII. 62.
MISVRAGEN, IV. 12.
MISZINNIG, X. 19.
MODDELEN, VI. 37.
MOEDER-CHRISTENZIELALLEENE, II. 71.
MOEDER-GODSALLEENE, II. 71.
-MOEDERNAAKT, z. *Bloed-.*

MOEDERZIEL, VIII. 39.
-MOEDIG, z. *Gauw-, on-*.
MOEIE, VII. 21.
-MOEIE, z. *Kalle-*.
MOEIE KREKELTANDS, VII. 77.
MOERDAUWEN, VI. 69.
MOERE, V. 28; VIII. 93.
-MOERE, z. *Teriks-*.
MOEREN, VII. 61; VIII. 51.
-MOEREN, z. *Boven-, uit-*.
MOERZOOGER, VI. 60, 77.
MOES, II. 33.
-MOES, z. *Scher-*.
MOESEBEIER, X. 77.
MOET, V. 44.
MOETELIJK, VII. 77.
MOEVE, X. 77
MOEZE, V. 90.
-MOEZE, z. *Pa-*.
MOEZEKES, II. 13.
-MOEZELZAKKEN, z. *Ver-*.
MOEZEWULF, V. 90.
MOGENDHEID, VI. 60.
-MOKKE, z. *Hand-*.
MOKKEDIJZE, X. 46.
MOKKEDROLS, X. 19.
-MOKKEL, z. *Hokkelde-*.
MOKKELINGE, VIII. 62; X. 77.
-MOL, z. *Vee-*.
MOLDEKEERSE, VI. 25.
MOLLEBIER, VI. 25.
MOLLEFANE, VI. 60.
MOLLEFOONE, VI. 60.
MOLLEN, VI. 38.
MOLLEPLOOI, z *Mollepooi*.
MOLLEPOOI MOLLEPLOOI MOLLEPROOI, V. 92.
MOLLEPOT, V. 90.
MOLLEPROOI, z. *Mollepooi*.
-MOMMEL, z. *Keune- en koe-*.
MOMMELEN, I. 83.
MOMMELINGE, I. 83.
MOND, V. 44.
MONDELINGE, VII. 86.
-MONDEN, z. *Ver-*.
MONDNERIG ZIJN, II. 10.
MONDSPEL, V. 6; X. 69.
-MONDTJESSPEL, z. *Make-*.
-MOOIEN, z. *Ver-*.
MOOITJE, X. 20.
-MOORDEGE, z. *Ver-*.
MOORSLE, I. 3.
MOORTELEN, IX. 37; X. 20.
MOOSCHPEERD, IV. 67.
MOOSHOND, V. 91.
MOOSSLE, I. 3.
MOREEKEL, II. 71.
-MOTE, z *Sa-*.
-MOTELAM, z. *Sa-*.
-MOTTEN, z. *Pla-*.
MOUTZAK, VII. 61.
MOUWE, z. *Haver uit de*.
MOZE SPLIJTEN, VII. 77.
MUIE, VII. 21.
MUILBOER, X. 36.
MUIMELEN, V. 33.
MUITEN, VII. 77.
-MUITEN, z. *Ver-*.
-MUIZE, z. *Zee-*.
MUIZEL, VI. 51.
MUIZELEN, V. 38; VIII. 93.
MUIZELING, VI. 38.
MUIZELINGE, VI. 38.
MUIZELS ETEN, VI. 45, 51.
-MULDE, z. *Kurre-*.
-MULTEREN, z. *In-*.
MUNKEN, z. *In de*.
MUNTE, VIII. 12.
MUNTELOOS, IX. 37.
-MUREN, z. *Beblende-*.
MURPELINGE, III. 75.
-MURTSELEEREN, z. *Ver-*.
MURTSELEN, IX. 29.
-MURWE, z. *Krieke-*.
-MUTSE, z. *Schijver-, tap-*.
N, z. *De loochenstaf*.
-NA, z. *IJfenaatje, lijf-*.
NAAD, VI. 20.
-NAAIEN, z. *Ver-*.
-NAAIER, z. *Ooge-*.
-NAAKT, z. *Bloed-moeder-, moeder-*.
-NAALDE, z. *Maas-, toezet-*.
NAAR, IX. 84.
-NAAR, z. *Bet-*.
NAARZEN, IX 29.
-NACHT, z. *Benachte, ver-*.
NACHTRIDDER, IV. 12.
NACHTVENTE, VI. 60.
NAGELEN, X. 30.
NAGELTJEWIT, V. 45.
-NAKKELEN, z. *Kar-*.
NALAAT, VI. 51; VII. 46.
-NAMELIJK, z. *Be-*.
NAREDEN, X. 36.
NARREN, VI. 13.
NASCHER, VIII. 83.
NASPIEN, VII. 69.
-NAT, z. *Rote-*.
NATSCHOE, VII. 37.
NATSCHOES, IX. 29.
NATVOET, VII. 37.
NAUW, z. *Benauwdelijk*.
NE, II. 26.
NEERSCHEUTE, IX. 84.
NEERST, IV. 94.
-NEEZEN, z. *Ver-*.
NEGENMAN, IX. 12.
NEKKER, X. 69.
NEKKEREN, II. 10.
NEMAN, I. 3.
-NEMEN, z. *Ver-*.
-NEMINGE, z. *Over-*.
NEPE, II. 33.
NERFKANT, X. 12.
NERGEN, IX. 6.
-NERIG, z. *Mond-*.
NERINGE, z. *Te*.
NERNST, z. *Om*.
NESCHIGHEID, VIII. 85.
-NESSEL, z. *Schve-*.
-NEST, z. *Purrem-, traaguitt-*.
NESTEN, IV. 51.
-NET, z. *Bommeleur-*.
NETEWERK, I. 18.
-NETTE, z. *Stof-*.
NEUTEBUK, IX. 51.
-NEUZE, z. *Honds-*.
NEUZE-EN-EERZEN, IX. 48.
NEUZE-EN-ENDS, IX. 12.
NEUZELGERIEF, VII. 37.
NEUZELWERK, I. 19.
NEVEN, I. 50.
NIET, V. 51.
NIETE, VII. 86.
NIET OP AL, VI. 77.
NIEUWE, X. 20.
NIEUWJAARBRAND, VI. 93.
NIEUWLOKTE, VIII. 93.
NIEUWLOOPENDE, VIII. 93.
NIEUWMANE, IV. 94.
NIEZEN, II. 89.
NIJD, VI. 13.
-NIJD, z. *Be-, ver-*.
-NIJFEL, z. *Ka-*.
-NIJFELARE, z. *Ka-*.
NIJP, VIII. 93.
NIJSTIG, VII. 93.
NOENE, VII. 77.
-NOENE, z. *Koolkappers-*.
NOENEGETIJE, VIII. 51.
NOENEN, III. 42.
NOENESLAAP, VI. 45.
NOENESLAPEN, IX. 84.
NOENESTOND, VI. 45.
NOENZUNNE, VIII. 75.
NOGEENS, VII. 21.
NOKKE, X. 20.
NOKKE, z. *Op de*.
-NOKKEN, z. *Ver-*.
-NOOD, z. *Klagens-, ter*.
-NOODEN, z. *Be-, ver-*.

NOODIG VAN DOENE, IX. 76.
-NOOM, z. *Boer-, krekel-.*
NOORDEN, VI. 38.
-NOORDEN, z. *Appel-, bloote-.*
NOORTE, VI. 77.
NOOTZIEKTE, X. 30.
-NOOZEL, z *On-.*
-NOOZELEN, z. *On-, ver-.*
NOOZELOOS, VI. 87.
NOTE, z. *Van note te.*
NOUTER, VI. 93.
-NUCHTER, z. *Bloe-.*
NUCHTERE DRANK, X. 30.
-NUCHTEREN, z. *On-, ont-.*
NUCHTERSCHAP, X. 85.
NUFFEN, III. 9.
-NUFT, z. *Ver-.*
NUT, VII. 14.
-NUT, z. *Boeren-.*
-NUTTE, z. *Ba-.*
OEIE-GROEIE, VII. 46.
OEIE-MEIE, VII. 69.
OEI-MIJ, z. *Ei-mij.*
OERDOM, VI. 87.
OGEENS, VII. 21.
OG NE KEER, VII. 86.
OKERBOOM, X. 77.
OKSELGEERE, VII. 61.
OKSELINGE, VIII. 51.
-OLIE, z. *Slang-.*
-OLIËN, z. *Uit-.*
OLIEVISCH, V. 33.
-OLIVLAMME, VI. 77.
OLVERGHEM, I. 12.
OM, IV. 12; IX. 12.
-OM, z. *Rond-.*
OM-AN-TE-DOENE, VIII. 12.
OMBETAAMBAAR, VI. 20.
OMBHAGE, VIII. 22.
OMDEWILLEWAAROMME, VIII. 39.
OMLOOP, VI. 13.
OMMEBUIKEN, VI. 93.
OMMEGANG, II. 72.
OMMELEEREN, VIII. 69.
OMMEREUNEN, X. 77.
OMMERSTOMMERS, IX. 61.
OMMESPRONG, VII. 93.
OMMETREKKEN, VII. 86.
OM NERNST, X. 54.
OMSLOOF, X. 69.
OMTUIMELEN, VIII. 69.
OM ZEEPE, VIII. 6.
ONBENAMELIJK, VII. 86.
ONBESCHIKT, X. 36.
ONDER DEN STEERT, IX. 84.
ONDERDRINKEN, IX. 29.
ONDERHEID, II. 21.
ONDERHOUT, X. 4.
ONDERJARIG, IX. 48, 76.
ONDERKOTIG, VII. 46.
ONDERMEESTER, IX. 29.
ONDERPAKKEN, V. 51.
ONDERSCHOKKERTJE, IX. 93.
ONDERSTAND, VIII. 69.
ONDERSTE-BOVENHEID, X. 20.
ONDERTREKKEN, V. 61.
ONDEUGD, VII. 77, 86; VIII. 6, 75.
-ONDIEPEN, z. *Ver-.*
ONDIEPKES, IV. 43.
ONEENIG, VIII 51.
ONFORTUNE, I. 50.
ONFORTUNIG, I. 50.
ONGEBUIMIG, X. 20.
ONGEDOEVIG, VII. 93.
ONGEDUCHT, X. 12.
ONGENOT, X. 77.
ONGERAAKT, VI. 60.
ONGEZELSCHAP, VI. 38.
ONKANSE, IX. 29.
ONLANDS, VII. 27.
ONMOEDIG, VIII. 52.
ONNOOZEL, II. 21; X. 54, 85.
-ONNOOZELEN, z. *Ver-.*
ONNUCHTEREN, III. 59.
ONPASSELIJK, IX. 61.
ONRAAD, III. 58.
ONRUSTE, II. 21.
ONSANSAMIG, X. 69.
-ONSCHALEN, z. *Ver-.*
ONSCHULD, III. 58; IX. 93.
ONTBEI, VI. 77.
ONTDRAGEN, VI. 20.
ONTDREELEN, VI. 69.
ONTDUIKEN, VII. 37.
ONTEENDEREN, X. 30.
ONTEERDEN, X. 4.
ONTFEILTEREN, X. 20.
ONTFIMPELEN, VIII. 26.
ONTGEVEN, X. 54.
ONTHEFFEN, III. 58, 68.
ONTHILDE, V. 11.
ONTIJD, X. 93.
ONTIJE, z. *Bij, ten.*
ONTKWANTEREN, VIII. 13.
ONTLANDEN, VI. 51.
ONTLEGGEN, X. 20.
ONTLETTEN, X. 36.
ONTNUCHTEREN, III. 59.
ONTPASSEN, IX. 37, 61.
ONTRUSTIG, IV. 95.
ONTSCHAMPEN, VIII. 52.
ONTSCHOPPEN, VII. 86.
ONTSPREKEN, X. 36.
ONTSTAAN, VI. 93.
ONTTADDEREELEN, VIII. 85.
ONTTODDEREELEN, VIII. 85.
ONTTOTTELEN, VIII. 13.
ONTTUTTEREN, IX. 84.
ONTVALLEN, VI. 14.
ONTVANGEN, IX. 6.
ONTVULLEN, III. 42; X. 20.
ONTWAAIEN, VI. 51.
ONTWEKKEN, X. 77.
ONTWERNAAR, IV. 43.
ONTWIJZEN, VII. 78.
ONTWIMPELEN, X. 20.
ONTZEGGEN, I. 3, 11.
ONTZETTEN, z. *Het.*
ONTZIENDE, VI. 93.
ONVALLIG, IX. 6.
ONVERPASSE, I. 3.
ONVERSCHILLIG, VII. 37; IX. 6, 61.
ONVERWAAID, VI. 25.
ONVRIJ, VIII. 93.
ONWEDER, VI. 46.
ONWETELIJK, VI. 61.
ONWILLE, VIII. 23, 69.
ONZINNIG, VIII. 13.
OOD, VIII. 26.
-OOGE, z. *Klei-, luip-, paan-, pan-, put-, stout-, vaak-.*
-OOGEN, z. *Grauw-, knop-, wit-.*
OOGENAAIER, X. 77.
OOGEZIENS, X. 13.
OOGSKE, X. 85.
OOGVIJZE, X. 36.
-OOLIJK, z. *Luis-.*
OOLK, IX. 20.
OOR, VI. 88; IX. 37.
-OORDE, z. *Ezel-.*
OORDEEL, IV. 83; V. 29.
OORDER, IX. 29.
OORDTJE, X. 85.
OORE, II. 22; IX. 76.
-OORE, z. *Klak-, klap-, lots-, paal-.*
OOREFLAKKE, V. 61.
-OOREN, z. *Snel-.*
OORIJEN, IX. 13.
OORLIJK, IX. 20.
-OORM, z. *Blek-.*
OORMSPICHTIG, X. 77.
-OORTEN, z. *Ver-.*
OORTENBUSSEL, VIII. 39.
OORZAKINGE, VI. 69.
OOSLETER, VI. 93.
OOSTERSTEENDRONKE, VIII. 13.
OOWK, IX. 20.
-OP, z. *Leg-, niet op al, strijk-.*
OP AL, z. *Niet.*
OPBALKEN, IX. 30.
OPBOEKEN, VI. 14.

OP DE BEETE, X. 85.
OP DEN KNOOP, X. 21.
OP DE NOKKE, X. 21.
OP DEN OVEN ZITTEN, II. 89.
OP DEN RUTTELE, V. 11.
OPDRAG, X. 4.
OPDRAGENDE, VIII. 69.
OP DROOG ZAAD, VII. 93.
OP EEN BEEN STAAN, VII. 46.
OPEN, z. *Wijdgat.*
OP-END-OP, V. 5; X. 77.
OPENEERDELIJK, X. 36.
OPENGERRELEN, VIII. 52.
OPENSCHEIEREN, VI. 31.
OPENSCHETTEREN, VIII. 62.
OPGELONGEN, X. 93.
OPGEVEN, VI. 69.
OPGEZICHTE, IX. 13.
OPHALEN, z. *Aas.*
OPHELDEREN, VIII. 39.
OPHOOPENDE, X. 77.
OPHOOPTE, X. 77.
OPHOPPENDE, X. 77.
OPJUISCHEN, X. 61.
OPJUISCHER, X. 61.
OPLIGGEN, IX. 37.
OPLUIZEN, VIII. 52.
OPMAGEREN, VI. 79.
OPMATOOIEN, VI. 14.
OPPAMPEREN, X. 4.
OPPEWAARDVAGER, X. 77.
OPPRIKKELEN, X. 85.
OPRAAP, IX. 48.
OPRAKELEN, X. 54.
OPRAPEN, VI. 93; IX. 6, 13.
OPREBBELEN, IX. 37.
OPREEDEN, VIII. 13.
OPREESEMEN, X. 77.
OPREEVEN, IX. 68.
OPSCHOBBELEN, IX. 68.
OP SCHUIT, V. 52.
OP SCHUIT ZETTEN, V. 52.
OPSLAAN, X. 93.
OPSLUIT, VI. 69.
OPSLUITEN, IX. 77.
OPSMIJTEN, X. 46.
OPSNIJDEN, X. 46.
OPSULFEREN, IX. 6.
OPTREKKEN, VII. 38.
OP VAARDE, X. 13.
OPVANG, IX. 77.
OPVOEREN, VI. 69.
OPWERKLA, IX. 68.
OPWERKSCHROO, IX. 68.
OP ZEE, VI. 88.
OPZEGGEN, X. 85.
OPZOMEREN, IX. 77.
-ORSE, z. *Ten-.*
OSSEKNIE, VIII. 76.
-OUD, z. *Boom-.*
OUDEWIJFSWORTEL, X. 54.
OVEN, z. *Op den oven zitten.*
OVENDOM, III. 76.
OVENSTAKE, X. 77.
OVENTOTE, X. 77.
OVER, X. 69.
-OVER, z. *Hak-over-ende, seden-, top over top.*
-OVERALS, z. *Al-.*
OVER ASEM, VII. 14.
OVERBRIEVEN, X. 85.
OVERBUIKEN, VI. 69.
OVERDANIG, I. 50.
OVERDORST, VI. 51.
OVERDRIJVEN, IX. 84.
OVERDRINKEN, IX. 13.
OVERDWEBBELEN, III. 82.
OVERETENTHEID, VII. 28.
OVERGHEM, I. 12.
OVERHANG, X. 36.
OVERHOEKEN, VII. 46.
OVERHULLE, III. 68.
OVERKLAPPEN, X. 85.
OVERLEGGEN, IX. 30.
OVERLETHEID, VI. 51.
OVERLETTEN, VI. 51; X. 21.
OVERLIJK, VI. 46.
OVERNEMINGE, VI. 94.
OVERPAMPELEN, IX. 30.
OVERPANDEREN, VIII. 76.
OVERPLOTEN, VIII. 52.
OVERRAAD, IX. 13.
OVERRAAST, VI. 79.
OVERSCHOTSEL, X. 77.
OVERSCHRAGEN, VI. 94.
OVERSOOP, X. 78.
OVERSPEEL, VI. 51.
OVERSTELLEN, VII. 93.
OVERSTRING, IX. 30.
OVERTREK, VI. 69.
OVERVERMOEIDHEID, IX. 93.
OVERZETTEN, IX. 48, 84.
-PAAI, z. *Taai-.*
PAAIE, X. 69.
-PAAIEN, z. *Hakke-.*
PAAIGELDIG, VI. 69.
-PAAIS, z. *Aatje-.*
PAALOORE, VI. 70.
PAANOOGE, X. 61.
PAASCHERHOUT, IX. 7.
PAASCHKOEKE, X. 86.
-PACHT, z. *Ratel-.*
PADWEEG, VI. 88.
PAGGEREN, VI. 61.
PAK, V. 5; IX. 48.
PAKAN, IX. 13.
PAKKELBERD, IV. 64.
PAKKEN, X. 21.
-PAKKEN, z. *Onder-, ver-, waar-.*
PALAMPEN, VI. 70.
PALE, III. 59.
-PALE, z. *Te pijle-.*
PALEN, VI. 61.
PALIJFE, X. 78.
PALMESTEERT, X. 78.
PALOTTIG, VIII. 69.
PAMMELTJE, III. 76.
-PAMOEZE, z. *Roere-.*
-PAMPELEN, z. *Over-.*
PAMPEREN, X. 4.
-PAMPEREN, z. *Op-.*
PANDER, VIII. 76.
-PANDERE, z. *Rije-.*
PANDEREN, VIII. 76.
-PANDEREN, z. *Af-, dril-, lul-, over-, rond-, weder-.*
PANDERINGE, VIII. 76.
PANEKAKE, X. 62.
PANNEKAKE, X. 62.
PANNEKIND, VIII. 13.
PANOOGE, X. 62.
-PAP, z. *Droog-, hommel-, koeke-, maalkes-, sprietjes-, wasch-, water-, zieltjes-.*
PAPBAARD, V. 5.
PAPEGAAI, X. 36.
PAPEIE, VII. 22.
-PAPIER, z. *Baar-.*
-PAPIEREN, z. *Glas-.*
PAPLAMMEREN, X. 4.
-PAPPEN, z. *Ver-.*
PAPPOTS ENDEKLOKKE, IX. 13.
PAPZOUT, IX. 38.
PARADIJSDEURE, VIII. 52.
PARLOGE, X. 54.
PARLOVEN, I. 51.
-PASSE, z. *Onver-.*
-PASSELIJK, z. *On-.*
-PASSEN, z. *Aan-, ont-, verpast.*
PATEELEN, V. 61; IX. 13; X. 30.
-PATER, z. *Galge-, veld-, zee-.*
PATJAREN, VII. 69.
PAUSDOM, VI. 94.
PAVANE, z. *Kavane.*
PAVE, III. 9.
PEE, VIII. 69.
PEÊ GEVEN, VIII. 39.
-PEELE, z. *Ka-.*
-PEERD, z. *Bende-, buig-, dienste-, duigen-, galge-, moosch-, rije-, staak-, toebak-, vel-.*

PEERDEBOERENTAFEL, VI. 14.
PEERDECATERARE, IV. 68.
PEERDEKOP, V. 29.
PEERDELOS, V. 62.
PEERDEPLOTE, VIII. 7.
PEERDEREBBE, IX. 7.
PEERDESTERRE, V. 12.
PEERDEWERK, X. 86.
PEERDEWIJS, IX. 61.
PEERDIGHEID, IX. 30.
PEEUW, IX. 84.
PEEUWEN, IX. 84.
-PEEUWEN, z. *Pritse-*.
PEGELEN, III. 10.
-PEIE, z. *La-*.
PEILEN, V. 45.
PEIZEN, z. *Te*.
PEIZINGE, III. 68.
PEK, IX. 38.
PEKAALDE, X. 86.
PEKEL, V. 62.
PEKELTJE, IX. 20.
-PEKKEL, z. *Drie-*.
PEKKELEN, X. 69.
-PEKKELEN, z. *Ver-*.
-PEKKEN, z. *Ver-*.
-PELLEN, z. *Uit-*.
PELSE-VANEEN, X. 55.
-PEN, z. *Turf-*.
-PENDER, z. *Duil-*.
PENEBUSCH, II. 57.
-PENEN, z. *Uit-*.
PENERIJE, II. 41.
PENEWINKEL, II. 43.
-PENIGEN, z. *Uit-, uitver-*.
PENNE, VIII. 93.
PENNE, z. *Met penne en schelle*.
PENNEWARE, II. 26.
-PENNINGEN, z. *Keunings-*.
PEPER, V. 62.
-PERDUIT, z. *Uit-*.
PERE, IX. 84.
-PERE, z. *Kijk-, knoter-, pijnboom-, smeer-*.
-PERKEL, z. *Ka-*.
PERPIOEN, V. 85, 86.
PERREKNECHT, I. 42.
-PERSCHE, z. *Kale-*.
-PERSE, z. *Droom-*.
PERWERIJE, II. 43.
PESJOETE, IX. 77.
-PESTE, z. *La-*.
PEUREN, X. 86.
PEZEWEVERE, IX. 68.
-PIEPEN, z. *Buiten-*.
-PIERE, z. *Vliege-*.
PIEREN, IX. 7; X. 63, 69.
-PIEREN, z. *Poef-*.
PIETERARE, IV. 51.
PIEWITTE, V. 75.
PIJE, VII. 93.
PIJE, z. *In*.
-PIJEREN, z. *Af-*.
PIJKEDIJSENDAG, X. 69.
PIJKELEN, I. 12.
PIJKHOOGDE, VIII. 93.
-PIJLDE, z. *Ee-*.
PIJL-EN-LOOD, IX. 93.
PIJLEPALE, z. *Te*.
PIJL-TEN-HOORNE, V. 77.
PIJNBOOMPERE, II. 73, 81.
-PIJNE, z. *Kachtel-*.
-PIJPE, z. *Vier-*.
PIJPEGAALBOER, X. 36.
PIJPEGALE, VIII. 85.
PIJPEGALEN, X. 36.
PIJPHUIS, VII. 93.
-PIJT, z. *Calcie-, sterte-*.
PIJTJE-KADIJZEN, X. 46.
PIJZE, X. 69.
PIKKEN, VI. 79.
PILGREM, II. 90.
-PILLE, z. *Koortsen-*.
-PILLETJE, z. *Koortse-*.
PIMPAMPOENTJE, V. 77.
-PINANT, z. *Kerke-*.
PINKE, I. 12, 19, 35; II. 22.
PINKELEN, VI. 14; X. 21.
PINNE, I. 19.
-PINNE, z. *Dunder-*.
PINNEN, IX. 38.
PINSEN DEELEN, VII. 78.
PINTEN, X. 69.
-PINTER, z. *Dobbel-*.
PISSOOTE, IX. 48.
PIT, IX. 85.
-PIT, z. *Halte-*.
PITJEWINTER, VIII. 76.
PITVETTEN, IX. 13.
-PLAK, z. *Aange-, zwaluw-*.
-PLAKKEN, z. *Aan-, ver-, zwaluw-*.
PLAKMES, VII. 46.
PLAMOTTEN, VII. 61.
PLANCKAERT, V. 34.
PLANKE, II. 10.
PLASCH, VIII. 76.
PLATE, VIII. 7.
-PLATE, z. *Steen-*.
PLATE SCHUREN, z. *De*.
PLATLIGGER, IV. 69.
PLEEG, VII. 38.
-PLEKKE, z. *Tinte-*.
-PLEKKEN, z. *Ver-*.
PLEKTE, X. 69.
PLETS, IX. 68.
PLICHTEN, VII. 61.
PLOEG, VIII. 13.
PLOEG EN EEGDE, I. 42.
PLOEGSTOK, IX. 51.
PLOMPENDE, IX. 78.
-PLOOI, z. *Molle-*.
-PLOOIER, z. *Tuite-*.
-PLOTE, z. *Kalver-, peerde-, van note te plote*.
PLOTEL, IX 93.
PLOTELING, IX. 93.
-PLOTEN, z. *Af-, over-*.
-PLUIME, z. *Keuken-*.
PLUIMEN, VII. 61; X. 86.
-PLUIMTE, z. *Ge-*.
PLUIMZIEKTE, VI. 14, 38.
POCHELEN, IV. 43.
PODDEREN, X. 69.
-PODDEREN, z. *Uit-*.
POEF, VII. 78; IX. 30.
POEFEN, VII. 78; VIII. 76.
POEFPIEREN, VI. 70.
-POEL, z. *Goor-*.
POENDEREN ZOENDEREN, I. 46.
POENEN, II. 27; V. 62.
-POENTJE, z. *Pimpam-*.
POEREN, X. 69.
-POERIG, z. *Bos-*.
POERMADELJE, X. 69.
POES, VII. 94.
-POES, z. *Krotte-*.
POESTEREN, X. 4.
POETEREN, VI. 61.
POKE, X. 69.
POKEREN, III. 59.
POKKE, VI. 61.
POLTE, VI. 14.
-POMPE, z. *Steek-*.
POMPELACHTIG, IX. 93.
POMPESLOT, V. 29.
PONDIG, IX. 20.
PONKE, VI. 70; VII. 94.
-PONKE, z. *Eerweet-*.
PONKELE, X. 70.
PONKEN, VI. 70.
-POOI, z. *Molle-*.
POOIE, X. 86.
POOREN, VIII. 39.
POOTEN, VII. 87; IX. 38.
-POOTEN, z. *Knie-*.
-POOTIG, z. *Holle-*.
POPERINGE, I. 51.
POSTSNARE, X. 21.
POSTSNOER, X. 21.
-POT, z. *Akster-, gaze-, koei-, molle-, stoof-, zotte-*.

POTDICHTE, X. 70.
POTE, VI. 61.
POTEN, VI. 51.
-POTEN, z. *Uit-*.
POTERINGE, IV. 44.
-POTIZE, z. *Tri-*.
POTJELAPESTE, X. 46.
POTKALIJNE, X. 70.
POTTEGELD, VIII. 46.
POTTEKAAS, VIII. 28.
POTTEN, III. 10.
POTVLUGGE, VII. 61.
POTZWART, VIII. 76.
PRAAIE, I. 3, 13.
-PRAMEN, z. *Af-*.
PRANGDIEF, VII. 46.
-PRATEL, z. *Ge-*.
PRATELARE, X. 30.
PRATELEN, X. 30.
PRATELINGE, X. 31.
PRATERE, X. 5.
PRAZELEN, X. 13.
PRAZEN, X. 14.
-PRAZEN, z. *Haze-*.
PREGGE, IV. 44; IX. 69.
PREGGEN, IV. 44.
PRIEM, VIII. 85.
PRIEME, VIII. 63.
PRIEUWKE, VII. 94.
-PRIKKELEN, z. *Op-*.
PRIKKEN, VI. 20.
PRITSEPEEUWEN, X. 70.
PRLOT, VII. 78.
PROCHIALE RAAD, IX. 48.
PROESTEN, X. 86.
PROMMELEN, X. 78.
-PROMMELEN, z. *Weg-*.
PROMMEN, VII. 28.
PRONKEN, VII. 94.
PRONKETTE, II. 22.
-PROOI, z. *Molle-*.
PROPGAT, IX. 69.
PROPPE, IX. 69; X. 46.
PROPSTAKE, IX. 69.
PROPTJE, X. 46.
PROST, VI. 46.
PRULLE, I. 12.
PRUTTELEN, VI. 61.
PUDDEREN, II. 27.
PUDDERHAAK, II. 27.
PUDDERHUT, I. 19.
PUF, VII. 47.
PUGGE, X. 70.
PUI, III. 83.
PUID, IX. 7.
-PUIKEN, z. *Uit-*.
-PUIKERS, z. *Uit-*.
-PUIPE, z. *Blaas-*.
PUITEN, IX. 38.
PULLE, X. 70.
PUNTELEGE, X. 78.
PUNTEN, X. 70.
PUPPE, I. 83; II. 22; IX. 51.
PUPPEKOP, IX. 78.
PUPPELOOS, VI. 20.
PURKELEN, III. 84.
PURREMEN, X. 78.
-PURREMEN, z. *Uit-*.
PURREMNEST, X. 78.
-PUT, z. *Balie-, keus-, sterf-*.
PUTKUIP, VIII. 93.
-PUTKUIP, z. *Born-*.
PUTOOGE, VII. 94.
PUTTEWAARDS, V. 12.
QUESTEBOOM, IV. 44, 52.
-RAAD, z. *Gerade, on-, over-, prochiale*.
RAADVOEREN, VII. 94; X. 70.
RAAK, VII. 87.
-RAAP, z. *Op-*.
-RAAST, z. *Over-*.
RABUIZE, X. 70.
RAFKEN, z. *Van rijfken*.
RAK, IX. 30.
-RAKE, z. *Span-*.
RAKELEN, VII. 62.
-RAKELEN, z. *Op-*.
RAKELGAAI, X. 78.
-RAKELIJK, z. *Ge-*.
RAKEN, III. 76; VI. 79.
RAMAS, VIII. 70.
RAMMELZAK, VI. 21.
-RANK, z. *Regelwijs-*.
-RANKE, z. *Druive-*.
RANZEN, X. 36.
RAPAARD, I. 19.
RAPEN, III. 76; IV. 13.
-RAPEN, z. *In-, op-*.
RAPPEN, IV. 52.
-RASSEN, z. *Ver-*.
RATELPACHT, VII. 87.
RATTEN, VII. 94.
RAUWETERE, VII. 38.
RAVE, X. 86.
RAVELACHTIG, VI. 70.
RAVUTSELINGE, X. 55.
-REBBE, z. *Peerde-*.
-REBBELEN, z. *Op-*.
RECHT, IX. 38.
-RECHT, z. *Te-*.
RECHTE, X. 78.
RECHTEGEN, X. 78.
RECHTEGENS, III. 59.
RECHTEN, X. 21.
-REDEN, z. *Na-*.
-REDS, z. *Ver-*.
REE, II. 90; VII. 94.
REÊ, X. 5.
REEDEN, X. 93.
-REEDEN, z. *Op-, uit-*.
-REEDSCH, z. *Ge-*
REE'EN, VII. 94.
REEFELE, VII. 28.
REEGELEN, VIII 28.
REEGERE, z. *Hreegere*.
REEKEN, X. 46.
REES, IX. 20.
-REESEMEN, z. *Op-*.
-REEVEN, z. *Op-*.
REGEER-AL, VII. 47.
REGELWIJS-RANK, V. 29.
REINARDIE, II. 90.
REINEBOGE, X. 78.
REINKOUD, VII. 14.
REIS, VI. 88.
-REK, z. *Gereke*.
REKARM, II. 72.
REKARME, X. 86.
REKEL, VII. 22.
REKKELIJK, IX. 51.
REKKEN, IX. 85.
-REKKEN, z. *Be-*.
-REKKER, z. *Be-*.
-REKS, z. *Maar-*.
REKSEL, VIII. 13.
REMMIG, X. 70.
RENDELDEURE, III. 21.
RENNEN, III. 68.
RESTUIT, III. 59.
-RETSE, z. *Bloe-, water-*.
-REUDEN, z. *Uit-*.
-REUNEN, z. *Omme-*.
REUNING, X. 79.
REUSCH, VIII. 76.
REUTELEN, X. 79.
REUVELEN, IV. 78.
REUZEN, X. 14.
RIBBE, X. 79.
RIBBELEN, X. 79.
-RIDDER, z. *Nacht-*.
-RIDDEREN, z. *Rond-*.
RIESTEMAAL, X. 63.
-RIESTEREN, z. *Ver-*.
RIETEN, X. 46.
RIETSCHALDE, VII. 22.
RIETSCHARRE, VII. 22.
RIETSCHORRE, VII. 23.
RIETSCHURRE, VII. 23.
RIETSPEL, V. 45.
RIETVLERKEN, VIII. 52.
RIFFE, X. 79.

RIGGE, IV. 78.
-RIJD, z. *Ge-*.
RIJDEN, IX. 94; X. 14.
-RIJDEN, z. *Af-*.
-RIJDER, z. *Stik-*.
RIJEPANDERE, VIII. 23.
RIJEPEERD, VII. 23.
RIJFKEN, z. *Van*.
RIJKE, VIII. 40; IX. 94.
RIJMEN, VIII. 63.
RIJPE, IX. 48.
-RIJPE, z. *Knechte-*.
-RIJS, z. *Boer-*.
RIJSACHTIG, X. 79.
RIJSCHE, X. 79.
-RIJSCHE, z. *Alle-*.
RIJSDE, X. 79.
RIJSHAGE, X. 55.
-RIJTE, z. *Visch-*.
RIJZE, X. 5, 55.
-RIJZE, z. *Steek-*.
RIK, IV. 78; IX. 69.
-RIK, z. *Balie-*.
RINKANEEN, VIII. 52.
RINKEL, VIII. 94.
-RINSELEN, z. *Ver-*.
RIPSTEERTIG, X. 70.
RISPINGE, VIII. 13.
ROBBEL, IV. 44; VII. 69.
ROBBELDEBOKSE, VII. 38.
-ROCHT, z. *Er-*.
-ROE, z. *Meulen-*.
ROEF, IV. 13.
ROEFEL, VIII. 63, 76.
-ROEFELEN, z. *Af-*.
ROEFEN, X. 79.
ROEIE, II. 22.
ROEIS, III. 84.
ROEREPAMOEZE, X. 47.
ROERKEI, IV. 52.
-ROEST, z. *Sneppe-*.
ROESTIG, II. 22.
ROETE, VIII. 63, 76.
ROEVEN, X. 79.
ROEWLOKKIG, IX. 38.
ROEWLOKTE, IX. 38.
ROGGELING, VI. 38.
-ROK, z. *Zot-*.
ROKELEN, VII. 14; VIII. 70; IX. 20.
ROKELSTOK, X. 94.
ROL, IV. 44.
-ROL, z. *Hake-*.
-ROLLEN, z. *In-*.
-ROMMEN, z. *Be-*.
RONDDAAIEREN, VIII. 70.
-RONDE, z. *Daarint-*.
RONDEN, VI. 88.
RONDKADIJZEN, X. 47.
RONDOM, VII. 62.
RONDPANDEREN, IX. 94.
RONDRIDDEREN, I. 83.
RONDSJOLEN, IX. 7.
RONKE, X. 31.
RONKELKOE, VI. 61.
-RONKEN, z. *Toe-*.
-RONKERE, z. *Her-*.
RONSEFAAL, VI. 52.
RONSEN, I. 3.
ROOIE, VII. 94.
ROOIEN, VI. 14.
ROOVEN, z. *Zielkes*.
ROOZE, I. 12.
-ROOZE, z. *Kelder-, wind-*.
ROOZEJAAR, X. 86.
ROTENAT, VI. 14.
ROTSEEL, VII. 94.
ROUWSCH, VII. 69.
RUGGE, IV. 85.
RUIDE, X. 94.
RUIE, III. 84.
RUIFELENDE, IV. 69.
-RUIME, z. *Ge-*.
-RUIMIG, z. *Ge-*.
RUIN, IX. 38.
RUINEN, VIII. 13; IX. 7; X. 21.
RUITEN, III. 76; X. 63.
RUK, IV. 80.
RULDER, X. 47.
-RULLE, z. *Ma-*.
RULLEN, VI. 14; VIII. 63.
-RULLEN, z. *Ver-*.
RUNSEL, III. 10.
RUSCH, VII. 94; X. 70.
-RUSCH, z. *Kaffie-*.
-RUSTE, z. *On-*.
RUSTEND GELD, VIII. 85.
RUSTER, X. 5.
-RUSTIG, z. *Ont-*.
RUT, X. 5.
RUTTELE, z. *Op den*.
RUTTES, X. 5.
RUWE, III. 84.
-RUWLOKKEN, z. *Ver-*.
RUWLOKTE, IX. 71.
RUWLOPTE, X. 37.
SAKKEBAKKELEN, IV. 44.
SALIANESSE, IX. 85.
SALONESSE, IX. 85.
SAMOTE, IV. 2.
SAMOTELAM, IV. 3.
SANK, VIII. 28.
-SANSAMIG, z. *On-*.
SANSELARE, X. 79.
SANSELEN, X. 79.
SASSE, VI. 14.
-SAUWEN, z. *Be-*.
SAVIAAR, VIII. 7.
SAVIAREN, VIII. 7.
SCHA, I. 10, 83.
SCHAAI, IX. 94.
-SCHAAP, z. *Schud-*.
SCHAAPASTER, VI. 46.
SCHAARBEKTE, VII. 39.
SCHAB, VI. 21.
SCHABBE, IX. 69; X. 79.
SCHABBERLING, X. 79.
SCHABBIGHEID, IX. 85.
SCHACHT, VII. 78; VIII. 63.
SCHADDERAAR, IX. 85.
SCHADDEREN, IX. 85.
SCHAKELIJZERE, I. 19.
-SCHALDE, z. *Riet-*.
-SCHALEN, z. *On-*.
SCHALIELAND, X. 79.
SCHALKZANGER, IX. 14.
SCHALOOS, VI. 88.
SCHALVAKKE, IX. 14.
-SCHAMPEN, z. *Ont-*.
SCHANDELINGE, VII. 23; X. 21.
-SCHANSEN, z. *Be-*.
-SCHAP, z. *Eerste-*.
SCHAPENBOK, IX 14
SCHAPRA, VI. 94.
SCHARE, IX. 69.
SCHARRE, VII. 23, 94.
-SCHARRE, z. *Braam-, breem-, gat en -, riet-*.
-SCHARTEN, z. *Be-*.
SCHATTIG, IX. 78.
-SCHAVE, z. *Hout-, steek-, trek-*.
SCHAVEELEN, IX. 78.
SCHAVEN, X. 70.
SCHEBBE, IX. 69.
SCHEEVELING, IX. 20.
SCHEIE, VII. 94; VIII. 76.
-SCHEIE, z. *Hagel-*.
SCHEISTER, V. 34.
SCHELDEN, X. 86.
SCHELFER, IX. 85.
SCHELFEREGE, IX. 30.
SCHELFHOF, X. 47.
SCHELLE, VIII. 94.
-SCHELLE, z. *Hespe-, met penne en -*.
SCHELPELING, X. 21.
-SCHEMELIJK, z. *Be-*.
SCHEMELSGAREN, VI. 38.
-SCHENKEN, z. *Ver-*.
SCHEPPEN, z. *Middel -, zunne -*.
SCHEPPENESSE, VI. 61.
SCHEPPIGHEID, VII. 47.
SCHERFELKE, X. 94.

SCHERMENTEN, VIII. 28.
SCHERMINKEL, X. 79.
SCHERMINKELJACHT, X. 79.
SCHERMOES, X. 37.
SCHERP, X. 94.
SCHERPHAMER, IX. 38.
SCHERREBEK, VIII. 85.
SCHERRELIJK, VII. 94.
SCHERUWE, X. 71.
SCHERVE, X. 79.
SCHERVELINGE, III. 10, 76.
SCHERVEN, X. 79.
SCHETTE, V. 35.
SCHETTERBEK, VIII. 7.
-SCHETTEREN, z. *Open-*.
SCHETTERRAWETTER, VIII. 85.
SCHETTERWETTER, VIII. 63.
SCHEUNEN, VIII. 94.
SCHEURBEK, V. 52.
SCHEUTE, IX. 30.
-SCHEUTE, z. *Hert-, neêr-*.
SCHICHT, X. 94.
SCHIEMANSGAREN, VI. 46, 52.
-SCHIEREN, z. *Open-*.
SCHIETEN, IV. 52; X. 94.
-SCHIETEN, z. *Looge -, toe-*.
SCHIETERSDAG, VI. 79.
SCHIETLOOF, VII. 62.
SCHIJPSCHOOIEN, I. 36.
SCHIJTELEN, IX. 7.
SCHIJTHAME, X. 80.
SCHIJVE, VIII. 76.
SCHIJVERLANTE, VIII. 63.
SCHIJVERMUTSE, VII. 69.
SCHIKGELD, III. 59.
SCHIKKIG, V. 63; VIII. 53.
-SCHILDEREN, z. *Uit-*.
SCHIMPSLAG, X. 37.
SCHINKEN, X. 21.
-SCHINKINGE, z. *Be-*.
-SCHIP, z. *Komferdie-*.
-SCHIPPE, z. *Zif-*.
SCHIPPEN, IX. 52.
SCHIPPEREN, IX. 61.
-SCHIPPEREN, z. *Binnen-, in-, voor-bij-, weg-*.
SCHOBBELARE, IX. 69.
SCHOBBELEN, IX. 69.
-SCHOBBELEN, z. *Op-*.
-SCHOE, z. *Kerste-, nat-*.
SCHOEIE, VI. 94
SCHOENDELEN, X. 80.
SCHOENDELINGE, X. 80.
SCHOENESSEL, VII. 87.
SCHOENJELEN, X. 80.
SCHOENJELINGE, X. 80.
SCHOEP, VIII. 46.
SCHOEPEN, VI. 14; VIII. 46; IX. 7.
SCHOEPER, IX. 78.
SCHOEREN, V. 45.
-SCHOEREN, z. *Ver-*.
-SCHOETJE, z. *Hand-*.
-SCHOKKERTJE, z. *Onder-*.
SCHOKSEL, IX. 20.
SCHOLE, I. 19.
-SCHOLE, z. *Kuddel-, kuttel-*.
SCHOLEBROOD, X. 80.
SCHOLEN, X. 31.
-SCHOLEN, z. *Af-*.
SCHOMMELEN, IX. 69.
-SCHOOF, z. *Kant-, kruid-*.
-SCHOOIEN, z. *Schijp-*.
-SCHOOLEN, z. *Af-*.
-SCHOON, z. *Ver-*.
-SCHOONE, z. *In-, schuur-*.
SCHOONEWERKINGE, III. 68.
SCHOONVOLK, VIII. 13.
SCHOONZIENDE, III. 69.
SCHOOT, V. 6; X. 14.
-SCHOPPEN, z. *Ont-*.
SCHORDE, IX. 94.
SCHORDS, III. 84.
-SCHORRE, z. *Riet-*.
SCHORS, X. 5.
SCHOT, X. 80.
-SCHOTE, z. *Eerd-*.
-SCHOTSEL, z. *Over-*.
SCHOTSTAKE, X. 80.
-SCHOTTE, z. *Vier-*.
-SCHOTTIG, z. *Be-, vei-*.
SCHOUDERINGE, VIII. 23.
SCHOUTEEMER, IX. 69.
SCHOUW, VIII. 46.
-SCHOUWE, z. *Broek-*.
-SCHOUWER, z. *Straat-*.
-SCHRAAI, z. *Hanege-*.
-SCHRAGEN, z. *Over-*.
SCHRANKEN, VII. 39.
SCHRANS, VI. 15.
SCHRAPPEN, z. *Beschrapt*.
SCHRENZEN, IX. 14.
SCHREUVELING, IV. 13.
SCHREVE, VI. 94.
SCHRIJFSPAAN, IX. 7.
SCHRIJNWEGEL, VI 88.
SCHRIJVEN, II. 82; X. 71.
-SCHRIJVEN, z. *Af-, be-, toe-*.
SCHRIK, VIII. 76.
-SCHRIKKELEN, z. *Achter-*.
SCHROEP, X. 71.
SCHROEVER, X. 21.
SCHROMEN, IX. 53.
SCHROMIG, V. 63.
SCHROO, IX. 30, 69.
-SCHROO, z. *Opwerk-, voorslag-*.
SCHROOBAND, VII. 94.
SCHROO'EN, VIII. 94.
SCHROPPEN, VIII. 53.
SCHRUWEN, X. 31.
SCHUDDEN, VIII. 7; X. 6.
-SCHUDDEN, z. *Be-*.
SCHUDSCHAAP, V. 35.
-SCHUI, z. *Mensche-*.
SCHUIFELBOUT, X. 94.
SCHUIFELKOE, VI. 21.
SCHUIFELTEUGE, VII. 78.
SCHUILEN, VIII. 14.
SCHUILINGE, VIII. 14.
SCHUIMTEUGE, VI. 79.
-SCHUINSCHEN, z. *Af-*.
SCHUIT, V. 52; VI. 21.
SCHUIT, z. *Op -*.
SCHUITE, VI. 62
SCHUITIGAARD, VI. 21.
SCHULD, III. 58.
-SCHULD, z. *On-*.
SCHUPWARE, VIII. 30.
SCHURDTE, VIII. 14.
SCHUREN, VIII. 7.
SCHUREN, z. *De plate -*.
-SCHURRE, z. *Riet-*.
SCHURSEN, VIII. 14; X. 6.
SCHURSENWOENSDAG, VI. 32.
SCHUTSE, IX. 14.
SCHUTSIG, IX. 14.
-SCHUTTER, z. *Dam-*.
SCHUTTERIGHEID, VIII. 46.
SCHUURMEULEN, VI. 94.
SCHUURSCHOONE, VI. 94.
-SCHUWEN, z. *Waar-*.
SCHUWKES SMIJTEN, VII. 95.
SE', VII. 28.
SEDENOVER, IX. 30.
SEELEN, IX. 30.
SEEUWSEL, IX. 70.
-SEFFENS, z. *Al-*.
SEI, VII. 28.
SENTEBAAS, II. 72.
SENTE-PIETERS-VIER, III. 10.
SEWIJLEN, IX. 85.
SI', VII. 28.
SINGEL, IX. 53.
SISIJN, I. 42.
SJEUVELEN, VII. 78.
SJOEP, X. 86.
SJOLEN, VII. 88.
-SJOLEN, z. *Rond-*.
-SJONKELE, z. *Kr-*.
-SLAAGS, z. *Mins-*.
SLAAN, VI. 70.
-SLAAN, z. *Op-, wit -*.

-SLAAP, z. *Noene-*.
SLAAPGOED, IX. 38.
SLAAPKOOVE, VI. 94.
SLABBAKEN, VII. 28.
SLABBE, VIII. 94: X. 22.
-SLABBE, z. *Kaak-, zeever-*.
SLABBEN, X. 22.
SLABBING, X. 22.
SLABBINGE, X. 22.
SLABBINGKUIPE, X. 22.
SLAG, VI. 70; VII. 69.
-SLAG, z. *Aan-, grond-, hamer-, meê-, meulen-, schimp-, uit-*.
SLAGBERDEL, VIII. 94.
-SLAGER, z. *Deur-*.
SLAGVLAGEN, III. 84.
SLAGWATER, VI. 46.
SLAKKEBAKKEN, X. 86.
SLAMPE, VI. 52.
SLANGOLIE, IX. 85.
SLANTEREN, IX. 14.
-SLAPEN, z. *Be-, noene-, ver-*.
SLAPER, VIII. 94.
SLAPERSHOUT, VIII. 94.
-SLAVEN, z. *Voor-*.
SLEBBIG, IX. 38.
-SLECHT, z. *Goud-*.
SLEEP, III. 59.
SLEEPEN, IX. 14.
SLEEPS, VI. 15.
SLEEPSCH, VI. 15.
SLEEUWKE, VIII. 24.
SLEINZEN, X. 80.
-SLEIZEN, z. *Ver-*.
-SLEKKE, z. *Lokke-*.
-SLEKKEN, z. *Af-*.
-SLEPEN, z. *Af-*.
SLEPER, I. 51.
-SLEPER, z. *Jaan-*.
SLERIACHTIG, X. 80.
SLETJE, IX. 53.
SLEUVEREN, X. 71.
SLIJKEVET, X. 14.
-SLIJP, z. *Tichel-*.
SLIJPEN, VIII. 86.
SLIJSE, X. 94.
SLIJTEN, IX. 39.
-SLIJTEN, z. *Ver-*.
SLIJTER, IX. 39.
SLIKHAAK, X. 63.
SLIKKENDE VOL, VIII. 77.
SLIMMAARD, V. 63.
-SLIMMEN, z. *In-*.
SLOBBERIG, IX. 20.
SLOEBERDEBOKSE, VII. 39.
SLOES, VIII. 40.
SLOKAL, IX. 7.
SLOKEBIJNE, X. 22.
SLOKHAAK, X. 63.
SLOK-HET-OP, IX. 39.
SLOMP, VII. 39.
-SLONDEREN, z. *Be-*.
SLONK, VII. 95.
-SLOOF, z. *Om-*.
SLOS, V. 45.
SLOSSE, VIII. 53.
SLOT, X. 31.
-SLOT, z. *Pompe-*.
-SLUIT, z. *Op-*.
SLUITEN, VII. 62.
-SLUITEN, z. *Op-*.
SLUITER, VIII. 94.
SLUITSPELLE, IX. 78.
SLUNSEN, VI. 94.
-SLUWEREN, z. *Ver-*.
SMAGEN, VIII. 24.
SMAKBOLLE, VIII. 63.
SMAKBOLLEN, IX. 70.
-SMAKEN, z. *Af-*.
SMAKKEN, VIII. 63.
SMALEKEN, VIII. 14.
SMALEN, VIII. 24.
SMALLEKEN, VIII. 14.
SMALLEKENSWEVER, VIII. 14.
SMEDDEREN, IX. 53.
SMEEL, IX. 39.
SMEERPERE, VII. 14.
SMELTE, VIII. 46; IX. 53.
-SMELTEN, z. *Weg-*.
SMELTEWAS, X. 6.
-SMEREN, z. *Ver-*.
SMERTE, VII. 62.
-SMERTE, z. *Water-*.
-SMETTEN, z. *Besmetheid*.
SMETTERWONDE, V. 91.
SMEUZELEN, VIII. 14, 63.
SMIJLEN, VIII. 46.
SMIJTEN, V. 52; VII. 95.
-SMIJTEN, z. *Op-, schuwkes -*.
SMODDEREN, X. 6.
SMOEL, X. 14.
SMOORDONDER, X. 71.
SMOUT, IX. 39.
SMOUTEREN, VIII. 64; IX. 85.
SMUTSEGAT, V. 91.
SNAARVANGERIJE, VIII. 53.
SNABBELENBEK, IV. 44.
-SNAKE, z. *Water-*.
SNAKKER, VII. 95.
SNAKSCH, X. 22.
SNAKWIND, VIII. 77.
-SNARE, z. *Post-*.
SNEBBE, IV. 13.
SNEE, VI. 79.
SNEEBLOEIE, V. 6.
SNEEPEN, V. 91.
SNEEPS, V. 91.
-SNEEUWEN, z. *Jacht-*.
SNEKKAARD, I. 83.
SNEKKEREN, V. 29.
-SNELLEN, z. *Ver-*.
SNELOOREN, VIII. 94.
SNEPPEROEST, I. 12.
SNERKEN, VIII. 64.
SNERVEN, X. 86.
SNETSE, VII. 39.
SNEUTEL, VII. 47.
-SNEUVELEN, z. *Besneuveld*.
-SNIJDEN, z. *Op-, voor-*.
SNIJDIGHEID, X. 86.
-SNOEKS, z. *Hoeks-*.
SNOER, VIII. 14.
-SNOER, z. *Clachoir-, klak-, klink-, post-, vlechs-*.
-SNOORELEN, z. *Ver-*.
SNUISTEREN, IV. 3.
-SNUITEN, z. *Af-*.
SNUKKEN, VI. 15.
-SNUR, z. *Ge-*.
-SOBBEDOBBEN, z. *Ver-*.
SOEI, VII. 28.
SOLDATENDRILLE, IX. 30.
SONKE, VII. 28.
-SOOP, z. *Over-*.
SPAAIIERDER, IV. 28.
SPAAN, II. 72.
-SPAAN, z. *Schrijf-*.
SPAARS, I. 51.
SPAARSBAK, I. 51.
SPAKKELEN, IV. 69.
-SPAN, z. *Ge-*.
-SPANGE, z. *Gaai-*.
SPANKAARD, IX. 94.
SPANKERE, IX. 94.
SPANNE, IX. 78.
-SPANNE, z. *Dak-*.
SPANRAKE, X. 22.
SPANTE, III. 59.
SPANTIJD, IX. 31.
SPAREN, IX. 94.
SPARKE, VI. 94.
SPARTEL, III. 11.
SPEEKHAMER, X. 94.
-SPEEL, z. *Over-*.
SPEELMAN, I. 12; IX. 14.
SPEER, VIII. 31.
SPEGEL, IX. 85.
-SPEGEL, z. *In den -, loer-*.
SPEIBERD, V. 45.
SPEIERACHTIG, VI. 32.
SPEITWEE, VII. 88.

SPEKKE, IV. 44.
-SPEKKEN, z. *Toe-*.
SPEL, VII. 88.
-SPEL, z. *Breek-, lach-, mond-, mondtjes-, riet-, steek-, tong-*.
SPELEN, IX. 94.
SPELEN, z. *Gespeeld*.
-SPELLE, z. *Bagine-, doek-, sluit-, toe-, tuite-*.
SPELLEGELD, VIII. 14.
SPENNEN, VIII. 14.
SPERKE, VIII. 77.
SPERRELING, IV. 28.
SPETTEREN, X. 55.
SPETTERINGE, X. 55.
SPEUKEVEURS, VI. 46.
-SPEUR, z. *Breed-, bree-, kazander-, zeeuwsch -*.
-SPICHTEN, z. *Af-, kwaad-*.
-SPICHTIG, z. *Oorm-*.
-SPIEN, z *Na-*.
SPIEREL, VI. 70.
SPIERELEN, VI. 94.
SPIERING, I. 3.
SPIEWIJSDE, IX. 94.
SPIJKEREN, III. 42; IX. 78.
-SPIJT, z. *Eer-*.
SPIJTHERTIG, X. 23.
SPIJTIG, VIII. 94.
SPIJTSHERTEN, VII. 78.
SPIJTSHERTIG, VII. 47; VIII. 95.
-SPINDEKE, z. *Huk-*.
SPINNEN, II. 10; IV. 44; VIII. 77.
SPIT, IV. 28; VI. 94; X. 14, 47.
SPITSE, VI. 79.
SPITTENDE LAND, VI. 70.
SPIT WETEN, VIII. 15.
SPLENTER, VII. 62.
SPLENTERLING, IX. 70.
SPLETDIJK, IV. 69.
SPLETE, I. 19, 36; VII. 14.
-SPLETE, z. *Weêr-*.
SPLETLECHTE, VIII. 53.
-SPLETTERE, z. *Vlage-, wind-*.
-SPLIERDER, z. *Boom-*.
SPLIEREN, V. 13.
-SPLIJT, z. *Uit-*.
SPLIJTEN, z. *Moze -*.
SPLIT, VII. 14.
SPOELE, X. 87.
SPOKEN, IV. 69.
SPOKKEN, VI. 79; X. 23.
-SPOKKEN, z. *In-*.
SPONDE, IX. 54.
SPOOK, IV. 69.
SPOOKSULFER, X. 87.
SPOOREN, I. 3.
-SPOORLING, z. *Buiten-*.
SPORE, VIII. 53.
-SPORTEN, z. *Be-*.
SPOUTEREN, VIII. 64.
-SPRAK, z. *Be-*.
SPRAKE, VIII. 53.
-SPRAKE, z. *Ver-, voor-*.
SPRANGEBOOM, VIII. 70.
SPREINEN, III. 11.
SPREITTJE, VIII. 77.
-SPREKEN, z. *Besprak, gesprak, ont-, uit-*.
-SPREUKE, z. *Kwel-*.
SPRIET, IX. 70.
-SPRIETEN, z. *Ver-*.
SPRIETJESPAP, VI. 47.
SPRINGBIER, IV. 95
SPRINGBRONNE, VI. 79.
SPRINGHIELDE, VII. 62, 88.
SPRINGVISCH, VI. 52.
SPROKTE, VI. 71.
-SPRONG, z. *Omme-*.
SPRUIT, IX. 54.
-SPUTTEN, z. *Weg-*.
STAAKPEERD, IV 52.
STAAL, V. 22.
STAALBOEK, I. 19.
STAALBOOM, V. 12.
STAAN, VI. 94; VII. 78; X. 94.
-STAAN, z. *Be-, blom-, ont-, op een been -*.
STAANDELIJK, III. 69.
-STAANS, z. *In-*.
STAAS, IX. 94.
STABOORD, I. 83.
-STAIE, z. *Ver-*.
-STAKE, z. *Oven-, prop-, schot-*.
-STAKEN, z. *Her-, staakpeerd, ver-*.
STAKESTIJFALLEENE, II. 72.
-STAL, z. *Hoo-, werk-*.
-STALLEN, z. *Ver-*.
STAMEREN, III. 59; X. 31.
-STAMEREN, z. *Uit-*.
STAMPER, X. 6.
STAMPINGE, VI. 52.
-STAND, z. *Onder-, toe-, uit-*.
STANDAARD, V. 6; IX. 70.
STAND HOUDEN, IX. 54.
-STANDSEL, z. *Be-*.
-STAPPEN, z. *Af-*.
STAZERIK, IX. 95.
STEEGEN, V. 91.
STEEGERIG, VII. 14.
-STEEK, z. *In-*.
STEEKPOMPE, VI. 47.
STEEKRIJZE, X. 55.
STEEKSCHAVE, IX. 31.
STEEKSPEL, IX. 70.
-STEEN, z. *Dol-, hout-, kernemelk-*.
STEENBLAD, X. 55.
-STEENDRONKE, z. *Ooster-*.
STEENE, z. *Te -*.
-STEENEBROOD, z. *Half-*.
STEENPLATE, V. 6; X 55.
STEENS, VI. 15.
STEENZUCHT, III. 10.
STEERT, IX. 85, 95.
-STEERT, z. *Djakke-, euzie-, onder den -, palme-, te steerte, zweep-*.
-STEERTEN, z. *Bril-*.
-STEERTIG, z. *Rip-*.
STEG, X. 14.
-STEGELE, z. *Kerk-*.
STEGGELEN, IX. 14.
STEITEN, III. 69; VII. 47.; X. 63.
STEITER, VII. 47.
STEK, IV. 44; VIII. 15.
-STEK, z. *Ge-*.
-STEKE, z. *Kouse-*.
STEKEDONKER, X. 23.
STEKELHURST, VII. 1.
STEKELING, IX. 20.
STEKEN, VI. 88; IX. 78; X. 6.
-STEKEN, z. *Achter-, af-, in-, mis-*.
-STEKER, z. *Deur-, leertje-*.
-STEKERTJE, z. *Weg-*.
-STEKINGE, z. *Ver-*.
STEKKER, IX. 54.
-STEKKER, z. *Elze-*.
STEL, X. 6.
STELEN, X. 31.
-STELEN, z. *Be-*.
STELLE, VIII. 86.
-STELLEN, z. *Over-, uit-*.
-STELLIG, z. *Werk-*.
-STELLINGE, z. *Vinke-*.
STELSEL, X. 6.
STEMELEN, V. 6.
STEPEREGE, III. 76.
STEPEREN, X. 6.
STEPERWEKE, X. 37.
STERFPUT, X. 6, 14.
STERFVAT, X. 6.
-STERRE, z. *Peerde-*.
STERRELINGE, X. 87.
STERTEPIJT, IV. 13.
STERVEN, IX. 39.
-STERVEN, z. *Af-, ver-*.
STEURING, II. 33.
-STIER, z. *Buiten-*.
STIJDE, VIII. 70.
STIJDEWAFER, VI. 79.
-STIJFALLEENE, z. *Stake-*.
STIJVEN, IX. 85.

-STIJVEN, z. *Ver-*.
-STIK, z. *Hap-*.
STIKKEBIJZINGE, IX. 70.
STIKKIG, VII. 88.
STIKRIJDER, X. 31.
-STIKTE, z. *Drie-*.
STINKENDE VERGOUWE, VII. 78.
STOEL, V. 6
-STOEL, z. *Boek-, drijf-*.
STOEPE, IX. 54
STOEPEN, VII. 28.
-STOF, z. *Ge-*.
STOFFE, IX. 14.
STOFFERELLE, X. 14.
STOFKULTE, X. 87.
STOFNETTE, VIII. 46.
STOFVAGEN, VIII. 53.
-STOK, z. *Assel-, droom-, hoel-, ploeg-, rokel-, te stokke, torke-, wacht-*.
STOKER, VI. 80.
-STOKERIJE, z. *Wijn-*.
STOKKEN, I. 19.
STOKKEZIELE ALLEENE, IV. 85.
STOKVLERKEN, VIII. 53.
STOLINGE, X. 37.
STOLINGEN, z. *Bij -*.
STOM EN STREM, VI. 15.
STOMFELACHTIG, VI. 94.
STOMMELEN, IX. 39.
STOMMELINGE, X. 47.
STOMMELINGS, IV. 85.
STOMPE, X. 55.
-STOMPEREN, z. *Weg-*.
-STOND, z. *Noene-*.
STOOFPOT, IX. 39.
-STOOTEN, z. *Aan-*.
STOPPEN HOOFD, VII. 95.
STOPPIG, VII. 47.
STORIE, VI 71.
-STORM, z. *Hemel-*.
STORMEN, IV. 85.
STORTEN, VII. 14.
-STORVELINGE, z. *Ver-*.
STOUTOOGE, VI. 94.
-STOVE, z. *Tafel-*.
STOVEN, IV. 13.
STOVVEN, VIII. 70.
STRAATSCHOUWER, X. 71.
STRABONKEL, VIII. 70.
STRAFFEN, VIII. 46.
STRAMPE, IX. 95.
-STRANGEN, z. *Ver-*.
-STRATE, z. *Brood-, vraag-*.
STREEG, VIII. 47.
-STREELEN, z. *Af-*.
STREEPMEERSCH, V. 35.
STREM, z. *Stom en -*.
STRENSE, X. 94.
STREUFELHOUT, IX. 31.
STREUVELEN, VII. 47.
-STREUVELEN, z. *Be-*.
STRIJEN, IX. 95.
STRIJKDROOGE, VIII. 71.
STRIJKDUFFEL, IX. 86.
STRIJKDUTS, IV. 52; IX. 86.
STRIJK-OP, V. 13.
-STRING, z. *Over-*.
STRINGELEN, IV. 45.
STROELTE, I. 51.
STROODUTS, X. 31.
-STROOI, z. *Bek-, tand-*.
STROOITE, X. 64.
STROPPEN, X. 71.
STRUFFEN, VI. 71.
-STRUFFEN, z. *Be-*
STRUIFELHOUT, IX. 31.
STRUIK, IX. 62; X. 71.
STRUISCH, IX. 86.
-STRUT, z. *Be-*.
STRUWE, IX. 62.
STRUWE, z. *In -*.
STUIK, VI. 80; X. 55.
-STUIKEN, z. *Ver-*.
-STUIKER, z. *Geld-*.
STUIPEN, III. 84; X. 87.
-STUIVEN, z. *Be-*.
-STUIVER, z. *Grijp-*.
STUIVEREN, VII. 95; X. 37.
-STULLEJE, z. *Beuter-*.
STULLEN, VII. 78.
STURT, IX. 54.
STURTEVENTE, X. 47.
-SUBBELEN, z. *Af-*.
SUBBELVOETEN, IX. 70.
SUFFEN, X. 37.
-SUIKER, z. *Berg-, mele-*.
SUIKERDIJZE, X. 47.
SUIVEN, I. 20.
-SUKSE, z. *Bolle-*.
-SULFER, z. *Spook-*.
SULFEREN, VIII. 86; IX. 7.
-SULFEREN, z. *Aan-, op-*.
SULFERHOUT, V. 29.
SULLEJENALLEENE, II. 72.
SUSSCHEN, X. 55.
SUSSEN, VIII. 95; X. 37.
SWÄTEL, X. 95.
SWIJSWOL, IX. 62.
-SWOL, z. *Swij-*.
SWOLFS, III. 10.
SWOMP, IV. 13.
'S ZIJNSEENS, VI. 95.
TAAI, VIII. 78.
TAAIAARD, X. 80.
TAAIE HALS, z. *Ten taaien halze*.
TAAIIJZER, VIII. 31.
TAAIPAAI, IV. 45.
-TAAMBAAR, z. *Onbe-*.
-TAARTE, z. *Bave-*.
TAARTEKLIEVER, VIII. 53.
-TADDEREELEN, z. *Ont-*.
TAFEL, VIII 53.
-TAFEL, z. *Boeren-, visch-*.
TAFELEN, VII. 14, 95; VIII. 53.
-TAFELEN, z. *In-, ver-*.
TAFELSTOVE, IX. 31.
TAK EN BLOK, I. 4.
-TALE, z. *Aan-*.
-TALEN, z. *Aan-*.
TAMEN, z. *Onbetaambaar*.
TAN, IV. 13.
-TAND, z. *Bril-, honds-, hoofd-, krekeltands, lach-, lauw-*.
-TANDIG, z. *Af-*.
TANDSTROOI, X. 71.
TANEZOP, VI. 21.
TANGE, V. 29.
TANTAFAIREN, I. 4.
TANTAFAIRENS, I. 4.
-TAP, z. *Liere-, tijp-*.
TAPMUTSE, IV. 45.
-TAPPEN, z. *Af-*.
-TARWE, z. *Bok-*.
TASSEN, IV. 13.
'T DOE 'K, V. 53.
TE, VI. 71.
TE, z. *Vaneindesteine*.
TE BAARDE LOOPEN, VI. 21.
TE DRAVE, VIII. 71.
-TEE, z. *Hekel-, terten-*.
TEEKENARE, IX. 78.
TEEKENEN, V. 63.
-TEEKENHEID, z *Be-*.
TEELTE, X. 47.
TEEMES, IX. 39.
TEENEGANGE, III. 76.
-TEENEN, z. *Tukke-*.
TEENS, IX. 54.
TEERLING, IX. 78.
-TEERS, z. *Hekel-*.
TEERSWEG, X. 87.
TEGEL, IV. 95.
TEGELDEKKERE, I. 36.
-TEGELEN, z. *Be-*.
TEGEN, VII. 78; VIII. 47; IX. 15.
-TEGENEN, z. *Ver-*.
TEGENKOMSTEN BRIEVEN, I. 7, 15, 44, 55, 62, 70, 87, 89; II. 22, 30, 35, 46, 79, 87, 94; III. 15, 23, 44, 52, 63, 72, 86; IV. 7, 24, 30, 47, 72; V. 15, 23, 32, 39, 47.

TEGENLANDER, X. 55.
TEGENVINDEN, IX. 86.
TE GEREKE, VI. 15.
TE GOELIJKS, V. 35.
TEI, IX. 62.
-TEIEN, z. *Be-*.
TEILDERE, X. 6.
TE KEERE ZIJN, IV. 80.
TEKELARE, VI. 95.
TEKELEN, VI. 95.
TE KERKEN, V. 63.
TE KLAUWE, VI. 71.
TE KLUFFE, VI. 88.
TE KOTE, VI. 40.
TE KWA BLIJVEN, VII. 28.
TELJAAR, VII. 62.
TE LOETE WIJZEN, VI. 80.
TE LOOPENE, VII. 39.
TE MEÊ, X. 80.
TEMMER, IX. 39.
TEMPEL, VIII. 53.
TEN DAGE, VIII. 7.
TENDENHEID, X. 23.
TENDENIGHEID, X. 23.
TEN EERDENE AF, V. 23.
TE NERINGE, VII. 78.
TEN GOEN, V. 37.
TEN HOVE GAAN, IX. 15.
TEN KWAAN, V. 37.
TEN ONTIJE, X. 95.
TENORSE, VIII. 31.
TEN TAAIEN HALZE, VII. 39.
TENTELOOS, X. 71.
TE PEIZEN, X. 37, 55, 64.
TE PIJLEPALE, VIII. 87.
TERE, II. 10; VIII. 53.
TERECHT, IX. 95.
TERIKSMOERE, VIII. 54.
TER NOOD, IX. 31.
TERREN, VIII. 7.
-TERREN, z. *Be-*.
TERTEN, III. 42; IX. 8.
TERTENTEE, X. 14.
TERTIJZER, V. 37.
-TERWE, z. *Klaver-*.
-TES, z. *Ge-*.
TESSEN, VIII 78.
TESTE, X. 64.
TE STEENE, z. *Te stokke en -*.
TE STEERTE, IX. 95.
TESTEN, X. 87.
TE STOKKE EN TE STEENE, IX. 78.
TETTINGHOOP, VI. 62.
-TEUGE, z. *Schuifel-, schuim-*.
-TEUGEN, z. *Ver-*.
TEUVEL, IV. 45.
TE VOORINGEN, IX. 31.
TE VOORINGS, z. *Van -*.
TE WEL, IX. 20.
TE WINDE STAAN, VII. 28.
'THET, IX. 54.
THIER, VIII. 87.
THUIS, z. *Boos -*.
THUISVROUWE, VIII. 71.
THUIZEN, VI. 71.
-THUIZEWAARD, z. *Duivel-*.
THUIZEWAARDERE, VII. 23.
TICHCHEL, V. 91.
TICHELSLIJP, VIII. 40.
-TICHTEN, z. *Betichtelijk*.
TIENDUISTER, X. 95.
TIENEN, X. 39.
-TIER, z. *Vluchts-*.
-TIERACHTIG, z. *Zieke-*.
TIERELKE, VII. 49.
TIEREN, VII. 49; X. 23.
-TIEREN, z. *Ver-*.
-TIERIG, z. *Bijs-*.
TIERLIEVIGHEID, VII. 62.
TIERTJE, X. 14.
TIETJE, VII. 56, 78.
-TIJ, z. *Ver-*.
TIJD, VII. 47.
-TIJD, z. *Kap-, meiskes-, menig-, on-, span-*.
-TIJDEN, z. *Be-*.
-TIJDIG, z. *Ge-*.
-TIJDS, z. *Welk-*.
-TIJE, z. *Ge-, hoof-, noenege-, on-*.
TIJGER, I. 84.
-TIJPEREN, z. *Ver-*.
TIJPTAP, VI. 52.
TIJTGAT, V. 54.
TIKKELENVOETEN, IV. 45.
TIKKELVOETEN, IV. 45.
TILLEVOETEN, IX. 70.
TIMPEL, X. 95.
TING, VII. 14.
TINGELEN, IX. 70.
TINGELING, VIII. 54.
TINGELKURTS, VIII. 8.
TINNEGIETER, IV. 52.
TINTELARE, IX. 31.
TINTELEN, IX. 21.
TINTELHOOFD, IX. 21.
TINTEN, X. 71.
TINTEPLEKKE, X. 71.
TINTER, X. 14.
TIPENTAL, IV. 95.
TITJE, IX. 31.
-TJANKEN, z. *Ver-*.
-TJAREN, z. *Pa-*.
TJEUTEN, X. 6.
TJEUVELEN, VII. 78.
TJIERITJE, X. 14.
TJINGELEN, X. 95.
TJOBBELARE, VIII. 8.
TJOEFELEN, V.
TJOEKEN, VI. 80.
TJOETEN, IX. 62.
TJOKKELEUREN, VIII. 71.
TJOKKELIEREN, X. 47, 87.
-TJUITEN, z. *Uit-*.
'T MES EN DE' KANT, VII. 79.
TOBBELEN, VII. 79.
-TOCHT, z. *Leef-*.
-TODDEREELEN, z. *Ont-*.
TOE, VI. 15.
TOEANTHIER, X. 6.
-TOEBAK, z. *Asem-*.
TOEBAKPEERD, IX. 31.
TOE BAKWAGENEN, VII. 1.
TOEFKEN, VIII. 64.
TOEKAARTE, X. 39.
TOEKADIJZEN, X. 47.
TOELOOP, VIII. 78.
TOE-MIJ, z. *Af-mij -*.
TOEPEEL, V. 45.
-TOEPEN, z. *Af-*.
-TOEPINGE, z. *Af-*.
TOERONKEN, X. 47.
TOESCHIETEN, VIII. 47.
TOESCHRIJVEN, X. 87.
TOESPEKKEN, X. 14.
TOESPELLE, IX. 78.
TOESTAND, VI. 62.
TOETOLEN, IX. 70.
TOEZETNAALDE, VI. 16.
TOEZIENDER, IV. 96.
-TOFFEL, z. *Ma-*.
TOG, VII. 39.
-TOLEN, z. *Toe-*.
TONGE, VI. 16.
-TONGE, z. *Hand-voor-, veugel-*.
TONGSPEL, V. 46.
TONK, VII. 88.
TOOG, IV. 96; V. 91.
-TOOG, z. *Be-, ver-*.
-TOOGEN, z. *Af-*.
TOOGKANT, V. 29.
-TOOIEN, z. *Ma-*.
TOOVERBOOM, III. 44; X. 7.
TOP, z. *Top over -*.
TOP OVER TOP, VI. 16.
TOPPEN, V. 78; VIII. 78.
TOPPEN-UIT, VI. 16.
TORKESTOK, II. 72.
TORRE, IV. 3.
TOT ALEER, VIII. 87.
-TOTE, z. *Oven-*.
TOT-EER, VIII. 48.

-TOTTELEN, z. *Ont-*.
-TOUWE, z. *Bij-, ga-, zee-*.
-TRA, z. *In tra zijn, trime-*.
TRAAGUITTNEST, IX. 54.
TRABOTSELINGE, III. 69.
TRABOTSINGE, VIII. 64.
TRAFFELEN, VIII. 8.
TRALEN, VIII. 8.
-TRAM, z. *Trijm-*.
TRANEN, V. 37.
TRANK, VII. 1.
TRANKEN, VII. 1.
TRAP, VIII. 78.
TRAPE, IX. 31.
TRAPEN, IX. 31.
TRAPPELEN, I. 20; IX. 54.
TRAPPELWAGEN, IV. 45.
TRBEEUW, IX. 70.
-TREELEN, z. *Af-*.
TREK, V. 14.
-TREK, z. *Bof-, over-, uit-*.
-TREKKEN, z. *Omme-, onder-, op-*.
TREKKER, VIII. 87.
TREKSCHAVE, VIII. 71.
TREMMEL, X. 15.
TRENEN, IX. 15.
TREUKELEN, VIII. 71.
TREUTELEN, IX. 21.
TREUTELINGE, IX. 21.
TREUTELGAT, IX. 21.
TRIAKEL, IX. 55.
TRIEK, VIII. 95.
-TRIESTEN, z. *Meê-*.
TRIFTER, X. 71.
TRIJFELEN, VII. 70; IX. 31.
-TRIJFELEN, z. *Meê-*.
TRIJMTRAM, II. 72.
TRIJSTE, V. 37.
TRIJTSE, X. 95.
-TRIL, z. *Helzen-*.
TRIMETAAN, II. 72.
TRIMETRA, II. 74.
TRIMPE, III. 84.
TRINKEL, VII. 2.
TRIPOTIZE, X. 95.
TROEFELINGE, VII. 39.
TROELIAART, VIII. 71.
TROELIËN, VIII. 71.
TROEP, I. 83; X. 7.
TROS, VIII. 78.
TROTSEN, VI. 95.
-TROUW, z *Her-*.
TROUWAARDIG, VI. 16.
TROUWENS, X. 31.
TROUWERS, VIII. 54.
TRUFFE, z. *Truffen*.
TRUFFEN, I. 51.
TRUK, VI. 16.
-TRUK, z. *Ge-*.
TRUL, VII. 79.
-TRUL, z. *Biezen-, helzen-*.
TRULLEN, VII. 79, 88.
-TRULLEN, z. *Af-*.
TRUWEL, II. 34.
TS, X. 64.
TSIERITJE, X. 15.
TUCHTEN, VIII. 48.
TUIG, IV. 96.
TUIMEL, IX. 55.
TUIMELARE, IX. 95.
-TUIMELEN, z. *Be-, om-*.
-TUINEN, z. *Be-*.
TUINHAMER, VI. 32.
-TUIT, z. *Ver-*.
TUITEKOP, IX. 78.
-TUITEN, z. *Uit-*.
TUITEPLOOIER, V. 54.
TUITESPELLE, IX. 79.
TUKKER, X. 87.
TUKKETEENEN, I. 20.
TURFPEN, X. 71.
-TUTTEREN, z. *Ont-, ver-*.
'T VENDEL DRAAIEN, IV. 85.
TVIFTIG, IX. 79.
-TWEE, z. *Geventween, met tween meeren*.
TWEEBLAREN, VII. 70.
TWEEBOK, VIII. 78.
TWEEDIENSTEPEERD, X. 7.
TWEE-ENDER, IV. 13.
-TWEEFELEN, z. *Weg-*.
TWEEKETEN, IX. 79.
TWEERS, III. 50.
TWIJFELLOT, X. 95.
TWIJL, IX. 55.
TWIJLEN, IX. 55.
U EN JA, X. 39.
UILSHOL, X. 95.
-UIT, z. *Arme-, karn-uit karn-in, kar-uit kar-in, kijk-, kom-, rest-, toppen-*.
UITBANNEN, VII. 62.
UITBIEREN, VIII. 48, 95.
UITBINDEN, IX. 32.
UITBLAZEN, X. 15.
UITBOKKEN, VIII. 64.
UITBRAKEN, VII. 28.
UITBRANDEN, IX. 21.
UITE, X. 15.
UITEN, X. 39.
UITGAAN, VII. 15.
UITGANGINGE, X. 7.
UITGELATEN, IV. 52.
UITGEVENS GELD, X. 15.
UITGROEIEN, VIII. 87.
UITHAALMES, IX. 39.
UITHALEN, IX. 70.
UITHEFFEN, IX. 32.
UITINGE, I. 52; II. 27; IX. 55; X. 15.
UITKACHELEN, VI. 88.
UITKIJKEN, IX. 86.
UITKRASSELEN, VI. 24.
UITLANDEN, X. 39.
UITLEGGEN, VI. 52, 88; VII. 39, 95.
UITLIGGER, X. 95.
UITLIJMEN, IX. 71.
UITLOOGEN, VIII. 64.
UITLOOIEN, VII. 39.
UITMAGEREN, VIII. 24.
UITMERGELEN, X. 15.
UITMOEREN, VII. 62.
UIT OF ENDE, IV. 96.
UITOLIËN, VIII. 95.
UITPELLEN, VII. 47.
UITPENEN, IV. 96.
UITPENIGEN, II. 58; VI 52.
UIT-PERDUIT, V. 55.
UITPODDEREN, X. 72.
UITPOTEN, VI. 62.
UITPUIKEN, X. 23.
UITPUIKERS, X. 23.
UITPURREMEN, I. 84.
UITREEDEN, VIII. 87.
UITREUDEN, X. 64.
UITSCHILDEREN, VII. 39.
UITSLAG, VIII. 87.
UITSPLIJT, IX. 15.
UITSPREKEN, X. 31.
UITSTAMEREN, IX. 8.
UITSTAND, VII. 23.
UITSTELLEN, IX. 40.
UITTJUITEN, VI. 71.
UITTREK, X. 7.
UITTUITEN, VI. 71.
UITVAARDEN, IX. 62.
UITVERPENIGEN, VI. 71.
UITVLOGE, VI. 88.
UITVRAGEN, X. 15, 72.
UITVROUWE, VIII. 71.
UITWAGEN, IX. 15.
UITWENSCHEN, VIII. 40.
UITWEUNEN, VI. 16.
UITWIJS, IX. 15.
UITZEND, IX. 40.
UITZENDBRIEF, X. 95.
UITZET, VI. 62; IX. 40, 79.
UITZETTEN, IX. 79.
UITZIEN, IX. 71; X. 95.
UITZINNIG, IX. 95.
ULIEDEN, X. 87.
U OF AMEN, X. 39.

URENSGEDUREN, VII. 70.
U-W' OF JA-W', X. 40.
VAAKOOGE, V. 46.
VAAM, VIII. 78.
-VAANTJE, z. *Halle-*.
VAARD, X. 15.
-VAARD, z. *Be-*.
-VAARDE, z. *Op-*.
-VAARDEN, z. *Uit-*.
VAAREEKE, VI. 71.
VAARKE, IX. 86.
VAART HEBBEN, VIII. 72.
VAARZEN, I. 20; IX. 32.
VADDE, IV. 3.
VADDER, III. 11.
VADERLING, VII. 48.
VAGELAND, IV. 45.
VAGELANDER, III. 84.
-VAGEN, z. *Stof-*.
-VAGER, z. *Oppewaard-*.
VAKELIJK, VIII. 48.
-VAKKE, z *Schalk-*.
VAL, VII. 79.
VAL HEBBEN, VIII. 95.
-VALLEN, z. *Deure-, in d'hage-, ont-*.
-VALLIG, z. *On-*.
VAME EN VOET, III. 11.
VAN, z. *-Ven-*.
VAN AARDEN, VI. 71.
VAN AVELS T'AVELS, VIII. 15.
VAN DE FRANSCHE TALE, II. 49.
VAN DE FRIESCHE TALE, II. 49; IV. 70.
VANDEGEN, VI. 88.
VANDEZEN, III. 84.
-VANDOENE, z. *Noodig-*.
VANEEN, z. *Pelse -*.
VAN EERSTJES, V. 23.
VANEGAT, V. 6.
VANEINDESTEINE, VIII. 54.
-VANG, z. *Bij-, op-, ver-*.
-VANGEN, z. *Ont-*.
-VANGENESSE, z. *Be-*.
VAN GERADE, IV. 14.
-VANGERIJE, z. *Snaar-*.
-VANGST, z. *Haring-*.
VAN NOTE TE PLOTE, VII. 79.
VAN RIJFKEN EN VAN RAFKEN, I. 21.
VAN TE VOORINGS, VIII. 87.
-VAREN, z. *Hemel-, mis-*.
VARRE, VII. 79.
VARSCH, VI. 47.
-VAST, z. *Letter-*.
VASTE, X. 15.
VASTEREN, IX. 62.
-VAT, z. *Sterf-*.
VATEBANK, VIII. 8.
-VATEN, z. *Kaze-*.
-VATTEN, z. *Aan-*.
-VATTIG, z. *Be-*.
-VATTIGEN, z. *Be-*.
VAZEN, I. 20.
VEEG, X. 40.
VEEG GOED, VII. 95.
VEEGHEID, IX. 95.
-VEELEN, z. *Ka-, scha-*.
VEELGELDER, X 15.
VEELTE, X. 32.
VEEMOL, V. 56.
-VEERDIG, z *Eei-*.
VEÈRE, IX. 8.
VEERTIGSOUNARE, IX. 15.
VEI, X. 56.
-VEINT, z. *Bagge-*.
VEINTJE, I. 20.
VEISCHOTTIG, VII. 39.
VEL, VIII. 64.
-VELD, z. *Leg-*.
-VELDERE, z. *Boom-*.
VELDPATER, IX. 71.
-VELE, z. *Kwinthe-*.
VELGE, I. 66.
VELGEBEENDE ZIJN, I. 67.
VELGEBEENEN, I. 67.
-VELLEN, z. *Vuil-*.
VELPEERD, IX. 21.
VEMMEREN, III. 22
-VEN-, z. *Geventween*.
VENDERE, III. 69.
VENDEREN, III. 69.
-VENTE, z. *Nacht-, sturte-*.
VERAMBACHTEN, VIII. 8.
VERANGSTEN, II. 90.
VERBEIDEN, VII. 2.
VERBELGEN, VII. 80.
VERBIJLEN, IX. 86.
VERBLIJDEN, V. 63.
VERBLONKEN, VI. 32.
VERBLOUWEN, II. 34.
VERBOMBERDEN, I. 89.
VERBOMEN, IX. 71.
VERBOOMEN, VII. 39; IX. 95.
VERBOSSEN, VI. 80.
VERBREIEN, VII. 40.
VERBRUIEN, V. 78.
VERDAMPEN, IX. 63.
VERDASI, IX. 21.
VERDAVEN, IX. 21.
VERDAZEN, IX. 22.
VERDAZINGE, IX. 22.
VERDEEGEN, X. 15.
VERDEMPEN, IX 63.
VERDESTELEN, IX. 86.
VERDHAVELOOZE, z. *Mijn -*.
VERDIJSDIGHEID, X. 47.
VERDIJZEN, X. 47.
VERDOMMI, IX. 23.
VERDONDEREN, X. 32.
VERDOOIEN, IX. 23.
VERDOOIENESSE, IX. 23.
VERDOOIINGE, IX. 23.
VERDORD, IX. 23.
VERDOREN, IX. 23.
VERDORI, IX. 23.
VERDORINGE, IX. 23.
VERDOSI, IX. 23.
VERDOZEN, IX. 23.
VERDOZINGE, IX. 23.
VERDREEG, VII. 15.
VERDREEGEN, V. 92.
VERDREMPEN, VII. 28.
VERDRENTEN, VII. 88.
VERDRIEWEKEN, X. 32.
VERDRINKEN, II. 34.
VERDUIMELEN, II. 82.
VERDUMMELEN, VII. 23.
VEREEREN, X. 88.
VEREESELEN, VII. 2.
VEREESSCHEN, IX. 86.
VERENKELEN, V. 46; VI. 16.
VEREUVEREN, X. 88.
VEREVEN, IX. 95.
VERGAGELEN, VIII. 64.
VERGAREN, IX. 63.
VERGEREN, IX. 15.
VERGETENDHEID, X. 7.
VERGETENTHEID, X. 7.
VERGLAZEN, VI. 95.
VERGOE, IX. 23.
-VERGOE, z. *Ee-*.
VERGOEDINGE, IX. 23.
VERGOOREN, VIII. 32.
VERGOOZEN, VIII. 32.
VERGOUWE, VII. 80.
VERGOUWE, z. *Stinkende -*.
VERGROUWEN, II. 34.
VERHAAI, V. 46.
VERHAAIEN, I. 43, 52; VI. 16.
VERHAARZELEN, I. 36.
VERHAKEN, IV. 45.
VERHALEN, III. 59, 84; IX. 71; X. 95.
VERHASSEBASSEN, IV. 45.
VERHATEN, III. 76.
VERHEBBELIJKEN, X. 88.
VERHEELEN, VI. 16.
VERHELZEN, III. 84.
VERHEMMEN, VII. 48.
VERHÄRIKADÄRIËN, X. 95.
VERHEUGEN, VIII. 40; IX. 24.
VERIJZEREN, VI. 95.

VERINSELEN, VII. 2.
VERJAREN, X. 15.
VERKAZEVATEN, V. 87.
VERKEIEN, VI. 32.
VERKELLEN, X. 15.
VERKERVEN, X. 88.
VERKETELBUISCHEN, X. 72.
VERKETTELEN, V. 29.
VERKEVEREN, VI. 72.
VERKIJSKASSEN, V. 14.
VERKINKELEN, X. 72.
VERKLAREN, II. 10.
VERKLEÊREN, X 23.
VERKLIBBEREN, IV. 80.
VERKLINKEBEKKEN, VII. 15.
VERKNIKKEREN, VII. 28.
VERKNOPEN, VI. 47.
VERKOORNINGE, VIII. 54.
VERKOTEN, VI. 95.
VERKOUTEN, VIII. 48.
VERKRANKEN, IX. 71.
VERKREMMELEN, VII. 40.
VERKROOIZEN, VII. 80.
VERKROTTEN, VIII. 32.
VERKULLEN, X. 64.
VERKWEEK, II. 84.
VERLANDEN, VIII. 54.
VERLANISSE, VI. 16.
VERLEEK, IX. 15.
VERLEGGEN, III. 59; VI. 16.
VERLEID, IX. 71.
VERLEKKEREN, IX. 86.
VERLIEZEN, V. 30.
VERLOKEREN, VIII. 72.
VERLOOPEN, V. 63; X. 32.
VERLOREN VLAAMSCH, II. 1.
VERLUCHTEN, X. 15.
VERLUIZEN, IX. 55.
VERMANEN, IX. 55.
VERMAREN, X. 56.
VERMEESTEREN, I. 52.
VERMELUWEN, V. 56.
VERMEULENEN, VII. 40.
VERMINKEN, VII. 29.
VERMISSEN, X. 7.
-VERMOEIDHEID, z. *Over-*.
VERMOEZELZAKKEN, V. 78.
VERMONDEN, I. 52.
VERMOOIEN, VI 40; VII. 95.
VERMOORDEGE, I. 20.
VERMUITEN, VI. 95.
VERMURTSELEEREN, IX. 86.
VERNAAIEN, VII. 48.
VERNAAIEN. z. *Gesneên-en-vernaaid*.
VERNACHT, VII. 29.
VERNEEZEN, VIII. 32.
VERNEMEN, X. 23.
VERNIJD, V. 92; IX. 40.
VERNOKKEN, VII. 40.
VERNOODEN, VII. 63.
VERNOOZELEN, III. 11; IX. 8.
VERNUFT, VI. 40.
VERONDIEPEN, IV. 29.
VERONNOOZELEN, III. 11; IX. 96.
VERONSCHALEN, VI. 40.
VEROORTEN, VIII. 72, 78.
VERPAKKEN, IX. 71.
VERPAPPEN, VII. 80.
-VERPASSE, z. *On-*.
VERPAST, VIII. 15.
VERPEKKELEN, VII. 63.
VERPEKKEN, V. 23.
-VERPENIGEN, z. *Uit-*.
VERPLAKKEN, VII. 96.
VERPLEKKEN, VI. 32.
VERRASSEN, VI. 48.
VERRE, VIII. 54.
VERREDS, IX. 8.
VERRIESTEREN, IX. 71.
VERRINSELEN, VII. 15.
VERRULLEN, VI. 24.
VERRUWLOKKEN, VIII. 72.
-VERSCH, z. *Vlak-, watertje-*.
VERSCHENDEN, VII. 96.
-VERSCHILLIG, z. *On-*.
VERSCHOEREN, VI. 95.
VERSCHOON, V. 63.
VERSLAPEN, X. 40.
VERSLEIZEN, VII. 29.
VERSLIJTEN, IX. 40; X. 32.
VERSLUWEREN, VI. 96.
VERSMEREN, VIII. 55.
VERSNELLEN, VIII. 87.
VERSNOORELEN, VII. 15.
VERSOBBEDOBBEN, X. 7.
VERSPRAKE, V. 15.
VERSPRIETEN, IX. 15.
VERSTAIE, X. 80.
VERSTAKEN, IV. 52, 69.
VERSTALLEN, IV. 96.
VERSTEKINGE, V. 15.
VERSTERVEN, VIII. 48.
VERSTIJVEN, IX. 96.
VERSTORVELINGE, VII. 40.
VERSTRANGEN, III. 60, 69.
VERSTROOIDENESSE, VIII. 15.
VERSTUIKEN, VI. 32, 62.
VERTAFELEN, IX. 24.
VERTEGENEN, X. 23.
VERTEUGEN, IV. 4.
VERTIEREN, VII. 63.
VERTIJ, VIII. 15.
VERTIJPEREN, VII. 48.
VERTJANKEN, VII. 29.
VERTJOEFELEN, V. 66.
VERTOOG, VII. 80.
VERTUIT, IV. 14.
VERTUTTEREN, X. 7.
VERVANG, VI. 48.
VERVLAKEN, VII. 80
VERVOEDSELEN, I. 52.
-VERWAAID, z. *On-*
VERWACHTENDE, VII. 63.
VERWAKELEN, VIII. 8.
VERWANDEN, IV. 46.
VERWARMEN, V. 63.
VERWAS, VI. 48.
VERWEEKDAG, IX. 71.
VERWEI, VII. 64.
VERWEIEN, VI. 62; VII. 64.
VERWEKEDAG, IX. 96.
VERWEREN, IX. 55.
VERWIMPELEN, X. 16.
VERWINDEN, IV. 46.
VERWITTIGEN, IX. 96.
VERWOEDE, X. 16.
VERWONDERD, VIII. 48.
VERZAAIEN. IV. 46.
VERZAMELINGE, X. 56.
VERZAMELINGEN, I. 8.
VERZANDEN, VII. 29.
VERZANGELEN, IV. 14.
VERZEEVEREN, VI. 62.
VERZEGGEN, VII. 29.
VERZELEN, VI. 32.
VERZETHOF, VII. 15.
VERZETTEN, VIII. 48.
VERZIJPEN, V. 63.
VERZIKKELD, VII. 15.
VERZIKKELEN, z. *Verzikkeld*.
VERZOELEN, VII. 29.
VERZOENEN, X. 56, 88.
VERZUILEN, VIII. 15.
VERZWAKKEN, VII. 96.
VERZWIJNEN, VI. 62.
-VESPER, z. *Hoog-*.
-VESTEN, z. *Aan-*.
VESTENBROOD, IX. 40.
-VET, z. *In-, slijke-*.
-VETTEN, z. *Pit-*.
VETTER, VII. 15.
VETTEWAARIJE, VIII. 72.
-VEUGEL, z. *Doo-, water-*.
VEUGELTONGE, V. 92.
VEUREN, X. 16.
VEURNEN, IX. 55.
-VEURS, z. *Speuke-*.
VEUZE, II. 35; III. 77.
VEZELINGE, VI. 62.
VIER, V. 30.
-VIER, z. *Sente-Pieters-*.

VIEREBROOD, VI. 48.
VIEREN, VIII. 32, 95.
-VIEREN, z. *Bazze-*.
VIERGEBRUIK, I. 20.
VIERHEET HEBBEN, VIII. 72.
VIERINGE, IX. 24.
VIERKETEN, IX. 79.
VIERPIJPE, II. 27.
VIERSCHOTTE, IX. 96.
VIERVOETWEG, X. 40.
VIFTE, IX. 79.
-VIFTIG, z. *T-*.
VIGGEREN, VI. 53.
VIJFKETEN, IX. 79.
VIJFTIG, z. *Tviftig*.
-VIJLDER, z. *Linte-*.
VIJSTEN, II. 27.
-VIJZE, z. *Oog-*.
VINDEN, I. 4.
-VINDEN, z. *Be-, tegen-*.
VINGEREN, VII. 15.
VINKE, V. 63.
-VINKE, z. *Luister-, mane-*.
VINKEGETAL, X. 32.
VINKESTELLINGE, X. 32.
VINNIG, VI. 96.
VISCH, V. 79.
-VISCH, z. *Olie-, spring-*.
VISCHBREI, X. 56.
VISCHGAARD, X. 72.
VISCHKAJUITE, V. 80.
VISCHKIJTE, VII. 48.
VISCHRIJTE, VI. 88.
VISCHTAFEL, VIII. 95.
VISLOKKE, V. 7.
VLAAGACHTIG, VIII. 16.
-VLAAMSCH, z. *Verloren -, Hottentotsch -*.
VLAAMVUL, IX. 79.
VLADJEELE, I. 20.
VLAGE, VI. 48; VIII. 55.
-VLAGEN, z. *Slag-*.
VLAGESPLETTERE, II. 11.
-VLAKEN, z. *Ver-*.
VLAKVERSCH, VII. 64.
VLAMEGE, IX. 24.
VLAMENDE, IX. 79.
VLAMERDINGHE, I. 12.
-VLAMME, z. *Hert-, oli-*.
VLAMMEN, VI. 48.
VLASCHAARD, IV. 85; V. 30.
VLASMEULEN, VIII. 64.
VLAZZEELE, I. 12.
VLAZZINGE, I. 20.
VLECHSSNOER, III. 59.
-VLEESCH, z. *Bloe-, jeugd-*.
VLEESCHELIJK, VII. 29.
VLEESCHEN, X. 23.
VLEESCHKANT, X. 16.
VLEEZEN, X. 24.
VLEGER, V. 30; IX. 32.
VLEGGEREN, I. 52.
-VLERKEN, z. *Riet-, stok-*.
VLETE, X. 48.
-VLIEGE, z. *Kobbe-*.
VLIEGEN, X. 88.
-VLIEGEN, z. *Letters-*.
VLIEGENBAUTER, VI. 88.
VLIEGEPIERE, X. 96.
-VLIEGSEL, z. *Ge-*.
VLIEME, VIII. 8.
VLIEMENDE, IX. 80.
VLIEMENDE VUL, IX. 80.
VLIJTGEHAVE, IX. 86.
VLIJTIG, VII. 64.
VLIMME, X. 16.
VLOEIDE, X. 72.
-VLOEKEN, z. *Be-*.
-VLOGE, z. *Uit-*.
VLOT, X. 24.
VLOTE, X. 48.
VLOTJE, X. 48.
VLOTMELK, VII. 64.
VLOTTE, X. 32.
VLUCHTEN, V. 37.
VLUCHTSTIER, VIII. 88.
VLUGGE, IV. 14; X. 88.
-VLUGGE, z. *Ave-, pot-*.
VLUIHAARDE, I. 12.
VLUWE, IX. 80.
VODDERARE, IX. 96.
-VOEDSELEN, z. *Ver-*.
VOEREN, VII. 96; IX. 8.
-VOEREN, z. *Op-, raad-*.
-VOET, z. *Keper-, koe-, nat-, vame en.*
VOETBONDEL, IX. 71.
VOETDONK, X. 88.
VOETELING, X. 72.
VOETEN, VIII. 8.
-VOETEN, z. *Subbel-, tikkelen-, tikkel-, tille-*.
-VOETS, z. *Baar-*.
-VOETWEG, z. *Vier-*.
VOL, z. *Stikkende -*.
VOLDOEN, VIII. 48; X. 7.
VOLENGANG, I. 12.
VOL GAAN, VIII. 55.
VOLGAANDE, VIII. 16.
-VOLGEN, z. *Aan-*.
VOLK, VI. 80.
-VOLK, z. *Schoon-*.
VOLZAAIEN, IX. 40.
VOLZEEUWEN, IX. 40.
VON, V. 46.
VONDEL, X. 96.
VONDELBRUGGE, VII. 70.
VONDER, VII. 96.
VONTEKROONE, VI. 24.
-VOOGD, z. *Vrom-*.
VOORALEER, X. 96.
VOORBIJSCHIPPEREN, IX. 63.
VOOREER, X. 96.
VOOREN, VIII. 80.
VOOREN, z. *Al -*.
VOORGESLAAFD, VIII. 96.
VOORHEERE, III. 85.
VOORHOF, X. 56.
VOORINGEN, z. *Te -*.
VOORINGS, z. *Van te -*.
VOORSLAGSCHROO, IX. 71.
VOORSLAVEN, z. *Voorgeslaafd*.
VOORSNIJDEN, X. 48.
VOORSPRAKE, IV. 4.
VOORSZINS, IX. 96.
VOORTGAIEN, X. 56.
VOORTKROEZELEN, VI. 48.
VOORTZEGGEN, VI. 80.
-VORST, z. *Mei-*.
VORTELEN, VII. 15.
VOU'EN, VII. 15.
VRAAGSTRATE, IX. 32.
-VRACHTEN, z. *Be-*.
VRAGEN, X. 72.
-VRAGEN, z. *Mis-, uit-*.
VRAGEN EN ANTW. I. 7, 14, 23, 40, 48, 56, 72; II. 24.
-VRAGINGE, z. *Bruid-*.
VRANSCH, IX. 15.
VRECHT, VI. 48.
VREENDE, VI. 62.
VRIENDELIJK, V. 46; VII. 48.
VRIENDTIG, VI. 56.
VRIJ, VII. 96; X. 16.
-VRIJ, z. *On-*.
VRIJEIGEN, VII. 48, 64.
VRIMMEN, I. 52.
VRO, I. 12.
VROEF, X. 56.
VROMIGHEID, IX. 87.
VROMMEISEN, IV. 86.
VROMVOOGD, VIII. 72.
VROOMVOOGD, VIII. 72.
VROON, I. 12.
VROUWE, I. 12.
-VROUWE, z. *Groote-, thuis-, uit-*.
VRUCHTIG, IX. 63.
-VUIEN, z. *Be-*.
VUILDOLEN, VII. 88.
VUILEBOOM, IX. 40.
VUILEBOOMEN, IX. 40.
VUILVELLEN, VIII. 80.

-VUL, z. *Vlaam-, vliemende -.*
-VULLEN, z. *Ont-.*
-VUTSELINGE, z. *Ra-.*
VUWEN, VI. 32.
-WAAG, z. *Ge-.*
WAAI, V. 66.
-WAAI, z. *Haaiwaai loopen.*
WAAIAARD, I. 52; II. 27; X 7.
WAAIE, VII. 80; X. 24.
WAAIELING, I. 69.
WAAIEN, VI. 56.
-WAAIEN, z. *Ont-, onverwaaid, wierele-.*
WAAIER, IV. 14.
WAAR, IX. 15.
-WAAR, z. *Biechte-, heilig-.*
WAARACHTELINGE, IX. 32.
-WAARD, z. *Knope-.*
WAARDAT, VIII. 55.
WAARDER, I. 20.
-WAARDERE, z. *Thuize-.*
WAARDEURE, VIII 48.
-WAARDS, z. *Hiere-, putte-.*
WAAREEKE, VI. 72.
-WAARIJE, z. *Vette-.*
-WAAROMME, z. *Omdewille-.*
WAARPAKKEN, I. 20.
WAARSCHUWEN, X. 88.
WAARZEGGEN, X. 7, 88.
-WAASTER, z. *Wiester-.*
WACHTEN, z. *Verwachtende.*
-WACHTER, z. *Batte-.*
WACHTSTOK, X. 96.
-WAFEL, z. *Zeker-.*
-WAFER, z *Stijde-.*
WAGE, IX. 15.
WAGEN, IV. 69; VI. 80.
-WAGEN, z. *Kasander-, trappel-, uit-.*
-WAGENEN, z. *Bak-.*
WAGENLEEZE, VIII. 96.
WAGENZIEK, IV. 64.
WAKE, VIII. 32.
-WAKELEN, z. *Ver-.*
WAKEN, I. 13.
-WAKEN, z. *Af-.*
WAL, VIII. 80.
WALGEREN, VII. 40.
-WANDEN, z. *Ver-.*
-WARE, z *Penne-, schup-.*
-WARIGHEID, z. *Ge-.*
-WARMEN, z. *Ver-.*
WARMENÊSSE, V. 64.
WARTE, VI. 40; IX. 32.
-WAS, z. *Smelte-, ver-.*
WASCHGIETER, V. 15.
WASCHGOED, VIII. 96.
WASCHPAP, VIII. 64.
-WASCHTE, z. *Klets-.*
WASSEMANE, VII. 15.
-WASTER, z. *Wijster-.*
-WATER, z. *Finte-, funte-, grauw-, hageltje-, slag-.*
WATERBLOMME, X. 16.
WATERBOOT, IX. 15.
WATERDICHTE, IX. 24.
WATEREN, IX. 32.
WATERFLUTSE, IX. 56.
WATERKLOKKE, VI. 80.
WATERKOEKE, X. 72.
WATERPAP, VI. 96.
WATERRETSE, VII. 64.
WATERSMERTE, VII. 64.
WATERSNAKE, X. 16.
WATERTJEVERSCH, V. 46.
WATERVEUGEL, VI. 56.
WAT IS FRELATER, III. 12.
WAZE, I. 13.
WE', X. 64.
-WE', z. *En-.*
WEDEMAN, VI. 62.
-WEDER, z. *On-*
WEDERHULPE, z. *Hulpe.*
WEDERPANDEREN, VIII. 80.
WEDUWMAN, VII. 80.
-WEE, z. *Speil-.*
-WEEG, z. *Pad-.*
WEEGAARDSAUWE, X. 16.
WEEGBRUGGE, X. 48.
-WEEK, z. *Lie-.*
-WEEKDAG, z. *Ver-*
WEEKE, VI. 48.
-WEELDIG, z. *Geld-.*
WEELDIG EN ZOT, VIII. 48.
-WEER, z. *Ge-.*
-WEERDS, z. *Binnen-.*
WEÈRMARE, X. 88
WEÈRSPLETE, IV. 14.
WEÈRVILLE, VII 96.
WEÈRWILLIG, VIII. 72.
WEÈRWILLIGHEID, VIII. 72.
WEÈRZUNNE, II 35.
WEET-HET-AL, VI. 24.
WEEUWHOF, VI. 96.
WEEZIG, IX. 8.
-WEG, z *Ee-, halfeye, inde-, messe-, teers-, voet-.*
WEGBOFFEN, II. 11.
-WEGEL, z. *Schrijn-.*
-WEGEN, z. *Bede-, beé-.*
WEGGE, V. 46.
WEGHOUDEN, VI. 56.
WEGKLAGEN, II. 11.
WEGKLAPPEN, X. 32.
WEGLIMPEREN, IX. 80.
WEGLISPEREN, X. 80.
WEGPROMMELEN, X. 80.
WEGSCHIPPEREN, IX. 87.
WEGSMELTEN, IX. 72.
WEGSPUTTEN, IX. 56.
WEGSTEKERTJE, IX. 56.
WEGSTOMPEREN, IX. 72.
WEGTWEEFELEN, IX. 56.
-WEI, z. *Kerne- ver-.*
-WEIEN, z. *Ver-.*
WEI KOMEN, VI. 72.
-WEKE, z *Steper-*
-WEKEDAG, z. *Ver-*
-WEKEN, z. *Drie-.*
-WEKKEN, z *Ont-.*
WEKKEREN, V. 46; VII. 16.
WEL, IX. 24.
-WEL, z. *En-, erent-, te -, wete-.*
WELKOMEN, V. 80.
WELKTIJDS, V. 30.
WELLE, VI. 88.
WELLEBO, I. 36, 39, 43.
WEMELBOOR, I. 89.
WEMELINGE, VI. 72.
-WENDDRIESCH, z. *Klaver-.*
WENDING, IV. 14.
-WENSCHEN, z. *Uit-.*
-WENTELEN, z. *In-.*
WENTEL-ENDE, VII. 24.
WENTJE, IX. 24.
WEPELEN, VI. 96.
WERDEN, IV 96; VIII. 16.
WERE, I. 4.
-WEREN, z. *Ver-.*
WERGAAI, IX. 16.
WERGAREN, IX. 63.
-WERK, z. *Dag-, her-, leure-, mate-, nete-, neuzel-, peerde-.*
WERK, z. *In werke.*
WERKELING, X. 72.
WERKEN, VIII. 40.
-WERKEN, z. *In-.*
-WERKER, z. *Meulen-.*
-WERKINGE, z *Schoone-.*
WERKSTAL, VI. 96.
WERKSTELLIG, VII. 40.
-WERNAAR, z *Ont-.*
WERRIE, VIII. 55.
-WERTSE, z. *Bie-.*
WET, I. 4; VIII. 80.
WET, z. *In ne zet en ne wet.*
WETE. VIII. 16.
-WETE, z *Kwa-.*
-WETELIJK, z. *On-.*
-WETEN, z. *La-, spit -.*
WETE-WEL, VI. 24; X. 88.
WETHEERE, I. 13.

-WETTER, z. *Schetter-, schetterra-.*
-WEUNEN, z. *Uit-.*
-WEVEN, z. *Breed-.*
-WEVER, z. *Smallekens-.*
-WEVERE, z. *Bree-, peze-.*
WEZEN, I. 4.
-WICHTE, z. *Ge-.*
WIEDGIERIG, VII 64.
WIEDZUCHTIG, X. 32.
WIEGEN, X. 16.
WIEL, X. 24.
-WIEL, z. *Zwingel-.*
WIELBOORKEN, I. 13.
-WIELSEL, z *Ge-.*
WIEME, IV. 29.
WIENIGE, IX. 63.
WIEPEN, VIII. 40.
WIER, III. 11.
WIERELEWAAIEN, VII. 40.
WIES, X. 96.
WIESTERWAASTER, X. 16.
WIJDER, III. 11.
WIJDGAT OPEN, IV. 86.
WIJDSEL, X. 88.
-WIJF, z. *Boter-.*
WIJF, z. *Wijvers.*
WIJFELEN, VIII. 16.
WIJGEN, III. 12.
-WIJK, z. *Af-.*
-WIJL, z. *T-.*
-WIJLEN, z. *Se-, t-.*
WIJNGAARDSKATTE, X. 16.
WIJNSTOKERIJE, X. 8.
-WIJS, z. *Ge-, peerde-, uit-.*
-WIJSDE, z. *Spie-.*
WIJSTER-WASTER, IX. 72.
WIJVERS, III. 59.
-WIJZEN, z. *Ont-, te loete -.*
WIKKE, VI. 16; X. 64.
WIKKEL, X. 96.
WIKKELE, VII. 24.
-WIKKELEN, z. *Binnen-.*
WILDINGE, VI. 80.
-WILLE, z. *On-, weêr-.*
WILLEKOM, VIII. 80.
-WILLIG, z. *Weêr-*
-WILLIGHEID, z. *Weêr-.*
WILSTER, X. 96.
-WIMPELEN, z. *Be-, ont-, ver-.*
-WIND, z. *Snak-, zee-.*
WINDBANE, I. 4.
-WINDEN, z. *Ver-.*
WINDIG, VI. 48.
WINDOOSCHI, IX. 32.
WINDROOZE, IX. 40.
WINDSPLETTERE, IX. 16.
WINDZWEEPE, X. 24.
-WINKEL, z. *Pene-.*
WINKELBARE, V. 15.
WINKELEN, VII. 48.
WINKEN, VII. 16.
-WINTER, z. *Pitje-.*
WINTERBOORD, VIII. 16.
WINTERINGE, VIII. 8.
WIPPE, X. 8.
WISSELBANK I. 8, 24, 80; II. 24, 32, 64; III. 45, 52; IV. 24.
WISSELEN, V. 30, 38.
-WIT, z. *Nageltje-.*
WITOOGEN, X. 24.
WIT SLAAN, III. 59.
WITTEBERD, X. 8.
-WITTIGEN, z. *Ver-.*
WOE, II. 84.
-WOEDE, z. *Ver-.*
WOELE, X. 8.
-WOENSDAG, z. *Schursen-.*
-WOLF, z. *Swolfs.*
-WONDE, z. *Smelter-.*
WOONSTE, VI. 72.
-WOORD, z. *Ferie-, helle-, zweer-.*
-WORM, z. *Zel-.*
WORMEN, X. 48.
WORST, IX. 72.
-WORTEL, z. *Oudewijfs-.*
-WOUW, z. *Ge-.*
WREED, X. 48.
WROETELARE, VII. 96.
WROETELEN, VII. 96.
WULF, X. 96.
-WULF, z. *Broo-, moeze-.*
WULGE, VII. 24.
WULLELING, VII. 16.
WUMPELEN, VII. 40.
WUPIJZER, X. 8.
-WUPPE, z. *Hommel-.*
WURPE, VII. 24.
WURPSEL, X. 72.
ZAAD, I. 20; VII. 96.
-ZAAD, z. *Droog -, mispel-.*
ZAAIDE, III. 85.
ZAAIEN, VI. 24.
-ZAAIEN, z. *Heer-, ver-, vol-.*
ZAAIENDE LAND, VIII. 32.
-ZAAIER, z. *Haver-.*
ZAAIGOED, IX. 32.
ZAALMES, IX. 40.
ZABBER, IX. 96.
ZAGEN, VII. 16.
ZAGEN, z. *Zerken -.*
ZAGGE, VIII. 96.
ZAK, X. 32.
-ZAK, z. *Boel-, droef-, malette-, moul-, rammel-.*
-ZAKKEN, z. *Vermoezel-.*
-ZALIG, z. *Bid-.*
ZALIGER ZIJN ZIELE, IX. 80.
-ZALVE, z. *Brand-.*
-ZAMELINGE, z. *Ver-.*
-ZANDEN, z. *Ver-.*
ZANDER, VI. 48.
ZANE, X. 8.
ZANEMIJNE, X. 16.
-ZANGE, z. *Geerste-.*
ZANGELE, VI. 63.
ZANGELEN, IV. 29; VI. 40; VII. 40.
-ZANGELEN, z. *Ver-.*
ZANGER, IV. 4.
-ZANGER, z. *Schalk-.*
ZANT, I. 43.
-ZANTE, z. *Zeven-.*
ZANTEKOORN, I. 4.
ZANTELING, VIII. 88.
-ZARMEN, z. *Be-.*
ZARREKLIPPELEN, IX. 63.
ZARREKNIPPELEN, IX. 63.
ZATERDAG, z. *Blende -.*
ZATTEN, VII. 96.
-ZATTEN, z. *Aan-.*
-ZATTIG, z. *Brood-.*
ZATZAKKERIJ, VII. 96.
ZE', VII. 30.
ZE, X. 72.
ZEE, z. *Op -.*
ZEEDAUW, III. 44.
ZEEDRIFTEN, VII. 64.
ZEEDRIFTER, VII. 64.
ZEEFDE, IX. 56, 80.
ZEEGBAAR, VII. 30.
ZEEKARKOUWE, X. 96.
ZEEL, IX. 32.
-ZEELEN, z. *Be-.*
-ZEELSEL, z. *Ge-.*
ZEEMKOEKE, VI. 88; VII. 16.
ZEEMUIZE, VI. 96.
ZEEN ZENE ZENUWE, III. 77.
ZEEPATER, IX. 72.
ZEEPE, z. *Om -.*
ZEESIE, I. 13.
ZEETOUWE, X. 16.
-ZEEUWEN, z. *Vol-.*
ZEEUWSCH SPEUR, VII. 16.
ZEEUWSEL, IX. 40, 72.
-ZEEVEREN, z. *Ver-.*
ZEEVERSLABBE, X. 96.
ZEEWIND, V. 30.
ZEG, VIII. 16.
ZEGEL, VI 24; VIII. 32.
ZEGENEN, X. 48.
-ZEGGEN, z. *Kwaad-t'-, ont-, op-, ver-, voort-, waar-.*

ZEI, VII. 30.
ZEILDE, VIII. 55.
ZEISEL, X. 8.
ZEKERWAFEL, III. 85.
ZELFSKANTTE, V. 15.
ZELSMAN, X. 24.
ZEMEL, IX. 80.
ZEMERE, III. 77.
-ZEND, z. *Uit-*.
ZENDE, X. 24.
ZENE, z. *Zeen*.
ZENEME, III. 77.
ZENUWE, z. *Zeen*.
ZERCHEM, II. 72.
ZERKEN ZAGEN, VII. 48.
ZESKETEN, IX. 80.
ZET, VIII. 80.
-ZET, z. *Af-, be-, in ne zet en ne wel, in-, uit-*.
ZETEL, IX. 72.
-ZETHOF, z. *Ver-*.
ZETTEBERD, IX. 87.
ZETTEGIST, IV. 46.
-ZETTELIJK, z. *Ge-*.
-ZETTEN, z. *Het ont-, ont-, op schuit, over-, uit-, ver-*.
-ZETTIG, z. *Ge-*.
ZETTINGE, VIII. 16.
ZETWORM, V. 64.
-ZEUGE, z. *Lijf-*.
ZEUREN, V. 8.
ZEVENSZINS, IX. 96.
ZEVENZANTE, VIII 72.
ZI', VII. 30.
ZICH, VII. 32.
-ZICHTE, z. *Aan-*.
-ZICHTER, z. *Kaf-*.
-ZICHTIG, z. *In-*.
-ZIEK, z. *Beurze-, wagen-*.
ZIEKETIERACHTIG, VIII. 72.
-ZIEKTE, z. *Kip-, kwelster-, maai-, noot-, pluim-*.
-ZIEL, z. *Bloed-, moeder-*.
-ZIELALLEENE, z. *Bloed-, moeder-*.
ZIELE, I. 20. *Zaliger zijn ziele*.
-ZIELE, z. *Stokkeziele alleene*.
ZIELHOND, V. 80.
ZIELKES ROOVEN, I. 21.
ZIELTJESPAP, X. 96.
-ZIEN, z. *Be-, geern -, uit-*.
-ZIENDE, z. *Deur-, draad-, ont-, schoon-*.
-ZIENDER, z. *Toe-*.
-ZIENESSE, z. *Aan-*.
ZIENISSE, VIII. 55.
-ZIENS, z. *Ooge-*.
ZIFSCHIPPE, VIII. 55.
-ZIJDE, z. *Kernemelk-*.
ZIJDEBOK, X. 8.
ZIJDELINGEN, VII. 72.
ZIJDEN, IV. 46.
ZIJDS, III. 69.
-ZIJDS, z. *Aan-*.
ZIJE, VII. 72.
ZIJE, z. *Kwa -*.
ZIJN, z. *In tra -, los -*.
ZIJPEERSDE, V. 46.
-ZIJPEN, z. *Ver-*.
-ZIJPTE, z. *Eers-*.
ZIKKELEN, z. *Verzikkeld*.
ZIN, V. 88; IX. 96.
-ZINDEREN, z. *Be-*.
ZINKELEN, VI. 24.
ZINKEN, X. 8.
ZINNELIJK, X. 72.
-ZINNEN, z. *Her-*.
-ZINNIG, z. *On-, mis-, uit-*.
-ZINS, z. *Achters-, eens-, voors-, zevens-*.
ZITTEN, III. 85; X. 96.
-ZITTEN, z. *Af-, op den oven -*.
ZITTINGE, VI. 72.
ZJUPEDOMENO, VIII. 55.
ZO, VIII. 56.
ZOCHTEN, VIII. 48.
-ZOCHTSEL, z. *Be-*.
ZODE, IX. 96.
ZOEGEN, X. 8.
ZOEI, VII. 32.
-ZOELEN, z. *Ver-*.
ZOENDEREN, I. 46.
-ZOENEN, z. *Ver-*.
ZOET, VI. 63.
ZOETBOMIG, IV. 86.
-ZOETE, z. *In-*.
ZOETELEN, IX. 64.
ZOETJE, VI. 64.
ZOKEN, VII. 80.
ZOKEREN, VII. 80.
-ZOLDER, z. *Luid-*.
ZOLDEREN, IV. 14.
-ZOMER, z. *Herte-*.
-ZOMEREN, z. *Be-, op-*.
ZONGER, IV. 4.
ZONK, IX. 64.
ZONNEBARM, IX. 32.
-ZOOGER, z. *Moer-*.
ZOOL, z. *Zuilen*.
ZOOLMES, IX. 87.
ZOOMEN, IV. 46; X. 8.
-ZOP, z. *Tane-*.
ZOPPEPOT, IX. 32.
ZOT, z. *Weeldig en -*.
ZOTROK, X. 8.
ZOTTEN, VIII. 88.
ZOU, I. 13.
ZOUT, I. 43.
-ZOUT, z. *Pap-*.
ZOUTKLEPPE, VII. 40.
-ZUCHT, z. *Steen-*.
ZUCHTIG, X. 96.
-ZUCHTIG, z. *Wied-*.
ZUI, VII. 32.
ZUIGEN, III. 12; VII. 16.
ZUIGER, IX. 56.
ZUIL, VII. 96.
ZUILEN, ZOOL, GEZOLEN, I. 85.
-ZUILEN, z. *Ver-*.
ZUIVEREN, IX. 56.
ZULLEME, III. 77.
-ZUNNE, z. *Noen-, weêr-*.
ZUNNEBRUGGE, VIII. 96.
ZUNNE SCHEPPEN, IX. 87.
ZUURATIG, VII. 88.
ZUWE, IX. 16.
ZWA, V. 56.
ZWAAIEN, X. 48.
ZWABBELEN, IX. 56.
ZWADDER, VIII. 16.
ZWADDERAAR, X. 96.
ZWADDEREN, X. 96.
ZWAGE, X. 32.
ZWAK, V. 38; VIII. 88.
ZWAKKELEN, IV. 14.
ZWAKKEN, V. 38.
-ZWAKKEN, z. *Ver-*.
ZWALLEMJACHT, II. 90.
ZWALLIE, X. 72.
ZWALUWPLAK, VIII. 16.
ZWALUWPLAKKEN, VIII. 16.
-ZWAREN, z. *Be-*.
ZWARIG, X. 96.
-ZWART, z. *In-, pot-*.
ZWEE, V. 8; IX. 40, 64; X. 88.
ZWEEFELEN, IX. 24.
-ZWEEPE, z. *Wind-*.
ZWEEPSTEERT, IX 64.
-ZWEER, z. *Hert-*.
ZWEERD, X. 24.
ZWEERDEKE, IX. 87.
ZWEERWOORD, VII. 88.
-ZWEETEN, z. *Af-*.
ZWEFFELEN, IX. 88.
ZWELGEN, VII. 48; X. 8.
ZWELLEN, IX. 88.
ZWEMMERTJE, X. 48.
-ZWEREN, z. *Be-*.
ZWERSDEURE, VI. 96.
ZWIE, IX. 72.
ZWIERING, VII. 16.
ZWIJGEN, z. *Gezwijg*.

ZWIJGERTJE, X. 72.
ZWIJNAARD, VI. 80.
ZWIJNEBEGEL, X. 48.
-ZWIJNEN, z. *Ver-*.
ZWINGELEN, IV. 14; VIII. 56.
ZWINGELWIEL, IX. 56.
ZWIJNSBOK, IX. 24.
ZWOOG, III. 60.
ZWORMEN, VI. 64.
ZWORT, X. 56.

LOQUELA

Nº 1, Meimaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pterôënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANBIEDEN, *bood aan, aangeboden.* = Aanbevelen, met een schuimw., *recommandeeren.* — « 'k Zou die maarte durven aanbiên aan elk ende een. » Geh. *Wercken.*

AANSCHRIJVEN, *schreef aan, aangeschreven.* = Bij geschrifte geven, opdragen, toekennen. — « Dat huis is heur aangeschreven deur heur' moeie. » Geh. *Coyghem.*

AANTWEEFELEN, *tweefelde aan, aangetweefeld.* = In de hand steken, aanplichten, met schoone, vleiende woorden doen aanveerden. — « Ze trachten je dat aan te tweefelen. » Geh. *Ghistel.*

ALLENGERHAND, *allengerhand aan.* = Allengskens, bij Schuermans, allenkerhand. — « 't Begint allengerhand aan te beteren. » Geh. *Brugge.*

ASCHRANT. = Asserant (De Bo), astrant (Schuermans). — « Ge moet aschranter zijn en den kaas van uw brood niet laten pakken ! » Geh. *Zele, Sint-Niklaas.*

AVALLIG. = Aanvallig. — « Hij kan daar zoo avallig zijn dat 't te vele schilt ! » Geh. *Reckem.*

Waarschijnelijk zal 't niet uitspreken der *n*, van 't w. *aanvallig*, de oorzake zijn dat het w. *uvallig, uivallig, ouvallig* (De Bo) in Fr. Vlanderen en elders nog, ten onrechte den zin gekregen heeft van slim, enz. Z. De Bo, *i. v.*

BEDRAGEN, *bedroeg, bedragen.* = Voorengaan zonder tusschenheid, bereiken, sprekende van den tijd. — « Ze hebben tot Cijs Velghemans gestolen den (zaterdag) nacht die den zondag bedroeg. » Geh. *Sint-Denijs*, in West-Vl.

Als men zegt « de schuld *bedraagt* 1000 fr., » het w. *bedraagt* bediedt ook *bereikt* (Fr. *atteint*) 1000 fr.

BEDRANKEN, *bedrankte, bedrankt.* = Bij dranke worden, zijn. — « Ze komen bedrankt thuis. » Geh. *Coyghem.*

De Bo, *i. v. bedranke*, zegt dat hij *bedrankt* eenmaal gehoord heeft, en dat het ook bij Schuermans staat.

BEKLAPPEN, *beklapte, beklapt.* = Spraakveerdig toespreken. — « Zegt dat ge wilt : in ne' winkel, een mensche wilt algelijk beklapt zijn. » Men wilt dat de winkelweerd u met der talen bezig houde. Geh. *Oostende.*

BELES, het. = Kerkdienst over 't lijk van een kind,

ook van een volwassen mensch, en bestaande uit niet anders als de belezinge. — « Hij is begraven in den achternoene, met een beles. » Geh. *Dixmude.*

BELUIKEN. *belook, beloken.* = Sluiten. — « Ze waren overeengekomen dat hij den kost zou hebben voor 't werk dat hij deed ; en ze betaalden alzoo malkaâr met beloken beurzen. » Geh. *Inghelmunster.*

BESPRINGEN, *besprang, besprong, besprongen.* = Aangaan, ondernemen. — « Met uw inkomen, ge kunt gij wel zulk ne pacht bespringen. » Geh. *Inghelmunster.*

BEWANDELEN, *bewandelde, bewandeld.* = Op wandel leeden. — « Dat peerd moet binst den winter alledage ne keer bewandeld worden : 't heeft daar deugd van. » Geh. *Coyghem.*

BINSWAARD. = Binnen. — « Hij vezelt en hij houdt zijn' woorden binswaard. » Geh. *Wynghene.*

BLIJVEN HANGEN *in, bleef, gebleven.* = Bezig zijn met. — « Als ge zulke gedachten hebt en daarin blijft hangen, 't zal nog erger zijn. » Geh. *Brugge.*

BOKER, den. = Bookhamer (Schuermans), boothamer (De Bo) om vlas te boken of te booten. — « Hij gaf hem ne slag op zijn hoofd met den boker. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

BROEDER. Z. De Bo. — « Vrouwe, ge ziet er frisch en gezond uit ! Ja-ja'k : 'k ben den broeder ! » Geh. *Brugge.*

Die vrouwe en was zoo wel niet als dat ze eruit zag.

BROKKEN *deelen, deelde, gedeeld.* = Overeenkomen, in vrede en vriendschap leven met malkaâr. — « Ze'n zou zij de brokken niet meer kunnen deelen met heur zustere : ze gaat verhuizen. » Geh. *Inghelmunster.*

Elders heet dat de pinse deelen.

BUITENLUIKER, den, tweevoud *buitenluikers.* = Waterblâren (Schuermans), met een schuimw. *waterveisters.* — « Doet de buitenluikers toe, de zonne brandt te nij'g. » Geh. *Exaerde, Zele, Overmeire.*

DEE, zachtlange *éé*, gelijk Fr. *dé.* = Die, van een man of mangeslachtig wezen sprekende; anders is 't *die* of *dat.* — « Dee man heeft daar schuld aan en die vrouw ook, maar dat kind niet. » Geh. *Antwerpen* en in de *Kempen.*

DJAGONZE, de, stemzate op *-gon-*. = Vuil vrouwmensch, die al in slunsen en palullen hangt; vuile moeie, die achter niet en kijkt. — « Dat is eddjagonze ! Dat is eggonde ! » Geh. *Veurnambacht.*

Gonze kan eene gedonkerde uitsprake zijn van *ganze, gande,*

gonde, *q. v.* Wat *dja-* betreft, z. De Bo, *i. vv. djawaai, djawoel.*

DOORN, den. = Winde, *q. v.* — « De twee doorns, voor O. L. Vrouwe en voor Sint Joseph, stonden vul keersen. » Geh. *Kortrijk.*

ERSEKOTEN, *ersekootte, geersekoot*, uitspr. *essekoten.* = Overleggen (De Bo) in 't schaverdijnen. — « He kan schoone ersekoten. » Geh. *Adinkerke.*

Het w. is eene nevengedaante van *orsekoten, arsekoten* (De Bo); en 't beteekent treden op 't ijs daar of daar gelijk het *ors* of het peerd treedt, als 't in 't *orsekot* (De Bo) of in den rosmeulen gaat.

Met *ers, ars, ors* kan men *werte, warte, worte; zwert, zwart, zwort; herst, harst, horst; sperte, sporte; wertel, wortel* vergelijken.

FLENTIG. = Flenteloos (De Bo). — « Hij en komt maar rechts uit zijn ziekte, en hij ziet er zoo flentig uit. » Geh. *Bavichove.*

Vrglkt *goed* en *goeloos.*

GEPS, de. = Tandlooze mond. — « Hij zette zijne geps open! » Geh. *Hamme.*

Vrglkt De Bo en Schuermans, *i. v. gespe, gesp.*

GERRELEN, *gerrelde, gegerreld.* = Met de beenen wijd vaneen staan of gaan. — « Hij ging al gerrelen, en hij viel schier, van zattigheid. » Geh. *Eecloo, Asper, Bassevelde, Sint-Maartens-Leerne.*

GONDE, de. = Djagonze, *q. v.*

Gonde zal eigentlijk *gande, ganze* beteekenen; zooals *goeze*, dat met den zelfsten zin als scheldwoord gebruikt wordt en dat de vrouwelijke *gans* beteekent.

HALFVOETS, het. = « Den tolsvoet, het deel van de zool tusschen den tert en den hiel, de voetholte, de kameruur, » (De Bo). In 't Fr. *la cambrure.* — « Ze'n loopender niet dikke, de schoemakers, die het halfvoets wel kunnen uitwerken. » Geh. *Iseghem.*

Eertijds zal men gezeid hebben, sprekende van het tegendeel van den wrijf, het stuk *te halfs voets*, uitgesproken *tholfsvoets, tholsvoets, tholsvoet.* Vandaar het misdregen w. « *den tolsvoet.* » Aan *het halfvoets* en is er maar de eerste *-s-* onvallen van *het halfsvoets.* Vrglkt *barvoets, blootvoets.*

Tolsvoet, zegt De Bo, « is waarschijnelijk verbasterd uit *'t hol des voets*, Fr. *le creux du pied.* »

Hadde Deken De Bo het bestaan van 't w. *halfvoets* gekend, hij en zou den oorsprong van zijnen *tolsvoet* uit het Fr. niet 'weest halen hebben. Daarenboven, *creux du pied* en vinde ik in geen Fr. woordenboeken!

HANGEL, den. = Scheldwoord dat men vuil, ongeschikt vrouwvolk toezegt. — « Beziet dien vuilen hangel van dat vrouwmensch! » Geh. *Eecloo.*

HARING, den. = Dikke, grijze smoor. — « 't Is nen haring, 't en zal maar nen haring zijn. » Geh. *Ruysseleë, Aeltre.*

Kiliaen heeft *haere, urens pruina.* Vrglkt De Bo, *i. vv. haren, harië.*

HOOGE. = Luide, geweldig. — « 'k Hebbe woorden gehad met hem, maar 't en ging niet hooge. » Geh. *Inghelmunster.*

HUTTEN, *hutte, gehut.* = Tot eenen hut, eenen hucht worden, Fr. *faire souche.* — « Die boontjes hutten goed. » Geh. *Coyghem.*

Vrglkt *Trutten.*

KAAIKEN, het. = 't Gene overblijft van de kleengekorven stukskens zwijnensmeer, als er 't vet uit gesmolten is. — « Me gaan te noene kaaikens eten van 't verken. » Geh. *Eecloo, Zele.*

Z. Schuermans, *i. vv. kaai, kaaien, afkaaien.*

Het w. is ook te Antwerpen bekend en reeds door Kiliaen en Plantijn geboekt. In West-Vlanderen en in de woordenboeken heeten de kaaien, de kaaikens « kanen, kaantjes, » Fr. *cretons.*

KARIEREN, *karierde, gekarierd.* = Mennen, voeren. — « Kariert ellijdtje 't peerd. » Geh. *Poperinghe.*

KELDEREN, *kelderde, gekelderd.* = Van gezwingeld vlas sprekende, het in den kelder leggen, om het wak te doen worden, tot zwaarder wegens. Kelders worden ten dien einde verhuurd. — « Jan won tachentig pond groote op zijn vlas, met het te kelderene. » Geh. *Hoogleë.*

KIMMINGE, de. = Gezichteinder, Fr. *horizon.* — « 'k Geloove dat 't nu allichte gaat overgaan : 't begint al te klaren aan de kimminge. » Geh. *Oostvleteren.*

KLAARZEN, *klaarsde, geklaarsd.* = Bereiden, gereed doen. — « Je moet eerst de stove en toen 't eten klaarzen. » Geh. *Veurne.*

KNIP, den. = Nakende stervenstijd. — « Haast u : hij ligt op den knip! » Geh. *Brugge.*

KONIJNEVEESTJE, het. = Peperbolle, *pimperbole* te Rijssel. — « De kramer verkochte konijneveestjes. » Geh. *Eecloo, Lovendeghem.*

KRIEKEMURRIG. = Kriekemurw (De Bo). — « Dat kind is kriekemurrig, het trunt en het kriept altijd. » Geh. *Eecloo.*

KRINKELSCHOKKE, de. = Erwete waarvan men boonen en schokken pleegt te eten; de krinkelschokken verschillen van de plooschers, doordien dat ze gedraad worden, gelijk de suikerboontjes, eer men ze te viere doet. — « 't Gene Deken De Bo in zijn Kruidwoordenboek krombekken, peelerweten, peultjes, zwijntjes heet, heeten wij krinkelschokken. » Geh. *Sint-Denijs*, in West-Vlanderen.

KRUFFELEN, *kruffelde, gekruffeld.* = Kruipen. — « Hij kwam uit zijn bed gekruffeld. » Geh. *Antwerpen.*

KRUIEEGDE, de. = Eegde (De Bo) om te kruien, te wieden. De uitvinder van die kruieegde steunt hierop, dat zijne eegde maar zulk gewas uit en trekt dat zeer ondiepgaande wortels heeft; en dat diepe geworteld is, b. v. vlas, dat ze 't laat staan. — « Boer Devroe heeft zijnen vlaschaard gekruid met de kruieegde; maar, gaat kijkt ne keer naar dien vlaschaard : als ge hem al den eenen kant genaakt, hij wikkelt al den anderen, van 't kruid! » Geh. *Bavichove.*

KWAKKELKARTEEL, het. = Kwakkelhuis, kwakkelkooie, kwakkelbuur. — « 't Hangen drie kwakkelkarteelen aan den gevele. » Geh. *Gulleghem.*

LIJMEN, *lijmde, gelijmd.* = Krieken, Latijn *lucescere.* — « Dat moet gebeurd zijn in 't lijmen van den dag. » Geh. *Coyghem.*

LOT. Z. De Bo, *i. v.* — « Zijn lichaam was geheel lot gestampt. » Geh. *Ardoye.*

MARTELARE, den. = Een die maar half zijn werk en kan doen. — « En ja, ge verstaat; dat is lijk als men zegt: g'hebt apostels en g'hebt martelaars; g'hebt smeds en g'hebt sjouwers. Als hij op nen winkel wrocht hij en hadde maar twee frank daags. » Geh. *Brugge.*

NETEBUK, den. = Neutebuk (*Loq.* 1889, hlfz. 51), ook kleen, nijdig, kwaad, venijnig veintje. — « Dat is een netebuk van e veintje. » Geh. *Ghistel.*

OMMEKARIEREN, *karierde omme, ommegekarierd.* = Ommedrijven, omverre, overhoop drijven. — « Gaje 't al ommekarieren de'? » Geh. *Poperinghe.*

Z. De Bo, *i. vv. karieren, wegkarieren, buitenkarieren, voortkarieren.*

OPSPELEN, *speelde op, opgespeeld.* = Verkwisten, opmaken, verbrassen. — « Hij heeft al zijn geld opgespeeld. » Geh. *Ghistel.*

Het w. heeft den zin van *spillen* en niet dien van *spelen.*

OVERKOMEN, *kwam over, overgekomen.* = Overhebben, te veel hebben. — « Wij kwamen twee zakken eerrappels over. » Geh. *Isenberghe.*

PINSE, de. Z. *Brokken deelen,* en vrglkt De Bo, *i. v.*

PLOOSCHER, den. = Erwete die geplooscht wordt eer men ze tot eten bereidt. — « 't En zijn geen krinkelschokken die 'k geplant hebbe, 't zijn plooschers. » Geh. *Sint-Denijs,* in West-Vlanderen.

POLEERZEN, *poleersde, gepoleersd.* = Eigentlijk over *pol* (bol, hoofd) over *eers* gaan; half tuimelende, lastig, moeielijk gaan. — « 't Hadde geildig gereind, en 'k hadde eene ure verre door d'hore te poleerzen. » Geh. *Lichtervelde.*

Bij De Bo heeft het w. eenen anderen, maar geen tegenstrijdigen zin.

RAKEROEIER, den. = Een die rakeroeit of raakrooit (De Bo). — « 't Zijn al klappers en rakeroeiers. » Geh. *Brugge.*

REMMINGE, de. = Plaatse waar remmig gars groeit, waar 't gars remmig is. — « Zwicht u van ze in de remminge te laten loopen. » Geh. *Loo.*

Z. *Loquela* 1891, hlfz. 70, *i. v. Remmig.*

RIJZEN, *rees, gerezen.* = Oneigentlijk, gram worden. — « Voor één woord dat men zegt, hij rijst tot de balke. » Geh. *Brugge.*

ROODIGHEID, de. = Roodheid, roodwezen. — « 't Is ne sleuter van roodigheid. » Geh. *Thielt.*

Dat wierd gezeid van eenen strijkbout, die gloeiende rood uit

het vier kwam. Het w. *sleuter* geldt hier zoo vele, mijns dunkens, als brandijzer, Fr. *cautère;* bij voorbeeld het brandijzer dat men Sint Hubrechts sleuter heet, en dat men gloeiende rood maakt, om er de honden meê te branden, tegen de verwoedheid.

RUFFEL, den. = Naam die men levende, lastige, roerzieke kinders of dieren geeft. — « Gij kleine ruffel daar! » Geh. *Antwerpen.*

SCHAARZIEKTE, de. = Slag van klem, klinke, *tetanos,* dien de schapen krijgen, na 't scheren. — « De schapen moeten van passe geschoren worden, wat 't weêre aangaat, anders krijgen ze de schaarziekte. » Geh. *S.-Denijs,* in West-Vl.

SCHEI, den. = Al dat men scheien kan. — « Hij was zoo plat als ne schei. » Geh. *Eecloo, Bassevelde.*

SCHEIEN, *scheide, gescheid.* = Werpen met iets dat plat is en snel op de lucht vaart, vleieren (De Bo). — « Een schalie scheien. Hij scheide den bodem van die doze tot over het dak van de kerke. » Geh. *Eecloo, Bassevelde.*

In den Engelschen *slang,* of leege volkstale, hoort men b. v. *shy it at him:* schei' het, (werp'et) naar hem.

SCHEIEN, *scheide, gescheid.* = In scheien (Schuermans), in schieren (De Bo) slaan, klieven. — « Ge moet dat bol scheien, in twee drie scheien slaan. » Geh. *Beirvelde, Asper, Merendre, Maldeghem, Eecloo, Sint-Niklaas.*

SCHEISTEEN, den. = Steen waarmeê men scheien kan. — « Met nen scheisteen den top van den boom afwerpen. » Geh. *Eecloo, Bassevelde.*

SCHERLEBEEN. = Schrijdelings. Z. *Scherlewiep.*

SCHERLESPRIET. = Schrijdelings. Z. *Scherlewiep.*

SCHERLEWIEP. = Schrijdelings. — « Hij zat scherlewiep, scherlebeen, scherlespriet op dien boom, te peerde te rijen. » Geh. *Sint-Niklaas, Maldeghem, Lovendeghem.*

SCHOBBELSCHOTE, de. = Schommelschote (De Bo). — « Die jongen he't ton al mee ekkee' esschobbelschote ekkregen, en 'n is begun' groeien. » Geh. *Oostvleteren.*

SCHOEPEN, *schoepte, geschoept,* korte *oe.* = Rooven, pakken, stelen. — « Leg' ma' je' lukken op de schouwfrieze: ze zu'n gauw geschoept zijn. » Geh. *Ghistel.*

SCHRAMPEL, den. = Schram, schribbel. — « De schrampels stonden op zijn aanzichte: hij hadde gevochten. » Geh. *Ghistel.*

SCHUDDERARE, den. = Een die schuddert, beeft. — « Wu'k ne schudderare van nen boom! » Geh. *Inghelmunster.*

Dr de Jager zegt, in zijne Frequentativen, dat Deken De Bo het w. *schudderen* opgeeft als West-Vlaamsch; *schutteren, schuttelen,* ja, maar *schudderen* niet. Waarschijnelijk bestaat het w., en zal 't mij wel iemand opvangen en toezenden.

Kiliaen heeft: « Schudden, schudderen, beven. *Tremere, horrescere, inhorrere.* Schudderen... *cachinari.* » Dat is lachen dat men schudt. In 't Engelsch beteekent *to shudder* beven van schrik, *inhorrere.*

SCHULLE, de. = Flisse, bieze (De Bo) in 't kaartspel. — « 'j He'd 'n deel schullen in z'n hand. » Geh. *Veurne.*

SLEUTER, den. Z. *Roodigheid.*

SMASTEREN, *smasterde, gesmasterd.* = Smeieren, murtselen, smetteren, smoeselen. — « Hij was geheel gesmasterd en al in stukken gereden. » Geh. *Beirvelde, Asper.*

SNORRE, de. = Scheldwoord op een babbelziek, lichtzinnig vrouwmensch. — « Wel, 't is zu'k 'n snorre! » Geh. *Inghelmunster.*

SPANTIJD, den. Z. *Loquela* 1889, blfz. 31. Wordt ook van dienstknechten gezeid. Geh. *Beirvelde.*

TE HOOPE EN TE VAME. = Met een schuimwoord, bij geheele *massen*, bij heele *bressen*. — « 't Hout (van 't gebroken schip) strandde t'hoope en te vame. » Geh. *Veurne.*

TJIEPEVLEESCH, het. = Vleesch van een nuchteren kalf. — « Ze verkoopen daar tjiepevleesch. » Geh. *Thielt.*

TJOLEN, *tjoolde, getjoold.* = Doen zoo, b. v. iets doet dat, op een geweldig vier gezoden of gebraden, afgezet, of op een minder vier aan zij-zelven overgelaten wordt. — « Laat ze » (die braadperen) « ton stillekes tjolen. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

TOELEG, den. = Bezet, erflating, schenking bij uitersten wille. — « Zij heeft eenen toeleg gehad van heuren heere. » Geh. *Brugge.*

TROG, den. = Geslotene berie, waar men zieken, erg gekwetsten, dooden in verport. — « Het lijk is in den trog naar 't oudemanhuis gedaan. » Geh. *Thielt.*

TRUTTEN, *trutte, getrut.* = Voortzetten, Latijn *procreare.* — « En al dat volk komt van daar naar hier weunen, en dat hut en trut, en alzoo wordt de prochie vergeven. » Geh. *Coyghem.*

VERLIJD, het. = 't Gene iemand verleden, bedreven heeft; 't gene waaraan hij schuldig is of geacht wordt, en dat aanschouwd wordt als bij geschrifte staande, in eene verledene oorkondschap. — « Hij is zijn verlijd gelezen! » (Fr. *on lui a dit son fait;* bij Kramers : ze hebben hem zijnen tekst gelezen). « 't Is zeker sedert dat ze daar mijn verlijd afgelezen hebben bij u, dat ge naar hier niet meer omme en kijkt? » Geh. *Ghistel.*

VLOEREN, *vloerde, gevloerd.* = Vloerachtig, vloerde doen zijn, sprekende van gewrocht land. — « Houten rollen zijn beter als ijzerene : de ijzerene vloeren te vele. » Geh. *Sint-Denijs,* in West-Vl.

VLOT. = Overvloedig, druk. — « 't Is vlot werk tegenwoordig. » Geh. *Brugge.*

Ik zou een nader en een omstandiger voorbeeld willen van 't gebruik van dit w.

VLUGGE, de. = Overvloedigheid, drukte. — « Dat ge wildet wachten (eer ik u bediene) tot dat de vlugge weg is. » Geh. *Thorhout.*

WAKKEREN, *wakkerde, gewakkerd.* = Wakker

krijgen, wakker maken. — « Hij en kan hem (ze' zelven) 's nuchtens niet wakkeren. » Geh. *Dixmude.*

WINDE, de. = IJzeren lichtstander, bestaande uit eenen pekkel, of drie-vierbeenden voet, die, pinnewijs al boven, twee of meer kroonen draagt; die kroonen zijn om 't hoofd van den lichtstander vast, zoo nochtans dat ze draaien kunnen. Op die draaiende lichtkroonen staander pinnen en keersepijpkens, die alonder elk met zijn panneken voorzien zijn, tegen 't leken. — « Zet die groote beêvaartkeerse op de winde en laat ze branden tot morgen. » Geh. *Coyghem.*

Men heet de *winde* ook den doorn, *q. v.*

WROETER, den. = Ploeg om veuren uit te rijden, om eerrappels uit te doen. — « Ge gaat dat moeten met den wroeter doen. » Geh. *Merendre.*

ZALE, de. = Gerechtszale. — « 'k En he' nog nooit moeten naar de zale gaan. 'k En he' nog nooit op de zale geropen geweest. » Geh. *Ardoye.*

ZEILEN, *zeilde, gezeild.* = Scheien, *q. v.*, vleieren (De Bo). Geh. *Eecloo, Beirvelde, Overmeire, Belcele, Exaerde.*

ZILKEREN, *zilkerde, gezilkerd.* = Mijmeren, met een schuimw., *mazeneeren.* — « Die mensch zilkert te vele! » Geh. *Wynghene.*

Bij Plantijn (z. onder 't w. *vogel*) staat *zurken, zurkeren* vertaald door « *desgoiser comme les oiseaux, gringoter, ou gringuenoter. Garrire, cantillare auium more.* Van daar tot tegen eenszelven spreken, binnen 's monds ruinen, rullen, razen, mijmeren, en is 't maar ne stap, voor 't gene den zin aangaat. En van woordswegen en is er ook wel geen zwarigheid. Ja, het woord *zurkelen* zal bij ons bestaan hebben, of nog bestaan; anders hoe de woorden *zurkelhoofd, zurkeltrutte* uitgeleid, die De Bo vertaalt, het eerste, door « Een dwaas mensch die 't al zegt wat hij weet of peist; » en 't andere, door « Spotnaam dien men geeft aan eene dubbe, eene grillige of gemelijke kwezel? »

Het moeskruid dat men *zurkel* of *zulker* heet, *zuring,* in de woordenboeken, *Rumex* bij de geleerden, en kan hier toch niet gelden! Neen, een *zurkelhoofd* is 't hoofd van een die te vele *zurkelt, zulkert, zilkert;* een die dwaas, dom, gek *gezurkeld, gezulkerd* of *gezilkerd* is; een die raast, die suft, die malt, die van den weg af is. En eene *zurkeltrutte* is nog een schakel of twee erger.

De stam *zur-*, met *-k* uitgebouwd, *zurken,* van waar *zurkelen,* omzet *zulkeren, zilkeren,* heeft zijne weêrga in den stam van 't Grieksch w. *syr-inx,* van waar *syringa;* en in *sur,* van 't herhalend Latijnsch w. *su-sur-o,* enz.

ZURKELKOUSE, de. = Zulkertrutte (De Bo). — « 'k En he'n nooit zu'k ezzurkelkouse egenekkommen. » Geh. *Veurne.*

Z. onder *Zilkeren.*

ZURKELTREZE, de. = Zurkeltrutte (De Bo). — « 't Is zo'k 'n zurkeltreze van e vrouwmensch! » Geh. *Brugge.*

Z. onder *Zilkeren.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 2, Wiedmaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANSTOOTEN, *aangestooten komen.* = Aangegaan komen, half spottender wijze gezeid. — « Hij is hier komen aangestooten zonder kruis of munt. » Geh. *Antwerpen.*

AFBRENGEN, *bracht af, afgebracht.* = Ontleeren, ontwennen. — « Ons Janneken heeft de gewente van in 't mul te spelen, dat moet hem afgebracht worden. » Geh. *Mazel* of *Maxenzele.*

AFZEG, den. = Opzeg, afwijzinge, met een schuimw., *congé.* — « Jan heeft bij Trine zijnen afzeg gekregen. » Geh. *Mazel* of *Maxenzele.*

Vrglkt het w. *uitwijs, Loquela* 1889, blfz. 15.

ARG. = Steeg, ongemakkelijk, al knarzende, van een verroest slot gezeid. — « Dat slot gaat arg ! » Geh. *Iseghem.*

BÄÄ *hebben, hadde, gehad.* = Op zijne hoede zijn tegen dat men iets werpt, om het af te weren. — « 'k Ga smijten naar u : he'-je bää ? — Neen-ik, wacht. Nu he'k bää : smijt maar ! » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

Bij De Bo, *blè, blèe.*

BAARDWATER, het. = Water dienende tot het baardscheren. — « Haalt mij wat baardwater : 'k ga mij scheren. » Geh. *Meenen.*

BAIER, den. = Een die bait (De Bo, *i. v. baaien,* behendig wegnemen), lapname te Brugge. — Pier Vanderbrugghen, gezeid « den baier. » Geh. *Brugge.*

BEDDE, het. = De grond waarop de ijzerweg ligt. — « 't Bedde van den ijzerweg ligt ne keer diepe tot Zedelghem. » Geh. *Thorhout, Zedelghem.*

BERGEN, *bergde, gebergd.* = Bergachtig worden. — « Laat uw gespan eens asemen : 't begint hier van deeg te bergen. » Geh. *Mazel* of *Maxenzele.*

BEURZEN, *beursde, gebeursd.* = In eene beurze, broekzak, enz. steken. — « Jongen, ge zijt bezig met appels te beurzene. » Geh. *Thielt.*

BLAASSANCTJE, het. = Luide geverwd, vierkantte parkske, in drie of vier reken van vijf, zes, zeven of acht, op een blad papier gedrukt, en verbeeldende, onder andere, de vertellinge van Duimke. Die sanctjes worden uitgesneden en de

jongens spelender om ; namelijk A legt het zijne, met dat van B, op zijne hand ; hij werpt en blaast ze beiden omhoogewaard ; volgens dat ze nu met den gedrukten of met den aarkant nedervallen, behooren ze aan A of aan B. — « In de Blasiusdagen, te Rumbeke, verkoopen de kramers blaassanctjes. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy, Rolleghem-Capelle.*

BOETZAK, den, korte *oe,* stemzate op *-oe-.* = Boekzak (De Bo), reiszak. — « Hij hadde zijnen boetzak laten staan in de wachtzale en hij was alzoo voortgereên ! » Geh. *Meenen.*

Ik schrijve *boetzak* liever als *boutzak,* of *boudzak,* omdat ik het woord aanzie als ontlijkt (*k-k* = *t-k*) uit *boekzak ; -tzak* schijnt immers gemakkelijker om uit te spreken als *-kzak.*

BOUW. Z. *Van houw.*

BOUWS. Z. *Noch houws.*

BRAVE. = Vroom, groot, sterk, geildig. — « Dat is een brave mande : de die zal gaan. » Geh. *Watou.*

DESTELEN, *destelde, gedesteld.* = Distelen, distels voortbrengen. — « Dat stuk land destelt geweldig. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem.*

DOMPELWEDER, het. = Onvast, ongewis weder : nu regen, dan zonnenschijn. — « Ik en ga niet uit, bij zulk dompelweêr ! » Geh. *Synghem.*

DOOL-ENDE, het. = Doolweg, onspeur, verderf. — « Die jongen leeft ne keer slecht : hij is waarlijk op zijn doolende gedreven. » Geh. *Wanneghem.*

DOPPEN, *dopte, gedopt.* = Betalen. — « Hij zal moeten doppen, willen of niet. » Geh. *Mater.*

FUTTIG. = Fut (De Bo) inhebbende. — « Dat is een futtige jongen : hij zalder komen ! » Geh. *Brugge.*

FRUNS, den. = Snuit, wroete van 't verken. — « 't Zit altijd met zijnen fruns in 't slijk. » Geh. *Beirvelde.*

GEMERG, den. = Gespeel, speelgenoot, bijzit, *concubinus.* — « Die vreemdeling, dat was heure gemerg. » Geh. *Beveren-bij-Rousbrugge.*

Mergen is spelen, 't minnespel spelen te zeggen ; van daar *vermergen, merginge, mergtucht,* en andere middeleeuwsche woorden, die men eertijds in de handschriften als misschreven aanzag, en veranderde (verbeterde !) in *mengen.* Vrglkt het Engelsch w. *merry,* en z. Verscheidenheden... door A. de Jager, bll. 235, 337.

GOEZE, de, korte *oe.* = Doodslag. — « We gaan hem de goeze geven. » Geh. *Brugge.*

GROEN. = Flauw, deerlijk, zonder gehalte, van redens

gezeid. — « Houdt op, met al uwen groenen klap! » Geh. *Brugge*.

GROENING, den. = Een die nog groene, jong, onervaren is in 't leven, en die dat aan zijne redens en aan zijne doeningen laat hooren of zien. — « Je zij' zu'k 'n groening, da'-je 't wiste! » Geh. *Brugge*.

GROOT *gaan, ging, gegaan.* = Zwanger zijn, sparen, *parturire*. — « Terwijlen dat ze groot ging he' ze ekkee' geweldig verschoten. » Geh. *Iper, Kortrijk, Brugge*.

Kramers zegt dat 't w. verouderd is; tot Iper, en elders nog, hoort men 't alledage.

Wie zou er durven houden staan dat wij, Vlamingen, ons het gebruik van elk schoon, goed, echt woord zouden moeten ontzeggen, van zoo haast als het in Holland verouderd is, of door den eenen of den anderen Kramers als verouderd, met een kruisken daarbij, aangeteekend wordt?

HAMES, het. = Sneê broods, die maar al den eenen kant korste en heeft, en die al den anderen kant zonder korste en scherp is gelijk een hames of houmes. — « Moet ik hamessen snijen? » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

HEBBINGE, de. = Hetgene iets of iemand hebben moet (De Bo); oneigentlijk, rossinge, preuvelinge. — « Hij heeft daar eene schoone hebbinge gehad. » Geh. *Kortrijk*.

HEILICHT, het en den. = Weêrlicht die maar een bloot flikkeren en is, die niet gepaard en gaat met donder en bliksem; in 't Limburgsche zeebrand, bij ons de zoelte (De Bo) die speelt. — « Ziet eens hoe 't weêrlicht! Och arme, 't en is maar heilicht. De verveerderik, hij meende een stallicht, een dwaallicht te zien, en 't en was maar heilicht. » Geh. *Mazel* of *Maxenzele*.

Schuermans kent het w. en spelt het *heilicht, heillicht, ijllicht;* hij weet ook van *heilichten. heillichten* of *ijllichten*. Hij vermeldt den volgenden uitleg : « *heillicht* = heel, geheel, al licht, zonder donder of bliksem ; ook *ijllicht* = *ijel, ijdel* licht. » Zou 't niet *heidlicht, heilicht* zijn, d. i. licht dat *heidt*? *Heideren, heiden* is bij Kiliaen *coruscare :* « Het heydert, het heydt, » zegt hij, « *micat æther, coruscat.* »

Bij Kiliaen vindt men nog het w. heydinghe *coruscatio, fulgetrum,* en heyder, *clarus, coruscus, resplendens,* in 't Hoogduitsch *heiter,* bij Schuermans *heier*. Verdam verklaart Schuermans' *heilichten* door *heidelichten,* en hij zegt dat ze dat in 't Mecklenburgsche *heidblicken, heidblucken, heidlüchten* heeten.

Daar bestond ook vroeger, en gewis bestaat er nog ievers, een w. *heiweder,* d. i. heet, helder zomerweder, en daarop slaat het spreekwoord (z. Verdam) :

Heiweêr
en is géen schreiweêr.

HEMELWAARDS. = Op sterven. — « De man ligt hemelwaards : in een ure is hij overleden. » Geh. *Paschendaele*.

HERMEN, z. *Loq.* 1889, hlfz. 43. — « Hoe kunnen ze daar hermen, in zoo 'n kleen kottje? » Geh. *Brugge*.

HOUW. Z. *Van houw*.

HOUWS. Z. *Noch houws*.

KAARTEBLEND. = Beu, moe van te kaarten. — « Je zou kaarten da' je kaarteblend komt. » Geh. *Veurne*.

KERWEIEN, *kerweide, gekerweid.* = Vermaakwerk doen, lappen en tappen. — « De metsenare, de temmerman heeft 'n bitje gekerweid op het hof. » Geh. *Bavichove*.

Vrglkt De Bo, *i. v. kraweie*.

KLAPKAARTE, de. = Kaarte daar te vele bij geklapt wordt. — « Maar 't wordt eene klapkaarte : ge moet zwijgen als ge kaart. » Geh. *Veurne*.

KLUITEZOEKER, den. = Stokoude man. Lat. *silicernium*. — « Laat dien kluitezoeker gerust zijn' wegen gaan! » Geh. *Eerneghem*.

KOELVAT, het. = Botertubbe, zanevat (De Bo). — « Zij is bezig met boter te verwerken in 't koelvat. » Geh. *Eerneghem*.

KOEVAT, het. = Koelvat, bij misverstand? Geh. *Eerneghem*.

Bemerkt zij nochtans dat *koel, koelke* verkleengedaanten zijn van *koe,* die *vaccula, vachette,* koeiken beteekenen. *Koelkesfeeste* is te Rousselaere *koeikesfeeste*. Vrglkt *visch, vissel, visselke,* enz.

KRAKELING, den. = Kransterling (De Bo). — « Ze gaan krakelingen bakken. » Geh. *Brugge*.

Vrglkt Kramers, *i. v.*

KWIJLEBABBE, de. = Kwijldoek, zeeverlap. — « Doet 't kind zijne kwijlebabbe aan. » Geh. *Brugge*.

LAKE, de. = « Veure die uitgesteken is in den middel van een rek land, om het land te werken. » — « De haze lag in de lake en hij dook hem daar weg. » Geh. *Westoutre*.

De Bo geeft aan dat w. eene andere beteekenisse.

LANKEREN, *lankerde, gelankerd.* = Lanke (De Bo) kijken, rekhalzen, over schou're kijken. — « Ze lankeren ne keer alhier en ne keer aldaar, om te weten of er niemendalle te krijgen en is. » Geh. *Coyghem*.

LOS, den. = Uitweg, henenvloed. — « Dat water heeft zijnen los al de Tantestrate. » Geh. *Coyghem*.

MARSCHEN, *marschte, gemarscht.* = Maschen, masschen, massen (De Bo). — « Hij zal 't wel kunnen marschen. » Geh. *Lichtervelde*.

MASCH *zijn.* = Het kunnen maschen of masschen (De Bo). — « De peerden en zijn 't niet masch om dat voer hooi uit dien meersch te trekken. » Geh. *Lichtervelde*.

Zou dat geen andere uitsprake zijn van 't w. *mansch*?

Vrglkt De Bo, *i. vv. maschen, masschen, massen,* en *Loquela, i. v. marschen*.

MISKAAID. = Bekaaid (De Bo). — « Heel die zake van dat huwelijk te wege zal op het ende nog miskaaid uitvallen. » Geh. *Westoutre*.

MOORDJOK, uitspr. *mordjok,* stemz. op *-djok*. = More, moze, slijk. — « 't Is al mooze en moordjok da' je hoort en ziet. » Geh. *Oostvleteren*.

NIPSCH. = Gierig. — « Foei, dat nipsch wijf! » Geh. *Brugge*.

NOCH HOUWS NOCH BOUWS. = Niets, geen woord. — « Hij kwam in, en hij en zei noch houws noch bouws. » Geh. *Wynghene.*

ONGERAAKT. Z. De Bo, Schuermans, *i. v.*, en *Loq.* 1886, hlfz. 60. — « Is dat een leelijk, ongeraakt huis! » Geh. *Brugge.*

Het huis was oud, vervallen en vuil.

OORTJESPLIJTER, den. = Splijtmijte, gierigaard. — « Wie heeft er ooit van zulk nen oortjesplijter gehoord? » Geh. *Eerneghem.*

OPSTEKEN, *stak op, opgesteken.* = Al hoogende maken dat er meer geld geboden wordt voor iets, in eenen koopdag, dat heet men iets opsteken. — « Hij stak dat stuk huisgerief op tot dat het voor 60 fr. toegeslegen wierd. » Geh. *Scheldewaards.*

OVENJONG, het. = De jongste maat van eene bende steenbakkers, die niet anders te doene en heeft als helpen steen en kolen overgeven. — « Laat 'n meê voor 'n ovejong. » Geh. bij de steenbakkers.

OVERLOMMERDHEID, de. = Zedelijke gesteltenisse van iemand die overlommerd is. — « 't En is eigentlijk uit geen ware kwawilligheid dat hij dat doet: dat is louter uit overlommerdheid, en omdat hij dat gezelschap niet en durft laten. » Geh. *Wynghene.*

OVERLOMMEREN, *overlommerde, overlommerd.* = Onder zedelijk bedwang hebben, houden. — « Die jonkheid loopt vele met dien overgewaaiden fransch, en hij is er geheel van overlommerd. » Geh. *Wynghene.*

OVERVALMEN, *overvalmde, overvalmd,* stemzate op *-val-.* = Met de twee uitgestrekte valmen overgrijpen. — « Ze'n kosten dien dikken boom nie' overvalmen. » Geh. *Isenberghe.*

PAVANEN, *pavaande, gepavaand.* = Doen zoo de pavanen (De Bo) plegen. — « Hij kent er 't fijne van om te kroppen en te pavanen. » Geh. *Brugge.*

PLAK EN STAK, het. = Leem en latten. — « Hij weunt in een kottje van plak en stak. » Geh. *Dixmude.*

ROEFELEN, *roefelde, geroefeld.* = Robbelen, rotelen, geruchte maken. — « Wat hoore ik da', boven? 't Is grootmoeders stok die roefelt. » Geh. *Veurne.*

ROEFELINGE, de. = Robbelinge, rotelinge, geruchte. — « 'k Hoorde erroefelinge in 't peerdstal: 't waren de peerden die roefelden tegen de bardens. » Geh. *Veurne.*

SAMPIEREN, *sampierie, gesampiert.* = Biezen trekken bij 't rijtuigschilderen. — « Hij kan geheel wel sampiéren. » Geh. *Brugge.*

Daar moet een Fr. w. onder schuilen. Welk is het?

SAMPIERTER, den. = Rijtuigschilder die sampiert. — « 't Is een goe sampierter. » Geh. *Brugge.*

SCHAAPSBOK, den. = Schapenbok (*Loq.* 1889, hlfz. 14). Geh. *Sint-Maartens-Leerne.*

SCHREEFDE, de. = Schreve, schreef (Kramers).

— « Gij en meugt over die schreefde niet gaan. » Geh. *Eerneghem.*

Vrglkt *eegde, zeefde.*

SCHRIJDEN, *schreed, geschreden.* = Onder 't gaan 't een been voor of na 't ander zetten. — « 'k En zal niet te zeerder gaan, maar 'k zal te wijder schrijen. Van als ik uit mijn bedde schrije ze is gram op mij. » Geh. *Heule, Kortrijk.*

SCHRIKKEN, *schrikte, geschrikt.* = Springen. — « Als 't slot van 't lichaam ('t herte) schrikt, 't is gedaan met den mensch. » Geh. *Gent.*

SLAGWOORD, het. = Rijm, klankrijm. — « Hij gebruikt nog al dikkens slagwoorden in zijn' redens. » Geh. *Lichtervelde.*

SLIJTE, de. = Slijttijd, tijd van 't jaar als men het vlas slijt. — « Dat is in de slijte gebeurd, 't verleden jaar. » Geh. *Lichtervelde.*

Misschien wel *slijtte* te schrijven?

SNETSEN, *snetste, gesnetst.* = Slinzen (De Bo). — Tegen die te veel onrijpe appels gesnetst hebben: « Jongens, de bezeman komt om zijn geld; ge zult leeren snetsen! » Geh. *Beirvelde, Zele, Overmeire, Sint-Niklaas.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. snatsen, snetsen.* Bij De Bo is *snetsen* babbelen te zeggen.

SPAAN, het. = Schier, spander. — « Is dat een mager spaan van een mensch! » Geh. *Brugge.*

SPAREN, *spaarde, gespaard.* = Groot gaan, *parturire.* — « 'k Komen kijken oft er nie' e' metje te vingen en is, onger je jonge dochters: me' wuuf spaart, moe' je weten. » Geh. *Iper.*

SPIJTIG. = Scherp, spitswijs uitloopende, staande. — « Een boom zonder blad, vlas zonder ippens, staan spijtig. Dat is spijtig vlas: 't zijn lijk ginstetoppen. Dat peerd moet entwat he'n dat niet en deugt: zijn haar staat te spijtig. » Geh. *Bavichove.*

SPOELEN, *spoelde, gespoeld.* = Armen praat, flauwen klap uitgaan. — « Hij is weêral bezig met spoelen! » Geh. *Ghistel.*

SPROTWEDER, het. = Smoorende weder, voordeelig voor de sprotvangers. — « 't Is oprecht sprotweêre vandage (21 Junij). » Geh. *Thorhout.*

Sprot (Engelsch *sprat,* Fransch *esprot*) heet de kleene zeevisch, die gemeenelijk den Latijnsch-Griekschen name *sardina, sardine, schardijn, scharding* draagt.

STEPERWEKE, de. = Weke vóór kermeszondag. — « 't Is gebeurd te verleên jare, in de steperweke. » Geh. *Watou.*

STIJFAARD, den, uitspr. *stijvaart.* = Laatste of de twee laatste pannekoeken die men uit eenen beslagpot bakt: ze'n « gaan » niet, ze blijven stijf en stram. — « Ge meugt gij den stijfaard voor u houden! » Geh. *Rousselaere.*

STIJF. = Gewillig, geildig, sprekende van tijdmate. — « 't Is stijf viere! » Geh. *Brugge.*

STOMPERACHTIG. = Overtrokken, nevelach-

tig. — « 't Heeft twee drie dagen stomperachtig weêre geweest. » Geh. *Dixmude.*

STOPSEL, het. = Zokken. — « Hij kwam op zijn stopsel binnengestreken en 't en hoorde 'm niemand. » Geh. *Paschendaele.*

SUIKERPRUIME, de. = Daaie, dadel. — « Ze verkochten suikerpruimen, met van die lange steenen in. » Geh. *Oostende.*

TIKKEBOKKEN, *tikkebokte, getikkebokt.* = Tukkebollen (De Bo). — « z'Heeft daar enthoelange zitten tikkebokken, en ze is ton in slape gevallen. » Geh. *Kortrijk.*

't Woord bediedt eigentlijk *tikken* en *bokken, tukken* en *bokken,* met den hoofde.

TINSEN, *tinste, getinst, aan.* = Plukken, pilkeren, pluizen. — « De taarte stond op tafele en de jongens hebbender aan getinst. » Geh. *Bavichove.*

TOEP, den, korte *oe.* = Slagen, meest te stokke. — « Hen he't da toep ekkregen! » Geh. *Haringhe.*

TOEPINGE, de, korte *oe.* = Pak slagen, meest te stokke. — « Hen he't daar ettoeping' had! » Geh. *Haringhe.*

TOEZEGGEN, *zei toe, toegezeid.* = Toekennen, toeeigenen, toeschrijven. — « z'He'n hem zoo dikkens de dood toeezzeid en he leeft nog! » Geh. *Veurne.*

TRUTSELEN, *trutselde, getrutseld.* = Snoepen, sneukelen. — « Als hij geld heeft hij en doet niet als trutselen. » Geh. *Beirvelde, Exaerde, Maldeghem, Overmeire.*

Bij Schuermans staat er : « *Vertrisselen, vertritselen,* versnoepen, verkwisten : *hij vertrisselt zijne centen aan suikerderij* (Waas). »

TRUTSELEN, *trutselde, getrutseld.* = Verloren, onnoodig, nutteloos trutselwerk doen. — « Hij trutselt geheele dagen : 't en komt niet anders van als een deel trutselwerk. » Geh. *Eecloo, Zele.*

TRUTSELWERK, het. Z. *Trutselen.*

UITKOKEREN, *kokerde uit, uitgekokerd.* Z. De Bo. 't Wordt ook van land gezeid. — « 't Is altemets goed als 't land ne keer kan uitkokeren. » Geh. *Lichtervelde.*

UITZETTEN, *zette uit, uitgezet.* = Uitstellen, verdagen. — « Je gaat da' moeten uitzetten toe up 'en anger kee'. » Geh. *Watou.*

VAAIME, de. = Vademe, vame. — « Drie vaaimen dikke. » Geh. *Veurnambacht.*

VALME, de. = Vame, Fr. *brasse.* — « Haalt eene valme twee-drie zakkeband. » Geh. *Westoutre.*

Het w. staat, met den zin van handen, armen in den Hêliand; b. v. v. 380, (Moritz Heyne, 1883), staat er, van onze lieve Vrouwe te Bethlehem, dat zij het heilig kind Jesus

mid iró folmun twêm
legda lioflîko, luttilna man,
that kind an êna kribbiun.

Dat is, woord voor woord :

med 'eure valmen tween
legde lieflijke, luttelen man,
dat kind in eene krebbe.

In andere woorden :

« Met heure twee handen legde zij lieflijk het kleen manneken, het kind, in eene krebbe. »

VALMEN, *valmde, gevalmd.* = Meten met de twee uitgestrekte valmen. — « Valmt dien boom ekkee'. » Geh. *Isenberghe.*

VAN HOUW NOCH BOUW. = Van niets. — « Hij en weet noch van houw noch van bouw. » Geh. *Wynghene.*

VERDOEN, *verdeed, verdaan.* = Herdoen. — « Hen ha' dat werk kwalijk eddaan, ma' 'n he't 't verdaan. Je moe' je' bezoek verdoen. » Geh. *Poperinghe.*

VERSCHUIVEN, *verschoof, verschoven.* = Drijven, zoo men eenen berdelen vloer doet. — « Temmerman, ge gaat moeten komen om den berdvloer van mijne slaapkamer te verschuiven. » Geh. *Coyghem.*

VOETWATER, het. = Water om de voeten erin te wasschen, of waarin voeten gewasschen wierden. — « Ik drage dat water beneên te wege : 't is voetwater. » Geh. *Meenen.*

WATERLAGE, de. = Lage schooven die de breedste is, en gevolgentlijk verst uitzit, in eenen koornschelf. — « Hij kost aan de waterlage reeken met zijn hand. » Geh. *Oost-Winkel.*

WATERSCHOOF, den. = Schoof die met 't gat omhooge op de graanmandels (de stuiken) gebonden wordt. — « 't Zat een mussche op den waterschoof en 'k schoot ze eraf. » Geh. *Oost-Winkel.*

WEGVORTEN, *vortte weg, weggevort.* = Vortende verdwijnen. — « Heel ze' rik is wegevvort van de kanker. » Geh. *Iper.*

WINNEN, *won, gewonnen, naar.* = Naderen, nader komen. — « Ik zie dat wij begunnen te winnen naar den torre van O. L. V. te Poperinghe. » Geh. *Watou.*

WUPPE, de. = Sprong. — « In 'en haai en ewwuppe, 't is verangerd. » Geh. *Veurne.*

ZAKZAAD, het. = Inlandsch lijnzaad; het Russensch lijnzaad heet men tunnezaad. — « Ik zaaie liever zakzaad als tonnezaad. » Geh. *Eyne.*

Vrgikt De Bo, *i. vv. Tonnezaad* en *smete.*

ZATE, de. = Tijd zittens, z. De Bo. — « Nog een zate (op 't gerid van Ghistel naar Moere), en 't is ton aan mij van af te stappen. » Geh. *Ghistel, Moere.*

ZETTEN, *zette, gezet.* = Te prijze zetten, onder zekere omstandigheden. — « Gij hebt een koe te koope. Een koopman komt. Gij looft uw dier. Koopman biedt u meer als dat 't, bij zijn' wete, weerd is. Gij weigert en hij vertrekt. Koopman heeft uw koe gezet. Andere koopliên bieden u min, en gij hebt op 't einde moeite om de koe aan den man te krijgen. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem.*

ZOET. = Zacht, niet hard, b. v. van hout. — « Dat zijn zoete iepen. » Geh. *Watou.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 3, Hooimaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ACHTERNAME, den. = Toename, geboortename. — « Hij heet Vandecasteele voor zijnen achtername. » Geh. *Kortrijk.*

BEDIEREN, *bedierde, gebedierd.* = Widieren, *q. v.*

BEERLEEDER, den. = Groot, zwaar mensch. — « Zulk nen beerleeder van ne vent! » Geh. *Beernem.*

BIESOORM, den. = Bijsworm (De Bo). — « Als de biesoorms rijpe zijn, ge moet ze uitduwen. » Geh. *Wackene.*

BIJLEG, den. = 't Gene bij uitersten wille toegeschreven wordt aan iemand, boven 't gene hij anderszins en neffens andere zou te verwachten gehad hebben. — « Hij heeft Jan eenen bijleg geschreven, omdat hij er peter van was. » Geh. *Lichtervelde.*

BIJSTIER. Z. De Bo. — « Dat en maakt mij noch rijke noch bijstier : 't is mij gelijk. » Geh. *Beernem.*

BLEK, den. = Met een vreemd w. *troef.* — « Wat is den blek? » Geh. *Eeghem.*

Vrglkt *Blekken.*

BLEKKEN, *blekte, geblekt.* = Blijken, getoogd zijn. — « Wat is er troef geblekt? Hertens. » Geh. *Ghistel.*

BOKEREN, *bokerde, gebokerd.* = Bakelen (De Bo). — « Als 't brood uit den oven komt, men steekt er de vlegelstaven in, die moeten gebokerd (gebakeld) zijn. » Geh. *Beirvelde, Overmeire.*

BOKEREN, *bokerde, gebokerd.* = Bewerken, slaan met den boker, den book, den boothamer, zoo men 't vlas doet. Geh. *Oost-Vlanderen.*

BOMMEKET, den. = Bolleket (De Bo). — « M'n bommeket ligt in de Reye! » Geh. *Brugge.*

BONTE PIER. Z. De Bo, *i. v.* Den bonten Pier spelen, op zijnen bonten Pier spelen. — « Dat is ne rare jongen : hij speelt vier keeren daags den bonten Pier, op zijnen bonten Pier. » Geh. *Thielt.*

BROEL, den. = Breu, breul (*Loquela* 1887, blfz. 66). — « Wij waren in den broel van 't volk en wij verloozen malkaâr. » Geh. *Bavichove.*

BUCHT, den. Z. De Bo. 't Woord bediedt ook het eetgereedschap, potten, pannen, witteberden, vorken, lepels, dat ter tafel gediend heeft. — « Ge moet nog eerst den bucht afwasschen, en ton meugt je voort gaan doen op het land. » Geh. *Wackene.*

DEISTERE, den. = Afgang, buikloop. — « Daarvan krijg-je den deistere. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Deister.*

DIJBEREN, *dijberde, gedijberd.* = Stijberen, sdijberen (De Bo), aarzelen, trutselen, toeven. — « He bluuft daar altijd dijzelen en dijberen. » Geh. *Westoutre.*

DJOEKEN, *djoekte, gedjoekt.* = Djokken (De Bo). — « Ku't da' gaan, os ze daar ossan komen djoeken? » Geh. *Westoutre.*

DOKKEREN, *dokkerde, gedokkerd.* = Stuiken, stooten, stampen; vandaar gestuikt, zwaar, kloek doen zijn. — « Dat zijn al gedokkerde boomen die hier staan! » Geh. *Wynghene.*

Die *gedokkerde* boomen waren zware, kloeke (Fr. *solide*) boomen. Vrglkt het w. *stampen :* « Eenen gestampten duivel! »

DRIELING, den. = Dopperling (De Bo) die driemaal dopt. Z. *Tweeling.*

DRIKKEN, *drikte, gedrikt.* = Sluipen. — « Hij kwam langs de hage gedrikt en hij sloeg de appels af. » Geh. *Asper.*

DUIVELSDOMDAG, den. = Duivelsdoemdag (De Bo). — « Ze'n zullen daar alzoo geen duivelsdomdag meer kunnen houden. » Geh. *Beernem.*

EENHAVIG. = Eenhandig. — « Dat kind is veel te eenhavig : ge moet het anders leeren. » Geh. *Handsaeme.*

EERSELINGE, *ee* gelijk *ai*, in 't Fr. *faire.* = Ruggewaards. — « 't Water loopt eerselinge. » Geh. *Bavichove.*

EIKER, den. = Mondkweerne, tandkweerne, de twee reken tanden, waartusschen het voedsel gemalen of hermalen wordt. — « Als zijn eiker gaat, hij zou blijven eten! » Geh. *Vladsloo.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. eikeren, heikeren, helkeren, hulkeren.*

Het oorspronklijke woord is *edeker, eeker, eiker;* vanwaar *edekeren, eekeren, eikeren.* Van Maerlant gebruikt het w. in zijnen rijmbybel, vs. 5341, waar hij zegt, sprekende van de dieren waarvan 't de Joden toegelaten was te eten :

> Die niet edekeren, alse dat swijn,
> Moesten hem ongheorlovet sijn.

Het w. *ede-* beteekent *her* of *weder*, en het w. *reken, rikken* is knabbelen te zeggen; vandaar *edereken*, omzet *ede-*

keren, eikeren. Vergelijkt *kwedepere, kweepere* en *kweipere.* Voor *edekeren, edereken* zegt men ook *ederkouwen.* Ziet meer over dat w. in *Taal- en Letterbode,* VI. 187—88.

Voor *eikeren,* Fr. *ruminer,* hoort men nu meest *kwernen; kwernen* heeft eene bijgedaante *kernen*, en in Fr. Vlanderen zegt men *kèren* (De Bo); van *ede* en dit *-keren* kan ook *edekeren* gekomen zijn, dat geheel eenvoudig en zonder omzet *herkwernen* zou bedieden.

FEISTEREN, *feisterde, gefeisterd.* = Peisteren, *q. v.*

FLETSE, de. = Slunse, vodde, scheldw. op haveloos, zedeloos vrouwvolk. — « Laat die fletse loopen. » Geh. *Lichtervelde.*

FLISSEN, *fliste, geflist.* = Vleien. — « Hij kan wel flissen en flären. » Geh. *Lichtervelde.*

GEDOESCHEN, *gedoeschte, gedoescht,* korte *oe.* = Gedieschen, geboeien, gebokken (De Bo). — « Mijn herte en kan dat niet gedoeschen, als ze oude menschen kwaad doen. » Geh. *Lichtervelde.*

GEEST, den. = Spook, bijtebouw, verkeer, Fr. *revenant.* — « Ge'n moet alzoo van d' geest niet maken : al uw geweld en zal niet baten, man. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt *Zant,* van den zant droomen.

GODSCH. Z. De Bo, *i. v.* — « Alle Godsche keeren dat hij komt, hij zoekt ruize. » Geh. *Lichtervelde.*

HAAIWAAI, den. = Haaibaai (De Bo), wandel, loop, dril, drets. — « Hij heeft ze' werk laten staan en hij is weêral op den haaiwaai, met zijns gelijken ! » Geh. *Lichtervelde.*

HEU, het. = Wei, hui, waterachtigheid die op de kerremelk, op den kerrepap komt. — « Is dat pap? 't En is maar heu ! » Geh. *Westoutre.*

HURTE, de. = Rande, *q. v.* — « 't Is al bij hurten, bij randen dat hij geeft, nu vele en dan weinig. » Geh. *Westoutre.*

JACHTBALGEN, *jachtbalgde, gejachtbalgd.* = Jaagbalgen (De Bo). Geh. *Bavichove.*

KARRESNAK, het. = Snak (De Bo) van eene driewielkarre. — « Hij zat van vooren op het karresnak, als ik hem tegenkwam. » Geh. *Sinte-Kruis, bij Brugge.*

KLAKNAT. = Vetnat, *q. v.*

KREMPELING, den. = Kind, boom of iets anders dat niet wel en groeit. — « 't En heeft altijd maar ne krempeling geweest. » Geh. *Bavichove.*

KUITE, de. = Keute, gewrichtshoofd (De Bo). — « Kijkt naar dat oud peerd : zijn kuiten steken uit. » Geh. *Bavichove.*

KWAZOT, *kwaadzot.* = Dulzot, gevaarlijk zot. — « Is hij zot? Ja-hij : hij is kwazot. » Geh. *Brugge.*

KWIJTSTEL, den. = Kwijtscheldinge. —

Uitstel
en is geen kwijtstel.

Geh. *Beernem.*

LEU-LEU. = Loei-loei, *q. v.*

LEUGEN, de. Z. De Bo, *i. v.* = Met een schuimw. het *portaal* van de kerke. —

Hij peist dat hij een kerke is,
en hij en is nog geen leugentje.

Geh. *Lichtervelde.*

LOEI-LOEI. = Lutse-lutse (*Loquela* 1891, blfz. 75). — « Hij kwam loei-loei, leu-leu naar huis : ben ik er vandage niet, 'k bender morgen. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

LOEIEN, *loeide, geloeid.* = In loeien zetten, sprekende van vlas. — « Hij hadde zijn vlas geloeid òp het slijtstik. » Geh. *Lichtervelde.*

MELKEN, *melkte, gemelkt.* = Weenen. — « Hij stond daar te melken gelijk een kind. » Geh. *Eecloo.*

MIK, den. = Met een schuimw. *punt.* — « 'k He' al twee keers op de' mik gestaan om te vragen of ik mochte meêdoen. » Geh. *Kortrijk.*

« Op het punt zijn, » Fr. *être sur le point,* krijgt nu overal de overhand, en de echte en goede volkswoorden, gelijk *op den mik staan,* met duizend anderen, worden « *verninglezeerd!* »

MOERVET, het. = Gezwel, van eene akernote groot, dat de koeien van onder aan hunne pooten krijgen. Het breekt uit rond den schoe of tusschen de teen. Ze staander wel drie maanden meê en verliezen zeere hun vleesch. — « 't Is geheel zelden dat de koeien 't moervet hebben. » Geh. *Lichtervelde.*

Men heet het *moervet* ook den *waterkanker.*

MUL, het. = Voedsel, eetware. Zonder meervoud (De Bo). Gebruikt in 't meervoud, b. v. : — « Alle goe mullen mag hij. » Geh. *Brugge.*

ONDER AL. = Onder andere. — « Onder al warender twee die nog niet gelot en hadden. » Geh. *Bavichove.*

ONGEDOEG, het. = Ongedoef (De Bo). — « Wat is dat daar een ongedoeg in die herberge ! Wat gebeurt er hier, 't is lijk ongedoeg. » Geh. *Beernem.*

Een *gedoeg* is eigentlijk iets dat men *doegt, doet;* te *doen* heeft : eene zake, eene *affaire,* zoo men zegt met een schuimw.; een *ongedoeg* is dus eene onzake, eene wanzake, eene « *affaire* » die niet en gaat, een twist, een krakeel, een gevecht.

ONGESNOEKT. = Onbeschoft, ruw van lijve of van redens. — « 't Is zulk een ongesnoekte vent ! » Geh. *Ghistel.*

ONTGEESTEN, *ontgeestte, ontgeest.* = Ontslapen, van de wereld niet meer weten. — « Ge zijt lijk 'n brokke ontgeest, geloove ik? » Geh. *Oost-Roosbeke.*

OPETEN, *at op, opg'eten.* = Uitstaan, herden, verdragen, doorzien. — « En dien boozen winter, die' m' he'n moeten opeten van d' jare ! » Geh. *Heule.*

PAMPEREN, *pamperde, gepamperd.* Z. De Bo. — « Ze pamperen hu'l'der peerden met witte wertels en kerremelk. » Geh. *Westoutre.*

PEISTEREN, *peisterde, gepeisterd, aan.* = Traagzaam bezig zijn, paggelen, tiggelen, knoeien aan iets. — « He ku't da' bluven peisteren en feisteren an etwat van niet. » Geh. *Westoutre.*

RALJE, *rallie,* de. Z. De Bo. = Een lang en mager

vrouwmensch. — « Beziet mij dat meiske! Wel! Van waar komt die ralje tochs! » Geh. *Thielt.*

RANDE, de. = Vlage, Fr. *boutade.* — « 't Is al bij randen en bij hurten dat hij geeft: nu vele en dan weinig. » Geh. *Westoutre.*

REKE-OP. = Aanhoudend, zonder tusschenheid. — « 't Is alledage reke-op schoo' weêre. » Geh. *Kortrijk.*

RIKZAGE, de. Z. De Bo. Het w. heeft ook de oneigene beteekenisse van *teebijter*, *q. v.* — « En laat die rikzage niet in! » Geh. *Lichtervelde.*

ROOIEN, *rooide, gerooid.* = In rooien, in reken zetten, planten, inleggen, b. v. boonen, met een zaaituig aan de zole. — « Ze hebben geheel den voornoene boonen gerooid. » Geh. *Westoutre.*

RUIMBUSCH, den. = Schalmbusch (De Bo). — « Ze brandden ruimbusschen, en dat heet zeere. » Geh. *Lichtervelde.*

SCHEEF *gaan, ging, gegaan.* = Buiten maten, meer als draagbaar gehinderd zijn in 't vermogen, de geldmiddels. — « Is uw zone in 't lot gevallen? Ja-hij, maar 't is best dat ik er niet scheef van en ga. » Geh. *Thielt.*

SCHOFFELSCHOTE, de. = Korte tijd werkens met haaste en geweld. — « Wij gaan toen ne keer een schoffelschote doen, en 't zal gedaan zijn. » Geh. *Westoutre.*

SCHOUWWEG, den. = Schouwstrate (De Bo). — « Ge moet zien dat ge den weg onderhoudt: 't is ne schouwweg, en als de schouwers komen ze zullen u aanspreken. » Geh. *Lichtervelde, Sint-Andries bij Brugge.*

SCHURRE, de. = Stuk rôling, afgekloven stuk van 't eersgat van eenen boom. — « Legt nog een schurre of twee aan 't vier. » Geh. *Bassevelde, Merendre, Asper, Beirvelde.*

Schurre is de Oost-Vl. uitsprake van *schorre*, dat eigentlijk een afgespleten steen bediedt; de zin bedraagt dus ook een afgespleten stuk hout.

SEGENOVER. = Tegenover. — « He weunt recht segenover tuzent. » Geh. *Westoutre.*

Vrglkt *sedenover, Loquela* 1889, hlfz. 30.

SLAGGAT, het. = Ingang van eenen slag (De Bo). — « Hij stond mij af te wachten aan 't slaggat, tegen dat ik van 't stik kwam gereên. » Geh. *Lichtervelde.*

SLENDEREN, *slenderde, geslenderd.* = Bij Kramers *slenteren.* — « Zij slendert geheele dagen deur de straten. » Geh. *Brugge.*

Dr de Jager, Frequent., behandelt het w. *slenderen* breedvoerig. De Bo gebruikt het w. *rondslenderen* om *ronddweilen* te verdietschen. Z. De Bo, *i. v.*

SLOEP, den. = Sloef (De Bo). — « 't Is ne sloep van ne vent: en gaat er niet omtrent. » Geh. *Lichtervelde.*

SLOOF, den. = Sloef (De Bo), met een schuimwoord, *capote.* — « De Pastor dei zijne' sloof aan en hij ging rechtuit meê. » Geh. *Wackene.*

SMIERIG. = Termig, *q. v.* — « Dat is een smierig beestje. » Geh. *Westoutre.*

SNIBBERLING, het. = Snubberling, *q. v.*

SNOBBELING, het. = Iet dat door het **snobben* voortgebracht wordt: een kerveling, een snijdeling, een knippeling. — « Haast u maar (met dat werk), 't zal allichte wel genoeg zijn: 't en komt op geen snobbeling! » Geh. *Bavichove.*

Ik gisse dat **snobben*, afbijten, kerven, snijden, knippen bediedt, omdat *snôppa*, de weêrga van 't w. bij 't Volk in Zweden, knippen beteekent; in 't Engelsch *to snob, to snub.* Vrglkt De Bo, *i. vv. snebbe, snibbe.*

SNUBBERLING, het. = Snekkerling, afgesnekkerd stuk. — « Is dat wel stovehout dat ge bringt? 't Zijn al snubberlingen, snibberlingen! » Geh. *Bavichove.*

Vrglkt *Snobbeling.*

SUSSCHEN. = Tusschen. — « Susschen die twee en is er ma' kleen verschil. » Geh. *Clercken.*

TAFFELINGE, de. = Pak slagen, roefelinge, trommelinge. — « Hij heeft daar 'n taffelinge gekregen! » Geh. *Lichtervelde.*

TALFEN, *talfte, getalft.* = Tjalfen (De Bo). — « Hoort den hond ne keer talfen! » Geh. *Westoutre.*

TATERARE. Z. De Bo. Het w. bediedt ook een die onbehendig zijn werk doet. — « 't En is ma' nen taterare in zij' schrijven en in al zij' werk. » Geh. *Bavichove.*

TEEBIJTER, den. = Een die rikzaagt (De Bo), verveelt. — « 't Is zu'k een teebijter: 't is te ontziene als hij in huis komt. » Geh. *Lichtervelde.*

De eigene beteekenisse van *teebijter* is *carabe doré*, zegt De Bo.

TERMIG. = Wel termende, wel hermende. — « Dat is ettermig zwijntje da' me daar he'n. » Geh. *Westoutre.*

Vrglkt *smierig*, en z. *termen*, De Bo; *hermen, termen, Loquela* 1889, hlfz. 43.

TINTERARE, den. = Een die tintert. Z. *Tinteren.*

TINTEREN, *tinterde, getinterd.* = Tinten (De Bo) op de hage slaan. — « Hij tinterde alsan om te weten wie dat er bij mij gevroegmaald hadde, maar 'k he' dien tinterare zoo wijs gelaten als dat hij was. » Geh. *Lichtervelde.*

TOEWEIEN, *weide toe, toegeweid.* = Al weiende (De Bo) toegaan, verstopt worden. — « Die vore is togeweid: herdelft ze maar. » Geh. *Beernem.*

TRA, de. Z. De Bo. *In tra houden, hield, gehouden.* = Goed houden (De Bo). — « Eet maar » (koekestuiten): « 'k zal ik u alsan in tra houden. » D. i.: koekestuiten snijen, beuteren en gereed leggen, zoo dat de andere gereed zij tegen dat de eene op is. « Ge moet d'horloge in tra houden »: optrekken en zorgen dat ze den rechten tijd wijst. Geh. *Coolscamp, Lichtervelde.*

TRENTEN, *trentte, getrent.* = Weenen. — « Ge'n moet daar niet staan trenten! » Geh. *Eecloo.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Trenen*, en z. *trinten, trunten.*

TRINTEN, *trintte, getrint.* = Trenten, weenen. Geh. *Beirvelde, Maldeghem.*

TRUNTEN, *truntte, getrunt.* = Trenten, trinten, weenen. Geh. *Beirvelde, Maldeghem.*

TRUWEL, den. Z. De Bo. — « 'k Ga eerst de truweltjes van uw' klakke snijen » : de drommen, de väzels, de draadtjes, de pluizelingen. Geh. *Lichtervelde.*

TWEELING, den. = Dopperling, dobberling (De Bo), keiling (Kramers), Fr. *ricochet,* die tweemaal dopt. — « Ik heb eenen tweeling gesmeten en gij eenen drieling. » Geh. *Beernem.*

UIT *zijn op.* Z. De Bo. — « Hij is erop uit om u te bedriegen. Hij is er weêre op uit, vandage. Hij is uit op e peerd. » Geh. *Thielt.*

UITTINTEREN, *tinterde uit, uitgetinterd.* = Tinterende (iemand) doen klappen; (iets) te weten komen. — « Hij ha' mij geren uitgetinterd. Hij heeft dat geheem weten uit te tinteren. » Geh. *Lichtervelde.*

VERBLOUWEN, *verblouwde, verblouwd.* = Verslaan, overwinnen, achtersteken, kleene maken, vernederen, en gevolgentlijk met verdriet, met afjunste kwellen. — « Ze hebben den Burgemeester zelve verblouwd met die prachtige bruiloft. » Geh. *Beernem.*

Blouwen (Kiliaen, Verdam, De Bo); Hoogduitsch *blœuen;* Engelsch *to blow;* Middelhoogduitsch *bluen, bliuwen;* Oudhoogduitsch *bliwan, pliuwan;* Gotisch *bliggwan,* is slaan te zeggen. Vlas *blouwen* met den *blouwel* is bij Kramers nog vlas *booten* met den *boothamer.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*, en *Loquela* 1882, blfz. 34.

De nevengedaante (*o* = *eu*) **verbleuwen*, in de uitsprake **verbleun,* zou allichte, eenen tweeden uitgang *-en* aanveerdende, *bleunen, verbleunen* worden; welk *bleunen, verbleunen,* en dat met den zin van *verblouwen,* bij De Bo werkelijk geboekt staan.

Vrglkt *klouwen, kluwen, klouwenen, kluwenen, kloen, kleun* en *kleunen.*

Kleunen en *bleunen, klouwen* en *blouwen* zijn waarschijnelijk zinverwant in den grond, gelijk *kloppen* en *klomp.*

VERBRÄKELEN, *verbrœkelde, verbrœkeld.* = Met een schuimwoord, *verbasterdeeren,* ontaarden. — « 't En ziet er maar een verbräkelde uit. » Geh. *Dixmude.*

VERBRINSELEN, *verbrinselde, verbrinseld.* = Te niete brengen, verkwisten, verteren. — « Hij heeft het al verbrinseld dat hij hadde. » Geh. *Lichtervelde.*

VERPOEFEN, *verpoefte, verpoefd.* = Overpoefen (De Bo). — « Laat de jongens hun' bekomste eten, maar en verpoeft ze niet. Hij is nog verpoeft en verkwaarsd van ten noene. » Geh. *Beernem.*

Z., bij De Bo, de ww. *poefen, oppoefen, overpoefen, verkwaarzen.*

VETNAT. = Dwers deur nat. — « 't Regende geheel den weg, en, als wij thuis kwamen wij waren vetnat, klaknat. » Geh. *Thielt.*

VLIEG-UIT, den. Z. De Bo. Het w. past men ook op vrouwvolk toe. — « Met zu'k ne vlieg-uit van e vrouwmensch en zal hij niet verre geraken. » Geh. *Lichtervelde.*

VOORTDOEN. Z. De Bo. — « Doet Hendrik voort met Mary? Neen-hij : hij heeft ze laten zitten, ze hebben gebeeld. » Geh. *Thielt.*

Niet beelen is voortdoen.

VOORUIT, den. = Voorhof, opene werf, begersd of niet, voor 't huis. — « Dat huis heeft ne groote' vooruit. » Geh. *Poucke.*

VULZET, den, stemzate op *vul-.* = 't Gene waarmeê een muur vulgezet, opgevoegd, dichtgestreken is. — « Vorst en dooi doen dezen wintere den vulzet van onzen nieuwen muur uitbrokkelen. » Geh. *Noordschote.*

WAGEN, den. = Als mate, b. v. van schorse: groote wagen 100 kilo, kleene wagen 90 kilo. — « Hij heeft drie wagens schorse verkocht. » Geh. *Westoutre.*

WEDIEREN, *wedierde, gewedierd.* = Widieren, *q. v.*

WIDIEREN, *widierde, gewidierd.* = Wegmaken, kwijt geraken. — « Waar he'n 'k-ik dat ewwidierd? » Geh. *Westoutre.*

Bij De Bo heeft het w. den zin van ijdel maken, ruimen, Fr. *vider.*

WIJDBREEDIG. = Wijd, verre. — « Ze weunen nog al wijdbreedig van malkaâr. » Geh. *Ghistel.*

ZABBERWEDER, het. = Regenachtig weder, als 't zonder geweld regent en blijft regenen. — « Dat zabberweêr kan een geheelen dag aanhouden. » Geh. *Synghem.*

ZANGELING, den. = Zantekoorn. — « Ik heb u wat zangeling te zenden dien ik opgezangd hebbe. » Geh. *Westoutre.*

ZANT, den. = Heilige, sanct, *sanctus.* — « Wat schilt er met dien jongen? Hij droomt van de zanten! » Geh. *Beernem.*

Van de zanten droomen is (bij mijdspreuke?) zoo vele te zeggen als van de kwikken, van de duivels droomen : leven houden, geweldig zijn.

ZINK, den. = Leegte, diepte. — « Ge'n kunt hem van hier niet zien : hij is in den zink. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem.*

ZOELDE. = Vol zoelheid, zoel (De Bo), zwoel. — « 't Weêre is zoo zoelde : 'k geloove dat 't gaat dunderen. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

ZONDAGKLOKKE, de. = Klokgelui dat hier en daar 's zaterdagavonds den zondag aankondigt. — « De zondagklokke verblijdt menige leêge flokke. » Geh. *Thielt.*

ZOTHOOFD, het. = Snak (De Bo), dat is het voorwiel met het schijfhoofd van eene driewielkarre. — « Hij heeft het zothoofd van zijne driewielkarre afgereên. » Geh. *Eyne.*

ZWEILEN, *zweilde, gezweild.* = Fladderen, om en weêr vliegen. — « De jas hing te zweilen in de lucht. » Geh. *Asper.*

ZWIJMTE, de. = Bezwijminge, zwijm. — « Ik kreeg al met ne keer 'n zwijmte in mijn hoofd, en ik viel van boven tot beneên. » Geh. *Brugge.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 4, Oestmaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANSPANNEN, *spande aan, aangespannen.* = Aangaan, om te spreken. — « Jan spande Cijs aan, rechtover de kerke, en hij zei : Cijs, ga-de meê? » Geh. *Asper.*

Spannen heeft hier den zin van *vatten, vangen;* dus *aanspannen = aanvatten.* Men hoort nog, en men zei in de Middeleeuwen, de lieden doen *vangen* en *spannen.*

AFBRUINEN, *bruinde af, afgebruind.* = Afbraden. — « Ge moet het vleesch goed afbruinen. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem.*

AFSTAMMEN, *stamde af, afgestamd.* = Verzuimen, loochenen, ontduiken. — « Karels Jantje begint de leeringe af te stammen. » Geh. *Asper.*

AFTEMMEREN, *temmerde af, afgetemmerd.* = Afsluiten al temmerende. — « Hij heeft zijnen lochting afgetemmerd met berd. » Geh. *Thielt.*

Aangeteekend op het zeggen van zaliger Deken De Bo.

APPELMAN, den. = Man die appels verkoopt. « De appelman, het appelmanneke komt om zij' geld, » zegt men, tegen jongens die ziek zijn van te veel appels of van onrijp ooft g'eten te hebben. — « Zwicht u maar, of 't appelmanneke zal om ze' geld komen! » Geh. *Wynghene.*

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

Z. *Bezeman.*

APPELMAN, den. = Onpasselijkheid die veroorzaakt wordt deur het eten van te veel appels. — « Hij heeft weêre al den appelman : hij heeft te vele geslinsd. » Geh. *Wynghene.*

APPELMANNETJE, het. = Bevallig knaapke, met blozende, ronde kaakskes. — « Zulk een schoon knechtje : alla 'en appelmannetje. » Geh. *Brugge.*

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

BAKENS, z. *Beukens en bakens.*

BEUKENS EN BAKENS. = Eigentlijk, beugen- en zwijnenvleesch; oneigentlijk, overvloed, voorraad van alles. — « 't En is hier wel geen beukens en bakens, maar wij komen toch toe! » Geh. *Rousselaere.*

BEZEMAN, den. = Man die bezen verkoopt. « De bezeman komt om zijn geld : ge zult gij leeren snetsen, » zegt

men tegen jongens die ziek zijn van onrijp ooft te eten. — « Wacht maar : de bezeman zal wel om zijn geld gaan komen! » Geh. *Beirvelde, Zele, Overmeire, Sint-Niklaas.*

Vrglkt *Appelman.*

BLEEKBEK, den. = Iemand die bleek van aanzichte is. — « Eene mutse met bloeroo linten is goed voor nen bleekbek. » Geh. *Thielt.*

BLOKSCHAVE, de. = Kortschave (De Bo). — « Schaaft dat op met de blokschave. » Geh. *Lisseweghe.*

BOMME, den. = Bom (De Bo), bodeme, bodem, boôm : goed, draagbaar land, koorneerde. — « Dat land is deur de bomme erreên. » D. i., te diepe geploegd, bij zoo verre dat de goede grond onder en de kwade boven ligt. » Geh. *Alveringhem.*

BOOTVLOERDE. = Gebootvloerd. — « De lucht zit bootvloerde : 't zal regenen. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

Z. *Bootvloeren.*

BOOTVLOEREN, *bootvloerde, gebootvloerd.* = Boothameren, kattevellen (De Bo). — « De lucht bootvloert, zit gebootvloerd : 't zal regenen. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

DJANE, de. = Scheldname op een dwaas, dutsachtig vrouwmensch. — « 't Is zu'k 'n djane. Die djane van dat wijf! » Geh. *Lichtervelde.*

DOBBELSCHOT, het. = Schot dat op eenen stap van een ander schot staat, tusschen twee weiden, belettende het vee tot bij malkaar te komen. — « 't Staat een dobbelschot op den dam, tusschen Ko's wee en Karel's. » Geh. *Mannekensvere.*

Z. *Schuifschot, draaischot.*

DRAAISCHOT, het. = Schot dat bestaat uit eene draaistake, die van onder in eene oude wagenbosse of enkel in de eerde zit en draait; verder uit twee loodrechte staanders, die, op gelijken afstand van de draaistake staande, eraan vastgetemmerd zijn bij middel van drie 'f vier waterrechte regels. Als 't draaischot toe is, dan staan de twee staanders en de draaistake in eene rechte reke met de twee sluitstaken, die aanzijds het draaischot in den dam of het mennegat staan, en waaraan men ze, met een keten of anderszins, kan vastmaken en alzoo het draaischot sluiten. Tegenwoordig en zijnder maar weinig draaischoten meer te ziene. — « Het draaischot stond open en de veerze is weg. » Geh. *Mannekensvere.*

Z. *Schuifschot, dobbelschot.*

DRAAISTAKE, de. Z. onder het w. *draaischot.*

DREEL, den. Z. De Bo. = Lichte aanrakinge, bij voorbeeld van den eenen bal tegen den anderen, op het bolleberd of

den *billiard*. — « Ge moet de bolle hebben met een kleen dreelke slinks. » Geh. *Hoogleê*.

ELDEREN, *elderde, g'elderd*. = Trekkevellen, *q. v.* — « Die koe begint te elderen. » Geh. *Thielt*.

FÄTEL, den. = Vinger. — « 'k Ga u op uw' fätels geven, als ge niet g'rust en zijt. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

FLIPIER, den. = Oude kleêrverkooper, Fr. *fripier*. — « Hij heeft na' de' flipiers geweest om een broek. » Geh. *Lichtervelde*.

Het woord is ontlijkt : (*r–r*) = (*l–r*).

GELEÊN, *eê* zachtlange *e*. = Gijlieden, gij. — « Ga-je geleên (geleêns, geleêre) daar haast begunnen zwijgen ? » Geh. *Brugge*.

GELEÊNS. = Geleên, *q. v.*

GELEÊRE. = Geleên, *q. v.*

GEMAKKELIJK. = Gewis, zonder twijfel, van 's zelfs, van eigen, alleszins. — « Ga-je naar Brugge gaan ? 'k Gaan gemakkelijk naar Brugge gaan. » Geh. *Poperinghe*, *Cortemarck* en elders.

GISPEN, *gispte, gegispt*. = Bij middel van eene gispe (De Bo) eerrappelbollen of klijtebollen, die op het uiterste ende van die gispe gesteken zijn, snel door de lucht doen vliegen. — « He kan drie stikken lands verre gispen. » Geh. *Poperinghe*.

GOED, het. = Goeds (De Bo), gebroken kool- of ander oliezaad; ook gebrokene voorslagkoeken, waaruit, bij de olieslagers, de olie gedwongen wordt. Het eerste is voorslaggoed, het andere is opwerkgoed of opwerk. — « Haalt goed ! De goedbak staat zonder goed. » Geh. *Hoogleê*.

GOEZEN, *goesde, gegoesd*. = Gooien, smijten, luizen. — « Ze goesden dien hond in 't water tot over de' kop. » Geh. *Rolleghem-Capelle*.

GOEZEN, *goesde, gegoesd*. = Zoeven, snoeren, ruischen. — « Hij smeet achter mij : 'k en vong het niet, maar de turf goesde langst mijne ooren. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

GROENROK, den. = Rekpuid, rekker. — « De groenroks en laten ons niet slapen. » Geh. *Oost-Vlanderen*.

GRUNS, den. = Die met niemand overeen en komt. — « Zoo ne gruns ! » Geh. *Sinte-Maartens-Leerne*.

Z. *Grunselaar*.

GRUNSELAAR, den. = Groenvinke, gersrul, *Fringilla chloris*. — « 'k Weet ne grunselaar wonen. » Geh. *Beirvelde, Oost-Winkel*.

De *grunselaar* wordt ook *gruns* geheeten.

HANSKE-UIT-DE-MANDE. = Zonder raam of schik, nu dit nu dat, goed-kome-'t-uit. — « Hij leert Hanske-uit-de-mande. » Geh. *Beernem*.

HERREBEKKER, den. = Ruizemaker, twistzoeker. — « Zwicht u van dien herrebekker ! » Geh. *Maldeghem, Beirvelde*.

Herrebekken staat bij De Bo en *her-becken* in Kiliaen, met den zin van kijven, *contendere verbis*.

HERTEBEURZE, de. = Beurze die de buiten-

vrouwliên met een lint om hunne lenden gebonden dragen, en waarin zij, bij voorbeeld, stoel- of kaartegeld bewaren. — « Wacht : 'k he' nog ne stuiver of twee in mijn hertebeurze. » Geh. *Hoogleê*.

HILZEVIJLEN. = Einzevijlen, zeinzevijlen (De Bo). — « Ge zijt weêr bezig met hilzevijlen ! » Geh. *Lichtervelde*.

Ik schrijve *hilzevijlen* met *h–*, omdat het w. mij alzoo gezonden is. Niets en belet er van *ilzevijlen* te schrijven. Maar wat is dat *einze-, zeinze-, hinze-, ilze-, hilze-*, waarmeê *vijlen* hier verhuwlijkt is ? Zou 't *helzevijlen*, d. i. *halzevijlen*, iemand *hilzen, helzen, halzen*, ten *halze* liggen, en *vijlen* niet zijn ? Van *half* heeft men *halfte, halte, helte, hilte*muur : zoo van *hals, helze-, hilze*vijlen ; dat ware *hilzen* en *vijlen*. Verdam, in zijn Middelndl. Wdb., spreekt van « iemant te doot helsen. »

Hilzevij'en ontlijkt (*l–l*) = (*n–l*) geeft *hinzevijlen*.

Wie weet er nog andere gedaanten van dat woord ?

HINKELKA, de. = Hinkelbomme (De Bo). — « Hij smeet hem met de hinkelka een gat in zijn hoofd. » Geh. *Beernem*.

HOTTEN, *hotte, gehot*. = Wrongelen. — « De melk is gehot. » Geh. *Arendonck*.

HOUW, den. = Snede, pluk, Fr. *récolte*. — « Dat en is maar toebak van den tweeden houw. » Geh. *Lichtervelde*. Een die zundag wekedag zijn' beste dingen draagt, maakt al zijn' dingen van eenen houw. — « Ge'n meugt uw nieuw dingen maar 's zundags aandoen : ge zoudt het gij al van eenen houw maken. » Geh. *Heule*.

HUISTEKNUISTE. = Mingeldemangele, hoop over soop. — « 't Ligt hier weêrom al huisteknuiste dat er is. » Geh. *Hoogleê*.

KATTEVEL, het. = Geboothamerde, gebootvloerde lucht. — « De lucht zit vul kattevellen : 't zal regenen. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

KELE, de. = Putkuipe. — « De kele van den regenbak, van den steenput moet hermetst worden. » Geh. *Brugge*.

KELEN, *keelde, gekeeld*. = Door den hals steken met de spoore, in 't hanegevecht. — « Als de haans in den hals gesteken zijn, ze zijn gekeeld. Somtijds zijn ze de bille, somtijds het herte afgesteken. » Geh. *Bavichove*.

KERNEMELKSTEEN. Z. *Loq.* 1884, blfz. 10.

Kerremelksteen is *acetas plumbi* of suiker van lood, loodazijnzuurzout, dat in water wegsmelt tot eene bleeke, melkachtige oplossinge, gelijkende aan kernemelk en die ook wit water, *eau blanche, eau de Goulard* geheeten wordt. Geh. *Brugge*.

KERSTDAGTJOK, den. = Kersttjok (De Bo). — « De Kerstdagtjok wierd aangeleid en hij brandde tot 's anderdags. » Geh. *Lichtervelde*.

KETSEN, *ketste, geketst*. = In ketsen zetten. — « Ziet dat ge 't hooi ketst : 't ga' rein'. » Geh. *Lichtervelde*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. kets, ketsen*.

KLERK, = Rekpuid. Z. *Rekker, groenrok*. Geh. *Oost-Vlanderen*.

KRAKEN, *kraakte, gekraakt.* = Rekken, rikkekikken, zoo de puien doen. — « Het kraken van de puiten, bij zomernachte, is onverdragelijk. » Geh. *Lichtervelde.*

KREVELEN, *krevelde, gekreveld.* = Pakken maken, zoo sterfzieke en veege lieden plegen. — « Hij lag al en krevelde : iedereen zei : Hij gaat sterven. » Geh. *Thorhout.*

Vrglkt *Loquela* 1890, hlfz. 11, *i. v. Krevelare.*

LABAK, den, *ladebak.* = Olieblok (De Bo). — « Wij hebben eenen ijzeren labak gezet. » Geh. *Hoogleê.*

LARROEN, den. = Kleen toeluikend ladeken, aanzijds in eene groote kofer. — « Hij hadde den brief in den larroen van zijne kofer gedoken. » Geh. *Westoutre.*

't Is 't Fr. w. *larron*, d. i. een *dief;* als of men zeide een ladeken dat plaatse steelt in 't ruim van de groote lade.

LEÊGAARD, den. Z. De Bo, *i. v.* Ook om den keer van 't zwingelwiel gemakkelijk te doen draaien. — « Hij zwingelt met den leêgaard. » Geh. *Bavichove.*

LEÊN, zachtlange *e*, zoo kort mogelijk uitgesproken. = Leden, lieden, gijlieden, gij, zijlieden, zij. — « Je moe' leên dat azzoo doen. z'He'n leên zu'k 'n jongens. » Geh. *Westoutre, Isenberghe.*

LEESKANT, den, scherplange *ee.* = Kant van eenen weg waar de lees, de leeze, het slag of het speur van de wagens ligt. — « Hij schoof zoo fijn tegen mijn beenen in, langs den leeskant, dat er geen gevaar en was van erin te loopen. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

LOOS. Z. De Bo. Als men dekt met geterd papier, zoo legt men 't papier op berd, of wel loos, dat is, zonder berd eronder, en op de bloote latten. — « Ze hebben dat kotje loos gedekt : 't (papier) en zal 't niet lange houden. » Geh. *Lichtervelde.*

LOOSCHORRE, stemzate op *loo-*? = Buiten gevaar, frisch en gezond. — « Ja, moeder is genezen : ze is wederom looschorre. » Geh. *Brugge.*

't Woord kan *loodschorre, loosschorre, loosgorre, laadschorre, laatschorre, laaschorre* zijn : bij de uitsprake en is 't niet te onderkennen. Wie heeft er 't w. nog gehoord?

NEGENOOGE, de. = Alziender, een die op alles let. — « Hij zal wel gezien hebben dat 'k in de vergaderinge niet en was : 't is zoo 'n negenooge. » Geh. *Oostende.*

NEUTE, de. = Dom kind, ook kortstaltig, gierig mensch. — « Dat is 'n neute van e meiske. » Geh. *Beirvelde, Asper.*

De eigentlijke zin van 't w. wijst hetgene de ontleedkundigen *glans* heeten. Z. De Bo, *i. v.*

NIJDIGHEID, de. = Brandsneê (De Bo). — « Waarom wet gij alzoo uw scheers op uwe hand? Om er de nijdigheid af te wetten. » Geh. *Brugge.*

NIJSTEN, *nijstte, genijst.* = Knijzen, knorren. — « Moe'-je daar alzoo geheele dagen zitten nijsten? » Geh. *Oostende.*

NIRREWAARDDEURE. = Neêrewaard-, nederwaardeure, met een taai schuimw. *absluit*, Latijn *absolutè*,

Fr. *absolument.* — « Hij en wilde nirrewaarddeure daar niet van hooren. » Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt, bij De Bo, het w. *opperwaarduit*, dat meest *oppewaarduit* gesproken wordt.

NUKKEN, *nukte, genukt.* = Neuken (De Bo), bruien. — « Wat nukt me die veint! Wat nukt u dat? Die zake en nukt mij niet. Het nukt me weinig, dat ik winne of verlieze. » Geh. *Brugge.*

OLIEBROOD, het. Z. De Bo. — Oliebrood en is geen koekepoer; oliebrood is lijnzaadmeel; koekepoer is wijder van zin : het begrijpt het poer van alle gebrokene stampkoeken. Geh. *Hoogleê.*

OPPEWAARDUIT. = Nirrewaarddeure, *q. v.* — « 't Wierd oppewaarduit geweigerd. » Geh. *Kortrijk.*

OPPEWÄÄRDUIT. = Oppewaarduit, *q. v.* — « 't En is oppewäärduit geen waar. » Geh. *Heule.*

OPWERK, het. Z. onder het w. *Goed.*

OPWERKGOED, het. Z. onder het w. *Goed.*

OPWERKZAK, den. = Stampzak (De Bo) die in de opwerkla gebezigd wordt, bij de olieslagers. — « Wij hebben nieuwe opwerkzakken gekocht. » Geh. *Hoogleê.*

Vrglkt bij De Bo het w. *voorslagzak.* De *opwerkzak* verschilt van den anderen alleenelijk hierin dat hij alleszins minder is.

PARLAFFE, de, stemzate op *-laf-*. = Stuk, brokke, uitgestrektheid. — « Eene geheele parlaffe land heeft hij onbezaaid laten liggen. » Geh. *Oostcamp.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

PEERDEWIPPE, de. = Peerdewachterke, peerdeboeverke, *motacilla.* — « De peerdewippe is moeielijk om vangen. » Geh. *Eecloo.*

PUTTEGELD, het. = Loon van den puttemaker, om een graf te maken. — « 't Vriest dat 't kraakt; 't ware nu kostelijk dood gaan : 'k zou moeten dobbel puttegeld betalen. » Geh. *Lauwe.*

RAPEGAAI. = Rapekaai (De Bo). — « Ze smeten appels en peren te rapegaai. » Geh. *Beernem.*

RAPEKA. = Rapekaai (De Bo). — « Stuivers te rapeka smijten. » Geh. *Beernem.*

REKKER, den. = Rekpuid (De Bo). — « De gracht zit vol rekkers. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

SCHOT, het. Z. *Dobbelschot, draaischot, schuifschot.*

SCHUIFSCHOT, het. = Schot met twee tweelingstaanders, van weêrzijden den doortocht; tusschen die tweelingstaanders worden afsluitende berdels, regels geschoten of geschoven. — « Ons schot is een schuifschot. » Geh. *Mannekensvere.*

Z. *Draaischot, dobbelschot.*

SLAGWOORD, het. = 't Laatste woord dat een schouwspeelder zegt in eene rede, en dat aan den volgenden spreker het begin op- en ingeeft van dezes eigene rede. — « Hij en hoorde 't slagwoord niet wel en hij viel deruit. » Geh. *Wackene.*

SLUITSTAKE, de. Z. onder het w. *draaischot*.

SLUNSEKUL, den. = Slunsevent (De Bo), een die rondgaat om slunsen te koopen. — « Geeft ze aan den slunsekul (uwe oude kleêrs), en ze zullen nog entwat weerd zijn. » Geh. *Wytsgaete*.

SNIJBAK, den. = Schroobak (De Bo), bak waarin de snijdelingen (De Bo), de schroolingen (De Bo) van de koeken, 't zij lijnkoeken, 't zij koolzaadkoeken, ontvangen worden. — « Eer de koeken in den handel komen, worden ze, op gelijke langde, aan beide uiteinden, een weinig afgesneden en afgerond. De snijdelingen, de schroolingen vallen in den snijbak, den schroobak. » Geh. *Hoogleê*.

SPARTELEN, *spartelde, gesparteld*. = Sparken, mierelen (De Bo), van bier, wijn gezeid. — « Dat is sterk bier: het spartelt, het spertelt. » Geh. *Lichtervelde*.

SPERTELEN, *spertelde, gesperteld*. = Spartelen, sparken, *q. v.*

STERREBLEND, bij Kramers *sterblind, teenemaal blind*. = Dronken, bij dranke, uit der maten zat. — « Hij kan hij daar zitten tot dat hij sterreblend is en dat ze hem moeten naar huis lee'n. » Geh. *Beernem*.

STROP, het. = Slaaplijf, jakke. — « Kijkt, nichte, 'k he' hier een strop voor u. » Geh. *Rousselaere*.

'T. = Dat. — « Van zoo 't hij komt laat het mij weten. » Geh. *Kortrijk*.

TJIKKETJAKKEN, *tjikketjakte, getjikketjakt*. = Kwellen. — « Ge zoudt hem moeten zien, hoe hij daar getjikketjakt zit, dobbel toe van de waters! » Geh. *Ichteghem*.

TREKKEVELLEN, *trekkevelde, getrekkeveld*. = Eenen zwaren uier krijgen, zoo de koeien plegen als ze bij de bate zijn. — « Die koe begint te trekkevellen. » Geh. *Thielt*.

UITWARMEN, *warmde uit, uitgewarmd*. = Blijven warmen bij 't vier tot dat 't uit is. — « Wij gaan de stove uitwarmen, eer wij naar bedde gaan. » Geh. *Hoogleê*.

UITZETTER, den. = Met een schuimw. *commissionaris*. — « De brouwers van Aalst verkoopen hier veel bier. Komen zij zelve hun bier aanbevelen? Neen-z', maar zij hebben hier uitzetters. » Geh. *Moerbeke*.

VERGELIJK, het. = 't Gene vergeleken kan worden en gelden neffens iets anders. — « Dat en is geen vergelijk, van 's zundags met uwe vuile kleêren aan te staan. Dat en is geen vergelijk, alzoo krijschen, voor zulk ne groote' jongen. » Geh. *Cortemarck*.

Men zou ook zeggen: Dat en gelijkt niet, insteê van Dat en is geen vergelijk.

VERZURKELEN, *verzurkelde, verzurkeld*. = Dom, dwaas, zot, razend maken. — « Zou-'je u niet verzurkelen in een oortjepanneke! » Geh. *Beernem*.

Men zegt ook, met den zelfsten zin: « Zou-je u niet verdommen, vernibbelen, veroorbaren, » enz. B. v. als men iemand ziet groot en belachelijk beslag maken: « 't Waait waar hij voorbijgaat, » zegt men, « Zou-je u niet... »

Vrglkt *Loquela* 1891, blfz. 8, *i. v. zilkeren*, en De Bo, *i. vv. verzulkeren, vernibbelen, veroorbaren*.

VOORSLAAN, *voorsloeg, gevoorslegen*, stemzate op *voor-*. = Gebroken kool- of ander oliezaad den eersten keer slaan, om er de vlugste olie uit te dwingen. — « Het goed wordt eerst gevoorslegen en naderhand opgemaakt. » Geh. *Hoogleê*.

VOORSLAG, het. = Voorslagla, waar de voorslag (De Bo) door den voorslager bewrocht wordt. — « De meulenmaker heeft aan 't voorslag gewrocht. » Geh. *Hoogleê*.

VOORSLAGER, den. = Degene die voorslaat, die 't voorslag, de voorslagla begaat. — « De voorslager is ziek. » Geh. *Hoogleê*.

VOORSLAGGOED, het. = Voorslag (De Bo), d. i. gebroken kool- of ander oliezaad, dat, uit den goedbak in de panne gedaan en verwarmd zijnde, in den stampzak gesloten wordt en dan voor de eerste maal geslegen. — « Het voorslaggoed is uit. » Geh. *Hoogleê*.

Bij De Bo, *i. v. voorslag*, staat er dat de voorslag eerst verwarmd en dan in den goedbak gedaan wordt. Met oorlof: het goed wordt in den goedbak gedaan, in de panne verwarmd, en, in den stampzak zittende, tusschen de schroon in de la gesteken en geslegen.

VOORSLAGKOEKE, den. = Koeke van gebroken kool- of ander oliezaad, die in de voorslagla gemaakt wordt. — De voorslagkoeken zijn groote, dikke koeken, veel meerder als de koeken die in den handel komen; er zit nog veel olie in, daarom worden zij van her gebroken en geslegen. Geh. *Hoogleê*.

VOORSLAGLA, de. = Voorslag, *q. v.* Dat is de la, de lade, waarin de voorslag bewrocht wordt. — « De voorslagla heeft moeten hersteld zijn, maar ze gaat nu wel. » Geh. *Hoogleê*.

WIJDGATE. = Wagenwijd, gapewijd, rekkewijd. — « De deure staat wijdgate open. » Geh. *Thielt*.

WISPELKAPEELE. = Rapekaai (De Bo). — « Ze gooiden 't al te wispelkapeele dat er op het kraam lag. » Geh. *Beernem*.

Bij De Bo is *wijsterkapeele* hoop over soop te zeggen.

Wispelen heeft hier den zin, niet van fluiten, schuifelen, maar wel van *kwispelen*. Bij Kiliaen verbeelden *wispelsteerten* en *kwispelsteerten* het zelfste gedacht.

ZEEVAAN, het. = Zeevan, *q. v.* — « De kinders he'n zeevaantjes, zeeventjes meêgebracht van Oostende. » Geh. *Wynghene*.

ZEEVAN, den. = Zeeschulpe die de gedaante heeft van eenen van. — « De kinders zoeken zeevannegjes langs strange. » Geh. *Cortemarck*.

ZWABBELEN, *zwabbelde, gezwabbeld*. = Niet gespannen zijn, ruimte hebben, bewegen. — « Mijn schoen zijn te groot: mijn' voeten zwabbelen derin. » Geh. *Kortrijk*.

't Woord staat bij De Bo en bij de Jager, Frequent., met nauw verwante beteekenissen.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 5, Pietmaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AASZAKKER, den. = Een die wel voor zijnen aaszak zorgt (?) hebzuchtig, krijgachtig mensch. — « Zwicht er u van : 't is zulk een aaszakker ! » Geh. *Lichtervelde.*

AFLENSEN, *lenste af, afgelenst.* = Afranselen, aframmelen, afpreuvelen, afrossen. — « Ze hebben hem daarvooren leelijk afgelenst, tusschen vier oogen. » Geh. *Lichtervelde.*

AFSPOTTEREN, *spotterde af, afgespotterd.* = Haastig af- of herwaards spoeden. — « Ik wachtte al een halve ure achter hem als hij op een ende afgespotterd kwam, tenden asem. 'k Geloove dat ze niet en gaan komen. 't Doet toch : daar komen ze afgespotterd. Hij kwam den meulenwal afgespotterd als hij den schabeletter zag. » Geh. *Brugge.*

Z. De Bo, *i. v. spoeteren*, dat eigentlijk *spouteren* diende geschreven te worden, als uitbouw met *-eren*, van *spouten*, Hoogduitsch *spalten*, d. i. splijten, b. v. te Oostende visch spouten.

ATTREMENTEN, de. = Ettermenten (De Bo). — « Hij sloeg het al in attrementen dat er in geheel 't huis was. » Geh. *Lichtervelde.*

BAKE, de. = Stok, pertse, stake, met een stuk papier erboven in, een berdelken, eene vlagge of iets zulks eraan, dienende de landmeters om er van verre naar te kijken en om afstanden, hoeken te meten. — « Ze gaan een nieuwe strate trekken deur ons land : de baken staan al. » Geh. *Lichtervelde.*

BEREN, *beerde, gebeerd.* = Kneden (De Bo). Men zegt ook brood beren. — « Bakker Jan en hee't 't nog niet vaste om wel zijn brood te berene. » Geh. *Beernem.*

BEREN, *beerde, gebeerd, bee* gelijk *bè* in 't Fr. *bête.* = Tieren, grollen, kijven. — « He beert assan up me ! » Geh. *Veurnambacht.*

't Woord is Kiliaen bekend en Verdam boekt het *s. v. baren*, met den Veurnambachtschen zin.

BOENEN, z. De Bo. — « Eene nieuwe eeken stande boent altijd, en maakt zwart 't gene men er eerst in doet, b. v. waschgoed. » Geh. *Woumen.*

BOF, den. = Reden om te boffen. — « Hoe staat 't met uwe eerrappels? Ba, 't en is niet veel bof op. » Geh. *Reckem.*

BOLLE, de. = Straal (De Bo), speilewerksters gereedschap. — « Ze werken 's navonds met de bolle, om de lucht te sparen. » Geh. *Brugge.*

BRANDEN, *brandde, gebrand.* = Gloeien, rood komen. — « 'k Ha' gebrand van schaamte ! » Geh. *Lichtervelde.*

BRANDNIEUWE. = Verschgemaakt, vonkelnieuwe, splenternieuwe. — « Alla, vrouwtje, koopt hier e keer e paar schoone schoen : ze zijn brandnieuwe. » Geh. *Brugge.*

« Brand-nieuw, *jam* vier-nieuw, » zegt Kiliaen.

Bran-new is nu 't geijkte Engelsch w. voor ons *brandnieuwe.* « 't Zou moeten *brandnew* geschreven zijn, » zegt Skeat, « zoo 't in de oude Engelsche werken nog te vinden is. Burns schrijft het *brent-new*, en Kiliaen *brand-nieuw.* »

BRIELKOT, het. = Kot, waar van alles in gedaan wordt : kolen, eerdappels uitgegoten, getemmerd, enz. — « Neffens het huis staat er een brielkotje, en daarin zaten ze weggesteken. » Geh. *Lichtervelde.*

BROKKELIJN, de, meervoud. = Gekapte blomkoolen, gereed gedaan met eiers. — « Ze waren bezig met eenen goeden scheutel brokkelijn te eten. » Geh. *Haringhe.*

't Is 't Fr. w. *brocoli*, beter *broccoli*, dat eigentlijk de kleengedaante is van het Italiaansch w. *brocco*, welk *brocco* in 't Latijn vertegenwoordigd is door *broccus*, scherpe pinne, scherpe tand. Het Italiaansche *brocco*, *broccolo*, meervoud *broccoli*, beteekent de scherpe spruitjes van de Italiaansche spruitkoole. Van 't zelfste *broccus* hebben de Franschen hun *broche*, (*brosse* zeggen de schoemakers), *brochette*, *embrocher*, *brochure*, *brochage*, *brochet*.

BUITENDOCHTER, de. = Dochter van de huisvrouwe, uit heur voorgaande huwelijk. — « Karel trouwt een weduwe, die eene dochter heeft van haren eersten man ; die dochter is Karel's buitendochter. » Geh. *Reckem.*

BUITENLAND, het. = Land dat men gebruikt in buitenpacht (De Bo). — « Hij is zijn buitenland onderpacht van zijnen gebuur. » Geh. *Lichtervelde.*

CANJAARD, den. = Troetelname dien men geeft aan een kind, eenen hond ; meest aan huisdieren, honden, katten, die toef doen, die mooi staan om iets lekkers te krijgen. — « Ah die canjaard ! » Geh. *Brugge.*

Cagnard is luiaard in 't Fr., en *cagna* is teve, ook lichtekooie, in 't Italiaansch.

DAUWER, den. = Dauwworm, dauwpier, regenworm. — « Waarachter gaan die anden? Achter de dauwers. Wat zijn dat? En wel, dat zijn tettingen (De Bo), die 's navonds uit het gars kruipen. » Geh. *Veurne.*

DOOD-AAN-DE-EERDE. = Tendenuit moe en afgemat. — « 'k Ben dood-aan-de-eerde gebeuld, met dat zand voeren. » Geh. *Beernem*.

DRIEMER, den. = Deerlijk kind, krempeling. — « 't En is maar nen driemer van ne jongen, die Cijs. » Geh. *Reckem*.

EET, den, *ee* gelijk in 't Fr. *été*. = Ate (De Bo). — « Wanneer zijn die peren aan hunnen eet? Dat is « op hunne ate » (De Bo), rijpe genoeg om g'eten te zijn. » Geh. *Handsaeme*.

EGGE. de. = Kracht, moed, vastberadentheid. — « Als hij dat hoorde, hij ging met eene egge voort. » Geh. *Beernem*.

Z. De Bo, *i. v. negge, egge*.

FIJKFAKKEN, *fijkfakte, gefijkfakt*. = Kruimen, zwalmplakken, met een schuimw. *rotseeren*. — « 'k Hebbe mijnen gevel doen fijkfakken. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

Vrglkt *Loquela* 1888, blfz. 37; 1889, blfz. 4.

GARENKOP, den. = Garenkrop (De Bo). Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

GEBOERTE, het. = Het boerenwerk, het bedrijf op den akker. — « 't Is bezonder goe weêre voor 't geboerte, ennee'? » Geh. *Rousbrugge*.

GEMEUGEN, *gemeugde, gemeugd*. = Herden, doogen, straffe, kwaad gevolg uitstaan. — « Heeft hij misdaan, 'k moet het ik gemeugen. » Geh. *Kortrijk*.

HAAKS. = In den haak. — « Een huis haaks bouwen is zoodanig de kappe bouwen dat de kepers van den eenen muur aan den anderen kunnen. » Geh. *Lichtervelde*.

HAGEDOCTEUR, den. = Genezer, die zonder keurbrieven in 't wilde docteurt. — « Hij en is hij maar 'n hagedocteur, maar 'k ben ik algelijk genezen. » Geh. *Lichtervelde*.

HEMEL, den. = Bovenste bodem van een platte keerne. — « Giet ton heet water op den hemel van de keerne. » Geh. *Lichtervelde*.

HOLLEKROT, het. = Dwerg. — « Dat is ne keer een hollekrotje van e veintje! » Geh. *Ichteghem*.

IEMAN NIET. = Niemand. — « Wie heeft dat gedaan? Ieman niet. » Geh. b'oosten *Antwerpen*.

Ieman niet, ie man niet beteekent zoo vele als *ooit man niet, nooit man iet*.

KADOTTERARE, den. = Babbelare, taterare. — « 't En is van z'leven zulk geen kadotterare uitgekomen. » Geh. *Denterghem*.

KADOTTEREN, *kadotterde, gekadotterd*. Z. De Bo. = Babbelen, tateren. — « Als ze bijeen zijn, zij kadotteren te gare dat 't schauwe geeft. » Geh. *Denterghem*.

KAFZICHTER, den. = Eigentlijk een die kaf zicht, of het zeefde om kaf meê te zichten; oneigentlijk een die zijn werk maar half en doet, knoeier, paggelare. — « Met zulk nen kafzichter, zulk nen Kramer Jan, en geraakt ge nooit nievers. » Geh. *Rousselaere*.

KALLEPOEP, den. = Tapmutse, peluwmutse, of,

zoo men zegt, pullemutse. — « Hij ha zijnen kallepoep aan. » Geh. *Land van Aalst*.

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

KAVELEN, *kavelde, gekaveld*. = 't Kaf van 't graan doen. — « Dat graan is wel gekaveld. » Geh. *Denterghem*.

KAVELINGE, de. = Kaf en ook gesneden stroo. — « Gaat om wat kavelingen en bestelt den ezel. » Geh. *Denterghem*.

KELDERBOER, den. = Brouwers dienstman, die den kelder ga slaat. — « Jan is kelderboer in Pier Hopken's Brouwerije. » Geh. *Leuven*.

KIJK-UIT, den. = Wezen, aanzichte, met eenen bijzin van schalkheid. — « 't Is ne leelijke kijk-uit. » Geh. *Veurne*.

KIJSTERACHTIG. = Gelijk een kijzemijze (De Bo), vijsgezind, kwezelachtig. — « 't Zijnder twee in dat huis, die zoo kijsterachtig zijn. » Geh. *Beernem*.

KIJSTERIJE, de. = Nauwgezetheid. — « 't Is louter kijsterije van zijnen kant. » Geh. *Beernem*.

KIMMER, den. = Kimme (De Bo), een kuiperswoord. — « De kimmers, dat zijn de enden van de duigen, die uitsteken aan den boôm. » Geh. *Veurne*.

KLAUWIEREN, *klauwierde, geklauwierd*. = Met de klauwen, de wortels, vaste in den grond staan. — « Dat is een (een eeke) die wel geklauwierd staat. » Geh. *Lichtervelde*.

KORT INGESPANNEN. = Haastig, gram. — « Met dat ik nog al kort ingespannen ben, overloope ik nog al dikkens mij zelven. » Geh. *Thielt*.

KOSTKOOPER, den. = Die ievers zijnen kost, zijne tafel koopt; Fr. *pensionnaire*. — « Ze hebben in dat klooster eenige kostkoopers, d. i. oude iefvrouwen, die hunnen kost koopen. » Geh. *Reckem*.

KRAMER JAN, den. = Kramer, krameraar (De Bo), kafzichter, knoeier, paggelare. Z. *Kafzichter*.

KRANSTERLINGSTJE, het. = Princessestrek (De Bo). — « Moeder heeft kransterlingstjes meêgebrocht van de pand. » Geh. *Brugge*.

KROT, het. = Dwerg. — « Dat krot, dat kleen krot, 't zit overal an! » Geh. *Kortrijk*.

KUFFEL, den. = Schurk, schobbejak, deugeniet. — « Die kuffel van die jongen : dat hij hem zwichte! » Geh. *Asper*.

KUFFELEN, *kuffelde, gekuffeld*. = Porren, zenden, jagen. — « Hij had mij al genoeg gekweld : ik heb hem buiten gekuffeld. » Geh. *Asper*.

LAMPETTEN, *lampette, gelampet*. = Overdadig drinken, zuipen. — « En zegt dat hij kan lampetten, wi'-je! » Geh. *Brugge*.

LEME, de. = Centime, 0 fr. 01. — « Ik hebbe (in 't kloppen, kaartspel) nog 'n leme te goed op u. » Geh. *Thorhout*.

LOEIEN, *loeide, geloeid*. = In loeien (De Bo) zetten. — « Hen he' van d' jare ze' vlas elloeid. » Geh. *Watou*.

LOOPENDE WERK, het. = Werk dat staande

en gaande gedaan wordt. — « Moeder, je moe' je' dochter loopende werk geven : zittende werk (b. v. spellewerk) dat en deugt nie' voor dat kind. » Geh. *Iper.*

MEÊGOED, het. = Goed dat de voerman, de bode, meê heeft en thuis bestelt. — « De voerman van Alveringhem staat hier dikkens met meêgoed, en hij laadt hier ook 't ommegoed. » Geh. *Veurne. Z. Ommegoed.*

MENSCHACHTIG. = Menschaardig (De Bo), geern bij menschen en vriendelijk dermeê. — « Mr N. N. is nog al menschachtig : wij waren stijf wel gekomen bij hem. » Geh. *Zandvoorde-bij-Oostende.*

MESSEWEGEL, den. = Kerkwegel (vrglk *messeboek* = *kerkboek.* — « Ik kwam hem tegen op den messewegel. » Geh. *Poperinghe.*

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

MUGGELINGE, de. Z. De Bo. — « Ons stroo en is maar muggelinge meer : de ratten he'nder in gezeten. » Geh. *Lichtervelde.*

OMMEGOED, het. = Goed daar de voerman, de bode ommekomt. Z. *Meêgoed.*

ONTLASTEN, *ontlastte, ontlast.* = Dat belast was, in den berg, lossen, terughalen, en betalen dat ertoe staat. — « 'k Heb al vier keers moeten heuren knopring en heuren trouwring ontlasten. » Geh. *Reckem.*

ONTVANGEN, *ontving, ontvong, ontvangen.* = Als vroedvrouwe een geboren wordende kind behandelen. — « 't Is ik, die dat kind ontvangen hebbe. » Geh. *Coyghem.*

OPSTEKEN, *stak op, opgesteken.* = Van vogels gezeid, de twee geslachten te gare steken tot den kweek. — « Hebt ge al opgesteken? Ik heb opgesteken met drie koppels (canarieveugels). » Geh. *Reckem, Couckelaere.*

ORNAAL, den. = Straal (De Bo), ordinaal (Schuermans). — « Ze hebben den ornaal gebruikt om gevijven te spellewerken » Geh. *Arendonck.*

De grond van 't w. is 't Latijnsche *urinale,* Fr. *urinal,* eene pisflassche. Z. *Bolle,* en *straalbol.*

OVERSCHIETEN, *overschoot, overschoten,* stemzate *schie-.* = Ongansch, onversch, geblutst, ondoorzichtig worden, zoo b. v. krieken doen die te lange in den regen en in den wind op den boom gestaan hebben. — « Die krieken en deugen niet meer : ze zijn overschoten. » Geh. *Coyghem.*

PATRIJSKE, het. = Keurig, vet postje, daar elk naar staat en dat als belooning, of tot bewijs van gunste of goedkeuringe verleend wordt. — « Naar N. N. gaan! Ik zou 'k-ik ook zulk een patrijske willen! » Geh. *West-Vlanderen.*

PEERDACHTIG. = Die geern peerden ziet, met peerden ommegaat, te peerde rijdt, peerden voert, enz. — « Onze jongen is peerdachtig, maar hij leert algelijk wel. » Geh. *Iseghem.*

REEDEN, *reedde, gereed.* = Met een schuimw., *fabrikeeren.* — « Zijne doeninge is duigen ree'n, voor de kuipers. » Geh. *Beernem.*

RIJZEN, *rees, gerezen.* = Glijden, sleeren, slieren. — « De jongens waren bezig met baantjes te rijzen op het ijs. » Geh. *Antwerpen.*

Dus bediedt *rijzen* snel bewogen worden, Latijn *ferri,* van stede veranderen, 't zij 1° opwaards, b. v. het kwik *rijst* in 't weêrglas; 't zij 2° neerwaards, b. v. Van Beers' *rijzende* blâren; 't zij 3° watervlak, voor- of achterwaards, slinks of rechts, b. v. baantjes *rijzen.*

ROBBELDJOKKEN, *robbeldjokte, gerobbeldjokt.* = Robbelen en djokken, met geruchte rollen, schokken, daveren. — « De karre kwam gerobbeldjokt over de calcie. Die hinne robbeldjokte in 't keernwiel, tot dat ze dood was. » Geh. *Lichtervelde.*

SMETE, de. = Slag, speur, bane. — « Hij was daarmeê geheel en gansch uit zijn smete : zedelijk gezeid, voor radeloos, besluitloos. » Geh. *Beernem.*

SNIEPER, den. = Korte en snijdige regenvlage. — « Essniepertje zou vele deugd doen! » Geh. *Zuidkote.*

SPIEREN, *spierde, gespierd.* = Snoeien, snoeken, de spieren van eenen boom afkappen, langs het bul. — « De boomen moeten gespierd worden, als de tijd daar is. » Geh. *Haringhe.*

Spiere, bij Kramers *spier, brin;* IJslandsch, Deensch, Zweedsch, *spira;* Engelsch *spire;* Hoogduitsch *spiere;* 't w. is eene spruite, een scheute, een loot, een tak te zeggen. Geen *spiere* is dus zoovele gezeid als geen takske, geen spruitje, niets; en boomen *spieren* is boomen de *spieren,* de takken afdoen. Vergelijkt eene bijgedaante van *spieren,* met ingevoegde *-l-,* onder *splieren, Loquela* 1885, blfz. 13.

Zoo is *peisteren, peisterplaats* veranderd in *pleisteren, pleisterplaats* (Kramers); zoo is *paveien* (Fr. *paver*) *plaveien, patijn platijn* geworden. Z. Dr Jan te Winkel's *Gram. figuren,* bl. 289.

SPIT, het. = Halm spitgers (De Bo), dat de jongens gebruiken om er braambeiers op te spitten. — « Me' spit is vul. » Geh. ———?

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

SPORRE. = Sporrig (De Bo). — « Als de wind in den Oosten zit, 't is dikwijls sporre en stijf drooge. » Geh. *Reckem.*

STEÊHUIS, het. = Stadhuis. — « Hen is te zien up 't steêhuis. » Geh. *Belle,* in Fr. Vl.

STRAALBOL, den. = Bolle, ornaal, straal (De Bo), ordinaal (Schuermans). — « 's Avonds werken ze bij den straalbol. » Geh. *Leke.*

TEREN, *teerde, geteerd, ee* gelijk *ai* in 't Fr. *taire.* = Gelage, weerdschap, maaltijd houden. — « Wanneer teert de gilde? » Geh. *Arendonck.*

UITVLOGE, de. = Uitstap, wandelinge. — « Als ge ne keer een uitvloogske doet, komt ons bezoeken. » Geh. *Woumen.*

Vrglkt het w. *vloge,* bij De Bo.

VEMMEREN, *vemmerde, gevemmerd.* = Verru-

wen, verven. — « De muur moet nog gevemmerd worden. » Geh. *Thielt*.

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

VERBAREN, *verboer, verbaard.* = Gebaren (De Bo). — « 'j En verboer-d-hij van niet. » Geh. *Ghistel*.

VERGAREN, *vergaarde, vergaard.* = Eidragend worden. — « Ge kunt gemakkelijk zien dat die canariepuppe allichte gaat leggen : zij vergaart al. » Geh. *Reckem*.

Vrglkt *Loquela*, 1889, hlfz. 63, *i. v. vergaren*.

VERKALVEN, *verkalfde, verkalfd*, uitspr. *verkolven*. Z. De Bo, *i. v.* — « Wantje Cuypers, al de snee' wegvagen, is evollen en het heur 'n hand ebbroken; ma' 't en he' nie' kun' verkalven, Docteur Venneman was er rechtuit bij. » Geh. *Iper*.

VERMONDEN, z. De Bo. — « Ge meugt me gelooven, ge'n hebt er niet vermond geweest. » Geh. *Woumen*.

VERSPORTEN, *versportte, versport.* = Van nieuwe, van andere sporten voorzien. — « Wij gaan allichte die leere moeten versporten. » Geh. *Coyghem*.

VERTUITELEN, *vertuitelde, vertuiteld.* = Vermangelen, verwisselen. — « Wilt gij dien grooten appel vertuitelen tegen twee peren? » Geh. *Antwerpen*.

Vertuitelen staat in Kiliaen, en *tuitelen* bij Schuermans, met den zin van *ruilen, verwisselen*.

VERZAAIEN, *verzaaide, verzaaid.* = Herzaaien. — « Hij gaat moeten zijn koorn verzaaien. » Geh. *Meenen*.

VEUREN, *veurde, geveurd.* = Snijden, met den zin van snel varen. — « Hij smeet den steen dat hij over 't water veurde. » Geh. *Wackene*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

VLIEGMUITE, de. = Vogelhuis, groote vogelkevie, vogelbuur. — « Ge zoudt moeten een' vliegmuite hebben. » Geh. *Reckem*.

VOORDAM, den. = Voorland (De Bo). — « Je moet nog den voordam schuren. » Geh. *Dixmude*.

De steêlingen zeggen nu meest den *trottoir*.

VUILPOTSHAVE, de. = Eene mij onbekende have; het woord dient om een vuil, onnuttig huis of huishouden bij te vergelijken. — « 't Is daar lijk vuilpotshave, in dat huis : men zou benauwd zijn van derin te gaan. » Geh. *Woumen*.

WIESTERWAASTER. = Hijsterkapeele (De Bo). — « De stuiken waren al wiesterwaaster gewaaid. » Geh. —?

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

WISPE, de. = Gispe (De Bo), roede (van de weegschale?) — « Dat is nog op de wispe. » Geh. *Slijpe*.

Men sprak van iet dat nog niet gebeurd, voltrokken, afgedaan en was. Het staat nog in *balance*, hoort men nu meest.

Het woord *wispe*, dat ook Engelsch is, lood vroeger *wipse*, zegt Skeat, en de grondzin ervan is *wippen*, op en neêr bewegen; vandaar *wippe, wuppe;* met *-se* uitgebouwd, *wipse*, *-ps-* omzet *-sp-*, *wispe*.

ZAAT, *zate*, de. = Scheepstimmerwerf. — « Hij is op de zaat aan een ongeluk gekomen. » Geh. *Antwerpen*.

ZAKKEN, *zakte, gezakt.* = In eenen zak binden en aldus gebonden in 't water smijten. — « Men zou den duivel zakken als hij stille ligt. » Geh. *Beernem*.

ZEEMEREN, *zeemerde, gezeemerd.* = Zeeveren, vochtigheid opwerpen, van land sprekende. — « In 't noordende van Noorschoote zeemert de grond te lange om goe terwe op te bringen. Dat komt door de jaarlijksche overstroomingen. » Geh. *Woumen*.

Men vindt ook *zeeuweren*. Z. de Jager, Frequent.

ZEILEN, *zeilde, gezeild.* = Zwieren, Latijn *vagari*. — « Ze zeilt de prochie rond van d's enuchtens tot 's enavonds. » Geh. *Poperinghe*.

ZERE, de, 1e *e* gelijk *è* in 't Fr. *père*. = Zeerd (De Bo). — « Na Brugge gaan, in zu'k weêre, 'k he' der de zere van! » Geh. *Thorhout*.

ZESLOF, het. = Lof, dat ten zessen begint. — « Hij is naar Alewijne naar 't zeslof gegaan. » Geh. *Reckem*.

ZETE, de. = Tijd zittens. — « Zet u een zete, en ontsteekt. » Geh. *Reckem*.

ZICHTE, de. = Zeefdevol, hoeveelheid koorn, zaad, enz. dat in eenen keer gezicht wordt of kan worden. — « Ge zult nog een zichte of twee moeten zichten. » Geh. *Beernem*.

ZIENDLINGE. = Zienlinge, *q. v.* Geh. *S.-Maria-Laethem*.

ZIENLINGE. = Te ziene, Latijn *evidenter*. — « Die mensch wordt zienlinge van God gestraft. » Geh. *Asper*.

ZIMPE, de. = Plaatse in een stuk land, die altijd zweet, die nooit en vervriest en waaruit water neêrwaards afloopt. — « Dat 't niet en ware van die zimpe, 't zou een goed stik lands zijn. » Geh. *Zillebeke*.

ZITTENDE WERK, het. = Werk dat zittende gedaan wordt. Z. *Loopende werk*.

ZOETSTEEN, den. = Oliesteen, waarop het scheers « gezet » wordt. — « Ge gaat mijn scheers eenigte keeren moeten over den zoetsteen halen. » Geh. *Spiere*.

ZOKEN, *zookte, gezookt*. Z. De Bo, *i. vv. zoken, soken*, en *Loquela* 1888, hlfz. 80, *i. vv. zoken, zokeren*. Laten zoken, d. i. stille, gerust, laten zijnen gang laten gaan. — « Gij zoudt dat geren weten : en vraagt er niet achter, laat het e bitje zoken, 't zal allichte uitkomen, en ge zult het toen weten zonder vragen. Als de eerrappels gekookt zijn, zet ze van 't vier en laat ze e bitje zoken. Iemand is kwaad op u, laat zijn' kwaadheid e bitje zoken, eer je bij hem gaat » Geh. *Poperinghe*. « Dat vleesch gaat nog al lange moeten zoken eer 't zochte genoeg is. Dat opzet van daar nen steenweg te leggen zal nog al wat tijd moeten zoken. » Geh. *Woumen*.

Het Engelsch w. *to soak* is geheel en gansch ons *zoken;* 't is eene wisselgedaante van *zuiken, zook, gezoken*, dat zelve eene wisselgedaante is van *zuigen, zoog, gezogen;* dus, wat den grondzin betreft : vochtigheid inzuigen, vochtigheid laten inzuigen.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 6, Bamesse 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pterôënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANHULLEN, *hulde aan, aangehuld.* = Opheulen (De Bo). — « Ze zijn bezig met de eerrappels, den toebak, aan te hullen. » Geh. *Mater.*

AANZWARTEN, *zwartte aan, aangezwart.* = Weêr zwart of zwarter maken dat van zijne zwartheid ten geheele of ten deele beroofd was. — « Hij heeft zijnen baard wat doen aanzwarten, door den haarlegger. » Geh. *Brugge.*

ABBEDILIËN. = Akkebiliën (De Bo). — « Hij is weg, met al zijne abbediliën. » Geh. *Brugge.*

AFDOKKEN, *dokte af, afgedokt.* = Betalen, leggen, afleggen. — « Je zijt verloren : dokt maar af! » Geh. *Brugge.*

AF ZIJN, *ervan af zijn.* = Iet onbeslist laten. — « 't Was, geloove ik, in 't jaar 1880, of 81... nu, 'k wilder van af zijn, dat ons huis brandde. » Geh. *Brugge.*

APPELTAND, den. = Lust om appels te eten. — « Ge gaat moeten uwen appeltand uittrekken : wij en hebben geen appels meer. » Geh. *Beernem.*

ASSEL, den. = Bond fijn hout. — « Hij en heeft geen kolen en hij brandt assels. » Geh. *Vlaamsch Henegouw, en Brabant.*

Het w. kan *hassel, harsel* zijn ook.

BAF, den. = Etinge, eetmaal, buikvullinge. — « 't Zal van den avond weêr franken baf gaan zijn bij Mr Van Dit of Van Dat. » Geh. *Oostende.*

BENDE, de. = Tweehonderd, wat min of wat meer kruiers, onder eenen ploegbaas of meer, die gezamentlijk het kruiwerk gaan doen. — « 'k Moete zeere naar huis om teten te maken : me liggen trouwens met de bende. De bende gaat morgen van tonzen naar Sander Glorieux's. » Geh. *Coyghem.*

BESCHINKEN, *beschonk, beschonken.* = Met een wortelvast schuimw., *tracteeren.* — « Waarmeê ga-je beschinken, Ko? 'k He'n hoord da' jul'der Pieter deruit is. » Geh. *Oost-Cappel,* in Fr. Vlanderen.

Veel van ons leelijkste schuimgespuis is in Fr. Vlanderen onbekend. « Je moe je nie' geneeren » en zeggen ze daar niet, maar : « Je moe je nie verongemakken, » enz.

BESMERTEN, *besmertte, besmert.* = Kwellen met

smertelijk zeer. — « Hij is gestorven van 't rhumatijs : hij heeft daar lange jaren meê besmert geweest. » Geh. *Kortrijk.*

BLEIEREN, *bleierde, gebleierd.* = Blaieren (De Bo). — « Doet de deure toe : de keerse bleiert. » Geh. *Oostende.*

BOKIJZER, het. = Kneukelijzer, in 't Fr. *sortie de bal, coup de poing.* — « Bokijzers zijn gevaarlijke wapens. » Geh. *Hooglede.*

BRAUW, den. = Het land tusschen de vore die men ploegt in 't gaan en de vore die men ploegt in 't keeren, als men met eene kegge werkt of met eenen ploeg die niet en verriestert. Bij ieder vore die men rijdt versmalt de brauw; eindelijk en is hij maar eenen halven voet meer breed, en dan heet hij de kwakkelbrauw. — « 'k En ga niet thuizewaard eer ik mijnen brauw afgewrocht en hebbe. » Geh. *Lichtervelde, Bavichove.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Brauw, kwakkelbedde.*

BRAUWE, de. = Balke (De Bo), barm, opgeheulde grond, waarin de eerdappelstruiken groeien. — « Hij is bezig met brauwen te maken in de eerdappels. » Geh. *S.-Maria-Laethem.*

CAPELHUIS, het. = Houten beeldsteê, om er b. v. een lieve-vrouwken in te zetten. — « Wij hebben dat capelhuizeken gekocht in 't sterfhuis van de weeuwe Bourgeois. » Geh. *Coyghem.*

CONQUESTE, de, uitspr. *konkeste.* = Winste. — « Herbergdochters, brouwers peerden en meulenaars koen, daar en is niet veel conqueste aan te doen. » Geh. *Poperinghe.*

CONQUESTE, de. = Afzetsel door inleg, Fr. *marcotte*, van den *Dianthus Caryophyllus L.*, te Brugge geheeten *gentile*, uitspr. *sentile.* — « Hij zat met 25 conquesten van zijn schoonste sentilen op de blommemart, en ze zijn al verkocht. » Geh. *Brugge.*

DRIEDE. Z. De Bo. — « Ja, 't is nu al op 't driede jaar dat 'n da weunt. » Geh. *Hondschoote,* in Fr. Vlanderen.

DRIFT, den. = Tijd, gelegentheid, moete. — « j' He' nog drift, d. i. Gij hebt nog tijd genoeg. » Geh. *Oostende.*

DUIKHOOFDEN, *duikhoofdde, geduikhoofd.* = Het hoofd tusschen de schouders trekken, zoo b. v. de katten plegen. — « Ziet ze daar zitten duikhoofden! » Geh. *Paschendaele.*

-ES. Na 't woord gevoegd, als teeken van toebehoorte, eigendom. — « Wiens kleed is dat? 't Is moederes. Wiens klak is dat? De vaderes. » Geh. *Kempen, Meetjesland.*

FRANK. = Vrij, onbelemmerd, geweldig, bijkans overmatig groot, geildig. Z. *Baf*.

FRIBBEL, den. = Het werk van een die een draadtje fribbelt, wribbelt (De Bo), tusschen vinger en duim : kleen, gemakkelijk werk. — « Dat en zou mij toch maar ne fribbel werk zijn, om zulk een deurtje in te loopen. » Geh. *Woumen*.

FRIMMELEN, *frimmelde, gefrimmeld*. = Fribbelen, wribbelen (De Bo). — « Hij frimmelde seffens die twee draadtjes aaneen. Hij frimmelde 't in stikken (het kruid) en hij smeet het weg. » Geh. *Woumen*.

FRUTTE, de. = Flimpe, kwalijk uitgevallene zake. — « 't Zal nog ne keer een frutte gaan zijn : let erop. » Geh. *Kortrijk*.

De heeren zeggen ne *fiasco*, met een Italiaansch schuimw.

GABEEN, het. = Een of eene die vele op wegen en straten is ; die 't gaan, die 't reizen niet en ontziet. — « Onz' Mary : 't en is nievers zulk geen gabeen te vinden. » Geh. *Marcke, Sweveghem*.

GEWAAG, het. = Roeringe, begin, b. v. van eenen stoet, van eene plechtigheid. — « Is er al gewaag, d. i. Ziet gij b. v. de processie al afkomen? » Geh. *Oostende*.

GROOTENAARKEN, het. = Grootje, halfstuiverstik. — « Steekt een grootenaarke onder de zulle, en gij en zult die tooveresse niet hebben. » Beeldelijk gesproken als men een bezoek verwacht van iemand die onwillekomme is. Geh. *Beernem*.

Op de grootenaarkens stond er een kruis, daarom wierden ze aanzien als hulpe tegen 't bezoek van tooveressen.

HAAMSCHEI, het. = Haamschier (De Bo). — « Hij sloeg 'n het haamschei in zijnen nekke. » Geh. *Beernem*.

HEERHOND, den. = Speelhond, die eenen heere toebehoort. — « Iederen keer dat hij uitgaat hij is lijk nen heerhond. » Geh. *Beernem*.

HEIKERACHTIG. = Dat geheikerd heeft, dat van het heikeren weet. — « Dat heikerachtig vlas is kwaad om zwingelen, 't is kort en lang, en al weêrkanten rattesteertte. » Geh. *Couckelaere*.

HEIKEREN, *heikerde, geheikerd*. = Mager, hard komen, en zonder jeugd. — « Het hooi, het vlas heikert. » Geh. *Wackene*.

HEIKEREN, *heikerde, geheikerd*. = Watertanden, verlangen, hankeren, eetlust, drinklust te kennen geven, b. v. zoo de peerden doen, als ze hunne haver verwachten. — « 't Peerd staat te heikeren achter zijn' havere. » Geh. *Wackene, Beernem*.

HEULEN, *heulde, geheuld*. = Aanhullen, opheulen (De Bo). — Eerrappels, toebak heulen. Geh. *Asper*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Heulen*.

HODDEMAN, den. = Slunseman, slunsepijt, voddeman. — « De hoddeman is een arme, rondzwervende neringsman, hier zooals overal. » Geh. *Diest* en ommelands.

Vrglkt het w. *hodde, Loquela* 1889, blfz. 11.

Zou 't enkel toeval zijn, dat *hodde, todde* en *vodde* een en 't zelfste beteekenen?

HODDEMANSGETUIG, het. = Getuig, kruiwagen, enz., van een man die rondgaat om hodden te koopen. — « Ge ziet wel dat hun winkel dooreenvalt als een hoddemansgetuig. » Geh. *Diest, Klein Vrankrijk, Sint-Truyen* en ommelands, en gelezen in een dagblad van *Diest*.

KAASKLEED, het. = Dun, leuzig geweefsel, dat dient om te bespannen. — « z'He'n den zolder bespannen met kaaskleed. » Geh. *Zillebeke*.

In 't Engelsch *cheese-cloth*.

KARREBOER, den. = Boer die maar een peerd en heeft. — « Ze' vader is een karreboertje van tegen tonzent. » Geh. *Lichtervelde*.

KARREBOEREN, *karreboerde, gekarreboerd*. = Karreboer zijn. — « Zijn' ouders he'n nog een tijdeke gekarreboerd, en nu weunen ze op 'n schaaphofsteê. » Geh. *Lichtervelde*.

KATTERAP. = Zoo rap als eene katte. — « Dat spook van dien hond : hij is katterap. » Geh. *Passchendaele*.

KEIBAK, den. = Zijger, klenzer, Fr. *filtre*. — « Kuischt eerst de keien van den keibak. » Geh. *Poperinghe*.

KELTE, de. = Verkoudheid. — « 'k He 'n kelte, 'n verkeltheid betrapt, en 'k en weet niet waar. » Geh. *Beernem*.

KET, den, meervoud *de ketten*. = Geld, duimkruid. — « Zijn de ketten gekomen? 'k Verlange om betaald te zijn. » Geh. *Brugge*.

KINTE, de, *ki-* gelijk het Fr. *qui*. = Aanhang, rot, pak, bende, Fr. *clique*. — « Met dat dat nog al 'n groote kinte is, ge'n kunt daar niet aan doen. » Geh. *Coolscamp*.

KLAK, den. = Stoofsel van appelmoes, sirope, suiker en verderen toebehoor. — « Als ge gedaan hebt, ge meugt komen klak eten. » Geh. *Zillebeke*.

KLEED, het, meerv. *kleêrs*. = Met een schuimw. *harnachure*, 't getuig dat 't peerd aanheeft, als 't werken of rijden moet. — « Doet dat peerd zijn kleêrs af. 'k Ga 't peerd zijn kleêrs afpakken en 't laten in de wee loopen. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

KLEEDEN, *kleedde, gekleed*. = Met een schuimw., *harnacheeren*, een peerd al zijn getuig aandoen. — « Haalt maar 't peerd uit, het is al gekleed. Ik ga de peerden rechtuit klee'n en seffens weg. 't Peerd staat gekleed op stal. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

KLIBBEL. = Klibber (De Bo). — « Grootvader staat nog klibbel, voor z'n jaren. » Geh. *Passchendaele*.

KNIJZELINGE, de. = Knagelinge, brijzelinge, mijzelinge. — « 't Viel wat knijzelinge van snee', maar 't en sneeuwde niet dwersdeure. » Geh. *Lichtervelde*.

KOELT-DE'-PAP, den. = Duts, zonder verweer of tegenzeg. — « 't En is maar ne koelt-de'-pap : hij zou hem laten bedriegen daar hij bij staat. » Geh. *Woumen*.

KONIJNENEUZEN, *konijneneusde, gekonijneneusd*. = Gedurig de neuze optrekken, den asem opsnuiven door de neuze, zoo de konijntjes doen. — « Konijneneuzen is

een opneemsel dat bij kinders nog al gemeene is. » Geh. *Brugge*.

De Engelschen heeten dat *to snivel*, en van iemand die 't doet zeggen ze : *He snivels like a buck*.

Dat ware bij ons *bokneuzen*.

KRINKEL, den, *krinkeltje*, het. = Bedekt slecht huis. — « 't Is van vooren winkel en van achter krinkel. 't Is e winkeltje met e krinkeltje. » Geh. *Brugge*.

KRUL, den. = Het krullen (De Bo). — « Hij heeft weêral drie dagen gekruld. 't En is den eersten keer niet dat hij op de' krul is. » Geh. *Rousselaere, Lichtervelde*.

KWAKKELBRAUW, den. = Smalle brauw. Z. *Brauw*.

KWETSEN, *kwetste, gekwetst*. = Steken, lijvewaards in, met de spooren. Wordt van de vechthaans gezeid. — « Zijn hane en kwetst niet genoeg : hij steekt scheef. » Geh. *Bavichove*.

LAMIEREN, *lamierde, gelamierd*. = Lijmen, krieken (van den dag). — « Met het lamieren van den dag was hij op de been'. » Geh. *Oostende*.

Zou 't Fr. w. *lumière* daar niet in schuilen?

MELKEN, *melkte, gemelkt*. = Inhalen, intrekken, met den drakebucht. — « Ge moet uw' drake melken : 't gaat kwa weêre worden. » Geh. *Loo-ten-Hulle*.

MESSEPATER, den. = Pater die priester is en Messe doet. — « In 't klooster van Westvleteren zijnder veel meer messepaters als broeders. » Geh. *Westvleteren*.

MOKKELEN, z. De Bo. = Gemokkeld zijn op iets. Gezind, belust zijn. — « Hij is erop gemokkeld om meê te gaan naar de kermesse. » Geh. *Passchendaele*.

MOLLESCHUPPE, de. = Schuppe om molde, molle, moude te scheppen en te verporren; molleberd, mollebard, bij De Bo. — « 'k He' dat stik land g'effend met de molleschuppe. » Geh. *Beernem*.

OELÄÄRZEN, *oelœærsde, geoelœærsd*. = Woelääarzen, met den eers oelen, woelen, wringen. — « Hij ging ton al oeleerzen voort, lijk 'n vette koe. » Geh. *Heule*.

ONBEJARIG. = Minderjarig, onbejaard, onmondig. — « De kinders zijn daar nog al onbejarig. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

ONSTUIMERIK, den. = Een die onstuimig, ruwlokte, verraads te werke gaat. — « Zwicht-je van dien onstuimerik! » Geh. *Poperinghe*.

ONTSTEKEN. = Hoog rood van aanzichtverwe. — « Die mensch is stijf ontsteken. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

OPHULLEN, *hulde op, opgehuld*. = Aanhullen, *q. v.* — Eerrappels ophullen, toebak aanhullen. Geh. *S.-Maria-Laethem, Nederbrakel*.

OP 'T STAAL *komen, kwam, gekomen*. = De stalen vechtspooren aangedaan worden, om voor goed in de matte te gaan. Wordt gezeid bij de hanegevechten. — « Wijten z'n hane en heeft niet wel gepreufd, maar hij zal verbeteren als hij op 't staal komt. » Geh. *Bavichove*.

OVERGANG, den. = Het gaan, het gezet worden van den vechthane over den boord van de matte, in de matte of in 't eigentlijke vechtkrijt. — « Marcellijns hane was de bille afgesteken in den overgang. » Geh. *Bavichove*.

PEERACHTIG, *ee* gelijk *ai* in 't Fr. *paire*. = Kegelde (De Bo), peergedaantig. — « De pot (van dien gazepot) is te rond, hij en is niet peerachtig genoeg : de asschen en valt niet genoeg deure. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

PINSE, de, *pi-* gelijk in 't Fr. *pigeon*. = Gepijndheid. — « He zat daarmeê geweldig in de pinse. » Geh. *Veurne*.

Het Fr. w. *pince* is Germaansch, zegt Brachet, komende van pitsen, pintsen, pinsen, Fr. *pincer, pince, pincette;* gepijndheid, pijne, Lat. *pœna*, zijn schuimwoorden.

PLAK, het, z. De Bo. Ook de uitgeplakte huwelijksbannen. — « Ze' plak en is nog niet drooge, en hij zou al willen beelen. » Geh. *Paschendaele*.

PLAKKET, het. = Oud geldstuk, ter weerde van 0 fr. 32. — « 'k Geve 't u voor een plakket. Waar is Jan? Jan is de plakketten gaan afroepen. » Geh. *Brugge, Heule*.

PLAT. = Van trekkende peerden gezeid : niet ganzereke, Fr. *en flêche*, maar kop en kop, Fr. *de front*. — « Die weg is te nauwe om er met vier peerden plat te rijen. » Geh. *Coyghem*.

PUZZE, de. = Blekken drinkvat, waarin de werkliên hun drinken meêdoen. — « Laat me e keer aan je puzze klokken. » Geh. *Brugge*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. putze, puzze*.

RIJKELING, den. = Een die rijke is. — « Rijkelings ziekte en schamerlings hutsepot zijn overal bekend. » Geh. *Iper*.

RIJSSCHE, de. = Rijze, *q. v.*, ruize, riesche (De Bo). — « He was daar up rijssche van ze' leven. » Geh. *Poperinghe*.

RIJZE, de. = Ruize, riesche (De Bo), *au hasard*, in 't Fr. — « Hen het dat op de rijze eddaan. » Geh. *Poperinghe*.

SCHAMERLING, den. = Een die schamel, d. i. arm is. Z. *Rijkeling*.

SCHEEL, het. = Schiedel (De Bo). Het woord gebruikt men beeldsprakig, om te zeggen belet van kwaad te doen. — « Wacht maar, ik zal hem een scheel aandoen, en hij zal mij wel gerust laten. » Geh. *Poperinghe*.

SCHEENEKKENS VOLK, het. = Rijfraf, slecht volk. — « 't Is ook een van scheenekkens volk. » Geh. *Beernem*.

Scheenekke zal vroeger *scheeve nekke* geweest zijn, en misschien ievers eens bekenden man's name.

Vrglkt *Zweeghem*, dat men zegt voor *Sweveghem;* 'k zal 't u *geên* voor 'k zal 't u *geven*, enz.

SCHEERLING, het, *ee* gelijk *ai*, in 't Fr. *paire*. = Loop van eene vloerbolle die zeer sleep staat en zeere loopt. — « Speelt daarin met een scheerling. Schiet ze daaruit met een scheerling. » Geh. *Bavichove*.

SCHERDTE, de. Z. *Te scherdte*.

SCHOE, den. = Uitsprong van 't metsewerk beneden

aan eenen muur. — « Die muur is met een schoe gebouwd : je moe jen wijngaard wel een voet dervan af planten. » Geh. *Brugge.*

SCHOKKEN, *schokte, geschokt.* = [1] Hoesten, [2] hoesten zoo de koeien doen die hun longers vol stof zitten en die daarvan ziek worden. — « Van 't geweldig schokken heeft hij beginnen bloed spuigen. Hoort die koe schokken : ze is ziek. » Geh. *Zillebeke.*

SCHREEMEN, *schreemde, geschreemd.* = Geluid geven zoo sommige vechthaans doen, onder 't vechten. — « Een hane die schreemt is verloren. » Geh. *Bavichove.*

SLAG, het. = Rondetje, met een schuimw., *tourneetje.* — « Ga-je ons een slag pinten jeunen? » Geh. *Brugge.*

SLAG OF VAL. = Eens of anders. — « 't Zal van de achternoene slag of val zijn : hij zal kooper bedijgen of niet. » niet. » Geh. *Staden.*

SLEPEGE, de, *-pe-* gelijk in 't Fr. *pénétrer.* = Eene die sleept, ronddoolt, nooit of zelden thuis en is. — « 't En is maar esslepege! » Geh. *Poperinghe.*

SNEBBERDEBELLE, de. = Fret, krot; scheldwoord op een snaterend, spertelachtig vrouwmensch. — « Dat is 'en snebberdebelle van e wuvetje! » Geh. *Brugge.*

SPRINGBEEN, het. = Een of eene die veerdig is om te dansen en te springen. — « Dat springbeen dat ze is : ze zou geheele dagen dansen! » Geh. *Sweveghem.*

STAAL, z. *Op 't staal.*

STEENSTAP *gaan, ging, gegaan.* = Gaan met den gang van een die op nen steenstapweg gaat, die van den eenen steenstap (of stapsteen) op den anderen schrijdt. — « Die vent gaat altijd steenstap. » Geh. *Passchendaele.*

STEENSTAP, den. = Stapsteen, stepsteen (De Bo). Z. *Steenstap gaan.*

STEENSTAPWEG, den. = Weg waar steenstappen langs liggen. Z. *Steenstap gaan.*

STINKEN, *stank, stonk, gestonken.* = Tegensteken. — « Die veint stonk in mijne oogen. » Geh. *Reckem.*

Het w. *stinken* beteekent welriekend zijn, in 't oud Frankisch; stuiven, opvliegen gelijk stof, in 't Angelsassensch; opvliegen, bespikkelen, in 't IJslandsch. De zeggenschap « hij stonk in mijne oogen » bewaart misschien een speur van den oorspronkelijken zin van 't w. *stinken.*

TE SCHERDTE. = Schrijlings, scherrelinge. — « Het mannevolk rijdt te scherdte, en maar zelden zijlings. » Geh. *Beernem.*

TIGGELSLIJPERE, den. = Vloerbolle die sleert in 't schieten. — « Legt die bolle uit : 't is 'en tiggelslijpere. » Geh. *Bavichove.*

TWEERIESTER, den. = Ploeg, zole, met twee riesters, Fr. *jumelle.* — « Met de kegge en kunt ge niet verriesteren, gelijk met 'n zole, of met nen tweeriester. » Geh. *Lichtervelde.*

UITSLETSEN, *sletste uit, uitgesletst.* = Uitschieten, van den voet afschieten. — « Mijn schoen sletsen uit. » Geh. *Kortrijk.*

UITWARMEN, *warmde uit, uitgewarmd.* = Warmen, bij 't vier zitten, tot dat 't vier uit is. — « 't En is nog maar tiene : wij zullen de stove uitwarmen, en ton na bedde gaan. » Geh. *Brugge.*

VAL, den. Z. *Slag of val.*

VERKELTEN, *verkeltte, verkelt.* = Eene verkoudheid krijgen. — « Ze zijn rechtuit verkelt, die heerejongens, als ze ten boerewaard komen. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Kelten.*

VERKELTHEID, de. = Verkoudheid. Z. *Kelte.*

VERRAADSCH, z. De Bo. 't Wordt ook van lieden gezeid die ruwlokte, ongeschoeft van voeren zijn; die verraads en onvoorziens te werke gaan. — « Dat is evverraadsche vent : 'k en moe'n der niet van he'n. » Geh. *Poperinghe.*

VERSNOEPEREN, *versnoeperde, versnoeperd* (hemzelven). = Den vasten breken, iets eten of drinken als men behoorde nuchter te blijven. — « Ze hadde heur entwaar versnoeperd aan een teugske room. » Geh. *Beernem.*

VERSPEETEN, *verspeette, verspeet.* = Verspeeken, verspikken, verspitten (De Bo). — « Ge moet dien guano verspeeten : de zakken worden versleten. » Geh. *Loo-ten-Hulle.*

VERTIER, het. = Verkeer, met een oud schuimw., *affairens.* — « 'k En hebbe geen vertier met dien mensch. » Geh. *Wevelghem.*

VETGIERIG. = Van land gezeid, dat niet wel de vette bij en houdt, en gevolgentlijk meer als ander moet gevet worden om goê vruchten op te brengen. — « Dat vetgierig land komt schadelijk, als de vette zoo diere is. » Geh. *Ramscapelle.*

VINGEREN, *vingerde, gevingerd.* = (Een kalf) de vingers in den mond doen, en, terwijl 't de vingers zuigt, melk te zuipen geven, om 't alzoo te leeren drinken. — « Jan en heeft nooit moeten gevingerd zijn : hij zuipt dag en nacht. » Geh. *Beernem.*

VOORBEELDINGE, de. = Voorbeelden, te zamen genomen of gedacht. — « Moeder was 'n brave vrouwe : z'heeft heur kinders altijd goe voorbeeldinge gegeven. » Geh. *Walle-bij-Kortrijk.*

WATERSLAG, den. Z. De Bo. Puidetje-paddetje-waterslag smijten is dobberlingen maken, keilen. — « Wi' m' e lestje puidetje-paddetje-waterslag? » Geh. *Brugge.*

WEGGIJSPEN, *gijspte weg, weggegijspt.* = Snel wegloopen. — « Als hij dat hoorde, hij gijspte weg, en m'en zagen hem niet meer. » Geh. *Lichtervelde.*

WIKKE, de. Z. *Loq.* 1886, hlfz. 16. — « Wel Heere, waa' van da'-je zu'k ebbestrut makt! 't Is effelle wikke! » Geh. *Poperinghe.*

ZEILEGE, de, *-le-* gelijk in 't Fr. *léger.* = Slepege, *q. v.* — « 't Is zu'k ezzeilege! » Geh. *Poperinghe.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 7, Alderheiligen 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

A'. = An (De Bo), indien, is 't dat. — « A' je na Gent gaat, laat het mij weten. A' je fraai zijt ge meugt meêgaan. A' me thuis kwamen hij was weg. A' 't past en a' 't niet te late en is. A' ge wilt ge kunt. An ze meêgaan en a' 't hij thuis blijft, ik blijve ook thuis. A' 'k valle, raapt mij op. An ze zij komt, ik kom ook. » Geh. *Sweveghem, Deerlyk.*

AFKETSEN, z. De Bo. — « Als ze kwâad zeggen, je moet dat afketsen en van wat anders kouten. » Geh. *Poperinghe.*

AFKETSEN, *ketste af, afgeketst.* = Schielijk in tween springen, in 't Engelsch *to snap.* — « Ze velden eenen boom die vast lag met eene touw : de touw ketste af, en de boom viel op een deel jongens die daar aan 't spelen waren. » Geh. *Brabant.*

ARM, *onder den aarme.* = Onder den slinkeren arm, naar de slinkere zijde, in 't spelen met de krullebolle. — « Een die met zijne rechtere hand bolt en algelijk zijn' bate wilt rechts houden, moet slinks uitsteken. Schiet onder den aarme ! » Geh. *Bavichove.*

BEELEN, z. De Bo, *i. v.* — « Ik ga te achternoene Jan gaan bezoeken. Ja ja-g', ge zult wel beelen, als ge ziet hoe gleddig dat is ! » Geh. *Reckem.*

BEKLEEDINGE, de. = 't Zaaigewas, de note die 't land bekleedt. Z. *Loquela* 1891, blfz. 89, *i. v. Bekleed.* — « De bekleedinge van 't land maakt dat het niet meer uit en droogt. Dat is : De vruchten zijn al zoo groot, en staan al zoo wel in hun lisch, dat de grond beschauwd (beschaduwd) is, en dat de vochtigheid deur de zunnestralen niet meer en kan opgelekt en opgetrokken worden. » Geh. *Lichtervelde.*

BELANGE. = Bij lange. — « 't En is belange alzoo niet : 't schilt vele. » Geh. *Poperinghe.*

BENEÊN DE' STEERT. = Beneên de weerde. — « Ik heb mijne goederen aan den notaris aangegeven beneên de' steert. » Geh. *Oostnieuwkerke.*

BESCHAUWEN, *beschauwde, beschauwd.* = Beschaduwen. Z. *Bekleedinge.*

BINNENLAST, den, *binnenlasten.* = Gemeente-

lasten. — « Ze vader is ontvanger van de binnenlasten. » Geh. *Hoogleê.*

BLAD, het. = Tonge. — « Die mensch klapt met twee bladtjes : tegen Jan volgens Jans en tegen Karel volgens Karels gedacht. » Geh. *Rousselaere.*

BLEND *kerkhof,* het. = Kerkhof daar men niet meer en begraaft. — « Welk is de naaste weg naar het blend kerkhof tot Heestert? » Geh. *Sweveghem.*

BLUTSEPOEPE, de, korte *oe.* = Musschejong zonder vederen. — « Je moet dien nest nog niet uittrekken : 't zijn nog blutsepoepen. » Geh. *Brugge.*

BOUTE, de, uitspr. *boekte,* korte *oe.* = Strijksteen. — « 't Is best met twee bouten strijken : binst dat de eene in 't vier zit, je strijkt met de andere. » Geh. *Oostende.*

BOUTJE, het. = Jongentje, manneke. — « Boutje, kom' e keer hier ! » Geh. *Oostende.*

Ik en hebbe 't woord *boutje* (te Oostende) niet anders hooren bezigen of 't en zij om een jongentje toe te spreken.

DEE, z. *Loquela* 1891, blfz. 2. — « De uitsprake van *dee* en is niet gelijk in 't Fr. w. *dé,* maar gelijk *ee* in *zeer.* Bericht uit *Antwerpen.*

DEUR. = Want. — « 'k En ga geen koopen, deur 'k en he'n geen geld. » Geh. *Poperinghe.*

DOBBEL-END-DRIE. = Dobbel-en-drie (De Bo). — « Hij heeft het nu ne keer al ten vullen ; en zij' geld, dat hij in zijn huis gesteken heeft, hij zal 't dobbel-end-drie weêre hebben. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

DRAAIEN, *draaide, gedraaid.* = Op draai zijn. — « Hij heeft geheel de weke gedraaid ! » Geh. *Bavichove.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Draai.*

DRANKGELD, het. = Geld dat betaald wordt of te betalen is ter oorzake van drank. — « Om drankgeld te hebben hadde zij schulden gemaakt en heuren trouwring vaste gezet. » Geh. *Reckem.*

DUINEKNEEKER, den. = Duinekijte (De Bo). — « Zwicht u van dien kerel : 't is 'en Breeningsche duinekneeker ! De duinekneekers zijn tot alles bekwaam : ze leven met stelen en moorden. » Geh. *Oostende, Brugge.*

Men heet te Brugge ook duinekneekers de jongens die naar de gemeenteschole gaan, nabij den Duine.

ECCE-HOOM, den, uitspr. *eksioom,* zachtlange *oo.* = *Ecce homo,* verbeelding van den lijdenden, gegeeselden en met doornen gekroonden Zaligmaker. — « Zij hebben mij zoo-

danig gestampt, geslegen, en gesteken met hun mes, dat ik een exioom was om zien. » Ingediend, door een boerejongen, bij 't Gerecht te *Brugge*.

ELLEBOGE, den. Z. *Knie*.

FOKKEGE, de, *-ke-* gelijk *qué* in 't Fr. *attaqué*. = Fokke, kloene, *q. v.*

GAANDE *maken*. = Opmaken. — « Waarom hebt gij uwe gebuurvrouwe alzoo mishandeld? Omdat zij mijn vrouwe geheele dagen in heur huis aantrok en gaande maakte tegen mij. » Geh. *Oostende*.

GELDER, den. = Een die beschikt over de uitgave van 't geld. — « Mijn vrouwe en kan geen quittancie teekenen, van 't gene gij mij schuldig zijt, trouwens 't is ik die de gelder ben. » Geh. *West-Roosbeke*.

GERIJD, het. = Gerij bij Kramers. — « 't Is op sommigte dagen veel gerijd deur de Vrouwstrate. » Geh. *Kortrijk*.

GIJPS, de. = Gijspe (De Bo), wisse. — « 't Is gelijk van welk hout dat gij gijpsen snijdt. » Geh. *Brabant*.

GISTEBOONE, de, *gi* gelijk *gué-*, in 't Fr. *guêtres*. = Olieboone (De Bo). — « Foei! 't Is 'en gisteboone in den caffee! » Geh. *Sweveghem*.

Het w. kan klankverkort zijn uit *geersteboone;* bij 't gehoor is 't mij onmogelijk te onderkennen of het *giste-* of *geerste-* is. Mij dunkt nochtans dat *gisten* (eene boone die gist) het grondgedacht is.

GOEDBAK, z. De Bo. — « De voorslager heeft eenen goedbak, om er 't voorslaggoed in te doen; en de opmakers hebben er ook eenen, om er 't opwerk in te doen. » Geh. *Hoogleê*.

GOEDSJEUGDIG. = Goedsheugig (De Bo). — « Trine he' me dat wijs gemaakt en 'k he'n 't ik, och Heere, goedsjeugdig geloofd. » Geh. *Brugge*.

GOE-KOME-'T-UIT. = Op goe geschie, op goed geluk. — « Ik en wete niet of dit mijn zantekoorn u van eenig nut zal zijn, maar ik zende 't u toch goe-kome-'t-uit. » Geh. *Brugge*.

GROEZE, de, *groezeke*, het. = Reuve, reufke; bij Kramers roof, roofje. — « Laat het gerust (het gekwetste lid): 't zal een groezeke op komen. » Geh. *Waereghem*.

Het w. beteekent eigentlijk de groene reuve die den grond bedekt, de gersgroeze. Vrglkt Schuermans, *i. v.*, en *Loquela, i. v. zweerd*, 1890, blfz. 87, 24.

HAAR, het. = Ruwheid die een gezaagd berd bedekt en die door de tanden van de zage veroorzaakt is, ook zageling geheeten. — « De strijkblok (De Bo) dient om het haar of zageling af te schaven, en de sneê van het reeschaafijzer te sparen. » Geh. *Brugge*.

HALEN, z. De Bo. — « Jan is ewwangelingsje gaan halen. » D. i. gaan doen. Geh. *Fransch Vlanderen* en *Veurnambacht*.

HANGER, den. = Hangend vat waarin blommen groeien, met een schuimw., *suspension*. — « 'k He' mijnen hanger verkocht: hij vroeg te veel oppas. » Geh. *Avelghem*.

HAPSAARDER, den. = Schimpw., als of men in 't Fr. zeide *drôle de corps*. — « Wat is dat voor een' hapsaarder? » Geh. *Brugge*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Hapsaard*.

HAZETRUK, den. = Hazetuk (De Bo). — « 'k En he' niet vaste geslapen: 'k en he' maar 'n hazetrukske gedaan. » Geh. *Gulleghem*.

HERTVLAMME. de. = Zo, zode, in 't Fransch *pyrosis*. — « Iederen keer dat ik vele stuipe, achter eten, ik krijge de hertvlamme. » Geh. *Noorden v. Brugge*.

HERTVLOOIE, de, uitspr. *erflooie*. = Zwart gekriel, dat op het loovergewas aast en voortzet. — « Dat boomke krielt van de hertvlooien. » Geh. *Noorden v. Brugge*.

HEULING, het, *heulingen*. = Heulspanen, boorlingen (De Bo) die de blokmakers (bij ons kloefkappers) uit de houten schoen (blokken of kloefen) booren. — « Wij branden heulingen. » Geh. *Brabant*.

INVOUD, den. = Gevouden en hergevouden boord van weefsel of gewaad, dat gezoomd wordt tegen 't uitloopen. — « Om te zoomen moet men een boordeken inplooien en 't gene ingeplooid is nog nen keer; en toen dien tweemaal geplooiden boord naaien. 't Gene men inplooit heet men den invoud. » Geh. *Alveringhem*.

JAARPENNING, den. = Jaarlijksche bijdrage, gifte, junste, tot eenig goed werk, broederschap, gilde, Fr. *cotisation annuelle*. — « Ik ga u den jaarpenning van Sint-Joseph geven. » Geh. *Reckem*.

KARLEES, de, scherplange *ee*. = Karreleeze, karreweg, leeze, speur van een karre. — « 'k Moest deur 'n straat daar een leelijk vuil karlees was. » Geh. *Oost-Vlanderen*.

KAROEI, het. = Bucht in 't algemeene, brol; dan, bucht van volk, rijfraf, gespuis. — « 't Huis heeft gebrand; ze hebben een deel goeds buitengesmeten, dat niet gebrand en heeft, maar 't en is al maar karoei. Sedert dat ge daar weg zijt, en ga 'k daar niet meer: 't zijn nu walen die daar weunen en 't zijn dronkaards, en 't vrouwvolk loopt achter de soldaten. 't Is al karoei thoope. » Geh. *Reckem*.

KARRELAST, het. = Groot last, eindlooze arbeid. — « Een idioticon schrijven en uitgeven b. v. is karrelast. » Geh. *Brugge*.

KIEKELEN, *kiekelde*, *gekiekeld*. = Fijn kakelen, zoo de hennekiekens doen. — « Horkt hoe dat ze kiekelen achter hu'l'der moertje! » Geh. *Staden*.

KIJSKASSEN, *kijskaste*, *gekijskast*, *ij* gelijk in 't Fr. *qui*. = Met een schuimw., *profiteeren*. — « Als 't zoo verre kwam dat hij ondervond dat er daar niemendalle meer te kijskassen en was, zoo is hij er allichte van deure getrokken. » Geh. *Brugge*.

KLAKBILLE, de. = Gebrek aan de bille, dat De Bo beschrijft onder het w. *klakbeen*. Wordt van menschen gezeid die met eene halve spakke gaan. — « 'k Meende dat ik daar ne flinkschen soldaat ging zien, en 't was een lang, mager mensch, met 'en klakbille. » Geh. *Kortrijk*.

KLAWIJTEREN, *klawijterde, geklawijterd, -wijt-* gelijk *huit-* in 't Fr. *huitième.* = Doen zoo iemand doet die b. v. valt en snel tracht weêr op de been te geraken ; zoo een gevangen dier doet, om te ontsnappen ; zoo men in 't water doet, als men niet zwemmen en kan. — « Hij viel van zijn peerd, maar ge hadt hem moeten zien klawijteren ! » Geh. *Brabant.*

KLOENE, de. = Traag, onveerdig vrouwmensch ; trunte, slumpe, fokkege, Fr. *lambine.* — « Zwijgt van die kloene, die slumpe, die fokkege : 'k he'n der genoeg van ! » Geh. *Poperinghe.*

KLOEPER, den, korte *oe.* = Hapening. — « Hij en zou geenen kloeper ten besten geven ! » Geh. *Bever,* in Henegouw.

KNIE-OVER-ELLEBOGE, *over knie over elleboge.* = Met de knien en de ellebogen te gronde, op knien en ellebogen kruipende, geweldig. — « Alsan knie-over-elleboge werken en der nog niet geraken, 't en geeft toch geen' moed. » Geh. *Rousselaere.*

KNUTTELPAP, den. = Pap met knuttels in, kluitjespap, knoptjespap (De Bo). — « Moeder gaat knuttelpap maken. » Geh. *Lichtervelde, Bavichove.*

KONKELFLOEZEN, *konkelfloesde, gekonkelfloesd.* = Murtsemalen, bedekt raadslaan, heimelijk beramen, vezelen. — « Ge'n moet daar alsan niet staan konkelfloezen. Ze konkelfloezen alsan tegen mij. » Geh. *Kortrijk.*

Vergelijkt *Schuermans, Kramers, Vercoullie, de Jager (Freq.)* en a[n], *i. v. konkelfoezen ;* Jacob Grimm Wrtrb., *i. v. kunkelfusen.*

KRABBE, z. De Bo. — « De haver en is nog geenen voet lang, en de krabbe zit er al in. » Geh. *Harlebeke.*

KUITEN, *kuitte, gekuit.* = Ruiten (De Bo). — « Hij ging dit en dat zeggen ; maar, als 't erop aankwam, hij en heeft noch gekuit noch gemuit. » Geh. *Brugge.*

Kuijtemuten, dat wel *kuiten* en *muiten* is, staat in Vander Schueren's *Theutonista* vertaald door *trufari, ribaldizare, lenonizare, scurrari, ioculari.*

Het w. *kuiten* maakt ook deel van 't w. *kuitebuiten* (kuiten en buiten), en 't bediedt makelen, zegt J. Vercoullie, in zijn Beknopt Etym. Woordenboek.

LADDER, den. = Caffee daar te veel water in is. — « Heet dat ladder maar geen caffee ? » Geh. *Antwerpen.*

Schuermans heeft *ladder* en *ledder* opgeteekend en vertaald door « slechte, flauwe koffie. » Verder heeft hij *leuter, zeepleuter,* m., zeepsop : *dat kleid moot door ne zeipleuter getrocht weerden* (Limb.). Van : *louter, zuiver ?* »

Ik vermoede dat *ladder, ledder* en *leuter* (*dr* = *tr*) het zelfste woord zijn, en de weêrga van het Engelsch w. *lather,* zeepschuim, het Zweedsch *lœdra* (uitspr. *leudra*), doen schuimen, IJslandsch *laudhr, lœdhr,* schuim, *laudhra* schuimen, *leydhra* wasschen. *Ladder, ledder* ware dan in den grond een schimpname, alsof men zeide die caffee is lijk zeepzop, 't is zeeplooge, 't is waschwater, 't is scheutelwater, 't is greppezop, enz.

LAVUT, het, stemzate op *-vut.* = Slagen. — « Als ge niet en zwijgt, ik ga u lavut geven. » Geh. *Werveke.*

LEÊN, de. = Lenden, *lumbi* (De Bo). Wordt gezeid van de vruchten op stam. — « 't Heeft te vele geregend : de vruchten en he'n geen leên, en ze vallen omme. » Geh. *Rousselaere.*

LUCHTEN, *luchtte, gelucht.* = Kijken. — « Hij is naar hem gaan luchten achter den hoek, maar hij en heeft hem niet gezien. » Geh. *Gulleghem.*

Bij Kiliaen is luchten *aspicere.* Vergelijkt ook De Bo, *i. v.*

LUKKEN, *lukte, gelukt.* Z. De Bo, Fr. *étrenner.* — Jans grootvader heeft het kerkhof gelukt. D. i. : Jans grootvader is de eerste die binst het jaar, b. v. 1890, op het kerkhof begraven is. Geh. *Lauwe.*

MACHTIG. = Geweldig, sprekende van reuke of stank. — « Dat is een machtige reuke van dien muscus. » Geh. *Oostende.*

MARTELARE, z. *Loquela* 1891, blfz. 5. — « In elken stiel zijn er veel martelaars en weinig apostelen. » Geh. *Antwerpen.*

MOERE, de. = Veelte. — « Was er daar nog veel volk ? Ja-ja 't : de moere en de masse. » Geh. *Hoogleê.*

NOOTE, de. = Note, vrome (De Bo). — « 't Vlas is van d' jare eggoe noote. » Geh. *Poperinghe.*

NOOTEN, *nootte, genoot.* = Noten (De Bo). — « Wu'k ga-je gij al nooten van d' jare ? » Geh. *Poperinghe.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. benoten, benooten.*

NEUKEN, *neukte, geneukt, in.* = Bruien, brillen, in. — « Ik neuken d'rin : dat 'n doet dat 'n wult ! » Geh. *Hondschoote,* in Fr. Vlanderen.

OPMAKEN, *maakte op, opgemaakt.* = Gebrokene voorslagkoeken herslaan, om er tot de laatste olie, zoo verre dit mogelijk is, uit te dwingen. — « Het goed wordt eerst gevoorslegen en dan opgemaakt. » Geh. *Hoogleê.*

OPMAKER, den. = Degene die opmaakt, bij de olieslagers. — « 't Is een van de opmakers weg. » Geh. *Hoogleê.*

OPWERK, het. = Gebrokene voorslagkoeken, die de opmakers verwerken. — « Gij gaat moeten zorgen voor opwerk, 't mijne is bijkans uit. » Geh. *Hoogleê.*

OVER STRING. = In onverschil, in ruize, in struive. — « 'k He' daar 'en botte over string geweest met Narden, maar 't is weêr effen. » Geh. *Rousselaere.*

Als de peerden over hunne stringen geschreden hebben, dan en gaat het voeren niet te wel meer ; ze moeten weêr binnen en tusschen hunne stringen gedaan zijn.

OVERUREN, *overuurde, g'overuurd.* = Over de gewone ure, over 't gewone peil werken. — « Me' mag er alle zaterdage overuren, maar me'n krijgt daarom geen vinnigen duit te meer. » Geh. *Woumen.*

PALINGSCHARE, de. = Zwalmesteert, *q. v.*

PANEEL, het. = Plat gesmeed hoofd van een houvast (Kramers), met of zonder nagelgaten erin. — « 't Paneel van den houvast brak af en de deurstijl kwam los. » Geh. *Brugge.*

PEERDSHOORN, den, uitspr. *persoorn*. = Snijerlingen van den hoef, den hoorn van een peerd. — « Peerdshoorn branden in een huis, als 't al wel toegestopt is, is goed tegen de weegluizen. » Geh. *Loo*.

PUPPEN *zetten*. = Eigentlijk (De Bo) kruiden, geneesgoed, op flasschen, met b. v. geniver of brandewijn, te trekken zetten; oneigentlijk iemand (*alicui*) puppen zetten is hem bedriegen. — « Hij wordt puppen gezet van de schooiers. » Geh. *Lichtervelde*.

RANSELEN, *ranselde, geranseld*. = Pogend werken met handen en voeten, rabbelen (De Bo). — « Ga-j' haast uphouden van assan up de stoelen te ranselen? » Geh. *Buscamp*.

SCHÄÄR, het. = Scheerranke (De Bo). — « Tot op tien voet hooge wordt het schäär afgesneden. » Geh. *Poperinghe*.

SCHÄÄRLIJK. = Schrikkelijk. — « 't Is schäärlijk heet! » Geh. *Poperinghe*.

SCHRAAL. Z. Kramers. Van land gezeid, zandachtig. — « Dit stuk is schraalder als 't andere. » Geh. *Ramscapelle*.

SLUMPE, de. = Slimpe (De Bo), kloene, *q. v.*

SMORTE, de. = Vuil hoor, vuile more, zoo als er ligt in de vuilgreppen, bachten de huizen. — « Die wegen liggen vuil : 't is lijk smorte! » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

SNIJDIG. Z. De Bo. — « Dat peerdtje staat snijdig. » Geh. *Noorden van Brugge*.

De zin was hitsig, vlijtig om te loopen.

SPOORE, de. *Te spoore en te messe staan*. = Te spoore en te zweerde (De Bo). — « Men zou wel altijd meugen te spoore en te messe staan, of men is de jongens geen meester meer! » Geh. *Hoogleê*.

SPORTE, de. = Kleene kerf, smalle verdeelinge in de tijdmate, stekke, met een schuimw. *minute*. — « En 'j kwam ton op de laatste sporte zeggen dat wij mosten 150 fr. verdieren van pacht! » Geh. *Thorhout*.

STEERT, z. *Beneên de' steert*.

STEERTEN, *steertte, gesteert*. = Steertte hangen. — « Uw kleedsel steert te stijf; 't hangt al veel te steertte. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

STEERTTE. = Steertwijs, steertachtig. Z. *Steerten*.

STRIJKSTEEN, den. = Stuk ijzer, dat men heet en in het strijkijzer steekt, om gewaschen goed te strijken. — « Steekt den strijksteen in 't vier : ik ga bin e letje begun' strijken. » Geh. *Sweveghem*.

STRING. Z. *Over string*.

TETSEN, *tetste, getetst*. = Tatsen (De Bo). — « Hij is genageld en getetst. » D. i. berecht en reisveerdig naar de eeuwigheid. Geh. *Rousselaere*.

TIETJE, het. = Ei, eiken. — « Past op : ge zoudt de tietjes breken. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*, van kinders.

UITREGENEN, *regende uit, uitgeregend*. = Uitreinen (De Bo). — « De tijd heeft mij ontbroken om u te schrijven, maar nu dat wij uitgeregend zijn, uit het ruggepikken, verhaaste ik mij u te melden... » Geh. *Rousselaere*.

VERBERGEN, *verborg, verborgen*. = Innemen, veroorbaren, gebruiken. — « Hoeveel pinten melk kunt gij wel verbergen op eenen dag? » Geh. *Meulebeke*.

VERGAUWELOOZEN, *vergauweloosde, vergauweloosd*. = Door gebrek van gade- of gaslaan, hinder krijgen, gekrenkt worden, Fr. *se détériorer*. — « Ik en wille, in zulk nen vorst, die hemden niet wasschen; want, al droogen, zouden ze te zeere verslijten en vergauweloozen. » Geh. *Reckem*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

VERKOPPEN, *verkopte, verkopt*. = Van nieuwe koppen voorzien. — « De smed heeft tien bouten verkopt. » Geh. *Thielt*.

VERTROUWEN, *vertrouwde, vertrouwd*. = Met te trouwen iets eigendom maken van een ander. — « Ze was rijke, maar ze heeft al heur goed vertrouwd. Ze hadde beter jong gebleven. » Geh. *Woumen*.

VEZELWERK, het. = Netowerk, neuzelwerk (*Loq.* 1881, hlfz. 18). — « Ik en hebbe geen geduld genoeg om zulk vezelwerk te doene. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

VOERGELD, het. = Geld dat betaald wordt voor 't voeren van iets, met een schuimw., *transport*. — « Vichtig centimen voor de boodschap, m'nheere, en tien centimen voergeld. » Geh. *Reckem*.

VOERMANNEN, *voermande, gevoermand*. — « Karels vader voermant op Rousselaere, en in den tijde voermande hij op Smuide. » Geh. *Woumen*.

VUILGREPPE, de. = Greppe die te lande bachten 't huis de vuiligheid uit de keuken voert. Z. *Smorte*.

WETENSCHAP, de. = Wete, kennisse. — « Ik zal waarschijnelijk bij eenige dagen naar Brugge gaan. — Als ik er de wetenschappen van hebbe, ik zal aan de statie zijn, om u af te wachten. » Geh. *Ramscapelle*.

WEZEN, het. = Voorgevel, Fr. *façade*. — « Ze zou'n moeten die nieuwe capelle met het wezen naar de kerke bouwen. » Geh *Coyghem*.

WIEP, den. = Caffee daar te veel water in is. — « Al dat ge daar te drinken krijgt is enkel wiep. » Geh. *Brabant*.

WOETEN, den, korte *oe*. = Het zwijn. — « Woeten is nog ne keer uitgebroken. Ze hebben daar ne' vette' woeten. » Geh. *Hoogleê*.

ZEEMERACHTIG. = Zeeverachtig. — « Dat kind en is altijd zoo zeemerachtig niet : zou 't zijn tanden krijgen? » Geh. *Woumen*.

ZEEMERLAP, den. = Zeeverlap. — « Doet 't kind z'n zeemerlap aan. » Geh. *Woumen*.

ZWALMESTEERT, den. = Smijter (De Bo), Fr. *habit en queue de morue*, « stalen pen » (Kramers). — « Mijnheer heeft z'n zwalmesteert, z'n palingschare an : hij gaat naar de bruiloft. » Geh. *Alveringhem*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 8, Kerstmaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANDOEN, *deed aan, aangedaan.* = Ontsteken. — « De kamer waarop ze vuur aandoen om iets te laten droogen. Ge moet de stoof aandoen : het is zoo vochtig in huis. » Geh. *Weert, Coursel.*

AFWIJS, het. = Bewijs dat men afwezig was van eene plaatse op zekeren bepaalden tijd, *alibi* in 't Fr. — « Hij was beticht van zaterdag nacht op de hofsteê van Karel Veranneman gestolen te hebben, maar hij heeft kunnen zijn afwijs doen, en hij is vrij gelaten. » Geh. *Hooglede.*

AMETS. = Altemets, nu en dan. — « Amets hier amets daar : zelden thuis. » Geh. *Brabant.*

AVANCE, de, Latijn-Fr. schuimw., van *ab-ante, avant, avantse, avance.* = Voordeel, bate, winste, oorboor. — « De zieke man heeft veel *avance* gehad van dat geneesgoed. Hij en doet dat niet meer : hij en heeft er geene *avance* meê. Wat *avance* dat ik schrijve : hij en antwoordt toch niet. 't En is geene *avance* dat gij schoone spreekt : 'k en kan 't u niet toestaan. Gaat maar voort, hij en wilt niet meêgaan : 't en is geene *avance.* » Geh. *Vlanderen.*

Vrglkt *Kanse-avance.*

BAKELAAR, den. = Klutter, *q. v.* — « Doet de bakelaars van die koe. » Geh. *Bavichove.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

BAKVEURE, de. = Veure die in de leegte, (in den bak ?) tusschen twee rikveuren geploegd wordt. — « Hij schoot nen haze, die in de bakveure lag. » Geh. *Haringhe.*

BEKKENEERDIG, *ee* gelijk Fr. *ai* in *faire.* = Beknerig, baknerig (De Bo). — « Dat peerd is bekkeneerdig naar 't eten : 't heeft trek in zijn eten en 't doet hem deugd. 'k En ben ik niet bekkeneerdig naar dat erfdeel. » Geh. *Noorden van Brugge.*

BEUNIGEN. Z. De Bo. Het w. wordt gezeid van stroo dat zwart komt, berst, afslaat onder 't derschen. — « Mijn stroo is gebeunigd : 't en is maar goed voor strievelingstrooi. » Geh. *Veurnambacht.*

BIDZALIGER, den. = Man of vrouwe die men zendt om, in steê van anderen, te gaan dienen, beêgangen te doen; ook om te nooden en te beden ter begravinge. — « Ze

hadde beloofd van naar Halle te gaan, maar ze viel ziek en ze heeft den bidzaliger gezonden. » Geh. *Haringhe.*

Daar moet in die streken een werkw. *'bidzaligen* bestaan; dat den zin draagt van bidzalig zijn, als bidzalig aanzien en met beêgangen belast worden ; vandaar waarschijnelijk de name *bidzaliger :* een die *'bidzaligt* voor de menschen, een die als bidzalig uitgezonden wordt.

Vrglkt De Bo, *i. v. Bidzalig.*

BONTEGOED, het. = Kleen waschgoed, handdoeken, neusdoeken, slaapmutsen, hand-, tafeldwalen, enz. — « Strijkt gij 't bontegoed, 'k zal ik de grootste brokken voor mij houden. » Geh. *Woumen.*

BOTS. = Schier, bijkans. — « Hij maakt 'em bots kwaad ! » Geh. *Brabant.*

BRITS. Z. De Bo, Kramers. Op de brits slapen. = In 't gevang zitten. — « Jan zal meugen op de brits gaan slapen : dat zal hem leeren vechten ! » Geh. *Haringhe.*

DUIPENEKKEN, *duipenekte, geduipenekt.* = Duikenekken (De Bo), leege getoomd, moedeloos zijn. — « Hij zit daar geheele dagen te duipenekken in zijnen hoek. » Geh. *Zillebeke.*

ERFVEL, den, uitspr. *erfl.* = Aarvol, armvol. — « Hij bracht eenen erfvel hout meê naar huis. » Geh. *Limburg, Brabant.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Armvol, ervel.*

EZELFIJGE, de. = Dadel, vrucht van de dadelpalme, die men in de schipwinkels verkoopt in korven, gelijk de fijgen. — « Te kermesse verkoopen ze daar ezelfijgen. » Geh. *Moorslede.*

FAGGE, de. = Onwerkzaam, onnuttig, slordig, vuil vrouwmensch. — « Die Trine is toch effagge van evvrommensch ! » Geh. *Haringhe.*

GEBOERTE, het. = De boeren, al dat boer is of boerenneringe doet. — « Gelijk het nu gaat, 't geboerte en kander niet meer aan bestaan. » Geh. *Iper.*

GEEREN, *geerde, gegeerd,* scherplange *ee.* = Geervoren, geerende voren ploegen, b. v. op 't ende van een stik lands, waar men met de rechte voren niet effen uit en komt. — « Ge gaat daar nog moeten dat endeke geeren. » Geh. *Haringhe.*

GESULLIG. = Kadullig (De Bo), dutsachtig, fraai en al te meêgaande. — « De vrouwe van dien dronkaard is al veel te gesullig. » Geh. *Haringhe.*

GOEBE, de, korte *oe.* = Zedeloos, haveloos vrouw-

mensch, ronse. — « Cisca? Zwijgt van die goebe! » Geh. *Haringhe.*

HALFVEL, de, uitspr. *halfl.* = Handvolle. — « Eene halfvel stroo of twee. » Geh. *Brabant, Limburg.*

HAVEREN, z. De Bo. — « 'k He' me' jongen nie' letter g'haverd, omdat hij naar de zundagschole niet en wilt gaan! » Geh. *Lichtervelde.*

HEMELBLOMTJE, het. = *Myosotis palustris*, With. Vergeet-mij-niet. — « Trekt mij daar ne keer een van die hemelblomtjes. » Geh. *Poelcapelle, Passchendaele.*

HIJGELEN, *hijgelde, gehijgeld.* = Hijchelen (De Bo), lang en geweldig asem halen, dat 't piept; b. v. na een vlage hoestens, of zoo degene doen die de kinkhoest hebben. — « Ons kind en heeft de kinkhoeste niet, anders 't zou hijgelen. » Geh. *Thorhout.*

Hijgelen is uitbouw met *-el-* van *hijgen.*

HULTE OVER KNULTE. = Stik over rik (De Bo), Fr. *à travers champs.* — « Hulte over knulte is 't wel eene ure van hier. » Geh. *Woumen.*

Bij deze en andere zulke zegwijzen is het eerste w. *over* weggevallen en 't andere gebleven. Dus ware 't hier eigentlijk *over stik over rik, over hulte over knulte.*

Voor *hulte* en *knulte*, z. De Bo.

INKLAPPEN, *klapte in, ingeklapt.* = Als anderen klappen ook iet zeggen. — « 'k En hebbe geen slechte redens gesproken, maar altemets ne keer ingeklapt. » Geh. *Moschroen.*

JOKTE, de. = Jeukte. — « Zwijg', 'k en kan niet herden van de jokte. » Geh. *Harlebeke.*

KAALLAP, den. = Kaalaard (De Bo). — « Al die kaallaps en zie 'k niet geerne op 't hof komen. » Geh. *Noorden van Brugge.*

KALVERBEEN, het, *kalverbeenen hebben.* = Bij dranke, bebierd zijn. — « Hij kwam thuis als 't entwaar elve was, en hij ha' kalverbeenen. Geh. *Heule.*

KANSE-AVANCE, de. = Ongewis voordeel, twijfelachtige bate. — Tusschen twee dingen die omtrent gelijkig zijn in gewichte, prijs, hoedanigheid, staat men in beraad, niet wetende wat gekozen. « Ba! » zegt men toen, « 't is al kanse-avance: 'k en zou 't eene voor 't ander niet trekken. » Geh. *Sweveseele.*

Z. *Avance.*

KATTEMELK, de. = Melk die nog niet ontroomd en is. — « Drinkt etteuge melk: 't is kattemelk. » Geh. *Veurnambacht.*

De katten lekken geerne de kappe of bovenste lage van de melk, eer ze ontroomd is.

KEETE, de. = Hommelkeete (De Bo), geheel 't gebouw waar men hoppe droogt. — « Zijn keete is afgebrand. » Geh. *Haringhe.*

KEIEN, *keide, gekeid.* = Snel loopen. — « Ik roeide naar dien hond en die keide, jongen! » Geh. *Brabant.*

KIEVEKUDDE, de. = Kruip-uit, krevelkot. —

« Dat is een kievekudde van een huis, waar dat die kantjager in weunt. » Geh. *Lichtervelde.*

't Was zake van een armtierig huizeken, met strooien dak, leemen vloer, enz.

KLETSER, den, *kletserke*, het. = Slagpriem, Fr. *allumette chimique au chlorate de potasse*, uit Zweden, en die in brande schiet met eenen klets. — « Geeft mij e kletserke, 'k ga 't vier ontsteken. » Geh. *Thielt.*

KLUTTER, den. = Knippel gedroogde drek, en andere vuiligheid, die aan 't haar van de koeien en van de schapen hangt, omtrent de hespen en tenden den steert. — « Doet de klutters van die koe, of liever laat ze hangen: 't vel zal te meer wegen. » Geh. *Lichtervelde.*

KNIJSZAK, den. = Knijspinse (De Bo). — « 't Is 'en eendelijke knijszak! » Geh. *Noorden van Brugge.*

KOBBESTEKKERTJE, het. = Kobbebijtertje (De Bo). — « En rooft dat nestje niet: 't is e kobbestekkertje dat daar weunt. » Geh. *Noorden van Brugge.*

KOM-UIT, den. = Het tijdstip wanneer gezaaid zaad kiemt en uit den grond kijkt. — « Dat vlas is van twee komuiten. » Geh. *Lichtervelde.*

KRUIS. Z. De Bo. Een kruise kalk is tien razieren, en 't wordt onder 't meten geteekend met vijf staande schreefkes, en vijf liggende, die deur de staande loopen. — « Vier kruisen kalk, 't is al dat twee sterke peerden trekken kunnen. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vlanderen.*

KWENEN, *kweende, gekweend.* = De kwene spelen, doen gelijk een kwene, moedeloos, herteloos zijn. — « 't Zijn eendelijke dingen gelijk die vint kan kwenen! » Geh. *Zillebeke.*

LUMIEREN, *lumierde, gelumierd.* = Luimen, loeren. — « Hij lumiert erop om dien vogel te vangen. » Geh. *Mechelsche.*

MALEDAME, den. = Een die mallendabel is. — « Ze broêre is uitgeteerd: 't en was maar e maledame. » Geh. *Werveke.*

Maledame zal wel uit *mal-aidable* geboren zijn: 't en was maar e *malaidabel*, misverstaan *maledame.*

MALLENDABEL, stemzate op *ma-*, bezonderste op *-da-*. = Gebrekelijk, kreupel, krom, scheef, ellendig, van menschen gezeid. — « Hoe is 't met Jan? Hij en is maar mallendabel, hij verslecht zeere. » Geh. *Werveke.*

Mallendabel is het overgewaaid Waalsch w. *mal-aidable*, dat L. Vermesse *(Diction. du patois de Lille, Douai, Crepin 1867)* vertaalt door *Qui a triste mine, qui paraît souffrant, qui a l'air de manquer du nécessaire.*

MARTIJNTJE, het. = Kort pijpken, batske, knagerke, knorre, kolveke, reuntje (De Bo). — « Pe Saems rookt uit een martijntje. » Geh. *Lichtervelde.*

MATSEN, *matste, gematst.* = Eenen mats (Schuermans), klets, lap geven. — « Hij matste hem dat het jammer om zien was. » Geh. *Brabant.*

MOT. = Mottig (De Bo), lastig, gemelijk. — « Pier is

fraai, maar Jan is 'n bitje mottere : 'k en weet er geene' weg meê altemets. » Geh. *Harlebeke.*

NIE' OP AL. = Niemendalle. — « Wat zegt gij daar? Nie' op al. » Geh. *Meenen.*

OEKEREN, *oekerde, geoekerd.* = Drillen, draaien, werkloos rondloopen, zuipen, enz. — « Hij heeft weêral geheel de weke g'oekerd en geen oordtje verdiend. » Geh. *Paschendaele.*

OOSTERS. = Scheel. — « Hij ziet 'n bitjen oosters. » Geh. *Meenen.*

In 't Zweedsch zegt men voor scheel kijken *titta i nordvest*, b. v. *Petter læste Guds ord med dat ena œgat och tittade i nordvest med det andra.* Dat is : Pieter las Gods woord met de eene ooge en keek in noordwest met de andere.

OPLENGEN, *lengde op, opgelongen.* = Verdunnen, langer van plasch maken, met een bijgedacht van verflauwen. — « De soupe is te dik : we zullen ze wat oplengen. De herbergier lengde zijnen korten drank op met er water bij te doen. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem.*

Z. *Loquela* 1891, nº 12, blfz. 93, *i. v. Opgelongen.*

OP RUI *gaan.* = Op zwier, op dril gaan. — « Ze gaan alle maandagen op rui. » Geh. *Oostende.*

PARLEMADE, de, stemzate op *-ma-.* = Beuzelinge, prulle, dwaas gezegsel. — « 't Zijn al parlemaden. Eene parlemade die geene aandacht en verdient. » Geh. ——?

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

PATER, den. Z. De Bo, *i. v.*, en *Pateren.*

PATEREN. Z. De Bo. — De hutteboonen worden, een weke of twee vóór Bamesse, gepaterd om te droogen. De pater bestaat uit eene pertse die rechte in den grond staat en die in heuren stand gehouden is door een sint Andries kruis van twee stokken. Die stokken zitten ook in den grond ; daar waar ze kruisen zijn ze aan de pertse vastgebonden ; de twee bovenste, schuins uitstekende tuiten dienen als twee arms of okselingen, die, van weêrkanten de pertse, de eerste lagen hutteboonen zullen ontvangen en eenen voet hooge boven den grond houden. Op die eerste lage worden nog andere lagen boonen geklast, de wortels in-, de blâren uitewaards, tot op ruim drie meters hoogte ; op de opperste lage wordt er dan eene kallemoeie (De Bo) of strooien kappe gezet, tegen 't beregenen. Om wille van die kappe zeggen ze *pater* tegen geheel 't gevaarte. Geh. *Haringhe.*

PELE, de. = Vlies dat op gekookte melk komt, als ze eenigen tijd van 't vier is. — « Zwicht u, en geeft mij de pele van de melk niet. » Geh. *Thielt.*

PIJLDE, z. De Bo. — « Die jongen is lang en pijlde. » Geh. *Lichtervelde.*

PRIJE, de. = Deerlijk, teerzeerig, ziekelijk mensch. — « 't En is maar 'n prije van e jongentje, dat Jantje. » Geh. *Noorden van Brugge.*

REEUWEN, *reeuwde, gereeuwd.* = Begraven, overleven, doodleven. — « Die oude man zal nog al zijn jongens reeuwen, schaft erop ! » Geh. *Poelcapelle.*

REKE MAKEN. = Alleding elk op zijn plaatse zetten, schikken, te kante doen. — « Maakt reke, jongens, me gaan eten. » Geh. *Oostende.*

Reke maken is zoovele als *reken, rekenen,* Latijn *ordinare, ordine disponere.*

REUZE STAAN *in iets.* = Reus, reusch (De Bo) staan in iets. — « Ze stonden al reuze daarin, dat moeder, die zoo oud is, nog koste werken lijk een' jonkheid. » Geh. *Woumen.*

RIKVEURE. de. = Rugvore, de eerste vore die men ploegt, namelijk op den rik (De Bo) van een stik land. — « 't Land ligt hoogst in 't midden, rijdt daar een' rikveure in. » Geh. *Haringhe.*

ROERVINKACHTIG. = Doende, ongedurig. — « Ja 'k wete 't, je kinders zijn roervinkachtig, dat 't te vele schilt. » Geh. *Moschroen.*

RONSE, de. = Zedeloos, haveloos vrouwmensch. — « Dat is mij 'en ronse van e wijf ! » Geh. *Woumen.*

RUI. Z. *Op rui.*

SCHEPPIGHEID, de. = Schebbigheid (De Bo), de schebben, schubben, witachtige vliezelingen, die uit het hoofdhaar vallen of geweerd worden. — « Mijn hoofd zit vul scheppigheid. » Geh. *Sweveghem.*

SCHOF *doen.* = Lange verblijven, letten, pekken. — « Hij heeft daar weêr schof gedaan ! » Geh. *Oostende.*

SCHREEP, *ee* gelijk in *twee, reep, kleen.* = Nauwelijks, kuime, met rooie, met ruize, met moeite. — « Ze kwamen schreep toe, om hunnen pacht te betalen. » Geh. *Noorden van Brugge.*

SENTEVENTEN, *senteventte, gesentevent.* = Onder den prijs verkoopen, mostaard eten (De Bo). — « Hij heeft al zijnen levaart moeten senteventen, of hij bleef vorten in zijn huis. » Geh. *Rousselaere, Thorhout.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Schenteventen* en *schandeventen.*

SLOKTE, de. = Slakte (De Bo). — « Hebt gij een verrokken of verbranden hand, kookt kelderslekken met potsuiker, en doet dat derop, en, achter twee, drie keers smoutens, zalder slokte inkomen. » Geh. *Dixmude.*

Vrglkt *slap* en *slop, snak* en *snok, krakke* en *krokke.*

SNOEREN, *snoerde, gesnoerd.* = Snel loopen. — « Ik roeide naar dien hond, en die snoerde, jongen ! » Geh. *Brabant.*

SNOS, den. = Chicoreie. — « Is dat caffie ? 't Is snos ! » Geh. *Brabant.*

STAPSTAAN, *stond stap, stap gestaan.* = Te gebode staan, gehoorzamen. — « De kinders en willen geen stap meer staan voor vader en moeder. » Geh. *Hooglede.*

STEKMARBEL, den. = Marbel om ermeê te stekken, niet om ermeê te rollen of te smijten. — « Geeft mij daar ne keer mijnen stekmarbel. » Geh. *Lichtervelde.*

STOEPE, de. = « Opening in den tas, » zoo zegt Schuermans. Ja, maar alle openinge in den tas en is geen stoepe. — Als er eene karre oestgoed binnen de schure rijdt en neffens

den tas komt te staan, dàn werpt er een met de vorke' de schooven op den tas. De tas verhoogt na mate de karrevrecht verleegt; en dat komt zoo verre dat de man die met de vorke de karre ontlaadt de hoogte van den tas niet meer en zou kunnen bereiken, ware 't niet dat men in den tas eene plekke open en niet volgetast en liete; in die openinge, in de stoepe, staat iemand die de schooven, zoo ze van de karre afgegeven worden, aanveerdt, benaargeeft (De Bo), en naar 't bovenste van den tas beweegt. Geh. *Zelszaete*.

Stoepe is verwant met *stap* gelijk het oud Fransche *passet* met *pas*.

Het schuimw. *passeetje* (De Bo) kon dus bekwamelijk vervangen worden door dit echt Germaansch woord *stoepe*.

TAFFELINGE, de. = Pak slagen. — « 'k He 'em daar 'n taffelinge gegeven, dat hij 't lange zal onthouden. » Geh. *Meenen*.

TEGENSPOEDIG. = Ongewillig, niet meêgaande, van jongens gezeid. — « Mijn jongens, ze'n zijn wel niet boos, maar 'k hebbe er algelijk ruize meê : ze'n zijn maar tegenspoedig. » Geh. *Moschroen*.

TEL, den. = De talmerken b. v. op de bladzijden van eenen boek. — « Mijn gezichte verflauwt en 'k en vond den tel niet in den messeboek. » Geh. *Cuerne*.

TE WERS *in*. = Verlegen, ongerust in. — « Gij knuft gedurig. 'k En bender niet in te wers. » Te Elverdinghe heb ik gehoord *te wets*.

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

TOELEGGEN Z. De Bo. Men gebruikt het w. met den zin van de boete betalen, gestraft worden, kwaad gevolg van iets onderstaan. — « Pietje, je moet beleefder zijn tegen den baas, of je gaat er aan toeleggen (weggeschopt worden). Als 't weêre nie' en betert, 't geboerte gaat er aan toeleggen (de boeren zullen groote schâ onderstaan). Zwijgt, of je gaat er aan toeleggen (een vage langst uwe ooren krijgen). 't Is den tweeden keer da' Jan steelt, ma' van dezen keer gaat hij der aan toeleggen (gestraft worden door de wet). Ik met Treze trouwen? 'k Zounder aan toeleggen (ongelukkig zijn). 'k En mag dat hout, die verwe niet gebruiken, 'k zounder aan toeleggen (slecht of schadelijk werk doen, omdat b. v. het hout of de verwe minderachtig is). » Geh. *Iper*.

TOOVERMETE, de. = Tooveringe, tooveresse. — « En ze riepen achter mij da' 'k 'en toovermete was en 'en deugeniete, maar 'k gebaarde dat ik het al niet en hoorde, en 'k ging voorts. » Geh. *Heestert*.

Het w. is zeer merkweerdig, daarom zette ik het hier. Deken De Bo heeft het gehoord, maar hij en zegt niet waar. Bij Kiliaen is Meete: j. kerf. *Crena;* bij L. Meijer kerf.

VAREN, vreemd voorkomen. Z. De Bo. — « 't Zal ons varen, als 't verlof uit is. »

De zanter die dat Vlaamsch w. in 't Brabantsche gehoord heeft teekent aan dat *varen*, Fr. *naviguer*, in zijne streken *væren* uitgesproken wordt (*æ* gelijk *ai*, in 't Fr. *faire*); en *varen*, vreemd voorkomen, met de zachtlange *a*, gelijk in 't Fr. *vareuse*.

VERKOMEN, *verkwam. verkomen*. = Te niet gaan, te kwiste gaan. — « 't Regent veel te veel dees jaar, 't koorn is er al heel en gansch van verkomen. » Geh. *Beeringen*.

Bij Kramers is dit w. verbeteren, weêr tot de gezondheid komen, te zeggen. Vrglkt De Bo, *i. v.*

VERROTSEN. *verrotste, verrotst.* = Verslijten. — « Dat kleed is heel verrotst. » Geh. *Oostham*.

VERTUITEN, *vertuitte, vertuit*. = Verrichten, doen. — « Gij en hebt daar niet te vertuiten bij die menschen : blijft gij liever thuis. » Geh. *Rousselaere*.

VERZANGELEN. *verzangelde, verzangeld*. = Verbranden, drooge worden onder den brand van de zunne. — « 't Is te vele verzangeld goed (korte en verbrande herels) in dat vlas. » Geh. *Lichtervelde*.

VISCHSPAAN, het. = Gatte spaan, om visch uit de zo te heffen. — « Men doet dat met het vischspaan, anders is de visch te nat. » Geh. *Meenen*.

In de woordenboeken staat *visehspaan* vertaald als of het een schuimspaan ware om kokenden visch te schuimen, of een lepel om gekookten visch te deelen en te dienen aan tafel.

Daar is te Brugge een *Vischspaanstraatje*.

VOET. Z. *Witte voet*.

VUILBROEK, de. Z. *Vuilbroeken*.

VUILBROEKEN. *vuilbroekte, gevuilbroekt*. = Een kaartspel spelen waarbij de verliezer de vuilbroek geheeten wordt. Geh. *Woumen*.

WAARZEGGEN, z. *Loquela* 1890, blfz. 8. Nog geh. *Kortrijk, Vijve-Sinte-Baefs*.

WEGEN, *weegde, geweegd*. = Heen en weêr gaan, varen, lijden. — « Mijn reengenoot moet mij over zijn land laten wegen. » Geh. *Bree*.

WEGFIJFELEN, *fijfelde weg, weggefijfeld*. = Behendig, stolinge weren, ontdragen. — « Terwijlen hij knecht was op dat hof heeft hij enthoeveel geld weten weg te fijfelen. » Geh. *Noorden van Brugge*.

WITTELAP, den. = Broeder van de christelijke leeringe, *frère des écoles chrétiennes*, die twee witte lapkes onder hunnen kinne dragen. — « Dat kind is besteed bij de wittelaps, om te leeren. De wittelaps lie'n die schole overgenomen. » Geh. *Haringhe, Kortrijk*.

WITTE VOET *Een wit voetjen hebben*, bij iemand. = Meer willekom zijn, meer in de gunsten staan. — « Ja-maar, Jan heeft daar nog een wit voetjen : hij en moet maar roeren en hij krijgt al dat hij vraagt. » Geh. *Oost-Roosbeke*

WULPE, de. = Zekere groote zeeschelpe die men vindt op 't strange, in West-Vlanderen. — « 'k He'n daar up strange zulk e groote schoone wulpe gevonden. » Geh. *Blankenberghe*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Wullok, willok*.

ZOEI. = Zaaide, verleden tijd van zaaien. — « Hij zoei terwijl dat 't woei. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 9, Jaarmesse 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — Matth., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFBATTEN, *batte af, afgebat.* = Afstuiken, met de voorloopschave. Z. *Afstuiken.*

AFSTUIKEN, *stuikte af, afgestuikt.* = Met den voorlooper of de voorloopschave, bij groote hoeveelheid schavelingen, afschaven. — « Als ge die planken afgestuikt, afgebat hebt, ik zal ze dan opreeden. » Geh. *Brugge.*

BANKHAAK, den. = IJzeren spille, die aan 't bovenste einde voorzien is van eenen schuinschen ijzeren arm of haak; de ijzeren spille wordt in de gaten van den schaafbank geslegen, op zulker wijze dat de haak, die tenden teewijs en plat uitloopt, hetgene eronder komt te liggen vastpraamt tegen het blad van den werk- of schaafbank. — « Hij heeft hem den kop ingeslegen met eenen bankhaak. » Geh. *Brugge.*

BANKHAAKGAT, het. = Een van de ronde gaten, in 't blad van den werk- of schaafbank, daar men den bankhaak in slaat. — « De mond van dat geschut was zoo wijd als een bankhaakgat. » Geh. *Brugge.*

BEENTJE *leggen, lei, geleid.* = Overleggen (De Bo), ersekoten. — « 'k He' van de winter leeren beentje leggen aan eenen goeden schaverdijnder. » Geh. *Moschroen.*

BEESTACHTIG. = Geern met beesten, koeien, kalvers, schapen, enz. ommegaande. — « Al mijn' kinders zijn beestachtig : ze zouden zij seffens 'n koe bij den steert pakken en voortdrijven. » Geh. *Kortrijk.*

BEKEMELEN, *bekemelde, bekemeld.* = Bekijven, bestrijden, Fr. *semoncer.* — « Dat ik moeste te late thuis komen, 'k zou bekemeld zijn van mijn wijf. » Geh. *Wevelghem.*

De grond van dit w. en zal wel de name van den *kemel* niet zijn, maar waarschijnelijk een oud Vlaamsch w. **kemen*, uitgebouwd met *-el-*, *kemelen*, verwant aan *kavelen, kabbelen, kauwen, keuwen, keeuwelen*, dat *bijten, knabbelen* bediedt. Vergelijkt *schreeuwen* en *schreemen.*

BETRETSEN, *betretste, betretst, eenszelven betretsen.* = Tot eens doel komen al tretsende. — « Hij zal hij hem wel betretsen (hij zal hij wel deur de wereld geraken). » Geh. *Eecloo.*

Waar de *d* eene *r* of eene *l* ontmoet, verandert ze geerne in

t, dus (*dr* = *tr*). *Betretsen* aanzie ik als eene verwordinge van *bedretsen* (De Bo).

Vrglkt nog bij De Bo *bedretelen* en *betretelen.*

BEUGEL, den. = Binnenkant van eene kromte in eenen boom. — « Dat stuk hout wierd gezaagd uit den beugel van eenen abeele. » Geh. *Wynghene.*

BEUGEL, den, *beugeltje*, het. = Oorijzer (Kramers). — « In 't noorden van Brugge droegen de meiskes, die hunne eerste communie moesten doen, vroegertijds altemaal beugeltjes, tot de armste toe; wier blekken beugeltjes te Brugge gemaakt wierden, en hun om Godswille van de welhebbenden gejeund. » Geh. *Dudseele.*

BEUGELEN, *beugelde, gebeugeld.* = Beugelwijs passen, sluiten. — « Het oorijzer is een zilveren, somtijds ook een koperen hoofdtooisel, dat schoone rond het hoofd beugelt. In Vlanderen beugelt het oorijzer rond het achterhoofd. » Geh. *Damme.*

BIEZEGESPE, de. = Schoegespe, die hierin van de roozegespe verschillende was, dat ze van effene, onbesnedene, zelveren biezen gemaakt waren. — « Biezegespen, dat zijn de zwaarste en de kostelijkste. » Geh. *Damme.*

BLAD, het. = Waterpas stuk beuken- of olmenhout, dat het bovenste deel uitmaakt van 's timmermans werk- of schaafbank. — « De werkbank bestaat uit het blad en de vier pooten. » Geh. *Brugge.*

BLOOTOORE, de. = Bloodaard. — « 't Is zuk ebblootoore van ejjong'n ! » Geh. *Stavele.*

BOLTE, de. = Bonte (De Bo). — Hoe lange he'-je te Poperinghe geweest? Elf jaar. « 't Is esschoone bolte ennee'? » Van een Kortrijknaar, die elf jaar te Poperinghe geweund hadde. » Geh. *Moschroen.*

CIFER, den. = Katcijfer (De Bo). — « Ge gaat moeten ne cifer zetten, om die muize te vangen. » Geh. *Heule.*

DENNEDUNSEL, het. = Sperresnoei. — « Dennedunsel is goede branding. » Geh. *Leuven.*

DENNEKOP, den. = Sperrebotte, pijnappel. — « Ze maken vier met dennekoppen. » Geh. *Eecloo.*

DUIVER, den. = Duivenmelker. — « Die duivers en kijken niet nauwe, als 't erop aankomt, om 's zundags Messe te hooren of niet. » Geh. *Ardoye.*

DULLEN, *dulde, geduld.* = Dul, dol zijn, als een dol mensch handelen, spreken. — « Ze loopen geheele en halve nachten al moosschen en al strijen en al dullene. Als ze hem

niet rechtuit in en laten, hij staat daar ton te dullene, dat al de gebuurs ontwekken. » Geh. *Sweveghem.*

Zaliger Deken De Bo heeft het w. te twee verschillige stonden gehoord, en opgeteekend in dezer voegen :

« Dollen, dullen, o. w. In dolheid zijn, razen, l. *furere.* Gij zoudt gij iemand doen dollen, Fr. *vous mettriez quelqu'un en fureur.* »

« Dullen, *dulde, heb geduld,* o. w. Dollen, razen, woeden, Fr. *être furieux, être en grande colère.* Dullen en razen. Een gevaarlijke vent als hij aan 't dullen gaat. »

« Dollen. *Vetus sax. insanire,* » zegt Kiliaen.

Verdam boekt het w. *dullen* in zijn Middelnederl. Wdb. en haalt uit Jacob van Maerlant eene zeggenschap aan, die men nu nog hoort in Vlanderen, te weten :

Wachti meer so te dulne.

Zoo 't gene Kiliaen, in 1599, aanteekent als *vetus,* oud, verouderd, is bij ons nog brandnieuwe !

FIJKEL, den. = Kwalijkgezindheid. — « Hij was dien dag in ne fijkel en hij en wilde niet spreken. » Geh. *Eecloo.*

Vrglkt De Bo, *i. v. fijtelen.*

FIJNSCHAVE, de. = Kortschave (De Bo). — « Ik zie geern de timmermans, maar ik ben benauwd van hun fijnschavetje. » Geh. *Brugge.*

FUIZEN, *fuisde, gefuisd.* = Blazen, vierspuigen, zoo de katten doen, als ze gram of vervaard zijn. — « Zoo haast gij de deure opendoet, de hond bast en de katte fuist. » Geh. *Clercken.*

GALGHOND, den, uitspr. *galgond,* niet *galchond.* = Heel droeve jongen. — « Zwijgt : 't is zuk eggalghond ! » Geh. *Stavele.*

GEBIJDEN, *gebeed, gebeden,* uitspr. *gebeien, gebeed, gebeën.* Z. De Bo. — « 't Zal ne strange winter zijn voor die 't gebijdt. Ik heb van mijn leven veel gebeën. » Geh. *Sinte-Maria-Audenhove.*

Zaliger de eerw. Heer Decorte, een Oost-Vlaming, plag naar den uitleg van dat w. te vragen.

GENIETEN, *genoot, genoten.* = Uitstaan, afzien, herden, dulden, verdragen. — « Die heeren doen dat ze willen : ze jagen met honden en brakken, over stik over rik, en 't is wij die 't al moeten genieten. » Geh. *Gulleghem.*

GLAZEN *caffee.* = Dunne, klare, slechte, flauwe. — « Al dat ge krijgt 't is glazen caffee, zonder melk. » Geh. *Kortrijk.*

GROENE. = Lui, lafhertig? — « Dat is mij een groene deugeniet van nen koewachter : z'n koeien en zijn nog niet gegeven. Den dien en moet ik niet hebben om te helpen het veulen omverre smijten : hij ziet er mij te groene uit. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

HALFVELEN, *halfveelde, gehalfveeld.* = Tot op den helft verminderen, in tween deelen, sprekende van eene hoeveel- of hoegrootheid. — « Hij zegt dat hij twintig hazen heeft zien loopen. Ja-ja, halfveelt het maar, en schikt dat hij der tiene gezien heeft. » Geh. *Becelaere.*

HEIBEI, den. = Stulbul (De Bo). — « Hij zou beter al zijnen heibei verkoopen als daarmeê zijn huis te laten vervullen. » Geh. *Wynghene.*

Vrglkt De Bo, *i. v. haaibaai.*

INSTOPPEN, *stopte in, ingestopt.* = Insteken tot stoppens toe. — « 't Was een gat in mijnen kloef, en 'k hebbe er eenen duts werk ingestopt. » Geh. *Kortrijk.*

IJZERTJE, het. = Oorijzer (Kramers), beugeltje, *q. v.* — « De oude vrouwliên droegen hier eertijds ijzertjes : nu is die dracht achtergebleven. » Geh. *Sinte-Kruis, Beernem, Oostcamp.*

KACIFER, den. = Katcijfer (De Bo). — « De kacifers worden hier gemaakt met een *tailloire* met brood, en een *fourchette.* » Geh. *Nieuwkerke,* Vrankrijkwaard.

Z. *Cifer*

KANE, de. = Lage spek die om het lijf wast van menschen en dieren. — « En wel en wel, Mijnheer de brouwer : je staat goed in je kane ! » Geh. *Haesebrouck.*

KARDJOELEN, *kardjoelde, gekardjoeld.* = Kijven zonder erg, woorden hebben, krakeelen. — « Ze zei zij dit, en 'k zei ik-ik dat ; en ze zei zij weêre, en ik ook : en m'he'n wijder alzoo een bitje gekardjoeld. » Geh. *Moschroen.*

KARRELAPPER, den. = Slechte werkman, nievers toe goed. — « 'k En zou zu'k geen karrelappers op mijn hof willen. » Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt De Bo, *i. v. karrelappen.*

KAZAKKEN, meervoud, de. = De bende, z. *Loquela* 1891, hlfz. 41. — « 'k Moete gaan helpen naar Del Haverie'ns, te Dottenijs : ze hadden de kazakken, en z'he'en 't opgesteken. Waarmeê dat hij zou trouwen : met eene die alhier afgekomen is met de kazakken ! » Geh. *Coyghem.*

KEERKE, het, scherplange *ee.* = De helft van een duitje, de helft van eene *centime.* — « Dat kost een duitje en e keerke. » Geh. *Eecloo.*

KEERZAGE, de. = Boogzage, wier blad somtijds maar een halven centimeter breed en is, en die dient om allertier omtrekken te zagen. —

KEMELEN, *kemelde, gekemeld.* = Den rugge omhooge steken, zoo de katten doen. — « De katte stond en kemelde vóór de veister. » Geh. *Brugge.*

« Men leest in Th. van Ryswycks Eppenstein, bl. 135 :

Hy liep op hand en beenen rond,
en kemelde als een kat.

Met dit woord bedoelt de Dichter blijkbaar : maakte een kemelsrug. Het woord dat mij voorkomt door hem gesmeed te zijn, is alzoo eene afleiding van het zelfstandig naamwoord *kemel,* met een anderen vorm *kameel.* »

Aldus Dr de Jager, in zijne Frequentativen, schijnbare Frequentativen, bl. 53.

Het w. en zal wel door Th. van Ryswyck niet gesmeed zijn ; maar te Antwerpen, zoo wel als te Brugge, is het van over ouds een echt en schoon volkswoord.

Schuermans boekt de ww. *kemel, kemelen, verkemelen,*

met den zin van 't Fr. *bévue :* slecht werken, bederven met misslagen te begaan; en hij zegt dat die woorden *overal* gebruikt worden.

KEMELRUGDE. = Met eenen rugge gegroeid of gebouwd gelijk eens kemels rugge. — « Dat peerd, die muur is kemelrugde. » Geh. *Iper.*

KENE, de. = Klove, Fr. *gerçure.* — « Zijne handen waren vol kenen. » Geh. *Eecloo.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. keensel.*

KLEENE JONGENS URE, de. = Ure op welke het betaamt dat de kleene jongens naar huis gaan. — « Alla, Jantje, naar huis : 't is kleene jongens ure. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

KNIJSPALUL, den. = Knijzend, kriepachtig mensch. — « Ge zijt zo'k ne knijspalul : zwijgt en doet voort ! » Geh. *Wynghene, Lichtervelde.*

KNOOP, den, *knooptje*, klankverkort *knoptje,* het. = Bewrocht uiterste van den beugel, van 't oorijzer, dat, van weêrkanten het hoofd, uit de mutse kijkt. — « Grootmoeder droeg een gouden oorijzer met gouden knooptjes. » Geh. *Damme.*

KOKEGOED. = Goed om gekookt en als voedsel gebruikt te worden. — « Men keurt de eiers met ze in 't water te leggen : die zinken zijn kokegoed, die zwemmen zijn bebroed. » Geh. *Wynghene.*

KRÄÄSBÄÄS, den, *æœ* gelijk *ai* in *traire.* = Krisbris, stulbul (De Bo). — « 't Is al krääsbääs dat hij aan ze lijf heeft. » Geh. *Wynghene, Kortrijk.*

KREMPER, den. = Koortsachtig ongemak. — « Hij zit vol krempers van koortsen. » Geh. *Eecloo.*

KROTTJE, het. = Dutske, truizeke, bosje (Kramers). — « 'k Zou mij in e krottje stoppe krullen, van gepijndheid. » Geh. *Vladsloo.*

Krottje kan klankverkort zijn uit *krote* (De Bo), *kroot, kroottje, krottje.*

KULLOORE, de. = Een die geern kult, kwelt, plaagt. — « Zwijgt van die kulloore : 't en is nouwer zuk geen ! » Geh. *Stavele.*

KWIJLEBABBE, de. = Kwijldoek (Kramers), zeeverlap. — « Doet dat kind z'n kwijlebabbe aan, eer ge 't pap geeft. » Geh. *Brugge.*

LIPPE, de. = Beweegbare helft van de bankschroeve, waarmeê 't hout tegen den schaafbank gepraamd wordt, bij middel van den wringstok en de schroeve. — « De lippe moet op bekwamen afstand gehouden worden van den poot des schaafbanks. » Geh. *Brugge.*

LOEVIG. Z. De Bo. — « Dat beeld is veel te loevig voor zoo 'n capellètje. 'En loevige vent. Zijn dat toch loevige kleêren ! » Geh. *Oostende.*

LUCHTKOKER, den. = Luchtkave, toestel om versche lucht in 't schip te trekken, Fr. *ventilateur.* — « Dien omgebogen trachter daar, op het schip, dat heeten ze den luchtkoker. » Gezonden uit Romont, in Zwitserland, en geh. *Niepoort.*

LUL-LUL. = Traag, op zijn eeuwig gemak. — « He kwam da' lul-lul na ze werk : 'k ha'n hem kun'n esschup ge'en ! » Geh. *Stavele.*

MARTKRAAIE, de. = Martwijf, vrouwe die op de mart zit en waren te koope biedt. — « Ja, als ge die martkraaie wilt gelooven ! » Geh. *Kortrijk.*

MEIBOOM, den. = Gepelde, geschilde en anderszins gepinte sperre, die men op meiavond vóór een kruisbeeld of een wegcapelleken plant. — « Wij gaan tavend den meiboom planten, op den Knok. » Geh. *Wevelghem.*

MET DER DAAD. = In der daad, voorwaar. — « 'k En wete 't met der daad niet waar hij belonden is. » Geh. *Kortrijk.*

MOORELEN, *moorelde, gemooreld.* = Met gulzigheid, met groot geweld groeien, zoo de boomen doen die in daartoe bekwamen grond staan. — « Die boomen zullen moorelen in dien veien grond ! » Geh. *Wynghene.*

MUNTE, de. = Trok, dag-, maand- of jaarwedde. — « Jan is verhoogd van munte, sedert dat hij daar is. » Geh. *Deerlyk.*

MUTTEN, den. = Dommerik. — « 't Is zulk ne mutten ! » Geh. *Eecloo.*

Mutten bediedt nuchter kalf, bij De Bo.

NAALDE, de. = Zilveren haarpriem, scherp al den eenen, lepelwijs uitgeslegen al den anderen kant; welke naalde de vrouwliên vroeger in hun haar gesteken droegen, slinks omtrent het slag van hun hoofd. — « Grootmoeder was boos, omdat ik heur naalde uit heur haar getrokken hadde. » Geh. *Damme.*

NE. = En, het loochenwoord. — « Ne'n doet dat niet. Hij 'n hoorde noch ne zag. Hij ne deed niet als vloeken en zweren. » Geh. *Gent.*

NIEUWMAARISTIG. = Die geern nieuwmaren hoort of vertelt. — « Jan is de nieuwmaaristigste vent van geheel 't dorp. » Geh. *Wynghene.*

Dat leelijk w., met zijnen walschen steert, is in 't sliet gekropen van ons oud Vl. en schoon w. *nievingel,* in 't Engelsch *newfangle,* d. i. *vingel, vangel,* (vangzuchtig) achter nieuws.

OESTMEI, den. = Gepinte meitak die op het laatste voer gesteken wordt, als men den oest indoet. — « Maakt den oestmei gereed, jongens : 't is 't laatste voer ! » Geh. *Heule.*

ONMEUGENDE. = Onpasselijk. — « Hij was onmeugende van te vele te rooken. » Geh. *Eecloo.*

PLATE, de. = Gouden tooisel, dat de vrouwliên eertijds op hun voorhoofd droegen, en dat het meeste deel somtijds van den voorschedel overdekte. — « Te Brugge en maken de goudsmids nu geen platen meer, trouwens dat en verkoopt nu niet gelijk eertijds. » Geh. *Damme.*

PLIKKEN, *plikte, geplikt.* = Pleken, de pele afdoen, blikken (Kramers), Fr. *décortiquer, écorcer.* — « Die persen en zijn nog niet geplikt, ze liggen nog in hu'l'deren ruwen. » Geh. *Wynghene.*

Blikken, plikken en is het zelfste niet als *blekken, blessen*

(De Bo); bij *blikken, plikken* geldt het de geheele pele; bij *blekken, blessen* een deel van de schorse.

REISGEBED, het. = Gebed dat men bidt als iemand in zijnen doodstrijd ligt. — « Ze hebben al drie keers de reisgebeden voor heur gelezen, en zij leeft nog! » Geh. *Kortrijk*, buiten.

RIJDEN, *reed, gereden.* = Bereden, bekropen zijn. — « Heure mantel reed roste van de vlooien. » Geh. *Rousselaere.*

RONDSLENDEREN, *slenderde rond, rondgeslenderd.* = Ronddweilen (De Bo). — « Als ze geheel den achternoene rondgeslenderd hadde, ze wilde ton 's navens nog uitgaan. » Geh. *Lichtervelde.*

Z. *Slenderen.*

ROOZEGESPE, de. = Schoegespe, zoo er 't vrouwvolk plag te dragen, benoorden Brugge; ze waren van besneden en versierd zelver. — « Ik heb grootmoeders roozegespen gevonden in een oude kasse. » Geh. *Damme.*

SCHAVIAREN, *schaviaarde, geschaviaard.* = Rondreizen te lande met eenen pak goed, sayette, naalden, enz. — « Als hij lange herberge gehouden hadde, hij heeft ton beginnen schaviaren. » Geh. *Lichtervelde.*

Vergelijkt *Loquela* 1888, blfz. 7, *i. v. saviaren.*

SLOT, het. = Eirond, open- en toegaande, gouden tooisel of mooitje; dat de vrouwliên eertijds (en nog) op de borst droegen, aan een ketentje, een snoer of een lint vastgemaakt; en dat omtrent den keelput kwam te hangen. — « Zij heeft heur gouden slot verloren te Brugge. » Geh. *Damme.*

SPEURWAAL, den. = Sperwer. — « De speurwaals pakken de duiven. » Geh. *Loochristi.*

Vrglkt De Bo, *i. v. sporrewaan;* Schuermans, *i. v. speuregaal.*

STOOTHAAK, den. = Stuikhaak, *q. v.*

STUIKHAAK, den. = Viervlakkig, rechthoekig hout, dat loodrecht in den schaaf- of werkbank gespannen zit. Dat hout is eenige duimen langer als de dikte van het blad des schaafbanks, en 't kan al onder met den hamer opwaards gedreven worden, tot dat het uitkijkt boven de vlakte van het blad. Tegen den rand van 't uitkijkende hoofd des stuikhaaks schoort de timmerman het hout dat hij schaven wilt. — « In de oudere schaafbanken zat, waar nu de stuikhaak zit, een ijzeren, getande platte haak, of kramme; die haak was eigentlijk de stuikhaak of stoothaak. De twee namen zijn gebleven, de haak en wordt niet meer gebruikt, en is vervangen door het bovengemeld stuk hout, dat nauwkeuriger het stuikhout of het stoothout zou heeten. » Geh. *Brugge.*

TIBBELEN, *tibbelde, getibbeld.* = Tuimelen. — « Hij tibbelde, hij tubbelde, dat hij zoo dronke was. » Geh. *Clercken.*

TREKKEN, *trok, getrokken,* de zage *trekken.* = Den eenen tand rechts, den volgenden slinks omhalen en uitewaards dwingen, met het trekijzer. — « Men werkt moeielijk met eene zage die niet getrokken en is. » Geh. *Brugge.*

TUBBELEN, *tubbelde, getubbeld.* Z. *Tibbelen.*

Het *tibbelen, tubbelen* van De Bo is een ander woord.

UITBERSTEN, *borst uit, uitgeborsten.* = Geweldiglijk uitkomen. — « De hitte berst uit mijn lijf! » Geh. *Lichtervelde.*

VERKIJSKASSEN, *verkijskaste, verkijskast.* *-Kij-* uitspr. gelijk het Fr. *qui.* = Maken en breken, vermoosschen, altijd herzetten, herleggen, veranderen. — « Dat volk en doet niet anders als altijd al verdoen en verkijskassen. » Geh. *Woumen.*

VERPRULLEN, *verprulde, verpruld.* = Verpruddelen, verprubbelen, verpreuvelen (De Bo). — « Ik ben sedert gisteren 'n bitje verpruld, m'nheere. » Geh. *Oyghem.*

VERSCHSLAGS. = Versch, onlangs geslegen zijnde. — « In zulk een hitte, 't vleesch en kan niet goed zijn: men moet het verschslags eten. » Geh. *Deerlyk.*

VERSNOEVEN *in, versnoefde, versnoefd.* = Als of men zei versmooren, vereenzelvigd worden in. — « Die vrouwe en is van hier niet; zij is ons vreemde, maar, sedert dat ze bij ons gekomen is, is ze geheel en gansch versnoefd in ons familie. » Geh. *Audenaarde.*

VLEGGEREN, *vleggerde, gevleggerd.* = De vlerken bewegen, zoo azende vogeljongen, gramme, getergde veugels doen; vlederen zoo de *vleder*muizen doen, in 't Engelsch *to flutter.* — « 't Veugeltje pekt en 't bijt en 't vleggert. » Geh. *Vladsloo.*

VOORENTJE, het. = Onoverdekt ruim, vóór het huis, dat met een schettewerk, hage of were van den openbaren weg gescheiden is. — « Hij weunt in een huis met e voorentje. » Geh. *Kortrijk.*

WEPEL. = 't Gene met een Fr. w. al te dikwijls gezeid wordt *liber.* — « Marie bezorgde zieke liên. Ze was bij eenen zieken man om hem te dienen; iemand die dat niet en wist vroeg haar of ze wepel was, en, in 't geval van ja, of ze wilde komen en zijne zieke vrouwe oppassen. » Geh. *Heestert.*

WIKKEL, den. = Het wikkelen, het bewegen, b. v. van iemand die gaat, wandelt. — « Als ik zitte, 'k en kan maar moeielijk opstaan, omdat ik zoo oud en zoo stijf geworden ben; maar, als ik ne keer in den wikkel ben, dat gaat ton. » Geh. *Thielt.*

WINDERLING, den. = Windeling (De Bo). — « Spaart dat lijwaad: 't kan dienen voor winderlingen. » Geh. *Kortrijk.*

WRINGSTOK, den. = Ronde stok, die deur 't hoofd van de houten schroeve zit, die deel maakt van de bankvijze (De Bo) of bankschroeve (Kramers). — « Twee houten knobbels beletten den wringstok van uit te vallen. » Geh. *Brugge.*

ZEELINGE, de. = 't Gene gezeeld (De Bo), gestort, gestrooid wordt. — « De vloer ligt vul zeelinge van vlas, kaf, koorn, water. Vaagt de zeelinge uit den vloer in den mulhoek. » Geh. *Clercken.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 10, Sporkele 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANHECHTIG. = Met een mondsgemeen schuimwoord, *geattacheerd*, genegen, liefdedragend. — « Men zou verwonderd zijn hoe dat men, na weinig jaren, zoo aanhechtig kan worden! 't Is jammer; ze waren vroeger zoo aanhechtig, en nu zijn ze vijanden geworden. » Geh. *Kortrijk.*

Het w. en staat noch in Kramers noch in den grooten Nederl. Woordenboek, noch in Schuermans, noch in De Bo.

AFDOPPEN, *dopte af, afgedopt.* = Afdokken, betalen. — « Ge zijt het mij schuldig, gij hebt het spel verloren : dopt maar af. » Geh. *Ghistel.*

AMATBOTER, de. = Boter die gekernd wordt uit melk van koeien die in 't amat (De Bo) zijn. — « Amatboter is beter als loofboter. « Geh. *Wijtsgaete.*

ANDJOENS *zaaien.* = Vloeken. — « Andjoens zaaien, enkele en dobbele (kleene en groote), dat kan hij genoeg! » Geh. *Sint-Lauwreyns.*

BALIEGAT, het. = Ingang, doorgang die met eene balie sluit. — « 't Is lijk nen aap in een baliegat! » Geh. *Bavichove.*

BEDOEN, *bedeed, bedaan.* = Bevuilen, bekladden, bekaaien. Z. *Bezeerden.*

BEDOOVEN, *bedoofde, bedoofd.* = Doof, mat, ondoorzienbaar maken. — « De domp bedooft de ruiten. » Geh. *Hamme.*

BEZEERDEN, *bezeerdde, bezeerd, ee* gelijk *ai*, in 't Fr. *faire.* = Bevuilen, bekladden, bekaaien. — « Als hij ton 's navonds late thuis komt, hij is bezeerd en bedaan, van den hoofde tot den voete. » Geh. *Harlebeke.*

BIDDER, den. = Blaassanctje (*Loquela* 1891, blfz. 9), dat de Antwerpsche kinders nooit en verspelen. — « De Antwerpsche kinders leggen hunne geverwde prentjes, 1/4 vierkantten decimeter groot (blaassanctjes) in een hunner schoolboeken, dien zij dan herhaaldelijk haastig omdraaien en daarna openen, om te zien of de geverwde of de witte zijde van 't prentje bovenkomt. Een dier prentjes heeten zij hunnen *bidder*, en dien en verspelen zij nooit. » Geh. *Antwerpen.*

BLEUZEN, *bleusde, gebleusd.* = Vezelig maken,

b. v. met gedurig en geweldig op iets te slaan, 't zij een houten of ijzeren bare, staf, stok, enz. — « Mijn gastok is van onder heel ebbleusd. » Geh. *Isenberghe.*

BLOKJAAR, het, *blokjaren*, de. = Tijdstip van 's menschen leven als het lijf, tot zijne gewone gestalte gekomen zijnde, begint toe te komen, te bedijgen, te verzwaren, te verdikken, te blokken. — « Doren, 'k en he'n je nog nooit zoo streusch ezzien gelijk nu. 'k Geloove'n 't wel, 'k ben in m'n blokjaren. Mietje, je blijft gij alsan even scherp en fijntig. Wacht maar, Jan, tot da' 'k in m'n blokjaren geraken. » Geh. *Iper.*

BONGEN, *bongde, gebongd, gebongen, o* gelijk eene korte *oe.* = Slaan, van eene klokke, bezonderlijk eene groote sprekende; bij 't bongen en beweegt de klokke niet, maar de knippel. — « 't Bongde twaalve. De beêklokke bongde. 't Is vijve, geslegen en gebongen. Loopt zeere : 't is al gebongd. » Geh. *Kortrijk.*

De Bo heeft *bingbongen*, en *bongelen;* de Jager, Frequent., heeft *bengelen* en *bungelen*, en hij haalt Halbertsma aan, die *bongelen* gebruikt, in zijnen Lappekorf.

BOUTJE, het. = Kleengestaltig mensch. — « Is dat 'n boutje van e manneke! » Geh. *Ghistel.*

BUSSE, de. = Tandkas (Kramers), Fr. *alvéole dentaire.* — « 'k He'n 't bustje ekkwetst, ma' 't en is ni' erg. » Geh. *Iper.*

CARETTE, de. Z. *Visch-, geernaartcarette.*

DABBERACHTIG. = Modderachtig. — « Na den winter zijn de wegen dabberachtig. » Geh. *Hamme.*

Vrglkt *Dabben, dabbelen, dabberen,* bij Plantijn, Kiliaen en Schuermans; het Engelsch w. *to dab*, en 't Hoogduitsch w. *dappeln.*

DEURENDALE, den. = Reusachtig zwaar, sterk mensch. — « Is dat nen deurendale van ne veint! » Geh. *Beernem.*

DJOMMELEN, *djommelde, gedjommeld.* = Stomfelen (De Bo), geheem houden, verbergen, verduiken. — « 't Is altijd duiken en djommelen dat die vrouwe doet : heur man en weet niet wat er te zijnen in- en uitgaat. » Geh. *Stavele.*

DOODDRINKEN, *dronk dood, dood gedronken.* = Krachteloos doen zijn, met te drinken. — « 'k En wille niet drinken eer dat 't geneesgoed dat ik gebruikt hebbe gewrocht heeft : 'k zou 't kunnen dooddrinken. » Geh. *Kortrijk.*

DRUZZELEN, *druzzelde, gedruzzeld.* = Dreuzelen (De Bo). — « 't Is al lange dat 'n druzzelt. » Geh. *Stavele.*

DUITJE, het. = Halve cent, 0 fr. 01. — « 'k En gaf er geen duitje vooren. » Geh. *Eecloo.*

EDENDAAGS. = Iederen dag, Latijn *quotidie.* — « De schooiers van over vijftien jaar zie'k hier edendaags voorbijgaan. Men hoort nu edendaags van ongelukken. Harnassen van drie kilo, 'k make dat edendaags. 'k Hoore hem edendaags vloeken en zweren. M'ondervindt dat edendaags, dat me' nooit en kan te voorzichtig zijn. 't Is een eendlijk dingen, weten dat ze edendaags van 't uwe meêdraagt, en niet meugen spreken. Hij zei : ge'n meugt zooveel appels niet meer eten, en sedertdien en ete ik maar edendaags een meer. 'k Ondervinde dat edendaags, dat ze met mij den zot houden. » Geh. *Kortrijk, Meenen, Deerlyk, Couckelaere, Ouckene, Wachtebeke.*

Vergelijkt het Hoogduitsche *jedenfalls*, en ziet J. Grimm's woordenboek, onder *jeder*, bl. 2289, b) waar, uit de Nürenbergsche Pol. ordn. 104, aangehaald wordt : *eins yden tags oder nachts.* Dat *yden tags* schijnt, staf voor staf, ons *edendaags* te zijn.

Ons woordeken *edoch* heeft eenen gelijken oorsprong, zijnde in 't oud Hoogduitsch *io doch*, middel Hoogduitsch *iedoch*, nieuw Hoogduitsch *jedoch.* Het woordeken *io, ie, je* beteekent 't is gelijk welke, Fr. *n'importe quel;* dus *edendaags* = 't is gelijk welken dag, alledage.

GEERNAARTCARETTE, de. = Vrouwe die met geernaars rondleurt. — « Ze' moeder was 'n geernaartcarette. » Geh. *Rousselaere.*

HABBIG. = Hebbig (Schuermans). — « Gij en moogt zoo habbig niet zijn. » Geh. *Hamme.*

HENNESLEUR, den. = Hennederm, henneslei, hennesleier, hennemoes, hennevette; bij de kruidkundigen *Veronica hederœfolia* L. — « 't Hof staat vul hennesleur. » Geh. *Ramscapelle,* bij Niepoort.

HERTEN, *hertte, gehert.* = Herte, vroomte doen hebben. — « Van vleesch te eten is ne mensch wel gehert. » Geh. *Hamme.*

HIJF, den. = Ongemak aan de huid en aan 't haar van den opperschedel. — « Vele menschen meenen dat de(n) hijf veroorzaakt is door het aankleven van het vel aan den moet (De Bo) van 't hoofd; en te lande weet men bij welke oude lieden men moet gaan om van den hijf « getrokken » te zijn. » Geh. *Rousselaere.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. hijf, hief, nijf.*

HOLDERIPOLDER. den. = Zonnekever, hemelbeestje, Fr. *coccinelle.* — « Hij liet den holderipolder op zijn hand loopen. » Geh. *Sweveghem.*

HOOPTE-HOOPTE, *oo* gelijk korte *oe.* = Ophoopende, ophoopte, van volheid sprekende. — « De maat is hoopte-hoopte vol. » Geh. *Antwerpen.*

HUISTEKNUISTE, de = Kleengestaltig mensch. — « Ik daarvan benauwd zijn? Van zoo'n huisteknuiste zeker! » Geh. *Ghistel.*

HUIZETJE, het. = De twee zijden van 't zacht verhemelte, waartusschen het zieltje hangt. Z. *Zieltje.*

KAALLAP, den. = Beslagmaker zonder geld. — « Neen 'k, 'k en zou niet zwijgen voor zulk ne kaallap! » Geh. *Ghistel.*

KADOKKEREN, *kadokkerde, gekadokkerd.* = Kadotteren, kadodderen (De Bo). — « Hij kwam langs den trap gekadokkerd, met zijn' kloefen aan. » Geh. *Denterghem.*

KADOTTERMANNEKE, het. = Kleengestaltig, lief manneke. — « Kom hier, me' kleen kadottermanneke! » Geh. *Denterghem.*

KAFZICHTER, den. = Truntaard, truntebaas, pezewever. — « 't En is maar ne kafzichter : 'k en zou met hem niet spelen! » Geh. *Ghistel.*

KANTJEBOORD. = Bijkans, nakende. — « Is Jan in 't lot gevallen? 'k En zou 't nog niet kunnen zeggen : 't is soorte van kantjeboord. » Geh. *Rousselaere.*

Z. De Bo, *i. v.*

KEER, den. = Werk van den mandemaker, als hij de mande daar hij aan vlecht eene wisse hooger gevlochten heeft. — «.Nog twee keerkes en de mande is af. » Geh. *Audenaerde.*

KELDERACHTIG. = Koele en wak. — 's Avonds als de damp rijst is 't weêre kelderachtig. Geh. *Ghistel.*

Dit *kelderachtig* en zal wel niet af te leiden zijn van *kelder*, Latijn *cellarium*, dat een schuimwoord is; maar wel van den Germaanschen stam *ket;* waarvan *kellen* (De Bo), koud hebben; vandaar *kellerachtig*, ontlijkt om wille van volgende *r*, *kelderachtig.*

Vergelijkt *koudachtig* (Kramers) en *kouderachtig* (De Bo).

KLAVIJSTEREN, *klavijsterde, geklavijsterd.* = Klawiesteren (De Bo), klaasteren, klauwteren. — « g'Hadt 'n moeten zien op dien boom klavijsteren : 't was lijk 'n katte. » Geh. *Ghistel.*

KLAWIJSTEREN, *klawijsterde, geklawijsterd.* = Klawiesteren (De Bo), klaasteren, klauwteren. — « Hij klawijsterde langs de takken van de boomen tot dat ze hem niet meer en zagen. » Geh. *Ghistel.*

KRANZELING, den. = Licht gebak, van terwenblomme, de gedaante hebbende van twee vijfpekkels, die hoofd en hoofd aaneen zijn, en zoo een tientakkig, knobbelachtig geheel uitmaken, in doorsneê zoo groot als een stik van vijf frank. Men bakt de kranzelingen te Kerzelaere, ter gelegentheid van den ommegang, en men brengt ze vandaar meê, gereesemd in reesems of kranzen van twaalf stuks, of meer. — « Vader, hebt gij kranzelingen meêgebracht? Neen-ik, jong : gaat en koopt er te Audenaerde, ievers in eenen winkel. » Geh. *Audenaerde.*

LANG. = Te reke, achtereen. — « Hij heeft het wel tien keers lang gezeid, dat hij mij niet en kende. » Geh. *Kortrijk.*

LIJTJE. = Luttel, weinig. — « Ku' je ma zoo vele geven voor die schoone koe? 't Is danig lijtje! » Geh. *Veurnambacht.*

LOOFBOTER, de. = Boter die gekernd wordt uit melk van koeien die in 't stal zijn, en die loof of rapen te eten krijgen. Z. *Amatboter.*

MISTOORTELEN, *mistoortelde, mistoorteld.*

Z. De Bo. 't Woord beteekent ook mismeesteren, kwalijk meesteren. — « Die jongen, dat been heeft geheel mistoorteld geweest : 't en is nu geen genezen meer aan. » Geh. *Kortrijk.*

MOMFELINGE, de. = Mompelinge, Fr. *murmure.* — « Hij is gestorven zonder momfelinge en zonder misbaar. » Geh. *Ooteghem.*

ONTZEGGEN, *ontzei, ontzeid.* = Loochenen, zeggen dat men iets niet en heeft, b. v. zulke of zulke winkelware. — « Zal ik hertshoorn doen meêbringen? Ja-toch : wij en worden er bijkans nooit naar gevraagd, maar 't is goed tegen 't ontzeggen. » Geh. *Brugge.*

OORDTJESTEKKER, den, uitspr. *ortjestekker.* = Een die geweldig achter 't geld zit. — « Als hij hoorde dat er wat te krijgen was, hij schoot er hem naartoe : 't is zoo'n oordtjestekker! » Geh. *Ghistel.*

OPSCHRETSEN, *schretste op, opgeschretst.* = Schransen (Kramers), schrantsen (Schuermans), slinzen, slenzen, snenzen (De Bo), tot dat hetgene men schretst op is. — « Hij zou 'n dozijn appels achtereen opschretsen. » Geh. *Hamme.*

OPSPINNEN. *spon op, opgesponnen.* = Opbrengen, winnen. — « Als dat ziek zijn van vrouwe en kinders nog een tijdtje blijft duren, 'k en ga ik de huishure en de andere onkosten niet meer kunnen opspinnen. » Geh. *Kortrijk.*

OPSTEKEN. Z. *Schorte.*

OVERSPREKEN, *sprak over, overgesproken.* = Fr. *octavier*, van orgelpijpen gezeid die buiten hunnen eigenen klank eenen bijklank, een 1/4, 1/5, 1/8 hooger laten hooren. — « Haalt die pijp eens beneên : ze spreekt over. » Geh. *Duffel.*

PAGADORE, de. = Inbrengster (Kramers). Z. De Bo, *i. v. Pagadooris.* Geh. *Oostende.*

PEERDEWERK. het. = Lastig, zwaar werk. — « Lijwaad van den bleek trekken, als 't geildig geregend heeft, dat is peerdewerk. » Geh. *Ghistel.*

PERKE, de. = Perte (De Bo), part (Kramers), poetse. — « Hij zal weêr eene van zijn' perken uithalen. » Geh. *Rousselaere.*

PLAMOTTEN, *plamotte, geplamot.* = Deefelen, debbelen (De Bo). — « Eene ure verre deur de more plamotten : 't is lastig. » Geh. *Eecloo.*

PLUIMT-DEN-UIL. = Gescheurd, in slunsen, in stukken hangende. — « Beziet 'n keer die handdoeken : 't is pluimt-den-uil. Ziet 'n gaan met zijn gescheurde veste : 't is lijk pluimt-den-uil. » Geh. *Oostende.*

POEREN, *poerde, gepoerd.* = Vastgrijpen. — « Komt hij alhier, 'k gaan hem poeren. Hij poerd' hem vaste. » Geh. *Ghistel.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

POOTJESPLAGE, de. = Betrapelijke ziekte, een slag van vier, dat de schapen in hunne pooten krijgen; ze duurt van achte tot tien dagen, en dan geneest ze van 's zelfs, buiten dat men de besmette pooten dient te wasschen. — « De pootjesplage is onder mijn' schapen uitgebroken. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

Bij sommigen heet die plage *cocote* (kokot), dat een Fr. w. is.

POTKOELINE, de, stemzate op *pot-*, *oe* kort. = Moeial, een die te vele in de keuken ommegaat. — « Onze m'nheere is zoo 'n potkoeline. » Geh. *Oostende.*

PREEKHEERE, den. = Boteram, waarvan de eene sneê van terwen- en de andere van roggenbrood is. — « Hij gaf hem twee preêkheers meê en een stik kaas. » Geh. *Sint-Niklaas.*

PUIDELAUW. = Ten heelen male lauw. — « Het water is puidelauw. » Geh. *Isenberghe.*

RODESSE, de. = Schade. — « Past op : ge zoudt daar kunnen rodesse doen. » Geh. *Coolscamp.*

Vergelijkt het Fr. w. *rudesse*, en De Bo, *i. v. Rudaris.* De zin van 't w. is verloopen : in 't Fransch beteekent het de oorzake, bij ons het gevolg.

SCHARTELARE, den. = Een die moet schartelen (De Bo), die sterk zijn beste moet doen, om aan den kost te geraken; een die schartelinge, ruize heeft om toe te komen. — « M'n broere is 'en schartelare, maar 'j-e g'raakt tochs algelijk an 't ende van 't jaar. » Geh. *Iper.*

SCHARTELINGE, de. = Moeite, ruize, rooie. Z. *Schartelare.*

SCHOONE *kommen.* = Genezen. — « Peis-je dat moeder nog gaat schoone kommen, m'nheere? » Geh. *Gulleghem.*

Het w. *fraai* heeft, gelijk *schoone*, de twee zinnen van *sanus* en *pulcher*, b. v. « de fraaie kunsten, » en (z. De Bo, *i. v.*) « fraai en gezond zijn. »

SCHOOTS *zijn, gaan.* = Weg. — « Nog acht dagen en ze gaan schoots. En tegen dat we thuis kwamen ze waren zij'nder schoots. » Geh. *Oostende.*

SCHORTE *opsteken, stak, gesteken.* = Gaan bedelen. — « Mijn man is zonder werk : 'k zou wel meugen mijn' schorte opsteken en rond steê gaan! » Geh. *Rousselaere.*

SCHOUDERTJE, het, *ou* niet als *ow*, maar met korte *oe* uit te spreken. = Schoudzwijntje, schoudelinck (Kiliaen, d'Arsy, Mellema), braadverken, speenverken, spitverken (Kramers), Fr. *porcelet, cochon de lait*, Latijn *nefrens.* — « Me gaan e schoudertjen eten. De voorzitter heeft de leden van de commissie gevraagd op e schoudertje, om e schoudertje te eten. » Geh. *Brugge.*

Schouden, Eng. *to scald*, Fr. *échauder*, van 't Latijn *excaldare*, wilt zeggen met heete vloeistoffe begieten, in kokend nat dompelen, zoo men de jonge zwijntjes doet. Z. De Bo, *i. v. schouden.*

Wij hebben dus hier wederom een germaansch w. *schouder* (*épaule*) en een schuimwoord *schouder* (braadverken).

De Bo geeft, onder *-er*, de volgende woorden die, met *-er* uitgebouwd, eene lijdende beteekenisse hebben : *koutertje, planter, poter, proever, sloover, opsloover, overslager, vermaker, verteldertje, lachertje, bloedspeiter, meegevertje, schelder.*

SCHRETSEN. Z. *Opschretsen.*

SCHRIKKEN, *schrikte, geschrikt.* = Schrijden,

groote stappen, groote schreden doen. — « Ik kan met u niet gaan : gij schrikt te ver. Over eene sloot of gracht schrikken. » Geh. *Geistingen, Bree.*

Vergelijkt *Loquela* 1891, blfz. 14, *i. v. Schrikken.*

SLABBER, den. = Kwijldoek. — « Doet 't kind zijnen slabber af. » Geh. *Antwerpen.*

SLAGSCHAUWTE, de. = Slagschaduwe (Kramers). — « Dat is de verve voor de letters, dat voor de schauwte en dat voor de slagschauwte van de letters. » Geh. *Oostende.*

Z. De Bo, *i. v. Schauwte.*

SMEEGER, scherplange *ee.* = Smeer, teer, mager. — « Wat een smeeger kindtje! » Geh. *Wachtebeke.*

Vergelijkt *Loquela* 1888, blfz. 14, *i. v. Smeer.*

SPELONKEN, *spelonkte, gespelonkt,* stemzate op *-lonk-*, dus niet *speellonken.* = Spieden, loeren, uitkijken. — « Hij stond te spelonken naar ze' vaders schip. » Geh. *Oostende.*

STAF. = Dom, dwaas, bot, traag van begrijp. — « Hoe gij stavve noorman : versta-je da' niet? » Geh. *Oostende.*

STRAAL, het. = Kleene venster boven de deure. — « De jongens hebben weêr 't straal ingesmeten. » Geh. *Oostende.*

TAKKE, de. = Vernukkeling, vernepeling, b. v. in een kudde zwijns, eenen nest keuns. — « Dat (keun) en is maar een' takke. » Geh. *Stavele.*

TIJTELTJE, het. = Zeer kleene hoeveelheid van iets dat niet vloeibaar en is. — « Doet er nog een tijteltje zout bij. » Geh. *Brugge.*

TOTE, de. = Hoorn van de mane. — « Wanneer gaat dat zijn? Als de mane drie toten heeft, en ze heeft er al twee en half. » Geh. *Arendonck.*

TROOTNONKEL, den. = Trootoom, over-grootoom, oom mijner grootmoeder. — « Jan Dobbelaere was mijn trootnonkel. » Geh. *Rousselaere.*

Het w. *trootnonkel* is zeker en vaste gehoord. Welken klank de *oo* van *troot-* heeft en wete ik niet. Waarschijnelijk zal ze scherplang zijn, gelijk de *oo* van *boom,* die de *au* van 't Hoogduitsch vertegenwoordigt. Aldus komt men op het Hoogduitsch w. *traut,* dat zoovele zegt als lief, dierbaar, bemind, en dat in ons *troetelen* te voorschijn komt. Aldus opgevat ware *trootnonkel* zoovele als *liefnonkel, kepnonkel, suikernonkel.* Vergelijkt het Fr. *beau-père, bon-papa.* Misschien is *trootnonkel* de Rousselaersche uitsprake van *troetnonkel,* oom die *getroeteld* wordt, uit eerbied voor zijnen hoogen ouderdom, of uit andere min edele beweegredens.

VERBEENEN, *verbeende, verbeend.* = Als been, stevig, vast, onafscheidbaar aaneenhoudend worden. — « Als men den gekookten lijm al versch gebruikt, zoo verbeent hij beter. Kookt wat ongebruikten lijm, liever als den ouden lijm die in den lijmpot gebleven is weêr op te warmen : hij zal beter verbeenen. » Geh. *Kortrijk.*

VERHUISWAGEN, den. = Wagen die ingericht is om ermeê huisraad te verhuizen. — « Ze zijn daar met den verhuiswagen om al zijn goed. Vuylsteke rijdt met eenen geholsterden (*capitonné*) verhuiswagen. » Geh. *Kortrijk.*

VERTEL, het, stemz. op *-tel.* = Verhaal. — « 'k He' heur e goe vertel gedaan, hoe dat 't al gekomen is. » Geh. *Kortrijk.*

VERTIJFEREN, *vertijferde, vertijferd.* = Verbedden, van 't een bedde in 't ander doen. — « Laat ons uw vrouwe vertijferen : 't zal heur deugd doen. » Geh. *Kortrijk.*

VERVLIMD. = Mijdspreuke voor vervloekt. — « o Gij vervlimde leugenaar! » Geh. *Lokeren.*

VERVLOGEN! = Mijdspreuke voor vervloekt! — « Vervlogen, wat leelijk weêre! » Geh. *Beernem.*

VERVLOGENSCH. = Mijdsprenke voor vervloekt. — « Gij vervlogensche jongens : 'k ga ul'der gaan he'n! » Geh. *Kortrijk.*

VISCHCARETTE, de. = Vrouwe die met visch rondleurt. — « Zwicht u van die vischcarette. » Geh. *Rousselaere.*

VROUWENIER, den. = Een die overlijk driftig is en jaagt achter 't vrouwvolk, *scortator.* — « Hij is jong gestorven : 't was trouwens ne vrouwenier. » Geh. *Spiere.*

De Bo heeft het w. met den zin van *vrouwenyek* gehoord.

WAP, den. = Wijp (De Bo). — « Schele wijp, schele wap : waarvan maak'-je pap? » Geh. *Veurne.*

WOUT! *ou* gesproken als korte *oe.* — Geheel 't noorden deure zeggen ze : « Wout! wout! » of « Woutje! woutje! » als ze achter een zwijn roepen. Geh. *Ghistel.*

WOUTJE, het, uitspr. gelijk *wout.* = Zwijn. — « 't Is een van de woutjes weggeloopen! » Geh. *Ghistel.*

ZAGELING, het. = Haar. Z. *Loq.* 1891, blfz. 51.

ZALIG *zijn. Iets-.* = Met recht en gewisheid te verwachten hebben. Het wordt ontkennender, spottender wijze geantwoord om te zeggen : gij en zult het niet verkrijgen. — « Geeft mij dat appeltje! Ja-ja-je : je zijt 't zalig! » Geh. *Couckelaere.*

ZET. den. = De gesteldheid eener zake, b. v. de mogelijke, waarschijnelijke winste bij een spel; de waarschijnelijkheid eener verwachte erfenisse. — « Jongens, 't zetje is goed : nog eenen slag en 'k ben gewonnen. Tante ziet mij geerne : 't zetje is goed. » Geh. *Kortrijk*

ZIELTJE. het. = Hijf (De Bo), huig, lelletje (Kramers), Fr. *la luette,* Latijn *uvula.* — « 'k He'n haast het tippeltje van me zieltje verbrand, met dien heeten drank te drinken. 'k He'n 't huizetje van me' zieltje verbrand! » Geh. *Brugge, Vladsloo.*

ZORGER. den. = Berekker, lid van een bestier; ook lid van een bestier dat met het uitvoeren der besluiten belast is. — « Bij sommige bestieren heeten al de gewone bestierleden zorgers; bij andere en zijnder maar twee zorgers, die omtrent het werk doen en de bevoegdheid hebben van de schepenen. » Geh. *Oostende.*

De geboortename *Desorghere* heeft waarschijnelijk die beteekenisse.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 11, Lente 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANLANGEN. *langde aan, aangelangen.* = Aanpakken, aanranden. — « Ze hebben hem gisteren avond aangelangen en al zijn geld afgenomen. » Geh. *Maxenseele.*

AFHOOIEN, *hooide af, afgehooid.* = Afmaaien ('t gers) en hooi laten worden. — Hij had beter gedaan had hij dat stuk meersch afgehooid. Geh. *Asper.*

AFLOOIEN, *looide af, afgelooid.* = Aflooden (De Bo). — « Ge moet den muur aflooien met het schietlood, om te ziene of hij in 't lood es. » Geh. *Kortrijk.*

AFPILTEN, *piltte af, afgepilt.* = Afdoen, aftroggelen, schier afdwingen. — Ge'n moet dat kind zijne centen niet gaan afpilten! Geh. *Asper.*

AFPILTEREN, *piltterde af, afgepilterd.* = Afpilten, met versterkinge van den zin. — Die mensch had geld genoeg, maar 't is hem altemaal afgepilterd van zijne vrienden. Geh. *Asper.*

AFSCHRONSEN, *schronste af, afgeschronst.* = Al schronsende, schronzende (De Bo) weren, afdoen, wegnemen. — Ge zit weêrom met uwen stoel tegen den muur : ge zult al 't papier afschronsen. Geh. *Brussel.*

AFSTAM, den. = Afkeer, walg. — Die jongen heeft van over lang eenen afstam van de schole. Geh. *Asper.*

AFSTAMMEN, *stamde af, afgestamd.* = Afkeerig maken. — Ze zijn 't zij die de kinders afstammen van de schole. Geh. *Asper.*

AFTUIEREN, *tuierde af, afgetuierd.* = Afrossen, afranselen, aftakelen. — Hij heeft hem leelijk afgetuierd! Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Voorttuieren.*

BAGGER, den. = Schatbezitter, met eenen bijzin van meêdoogenlooze vrekheid. — « 't Is schand voor zulk een rijken bagger! » Geh. *Antwerpen.*

BESCHEPEN, *bescheepte, bescheept.* = Het scheep, het leven te schepe, gewend worden. — Met dat hij eerst op de loots van Oostende geweest heeft, heeft het moeite gekost om hem te beschepen op den franschen boot. Geh. *Gent.*

BESLEBBEN, *beslebde, beslebd.* = Beslijken. —

Hij is heel beslebd en betaterd thuis gekomen. Geh. *S.-Maria-Leerne.*

BIJNSTEN, *bijnstte, gebijnst*, uitspr. *-ijn-* gelijk *-in-* in 't Fr. *biner.* = Biensten (De Bo). — Als ze'n koe gebijnst he'n, ze maken e kruis met bijnst op heur' leên. Geh. *Zillebeke.*

BLADERMEI, den. = Tak met bladeren eraan. — « Hout schroo'n, dat is er de bladermeien afkappen. » Geh. *Eecloo.*

BORNPUTKUIP, de. = Putkuip, kot van den steenput, *q. v.* Geh. *Putte, bij Mechelen.*

BRANDER, den. = Hulpwerkman in 't weren van den oest. — Als de boeren hun koorn pikken, zoo stellen ze daartoe hun geweune werkvolk aan ; maar nemen zij, om zeere den oest af te doen, bijkomende pikkers, die van hun' geweune niet en zijn, de die heeten branders. Geh. *Clemskerke, Vlisseghem, Noorden van Brugge.*

Langs de zee, b. v. te Slijpe, heeten ze de pikkers van 't Zuiden of 't Houtland, die den oest komen afpikken, felle werkliên, (dieder goed deurebranden?), branders. Geh. *Slijpe.*

De branders heeten bij de Friesen *poepen;* 't zijn meest Westfaalsche Duitschers, en de Duitschers heeten in 't algemeen *poepen* in Friesland; 't woord is een' gescherpte uitsprake van het Duitsch w. *bùbe*, (uitspr. *boebe*), boeve, boef.

BREUGEL, den. = Kerel, broeder, gast. — Jan is een vijze (vieze) breugel! Geh. *Antwerpen.*

Breugel is in dorp in de Brabantsche Kempen.

BURRE, het. = Bedde. — « Mijn burre is te kort. » Geh. *Alsemberg.*

DRACHT, den. = Met een schuimw., *maniere.* — Hij neemt weêr zijnen zelfsten dracht van eten en drinken. Geh. *Gent.*

DRIEMAANDER, den. = Met een Latijnsch-Fr. w. *trimestre.* — Ik belove u meer en beters in den eersten driemaander van 't volgende jaar. Geh. *S.-Maria-Leerne.*

DUILEN, *duilde, geduild.* = Ronken, ruischen. — « De non (de top) duilt. Als de stoof nij'g brandt, zoo duilt ze : *le poële brûle à haute voix*, » zooder een zei. Geh. *Eecloo.*

Vrglkt *Loquela* VII. hlfz. 83, *i. v.*

EERSEINDE, het. = Eersgat (van een boom). — Eerseinden koopen om ze in brandhout te slagen. Geh. *Kempen.*

Vrglkt De Bo, *i. v. aarseinde.*

EIERKREMER, den. = Eierkuts (De Bo). — De eierkremer komt af. Geh. *Blanden, bij Leuven.*

ELSHUL, den. = Elzenstruik. — Hij heeft dien vogel vinden wonen in eenen elshul. Geh. *Asper*.

EN. = Ne, 'n. — « 'k En hebbe noch ruste noch geduren voor en is vader thuis. » Geh. *Overmeire*.

FLODDER, den. = Vloerborstel. — Geeft mij 't flodderke, om den vloer te keren. Geh. *Hal*.

GALLEKEREL, den. = Overtollige hoeveelheid galle, in 't lijf. — « 't Ligt daar ne gallekerel op mijn herte. » Geh. *Gent*.

GAPEN, *gaapte, gegaapt*. = Aanspreken. — « Ik heb mijnen vriend eigentlijk » (ik zelve) « gegaapt en gesproken. » Gea. *Asper*.

Vrglkt *Loquela* VIII. hlfz. 82.

GAR. = Ger, *q. v.* Geh. *Antwerpen*.

GEHEELMAAL. = Geheel en al. — De zake is geheelmaal verloren! Geh. *S.-Maria-Leerne*.

GEPOETST. = Doortrapt, oolijk, slim, niet te betrouwen. — « Dat is 'en gepoetste katte : ge'n meugt ze nievers bij betrouwen. » Geh. *Kortrijk*.

GER. = Eweg, weg, 't gat uit. — « De deur stond open en hij (de hond) was ger. Ik meende eenen haas in zijn leger te treffen, maar hij was ger! » Geh. *Hoogstraeten*.

Z. *Gar*.

GEREED. = Aanstonds, seffens, dadelijk. — « Ge meugt gij tegen Jan al zeggen dat gij wilt, hij heeft het toch gereed vergeten. » Geh. *Asper*.

GEZAUWELIJK. = Zacht, licht om verteren, Fr. *facilement assimilable*. — Zoetemelk is een gezauwelijk voedsel. Geh. *Asper*.

Het w. moet vroeger *gezadelijk* geloden hebben? Vandaar *geza'elijk, geza'*(w)*elijk, geza*(uw)*elijk*? Vergelijkt *vergauweloozen* (De Bo), *verga'eloozen, vergadeloozen*, geene *gade* slaan op iets, iets niet *ga*slaan.

Gezaden staat in Verdam's Middelnederl. Wrdnb., met den zin van voeden, verzadigen.

GOED. = Wel te passe. — « Vader is niet goed : zoudt ge willen komen om hem te bedienen » (berechten)? Geh. *Sint-Truyen*.

GURRELEN, *gurrelde, gegurreld*. = Met geweld vloeien, stroomen, bij Schuermans *gusselen*. — « 't Was wreed om zien : dat bloed kwam alzoo uit die wonde gegurreld! » Geh. *Asper*.

HAGETRONK, den. = Kind in overspel gewonnen. — « Wat wordt de wereld een hondsnest, met al die bastaards en die hagetronken! » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

Vrglkt Kiliaen, De Bo, Verdam, *i. v. avetronk* (**adulteron*).

De Vlamingen hebben dat woord gewijzigd en gewrongen tot dat het, na hun verstand, eenen zin had : *avetronk*, meenden zij, d. i. een die *ave*, die *af* den echten *tronk* geboren is; ofwel *hagetronk*, d. i. een die in de *hage*, van eene *hage*weduwe, het leven ontving. Zoo verstonden zij ook het Fr. w. *bastard, bâtard* (eigentlijk een *zadel*kind) als of 't een' bediedde die uit den bast, de schorse, niet uit 't herte, van den boom gewassen is.

Dat beide woorden ons vreemde zijn, 't en is er niet te wers om; nog beter ware 't ook alzoo met de zaken, die die twee woorden verbeelden!

HAKKEBERD, het. = *Piano, clavicorde*. — Ik heb een oud hakkeberd gezien te Audenaerde, bij Heer Edmond Vanderstraeten; men speelt daarop met een hamerken. Nu zijn er hamerkens binnen in den nieuweren *piano* vastgemaakt, en die hamerkes worden door de vingerspanen beroerd. Geh. *Lier*.

Bij Kiliaen staat er : « Hacke-berd. *Sambuca : triquetrum instrumentum, imparibus longitudine finibus*. »

Dit laatste w. moet zeker wel *fidibus* (snaren) zijn insteê van *finibus*?

Het w. staat insgelijks in Grimm's woordenboek aangeteekend, en met den zelfsten zin : *hackbret, hackbreten, hackbrethœlzchen* ('t hamerke), *hackbretschlœger, hackbrettœnzer*.

Het w. *hakbord, hakkebord* heeft bij Kramers nog den ouden zin van *berd* of *bord*, waarop met het hakmes *gehakt* of gekapt wordt. Om de vierkantte gedaante van het snaartuig, dat aan het genoemde keukengerief geleek, zegt Grimm, wierd het in 't Duitsch *hackbret*, bij ons *hakkeberd* geheeten.

't Is jammer dat de nieuwerwetsche *piano* den ouden Vlaamschen name zijns vaders niet bewaard en heeft!

HANGKETEL, den. = Groote of kleene ketel, die men over 't vier hangt om er waschgoed, koeizoppen, enz. in te koken. — Geheel dien hangketel droegen ze huns getween vol water aan eenen stok op hunne schouders. Geh. *Sweveghem*.

HIERWEGS. = Hierwaards, herwaards, hawaards, al dezen kant. — « Hij woont te Stabroeck, in de polders, hierwegs Antwerpen. » Geh. *Hoogstraeten*.

HOEPEL *van de kele*, den. = « *Isthme du gosier*, de nauwe afscheiding tusschen het bovenste gedeelte van de luchtpijp en de keel. » Dus Kramers. — « 'k Gevoele brand in den hoepel van mijn' kele. De hoepel van mijn kele is ontsteken. » Geh. *Couckelaere*.

HOORNBOOM, den. = Oorboom, noorboom (De Bo). — « Ga-de die *gloriette* (loofhutte) met nen hoornboom temmeren de'? » Geh. *Sleydinghe*.

HOVEN, *hoofde, gehoofd*. = In den hof werken, hovenieren, lochtenieren. — « Vader is weêr aan 't hoven dat hij zweet. » Geh. *Gheel*.

Schuermans kent het w. ook, en 't overtreft ons *lochtenieren, hovenieren* in echtvlaamschheid.

HUURMAN, den. = Huisbaas, met een schuimw. *proprietaris*. — Ge moet zien of ge daarin effen geraakt met uwen huurman. Geh. *Sint-Lievens-Houthem*.

IJSTROMPET, de. = IJskegel, ijskeerse. — Het dak hangt vol ijstrompetten. Geh. *Brussel*.

IN DE REDEN. = Redelijk. — Hoe bevindt gij de zieke? Ba' nog al in de reden. Geh *Gent*.

KEEREN, *keerde, gekeerd*. = Met een erg schuimwoord, dat op het Fr. *couvrir les frais* geschoeid is, dekken. — « Vodde van 'en zake : je gaat zien da'-je de onkosten ni' en gaat kunnen keeren, kunnen uitkeeren. » Geh. *Brugge, Kortrijk*.

KENDELING, den. = Gekend mensch, iemand die gekend is. — « Is 't een kendeling die aan de belle getrokken heeft? » Geh. *Brussel.*

KOT, het. = Opgemetste rand, om de openinge van eenen born- of steenput. — Ge moet zoo over 't kot van den steenput niet hangen : ge zult erin vallen. Geh. *Helderghem, bij Aelst.*

KREVITS, de, stemzate op *-vits.* = Zenuwachtige ziekelijkheid, staat van iemand die in zijn haar niet en is. — « 'k He' de krevits vandage : 't en gaat mij niet. » Geh. *Audenaerde.*

KRIEKEN, *kriekte, gekriekt.* = Boordvol zijn, vlamende, vliemende vol zijn. — 't Was zoo vele in de mande als dat er kriekende in kon. Geh. *Asper.*

KUI, den. = Kind in den bunsel, in de doeken. — « Kijkt, daar nog eene met ne' kui! » Geh. *Sweveghem.*

KUIEN, *kuide, gekuid.* = Sprekende toewerpen. — Ik kuide 't ik hem seffens, dat hij maar en moste naar zijne eigen' kinders kijken. » Geh. *Kortrijk.*

KUNKELEN, *kunkelde, gekunkeld.* = Kuchen, kuchelen. — Die man loopt al wel drie weken al hoesten en al kunkelen. Geh. *Asper.*

KURRE, de. = Wildspriet, velge, deugeniet. — Dat is 'n kurre dat! Geh. *Gent.*

LOM. = Lomp, slom. — « Ge zijt er wel meê, met zulk nen lommen, voor meesterknecht! » Geh. *Deerlyk.*

MAADTJE, het, uitspr. *motje.* = Meiske tot rond de 15 jaar. — « Jans maadtje is gestorven. » Geh. *Alsemberg.*

MAASKE, het, uitspr. *maske.* = Jonge dochter, ongehuwd vrouwmensch. — « Over een maand stierf er hier een maaske van 95 jaar. » Geh. *Alsemberg.*

MISHAND, de. = Mishande (De Bo). — « Al blijf ik acht daag bij mijn vrind, dat doet hem nichs : hij heeft van mij geene mishand. » Geh. *Weert.*

MOEIEREN, *moeierde, gemoeierd.* = Moederen, jongskes krijgen. — Ons kat heeft gemoeierd. Geh. *Hoogstraeten.*

NACHTWAKE, de. = Tijd van drie uren, bij nachte. — Beginnende om zes uren 's avonds telt men vier nachtwaken in eenen nacht, evenals men vier schoften of schoven in eenen dag rekent. Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Bij Kramers is *nachtwaak*, ook *nachtwake*, het waken gedurende den nacht, een nacht wakens.

NAUWERNOODS, uitspr. *nauwenoos.* = Ter nauwer nood, nauwelijks — 't Was nauwernoods tiene en hij was daar al. Geh. *Asper.*

ONDERSCHEPPEN, *onderschepte, onderschept.* = Onderscheiden, beseffen, waarnemen. — Vader toogde mij eerst de vier windhoeken op ons ruim. Daar kenne ik ze, maar el en kan ik ze zoo wel niet onderscheppen. Geh. *Gent.*

OOIKE, de, uitspr. *œike.* = Note, okkenote, ooikernote (Schuermans), okkernote. — « Wij zullen ooikes koopen. » Geh. *Alsemberg.*

PIJPEN, *pijpte, gepijpt.* = In de pijp, in het bedde liggen, slapen. — Als ik moe gedretst ben blijve ik geerne wat langer pijpen. Geh. *S.-Maria-Leerne.*

POEZE, de. = Vlokke schimmelhaar. — « Die muur is vochtig : de poezen zittender op. 't Zitten poeziës op de' muur. » Geh. *Sint-Niklaas, Kortrijk.*

Men zegt ook de *katten*, de *katjes*, voor de *poezen;* en *poes, poeze* is de name om de katte te noemen of te roepen. In 't Engelsch, *puss;* in 't Platduitsch *puus*, in het Tamilsch *pusei*, in het Afgansch *pusha*, in 't Lithauwsch *puz'*, enz.

POTSE, de. = Pots (Schuermans), klakke, pet. — Wat schoone potse! Geh. *Brussel.*

PURREN, *purde, gepurd.* = Etteren. — Die zweer, die wonde purt. Geh. *Alsemberg.*

Ik vermoede verloop van *dd* tot *rr*, dus ware *purren* zoo vele als *pedden, padden, podden, pudden.*

Men hoort tot Alsemberg *wurre'* voor *wedden*, *burre* voor *bedde*. Eene *pedde* is eene *padde*, eene *podde* (Schuermans), en *pedden* (purren) ware opzwellen gelijk eene padde, vol etter komen. Het Engelsch w. *pad*, *pod* bediedt kussen, bolster; en *a paddock* is een paddeken.

REDEN. Z. *In de reden.*

REUD, den. = Eigentlijk reu (Kramers), mannelijke hond; oneigentlijk, onverbeterbare kwajongen. — Dat is een reud die stille aan rijp wordt voor 't rasphuis. Geh. *Antwerpen.*

RIETMAT, de. Z. Kramers. Nog = Vlot of lage gerot riet, dat op de kreken drijft, die, b. v. niet verre boven Eecloo liggen. — De wind drijft de rietmatten, van den eenen kant naar den anderen, in het lisch : 't is het gewone vaartuig der meeuwen. Geh. *S.-Maria-Leerne.*

RIJBOOM, den. = Balie, oudewetsch afsluitsel, were van 't hofgat. — « Doet den rijboom open : 't voer is daar. » Geh. *Deynze.*

Vergelijkt Schuermans, *i. v.*

ROEP, den. = Koopdag, met schuimwoorden, *venditie, venduwe.* — « 't Is eene oude tafel, die 'k in eenen roep gekocht hebbe. » Geh. *Brussel.*

SCHADDEREN, *schadderde, geschadderd.* = Stelen met slimmigheid. — « Die kan ze (de centen) schadderen! » Geh. *Temsche.*

SCHALOTTEREN, *schalotterde, geschalotterd,* stemzate op *-lot-.* = Loteren, lotteren, lutteren, versterkt met *scha-*, los doen zijn, beroeren, bewegen. — « Hij heeft het daar (in zijn huis) al omverre geschalotterd. » Geh. *Meirelbeke.*

SCHOFTIJD, den. = Om klokke negen 's morgens. — « Baas, 'k en zal morgen maar ten schoftijde kunnen op mijn werk zijn, meê dat ik schikke naar de kruismesse te gaan. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Kramers vertaalt *schoftijd* door *rusttijd.*

SCHROEP, den. = Schrok, gulzigaard. — « Die schroep : hij zou 't al opeten! » Geh. *Eecloo.*

SLABEULEN, *slabeulde, geslabeuld.* = Beulen versterkter wijze : hard beulen, geweldig zwaren arbeid doen.

— « Ziet ne keer : die menschen staan daar al geheel den dag te slabeulen, dat 't zweet van hu'l'der loopt. » Geh. *Eecloo.*

De Bo geeft *kerbeulen* en *krabeulen*, met rechts den eigensten zin. *Ker-*, *kra-* en *sla-* zijn stemzaatloos.

Beudelen, gekrompen *beulen*, is doen 't gene een *beul*, *beudel*, *bodel*, *bode*, dienst*bode* doet : bodelijk, knechtelijk, slavelijk arbeiden. De hedendaagsche *beul* is eigentlijk de (gerechts)*bode*, *bodel*, *beudel* of *beul*, die 't vonnis uitvoert.

Beuling en *beulinge* (worst, dermen) behooren elders, en zijn schuimwoorden. Z. de Fr. wrdnboeken, bij *boudin*, *boyau.*

SMELKEN, *smolk*, *gesmolken.* = Smelten. — « De sneeuw is gesmolken. » Geh. *Alsemberg*, *Brugge.*

UITKEEREN, *keerde uit*, *uitgekeerd.* = Keeren, bestrijden, te boven geraken. — « 'k En kan den onkost niet meer uitkeeren. 'k En kan 't niet meer uitkeeren : 'k ga mijn ambacht moeten opgeven. » Geh. *Brugge.*

VERBOMMELEN, *verbommelde*, *verbommeld*, *o* bijkans gelijk *oe.* = Verteren, verkwisten, opmaken. — Die menschen he'n rijke geweest, maar ze hebben 't al verprost en verbommeld. Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Verbommelen is met de *bomme*, de *bonge* (*tympano*) spelende kwijt geraken ; met het fluitje gewonnen en met het trommeltje verteerd, zoo men zegt.

VERLOKEREN, *verlokerde*, *verlokerd.* = Verslokeren (De Bo), verslenzen. — Ik ete nog liever verlokerde sala als geheel versche, lijk savooiblaârs. Dat roosken is geheel verlokerd. Geh. *Gent.*

De woorden *loke* en *sloke* bedieden eene *slunse ;* dus *verlokerd*, *verslokerd : verslunst*, *slunsachtig* geworden.

Het Fr. w. *loque* heeft een germaanschen oorsprong, zegt Brachet.

VERSUKKELEN, *versukkelde*, *versukkeld.* = Sukkelen, ziekachtig zijn. — « Hen het ton wel drie maanden versukkeld. » Geh. *Iper.*

Kramers en De Bo hebben dat w., maar met eenen anderen zin.

VIERMOEIE, de. = Blekworm, Eng. *fire-fly*, Fr. *ver luisant.* — 't Zitten viermoeien in de hage. Geh. *Exaerde.*

VOORTTUIEREN, *tuierde voort*, *voortgetuierd.* = Verder, nader 't gers (eene koe, eene geete) tuieren, stakebanden. — Tuiert de koeien eens voort ! Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt De Bo, Schuermans, de Jager Freq., *i. v. tuieren.*

VOSSENMELK, de. = Zog der vossinne. — Die knape is den duivel te plat : vaste is hij met vossenmelk opgekweekt. Geh. *S.-Maria-Leerne.*

VOUWEN, *vouwde*, *gevouwd.* = Eigentlijk vouden, buigen, plooien ; oneigentlijk vleien. — Als hij bij mij is, hij en doet niet anders als douwen en vouwen. Geh. *Temsche.*

VREI, den. = Vlei, vlegel. — « Den heelen dag met de' vrei werken is lastig. » Geh. *Roosendaele*, in Fr. Vlanderen.

WACHT-JE-VIER, den. Z. De Bo. Ook = Kwaperte, deugeniet, kwajongen. — « Ha, Wantje, ge'n kunt het niet gelooven, maar da' 's ne wacht-je-vier van e kind ! » Geh. *Eecloo.*

WASSCHELEN, *wasschelde*, *gewasscheld.* = Schuren. — « Wacht tot dat ik het huis gewasscheld heb. » Geh. *Sint-Truyen.*

WATVOORSCH. = Welkdanig, van welk slag. — Ge moet pataters gaan halen. Watvoorsche (waffersche) ? Blauwloóvers. Geh. *Brussel.*

WEGZEEMEN, *zeemde weg*, *weggezeemd.* = Heemelijk, onbemerkt weggaan. — « Doet hem betalen, eer hij wegzeemt. » Geh. *Asper.*

Hier stooten wij misschien op den oorsprong van 't w. *zeem.*

Loquela 1891, blfz. 56, staat *zeemerachtig*, *zeemerlap*, met den zin van *zeeverachtig*, *zeeverlap ; zeemeren* is dus *zeeveren*, en *zeemeren* is uitbouw van *zeemen.* Voor weg*zeemen* vindt men ook weg*leken* (De Bo). Na dit aanschouwen ware *zeem* hetgene uit de honingraten zeevert, zeemt, leekt.

Zeem, het eerste lid van 't w. *zeem*vel, *zeem*leêr, en behoort hier niet thuis, maar bij 't Fr. *chamois*, dat tot aan 't Grieksche *kemas* vervolgbaar is.

WIMPELACHTIG. = Los van hersenen. — « Zij is braaf, maar wat te wimpelachtig. » Geh. *Alsemberg.*

ZAAIPENNING, den. = Penning die ter gelegentheid van eene merkweerdige gebeurtenisse geslegen wordt, om onder 't volk te werpen. — De koninginne van Engelland liet zaaipenningen slaan. Geh. *Hansbeke.*

ZEEKAPPE, de. = Gevlochten wissene zetel of stoel, met eene kappe die over 't hoofd komt van die in dien stoel zit. — Ze zat in heur zeekappe in eenen boek te lezen, te Blankenberghe op het zand. Geh. *Hansbeke.*

ZEEMDE. = Zeemhaarde (De Bo), Fr. *couleur Isabelle.* — Zij hadden vroeger een zeemde peerd. Geh. *Kortrijk.*

ZEEMEN. = Zeemde, zeemharig. — « Zijn zeeme' peerd is doodgevallen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

ZEMELEN, *zemelde*, *gezemeld.* = Ingestopte zemels storten, laten vallen, verliezen. — « Die puppe zemelt : doet ze weg. » Geh. *Brussel.*

ZENDE, de. Z. De Bo, *i. v.* — « We hebben de gewoonte van met Kerstmis Mijnheer Pastoor een' zende te dragen van 't verken. » Geh. *Hoogstraeten.*

ZERG, den. = Zerd, zeerd (De Bo). — « Ik dat vuil werk doen voor hem ? 'k He' der de zerg van ! » Geh. *Eerneghem.*

ZIEN, *zag*, *gezien.* = Voorzien. — « Mij' peetje en zie 'k niet lange meer te leven : 't werdt zoo dutsachtig. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

ZOOMEN, *zoomde*, *gezoomd.* = Den gerszoom, den kant van eene gerzinge, ten dievelinge afeten. — « Tusschen donkeren en lichten laat hij altijd zijn' koeien zoomen. » Geh. *Oost-Vlanderen*, langs de Leye.

ZWICHT, den. = Geweld, hoop, macht ; met een schuimw., *masse*, *massa.* — « Daar was een zwicht van volk ! » Geh. *Sint-Niklaas.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 12, Oostermaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AAFS. = Averechts. — « 'k He' me' kouse aafs aneddaan. » Geh. *Loo.*

AAFSCH. = Lomp, bot, onbeleefd. — « Van nen aafschen boer zou-je zulk 'n antwoorde krijgen. » Geh. *Kortrijk.*

AAFSCHEN, *aafschte, geaafscht,* uitspr. *aafsgen, aafste, gaafst.* = Uit de rechtere hand, slinks om, een bolle stakewaards schieten, b. v. in 't vloerbollen. — « De bolle ligt slinks van den nagel. Waart gij slinksch, ge zoudt kunnen nen blijver schieten en op stake liggen. Ba', dat en is niet : ik zal aafschen, ik zal ze aafschen. » Geh. *Ruddervoorde.*

AALBIE, de. = Pauw, strontbie, strontstrale, *eristalis tenax.* Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

AALM, het. = Gerief, gereedschap, b. v. potten, ketels, eemers, kuipen, tubben. — « m' Ha'en wij'der ons aalm buitengezet, om regenwater te vangen. » Geh. *Kortrijk.*

AALTJE, het. = Kleene pezeling van paling. — « De gracht krielt van de aaltjes. » Geh. *Werveke.*

AALVLIEGE, de. = *Teichomyza fusca. Muquart.* Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

AANBORGER, den. = 't Gene zaliger Deken De Bo mij aldus beschreven naliet : « Aanborger, m. Zoo heet ieder iemand die recht heeft zijn vee te laten grazen in een vrijgewei. Om aanborger te zijn van de gemeene weiden te Assebrouck bij Brugge, moest men als dusdanig opgeschreven zijn in eenen regiester daartoe bestemd, hetgeen zeven pauwen kostte. Eene zingende Mis voor de afgestorvene aanborgers van de gemeene weiden. — Het woord bestaat nog; maar aangezien de vrijgeweiden nu verdwijnen, zal het ook wellicht vergaan. » Geh. *Assebrouck.*

AANDUREN, *duurde aan, aangeduurd.* = Voortduren. — « Dat zou hier nog al lange kunnen aanduren, eer ze beginnen : ik ga voort. » Geh. *Kortrijk.*

AANPEZEN, *peesde aan, aangepeesd.* = Snelder voortgaan, den stap verdapperen. — « 't Wordt avond : ge moet beginnen aanpezen, of wij gaan te late thuis komen. » Geh. *Heule.*

AANPLECHTEN, *plechtte aan, aangeplecht.* B.

w. = « Hetzelfde als aanpleiten, dringend aanraden. Iemand iets aanplechten. — In Gelderland zegt men *plegten* voor *pleiten.* Z. Weiland op *pleit,* o. » Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

AANPLEGEN, *pleegde aan, aangepleegd.* = Aanplechten, aanplichten, *qq. v.* — « Ge moet het hem wel aanplegen, dat hij moet met ons doen, anders 't en zou niet gaan. » Geh. *Woumen.*

Het bestaan van *aanplegen* neffens *aanplechten* en *aanplichten,* al met eenen en den zelfsten zin, doet mij geweldig twijfelen of het schuimw. *pleiten,* dat van 't Latijnsch *placitum* afkomstig is, wel de grond zou zijn van deze drie schoone en welgekende volkswoorden, zoo 't Deken De Bo zaliger schijnt te gelooven.

Daarenboven en is *aanpleiten* noch in Weiland noch in den grooten woordenboek bekend. Het Geldersche *plegt* voor *pleit* (Weiland) kan eene oudere gedaante van *placit-um* zijn.

AANPLICHTEN; *plichtte aan, aangeplicht.* = Aanbevelen, Fr. *recommander.* — « Ik heb hem dat sterk aangeplicht. Ik heb dat huis gekocht, enkelijk omdat hij het mij zoodanig aanplichtte. Ik zou dien dienstbode niet aanveerd hebben, haddet gij hem mij niet aangeplicht. » Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo. — « 't Is mijn schoonvader die mij dat aangeplicht heeft, dat ik mijn dochter zou op ne modewinkel doen. » Geh. *Kortrijk.*

Z. *Handplichtig.*

AANZEGGEN. Z. De Bo. « Bedrijvelijk werkwoord. = Schelden, verwijten, met woorden aanranden. — Zij is zoo batsch : zij zou seffens iemand aanzeggen. Hij kan iemand geweldig aanzeggen. Het is lastig van zoo gedurig aangezeid te worden. Zij zegt mij altijd aan. Zij maakt mij telkens gram, dat ze mij aanzegt. — Vgl. *Aangaan.* » Geh. en opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

AANZEILEN, *zeilde aan, aangezeild.* = Aangaan, beginnen. — « Ze hebben te gâre dat werk aangezeild, en ze hebben het te gâre volwrocht. » Geh. *Ruddervoorde.*

AANZIEN, het. Z. *Van aanzien.*

AANZIENDE, z. *Van aanzien.*

AANZIENE, z. *Van aanzien.*

AANZIENESSE, z. *Van aanzien* en *Loq.*, I. 81.

AFDAVEREN, *daverde af, afgedaverd.* = Afrossen, afranselen. — « Ze hebben hem daar eens wel afgedaverd. » Geh. *Antwerpen.*

AFDEELEN, *deelde af, afgedeeld.* = « Aferven, » door geboorte, afstamminge, deelachtig worden in, onderhevig zijn aan, sprekende « meest van ziekten en ondeugden; » ook onbedrijvend gebezigd. — « Hij heeft die oploopendheid afgedeeld van zijne moeder. Hij en heeft het van niet verre afgedeeld. De zinneloosheid deelt zeer dikwijls af. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Iseghem.*

AFDRINKEN, *drank, dronk af, afgedronken.* = Met te drinken afdoen, voltrekken, den last van gebezigde ate of drank weren, doen voorbijgaan. — « Als de Pruisen in 't land lagen, ze aten veel spek en eiers, en ze dronken 't af met geniver. Als wij 's noens wel wijn gedronken hebben, wij drinken 't 's avonds af met Leuvensch bier. » Geh. *Ouckene.*

AFDUIMEN, *duimde af, afgeduimd.* = Duimen tot dat de zane af (van) de melk is. — « Ze hebben de zane eerst wel afgeduimd, eer ze de melk geleverd hebben. » Geh. *Emelghem.*

AFFLOTSEN, *flotste af, afgeflotst.* = Afschuiven, van schoen gezeid, die te wijd zijn en onder 't gaan niet vast en blijven sluiten aan den voet. — « Mijn' schoen zijn te wijd : ze flotsen af. » Geh. *Kortrijk.*

AFGAAN, *ging, gong af, afgegaan.* = « Afgedaan worden, afgehouwen worden, sprekende van hout of vruchten. — Wanneer gaat uwe tarwe af (wanneer wordt zij afgepikt)? Dit busch gaat alle zes jaar af (wordt om de zes jaar afgehouwen). » Ebbusch die alle jare afging. Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Elverdinghe.*

AFGAAN. Z. De Bo. — « Hij heeft hij ton Jan afgegaan en Tone gelijk gegeven. Gij zegt : Zoovele is de prijs, en als gij 't afgaat, is dat onrecht? » Geh. *Kortrijk.*

AFHAAIEN, *haaide af, afgehaaid.* = Afwachten. — « De jongens haaiden ons broêre af, om op z'nen wagen te meugen zittene. 'k Haaide hem af als hij uit de kerke kam. » Geh. *Handsaeme.*

AFHANKEREN, *hankerde af, afgehankerd.* = Hankerende in handen, in 't bezit krijgen. — « Gij en moet dien jongen zijn stuiten niet afhankeren. » Geh. *Kortrijk.*

Z. De Bo, *i. v. hankeren.*

AFKEZEN, *keesde af, afgekeesd.* = Afknagen. — « Laat mij dat vleesch (van dat beentje) afkezen. Laat mij dat beentjen afkezen. » Geh. *Kortrijk.*

AFKNIKKEN, *knikte af, afgeknikt.* = Knikkende doen afvallen. — « Dat ze naar vader kwamen vragen om te trouwen, bijlo, 'k zou mijn hoofd afknikken (blijde zijn van toe te stemmen). » Geh. *Kortrijk.*

AFKNOPEN, *knoopte af, afgeknoopt.* = Werkende, arbeidende verrichten. — « 'k He'n wat (werk) afgeknopt vandage! » Geh. *Adinkerke.*

BEDOKENS. = Heemelijk, dievelinge. — « Bedokens weg ervandeure trekken, zonder 't gelage te betalen. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

BEKUISCHEN, *bekuischte, bekuischt.* = Bekuisen (Schuermans), uitzetten, uitsteken, uitmeten. — « Hij heeft weêr wat bekuischt : hij zal ervan krijgen. » Geh. *Zoersel.*

BEROEREN, *beroerde, beroerd.* = Met een erg schuimw., *derangeeren.* — « Mijnheere, en neem' 't niet kwalijk dat ik u komme beroeren : 't is om te vragen wat... enz. » Geh. *Gulleghem, Lauwe.*

BROODJAGER, den. = Kantjager (De Bo), bedelaar, Godswilleman. — « De boschwachter heeft weêr eenen broodjager geklist (gepakt). » Geh. *Zoersel.*

DAUWROOZE, de. = Kruid dat de boeren bezigen als tuchtekruid (De Bo). — « Geeft Blare wat dauwrooze. » Geh. *Lichtervelde.*

Wie kent er dat kruid? Wie weet het mij te zenden als 't bloeit, of nader te beschrijven? Hoe heeten 't de geleerden?

DRAAIZAGE, de. = Keerzage. Z. *Loquela* 1892, blfz. 68. — « Ja, ja, 'k weet genoeg wat 'en keerzage is; maar me zegt t'Iper ook 'en draaizage daartegen. » Geh. *Iper.*

GIFTELINGE. = Met een schuimwoord *gratis.* — « Hoevele hebt gij daarvooren betaald? 'k Heb het giftelinge gekregen. » Geh. *Sweveghem.*

GROENEKIJKER, den. = Katte. — « Kijkt, 't is onze groenekijkere : hij is zoo mager als een hout, van puiten te pakkene. » Geh. *Lichtervelde.*

HANDPLICHTIG. = Handdadig. — « Hij wordt handplichtig erkend in de moord van zijne zuster. » Geh. *Beverloo.*

Z. *Verhandplichten.*

HARING, den. = Lichte smoor, nevel. — « Lowie, 't smoort. Ba', 't en is maar nen haring. » Geh. *Ruysselede.*

Smoorende weêre is goed weêre om haring te vangen. 't En is maar nen *haring* : 't en is maar nen *haringsmoor?*

Het Engelsch w. *hoar*, Angelsassensch *hær*, IJslandsch *hœrr*, is wit, grijsachtig wit te zeggen; vandaar komt *hoar-frost*, ruwrijm, brimmel; en *hoar-hound*, (witte) *marrubium vulgare.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. harie, harrie.*

HERTJEGRUST. = Met een gerust en onbekommerd herte. — « Moeie, je zij'-gij assan wel ezzind. Och kind, waarom al die bekommernessen : die hertjegrust voortgaan kommender ook. » Geh. *Iper.*

HERTJEGRUST, het. = Zieltje zonder zorge (Kramers), met een Fr. w. *sans-souci*, of *sans-cisou*, zoo anderen dat heeten. — « Jan is 'en hertjegrust : God schept den dag en Jan gaat erdeure. Wacht-je van dat hertjegrust van dien Jan. » Geh. *Iper.*

HOOS, de. = Peperhuisken, papieren zak, om waren in te bestellen. — « Doet het (zout) in een hoos, ik zal het meênemen. » Geh. *Leuven.*

KAARDEN. = Van kaardenhout. — « 't Staat eene kaarden hage rond ons hof. » Geh. *Westvleteren, S.-Niklaas.*

KAARDENBOOM, den. = Hernlaar (De Bo), *Acer campestris L.* — « Smijt die kaardenboomen, die kaarden uit. » Geh. *Westvleteren, Sint-Niklaas.*

KAMOES, den, stemzate op *-moes.* = Plechtplegerije. — « Ge'n moet daar al die kamoeskes niet aan maken! » Geh. *Audenaerde.*

KANTEMANTINGE, de. = Woordentwist. — « 't Is daar geheele dagen een kantemantinge en een gekijf zonder einde. » Geh. *Asper*.

Het w. zou moeten van *kanten* en *manten* komen, die mij onbekend zijn als werkwoorden. Misschien zalder het Fr. *quant à moi* onder schuilen?

KARNAKKELEN, *karnakkelde, gekarnakkeld*. Z. De Bo. — « Die print is heelegaar gekarnakkeld, d. i. heeft omgekrolde, bevuilde hoeken, verscheurde en verhakkelde randen. Die muur is gekarnakkeld, d. i. de kalk is eraf geschelferd, de verf afgeblot, hij moet op nieuw bezet en herschilderd worden. » Geh. *Antwerpen*.

KEIZEREN, *keizerde, gekeizerd*. = Keizer (koopman) maken. — « Hij vroeg drie frank en hij was rechtuit gekeizerd. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

KLUWEN, het. = Onbehendig, onhandig, onbedreven mensch. — « o Gij kluwen, dat gij zijt : kunt gij dat maar zoo wel aaneenfaselen? » Geh. *Gulleghem*.

't Is, staf voor staf, het Engelsch w. *clown*.

KNEU ! = Uitroep van iemand die knijst, knoeit, kreunt. — Och zwijgt ! 't Is geheele dagen « kneu, kneu, 'k he' mijn kouse verloren ! » Geh. *Heule*.

Bij De Bo beteekent *kneu* het geneun (gekneun?) der koeien.

KNOEIEN, *knoeide, geknoeid*. = Knijzen, kreunen. — « Wat ligt gij daar weêr over te knoeien? » Geh. *Zoersel*.

Vrglkt *Kneu*.

KOMST. Z. *Op komst*.

KRIEKELAAR, den. = Eigentlijk kriekeboom, oneigentlijk herbergschuld, die met krijt op de schaalje aangeteekend staat, in de gedaante van eenen boom. — « Als ze ne goên kriekelare staan hebben, dan pissen ze weg. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

Vrglkt De Bo, *i. v. boom*, eenen boom kaarten.

LONGERLOOZE, de. = Geneeskruid voor menschen die weinig asem hebben; ook voor koeien die de drooge bleine hebben. — « De longerlooze en is geen groen kruidgewas, 't gelijkt beter aan wit, droog, kort, hard mosch. 't En groeit maar in droogen zavelgrond; 't is een slag van mager mosch, dat in 't gewone mosch gemingeld staat. » Geh. *Lichtervelde*.

Z. onder *Dauwrooze*.

LOOP, den. = Bestaan van iets van 't beginnen tot het einde daarvan. — « Hij heeft drie maanden kot en nog twee processen op den loop. » Geh. *Lichtervelde*.

MOEISTEERT, den. = Iemand die hem geern moeit, b. v. met anderliên zaken. — « Dat is ne moeisteert van e vromensch ! » Geh. *Kortrijk*.

NEUKEN, *neukte, geneukt*. = Kijven. — « Ze zullen vandeeg neuken, omdat ik zoo laat thuis kom. Ik zal veel neuken(s) krijgen. » Geh. *Zoersel*.

NIP. = Eigentlijk, nauwe, spannende, niet ruim genoeg; oneigentlijk, gierig. — « Mijn broek is wat nip. Dat wijf is zoo nip : 't en is niets van te krijgen. » Geh. *Zoersel*.

NIPPIG. = Nipsch, *q. v.*

NIPSCH. = Gierig, bijhoudende. — « Wat heeft het zoo nipsch, zoo nippig te zijn? » Geh. *Zoersel*.

OP KOMST. = Zullende komen, (van kindergeboorte gezeid), op schuit, te verwachten, verwachtende. — « Daar is wat op komst bij Vrouw Vanginderachter. » Geh. *Zoersel*.

OVER STREEK. = Over stier, buiten stier, achter tijd (De Bo). — « Zoo zij over streek wat haperden met het geld, schreef hij hun eenen brief. » Geh. *Zoersel*.

PALIJSTEREN, *palijsterde, gepalijsterd*, stemzate op *-lijst-*. = Ploeteren (Kramers), Fr. *patauger*. — « Wij hebben wel eene ure verre door de moze moeten palijsteren. » Geh. *Audenaerde*.

PIJL EN LOOD, *pijl* gelijk *pil-* in *pilaar*. = Gewikt en gemeten, recht; met een alledaagsch schuimw. *juiste;* ook nauwelijks, met ruize, met rooi. — « 't Zal pijl en lood zijn, als Jan maar niet te late en komt. Gij twee en ik twee is viere : 't is pijl en lood. 't En was maar pijl en lood dat hij deraan koste. 't Is pijl en lood dat hij derdeure kan. » Geh. *Oostende, Dudseele, Ghistel*.

Skeat, in zijn *Etym. Diction.* van de Engelsche tale, zegt dat de schipliên vroegst van al met eenen *pijl*, met eenen langen staf, de diepte van 't water maten; vandaar het w. *pijlen* (niet *peilen*, pegelen), de diepte des waters meten. Later zou men met een grondlood, een dieplood, een zinklood, een *pijllood* de diepte des waters gepijld of gemeten hebben; en vandaar zou het w. *piloot* (Kramers), Fr. *pilote* afkomstig zijn.

Het hestaan langs de zeekust van het bovenstaande *adverbium pijl en lood* schijnt dit aanschouwen te bevestigen.

PORRE, de. Z. De Bo. 't Woord bediedt nog knorre, knuist, klomp, of 't gene men in 't Fr. eene *somme* heet. — « Die veint heeft daar een' schoone porre geld vergaârd. » Geh. *Sweveghem*.

SCHILDERKOTTJE, het. = Schilderhuisje (Kramers). — « Hij stond doodgevrozen in zijn schilderkottje. » Geh. *Lichtervelde*.

SCHROK, het. = Stuikhaak. Z. *Loq.* 1892, hlfz. 71. — « Stuikhaak ! Me'n zou'n wij'nder timmermans t'Iper dat niet verstaan. M'heeten dat 't schrok bij ons. 't Zijnder ijzerne en houtene : ze gebruiken de ijzerne os ze panneel schaven. » Geh. *Iper*.

SMEELEN, *smeelde, gesmeeld*. = Misnoegdheid toogen, de neuze opsteken. — « En wel, wat zei de koster van zijn' nieuwe schoens? Smeeld' hij der niet over? » Geh. *Eecloo*.

Vrglkt Schuermans, *i. v. smelen*.

SNIBBER, den. = Snibberling (Schuermans), snipper. — « Mijne snibbertjes bij elkaâr gezocht, of ze nog iets goeds bewaren. » Geh. *Zoersel*.

STIJVEN, *steef, gesteven*, z. De Bo. — « Dat peerd is kwaad van trekke, en, slaat gij maar, 't en zal toch geenen string stijven. Voor hem? 'k En zou voor hem geenen string stijven ! » Geh. *Lichtervelde*.

STREEK, de. Z. *Over streek*.

STUG. = Kloek, struisch, van zin en van lijve; geildig, gezond. — « o Wat is dat een stug kind! » Geh. *Ternath, Antwerpen.*

STUGGEN, *stugde, gestugd.* = Stug, stevig, sterk, vast doen zijn, steunen. — « Zet dezen paal nog maar bij den muur : dat stugt toch ook al. Een dikkop (glas korten drank), als men schrik heeft, dat stugt altijd, dat maakt u stugger, stouter. » Geh. *Antwerpen.*

STURTEBEDDE, het. = Stortbed (Kramers).

Het w. is ook gebruikt bij de metsenaars, als zij eenen loop, eene pijpe metsende, niet loodrecht op- en neêr en metsen, maar scheef. Het schuins, uit de rechte loopende deel, op zijn geheele genomen, heeten zij het verloop ; den wand van 't verloop, waarop het schietlood van boven neêr in den loop of pijpe geschoten, vallen, stooten, *sturten* zou, heeten zij het sturtebedde. — « Eene kave en kan, om de eene of de andere reden, niet loodrechte opgebouwd worden ; alsdan bouwt men ze met een verloop. Dat vertrek en blijft niet reukeloos, omdat het sturtebedde geen scheute genoeg en heeft. Wij en kunnen die kave rechte boven de vieringe niet zetten : wat gaan me daarmeê doen? De kave metsen met een sturtebedde. Kunt gij de zate van 't vertrek boven den put niet krijgen, bouwt de pijpe met een sturtebedde. » Geh. *Iper.*

TINGELKURTS, den. = Netelkurts (Kramers). — « De tingelkurtsen komen uit met roode werfelkens op het vel. » Geh. *Gent.*

TJONKELEN, *tjonkelde, getjonkeld.* = Moeielijk gaan. — « 't Is een ongelukkig tjonkelen, over al die vervro-zene knorren ! » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*, en De Bo, *i. v. Tjonkelvoet.*

UITGIETEN, *goot uit, uitgegoten.* = Schuren, spoelen, schoonmaken met water te gieten ; de vuiligheid, met het gegoten water, van den vloer uit den huize doen. — « Ik ga van den voornoene een beetje mijn huis uitgieten : ze komen na den noene met de berechtinge. » Geh. *Kortrijk.*

UITTJUITEN, *tjuitte uit, uitgetjuit.* = Uitgreten, uittreten (De Bo). — « Als ik dien jongen iet opleg, staat hi' me daar uit te tjuiten. » Geh. *Zoersel.*

VAARD *hebben, had, gehad.* = Heemwee hebben, niet gewend worden, niet hermen. — « Ik heb daar in 't begin veel vaard gehad. » Geh. *Zoersel.*

Vrglkt De Bo, *i. v. varen.*

VALLEN, *viel, gevallen.* = Geliggen, bevallen, in 't kinderbedde komen. — « Ze kan alledagen vallen. » Geh. *Zoersel.*

VAN AANZIEN, *van aanziene, van aanziende, van aanzienesse.* = Bij der ooge. — « Ik en ken hem maar van aanzien, van aanziene, van aanziende, van aanzienesse. Ik heb hem nog gezien, maar en wete zijnen name niet. » Fr. *Je ne le connais que « pour l'avoir vu. »* Geh. *Heule.*

Zaliger Deken De Bo, die het bovenstaande gehoord en aangeteekend heeft, voegt daarbij : « De Friezen zeggen *ik ken him fen oansjænde* (Halbertsma, *Lexic. Fris.* 828, op *eansicht*). »

Nog een ander voorbeeld staat in Halbertsma's *Rimen ind Teltsjes*, Dimter 1881, bl. 25 : *Den noch ién, hwette lytser ind swart fen oansjænde; mar dy eak net sluwch wier, ind wol tweintich boeken met extoarjes fen buwten koe :* Dan nog een, wat lijtser (*minder*) ende zwart van aanziende ; maar die ook niet slof (*traag*) was, ende wel twintig boeken met histories van buiten kon.

VERBRETSEN, *verbretste, verbretst.* = Ombringen, verkwisten, vermooschen. — « Hij heeft in een jaar tijds geheel zijn erfdeel verbretst. » Geh. *Audenaerde.*

VERFRIKKEN, *verfrikte, verfrikt.* = Verrompelen, verfompelen. — « Mijn zijden kleed is geheel verfrikt van erop te zitten. » Geh. *Lauwe.*

VERHANDPLICHTEN, *verhandplichtte, verhandplicht.* = Verrichten, uitvoeren, bezorgen. — « In zoo een huis met kinders is er wat te verhandplichten ! » Geh. *Weert.*

Kiliaen kent het w. *handplichten,* dat hij aldus boekt :

« Hand-plichten. *Vti, frui, manu tractare.* »

« Hand-plichten het gheld. *Occupare, exercere pecuniam.* »

Daarbij voegt Van Hasselt het volgende :

« Ende mach een Rentier oock... doen beschryven den ghenen die den pandt bewoont ghehandeplicht ende gedefructueert heeft. In 't Landrecht van Ruermond, bl. 25. *Venit autem a* pleghen. *fungi : ut* syn ampt pleghen, *infra : et a quo hodiedum* verpleghen. »

VERLOOP, het. Z. *Sturtebedde.*

VIERE, de. = Cifer, katcifer. Z. *Loq.* 1892, hlfz. 66. — « 'k He'n gisteravond 'en viere gezet, om die ratte te vangen die ons alledage uit 't Ipertje komt knijzen. » Geh. *Iper.*

Waarschijnelijk zal het w. *katcifer* de Vl. uitsprake zijn van *quatre-chiffre ;* de stokken waarop de rattevalle steunt kruisen en dwerschen malkaâr bijkans gelijk de schreefkens die een viere, bezonderlijk eene oudewetsche 4 uitmaken.

WAFELSCHUIMER, den. = Een die van 't een huis naar 't ander gaat, b. v. te nieuwjaartijde, hopende van wafels te eten te krijgen. — « Jan de wafelschuimer is er dezen keer kwalijk van afgekomen. » Geh. *Kortrijk.*

WIJT, de. = Betichtinge. — « Als er een pot of een panne gebroken is, Marie heeft de wijt. » Geh. *Zoersel.*

WURREN, *wurde, gewurd.* = Wedden. — « Ik wil wurren dat het zal schoon weêr zijn. » Geh. *Alsemberg.*

ZALIG. Z. *Loquela* 1892, hlfz. 80. — « Ik zal Mevrouw maar goed involgen : ik zou er nog kunnen erven ! Erven? Ge zijt er zalig meê ! » Geh. *Zoersel.*

ZIEN, de. = Zane van de melk. — « De zien van de melk dient om boter te maken. » Geh. *Erondeghem.*

ZWOLTE, de. = Gezwel, gezwollentheid. — « Die zwolte in mijnen vinger is onverdragelijk. » Geh. *Brussel.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 1, Meimaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFFLEREN, *fleerde af, afgefleerd, -fler-, -fleer-*, gelijk Fr. *flair*. = Afrossen. — « Ze hebben hem daar eens wel afgefleerd. » Geh. *Kempenland*.

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Fleer, affledderen*.

AFSNOKKEREN. *snokkerde af, afgesnokkerd*. = « Bedrijvend werkwoord, frequentatif van Afsnokken, afrukken. — De jongens snokkerden de bloemen af, in 't voorbijgaan. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. *Elverdinghe*.

AFSNUITEN, *snoot af. afgesnoten*. = Achterhouden, niet meer geven zoo men plag, ontnemen. — « De boeren en geven ons ook al geen boterammen, geen eerrappels meer, zei de mandemaker : me zijn dat nu ook al afgesnoten. » Geh. *Brugge*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Snuiten*.

AFSPEIEREN, *speierde af, afgespeierd*. = « Onzijdig werkwoord, afschijnen, helder afsteken, van kleuren. Afschijnen, afsteken, van schitterende kleuren, Fr. *contraster, trancher*. — Rood bij wit speiert af. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, 1874. Z. *Rond den Heerd*, X. 52.

AFT. = Acht. — « 'k He' zeven of aft keers geklopt, en 't en dei niemand open. » Geh. *Kortrijk*.

AKSTERSPICHT, den. = « Soort van specht met rooden steert, de grootte van een meerlaan, Fr. *pic, épeiche, l. picus major*. — De aksterspicht heeft in zijn vlerken zwarte en witte pluimen, en is rood onder aan den steert. Als hij met den bek op het bul of de branken van de boomen slaat, maakt hij een groot klepperend gerucht. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

ALBIJTJES. = Albij, bijkans. — « 'k Ben albijtjes gereed. » Geh. *Kortrijk*.

ALDEREERST. = Zelfs, alleens. — « Zij en moeten aldereerst niet geroepen zijn om vroeg op te staan, den dag van hunne eerste communie. » Geh. *Kortrijk*.

ALHEEN, *ee* gelijk in *twee, been, steen*. = Alheel, Fr. *tout-à-fait*. — « 't Is alheen schoone dat 'n z'n ouders kent en bijstaat. » Geh. *Poperinghe*.

ALHEENE. = Gansch en geheellijk. — « 't En is alheene dat niet dat 'n wilt zeggen : 't is alheene etwat el. Ge moet gij uwen rok alheene kuischen eer da'-je uitgaat. » Geh. *Poperinghe, Sint-Winox-Berghen*.

ALHEENEGANSCH. = Alheelegansch, alteenegader. — « 't En is alheenegansch niet schoone da'-je wegloopt als je er meest van doene zijt. » Geh. *Poperinghe*.

ALLEENE-GODS. = Geheel en gansch alleene. — « Hij is te midden den nacht alleene-Gods naar huis gekomen. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

ALLEENS. = Zelfs. — « Hij en kan alleens niet rechte klappen! » Geh. *Kortrijk*.

ALLEKLAPPER, den. = Een die 't al wilt weten, zeggen en te zeggen hebben. — « Zwijgt van dien alleklapper : als hij daar is 't en heeft niemand niet te zeggen. » Geh. *Veurne*.

ALLENDIG. = Ellendig. — « 't Is 'en allendig dingen als 't altemale zoo diere is. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Iper*.

ARM, den. « Onder den arm *gaan* of *staan* van iemand. = Van iemand afhangen, hem verplicht zijn. — Heeft hij mij den dienst geweigerd dien ik hem gevraagd heb, ik getroost het mij ; want ik en moet althans onder zijnen arm niet staan. » Opgeteekend door Deken De Bo zaliger, en geh. *Poperinghe*.

ARM. = « Nauwelijks, met moeite, Fr. *à peine*, het contrarie van ruim. — Hij is arm drie jaar oud. Hij was arm eenige maanden getrouwd, of zijne vrouwe stierf.

Wordt gebruikt vóór een getal, en gemeenelijk met een gevoel van deernis. » Opgeteekend door Deken De Bo zaliger, en geh. *Poperinghe*.

ARM. = Ellendig van krankheid. — « De zieke vrouw is zoo arm. Och, mijnheer, ik ben zoo arm, zei de kranke rentier. » Opgeteekend door Deken De Bo zaliger, en geh. *Poperinghe*.

In 't Engelsch zegt men *poorly*, met den eigensten zin.

ASSCHENPOEZE, de. = Vrouwe die van huis tot huis asschen gaat koopen. — « De asschenpoeze is daar : zegt dat ze morgen komt. » Geh. *Kortrijk*.

AUW, den. = « Hetzelfde in 't Poperingsche als *aal*, m. *auwe*, v. *aar*, Fr. *épi*. — De tarwe schiet hare laatste vane, zij zal haast in den auw staan. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. *Poperinghe*.

AVE-MARIJ, de. = Tijds genoeg om een Ave-Maria, eenen Weest-gegroet te zeggen. — « Wacht 'en Ave-Marijtje, en ik ga meê met u. » Geh. *Kortrijk*.

Bij Kramers staat *Amery* met den zelfsten zin, en in Halbertsma's *Lexicon Frisicum* ook.

AVENDVLOOGSJE, het. = Avonduitstapken, avondwandelingsken. — « Daar zijn menschen die 's zomers altijd een avendvloogsje doen. » Geh. *Veurne.*

AVER. Z. *Van aver te aver.*

AVERECHTS. = Niet stipt. — « Het uurslag kan zoo wel juiste (rechts) gaan als averechts. » Geh. *Inghelmunster.*

BAAF, den. = Mond, met verachtinge gezeid. — « Zwijgt, en houdt uwen baaf! » Geh. *Loo.*

BAARDGELD, het. = Scheerloon, geld dat men den scheerder geeft voor 't scheren van den baard. — « Verre van drinkgeld, 'k en krijge altemets geen baardgeld van mijn vrouwe! » Geh. *Kortrijk.*

BAARD MAKEN (den), *miek, gemaakt.* = Den baard afdoen, Fr. *damer le pion* (De Bo). — « g'Hebt leelijk den baard gemaakt geweest : binst dat gij al den eenen kant van de kerke gingt met den blok (om geld), N. N. was al den anderen kant gegaan, en ge mocht gij weêre keeren. » Geh. *Kortrijk.*

BAARD SLAAN *in, sloeg b., b. geslegen.* = Wel toetrekken, iets zonder sparen tot spijze gebruiken. — « Als ze dien kom eerrappels zagen staan, 't is dat ze er baard in sloegen! » Geh. *Hooglede.*

BABBEZAKKEN, *babbezakte, gebabbezakt.* = Drinken, zuipen. — « Als ze' wijf dood en begraven was, is hij beginnen drinken en babbezakken. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Verbabbezakken.*

BAFTE, de. = Zwaarlijvig, onbehagel, onhebbelijk, slordig vrouwmensch. — « Is dat 'n bafte : me' zou loopen als me' ze ziet! » Geh. *Kortrijk.*

BAFUITE, de, stemzate op *-ui-*. = Vuistslag op den rugge. — « Wij en spelen om geen knikkers, wij spelen om bafuiten. » Geh. *Lauwe.*

BAMISKALF, het. = Eigentlijk, kalf dat omtrent Bamisse geboren is; oneigentlijk lomperik. — « Dat is mij een bamiskalf van ne veint! » Geh. *Ronse.*

BEDUIKEN, *bedook, bedoken.* = Verbergen, buiten zicht houden. — « 'k Stond ik bachten dien boom, om mij te beduikene. » Geh. *Kortrijk.*

BEHENDIG, uitspr. *b'hendig, bendig.* Z. De Bo, *i. v.*

't Woord heeft in Vlanderen zijnen ouden oorspronkelijken zin bewaard. — Een die begeerde over de Leye te steken, en nog met den ijzerweg naar Brugge te reizen, riep naar den oversteker : « 'n Bitje b'hendig, brave man, 'n bitje b'hendig : 'k en he' niet veel tijd over! » Geh. *Kortrijk.*

« *Allons, habile :* 'k ben gepresseerd! » zouden velen nu zeggen, het Vl. w. *behendig* door 't Fr. *habile* vervangende. De oprechte Franschmans zeggen *vivement!*

BELONGERD *zijn, o* uitspr. gelijk korte *oe.* = Benitteld (De Bo), verliefd. — « Hij is belongerd om met vier

te spelen. Hij is achter dat meiske belongerd. » Geh. *Thielt, Eeghem.*

BENS, de. = Stok. — « Die deugeniet moet bij mij niet komen : ik zal er met de bens achter gaan en hem wegbenzen. » Geh. *Kempenland.*

BETEREN, *beteerde, beteerd, -er-, -eer-* gelijk in *scheren, weerd, peerd.* = Kweeken, opbrengen. — « Als 't God belieft, me gaan uit dien jongen » (dat weezekind dat wij kweeken) « ne goe veint beteren. » Geh. *Meulebeke.*

Bij Kramers is *beteren goudronner* te zeggen. Dat ware *beterren* bij ons.

BETREMPELEN, *betrempelde, betrempeld.* = Betrampelen (De Bo), betrappelen, betreden, onder de voeten treden. — « Ge'n weet het niet, maar ge betrempelt zoo veel kostelijke kruien onder uwe voeten! » Geh. *Elseghem.*

BIEZEMELK, de. = Riestemelk, biest (De Bo). — « Men geeft de biezemelk aan de nuchtere muttens. » Geh. *Ronse.*

BLEND *schieten, schoot, geschoten.* = Schieten zonder eenen gaai te vellen, in 't gaaischieten. — « Ik en Jan, wij deên te gâre in de prijsschietinge : ik haalde vijf vogels af, maar Jan schoot keer voor keer blend, zoo dat wijder elk twee en half hebben. » Geh. *Wijtsgaete.*

BLOOT. *Zijne hand in den blooten leggen.* = Niets kunnen verrichten, bekomen, achterhalen : verloren stappen, woorden doen. — « 'k Ben gegaan om u uit den slag te helpen, maar 'k lei overal mijn hand in den blooten. » Geh. *Kortrijk.*

BOK. Z. *Knietje-bok.*

BORGSPRAKE, de. = Belofte; gegeven, geschreven woord van iemand die borge zal zijn. — « 'k En kander nooit aan verliezen, want daar is geteekende borgsprake op. » Geh. *Ronse.*

Nu zeggen ze liever *garantie,* dat zelve een verfranscht Germaansch w. is.

BROODJAGER, den. = Niet kantjager, zoo als bij misslag staat (*Loquela* 1892, hlfz. 92), maar pensejager, wildstroper, een die achter wild jaagt om zijnen kost te winnen. —

DAARENDER = Daarenwaard. Z. *Hieres.*

DAARENDERS. = Daarenwaards. Z. *Hieres.*

DAARES. = Daarwaards. Z. *Hieres.*

DIEPERIK, den. = Grafput. — « Hij is den dieperik in! » Geh. *Aelst.*

FLAUWMARE, de. = Mare, zeg van kleenen, belachelijken inhoud. — « Ik wete nog veel vertelsels en flauwmaren, maar 't steekt mij op de moeite van ze al op te schrijven : hier zijnder eenige. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

FLINK, de. = Sletse, luie loopster, onhebbelijk vrouwmensch, of nog erger. — « Ik ken iemand die vóór 't gerecht moest komen, omdat hij van eene dochter zegde dat zij eene flink was. » Geh. *Kempenland.*

GALGEPIT, den. = Kuil die ievers gedolven is om den gang onveilig te maken. — « Als men te Wijtsgaete in den bosch van Godsschalck gaat, men moet opletten en het pad niet

verlaten, want de oude eigenaar heeft daar overal galgepitten doen maken, van eenen man diepe; somtijds staan die pitten vol water en men zouder alleene niet uitkunnen. » Geh. *Wijtsgaete.*

GEHORTGAT, het, uitspr. *gortgat.* = Hortegat (*Loquela* VI. 42, 50), mennegat. — « Jan heeft het gehortgat gemist en hij is in den gracht gereên. » Geh. *Ronse.*

GERA, het. = Gisse, het gissen, de gisse — « 'k Heb dat moeten op het gera doen : 'k ha' de mate verloren. » Geh. *Waereghem.*

GERRE. = Ger (*Loquela* 1893, hlfz. 83), weg, dronken. — « 'k Liep met zeven haasten om dat peerd te koopen, maar, als ik daar kwam 't was gerre. Dat is toch een ongelukkige mensch : 't en gaat geen zondag voorbij of hij is gerre. Hij heeft gisteren weêre al gerre geweest. » Geh. *Lendeleê.*

GROEN. = Niet zoo de gemeene man is : aardig, drollig, knoddig, vijs, onervaren. — « Ik ga geerne met Jan : 't is zoo ne groene. Ik ga 's zondags niet geerne met hem uit : 't is zoo ne groene, als hij wat gedronken heeft. Hij is nog te groen om mij te bedriegen. » Geh. *Kempenland.*

HAARRIJM, den. = Ruwrijm, Fr. *givre.* — « 't Staat haarrijm op het lijwaad, dat 's winters buiten ligt. » Geh. *Kortrijk.*

HAGEBEIER, den. = Doornhagebeier, doornbeier, doornbeze. — « Als de snee' ligt, de veugels leven met hagebeiers. » Geh. *Ouckene.*

HANDPOT, den. = Moen, *q. v.* — « Hij was verblijd als hij Jan zag opkomen, met eenen handpot vol eten. » Geh. *Ronse.*

HIERENDER. = Hierenwaard. Z. *Hieres.*

HIERENDERS. = Hierenwaards. Z. *Hieres.*

HIERES. = Hierwaards. — « Kom wat hieres, hierender, hierenders, dan kom ik straks wat dares, daarender, daarenders. » Geh. *Kempenland.*

KATTEKOSTER, den. = Koster-lap, *q. v.*

KEER. Z. *Te keere.*

KLINKVINGEREN, *klinkvingerde, geklinkvingerd.* = Klibberen. — « Hij stond te klinkvingeren van de kou. » Geh. *Ronse.*

KNIETJE-BOK *doen, deed, gedaan.* = Knielen dat 't bokt. — « Nog e cappelleke! » zeien twee dronke' wijfs, bij nachte, en ze deien knietje-bok vóór de deure van een' herberge. Geh. *Coyghem.*

KOSSEMOOSCH, den. = Plaats daar gekossemooscht wordt. Z. *Kossemooschen.*

KOSSEMOOSCHEN, *kossemooschte, gekossemooscht.* = Onzindelijk, onnuttig, vuil te werke gaan in 't huishouden, 't eten bereiden, het bezigen der spijzen. — « Die kok zou 'k niet willen : ze kan zoo kossemooschen. Zoo 'n kossemoosch van een huishouden en heb ik nooit gezien. Ik en ga niet geerne bij Peer Vuylbaerts eten : 't is zoo 'n kossemooscher aan tafel. » Geh. *Kempenland.*

KOSSEMOOSCHER, den. = Een die kossemooscht. Z. *Kossemooschen.*

KOSTER-LAP, den, stemzate op *-lap.* = Tweede koster, hulpkoster. — « Hij heeft nog een tijdeke koster-lap of kattekoster geweest, eer hij gaan leeren is. » Geh. *Ronse.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Peetje-lap*, waar hij Despars aanhaalt die zegt van koning Philips van Vrankrijk : « Dat zy hem niet en hielden dan voor eenen coninck by favenre ghemaect ende ghecozen, ofte zo men ghemeenelick zegt, voor eenen Coninck Lapkin, ghemerct dat trechte hòir in Inghelant was. »

KUILING. den. = Kakkernest (De Bo). — « Jantje daar, dat is de kuiling van nen hoop van zeven. » Geh. *Ronse.*

KUTSEN, *kutste, gekutst.* = Handel drijven. — « Wat deed 'n van ambachte? He kutste ellijtje in 't geld. » Geh. *Dixmude.*

LAP. Z. *Koster-lap, peter-lap.*

LEIBLARE, de. = Leiblomme, *q. v.*

LEIBLOMME, de. = Pompelblomme (De Bo), *Nymphea alba* bij de geleerden. — « Hij is in 't water gevallen, al leiblommen te trekken.. » Geh. *Oost-Vlanderen, langs de Leye.*

MELKBOER, den. = Dorpeling die melk levert in stad. — « Maar de melkboer zit van den nuchtend ne keer lange weg! » Geh. *Kortrijk.*

MELKHOF, het. = Hof, hofsteê waar men om melk gaat. — « 't Deert ons dat Adolf Libberecht uitscheedt van boeren : 't was voor geheel den Baling toch zulk een goed melkhof. » Geh. *Belleghem.*

MENGELHOOP, den. = Vethoop, of kafput, waar men kruid, eerrappelgroeze, enz. laat liggen rotten, om die verrotte mengelinge, ten uiteweerdkomende, op de meerschen te strooien. — « Vergaârt dat kruid en smijt het op den mengelhoop. Voert wat mengelhoop op den meersch. » Geh. *Oost- en West-Vlanderen.*

MOEN, den. = Tweepot (Schuermans), twee eerden potten aan malkaâr gebakken, met eene oore tusschen beiden, en dienende om 't werkvolk eten in te dragen. — « Langs den weg brak hij den moen en verloos hij 't eten. » Geh. *Sinay.*

MUILIJZER. het. = IJzeren getuig dat men runddieren in hunne muile doet, terwijlen men met der hand er b. v. eenen geheel ingeslikten, asem belettenden, eerrappel uithaalt. — « Ze zijn te late gekomen met 't muilijzer, en de koe is versmacht. » Geh. *Coyghem.*

MUILSLOT, het. = Mondslot, muileband. — « Manneke, als ge niet 'n kunt zwijgen, 'k zal u een muilslot koopen en opzetten : 't zal dan te moeten zijn. » Geh. *Ronse.*

OLDE, de. = Oude, elde. — « Men kan geenen boom verplanten op zulk eene olde. » Geh. *Rousselaere.*

ONTUCHTER, het. = Vroegmaal, inbijt, ontbijt. — « 'k En ben van den morgen in tijden naar schole niet gekomen : 'k heb moeten met 't ontuchter gaan, bij mijn' vader, op den ijzerweg. » Geh. *Ronse.*

PETER-LAP, den. = Peetje-lap (De Bo), stedehouder van den peter. — « 'k He' peter-lap gestaan, voor mijn broêre. » Geh. *Heule.*

PLAK, den. = Kerf, rekeninge. — « 'k Zal 't laten maken » (dat nieuw kleed), « maar 't is op uwen plak. » Geh. *Kortrijk.*

POTOMMENS. = Rondom den pot, overal om, om end' om. — « Ja-ja, 't moet wel waar zijn : 't is potommens gekend. » Geh. *Ronse.*

PRONKINGE, de. = Prijkedag, paanderinge (De Bo). — « Moeder en is niet thuis : ze is naar de pronkinge, te Belle Moeiens. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

REEKEN, *reekte, gereekt.* = Schrijden. — « Dat peerd en loopt niet schoone : 't reekt te verre vanvooren. » Geh. *Lendeleê.*

RIDDEREN, *ridderde, geridderd.* = Loopen, verkeeren. — « Dat meiske begint te ridderen : 'k en wille 't in mijn huis niet meer. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

ROGGELEN, *roggelde, geroggeld.* = De kele ruimen. — « Dat roggelen en speekelen staat leelijk in de kerke. » Geh. *Ronse.*

SCHAVEIE, de. = Riole, vuilnis, zijp, in stad, onder de straten ingericht. — « De schaveien zijn verstopt. » Geh. *Ninove.*

SCHOEPEN, *schoepte, geschoept,* korte *oe.* = Behendig stelen. — « Hoe is hij aan dat geld gekommen? Hij moet het ievers geschoept he'n ! » Geh. *Kortrijk.*

SPEKSPONNIEUWE. = Vonkelnieuwe (De Bo), brandnieuwe (*Loquela*). — « Die lepels blinken alsof 't speksponnieuwe waren. » Geh. *Brugge.*

SPEUREN, *speurde, gespeurd.* = Op de schenen loopen, van wielen gezeid, die op de schenen loopen van den ijzerweg. — « Die karre speurt schoone op den tram. » Geh. *Niepoort.*

SPOTTEREN, *spotterde, gespotterd.* = Met haaste iets doen, Fr. *se dépêcher.* — « Waarom spottert ge alzoo? Uw werk en zal niets beteekenen. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

STRIS, den. = Stres (De Bo). — « Drinkt 's nuchtens ne stris melk of twee, warm uit den eur. » Geh. *Gulleghem.*

STRISSEN, *striste, gestrist.* = Stressen (De Bo). — « De melk strist uit den eur. » Geh. *Gulleghem.*

TE KEERE. = In eenen en den zelfsten keer, in eenen en den zelfsten bekwamen tijd. — « Men kan geen' twee peerden te keere beslaan. De Pastor en kan geen' twee messen te keere doen. » Geh. *Ronse.*

TSOLLEN, *tsolde, getsold.* = Mooschen (De Bo), kwalijk leven. — « Hij heeft lange met Jans dochter getsold. Hij is van den weêrwolf getsold. » Geh. *Ronse.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Tsollen.*

UITWINDEN, *wond uit, uitgewonden.* = (Een peerd) doen loopen, draven, enz., om te laten waarnemen of 't geen gebreken en heeft. — « Windt ne keer dat peerd uit, eer wij van geld spreken. » Geh. *Noorden van Brugge.*

VAN AVER TE AVER, uitspr. *vanavertaver.* = Onverwachts. — « Als er van aver te aver iemand komt, 't is gelijk van waar, ge weet nu wat ge moet doen. » Geh. *Kortrijk.*

VAN EEN TOT AL. = Allen, niemand, uitgeweerd. — « Van een tot al hebben ze mij verlaten. » Geh. *Kortrijk.*

VERBOUWEN, *verbouwde, verbouwd.* = Herbouwen. — « Me gaan ten uitkommen ons huis verbouwen. » Geh. *Poperinghe.*

VERDUIVELEN. *verduivelde, verduiveld.* = Naar den duivel helpen, te niete bringen. — « Hij heeft al zijn goed verduiveld en versast. » Geh. *Ronse.*

VERHALEN, *verhaalde, verhaald.* = Afhalen (van ware gezeid), in-wisselinge, over schuld. — « Ik wille wel t'jul'ders na de bakkerije kommen, ma je moet 't t'uzent kommen verhalen in winkelware. » Geh. *Poperinghe.*

VERSASSEN, *versaste, versast.* = Eigentlijk, door het sas doen; oneigentlijk, door het keelsas doen, of anderszins te niete brengen.

Z. *Verduivelen,* en vrglkt Schuermans, *i. v.*

WAKERSBRIEF, den. = Stuk blaassanctjes (*Loquela* 1891, blfz. 9), met de geschiedenisse van Duimke of het ganzespel erop, die de wakers of nachtroepers omtrent Sint-Niklaasdag, de kleenen te geschenke bringen. — « Ze verkoopen daar almanaks en wakersbrieven en diergelijke tantewantjes. » Geh. *Ronse.*

WEGBENZEN, *bensde weg, weggebensd.* = Met de stok wegjagen. Z. *Bens.*

WEIGER, den. = Walg, tegenzin, afkeer. — « 'k En kan 't niet gebeteren, maar 'k heb nen weiger van taatjespap : 't is heuge tegen meuge als ik er ete. » Geh. *Ronse.*

WEKKEREN, *wekkerde, gewekkerd.* = Wakker maken. — « Wilt gij mij ten vijven wekkeren, als 't u belieft? » Geh. *Ronse.*

ZOETEMELK, de. = Liefde, verliefdheid, wederzijdsche minnezucht. — « 't Is zoetemelk tusschen die twee. Hoe is 't met Jan en uwe dochter? 't Is nog altijd zoetemelk, 't is nog altijd aan den zoetemelkskant. » Geh. *Cobbeghem bij Assche.*

ZOETEMELKSKANT, den. = Liefde-, minnekant. Z. *Zoetemelk.*

ZOETEMELKSWEKEN, de. = Eerste weken na 't huwelijk, Fr. *lune de miel,* Engelsch *honey-moon.* — « Laat de zoetemelksweken eens voorbij zijn : ze zullen vechten! » Geh. *Cobbeghem bij Assche.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 2, Wiedmaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pterôënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANWIJZEN, *wees aan, aangewezen.* = Opleggen. — « Hij wees al de schuld aan zijn' schoonbroêre. » Geh. *Couckelaere.*

AFKALVEN, *kalfde af, afgekalfd.* = Afkabbelen (Kramers). — « De baren kalven een deel van den duine af. » Geh. *Blankenberghe.*

AFKAMPEN, *kampte af, afgekampt.* = Doen tenden zijn, sluiten, afmaken. — « Ge moet die mauwe (die gij breidt) afkampen : ze is lang genoeg. De weg, de dreve is afgekampt. » Geh. *Emelghem.*

AFSCHOELIËN, *schoeliede af, afgeschoelied.* = Verslijten. — « Eene afgeschoeliede broek. » Geh. *Beveren-bij-Rousbrugge.*

AFSLEKKEN, *slekte af, afgeslekt.* = Afeten, als de slekken de eters zijn. — « Als 't niet genoeg en vriest, de vruchten zullen rijsschen van afgeslekt te zijn. » Geh. *Rousselaere.*

AFSLEPEN, *sleepte af, afgesleept.* = Met den sleep (hoop menschenvangers van staatswegen) afloopen. — « Napoleon dee' g'heel Ouckene afslepen achter *déserteurs* (vendelvluchters). » Geh. *Rousselaere.*

AFSLOOVEN, *sloofde af, afgesloofd.* = Afgaan, afreizen. — « In hoeveel tijd kunt gij dat afslooven, van A. tot B.? » Geh. *Keyem.*

AFTJOUWEN, *tjouwde af, afgetjouwd.* = Al tjouwende (De Bo souwende, sjouwende) onbruikbaar, moe, krachteloos maken. — « Als je knecht zijt bij een euverheid, je tjouwt daar je beenen af! » Geh. *Oedelem.*

ATE, de. = Eetlust, honger, met een schuimw., *apetijt.* — « Dat hij neerstig wrochte, hij zou wel ate krijgen! » Geh. *Ghistel.*

BAKKERSNOTE, de. = Kleen gebak van terwendeeg, gedaan bijkans gelijk een' note, en dat bij sommige bakkers te krijgen is. — « 'k Zal u nen dikken (0 fr. 10) geven, om bakkersnoten te koopen. » Geh. *Heule.*

BAKS. = Achtergesteken, overwonnen. — « Da'-je moste egen mijn om 's zeerst loopen, je ware allichte baks. » Geh. *Poperinghe.*

BAKTE, de. = Scheldwoord dat men een vrouwmensch toevoegt. — « Zwijgt van die Cisca : 't is zulk een leêge bakte! » Geh. *Sint-Denijs.*

BAKTE *hebben.* = Om geen eten moeten bekommerd zijn. — « Hij heeft voor lange bakte (hij ligt om sterven). » Geh. *Clercken.*

BALANTEN, *balantte, gebalant,* stemz. op *-lant-.* = Gekken, kluchten slaan, zotten klap uiteendoen. — « Me'n gaan nu niet meer balanten, maar me gaan uit neerst kouten. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

BALGACHTIG. = Lomp, ongeschoft, zwaarlijvig. — « Jan is een driekantte, balgachtige kerel. » Geh. *Thielt.*

BALING, den. = Balling, banneling. — « Wij zijn al balingen op de wereld. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

BALKE. Z. *Naast de balke.*

BALLEIE, de, stemzate op *-lei-.* = Eene die al te luide, al te geweldig spreekt; die gewonelijk roept, schreeuwt, als ze spreekt. — « Is dat mij 'en balleie van e vrouwmensch! » Geh. *Kortrijk.*

Deken De Bo zaliger zegt dat « de uitgang *-ege* bij streken vergaat in *-eie,* b. v. :

Babbelege = babbeleie.
Klappege = klappeie.
Naaiege = naaieie.
Spinnege = spinneie.
Waschege = wascheie. ».

Zoo kan *balleie* ook bij streken **ballege* zijn, en dat laat het bestaan van een werkwoord *ballen* vermoeden, dat luide roepen zou beteekenen. Het w. *ballen* bestond vroeger in 't Engelsch; nu schrijft men het *to bawl,* en beiden beteekenden luide roepen. Z. Skeat, *Etym. Dict., i. vv. Bawl, bull, bellow;* de Hoogduitsche woordenboeken, *i. v. Bellen;* en De Bo, *i. vv. Balei, baleien.*

BALLEIEN, *balleide, geballeid.* = Spreken gelijk eene balleie, luide roepen, tieren, schreeuwen. — « Moe'-je alzoo staan balleien : z'hooren 't achter strate! » Geh. *Kortrijk.*

BAMESSCH. = Octobersch. — « Emmeische pote is ebbamessche ovenperse. » Geh. *Poperinghe.*

BANDEN, *bandde, geband.* = Met den band, den hoepel spelen. — « Laat ons e letje banden! » Geh. *Kortrijk.*

BANDROE, de. Z. De Bo. — « 't Vergaat al in schrijven en wrijven, in wissen en bandroên. » Geh. *Coyghem.*

BANE, de. = Ruimte gronds, waarover de vinkevangers-

nette slaat. — « 'k Zag er nog eenigte (vinken) in de bane vallen, en 'k trok. » Geh. *Gulleghem.*

BANEN, *baande, gebaand.* = Den weg bereiden, baanbreker zijn — « De kerkbaljuw stierf en hij zei dat hij ging banen voor den pastor. » Geh. *Kortrijk.*

BAREN, *baarde, gebaard.* = Baarwijs in beweging komen, zoo 't water doet, onder 't geweld van den wind. — « De wind stond op en 't water begoste te baren. » Geh. *Ingelmunster.*

BARNEN, *barnde, gebarnd.* = Branden, hitte geven. — « De zunne barnt deur de boomen. » Geh. *Rousselaere.*

BATE, de. *Uit zijn' bate geslegen.* = Het spoor bijster. — « Met een woord is hij uit zijn' bate geslegen, al heeft hij een' tonge van lintjes. » Geh. *Thielt.*

BATE, de. = Beternisse, betere gezondheid. — « De zieke is gisteren berecht, maar hij is vandage een beetje op de bate. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. *Heule.*

BATSE, de. = Kort, eerden rookhoorntjen of pijpken; beschadigde toebakpijpe, b. v. die heuren steert half of bijkans geheel kwijt is. — « 'k Zal om 'n kluite batsen, batskes zenden. Hebt ge mij geen pijpe? Ja-ik, Karel, 'k heb daar nog eene liggen, maar 't en is maar een batse. » Geh. *Kortrijk.*

BATSE, de. = Kleengestaltig kind, buggel, butse. — « o Gij kleene batse! » Geh. *Kortrijk.*

BEBROKS, stemzate op *-broks.* = Bij brokken, in brokken, in stukken. — « Hen he'd heele ze broek bebroks escheurd. » Geh. *Adinkerke.*

BEDADDEREN, *bedadderde, bedadderd.* = Bevuilen, bezoedelen. — « 't Staat hier altijd al bekletst en bedadderd : de maarte is te leêg dat ze entwat verwascht! » Geh. *Kortrijk.*

BEDENKEN, *beduchte, beducht.* = Tot een ander gedacht, een ander besluit komen, Fr. *se raviser.* — « Je beduchte hem en hij kwam weêre meê naar huis. » Geh. *Vladsloo.*

BEDOEN, het. = Bezigheid, werk. — « 'k He' der nen halven dag mijn bedoen in gehad, om dat kind te helpen zijn' lesse leeren. » Geh. *Kortrijk.*

BEDREEZEN, *bedreesde, bedreesd.* = « Bedrijvend werkwoord, durven, de stoutheid hebben, Fr. *oser.* — Ik had dat niet bedreesd. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. ——?

Vrglkt het Hoogduitsche *dreist*, ons *driest* en De Bo, *i. vv. driestig, druistig.*

BEELE, de. = Ongeschik, met een schuimw., *wanorde.* — « 't Huis ligt in beele. » 't Huis was afgebroken en de brake lag hoop over soop. Geh. *Denterghem.*

BEEMELK, de, *ee* gelijk in *twee, been, steen.* = Biestemelk. — « De beemelk van 't gekachteld peerd. » Geh. *Lauwe.*

BEERBOER, den, *ee* gelijk in *keer, zeer, leeren.* = Boer die eenen beer houdt, ten dienste van de zwijnenkweekers. — « Jan heeft lange bij nen beerboer geweund. » Geh. *Clercken.*

BEERLEEDERE, den. = Die met den beer (z. *beerboer*) uitgaat, ten dienste van de zwijnenkweekers. — « Dat is een felle gast, 't ware rechts een om beerleeder te zijne. » Geh. *Clercken.*

BEEROORE, de, *ee* gelijk *ai, è*, in 't Fr. *faire, père.* = Gebak van platgerold-, thoopegekruld-, harden deeg, zonder moes erin. — « Toe Bertens verkoopen ze beerooren. » Geh. *Iper.*

BEEROTTER, den, *ee* gelijk *ai, è*, in 't Fr. *faire, père;* stemzate op *beer-.* = Ingebeeld (?) dier, dat in de Leye verkeert. — « Zwijgt, of 'k ga-je bij den beerotter steken! Waarom en durf-je langs de Leye niet gaan? Moeder heeft gezeid dat den beerotter mij zou pakken en derin trekken. Hoe gij 'n beerotter dat gij zijt! » Geh. *Kortrijk, Harlebeke, Denterghem.*

Die *beerotter* zeggen zeggen ook *beerwulf*, insteê van *weerwulf.*

BEFREUZELEN, *befreuzelde, befreuzeld.* = Bezoedelen, bemoezen, vuilmaken. — « Ze' mond was befreuzeld van ekkeusterare dat 'n eten hadde. » Geh. *Brenthoek, Vlamertinghe.*

BEGELEN, *begelde, gebegeld.* = Mislukken, beelen. — « Zij hebben dikwijls dit of dat aangegaan, maar 't heeft altijd al gebegeld. Die in 't seminarie gebegeld hebben zijn lijk geheel buiten hu'lder smete. » Geh. *Vlamertinghe.*

Begelen kan *beielen, beilen, beelen* geworden zijn; *begelen* en *beelen* komen, van zinswegen, even schoone overeen.

BEGOUDEN, *begoudde, begoud.* = Vergouden, vergulden. — « z'He'n 't haantje van den torre begoud. Een boek met e begoude sneê. » Geh. *Iper.*

BEHOORZEN, *behoorsde, behoorsd.* = « Behooren. — Ge behoorsdet dat te doen. » Ze behoorsden (uitspr. *boosten*) daarachter te kijken, eer 't te late is. Ze behoorsden (*boozden*) in de vaart te vallen, als ze zoo ongehoorzaam zijn. Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Loo.*

BEKINDERD. = Die geerne en bekwamelijk met kinders ommegaat. — « 't Is verloren : iemand die niet bekinderd en is en zal nooit deugen om schole t'houden. Die dochter en dient niet voor kindermeisen : ze'n is niet bekinderd genoeg. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Kortrijk.*

BEKNEURIËN, *bekneuride, bekneurid.* = Verlegen, bekommerd worden. — « Zijn vrouwe is ziek en hij is er geheel in bekneurid. » Geh. *Ooteghem.*

BELANG, het = Toebehoorendheid, tedoens, recht, plicht. — Een die kwam om Sente Kathrine te dienen, zei : « 't En is daar anders geen belang aan of 't en zij zeinen en keersen, ennee'? » Geh. *Marcke.*

BELBEENDE, stemzate op *bel-.* = Baarbeende, blootbeende, zonder kousen of schoen aan. — « Kijkt hoe dat arm kind daar alzoo belbeende kan op strate loopen! » Geh. *Kortrijk.*

BERIBBELEN, *beribbelde, beribbeld.* = Beknibbelen, met een schuimw., *critiqueeren.* — « 't Is altijd beknibbelen en beribbelen dat ze doet. » Geh. *Brugge.*

De Bo kent *rebbelen* met den zin van *rammelen*, en *tegenrebbelen*, dat elders *tegenribbelen* gesproken wordt.
Z. *Tegenribbelen*.

BEWIJZEN. *bewees, bewezen.* = Bewezen worden, blijken. — « Dat 't klaar bewees dat hij dien brand gesteken heeft, hij zou opgehouden zijn. » Geh. *Aerseele*.

BLOOTTJE, het. = Ongekleedheid, naaktheid. — « Het kind stond daar, geheel in zijn blootlje, als wij binnenkwamen. » Geh. *Kortrijk*.

BOUT, den, korte *oe.* = Grendel, in 't Engelsch *bolt*. — « Ze' vader zit achter den bout » (in 't gevang). Geh. *Noordpeene*, in *Fr. Vl.*

BOUTEN, *boutte, gebout*, korte *oe.* = Grendelen. — « Je moet de deure bouten, eer da'-je slapen gaat. » Geh. *Noordpeene*, in *Fr. Vl.*

DAG *hebben.* = Goed onthaal genieten, willekomme zijn. — « Hij en heeft daar alzoo geen dag meer bij Pieter. In den tijd waren de steenen te koud waarover hij ging : nu is hij er gekomen lijk nen hond in een beenhouwerswinkel. » Geh. *Lichtervelde, Brugge, Kortrijk*.

DOMSEN. *domste, gedomst.* = Opzwellen, gedijgen, gelijk den deeg, als hij « gaat; » in 't Hoogduitsch *dumsen, aufdumsen*. — « Duivels meel en domst niet. » Geh. *Oost-Vlanderen*.
Die schoone gestafrijmde spreuke heeft misschien geholpen om dat oud w. *domsen* te bewaren.

DRIETELEN. *drietelde, gedrieteld.* = Met een schuimw., *scheutelen*. — « Pier zat al zeven jaar lang met dat zot wijf gedrieteld. » Geh. *Sijsseele*.

DROEF. = Niet goed. — « Na twee dagen liggens en is 't brood maar droef. Droeve boeken lezen is gevaarlijk. Droeve erpels. Een droef peerd. Droeve schoen. » Geh. *Belle*, in *Fr. Vl.*

EUVEREN, *euverde, g'euverd.* = Bate doen, Lat. *proficere*. — « Ze zijn zij'der van niet tot iet gekommen : met e kleentje begun' en altijd euveren. » Geh. *Deerlyk*.

GIFTELINGE. = Als gifte, voor nieten, met een schuimwoord, *gratis*. — « 't Gene dat ik giftelinge kan krijgen en ga 'k niet koopen. » Geh. *Avelghem*.
Vrglkt De Bo, *i. v. Giftelijk*.

GRONDGELD, het. = Grondlasten, Fr. *contributions foncières*. — « Het staat den eigenare toe het grondgeld te betalen. » Geh. *Moschroen*.

INGANG, den. = Jaaringang, begin van 't jaar. — « 'k Wensche u ne zaligen ingang. » Geh. *Moschroen*.

KATTEKNIJZER, den. = IJzeren netwerk boven 't waterglas van eene blende-vinkenkooie. — « Ware der geen katteknijzer aan de kooie geweest, ik was mijn' beste vinke kwijt. » Geh. *Couckelaere*.

KEERSEN, *keerste, gekeerst.* = Eene of meer keersen ontsteken of doen ontsteken, voor het beeld van eenen heilige, dien men dienen wilt. — « Zeinen en keersen, 't is al dat er toe staat. » Geh. *Marcke*.

Vrglkt onder 't w. *Belang*.

KEERZEVINKE, de. = Bogaardsvinke, *Fringilla cœlebs*, bij de wetenschap. — « Hij is gaan keerzevinken vangen. » Geh. *Fransch Vlanderen*.

KLEKEREN, *klekerde, geklekerd.* Z. De Bo, *i. v.* De koeien klekeren, als ze met een van hunne achterste pooten achteruit slaan, en schudden, om de vuiligheid kwijt te geraken die tusschen hunne tee'n zit. — « He'-je Blare zien klekeren? » Geh. *Bavichove*.

KLOKSLAANDE. = Op de uurklokke geslegen. — « Dat vrouwmensch stond daar twee klokslaande uren achter strate te babbelen. » Geh. *Ouckene*.

KORTE NEKKE. = Geldnood. — « Jan is altijd met de' korten nekke. » Geh. *Noordpeene*, in *Fr. Vl.*

KRAMENIER, den. = Kramer (De Bo). — « De krameniers staan op de mart. » Geh. *Kortrijk*.

KREMEL, den. = Huis, dat te kleene is voor dieder in wonen. — « Wij zitten hier in ne kremel, wij zitten hier gekremeld, met al die kinders. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

KREMELEN, *kremelde, gekremeld.* = In eenen kremel wonen, gehuisd zijn. Z. *Kremel*.

LAAISTOK, den. = Met een schuimw., *fakkel;* ook smerig dingen, vuile zake. — « Zoo smerig als nen laaistok. » Geh. *Wevelghem*.

LIJSTEVRIJ. = Niet bedekt door de lijste. — « Dat stuk schilderwerk meet, lijstevrij, omtrent eenen meter vierkantte. » Geh. *Iseghem*.

LOFFENIEREN, *loffenierde, geloffenierd.* = Lochtenieren (De Bo). — « Hij was bezig met loffenieren, binst dat 't schoon weêre was. » Geh. *Kortrijk*.
De Bo heeft *lochting* en *lofting;* van dit laatste zal eerst **loften*, en van *loften *loftenieren, (ft = ff) loffenieren* gekomen zijn.

LOKKEMOL, den. = Al te dunne, te stijf gewaterde drank of lepelspijze. — « Jan en Marie zijn gevraagd te Pierens. 't Zal wat zijn : lokkemol zullen ze krijgen, en niet anders! » Geh. *Moorseele*.

MOELOOS. = Laf, bevangen, zwoel. — « Dat weêre is te moeloos : 't gaat dunderen. » Geh. *Brugge*.

MUIZENMAALTIJD, de. = Ate, eten zonder drank. — « Ze'n hebben daar niet anders genut als een muizenmaaltijd. » Geh. *Sint-Omaers*, in *Fr. Vl.*

NAAST DE BALKE. = Bovenste, oppervlakte. — « Gij hebt toch goe melk, bazinne! » « Ja-maar, » zei-ze, « als ge-gij komt, ik geve u de melk van naast de balke. » Geh. *Damme*.

NA. = Te, tot. — « Na Steenwerk weunt 'en. » Geh. *Belle*, in *Fr. Vl.*

NEKKE, z. *Korte nekke*.

NEUKEN, *neukte, geneukt*, uitspr. *nukken* (z. De Bo, *i. v.*) = Telen, voortbrengen. — « Hij is lijk van de ratten geneukt : » zulk een fijne zeurare is hij. Geh. *Kortrijk*.

OMMENDEN, *ommendde, ommend,* stemzate op *-end-*. = Bezorgen, bedoen, bewerken. — Een goe' knape, die bij twee oude liên inweunt, zegt : « Ik moet het ik-ik daar al ommenden. Zoo lange als dat Cisca te beene is 't zal gaan : ze zal 't zij al ommenden. » Geh. *Bavichove.*

ONDIEPE, stemzate op *on-*. = Zeer diepe, niet peilbaar met de gewone middels, zonder bereikbaren grond. — « 't Midden van den Blankaert is ondiepe. » Geh. *Woumen.*

OPHOUDEN, *hield op, opgehouden.* = Aanhouden. — « Dat 't klaar bewees dat hij dien brand gesteken heeft, hij zou opgehouden zijn. » Geh. *Aerseele.*

PALINGSCHOLE, de. = Stede in een water waar palingen te gâre zitten. — « Wij kwamen op een palingschole, en we stekten paling bij de macht. » Geh. *Aertrycke.*

PARRE, de. = Padde. — « Schupt eppuid buiten, en je krijg' epparre in de plekke. » Geh. *Zermeseele*, in *Fr. Vl.*

PEMELARE, den. = Niet wel wassend, niet toenemend, geen deugd van zijn voedsel hebbend mensch, dier, gewas. — « 't En is maar ne pemelare van e kind : 't en zal niet blijven leven. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

RAS. = Spoedig, vroeg. — « 'k En dacht niet dat Karel zoo ras ging trouwen. » Geh. *Oedelem.*

RAUW. = Niet slap, moeielijk buigbaar. — « Sedert dien val gaat hij met ne' rauwe' knie. » Geh. *Coyghem.*

SCHAFTE, de. = Schof, getij. — « Hij en heeft nog maar 'n schafte gewrocht. » Geh. *Coxyde.*

SCHREBDE. = Vernukkeld, misgroeid, onvolwassen, gezeid van koorngraan. — « Dat is schrebde graan ! » Geh. *Sinte-Kruis.*

SNELDERKE, het. = Snellaardeken, mooiaardeken, somtijds averechts gezeid en gemeend. — « Hebt gij dat snelderke » (dat leelijk, kwalijk gekleed vrouwmensch) « daar niet tegengekomen ? » Geh. *Kortrijk.*

SNIJERIJE. de. = Deel van 't werk der bie'n dat jaarlijks uitgesneden wordt. — « Wij en hebben maar weinig snijerije van de jare. » Geh. *Ruddervoorde.*

SPAZIEKTE, de. = Doodziekte, sterfziekte. — « Jan heeft de spaziekte : hij gaat dood. » Geh. *Sint-Truyen.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Spa, spahoeste.*

STAAN, *stond, gestaan.* = Niet ontwijken. — « 's Avonds late witte katten zien, dat en deugt niet, om wille van de spokerije ; maar zwarte katten en zijn ook niet te stane. » Geh. *Oedelem.*

STAVELEN, *stavelde, gestaveld.* = Korten drank verkoopen, bij vaten en flasschen. — « Hij heeft in den tijde nog gestaveld, maar hij is allichte ten onderen gegaan. » Geh. *Aertrycke.*

STEERT, *te leege van.* = Te leege van staat, van stand in de samenlevinge. — « We zijn wij'der te leege van steert, om met zulke menschen te meugen verkeeren. » Geh. *Deerlyk*

TEGENRIBBELEN, *ribbelde tegen, tegen ge-*

ribbeld. = Tegenspreken, tegenrebbelen (De Bo). — « Als ge daar blijft staan tegenribbelen, 'k ga u buiten doen. » Geh. *Wynghene.*

Z. *Beribbelen.*

'T EN DEE'. = 't En dede, dat het niet en dede, en ware, Latijn *nisi.* — « 't En dee' dat 't zoo koud is, ik zou uitgaan. 't En dee' dat die jongens zoo kleene zijn, ze zouden kunnen hunne ouders helpen. » Geh. *Zulte.*

TONSEN. = Toen. — « 't Zal tonsen te late zijn. » Geh. *Boekenkerke*, in *Fr. Vl.*

TONSTEN. = Toen. — « 't Is tonsten da'-j' ha' behooren te kommen kijken. » Geh. *Kortrijk.*

UITGANG, den. = Jaaruitgang. — « 'k Wensche u ne zaligen uitgang. » Geh. *Moschroen.*

VERBEELDEN, *verbeeldde, verbeeld.* = Drukken, door den druk bekend maken. — « Wie heeft er die mare doen verbeelden ? » Geh. *Ledeghem.*

VERDURSTEN, *verdurstte, verdurst.* = Geweldig dorsten, over zijn van den dorst. — « 'k Ga mijn peerd nog wat water geven, trouwens 't is geweldig verdurst van die schrikkelijke hitte. » Geh. *Dudseele.*

VERGETSEN, *vergetste, vergetst.* = Verkwisten, verdoen, te niete bringen. — « Zijn spaargeld zal daar allichte vergetst zijn. » Geh. *Ghistel.*

VESTENBROOD, het. = Vesperei (De Bo), brood dat men om vier uren na middag eet. — « Hebt gij al uw vestenbrood g'eten ? » Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.*

VLAAMSCHGELEERD. = Onderwezen in 't Vlaamsch. — « Peis-je da 'k meer als vlaamschgeleerd ben, omdat gij mij eenen franschen brief schrijft ? » Geh. *Couckelaere.*

VLUCHTIG. = Geneigd om te vluchten. — « Ik hadde toen een vluchtig peerd, » en 'k en dorst het niet aangaan om in te spannen. Geh. *Dudseele.*

VOLKWIJTEN, *volkweet, volkweten.* = Kwijten, met versterkten zin. — « 'k Heb altijd, tot nu toe, mijn' plichten volkweten, als vader des huisgezins. » Geh. *Kortrijk.*

WATEREN, *waterde, gewaterd.* = Overwateren (De Bo), onder water steken. — « Had hij zijnen meersch gewaterd, hij ha' beter gers gehad. » Geh. *Iseghem.*

WENTEL, den. = Wrongel, verwarde hoop, streuvel. — « 't Koorn ligt al in wentels : 't en zal maar moeielijk pikken. » Geh. *Dudseele.*

De Bo boekt eene andere beteekenisse van 't w. *wentel.*

WOLKEN, *wolkte, gewolkt.* = Ontstaan, worden, veranderen, bewegen zoo de wolken doen. — « 't Zou wel kunnen sneeuwen : 't wolkt zoo aardig. » Geh. *Sinte-Kruis.*

ZIJHOUDENDE *goed.* = Zijdehoudende (De Bo). Geh. *Couckelaere.*

ZOKKESLISSE, de. = Kamermuile, Fr. *pantoufle.* — « 't Zal tavond beter gaan met uw' voeten, als ge uw' zokkesliskes aan hebt. » Geh. *Kortrijk.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 3, Hooimaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pterôënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFDOMMELEN, *dommelde af, afgedommeld.* = Hol over bol neêrwaards tuimelen. — « Hij dommelde den berg af, zonder eerde te genaken. » Geh. *Astene.*

AFLUISTEREN, *luisterde af, afgeluisterd.* = Afkijken, bezien. — « Hij heeft geheel het huis afgeluisterd, van boven tot beneden. (P. Vermeulen, s. j. Antwerpiensis : te Vlamertinghe.) » Aldus opgeteekend door zr Deken De Bo.

Vrglkt *luisteren*, met den zin van *kijken*, *Loquela* I. 11.

ARLANG, den, stemzate op *-lang.* = Iemand die nooit nievers en is met hetgene hij doet, die altijd uitstelt. — « Met dien arlang, om te helpen, en krijgt gij nooit gedaan! » Geh. *Sint-Winox-Bergen.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Arlan, harlan.*

ARMGELD, het. = Godspenning. — « Geeft mij 10 centimen armgeld, en 't kalf is verkocht. » Geh. *Lophem.*

ASSCHERLING, den. = Assel, asseling (De Bo). — « 't Vlas krijgt te veel asscherlingen naast den top. » Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.*

BIJZETTEN, z. De Bo.

Het w. wordt ook overdrachtelijk gebruikt, sprekende van gezondheid, geldvermogen, enz. — « Ge'n moet daar geheele nachten niet uitblijven : ge'n hebt van eigen niet vele (van gezondheidswegen) bij te zetten. Pieren en heeft niet vele bij te zetten (van geldswegen) : trouwens hij verdrinkt het al. » Geh. *Brugge, Kortrijk, Iper.*

BLOK SLEPEN, *sleepte den blok, d. bl. gesleept.* = Doen ten dwange, met tegenzin, doodgaan. -- « 't Is al wel tot dat 't ne keer den blok te slepen is. » Geh. *Thielt.*

BLOKSLEPER, den. = Die te beloken Paaschen laast te biechte gaat. — « Hij zal weêr al bloksleper zijn, van de' jare! » Geh. *Gulleghem.*

BLOOT *schieten, schoot, geschoten.* = Blend schieten. Z. *Loquela* 1892, hlfz. 4. — « Ik haalde vijf vogels af, maar Jan schoot keer voor keer bloot. » Geh. *Ghistel.*

BOCHT, den. = Bucht (De Bo). — « Smijt al dien bocht buiten! » Geh. *Bouckenkerke,* in Fr. Vl.

BOOMNOTE, de, uitspr. *bomneute.* = Akerneute

(De Bo), *Juglans.* — « Ze zit up de mart me' boomnoten. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

BURRELEN, *burrelde, geburreld.* = Malsch groeien, vei schieten. — « Sedert dien regen is het kooren beginnen te burrelen, vooral dát dat veil lag. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

DAMMELEN, *dammelde, gedammeld.* = Dralen. — « Ge staat daar te dammelen en ge'n doet niet voort! » Geh. *Oost-Vl., Leyewaards.*

Dammelen is uitbouw van *dammen*, dat met de voeten trappen bediedt (*Loquela* IV. 52) : *Dammelen* is dus staan trappelen en niet voortgaan. Vrglkt *hukkelen.*

Talmen (Kramers *lambiner*) omzet uit *tammelen* (Vercouillie) zal wel 't zelfste w. zijn.

DJAGONZE, z. *Loquela* 1891, nº 1, hlfz. 2.

Bij De Bo staat het w. *jonze* met den zelfsten zin. In Veurnambacht zegt men *gonde.* Z. onder *djagonze*, en ter aangewezen stede, hlfz. 3.

DOOD, de. = Het slaan, het slachten. — « De koeien worden nu al verkocht voor de dood. » Geh. *Dixmuide.*

DRIJFGERS, het. = Tegenover maaigers, gers waarop het noot, het vee gedreven wordt, om te wee'n. — « 't Is waar, 't is 'en drooge zomer, maar 'k ben ik nog van de gelukkige : 'k he'en nog alsan veel drijfgers voor m'n koeien. » Geh. *Iper buiten, Noordschote, West-Vleteren.*

FOEFE, z. De Bo. — « Os 't zunne is, je moe' foefen d'rup leggen. » Geh. *Belle,* in Fr. Vlanderen.

GEBIJEN, *gebijde, gebijd.* = Genaken, inhalen. — « Haast u wat : ge kunt ze nog gebijen, de twee makkers die vroeger vertrokken zijn. » Geh. *Ronse.*

GERRELEN, *gerrelde, gegerreld.* = Scherrelen (De Bo). — « Hij gerrelde, ge hadt met ne kordewagen tusschen zijn' beenen kunnen rijen! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

GOEN. = Gongen. — « Me goen daar na toe. » Geh. *Belle,* in Fr. Vl.

GRANEN, *graande, gegraand.* = Tot graan bedijgen. — « Met dat hard weêre en heeft het kooren het in lange zoo schoone niet gehad om te bloeien en te granen. » Geh. *Spiere.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

GROEITE, de. = Het gegroeid, het gewassen zijn, binnen een en den zelfsten groeitijd. — « Al dit vlas is van de zelfste groeite : is binnen het zelfste jaar gegroeid. » Geh. *Harlebeke.*

Vrglkt De Bo, die twee andere beteekenissen van dit w. opgeeft.

HAANDEGESCHREI, het. = Hanegeschrei. — « 't En is maar 'en haandegeschrei van hier. » Geh. *Cassel*, in Fr. Vl.

HEEGER, den. = Reiger. — « 'En is zoo mager als 'n heegere. » Geh. *Noordpeene*, in Fr. Vl.

Vrglkt *Loquela* II. 11.

HERTEUTEREN, *herteuterde*, *herteuterd*. = Herstellen, vermaken, met een erg schuimw., *repareeren*. — « Mietje, 't en mag er niet af om 'en nieuwe mutse te koopen : met de oude te laten herteuteren kunt ge weêr al ne rek voort. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

HUKKELEN, *hukkelde*, *gehukkeld*. = Dralen. — « Alla, Piet, niet te hukkelen : de tijd is te kostelijk, man ! » Geh. *Oost-Vl.*, *Leyewaards*.

De Bo heeft het onuitgebouwde *hukken*, met den eigensten zin. *Hukken*, *hukkelen* is dan op de *hukken* blijven zitten, niet voortdoen.

IN PIJE, uitspr. *impie*, stemzate op *pije*. = In onverschil, in twist, in kwalijke overeenkomste. — « Hij is in pije met hem : hij en zal 't hem niet willen vragen. » Geh. *Oostende*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. pij*, *pije*.

IPPENTAKKEN, *ippentakte*, *geippentakt*. = Van vlas gezeid, dat sprietelt ten toppewaard. — « 't Is jammer dat die vlasgaard zoo geippentakt is. » Geh. *Anseghem*.

IPPENTAKTE. = Geippentakt, sprietelende naast den top (van 't vlas). — « Ippentakte vlas en geldt zoo vele niet als 't andere. » Geh. *Anseghem*.

JUNSTEKASSE, de. = Kasse, blok, waarin de lieden die te kerke gaan hunne liefdadige of godvruchtige junsten steken, hunne aalmoesen, liefdepenningen. — « Steekt nen stuiver in de junstekasse, ter eere van O. L. V. » Geh. *Middelkerke*.

Z. *Weêrjunstekasse*.

KANNEBLOMME, de. = *Syringa vulgaris*. — « Onze-lieve-Vrouwen autaar pinten met kanneblommen. » Geh. *Oudenburg*.

KINGKONGKA, stemzate op *-ka*. = Kwalijk, mis, niet wel. — « Bij zulk nen ijzerbijter en kunt ge niet wel doen : 't is altijd kingkongka. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

KIVITEIERS, de. = Sproeten. — « Dat jongentje heeft kiviteiers. » Geh. *Noorden van Brugge*.

KLODDE, de. = Klodder (De Bo), bakelaar, klutter, (*Loquela* 1891, n° 8, hlfzz. 57, 60). — « Die koe komt van ne vuilen boer : beziet me ne keer die klodden aan heur' billen ! » Geh. *Brugge* en om.

KLOEKTE, de. = Kloeksel (*Loquela* VII. 51). — « Die man is ne keer verbeterd en vervet : met die kloekte — dat kloeksel : — hij bekomt lijk water en wind ! » Geh. *Lichtervelde*.

KNEUVEL, den. = Stokske of beentje, dat dient om den string in de treite (De Bo) en aan 't gareel vast te leggen. — « Hij heeft den kneuvel verloren : hij en kan niet inspannen. » Geh. *Sinay*.

KNEUVELSTEKER, den. = Leinzelekker (*Loquela* X. 84). — « Hij is kneuvelsteker tot Verhaeghens. » Geh. *Sinay*.

KNOOP, den, meervoud *knopen*. = Vloek. — « Hij en kan geen tien woorden spreken, of der is 'en knoop tusschen. » Geh. *Oostende*.

KOBBOLIE, de. = Vocht gewonnen uit kobben, die men levende in eene flassche steekt en daar laat verteren in olie van de olive en franschen brandewijn. — « Kobbolie, dat is goed tegen gekwetstheid, verbrandheid, wonden, enz. Ge doet dat daaraan met een slunsken, en 't bijt geweldig, maar dat en duurt maar ne pinkoog ; en 's anderendags, of den derden dag, meugt gij 't slunske wegsmijten : 't is genezen. » Geh. *Kortrijk*.

KOEKAARD, den. = Koekuit, duivel. — « Die jongen, hij is lijk van den koekaard bezeten, zoo dom is hij ! » Geh. *Oostende*.

KOORNMAAND, de. = Augusti, de 8ste maand van 't jaar. — In *Biekorf* 1892, bl. 355 en volgende, wordt uiteengedaan hoe de twaalf maanden in echt en verstaanbaar Dietsch behooren te heeten, te weten : I. *Nieuwjaarmaand*, II. *Schrikkelm.*, III. *Lentem.*, IV. *Grasm.*, V. *Bloeim.*, VI. *Zomerm.*, VII. *Hooim.*, VIII. *Koornm.*, IX. *Herfstm.*, X. *Zaaim.*, XI. *Slachtm.*, XII. *Winterm.* Zoo zullen voortaan de maanden heeten in *Loquela*.

LEED, het. = Moeite, ongemak. — « Wij hebben veel leed met die zieke koe gehad, en toch is zij gestorven. » Geh. *Peer*, *Bree*.

't Woord *leed* diende wel om de schuimwoorden *miserie*, *ambras* te vervangen.

LEEKOORTS, de, *ee* gelijk in *twee*, *been*. = Koorts die op de zelfste ure wederkeert. — « Dat ik die leekoorts kon kwijt geraken, ik ware allichte genezen. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

LOOP *van gers*, den. = Recht dat besproken wordt bij 't verkoopen van kweekenoot (zoo men nu met een schuimw. *beestiaal* zegt), en krachtens hetwelke het verkochte noot of vee mag blijven loopen in 't gers van den verkooper, zoo lange als de gersgang lijdt, b. v. tot tenden Bamesse. — « Een landbouwer die zijn vee verkocht heeft met loop van gers is er afhandig van. » Geh. *Zuyenkerke*.

MANEN, *maande*, *gemaand*. = Bedelen, schooien. — « Hij is zoo arm : hij zal moeten gaan manen. » Geh. *Sint-Truyen*.

MART *maken*, *maakte m.*, *m. gemaakt* iets. = In stukken slaan en langs den vloer luizen. — « Als hij dronken is, hij zou geheel zijnen huishoud mart maken. » Geh. *Lichtervelde*.

MEUGEN, het. = Zin, smake, met een ingeworteld schuimw., *gouste*. — « Laat hem kiezen : die mensch heeft ook zijn meugen. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

MISKOM, den. = Iets dat miskomt, kwalijk komt, ongewenscht komt. — « 't Oostje is geschoren : 't en is geen miskom meer aan. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

MOEDERPATIJN *alleene*. = Moederziele allleene.

— « En ik zat ik daar moederpatijn alleene! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

MOENEN, *moende, gemoend.* = Kussen. — « Dat was mij daar een poenen en een moenen, zonder ende of grond! » Geh. *Fr. Vlanderen.*

Vrglkt *Poenen.*

MOT. = Rut (De Bo). — « Ik ben mot (gespeeld). » Geh. *Antwerpen.*

OKKELNEUTE, de. = Akernote, *Juglans.* — « Ze zit up de mart, met okkelneuten. » Geh. *Armentiers,* in Fr. Vl.

OMENDEN, *omendde, omend,* stemzate op *om-*. Z. *Loquela* XII. 15, *i. v. ommenden.* — « Cisca, ze zal 't zij al omenden. » Geh. *Thorhout.*

Men verzekert mij dat *omenden* met de stemzate op *om-* gesproken wordt; en dat 't, na 't verstaan des Volks, te ontleden is als komende van *om, omme* en *enden,* dat is van 't eene ende van iets tot aan 't ander ende geraken; alsof men zeide, in 't Fr., *parvenir à nouer les deux bouts.* Een andere ontledinge ware : *ommenden* = omwenden, (*mw* = *mm*); nog een andere : *omenden,* miszeid voor amenden, Fr. *amender,* Latijn *emendare :* de boete (van alles) betalen. Die de waarheid weet, aangaande dat zeldzaam woord, late ze hooren.

OOKEN, *ookte, geookt.* = « Ook » zeggende aanduiden. — « Hij was hij ook bij de bende. Wien ookt gij daar, Jan? » Geh. *Oostvlanderen.*

OPENBORSTEN, *borstte open, opengeborsten.* = Openbersten. — « De meloenen zullen openborsten, als ze rijpe zijn. » Geh. *Belle,* in Fr. Vl.

OVERZAGE, de. = In 't Fr. *relevé de compte.* — « Maakt mij eene overzage van de waren die gij mij gezonden hebt. » Geh. *Kortrijk.*

PEISTERKOE, de. = Koe die men peistert, z. De Bo, *i. v.* — « Ze'n he'en maar eppeisterkoe! » Geh. *Cassel, Sint-Omaars,* in Fr. Vl.

PEMELAAR, den. = Een die pemelt, kleeneter. — « o Gij pemelare, doet voort! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

PEMELEN, *pemelde, gepemeld.* = Kieskouwen, met lange tanden eten. — « Toe, rap, kind: eet ne keer deure, in de plekke van daar alzoo te zitten pemelen! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

PENNEKEERSE, de. = Penekeerse (De Bo). = Lichtmiskeerse, gewijde keerse. — « Ontsteekt de pennekeerse : 't dundert! » Geh. *Catsberg,* in Fr. Vl.

PIJLSTEERTROCHE, de. = Stekelrog (Kramers). Geh. *Oostende.*

PINKOOG, den. = Oogpink (De Bo). — « 't En duurt maar ne pinkoog. » Geh. *Kortrijk.*

PLUT. = Rut (De Bo). — « Ik ben plut (gespeeld). » Geh. *Bouchout,* bij Lier.

POENEN, *poende, gepoend.* = Kussen. — « Dat was mij daar een poenen en een moenen, zonder ende of grond! » Geh. *Fr. Vlanderen.*

POENI, den. = Poening, poezelige jongen. — « Dat is ne poeni van ne jongen! » Geh. *Ooteghem.*

POENI, den. = Buik. — « 't Is ne jongen met nen dikken poeni. » Geh. *Ooteghem.*

PRIEM, den. = Breinaalde. — « Cisca heeft heuren priem verloren. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

RIP, het. = Heize, rosteel. — « Het rip hangt daar te hooge : de peerden en krijgen geen eten genoeg. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

ROOVERSKOOP, den. = Koop beneden de weerde, zoo Deken De Bo het w. uitlegt, en veroorkondt uit *Rond den Heerd,* II. 384.

Het w. *rooverskoop* en de zeg *Eenen rooverskoop doen,* is gangbare tale in Zweden, luidens het volgende uit *Folklif och Smaoberœttelser* van *Ernst Ahlgren, Stockholm Z. Hœggstrœms Fœrlagsexpedition. Ivar Hœggestrœms Boktrykeri 1887.* Op bll. 184—185 van dien vertelselboek stelt *Ernst Ahlgren* zekeren ouden jonkman, Herr Tobiasson vóór, die, op Julavond, eenen kerstboom koopt, *fœr femtio œre,* voor vijftien oordtjes : « *Det œr rœfvarekœp, sade karlen.* » Dat is rooverekoop (rooverskoop) zei de jongen (de kerel). » In 't Deensch zegt men insgelijks, en met den zelfsten zin, *rœverkjœb.*

SCHEMERHOEDTJE, het. = Blaker, in 't Fr. *abat-jour,* om over eenen lichter te zetten. — « Zet het schemerhoedtjen op de lampe. » Geh. *Temsche.*

SCHREPER, den. = Twijfelachtig, niet vastbeslissend lot. — « Heeft uw broêre er hem ingetrokken? 'k En weet niet : 't is ne schreper dat hij getrokken heeft. » Geh. *Iseghem.*

SLAGHAMER, den. = Sterhamer (De Bo), hamer, die in 't slachthuis gebezigd wordt, om runderen de sterre in te slaan. — « Hij heeft den osse gemist, met zijnen slaghamer. » Geh. *Kortrijk.*

SLAGORGE, den, stemzate op *-gor-*. = Windmaker, beslagmaker. — « Die slagorge steekt mij tegen! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

SLINZER, den. = Een die slinst (De Bo). — « Gij leelijke slinzers : ge gaat zeer in ul'deren buik krijgen van al die peren te eten. » Geh. *Iper.*

SPREEKWOORD, het. = Woord sprekens, het spreken van een woord. — « 't En is daar maar een spreekwoord om de trappen op te (mogen) gaan. » Geh. *Kortrijk.*

STALMELKER, den. = Koeiboer die melk naar stad voert of uitverkoopt. — « 't Weunen veel stalmelkers rond Brugge. » Geh. *Jabbeke.*

Bij De Bo is *stalmelker* (*stalboer*) anders van bedied.

STEEKPEERD, het. = Schrijwiel, Fr. *vélocipède, bicyclette.* — « 'k Zalder met mijn steekpeerd achterrijden en hem trachten in te halen. » Geh. *Varsenaere.*

De beste verdietschinge van *vélocipède* is schrijwiel. *Steekpeerd, wielpeerd* ware goed, maar *-peerd* en is geen Germaansch woord.

STEERTEN, *steertte, gesteert.* = Lastig vragen,

vragen en hervragen. — « Ge'n moet daar altijd niet staan vragen en steerten : 'k en wil 't u niet zeggen, 'k en ga 't u niet geven. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, en *Loquela* 1891, nº 7, hlfz. 55, *i. v. steerten.* Men zegt ook *vragen en talen.*

STEPEREN, *steperde, gesteperd.* = Helpen, hulpwerk doen, bij iemand die werkt. — « 'k Zal morgen een beetje komen steperen. » Geh. ommelands *Oostende.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

STOF, het, *geen stof.* = Niemendalle. Z. De Bo, *i. v.* Vondel, op 't einde van Palamedes, Van Lenneps uitgave, zegt :

Soo schaet hem niet een stof.

TEG, den. = Grepe, feem, handelinge, handveerdigheid, Fr. *le fion.* — « Hij en weet den rechten teg niet! » Geh. *Oostende.*

TE VRECHTE. = Met vrecht. — « Ko is te vrechte naar Jabbeke gereên. » Geh. *Varsenaere.*

TOEREKELEN, *rekelde toe, toegerekeld.* = Thoope scharten, sprekende van de asschen en de brandende kolen van 't heerdvier. — « Rekelt het vier toe, en laat ons gaan slapen! » Geh. *Lichtervelde.*

TOOVERMETE, de. = Tooveresse, tooveringe, eene die toovert, tooveren kan, of als kunnende tooveren aanzien wordt. — « De jongens liepen achter dat oud vrouwken, en zij zeiden dat 'n toovermete was. » Geh. *Moen.*

De Bo kent het w. *leugenmete,* en leidt den helft van 't w., te weten *-mete,* af van het schuimw. *meter.* Bij Kiliaen bediedt *meete, mete* « *crena,* kerf. » Na mijnen zin is *leugenmete, toovermete* zoovele als *leugengat, toovergat,* of iets in dat geweste.

TRIJLTRUL, den, stemzate op *trijl-*, uitspr. *trijl-* gelijk in 't Fr. *trilogie.* = Zakkeband (De Bo)? — « Trijltrul : Harlebeeksche zijde, drie draên om 'en handsvulle. » Geh. *Kortrijk.*

UITBUIDELEN, *buidelde uit, uitgebuideld.* = Uitschudden, uitspannen. — « Boer Jan heeft te weeldig geleefd, en nu wordt hij uitgebuideld. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

VEIL. = Vei (De Bo). — « Waar dat 't kooren veil lag begint het te burrelen. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Geil en *gei* beteekenen, wat den grond van 't w. aangaat, het zelfste : dus *g-* = *v-*?

VEKKE, de. = Hoere, in 't toppenspel (De Bo). — « Mijn vekke is wel in vijf stikken gekapt. » Geh. *Iseghem.*

VERDOOLGANG, den. = Doolhof, Grieksch-Fr. *Labyrinthe.* — « Hier zi', m'nheere, lag de verdoolgang, als ik ne jongen was! » Spreker toogde waar de doolhof gelegen was, te midden de brake van 't oud buitenhof der Bisschoppen van Doornijk. » Geh. *Helkijn.*

VERKNEDEN, *verkneedde, verkneed.* = Herkneden. — « 't Brood en is niet genoeg ekkneed : de bakker ha' 't moeten verkneên. » Geh. *Belle,* in Fr. Vl.

VERSPELEN, *verspeelde, verspeeld.* = Verloren, ten onschepe, ten ondomme laten komen. — « Dat 't ne keer

koste regenen, 't zou al zeere toekomen : 't voedsel (de vette) en is niet verspeeld. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

VERTOERELOEREN, *vertoereloerde, vertoereloerd.* = Verkwisten, verteren, te niete brengen. — « Als ze al hun geld vertoereloerd hebben, ze moeten toen krebbebijten. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

VERWEKKEN, *verwekte, verwekt.* = Ontstaan, verwekt worden. — « 't Is effermentatie die verwekt in 't korn, als 't te lange ligt. » Geh. *Belle,* in Fr. Vl.

VLISSEN, *vliste, gevlist.* = Vleien, met een schuimw., *flatteeren.* — « Gaat voort, gij, met uw' vlissende muile! » Geh. *Eeghem.*

VOETEN, *voette, gevoet.* = Rechten, op zulker wijze dat een man zijne voeten op de onderste sporte van de leêre zet, terwijl een andere met beider arms die leêre omhooge steekt, tot dat ze rechte staat, waar ze staan moet. — « Komt, laat ons te gâre die leêre voeten! » Geh. *Kortrijk.*

VOORTGANG, den. = Groeistip, tijd groeiens. — « 't Is jammer dat wij nu geen vlage regen of twee en krijgen : 't vlas gaat trouwens in twee voortgangen opkommen. » Geh. *Dottenijs.*

WEÊRJUNSTEKASSE, de. = In 't Fr. *débit automatique,* getuig daar men een stuk gelds in steekt en daar men, mits dien, zekere ware doet uitkomen. — « Van zoo haast als hij aan eenen franschen stuiver geraakt, hij loopt ermeê naar de weêrjunstekasse, om sukela. » Geh. *Middelkerke.*

Vrglkt *Junstekasse.*

WEMELBOOR, het. = Spijkerboor. — « De temmerman ha ze' wemelboor vergeten. » Geh. *Cassel,* in Fr. Vl.

WIK, den. = Dingen, zake, doeninge, met een schuimw. *bagetelle.* — « Omdeswille van zulk ne' wik! » Geh. *Oostroosbeke.*

Vrglkt *Loquela* VI. 16; X. 64, *i. v. Wikke.*

WINDDREUPEL, den. = Enkele regendreupel, die, door den wind gejaagd, hier of daar eene regenvlage aanboodschapt. — « 't Gaat regenen : 't vallen gestadig winddreupels. » Geh. *Rumbeke.*

ZEEBLAKE, de. = Weêrlicht zonder donder, bij avondtijde. — « 't En is geen weêrlicht, 't en is maar zeeblake. » Geh. *Temsche.*

ZEGGEN, *zei, gezeid.* = Bestellen, met een schuimwoord, *commandeeren.* — « Hoe is 't : gaat ge mij een pinte zeggen? » Geh. *Coyghem.*

ZONHOED, den. = Zonnehoed (Kramers), zonnenhoed. — « Een strooien zonhoed komt wel te passe, als 't zoo heet is. » Geh. *Kortrijk.*

ZONNENHOED, den. = Zonnehoed (Kramers). — « Ware 't niet van onzen zonnenhoed, ons hoofd zou verbranden. » Geh. *Elseghem.*

ZOUTTENAAR, den. = Een die te Knocke in 't zoo gezeid Zoutte woont. — « Ik ben een echte Zouttenare, maar 'k weune al zes jaar t'Heyst. » Geh. *Knocke.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hⁿ Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 4, Koornmaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AKKERBUK, den. = Scheldname, dien men, b. v. eene kwalijk bedegene, magere, oude koe geeft. — « Knippelt 'n voort, dien akkerbuk, dien steenbuk! » Geh. *Hooglede, Staden.*

Vrglkt *Loquela* IX. 51, *i. v. Neutebuk.*

ALIDA, den, stemzate op *al-*. = « Bij beenhouwers, het lendenstuk van eenen os, Fr. *aloyau*. De spiering van den alida, Fr. *le filet de l'aloyau.* » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. ——— ?

BAGA, stemzate op *-ga*. = Beslag, bij De Bo *bagaai, blagaai.* — « Hij maakt weêral van den baga! » Geh. *Passchendaele.*

BAGAMAKER, den. = Beslagmaker, een die van den baga maakt. — « 't En zijn nievers zulk geen' bagamakers! » Geh. *Passchendaele.*

BAKE, de. = Eigentlijk, rugge, romp (van 't zwijn), dan geslacht en opgehangen zwijn. — « Kijkt, wat groote bake van een zwijn! » Geh. *Reninghe.*

Bake en heeft hier de beteekenisse niet van *zwijn :* « Kijkt wat groot *zwijn* van een *zwijn* » ware immers onzin; de zeggenschap bediedt : Dat zwijn is een' groote bake te wege, als 't zal doodgedaan zijn.

Vrglkt Verdam, *i. v. Bake.*

Vrglkt nog *Loquela* IV. 1; V. 1; en De Bo, *i. vv. Bakenier, zwijnebake, zwijnebakenier, bakzwijn.*

Dit laatste w. « *bakzwijn* » diende gewis *baakzwijn* geschreven te worden, ofschoon 't klankverkort gesproken wordt; gelijk *kaakland, schaapwulle, slaaplaken*, enz., die men *kakland, schapwulle, slaplaken* uitspreekt.

BEELDEMAGER. = Mager als een beeld. — « Als hij weêrekwam van Hoogstraeten, hij was beeldemagere. » Geh. *Thielt.*

BEERTELEN, z. De Bo.

Het w. wordt ook overdrachtelijk gebruikt, met den zin van kijven. — « Ik zegge 't hun genoeg dat ze moeten brave zijn, maar men kan niet altijd booten en beertelen. » Geh. *Passchendaele.*

BEGARZEN, *begarsde, begarsd.* = De eigenschap hebben of doen hebben van garsboter. — « De boter is goed

om in te leggen : ze is al een' weke of viere begarsd. Dat is : De koeien, uit wier melk die boter gewonnen is, loopen al een' weke of viere in 't gars. » Geh. ommelands *Brugge.*

BEGARZEN, *begarsde, begarsd*, uitspr. *begazzen.* Z. De Bo. — « Hij en is niet dikkels meer gekommen, want hij zag wel dat er niet vele te begarzen en was bij ons. » Geh. *Oostende.*

BEURZEZIEK, z. *Loquela* V. 41. — « Dat receptje is beurzeziek. » Nopens een voorschrift of recept dat, op papier geschreven, reeds lange in iemands beurze, broek-, veste- of dijzak gezeten had en verre versleten was. » Geh. *Poperinghe.*

BINNENFIMPELEN, *fimpelde binnen, binnengefimpeld.* = Binnensluipen. — « 'k He' dat gat gestopt in d'hage, omdat de jongens aldaar binnenfimpelen. » Geh. *Sint-Denijs*, in W. Vl.

BLENDOOGSJE, het. = Bonespel (De Bo), duikertje-weg. — « Laat ons e lijdtje blendoogsje spelen. » Geh. *Hoogstaden.*

BOLLEBUIZE, *ballebuize*, z. De Bo. In de Naergelatene Tooneelstukken en rymwerken van Karel-Lodewyk Fournier, te Yperen, by Annoy-Vande Vyvere, drukker en boekhandelaer, Ryssels traet, nº 10, MDCCCXXI, VIe deel, bladz. 56, staet er dat eene bollebuize « een appel » is, « met deeg bekleed en gebakken. »

BREKELEN, *brekelde, gebrekeld*, uitspr. *bre-* gelijk *brai-* in 't Fr. *braire.* = Brikkelen (De Bo), mengelen; 't een alhier, 't andere aldaar door malkaar laten henengaan. — « 's Zomers is 't geestig bij 't hout zitten : de wind komt daar gebrekeld deure. » Geh. *Lichtervelde.*

BRUTSELEN, *brutselde, gebrutseld.* = Koken, braden, op 't keukenvier gereed maken. — « 't Is al een ure dat zij bezig is met brutselen, en ze'n is nog niet gereed. » Geh. *Sint-Denijs*, in W. Vl.

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

DJANE, de. = Eigentlijk *Johanna;* verder een dom, hersenloos vrouwmensch. — « 't Is zulk een' djane van een vrouwmensch! » Geh. *Lichtervelde.*

DOORMELKEN. *molk door, doorgemolken.* = Overmelken; *q. v.* — « Ge'n moet ze maar deuremelken. » Geh. *Reninghe.*

DRETSEN, *dretste, gedretst.* = In 't bollespel, als de bolle, insteê van recht naar stake of naar eene andere bolle

te loopen, zijwaards afloopt, ze dretst. — « Zou die bolle wel dretsen de'? Ne', ze dretst! » Geh. *Brugge.*

EEKENHERTE, het. = Herte van eekenhout, wagenschot. -- « De beste tafel is in eekenherte geschilderd. » Geh. *Thielt.*

EET, den. = Eten, teten, 't gene ten eten veroorbaard wordt. — « Eerdappels, dat is hun eet, 's avonds. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

Vrglkt *Loquela* I. 10, *i. v.*

ELVENDERTIG. = Ontal, 'k en weet niet hoevele. — « Hij is de elvendertigste van zijn' schole. Hij speelt de elvendertigste clarinette. Hij zingt den elvendertigsten tenor. Van dien elvendertigsten (dwazerik) en moet gij niet anders verwachten. Hij is deur eene elvendertig geschoren. » Geh. *Kortrijk, Beveren* bij Harlebeke.

Door hoe menigvuldiger tanden van 't scheerrek dat er draden geschoren worden, hoe nauwer en hoe dichter die draden liggen in de scheerte die moet geweven worden; hoe nauwer en hoe geslotener dan ook de webbe of het weefsel is, dat ervan geweven wordt. Eene webbe die geweven wordt van eene keten die geschoren is op elvendertig draden, « door eene elvendertig, » is zeer nauwe. Zeer nauwe zijn, op menschen toegepast, dat is gierig zijn. « Deur eene elvendertig geschoren » zijn is gierig zijn.

ENDELINGE, de. = Endelkant, waar iets tenden is. — « 't Is busch aan de endelingen, en van weêrskanten van dat stuk land. » Geh. *Reninghe.*

ENTWIEMAND. = Iemand. — « 't Gaat moeten entwiemand kommen helpen : 'k en kan 't ik alleene niet meer gedaan krijgen! 't Was daar entwiemand thuis! » Geh. *Rousselaere.*

HAAR OVER HAAR. = Top over top, kop over kop (De Bo). Z. *Verkommenschepen.*

HURDE, de. Z. De Bo. — « Giet ge water in zu'k weêre, de grond komt hard lijk 'n hurde. » Geh. *Thielt.*

INKEPOT, den. = Intepot. — « Haalt mijn' penne en mijnen inkepot. » Geh. *Gheluwe.*

KADIJSTER, den, stemzate op *-dijs-*. = Slag, stoot, schop. — « 'k Was ik daar ook, als ze vochten : maar zegt dat ze kadijsters deelden! » Geh. *Oost-Roosbeke.*

Vrglkt *Loquela* X. 44, *i. v.*

KALUNTE, de, stemzate op *-lun-*. = Kalle, bijs, kork, waarop men centen zet (De Bo). — « Laat ons e letje achter de kalunte smijten, met de kalunte spelen. » Geh. *Wijtsgaete.*

KATTJESPEL, het. = Spel dat bestaat in malkaâr te kwellen, met stuiken en stooten, aan malkaâr te trekken, en dat vergaat of dreegt te vergaan in twist. — « 't Is eerst piokken (De Bo) en 't vergaat in kattjespel. » Geh. *Stavele.*

KERZEL. = Korzel. — « Je'n moet daar heele dagen zoo kerzel niet zijn! » Geh. *Reninghe.*

KETTE, de. = Pinker (Kramers). — « Willen wij wat de kette slaan? » Geh. *Wijtsgaete.*

KLOEFEBOORELINGE, de. = 't Gene dat

uit eenen kloef geboord wordt, boorelinge (De Bo) van kloefen. — « Kloefeboorelinge is goed om vier te maken. » Geh. *Lichtervelde.*

KOEKETAND, den. = Lust om koeken te eten. — « De kermesse is voorbij : ge gaat moeten uw koeketandtje uittrekken. » Geh. *Stavele.*

Vrglkt *Loquela* XI. 41, *i. v. Appeltand.*

KRAMMATTE, de, stemzate op *kram-*. = Hurde van gevlochtene wissen en hout, waarmeê men de dijken bezet, langs den waterkant, om ze te beschudden tegen 't doorspoelen van 't water, bij hoog tij, ebbe of vloed. De krammatten zijn vastgesprijkerd met houten krammen. — « De krammatten moeten vernieuwd zijn. » Geh. *Assenede.*

KWIKKELEN, *kwikkelde, gekwikkeld.* = Babbelen, tateren. — « Ons Heere weet waarover dat 't vrouwvolk altijd moet kwikkelen! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

LEPELEEGDE, de. = Ploeg met negen lepelwijsde scharren, dienende om den stoppel omme te rijen. — « Haalt de lepeleegde, de zevenscharre, de negenscharre, en lepelt den terruwstoppel. » Geh. *Haeringhe.*

Aldus beschrijft zaliger Deken De Bo de *lepeleegde :*

« *Lepeleegde, lepelegge*, v. Bij landbouwers, een ijzeren getuig, tusschen ploeg en egge, om de bovenkorst van den akker te breken en om te rijden, ten einde het onkruid uit te roeien, Fr. *extirpateur*. De lepeleegde bestaat uit een raam, op drie of vier wielen, en met zeven of negen horizontale lepels of ploegscharren onderaan, en daarom ook *zevenschar* of *negenschar* geheeten. De lepeleegde wordt door twee peerden voortgetrokken, en doet in korten tijd hetzelfste werk dat anders met beerploeg, benoote, molder of valke verricht wordt. »

LEPELEN, *lepelde, gelepeld.* = Met de lepeleegde 't land ommedoen. — « Wij zullen moeten dien terruwstoppel lepelen. » Geh. *Haeringhe.*

LODDERE, den. = Een die rondgaat om gebuurs, magen en kennissen uit te noodigen naar een uitveert. — « He't de loddere hier al ewweest? Grootvader is overleden. » Geh. *Woumen.*

Men heet te Woumen den loddere ook den bidzaliger : Jacob P..... was aldaar wijleneer bidzaliger of loddere, en de jongens riepen achter hem :

Ko paloddere,
ga' voddere!

De geboortenamen *De Lodder, De Loddere* zijn in Vlanderen genoeg bekend.

Vrglkt *Loquela* X. 30, *i. v. Lodder.*

LOKE, de. = Reke uitgetrokkene hutteboonen, ook afstand tusschen twee zulke reken. — « De hutteboonen liggen getrokken en in loken verdeeld op het stik. » Geh. *Haeringhe.*

MARLIEREPUT, den. = Maarlput (De Bo). — « Niet verre van dien marliereput. » Geh. *Reninghe.*

MISBRODDEN, *misbrodde, misbrod.* = Van goed kwaad maken of worden. — « 't Ging schoon weder zijn, maar 't is weêr al misbrod. Hij misbrodt het altemale. » Geh. *Kortrijk.*

MISDOEN, *misdeed, misdaan.* = Krenken, beschadigen, bederven. — « Gij misdoet uwe oogen met sterrelinge in de stravve zunne te kijken. » Geh. *Lichtervelde.*

NEGENSCHARRE, de. = Lepeleegde, *q. v.*

Aldus beschrijft zaliger Deken De Bo de *negenscharre*, bij hem het *negenschar :*

« *Negenschar*, o. Bij landbouwers, soort van ijzeren egge op drie of vier wielen, met negen ploegscharren, in plaats van eggetanden, om, door twee peerden voortgetrokken, de bovenkorst van den akker te scheuren, en alzoo 't onkruid uit te roeien, Fr. *extirpateur.* »

Z. *Lepeleegde.*

NESSCHIGHEID, de, ook *nesschighijd, nesscheghij'.* = Vocht, vochtigheid. — « Als ge op die blâren duwt, 't loopt nesschigheid uit. De nesschigheid van den toebak. » Geh. *Heule.*

OKSELSPICHT, den. = Spichtig, spits schroodtje goeds, dat bij 't maken van hemden onder den arm ingenaaid wordt. — « Ziet dat ge de okselspichten niet kraafs in en naait! » Geh. *Woumen.*

ONGETOEF, het. = Ongeval, zwarigheid, ziekte. — « Moet gij nog verre loopen om Pastor of Docteur, als er ongetoef in uw huis is? » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Toeven is, bij Kilaen, De Bo en anderen, wel onthalen, wel behandelen; en *getoef* (De Bo) is goed onthaal, 't gene waarmeê men *getoefd*, gediend is; *ongetoef* ware dus 't gene waarmeê men niet gediend en is, ongeluk, zwarigheid, ziekte.

Ongedoef (De Bo) heeft eenen anderen zin, te weten, dien van groot gedruisch, met een schuimw. *rumoer.*

ONTIJD, den. = Nacht. — « 't En deugt niet bij nachte en ontijde over strate loopen. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Vrglkt *Loquela* X. 93, *i. v.*

ONWEÊREN, *onweêrde, geonweêrd.* = Donderen, bliksemen, enz. — « 't Heeft den geheelen Godschen nacht liggen onweêren! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

OPENDEEFELEN, *deefelde open, opengedeefeld.* = Deefelende doen opengaan. — « Eiers, die men op de zondagsche kleêren van die Heerkens gooide en opendeefelde. » Geh. *Haeringhe.*

OPHOOPTE. = Opgehoopt. — « De stande is ophoopte vul eerrappels. Eene ophoopte stande. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

OVERMELKEN, *molk over, overgemolken.* = Zonder vernieuwen of bekalven, (een' koe) voortmelken. — « Ze gaan Blare overmelken. » Geh. *Reninghe.*

OVER ZIJN, z. De Bo.

Nog gebruikt in : — « Hij was over van gramschap. 'k Ben over van 't zeer. Hij was over van blijdschap. » Geh. *Kortrijk, Iper, Brugge.*

PALODDERE, den. Z. onder *Loddere.*

PANUKKELEN, *panukkelde, gepanukkeld,* stemzate op *-nuk-.* = Troetelen, koesteren, paplammeren, wel bezorgen. — « Grootvader is alsan droefgeestig en ziekelijk : 'k moete dien ouden man e bitje panukkelen, om hem goeden moed te geven. » Geh. *Iper.*

PEERDSVOETJE, het. = Peerdewachterke, peerdeboevertje (De Bo). — « De peerdsvoetjes zitten vele langs de versche akkerschellen, achter 't gewormte. » Geh. *Lichtervelde.*

REIEBEDEIE, de. = Lediggang, geloop van de eene herberge in de andere. Z. onder *Werkader.*

REKE OF STREKE, zonder *r-* of *str-*. = Fr. *sans rime ni raison.* — « Hij ging tot bij hem, en, zonder reke of streke, gaf hij hem 'en vage in zijn open aanzichte. » Geh. *Lichtervelde.*

RIJSTEREN, *rijsterde, gerijsterd.* = Riesteren (De Bo), om en voorwaards spoeden, zwerven, kruipen. — « De slekken hebben hier geheel den nacht rondgerijsterd. » Geh. *Haeringhe.*

RONDWARIJSTEREN, *warijsterde rond, rondgewarijsterd.* Z. *Warijsteren, rijsteren.*

ROUWKLACHTE. = Lijkrede. — « Die de rouwklachte uitgesproken heeft was een bejaarde priester. » Geh. *Ledeghem.*

SCHAARSCHHIJD, de, uitsprekens *sgasid, sgasi, -si, -sid,* gelijk in 't Fr. *réussite* = schaarschheid. — « 't En zal van de jare geen' schaarschhij' zijn in de eerrappels. 't Is schaarschhijd in de beutere. » Geh. *Thielt.*

In Vlanderen hoort men (*ei* = *ij*) *vreien* en *vrijen, veiligheid* en *vijligheid, schaarschheid* en *schaarschhijd, schaarschhij', nesschigheid* en *nesschighijd, nesschighij',* enz.

SCHARTELEN, *schartelde, gescharteld.* = Scharten (De Bo). — « 't Is al twee uren dat ik schartele aan dat werk, en 'k en gerake niet tenden. 't Is twaalf jaar dat ik schartele om m'n zieke' man te kweeken. » Geh. *Iper.*

SCHEURCANDEEL, het. = Scheurlanke (De Bo). — « Kijkt dat scheurcandeel daar loopen! » Geh. *Stavele.*

SCHUIVEN, *schoof, geschoven,* z. De Bo.

Het w. beteekent ook loopen; ervan deure schuiven is zoo vele als wegbijzen. — « Een pensejager zag twee hazen zitten hunne ooren kammen : hij pakte zijn' pijpe (zijn roer) en hij wenschte den eenen een nieuwjaar. De andere pakte zijn' pooten onder zijne oksels en hij schoof ervan deure. » Geh. *Lichtervelde.*

SLAG, het. = Geslegen (geslacht) vleesch — « 't Is versch slag : 't en zal niet zochte koken. » Geh. *Kortrijk.*

SLAVENDEL, het. = Vendel, slunse, loopziek vrouwmensch. — « Ziet dat slavendel daar loopen! » Geh. *Wackene.*

SLAVENDELEN, *slavendelde, geslavendeld.* = Gelijk een slavendel achter strate loopen. — « Ze is goed om gansche dagen te slavendelen! » Geh. *Wackene.*

SLEKKAARD, den, *-zijn.* = Traag zijn, b. v. in 't insteken van koolzaadplanten. — « Ga-je weêral slekkaard zijn? Geh. *Stavele.*

STAANDE. = Wel in stand. — « 't Was nog zulk een staande mensche : 't is te verwonderen dat ze zoo zeere gestorven is. » Geh. *Brugge*, van een Veurnambachter.

STEEGER, den. = Walg. — « Zwijgt van zulke spijze, zulken klap : 'k heb er ne steeger van. » Geh. *Gent, Themsche.*

STEEGEREN, *steegerde, gesteegerd.* = Walg verwekken. — « Vette spijze steegert mij. » Geh. *Gent, Themsche.*

STEENBUK, den. = Akkerbuk, *q. v.*

STREKE, z. *Reke.*

TAP, den. = Eigentlijk, pijt (De Bo); oneigentlijk, mensch, kerel. — « Zwijgt van dien gelukkigen tap : 't slaat hem al meê. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Ezelpijt*, en *Loquela, i. v. -pijt.*

TJEUTEKA, de. = Eigentlijk, de kade, de kaaie, de ka (De Bo) die dient in het tjeutejagen, het zeugejagen (De Bo); oneigentlijk, seuteka, onnoozel vrouwmensch, talmster (De Bo). — « 't Is zu'k 'n tjeuteka van een wijveke! » Geh. *Thielt.*

TWEENEGGEN, *tweenegde, getweenegd.* = Twee neggen krijgen. — « Het ijzer tweenegt, alswanneer het dóór den pletmolen getrokken of onder den hamer niet plat en wilt gaan; 't is een teeken dat er eene slechte plaatse in den draad van 't ijzer is. — « Baas, het ijzer tweenegt daar! » Geh. *Thorhout.*

UITBEEREN, *beerde uit, uitgebeerd.* = Met den beer, den beerploeg (De Bo) uitploegen, uitrijen. — « Als de toebakblâren af zijn, dan worden de toebakstalen, met de wortelinge, uitgebeerd. » Geh. *Marcke.*

Uitberen, -er- gelijk *-air-* in 't Fr. *braire*, is iets anders, te weten eene boterbewerkinge.

VAL, den. = Afslag. — « 'k En kan mijn' vette koe niet verkoopen, met dien val van 't vee, in Veurnambacht. » Geh. *Passchendaele.*

VEISCHOTTE. = Veischottig (*Loquela* VII. 39). 't Woord wordt gebruikt sprekende zoo van land zoo van 't gene erop wast. — « Veischotte land brengt veischotte vruchten voort; en in veischotte vruchten en zit er geen beschot. » Geh. *Iper.*

Vrglkt verder *vrijschotte* en *vierschotte* (*Loquela* IX. 96).

VERCLASSEN, *verclaste, verclast.* = Van de een' classe in de andere opschuiven. — « Achter 't lang verlof gaat mijn broêre meugen verclassen. » Geh. *Iseghem.*

VERHELPEN, *verhielp, verholpen*, iemand aan iets. = Helpen aan iets. — « Kunt gij mij aan geen liedtje verhelpen : wij en weten niet wat zingen. » Geh. *Ghistel.*

VERKOMMENSCHEPEN, *verkommenscheepte, verkommenscheept.* = Verkoopmanschappen, verwisselen, verhandelen, verkoopen. — « Wij zullen die twee peerden zien te verkommenschepen top over top, haar over haar. » Dat is : Zonder van weêrskanten bij of toe te leggen; Fr. *sans soulte.* Geh. *Lichtervelde.*

VERNIPPELEN, *vernippelde, vernippeld.* = Vernibbelen (De Bo). — « Ik was eene halfure te vroeg op de mart, en ik stond mij te vernippelen. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VRIJKES, de, meervoud van *vrijke*, dat het verkleenwoord is van *vrijde* (De Bo). = Houten, ijzeren hekken- of schettewerk, dat men in eene opene venster zet, om te koop gestelde waren zichtbaar en vrij te doen zijn. — « Ton warender nog vrijkes, en ze kostender gemakkelijk overreeken en koeken wegfoefelen. » Geh. *Thielt.*

VRIJSCHOTTIG. = Veischottig (*Loq.* VII. 39). — « Wij zoeien twee jaar te reke vlas op het zelve land, maar 't was vrijschottig land. » Geh. *Handsaeme.*

Vrglkt hooger, bij 't w. *Veischotte.*

VRIJZEGGEN. het, stemzate op *-zeg-*. = Het doen van een die onvervaard alles rechtuit zegt. — « Dat is een die 't vrijzeggen gepacht heeft : hij en zal aan de brokke niet bersten! » Geh. *Wynghene.*

VRIJZEGGER, den. = Een die 't vrijzeggen oefent. — « Jan is ne vrijzegger, lijk ze vadere. » Geh. *Thielt.*

VUILKERTE, de. = Scheldname, dien men een onhebbelijk, onzindelijk, onzedig vrouwmensch geeft. — « En die vuilkerte, ze gaat dat ton aan alle man vertellen! » Geh. *Thielt.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Kertesmerte*, en bij Kiliaen het w. « Kerte, *podex et cunnus.* »

WARIJSTEREN, *warijsterde, gewarijsterd*, stemzate op *-rijs-*. = Rijsteren, met versterkend *wa-*. — « Een' leure van e vrouwmensch, een' sloore, die overal warijstert, rondwarijstert. » Geh. *Woumen.*

WEGBLAUWEN, *blauwde weg, weggeblauwd.* = Eigentlijk, iets zoo blauwen (De Bo) dat het niet achterhaald en wordt, geblauwd blijft; oneigentlijk, begraven zonder kerkelijken dienst. — « Ja, ze gaan doen met mij gelijk met de zwijntjes, onder den Hollander : ze gaan mij wegblauwen, als ik dood ben. » Geh. *Lichtervelde.*

WERKADER, den. = Drift, zucht naar 't werk. — « Die jongen is klaar van den werkader gestorven. 'k He'n verdriet in mijn' dochter : ze'n is maar goed om daar te zitten, ze'n hee' geen' werkader in. Ze'n heeft geen werknadere in : ze is liever op de reiebedeie. » Geh. *Kortrijk, Iper.*

WERKARE, den. = Werkadere, werkader, *q. v.* — « De werkâre is ook gebroken bij Mietje. » Geh. *Sweveghem.*

WERKNADER, de. = Werkader, *q. v.*

Wie weet of de spreuke :

Hij heeft een aârke
van zij' vaârke

niet te verstaan en is een *aderken* (b. v. het *werkaderken*) van zijn vaderken, insteê van een *aardken* of een *haarken?*

WETTEN, *wette, gewet.* = Verzetten, sprekende van de twee beenen van een die loopt. — « Als zij' vader met de spanrieme buitenkwam, ton kost hij wel zijn beenen wetten! » Geh. *Thielt.*

ZEVENSCHARRE, de. = Lepeleegde, *q. v.*

ZOMERLAUW. = Lauw gelijk het weder, 's zomers. — « 't Is zomerlauw vandage, en 't is nog zoo verre van de Meimaand! » Geh. *Fr. Vlanderen.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 5, Herfstmaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — Matth., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ACHTTIENTAALDERTJE, het. = Zevenzanger (De Bo), *fauvette contrefaisant, rossignol bâtard.* — « 't Zit een achttientaaldertje te zingene in den hof. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

AFREESEMEN, *reesemde af, afgereesemd.* = Af, van den reesem doen. — « Men gooit de gepaterde boonen in den tas, waar men eene geheele perse in eenen trek afreesemt, en men valt aan 't derschen. » Geh. *Haeringhe.*

AFSTOVVEN, *stovde af, afgestovd.* = Geld bijeenkrijgen, b. v. met het vertier van waren. — « Wij gaan in 't korte een' karre en een ezeltje koopen, maar we moeten eerst nog een bitje afstovven. » Geh. *Oostende.*

BAARDBRANDERKEN, het. = Kort tabakpijpken. — « En smoort ze' leven uit geen baardbranderke, uit geen knolleken : daar krijgt ge de kanker af! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

BAKTE BROOD, de. = Korte tijd. — « Ze zijn weêr vrienden, maar 't en zal maar een' bakte brood duren. » Geh. *Bavichove.*

BANG, den. = Schrik, benauwdheid. Z. *Borteldag.*

BECELAARZEER, het, de *Becelaarzeeren.* = « Velziekte, met bruine puistjes of knopjes, die zeer doen, en te Becelaere gediend worden. *Korijnzeer*, zie *Idioticon.* » Aldus aangeteekend door zaliger Deken De Bo. Geh. *Becelaere.*

BEMEL, den, stemzate op de eerste zachtlange *-e-*. = Dwerg. — « Zwijgt, jongen, ge'n zijt nog maar nen bemel! » Geh. *Iseghem, Harlebeke.*

BESCHIJT, het. = Bekommerdheid, verlegentheid, bezorgdheid. — « Als er daar iemand, of en ware 't maar een vallinge krijgt, 't is seffens een beschijt van de ander' wereld. » Geh. *Bavichove.*

BIJPAKKIG. = Teerzeerig, naarnemende, licht geraakt, weemoedig. — « Moeder is danig bijpakkig : ze schreemt (weent) voor nen niet. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

BLAUWEN, *blauwde, geblauwd.* Z. De Bo.

Een lijk blauwen is een lijk doen begraven van 't geld dat

men den eenen en den anderen daartoe afgebedeld heeft. Geh. *Oostende.*

BORTELDAG, den. = Lotdag, dag daar het Volk eenen bijgeloovigen bang van heeft. — « Als ge op de borteldagen zaait of 't verken slacht, zoo bortelt het koorn uit den grond, en 't spek uit de pan, zegt het volk. » Geh. *Beeringen.*

Waarschijnelijk en heeft het w. *borteldag* met *bortelen* (Kiliaen, Schuermans, De Bo) geen uitstand, 't en zij in de meeninge van 't Volk.

Zou *borteldag* geen klankverkorte uitsprake zijn van *boorteldag*, dat ware *geboortendag* (*n* = *l*)? Vrglkt *vastelavond.*

BOUTEN, den. = Eigentlijk, Boudewin, Boudin, Bouden, Bouten; oneigentlijk, manskerel. — « Met dien kloeken bouten kunt gij werk afleggen. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

BRAAI, den. Z. *Spekbraai.*

BUIKLIJSTE, de. = Lijste die, op de hoogte van de bovenste leune van de stoelen, aan den wand gespijkerd is, om 't kwetsen van dien wand te beletten. — « Hij viel omme en zijn hoofd schampte tegen de buiklijste, dat 't bloedde. » Geh. *Kortrijk.*

DJE. = Je, jij, gij. — « A'-dje peist, da-de ligt daar en 't en komt niet van... » Geh. *Kortrijk.*

DOENDIGAARD. den. = Een die doende is (De Bo). — « Dat is een doendigaard : hij en kan niet gerust zijn! » Geh. *Bavichove.*

DRAKEVEL, het. = Een of eene die door geen arbeid te vermoeien, door geen gevaar te weêrhouden en is. — « Dat is een drakevel van een wijf : ze brandt zij deur alles! » Geh. *Noorden v. Brugge.*

DRUMKANT, den. = Hellende, sleepe kant, glooiende kant, b. v. van eenen dijk, van eenen trakelweg; kant die drummende, schoorende gewrocht is, om de hoogte te beletten in de leegte te schieten. — « Hij lag te slapen op den drumkant van de vaart. » Geh. *Bavichove.*

Nu zeggen ze liever *talu;* van 't Latijnsche *talus*, voet; van waar *talon, talonner.*

DRUZZELEN, *druzzelde, gedruzzeld.* = Dreuzelen (De Bo), sukkelen, zieketierig zijn. — « 't Is al lange dat 'n druzzelt. » Geh. *Stavele.*

GALGHOND, den. = Uiterst booze jongen. — « Wacht u, gij galghond! » Geh. *Stavele, Proven.*

GAREN, *gaarde, gegaard.* = Verzamelen, bijeenrapen. — « Waar zijn ze? Ze zijn gaan eiers gâren. » Geh. *Fr. Vl.*

GAT, het. Z. De Bo. In 't gat trekken. 't Een peerd wordt in 't gat getrokken van 't andere. Legt twee peerden nevens malkaâr aan een harnas : als 't eene zijn' steke niet en staat, 't laat hem in 't gat trekken. — « Mijn peerdtje en is maar kleene, maar 't zit negge in : 't en zal hem in 't gat niet laten trekken. » Geh. *Lichtervelde.*

GRAANTJEZOUTTELDER, den. = Zouttelder, klossetelder (De Bo). Geh. *S.-M.-Leerne.*

HANEGESCHREI, het. = Ongroote uitgestrektheid. — « Wat heeft hij om te bedrichten? Een hanegeschrei lands! » Geh. *Lichtervelde.*

HANSJE *van alle kunsten*, het. = Een die alle slag van neringen uitoefent, bekwaam is uit te oefenen, uitoefent zonder dat het zijne eigene neringe of kunste zij. — « Hansje van alle kunsten is daar weêr al! » Geh. *Stavele.*

HAVERKRABBE, de. = Haverbelle (De Bo). — « 't Is lijk de wind die zoetjes ruischt in de haverkrabben. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

Vrglkt *Loquela* XI. 53, *i. v. Krabbe.*

KADIJSTER, den. = Niet drek in 't algemeene, maar, met oorlof, een op zijn eigen van dit slag. — « Hij heeft in ne kadijster getorten. » Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt *Loquela* X. 44, *i. v.*

KANIJFEL, den, stemzate op *-nijf-*, uitsprake gelijk het Fr. *canif.* = Dikke boteram. — « Ze heeft hem daar ne kanijfel gesneên! » Geh. *Noorden v. Brugge.*

't Woord schijnt mij eene andere uitsprake van *'knijfel, knibbel, knippel*, dat bij De Bo den zelfsten zin draagt ; in dat geval zou 't van éénen oorsprong zijn met het Fr. w. *canif*, en 't Engelsch *knife*, die beiden van *knijpen* afkomstig zijn. *Canif* ware dan eigentlijk een *knijpmes*, een *knipmes ; kanijfel, *knijfel*, een *afgeknepen*, afgepraamd, afgesneden stuk brood ; en *kanijfel* van terwe (*Loquela* VI. 44) ver(k)nepene, niet volwassene terwe.

Vrglkt bij De Bo de ww. *kalei* en *klei*, die 't zelfste taalverschijnsel opleveren. De geleerden hebben 't met den indischen name *svarabhakti* vereerd.

KANIJFELEN, *kanijfelde, gekanijfeld*, stemzate op *-nijf-*. = Altijd bezig zijn met het een of 't ander te verzinnen en te knutselen, dat hoewel van kleene weerde of belang in zijn eigen, nochtans werkzaam vernuft en schranderheid te kennen geeft, zoo als gedaanten teeken, houten beeldetjes snijden, speeltuigen maken, enz., zonder het geleerd te hebben ; bij De Bo *nijferen*. — « Wat kanijfelt die jongen daar? » Geh. *Loo.*

Kanijfelen zal oorspronkelijk *'knijfelen* geweest zijn. Om de moeielijkheid van de uitsprake zal men ofwel eene *-a-* tusschen de *k-* en de *-n* gevoegd hebben ; ofwel de *k-* laten vallen.

Vrglkt het Fr. *canapsa* (Littré) dat ons knapzak is, *canif* ons knijf, enz.

Ik heb dikwijls jongens weten *nijferen*, of *kanijfelen*, met een' brokke van een *(canif)* oud pennemes.

KARRE, de. Z. De Bo. Iemand van de karre steken is hem zijne geliefde ontvreien. — « Ze heeft langen tijd met Jan

gegaan, maar Pol heeft Jan van de karre gestoken. » Geh. *Oostende.*

KAZEKANT, den. = Kant, afgesnedene spie kaas, met de korste eraan. Z. *Spekbraai.*

KLINKE, de. Z. *Vange.*

KNOLLEKEN, het. = Baardbranderken, *q. v.*

KOBBE, de. = Het hoogste van een buikte stuk lands. — « De kobbe van mijnen vlasgaard heeft vele afgezien van de droogte. » Geh. *Bavichove.*

Andere bediedenissen van *kobbe* staan bij De Bo.

KREVELTJE, het. = Kruimel, brijzel. — « 't En is geen kreveltje, geen kruimelingstje brood in geheel m'n huis. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

KRUIMELING, het. = Kreveltje, *q. v.*

KWAADAARD, den. = Ondeugend mensch, booswicht. — « Ze zullen dien kwaadaard nog moeten kort steken. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

KWAADZAK. = Kwaadaardig, boos, kwellijk mensch. — « Met zulk ne kwaadzak en zalder nooit niemand overeenkomen. » Geh. *Avelghem.*

LANTEERNE, de. = « Bij horlogiemakers. Toortel, Fr. *pignon*. De lanteerne is vast aan den as van 't schrikwiel. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. ———?

LEPEL, den. = « De lepels van de onruste in eene horlogie zijn twee plaatjes die overhands in de tanden van het schrikwiel grijpen, Fr. *palettes de l'échappement.* »

Z. *Onruste.*

LINZE, de. = Luns (Kramers). Z. De Bo, *i. v. lijnslikker*. « De linze is uit » zegt men als er iemand, of als er volk zotte voeren uitmeet. — « 'k He' dien trouw gezien, 's navens : de linze was uit, wi'-je! » Geh. *Bavichove.*

LOEIE, de. Z. De Bo. — « Andere en zetten hunne hutteboonen in geen' paters, maar in loeien, gelijk het vlas, maar altijd met de bouten (wortels) innewaards, en de blâren al buiten. » Geh. *Haeringhe.*

LOOD, het. = « Plombeerlood, Fr. *plomb*. — Het lood geven, Fr. *boujonner*. Het lood wordt gegeven aan den hommel van Poperinge. Het lood krijgen of ontvangen, geplombeerd worden. Het lood hebben, geplombeerd zijn. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Poperinghe.*

LOOZE KASSE, de. = Kasse, die, van buiten bezien, den wand gelijk is, achter welken zij verborgen zit. — « 'k Zat in de looze kasse en 'k hoorde al dat er geklapt wierd. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* III. 75, *i. v. Looze deure.*

NOMBERWIEL, het. Z. *Verdeelwiel.*

ONRUSTE, de. = « In eene horlogie is eene spil met twee lepels (Fr. *un axe à deux palettes*) die de beweging regelt tusschen den slinger en het schrikwiel of schakelrad. De onrust heet in 't Fr. *échappement*, en is geenszins te verwarren met het schrikwiel (Fr. *roue d'échappement, roue de ren-*

contre), noch met den slinger (Fr. *pendule, balancier*). » Aldus zaliger Deken De Bo.

ONTWERRELAAR, den. = Ontwernaar (*Loq.* IV. 43), ontwerrelkam. — « Noch schare noch ontwerrelaar en kwam er over zijn hoofd. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

OORKONDE *beleeden, beleên*, de. = Met een schuimw., *informatie* beleeden (De Bo, *i. v. Beleeden*). — « Ze hebben leugens van u verteld, en gij loopt naar Jan en Tone om te achterhalen wie de eerste leugenare was : dat is oorkonde beleên dat gij doet. » Geh. *Lichtervelde.*

De steêliên zijn veel geleerder, zij zeggen immers « *informatie* » beleên, eene « *enquête* » doen; en die 't willen op zijn hoog Vlaamsch hebben, kouten van een « *inkwest.* »

OPENSPARKELEN, *sparkelde open, opengesparkeld.* = Openspankelen (De Bo). — « Als hij mij zag, hij sparkelde zijne oogen open. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

OPRIJSCHEN, *rijschte op, opgerijscht.* = Opruischen, ophuischen (De Bo). — « Als ze iemand altijd oprijschen, hij zou op een ende gram worden en een ongeluk doen ook. » Geh. *Heule.*

OVERGOTEN, z. De Bo. Men zegt « Met de dood overgoten zijn » voor zeer deerlijk, bleek, tenden deruit zien, de doodverwe aanhebben. — « Het volk, in zijne oude dichtveerdigheid, overgiet de menschen met de dood gelijk de eerrappels met de sólse. » Geh *Lichtervelde.*

OVERKLEM, den. = Overstap (De Bo). — « Ze stonden te gâre te klappen aan den overklem. » Geh. *Snaeskerke.*

PALE, de. = Klets met de vlakke hand op de kake. — « Je ga' rechtuit eppale krijgen. » Geh. *Leysele, Stavele, Poperinghe.*

PEERDEMEULEN, den. = Meulen, draaiend gevaarte, voorzien van houten peerden, waarop het kermesvolk omvaart. — « 't Staan te kerremesse twee peerdemeulens op de plaatse. » Geh. *Ruddervoorde.*

PLOMBEERLOOD, het. Z. *Lood.*

POEKEL, den. = Puikel, aren (De Bo). — « Hij is van ne poekel gestekt : zijn hand is gezwollen. » Geh. *Oostende.*

PUDDEREN, *pudderde, gepudderd.* = Peuteren (De Bo). — « Wat pudder'-je daar? » Geh. *Stavele, Proven, Poperinghe.*

Vrglkt eenen anderen zin van *pudderen, Loquela* II. 27.

RANKE, de. Z. De Bo. — Men zegt nog, b. v. : « Dat is 'en ranke van ne veint, voor een lange, dunne veint! » Geh. *Noorden v. Brugge.*

REBBANK, den. Z. De Bo, die handschriftelijk daarbij voegde : « Fr. *bahut.* »

RUTTELINGE, de. = Pak slagen, preuvelinge (De Bo). — « Je gaat 'n ruttelinge krijgen as je thuis komt! » Geh. *Brugge.*

SAVOOIZER, den. = Slechtaard, schurk, slechte klapper. — « Zwicht er u van : 't is zu'k ne savooizer. » Geh. *Moschroen.*

SCHAKELWIEL, het. = Bij horlogiemakers, het zelfde als schrikwiel, Fr. *roue de rencontre.* Aldus zaliger Deken De Bo. Geh. ———?

SCHIERS. = Schier, bijkans. — « Hij en hadde schiers niet genoeg om te levene. » Geh. *Heule.*

SCHOBBE, de. = Peule, schokke. -- « De schobben van de boonen, van groene dat zij waren, zijn nu hard en rostachtig gedroogd. De boonen ruttelen in de schobben. » Geh. *Haeringhe.*

SCHRIKWIEL, het. = « Schakelrad in eene horlogie, Fr. *roue de rencontre.* » Aldus zaliger Deken De Bo, en geh. ———?

SCHUIM *van goud*, het. = Glit, loodglit, Fr. *litharge.* Aldus zaliger Deken De Bo. Geh. ———?

SLAWIJTERARE, den, stemzate op *-wij-*. = Een die veel en groot beslag maakt. — « 't Is zulk ne slawijterare! » Geh. *Wackene.*

Zelfs waar men de *ij* als *ei* uitspreekt, b. v. te Wackene, zegt men *slawieterare*, met *ie* kort.

Daar zal ievers een werkw. **wijteren*, uitbouw met *-er-* van *wijten*, samengesteld *verwijten*, bestaan hebben, dat, gesterkt met het stemzaatlooze *sla-*, **slawijteren* geleverd heeft, en van daar *slawijterare.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. slabakken, slabijze, slavetse.*

SLEUVER, den. = Sleep, hangend, slepend stuk van een kleed; verder sloore, geslunst vrouwmensch. — « Wat een sleuver van een vrouwmensch gaat er daar? » Geh. *Oostende.*

SMETPEZE, de. = Smetdraad, smetkoorde (De Bo). — « De smetpeze zwarten om een bul te smetten. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. ———?

SMOUTERINGE, de (niet *smoutéeringe*). = Vettinge, *q. v.*

SMOUTINGE, de. = Vettinge, *q. v.*

SOLSE, de. = Fr. *sauce*, of met een eigen Vlaamsch w. dope. Z. *Overgoten.*

SPEKBRAAI, den. = Schelle spek.

Nen spekbraai en nen kazekant,
dat maakt ons boerenleven plaisant.

Zoo zingen de boerenmeisens thuis. Geh. *Limburg.*

SPELSPEELDER, den. = Met een schuimw., *arlequin*, posternel *(polichinelle)*, kunstenmaker, hansworst. — « Al zulke spelspeelders van jongens, daar en kan ik geen weg meê. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

SPROOI, z. De Bo. Men zegt ook sprooi land. — « 't Land ligt sprooi. Van als 't 'en bitje regent de sprooiegheid (De Bo) zal algelijk weg zijn. » Geh. *Bavichove.*

STEKEN, *stak, gesteken.* Z. De Bo. — « Eens bloed steekt, als men geheel 't lichaam deure krevelinge gevoelt, en gelijk spellen die steken. » Geh. *Lichtervelde.*

STERRE, de. = Eigentlijk, sterre (De Bo), sterne, voorhoofd; oneigentlijk, 't gene waarvan de ontroerde sterre de zetel is, na den zin van 't Volk : dulligheid, gramschap. — « Als

hij dat hoorde, hij schoot in zijn' sterre : Wie, zeid' hij, » enz. Geh. *Lichtervelde.*

Hij liep « *sterren* tegen wind ; » of, bij erger misverstaan, « tegen *sterren* en wind ; » dat hoort men bij 't Volk. 't Is eigentlijk *sterne, ster'n'* (voorhoofd) tegen wind.

« Hij schoot in zijn' *sterre* » zal ook wel, in den grond, miszeid zijn voor « *het* schoot in zijn' sterre : » in zijn' hersens?

STIJKEN, *stijkte, gestijkt.* = Stooten, iemand eenen stuik geven. — « Je'n moe' me alsan nie' stijken ! » Geh. *Proven.*

STOMPE, de. = Stomp (Kramers). Iemand op een' (op de) stompe zetten is, met een schuimw., iemand in den *ambras* zetten of laten. Die zonder vermaan zijn werk, zijnen dienst loochent, zet zijnen baas op een' stompe. — « 't En is toch niet schoone alzoo een mensch op de stompe te zetten. » Geh. *Oostende.*

STRAFBANK, den. = Fr. *sellette*, dat Kramers aldus vertaalt : « Bankje *n*, waarop in de gerechtshoven een beschuldigde zich moet nederzetten, om gehoord en gevonnist te worden, bank *f.* der beschuldigden. » — « Ge zult ook nog wel op het strafbankske moeten zitten. » Geh. *Wynghene.*

TATELDAGE. = Nooit — « Wanneer zal ik die boeken thuis krijgen, peis-je? Tateldage. » Geh. *Oostende.*

Is dat *te ateldage*, gelijk *te middage, te avond, te morgen ;* ofwel is 't *tateldage*, gelijk *zaterdage, zundage, in casu temporali?*

TJONKELEN, *tjonkelde, getjonkeld.* = Vlechtebeenen, gaan gelijk de dronkaards. — « Als 't een gat in den nacht was kwam hij eindelijk al tjonkelen thuis. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

TREITE, de. Z. De Bo. « Met de treite af liggen » bediedt ook ziek zijn. — « Is Pee ziek? Ja-hij : hij ligt met de treite af. » Geh. *Barichove.*

TREKKEN, *trok, getrokken.* Z. De Bo. Men zegt ook *Planken trekken.* — « Als 't stijf schuw weêre is moeten de meulenaars ontzeilen (De Bo) ; maar dat en is dikkens nog niet genoeg, ze moeten daarbij nog planken trekken. Dat is die planken die van ends-end-tends aan 't meulen-ende vast zijn aftrekken, om aan den wind nog min grepe te laten. » Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt *Water trekken.*

VANGE, de. = « Bij horlogiemakers, eene ijzeren baar die in den kavel van den toortel van 't wiel van 't slagwerk valt, om 't slag te sluiten, als het genoegzaam geslegen heeft (b. v. als het drie geslegen heeft, opdat het geen vier zou slaan). Ook *klinke* geheeten. » Aldus zaliger Deken De Bo. Geh. ———?

VERDEELWIEL, het, « of *Nomberwiel*, » het. = « Bij horlogiemakers, het wiel dat de uren verdeelt, zoodat het maar een slaat als het een is, drie als het drie is, zeven als het zeven is, enz. » Aldus zaliger Deken De Bo. Geh. ———?

VERKETSEN, *verketste, verketst.* = Verkijskassen, al ketsende, rondzwierende, kwijt geraken, verteren. —

« Hij heeft weêr een' geheele weke leêg geloopen en al ze' geld verketst. Hij zou de kleêren van ze' lijf verketsen. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

Vrglkt *Ketsen*, bij De Bo.

VERKLAKKEBAKKEN, *verklakkebakte, verklakkebakt.* = Nutteloos bewerken, te kwiste bringen. — « Houdt hem daaraf : hij zou 't al verklakkebakken ! » Geh. *Proven.*

VERREGEZET. = Bijkans tenden. — « Dat werk is verregezet. « Djoos is gister berecht. Hoe gaat 't ermeê? Hij is verregezet, de man. Karel is verregezet (van geldswegen) : hij moet verhuizen. En stoort u niet in heur zeggen : 't wijf is verregezet (half zinneloos). » Geh. *Kortrijk, Brugge, Iper.*

VERSTIJVERIK. = Vervrieswinter, *q. v.*

VERVRIESWINTER, den. = Een die b. v. met zijne handen in zijn' zakken staat, te verstijven van de koude. — « Die vervrieswinter, die verstijverik is te leêg dat hij roert ! » Geh. *Stavele, Proven.*

VETTINGE, de. = Pak slagen, preuvelinge (De Bo). — « Dat hij een' goe' vettinge, smoutinge, smouteringe krege, hij zou he'en dat hij verdient. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VINKEPOT, den. = Vinkenest. — « 'k Gaan evvinkepot haaln, uit den appelboom. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

Bij ons heet dat *een' vinkenest rooven.*

Vrglkt *Loquela* VI. 9, *i. v. Aksterpot.*

VOERMANSCHAP, de. = Voermans neringe. — « Sichten dat de tram loopt en gaat 't maar half zoo wel meer in de voermanschap. » Geh. *Wynghene.*

WATER *trekken.* = 't Gene de zonne doet, na den zeg van 't Volk, als er lange, bleeke striemen zonnewaards loopen. — « 't Zal rein kommen : de zunne trekt water. » Geh. *Lichtervelde.*

WATERHEERE, den. = Kale, looze heere, heere in den schijn. — « Zwicht u van de waterheeren : 't zijn al tandetrekkers ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

WELDOENDE. = Welhebbende, met een schuimw., *gefortuneerde.* — « Dat waren, in den tijd, nog al weldoende menschen. » Geh. *Reninghe.*

Well to do (people) bediedt het zelfste, in 't Engelsch.

WERVEL, den. = Wervelken, werveling (De Bo). — « 't En is niet van veel kinders te hebben, als ge maar brood en vindt, wanneer gij den wervel van 't deurke van de spinde draait. » Geh. *Stalhille.*

WIELEN, *wielde, gewield.* = De handen aan 't wiel of aan de wielen slaan van eenen wagen, die zonder die hulpe moeielijk voort kan. — « Karel, wij zijn aan de Broelbrugge : we gaan moeten wielen. » Geh. *Kortrijk.*

ZOOTJE, het. = Zode (Kramers). — « Wansje, ga' je 'n zoôtje meêbringen voor me, als je binnenkomt (van zee)? 'k Heb daar 'n goe zoôtje visch gekocht op de kaaie. » Geh. *Oostende.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hⁿ Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 6, Zaaimaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFFIKKELEN, *fikkelde af, afgefikkeld.* = Afrossen. — « Hij heeft zijnen hond daar geweldig afgefikkeld. » Geh. *Herenthout.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Fikkelen.*

AFLEEDER, den. = Uitweg langs welken het water, b. v. van eenen regenbak die vol is, over- en wegvloeit; in 't Fr. *le trop-plein.* — « Waar is den *trop-plein* van dien regenbak? De afleeder, Baas? Alhier zi'. » Geh. *Harlebeke.*

AFWIKSEN, *wikste af, afgewikst.* = Afpriegelen, afrossen. — « Ik zal hem eens goed afwiksen. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Wiksen.*

ALLA! stemzate op *-la*, bij De Bo *alah!* = Alledaagsche uitroep, die bij alle Vlamingen gebezigd wordt, en die nu eenen aanwakkerenden, nu eenen toestemmenden, nu eenen afwerenden zin draagt. — « Alla, ga-w'! Alla, toe de', nog een stapke! Hoevele vraag'-je? Tien stuivers. Alla, ne'! Alla, den goên avond! Alla, tot later! Alla-alla: laat mij gerust! Alla,... 't doet zeer peis-je! »

Deken De Bo schijnt te vermoeden dat dit ons *alla!* het nagezeid Fransche *hola!* zou zijn; en (daarop gesteund?) zoo en geeft hij 't woordeken maar eenen « verbiedenden » zin. « Alla, ga-je haast opstaan? » is nochtans verre van verbiedende! Ook zou 't wonder schijnen hadden ze in Brabant van *hola! arra! arre! erre!* gemaakt.

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Arè! arra! arre!*

BAKELSPELLE, de. = Spelle om een kind te bakelen, doekspelle (*Loquela* IX. 66), Fr. *épingle de sûreté.* — « Zonder bakelspellen en kan ik niet werken. » Geh. *Leuven.*

BARE, de. = Dwersstuk van eenen rooster. — « De stove en brandt niet goed, omdat de baren van den rooster te dichte bij malkaâr liggen. » Geh. *Kortrijk.*

BAST, den. = *Barnst, baanst (De Bo). — « 't Is zoo drooge als bast. » Geh. *Veurnambacht.*

BEELEN, *beelde, gebeeld.* Z. De Bo.

't Is beter gebeeld
als kwalijk getrouwd.

Geh. *Kortrijk.*

BLEDDER, de. Z. De Bo. — « Die ze' zet verbrandt moet up de bledders zitten. » Geh. *Veurnambacht.*

BLOOTOORE, de. = Bloodaard, benauwderik. — « Hoe gij blootoore: durf'-je niet meer? » Geh. *Stavele.*

BLUSCHKE, het. = Bluschkoolke, buschkoolke, bakkerskoolke. 't Bluschke blazen: ertegen waaien, den pot trekken, de boete betalen, bekeven worden. — « Als dat uitkomt, ge zult het bluschke blazen! » Geh. *Piottenland.*

BOEREGE, de, stemzate op *-eg-*, lange *e* gelijk in *zegen, regen,* te *wege.* = Een vrouwmensch die boert, die 't al verboert, verkwist en vermooscht. — « M'n man verweet gister m'n schoondochter voor 'n boerege. Die Bruggenege daar is 'n boerege van e' vrouwmensch: als heur man kwam te sterven, hij en ha' geen broek meer om aan te doene. » Geh. *Iper.*

BOVELING, den. Z. De Bo. — « Het vriest dat de bovelingen bersten. » Geh. *Veurnambacht.*

BOVENROEDE, de. = Bandroe, die naast den veurst van 't strooien dak zichtbaar en boven 't stroo ligt. — « N. N. is schuldig eenen bond bandroên en bovenroên. » Geh. *Gulleghem.*

BOEREJAAR, het. = Een jaar dat vele opbrengt in de akkernote, in de veldvrome. — « 't En zijn nu al geen boerejaren meer gelijk eertijds. » Geh. *West-Vlanderen.*

BRAKE. = Ongehuwd, wepel. — « Wij gaan brake blijven. » Geh. *Poperinghe.*

BUITEN, den. = Weder, luchtgesteltenisse. — « Bij donder, bliksem, hagel, regen is 't een pijnelijke buiten. Wat pijnelijke buiten! » Geh. *Poperinghe.*

DEISTERAAR, den. = Truntelaar, truntebaas, die niet goeds en doet. — « Houdt dien deistereer van ons af! » Geh. *Piottenland.*

Vrglkt Schuermans en De Bo, *i. vv. Dijsteren, deisteren, deister, bedeisteren;* en den geboortename *Dedeyster.*

DOODZWEET, het. Z. De Bo. — « Wel wat slechte kafee: 't is lijk doodzweet! » Geh. *Lichtervelde.*

DULTE, de. = Gramschap, dulligheid. — « Hij schoot in zijn' dulte en hij gaf 'n ne klets. Als hij in zijn' dulte is, hij zou moorden doen. » Geh. *Gulleghem.*

DUTTE, de. = Traag, lamlendig vrouwmensch. — « Is dat toch een' dutte: ze'n is nooit nievers! » Geh. *Zonnebeke.*

EGENKOMSTE, de. = Tegenkomste, were, strijd, met een schuimw., *lutte,* t. w. als 't kiezinge is. — « 't En is

niet geestig vandage : 't en is geene egenkomste. » Geh. *Poperinghe.*

EIGENSTUURS. = « Spontaan » (Kramers), zonder van buiten 't lijf komend hulpmiddel. — « 'k En kan nooit afgaan eigenstuurs. » Geh. *Kempenland.*

ELFURENLIJK, het. = Begravinge, lijkdienst om elf uren. — « 't Zal weêr een elfurenlijk zijn. » Geh. *Mechelen.*

Z. onder *Lijk.*

ELVENDERTIG. Z. *Loquela* XII. 27. — Als men te Gent gevraagd wordt naar een getal dat men niet en weet of niet en begeert te uiten, zoo antwoordt men : « Elvendertig en 'n kleintje. » Geh. *Gent.*

FLEPSCH. = Flauw, hongerig, slap. — « Ik ben flepsch. Dat kleed hangt daar flepsch neêr. » Geh. *Mechelen.*

GEDIET, het. = Getrek, gedoe. — « Gij stom gediet (lompe, onhandige kerel) ! » Geh. *Mechelen.*

Misschien behoorde 't w. *gedied* geschreven te zijn, als komende van *gedieden.*

GEHAND. Z. De Bo — « Houden die nunnen schole ? Neen-z' : ze zijn genoeg geleerd, maar zij en zijnder niet op gehand. » Geh. *Poperinghe.*

GESMIERIG. = Gemakkelijk om smeren, uitbreiden, b. v. onder 't mes. — « Die rapen koken zoo gesmierig als butter. » Geh. *Veurnambacht.*

GORTIG. = Geweldig, nijdig. — « Giet zoo gortig niet ! » Geh. *Mechelen.*

GROENE *blijven, bleef, gebleven.* = Niet ten achteren gaan, in geld- en handelszaken; blijven van gestaathede zoo men is. — « Als 't niet en betert, wij gaan moeten naar Vrankrijk gaan : anders, wij en kunnen wij hier niet meer groene blijven. 't Is al wel, wij hebben nog genoeg om te leven en eenige jaren voort te doene ; maar 't is zake van groene te blijven. » Geh. *Inghelmunster.*

HAGEBEIER, den. = Doornbezie (De Bo). — « Hij is zoo rood als nen hagebeier. » Geh. *Lichtervelde.*

HANDWEVER, den. = Wever die met der hand, zonder bijgevoegden toestel, de schietspoele werpt. — « 'k Aanzie hem voor nen handwever. » Geh. *Kortrijk.*

HEIT, den. = Helt, helft. — « 't Es da' den heit van den tijd ruize ! » Geh. *Heule.*

HERSTENDRAAD, den. = Herstdraad (Schuermans), draad die met herst, harst ingewreven is, en dien de schoemakers gebruiken om schoen te naaien. — « Hij had het vastgemaakt met eenen herstendraad. » Geh. *Mechelen.*

HUIZENMELKER, den. = Een die veel huizen, meest werkmanshuizen bezit, en die leeft met 't gene de huurloon dier huizen hem inbringt. — « Die gierige huizenmelker ! » Geh. *Mechelen.*

IJDEL. = Wijd vaneen. — « Die bende veugels vliegt ijdel. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

KAMBEURZE, de. Z. De Bo. — « Zijn' kambeurze openzetten is aan 't schreemen (weenen met luider stemme) vallen. » Geh. *Vlamertinghe.*

KARSTINNE, de. = Kwaad wijf, stoute prij. — « Wee die met zulk een' karstinne te doen heeft ! » Geh. *Mechelen.*

Dat zal eene andere uitsprake zijn van *kerstinne, christinne,* dat zoo vele zegt als christene vrouwe, vrouwe in 't algemeen, vrouwe uit den hoop, vrouwe zoo als er vele zijn, booze vrouwe. In 't Italiaansch is *christiano* een mensch te zeggen, en in 't Vlaamsch zegt men een harde *christene,* voor een hard mensch.

Vrglkt het Fr. w. *vilain,* dat in den grond niet anders en beteekent als *hofstedeling.*

KERKHAMER, den. = Karthamer, kerthamer (De Bo). — « Hout klieven met den kerkhamer. » Geh. *Poperinghe.*

KNAK. = Kort af, bitsig, hebbig ; kort af, bitsig, hebbig sprekende. — « Iemand knak antwoorden. Ge zijt zoo knak vandaag ! » Geh. *Mechelen.*

KNEP, den. = Kinne. — « Hij greep hem bij zijnen knep. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

KREVELARE, den. = Dood. (*Loquela* X. 11.) — « Dat dat moste gebeuren, hij haalde er zijnen levende' krevelare an ! » Geh. *Lichtervelde.*

KROOS, het, *oo* gelijk in *boos, loos.* = Klokhuis van eenen appel, eene pere, Fr. *trognon* (De Bo). — « Hij at den appel en smeet het kroos, het slokhuis naar mij. » Geh. *Geel, Hoogstraten, Morkhoven.*

LEÊGAARD, den. = Ledigaard, haring die ledig, leêg, ijdel is : die noch melke noch kijte en bevat. — « Laat den dien liggen : 't is 'en leêgaard. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt twee andere zinnen van dat w. bij De Bo.

LEEPEN, *leepte, geleept.* Z. *Uitleepen.*

LIJK, het. = Begravinge. — « Hij is naar 't lijk van ze' zuster. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt De Bo, *i. v.,* en het w. *Elfurenlijk.*

LODDEREN, *lodderde, gelodderd.* = Los hangen, weg en weder slaan. Z. *Uitleepen.*

LOTEREN, *loterde, geloterd :* pieren *loteren* = Pierwormen uit doen komen, met den riek (greep) in den grond te steken en met de vuist op den steel te kloppen. — « Hij is gaan pieren loteren. » Geh. *Mechelen.*

MUIZEBREIL, den. = Muizebreidel, breidel om muizen te breidelen. Z. *Talperingel.*

OOREKRUIPER, den. = Oorbeeste, sprietworm, sprietoorm, oorworm, vorke (De Bo). — « 't Zitten oorekruipers in dat schof. » Geh. *Kortrijk.*

OPBOEFEN, *boefte op, opgeboeft.* = Oppoefen (De Bo). — « Ge'n moet u zoo niet opboefen, zoo veel niet eten. » Geh. *Mechelen.*

De Fr. ww. *bouffer, bouffir, pouffer* behooren hier thuis.

OPGEZET. = Verheugd, blijgeestig, welgezind. — « Mie heeft wel verkocht op de mert : ze komt geheel opgezet naar huis. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

PEKELHEKS, de. = Gierig, vrekkig wijf. — « 't En

is zulk geen' pekelheks, zulk geen' pin (Schuermans), zulk geen' gierige tang (Schuermans) in geheel 't land. » Geh. *Mechelen.*

PLATDRAAD, den. Z. De Bo. — « Als ge een stik aanlegt, 't en mag geen platdraad in loopen. » Geh. *Lichtervelde.*

POORIJZER, het, *oo* gelijk in *hooren.* = Peurstok, peurestok (De Bo). — « Pooren op paling is visschen met kuip en poorijzer, om paling te vangen. » Geh. *Mechelen, Boom.*

PRINSEN, *prinste, geprinst.* = Gaan met drukkend voetgeweld, gelijk men deur slijk en moze doet. — « Hij heeft meugen door regen en smoor, deur dikke en dinne daar naartoe prinsen. » Geh. *Lichtervelde.*

Br- en *pr-* wisselen geerne; zoo hoort men *bronken* en *pronken*, *brol* en *prol*, *brondelen* en *prondelen*. **Brinsen*, uitgebouwd met *-el-*, *brinselen* (De Bo), kan ook bestaan hebben. En *prinsen* (*pr-* = *br-*) kan eene nevengedaante zijn van **brinsen*, het onuitgebouwde *brinselen*. Door regen en smoor, door dikke en dinne moeten brinselen ware gang- en verstaanbaar Vlaamsch bij ons.

Vrglkt De Bo, *i. v. Brinselen.*

RAKKE, de. = Vernepeling, enkeling die afsteekt in een kudde : die minderachtig is. — « Je gaat 't (dat zwijn) niet kunnen verkoopen : 't en is maar errakke. » Geh. *Stavele.*

REEPEN, *reepte, gereept.* = Met eenen reep, met reepen vastleggen. — « Ge moet dien boom reepen langs den kant waar de laatste trekwortel blijft. Eer dat we den balke optrekken, we moeten hem reepen. » Geh. *Kortrijk, Iper.*

REGGE, de. = Dreg, dregge (Kramers). — « De regge greep in zijn' krage en wij trokken hem uit het water. » Geh. *Harlebeke.*

RIJDEN, *reed, gereden.* = Nu hier nu daar liggen, verloren, langs den grond, den vloer liggen. — « Wa' leit daar weêr te rijen? Hij laat z'n boeken, z'n kleêren rijen. » Geh. *Mechelen.*

RUIME. = Geruime (*Loquela* X. 82). — « 't Is ruime vichtig voet lang. » Geh. *Veurnambacht.*

SCHIFTTE. = Schiftig (De Bo), ook het tegendeel van gesloten, dat met een kleen getal, ijdel en wijd vaneen liggende draden (keten en inslag) geweven is. — « 't Lag een doekske schiftte zijde op, en je kost erdeure zien. » Geh. *Brugge.*

SCHORMEN, *schormde, geschormd.* = Schermen. — « Hadde ik voor mijn' jongens niet geschormd, hij hadde ze doodgeslegen, in zijnen dronken kop! » Geh. *Kortrijk.*

SCHRANSEL, den. = Buik, mage. — « Hij heeft daar weêr zijnen schransel volgespeeld. » Geh. *Mechelen.*

SCHRIK, het. = Schuw (De Bo), schouw, *terriculum* (Kiliaen). — « Jan is mager lijk esschrik. » Geh. *Veurnambacht.*

Een schrik, om vogels te verschrikken, bestaat gemeenelijk uit twee menschewijs gevoegde stokken, waaromtrent een oude hoed, oude kleeren gehangen worden. Zulke stok- en voddemans ziender doorgaans uit der maten mager en deerlijk uit.

SLECHT. = Effen, niet heuvel- of bergachtig. — « Dat is hier al slecht land! » Geh. *Fr. Vlanderen,* nabij Cales.

SLOKHUIS, het. = Kroos, klokhuis, *q. v.*

SLUNSEDEKKER, den. = Kiel, schabbe, Fr. *cache-misère.* — « 'k He' mijne' slunsedekker aan, regen' het 't en steekt niet in. » Geh. *Lichtervelde.*

SMOORDONDER, den. = Gevaarlijke donder, die dikwijls valt, als de lucht betrekt, zonder regen. » Geh. *Poperinghe.*

SNIKKE, de. = Breede beitel, wiens handhave een rechthoek is, dragende eenen breeden lemmer, die van vooren snijdt. — « De snikke dient om de gaten in den meulenasse te kappen, waarin de hekkens zitten. » Geh. *Lichtervelde.*

Bij De Bo is de snikke « een lange platte beitel, wiens lemmer omtrent zes vingers breed is, en dien de wagenmakers bezigen. »

SPINNEN, *spon, gesponnen.* = Verliezen, in 't spel. —

De eerste winders
zijn de laatste spinders.

Geh. *Alveringhem.*

Dat is te zeggen : Die eerst winnen in 't spel verliezen op 't einde dat zij gewonnen hadden, en moeten gevolgentlijk spinnen, uitspinnen, betalen.

TAAITE, de. = Taaiheid, taaigheid (Kramers). — « Dat leêr en heeft zijn' taaite niet. » Geh. *Gulleghem.*

TALPERINGEL, den. = Ringel om talpen te ringelen (De Bo). — « Die man verkoopt van alles : tot muizebreils en talperingels toe. » Geh. *Lichtervelde.*

TANG, de. = Wijf, vrouwmensch, met verachtenden zin. — « 't En is nergens zulk een' gierige tang. » Geh. *Mechelen.*

Bij Schuermans is eene « luie tang » een « lui meisje of wijf. »

TAP, den. Z. *Loquela* 1892, blfz. 31. — « Kijkt 'n da' staan lijk ettap! » Geh. *Veurnambacht.*

'T DEES. = Het dees, het deze. — « 't Dees is eene geheel andere zake. 't Deze is goed : dat en deugt niet. » Geh. *Dermonde, West-Vlanderen.*

TEMMEREN, *temmerde, getemmerd.* = Huisbouwen; een huis laten, doen bouwen. — « Zoo, je broêre gaat temmeren de'? » Geh. *Loo.*

TETSEN, *tetste, getetst.* = Tatsen (De Bo). — « Iemand zijn schoen tetsen is hem bereiden voor de eeuwigheid. » Geh. *Vlamertinghe.*

TJEUTEN, den. = Dwazerik, sul. — « Is dat toch ettjeuten van evveint! » Geh. *Veurnambacht.*

TREITEN, *treitte, getreit.* = Rijen, trekken, te voete gaan, reizen. — « Hij zal algelijk nog naar Gits meugen treiten, in al dat slecht weêre. » Geh. *Lichtervelde.*

UITBUIDELEN, *buidelde uit, uitgebuideld.* = Uitstellen, uitsteken tot een volgend jaar, te weten om tot de eerste heilige communie aanveerd te worden. — « Jan Speekens zeune is een uitgebuield broodtje : hij en heeft zijne eerste communie niet mogen doen. » Geh. *Gent.*

UITLEEPEN, *leepte uit, uitgeleept.* = Langer, wijder worden door 't gebruik, van kousen of schoen sprekende. — « Dat leept uit, die kous leept uit. Zijn' schoenen zijn uiteen geleept : ze lodderen aan zijn' voeten. » Geh. *Mechelen.*

UITSPINNEN, *spon uit, uitgesponnen.* = Uitlangen, dokken, betalen. -- « Hij heeft daar leelijk meugen uitspinnen. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Spinnen.*

VEELTE, de. = Groote hoeveelheid. — « Je zijt flauw, je moet vleeschzop drinken : de veelte daarvan niet, want je'n zoudt 't niet vermeugen. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt *Loquela* X. 32.

VEL, het. = Slunse, vodde. — « Een' moeder moet de kleêren naaien, als ze niet en wilt dat heur' jongens in slunsen en vellejes loopen. » Geh. *Lichtervelde.*

VERBOEFEN, *verboefte, verboeft.* = Overmatig opvollen met spijze. — « Jan heeft weêr te veel g'eten : hij heeft hem verboeft, hij is verboeft. » Geh. *Mechelen.*

VERTEEKEN, *verteekte, verteekt.* = Verteekenen, herteekenen, eene andere, nieuwe teekeninge van iets maken. — « 'k Zal dat ontwerp van versierschilderinge moeten verteeken. » Geh. *Zonnebeke.*

VISCHPLOTE, de. = Eene die met visch rondgaat. — « Hij stinkt lijk 'n vischplote, lijk ne vischploter. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v. pleute.*

VISCHPLOTER, den. = Een die met visch rondgaat. Z. *Vischplote.*

VUIST, den. = Vuistslag. — « Dat hij met mij te doen hadde, hij zou vuisten krijgen. » Geh. *Avelghem.*

WELLE, de. = Werre, warre. — « Hij was leelijk in de welle daarmeê. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

WERKADER, den. = Werkzaam, arbeidzuchtig mensch. — « Djooske was 'en werkader, in z'n tijd ; maar z'n broêre Brozen en heeft nooit geen werkader geweest. » Geh. *Iper.*

Vrglkt *Loquela* XII. 32.

WREVE, de. = Afrossinge, pak slagen. — « 'k Ga je 'n wreve geven, als je niet en zwijgt. » Geh. *Gheluwe.*

ZONDERASEM, het, stemzate op *-as-*. = Asemloosheid, met een schuimw., *asthma.* — « Ze zat zij daar dood » (tenden alle wegen) « van 't zonderasem. » Geh. *Kortrijk.*

In Kiliaen's tijd bestond er al een naamwoord, dat, gelijk het bovenstaande, met *zonder-* samengesteld is, te weten het w. *zondereinde,* dat de name is van den kruisdistel.

Alzoo schrijft Kiliaen :

« Sonder-eynde. *jam* kruys-dijstel. *Eryngium, capitulum martis, centum capita. q. d. sine fine : est enim cardum « (carduus?) » longè lateque prorepens : vnde et Hispanicè corredor i. cursor, siue excursor dicitur. »*

Bij Dodoens heet het gezeide gewas ook « *eyndeloos* » en « *sonder-ende.* »

Onder de geboortenamen zijnder waarschijnelijk vele die met het w. *zonder-* gemaakt zijn.

Te Thienen, Hougaerden, Leuven, bij voorbeeld, wonender lieden die *Sondervorst* heeten. Zonder *vorst* bediedt zonder uitstel, *(frist* in 't Hoogduitsch) ; ofwel zonder *overheere (sine principe) ;* ofwel zonder *vor*(e)*st*, zonder forest, zonder woud. 't Eerste zal wel 't naaste zijn : een haastige Jan zou gemakkelijk aan den toename geraken van Jan zonder uitstel, of Jan *Sondervorst.*

In 't Antwerpsche wete ik twee gemeenten *Zondereygen* en *Zonderschot,* wier namen beginnen met *zonder-*. De eerste name kan eene gemeente bedieden waar niemand eigenaar en is, of niemand eens andermans eigendom (slave) ; de andere eene gemeente waar geen schot (belastinge) betaald en wordt.

In Johan Winkler's *De Nederlandsche geslachtsnamen,* bl. 448, vinde ik het volgende :

« Zondervan en Sondervan. Vele nederlandsche geslachtsnamen bestaan uit eenen plaatsnaam met het voorzetsel *van* daarvoor... Die namen komen by ons volk zóó talrijk en algemeen voor, dat niet slechts vreemdelingen aan zulke namen den Nederlander herkennen, maar dat zelfs, in de Nederlandsche Volksspreektaal, vooral in de noorderlike gewesten, in het dageliksche leven een geslachtsnaam een « *van* » genoemd wordt. « *Hoe is je van?* » in plaats van « *Hoe is uw geslachtsnaam?* » — die spreekwyze kan men algemeen by het noordnederlandsche volk hooren gebruiken. Deze byzondere beteekenis van dit woord heeft aanleiding gegeven dat deze of gene, die geen geslachtsnaam, geen *van* had, en die er toch een wilde of moest (in 1811) aannemen, zich Zondervan, Sondervan, dat is : « *Zonder geslachtsnaam* » noemde. »

Op bl. 452 van het zelfste werk wordt men bekend met iemand die *Zonderland ;* en, op bl. 453, met nog iemand, ja, die *Zonderkop* heet.

De zeer dienstveerdige en vriendelijke Heer Johan Winkler was zoo goed mij, uit Haarlem, op den 19sten in Slachtmaand 1893, nog het volgende toemaatje te laten geworden.

... « Ik kan U nog daarbij voegen : *Zondergeld* en *Sonderhave,* beiden als maagschapsnamen hier in Noord-Nederland voorkomende.

Verder de plaatsnamen *Zonderwijk,* een gehucht bij den dorpe Veldhoven in Noord-Brabant, en *Zonderland* (ook *Sonderland* en *Sunderland* geschreven), eene sate bij den dorpe Lutke-Wierum, in Friesland. Deze twee plaatsnamen zouden oorspronkelijk ook « *Zuiderland* en *Zuiderwijk* » kunnen beteekenen, en ik acht dat waarschijnelijk.

Verder is hier nog eene soort van peer bekend, die men « *Zonderzieltjes* » noemt, omdat er geene of bijna geene klokhuizen, en althans geene pitjes in de klokhuizen, in voorkomen. Anders en heb ik het klokhuis in appel of peer nooit het zieltje hooren noemen. »

Wie weet of men elders bij 't Volk niet en hoort : 't *Zonderherte* van die lieden gaat verre. 't *Zondervaak* is ook een' plage. 't *Zondergeld* komt dikwijls kwalijk, enz. ?

ZUIPZET, het. = Zuipgat, dronkaard. — « Dat is ezzuipzet van evveint ! » Geh. *Veurnambacht.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 7, Slachtmaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pterôënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFSCHIETEN, *schoot af, afgeschoten.* = Storten, uitgeven. — « Ik heb twintig frank moeten afschieten, om te doen gelijk de andere. » Geh. *Kortrijk.*

AZEN, *aasde, geaasd.* = Met aas groot kweeken. — « Een g'aasde kouwe en deugt nievers toe. » Geh. *Rousselaere.*

BARENDE VROUWE, de. = Meltevrouwe, *q. v.* — « Zwicht u : 't is de barende vrouwe ! » Geh. *Lichtervelde.*

« Anderen beweren, dat het eene vrouw is, die zonder biecht in het kraambed gestorven is. In den hemel kan zij niet komen, dan vaart zij nederwaards ter helle, maar vermits zij door de uitgestane smarten reeds genoeg geboet heeft, mag men haar daar niet opnemen, en nu vaart zij rond en zoekt eene andere verblijfplaats op. » Aldus *Mr L. Ph. C. van den Bergh*, in zijne *Proeve van een kritisch woordenboek der Nederl. Mythologie, Utrecht 1846,* bl. 361, met verzendinge naar *Wolf, Niederlandsche Sagen,* nº 519. Z. nog De Bo, *i. v. Varen.*

BARM, den. = Lankwerpig verhoog, opgezwollentheid in 't lijf. — « Ik hebbe eenen barm in mijn lijf, van gesnoerd en gespannen te zijne. » Geh. *Kortrijk.*

BEIAARD, den. = Baaiaard, lukslag (De Bo) of het tegendeel daarvan. — « Hij heeft daar nen beiaard gevangen ! Dat is : Hij heeft mislukt. » Geh. *Kortrijk.*

BESLIS, het. = Beschijt (*Loquela* XII. 33). — Een « Lijske vol beslis » is iemand die, in alle dingen bemoeid, veel het hooge woord wilt hebben. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Beslissen,* in de woordenboeken.

BESNIJSTEREN, *besnijsterde, besnijsterd.* = Bevuilen, bemokkelen, bekladden. — « Vuile jongen : j'he' geheel je schrijfboek met inte besnijsterd. Als die jongen thuis komt, hij is altijd met moze besnijsterd. Dat kind en kan geen pap eten zonder hem heel te besnijsteren. » Geh. *Iper.*

BESPELEN, *bespeelde, bespeeld.* = Troetelen, spelend toeven. — « Ekkind wilt bespeeld worden. Rijke menschen en he'en geen' voldoeninge van hu'lder kinders : ze'n bespelen ze nooit ; ze steken ze in d'handen van kindermeisens ; ook en zijn ze zoo geern niet gezien van hu'lder kinders als wijl'der. » Geh. *Iper.*

BINNEN, den. = Woninge, verblijf binnen stad. — « Hij heeft eenen buiten en eenen binnen. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Buiten,* in de woordenboeken.

BLEINE, de. = Bledder, bladder, blaar, blare (De Bo). — « Die zijn gat verbrandt moet op de bleinen zitten. » Geh. *Antwerpen.*

BRAKKEN, *brakte, gebrakt.* = De brakke (De Bo), den straatjongen spelen. — « Heeft Seppe geleerd binst dat hij met u in den hof was ? Wat zoude-'ij : hij en heeft niet anders gedaan als gebrakt en gerakt. » Geh. *Kortrijk.*

BRODSPEL, het. = Breekspel, ruize, oneenigheid. — « 't Is genoeg dat Jan daarbij komt, om dat 't seffens brodspel zou zijn. » Geh. *Kortrijk.*

BUCHCHELEN, *buchchelde, gebuchcheld.* = Buchtelen (*Loquela* VIII. 26). — « 'k Eten ik 's 'n avens hollandsche kaas : een mensche en moet daar zoo lange niet aan buchchelen om gereed te maken, gelijk aan vleesch en visch. » Geh. *Iper.*

DEBBELEN, *debbelde, gedebbeld.* = Kieskouwen, met lange tanden eten, leeveren, bleeven. — « Je'n moet daar niet zitten debbelen : je moet eten ! » Geh. *Iper.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

DJULTEN, den. = Tjulten (De Bo). — « 't Is zulk een djulten ! » Geh. *Moorseele.*

DRAGEN, *droeg, gedregen.* = Luiden. — « Hoe draagt zijn name, zegt gij ? » Geh. *Desselghem-Beveren.*

Hoogdragende woorden zijn dus hoogluidende woorden.

DUTS. = Nauwe, gierig, b'hendig. — « Dat 'n zoo duts op ze' geld nie' en ware ! » Geh. *Stavele.*

ELVENDERTIG. Z. *Loq.* XII. 27. — « Die leerling is voor den elvendertigsten keer gestraft. » Geh. *Antwerpen.*

ELVEREBBE, de. = Lang, mager mensch. — « Ai, wat elverebbe van ne veint ! » Geh. *Moorseele.*

GABBEREIE, de, stemzate op *-eie.* = Eene die vele gabbert. — « Jantje, je zijt er zoete meê, moe'-je met die gabbereie trouwen : je'n gaat niet vele moeten jen tonge verslijten ! » Geh. *Iper.*

GELDDUIVEL, den. = Een die alles ten besten heeft, en gereed is te doen of te laten, om aan geld te geraken. — « Die geldduivel zou ze' zielke verkoopen. » Geh. *Kortrijk.*

HOLLANDER, den. = Zachte iep, *Ulmus campestris L.* — « De hollanders dragen breeder blad en prachtiger kroone als de harde iepen, die in 't (Ipersch ?) fransch *ormeau fine-feuille* heeten. » Geh. *Iper.*

KAAD. = Kwaad. — « Kathrijn (Katrien) zou bij ons kwade Katharina beteekenen. » Geh. *Kempen.*

KABRNANE. de, stemzate op *-nan-*. = Kane, kaan, *creton, grillon, regrigne* (Kramers). — « Ik ete geern kabrnaân in den hutsepot. » Geh. *Moorseele.*

Zoo ze te Moorseele van *kanen kabrnanen* maken, zoo maken ze te Kortrijk van *radijzen rammedijzen.*

Hier schijnt onloochenbaar 't gene Deken De Bo zaliger eenen « lasch in den grondvorm » plag te heeten. Vergelijkt zijn *Idioticon,* onder het w. *fladakken.* Nochtans zou ik vele der woorden die daar aangehaald worden anders uitleggen.

KANTGERS, het. = Gers dat langs de kanten van wegen, grachten, dijken en beken groeit, en daar de kantkoeien (*Loquela* X. 61) op gekant worden (De Bo). — « De koetjes van de ko(r)tweunders en he'en deurgaans anders niet te eten als kantgers, en ze'n zijnder niet beter om, verre van daar! » Geh. *Noordschote.*

KEUKENEN, *keukende, gekeukend.* = De keuken gaslaan, keukenwerk doen. — « Ge zijt wel met een' keukenmaarte die niet en kan keukenen! Ik kan nog al wel keukenen: 'k he' 't altijd moeten doen. » Geh. *Cuerne.*

LIGKOE, de. = Koe die geheele zomers in de meerschen verblijft. » Geh. *Beveren-bij-Harlebeke.*

LIJVERD, het, uitspr. *leivrt.* = Lijnwaad. — « Hij heeft twee ellen lijverd gekocht. » Geh. *Antwerpen.*

LODDER, de. = Iemand, bezonderlijk eene vrouw, die door slecht gedrag opspraak wekt. — « Zwicht u van die lodder! » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Loquela* XII. 28, 30.

LOKKEMOL, den. = Melk, water en suiker, bij de boeren. — « Lokkemol, dat is kwenekermesse. » Geh. *Moorseele.*

Misverstaan voor *lokkemolken?*

LOOP, den. = De vier pooten van een geslacht stuk vee, z. *Loquela* III. 20. — « 'k He'n drie loopen » (twaalf koeipooten) « meer in de brouwste eddaan, en m'n bier en rekt nie' mee'. » Geh. *Iper.*

MANEGAPEN, *manegaapte, gemanegaapt.* = Te bedde liggen en niet kunnen slapen, ook dom en verwaaid staan rondkijken. — « 't Is een ongemakkelijk dingen, 78 jaar oud zijn: men ligt den helft van den tijd te manegapen, zonder te kunnen een ooge luiken. Gaat weg: wat staat gij daar te manegapen. » Geh. *Iper, Iper buiten.*

MANEGAPER, den. = Een die manegaapt, met den tweeden zin: dwaas, dom mensch, leêglooper. — « Ba' wat da'-je zegt: 't is een hoop manegapers: ze'n kunnen ons geen kwaad. Gij manegaper, ga-je begun' werken? » Geh. *Iper, Iper buiten.*

MARELIJF, het. = Plat lijf, niet voorwaards uitpuilend lijf, borstloos schijnend vrouwenlijf. — « Ziet ze daar gaan, met heur marelijf! » Geh. *Kortrijk.*

Men zegt van eenen platgegroeiden tak, dat hij van de mare bereên is; een lijf dat plat is kan om de zelfste reden een marelijf heeten.

Vrglkt De Bo, *i. v. Mare.*

MELKRING. den. = Meldring (De Bo), trouwring. — « Als men trouwt, de bruid moet het trouwhemde geven en de veint geeft den melkring, den meltring, den meldring aan de bruid. » Geh. *Poperinghe, Iper.*

MELTEVROUWE. de. = Draaiwind, varende vrouwe. Z. De Bo, onder het w. *Varen.* — « Loopt zeere weg: daar komt de meltevrouwe! » Geh. *Woumen.*

« *Rond den Heerd* (1881, nº 39, bl. 312) zegt dat een draaiwind of varende vrouwe, te Woumen, eene Meltevrouw heet. Zou dit niet voor Melvrouw zijn, met de euphonische *t*, even als men voor Melring (trouwring, *anneau nuptial*) te Poperinghe zegt Meltring en Melkring, met de euphonische *t* of *k*, zoo *Rond den Heerd* (jaar 1876, nº 7, bl. 52) in 't lange uitlegt? Meltevrouw ware dan eene Huwvrouw, een *ee-wijf* bij Kiliaen, misschien Freja (*Venus*)? »

Tot hier toe een handschrift van zaliger Deken De Bo.

In *L. Meyer's Woordenschat, Amsterdam, By Jan Boom 1731,* leze ik: « *Maalschat, melschat,* huwlijksgoedt, bruidtschat. » En Kiliaen weet van « Mellen *jam* maelen *ducere uxorem, conjugari.* »

Daarop gesteund zegt Deken De Bo (*Rond den Heerd*, als boven) dat het rechte woord *melring* is, en hij haalt oorkondschap aan, waaruit blijkt dat men vroeger schreef in de trouwboeken, b. v. van Elverdinghe: zulk een en zulk eene zijn « gemelt, » dat is getrouwd, op zulk of zulk eenen dag.

Het w. *mellen,* malen, verhuwelijken, wierd nog gebruikt op het einde van de jaren 1600, namelijk *door den Eerw. P. F. Io: a Castro, Minderbroeder,* in zijn werk *De ongemaskerde Liefde des Hemels, Antwerpen, Wᵉ Ioris Willemsens, 1686,* bl. 152, waar hij zegt:

> Want die sijn willen met sijn liefde voeght te saem,
> Die doet een offerand' aen Godt seer aen-genaem.
> Godt heeft een wet van liefd' de menschen, willen stellen,
> Maer heeft den vrijen wil daer mé niet willen mellen:
> Om dat hij on-gepraemt, sou in 't verkiesen staen,
> En soo ons liefde sou, tot Godt, gewilligh gaen.

Van *malen,* anders *mellen,* hebben wij nog ons *gemaal,* Hoogduitsch *gemahl; gemaalinne, eegemaal,* dat is echtgenoot. *Melvrouwe* kan *mellevrouwe, ll* ontlijkt *ld, meldevrouwe, meldvrouwe, meltvrouwe, meltevrouwe; melschat, melleschat, meldeschat, meldschat, meltschat, melteschat* geworden zijn, volgens gekende en veroorkonde stafverwordingen. Vergelijkt b. v. *spelle* en *spelde, handkalooi* en *hantekalooi,* enz.

MELTRING, den. = Trouwring. Z. *Melkring.*

M'N ROKS! = 't En kan mij niet schillen, 't is mij eender, 'k en trekke 't mij niet aan! — Cisca, 't is tijd van naar uw werk te gaan! « Ja-ja, m'n roks! » Geh. *Kortrijk.*

In Cisca's beleefde meeninge wilt dat zeggen: Aan mijne roks! Eertijds hoorde men te Brugge, in zulke en diergelijke gevallen, *men rouks!* Dat zoo vele geldt als *me'n rock's,* mij en roekt des niet, 't en rockt mij niet deswegen, ik ben roekeloos in die zake.

Vrglkt Ed. de Dene, in zijn testament, bl. 265.

NIJDIG. Z. De Bo. — « De stekkers van zwarte doorns zijn nijdiger als de die van de witte. » Geh. *West-Vleteren.*

NOG. Z. *Vele en nog.*

OLKAAN, den, ook *alkaan, orkaan,* z. De Bo, en de woordenboeken. = Meltevrouwe, *q. v.* — « 't Zijnder die de olkaans kunn' zenden : die van de brabbesongs zijn, questie kunn' ze zij-der da' niet? » Geh.

OVERZEREN, *zeerde over, overgezeerd, e, ee* gelijk *ai* in Fr. *faire.* = Overloopen, overkoken. — « De pap zeert over, haast u ! » Geh. *Moorseele.*

PAPPOTS ENDEKLOKKE. = Noeneklokke, beêklokke 's noens, die vermaant dat de pappot (Kramers) gereed is. — « Zeere naar huis : pappots endeklokke luidt ! » Geh. *Moorseele.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Endeklokke.*

PRUTTELEN, *pruttelde, gepruttelt.* = Knoteren (De Bo), knorren. — « Oude menschen pruttelen geerne. » Geh. *Iper, Brugge.*

RABATTEKOP, den. = Scheldwoord, dat men doende, geweldige jongens, ook dom-preusche iefvrouwen toepast. — « Dat ze oppassen, die rabattekoppen ! » Geh. *Kortrijk.*

RAKKEN, *rakte, gerakt.* = Rakkelen (De Bo) zonder den uitbouw, breken, te kwiste helpen.

Z. *Brakken.*

RAMMEDIJZE, de, stemzate op *-dijze.* = Radijze, randijze, *Raphanus radicula.* — « 'k He' al nieuwe rammedijz'jes gezien op de mart. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Kabrnane.*

RINGELING, het. = Eigentlijk ringsken, rolleken ; bezonderlijk een rolwerk, bestaande uit een snoer, wier een ende aan den vrijen bovensten hoek eener deure vast is, dat over een gegroefd wielken (het ringeling) loopt, en dat benedenwaards voorzien is van een gewichte. Die de deure opendoet, haalt het gewichte op ; laat hij de deure los, 't gewichte, met zijnen toebehoor (het ringeling) haalt ze weêrom toe. — « 't Schilt iets aan 't ringeling van de kerkdeure : ze'n slaat niet toe. » Geh. *Moorseele.*

ROEPZAAL, de. = Verkoopzaal. — « 'k Heb het gekocht in de roepzaal. » Geh. *Antwerpen.*

SCHAAPHOF, het. = Schaapgoed, schaaphofstede (De Bo). — « Hij weunt op het schaaphof, bij zijn' oom. » Geh. *Wevelghem.*

SCHENDIG. Z. De Bo. — « De beuter is schendig diere ! » Geh. *Kortrijk.*

SCHOBBELINGE, de. = Schoffelinge, schommelinge, groote haaste. Z. *Te schobbelinge.*

SCHOTTEREN, *schotterde, geschotterd.* = Luide sprekens uitvallen ; met geweld, met nadruk spreken. — « Achter dat hij gepreêkt had, schotterde hij nog ne keer, om het de menschen goed te doen onthouden. » Geh. *Lokeren.*

SCHOUWVROUWE, de. = Meltevrouwe. — « Te uzen heeten ze dat esschouwvrouwe. » Geh. *Veurnambacht.*

Een schouwheere is, bij De Bo, « iemand die van rechtswegen iets *schouwt,* dat is bezichtigt en onderzoekt of iets volgens de wetten is of niet. De ambtenaren die de straten en de grachten gaan bezichtigen of zij in goeden staat zijn, heeten schouwheeren, Fr. *commissaires voyers.* De mannen van 't parket en de heelkundigen die het lijk gaan onderzoeken van eenen vermoorden of verongelukten mensch, zijn en heeten ook schouwheeren. »

« Het toezicht of de schouwing was voorheen aan den Landschrijver met twee eigenerfden opgedragen... Dit is thans op de plaatselijke besturen of aan schouwheeren overgegaan. » Dus *Mr Jan Pan, Drentsche woorden en spreekwijzen,* in *A. de Jager's Archief voor Nederlandsche Taalkunde,* I. 339, *i. v. Pand.*

Misschien zullen de oude Veurnambachters, die eerst het w. *schouwvrouwe* uitvonden, het onverwacht, straffend en gevreesd bezoek van den wervelwind aan 't bezoek en het omkomen van den schouwheere vergeleken hebben, daarbij, wie weet, het w. *vrouwe* in zijnen ouden zin van koninginne, ja afgodinne of goddelijk wezen bezigende.

SCHUIVEN, *schoof, geschoven,* z. *Loq.* XII. 30. — « 't Was al twaalf ure door, en hij schoof nog niet. Als hij aan eenen goeden bik zit, dan schuift hij niet gauw. » Geh. *Antwerpen.*

SLEEPWEGEL, den. = Wegel dien de gaande en de komende man sleept, b. v. door eene wee, en dien de eigenaar of pachter met volle recht mag dempen. — « z'He'en verleden zomer een sleepwegeltje gemaakt in mijn weetje, maar 't en gaat van d' jare geen waar zijn. » Geh. *Iper-buiten.*

SLEKKEDERIUS, den. = Tragerik, lamlendigaard. — « Die koster is ne keer ne slekkederius ! » Geh. *Kortrijk.*

SNAP, den. Z. *Te snappe.*

SNEUTE, de. = Het gerieken, de reuke, de locht, Fr. *vent, flair.* — « Ze zullen wel opkomen als ze maar de sneute en he'en dat er iets te betrapen is. » Geh. *Moorseele.*

SPEITWEE, den. = Speitweeg, pooiweeg bij De Bo. — « Het graan vloog tegen den speitwee. » Geh. *Waereghem.*

SPITTEN, *spitte, gespit.* = Naaldesteken doen, al naaiende. — « 'k Zal wat te zeerder spitten, om gedaan te krijgen. » Geh. *Kortrijk.*

SPOUTEREN, *spouterde, gespouterd, ou* gesproken als korte *oe.* = Smeieren, tot moes duwen, bezonderlijk sprekende van gekookte eerdappels, die men tot eene honden- of kattenmaaltijd gereed doet en stooft, met wat melk, vet, enz. — « Spoutert de eerrappels die over zijn voor den hond. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* VIII. 64, *i. v. Spouteren.*

STAKE OM STAKE *zijn.* = Wel overeenkomen, éénen string trekken. — « Jan en Ko zijn altijd stake om stake. » Geh. *Cuerne.*

STRIJKSTOK, den. = Enkeling, met eenen bijzin die misachtinge uitgeeft. — « Dat 't niet en ware van dien stouten strijkstok van die maarte ! » Geh. *Kortrijk.*

TEPPE, den. = Tap (*Loquela* XII. 31). — « Ik ga trouwen met N. N. Gij gelukkigen teppe! » Geh. *Antwerpen.*

TE SCHOBBELINGE. = Te snappe, *q. v.*

TE SNAPPE. = Zeer gauwe, haastiglijk. — « Ze wilde mij beginnen verwijten en te bij komen, maar 'k ging te snappe, te schobbelinge, weg. » Geh. *Desselghem.*

TETTEWETTERIJE, de. = Ziekte van weinige aangelegentheid, gebaarde, ingebeelde ziekte, kwakkelziekte. — « Is Threze ziek de'? Ba', neen-z' : 't is tettewetterije. » Geh. *Iper.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Tettewette, tètewèle.*

TEUTELEN, *teutelde, geteuteld.* = Teuteren (De Bo), traagzaam, langzaam werken. — « Moet ge daar alzoo zitten teutelen : haast u, dat 't gedaan geraakt. » Geh. *Moorseele.*

TOEMERT, den. = Toemaat (De Bo, Schuermans) nagers. — « Zij rekenen op den toemert. » Geh. *Kempen.*

TOPBOOL, het, meervoud *topbolen.* = Bovenste deel van het bool, (Hoogduitsch *bohl*), het bol, het bul van eenen boom. — « Dat stuk hout is uit het topbool gezaagd. » Geh. *Asper.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Bool, bol;* en De Bo, *i. v. Bol.*

TROUWHEMDE, het. Z. onder *Melkring.*

VELE EN NOG. = Zeer vele, meer als vele. — « Warender vele? Ja'et, vele en nog. » Geh. *Kortrijk.*

VERBEDEN. *verbad, verbeên.* = Verbidden. — « Ze wilt het zij altijd al verbeên. » Geh. *Kortrijk.*

VERBENA, de. = Eene die 't al zoekt te verbeên, te verbidden, kwezel. — « Die twee verbenatjes zitten altijd in de kerke. » Geh. *Kortrijk.*

Verbena, Verveine, is anderszins de name van het ijzerkruid.

VERKIJKEN, *verkeek, verkeken.* = Al kijkende verliezen, verwaarloozen, vergadeloozen, veronachtzamen. — « Jan ha' moeten schrijver zijn up 't stadhuis, maar 'j hee't z'n kanse verkeken. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*, en bij 't w. *kanse,* zijn kanse verzitten.

VERPLOOIEN, *verplooide, verplooid.* = Misplooien, in een kwade voege slaan, verbrodden. — « Als ik hoorde dat die maarte den name hadde dat ze dronk, 'k zegge : 't is misplooid : mijnheere en zal ze niet huren. » Geh. *Kortrijk.*

VERSTEEDSCHEN, *versteedschte, versteedscht.* = Worden zoo men in steê is. — « Die jongen is geheel en gansch versteedscht van voeren (met een schuimw., van *manieren.*) » Geh. *Lichtervelde.*

VERTIJFEREN, *vertijferde, vertijferd.* = Vertijberen, vertijperen (De Bo), verhuizen. — « De katte en doet anders niet als vertijferen met heur' jongskes. » Geh. *Deerlyk, Bottenhoek.*

VERTUITELEN, *vertuitelde, vertuiteld.* = Verwisselen, vermangelen, verruilen. — « Wilt gij uw pennemes vertuitelen over drie appels en eenen pennestok? » Geh. *Antwerpen.*

Vondel gebruikt het onuitgebouwde *vertuiten,* met den zelfsten zin, in zijne *Ode aan den Rhijn,* waar hij zegt :

De Roer, die 't haar met riet vertuit,
De Neckar met een riem van trossen ;
De Lip, gedost in mos en kruid
Van overhangende eikebosschen ;
En zooveel andere. . . .

« Ver-tuytelen, » zegt Kiliaen, « *Permutare, commutare : et Malè permutare.* »

VLEESCHPENNE, de. = Ganzenpenne. — « Ik schrijve liever met een' vleeschpenne als met een stalen penne. » Geh. *Beveren-bij-Harlebeke.*

VREIL, den. = Vlegel, vleil, vlei. — « Jan kreeg een slag van den vreil op z'n nekke. » Geh. op de reinen van *Fr. Vlanderen.*

VRIJSTAKE, de. = Stake te midden eenen openen werf staande, b. v., in vroeger dagen, te Deynze. — « 'k zal u afwachten aan de vrijstake. » Geh. *Deynze.*

Wrijfstake (De Bo) is iets anders.

WATEREN, *waterde, gewaterd.* = 't Vloerwater, 't vuil water, 't waschwater lossen, kwijt geraken. — « Al welken kant watert dat huis? » Geh. *Kortrijk.*

WAZE, de. Z. *Loquela* I. 13. — « Jan wint geld lijk waze. » Geh. *Veurnambacht.*

WELHEBBER, den. = Welhebbend, weldoende (*Loquela* XII. 40) mensch. — « Dat zijn welhebbers. » Geh. *Antwerpen.*

WIELINGE, de, tweev. *wielingen.* = Slafkousen, waggen, *guêtres* (De Bo). — « Doe je wielingen aan, om na Belle te gaan. » Geh. *Oost-Vleteren.*

Ik vermoede dat *wielingen* een gerapte uitsprake is van *wingelingen*, andere gedaante van *windelingen.*

ZEEMSNIJER, den. = Een die uitgaat om biekorven te snijden (De Bo, *i. v. snijden);* overdrachtig en beeldsprakelijk, een die uitgaat, met korf en schippe, en... die op de reinigheid van wegen en straten past. — « 'k He' daar ne zeemsnijer tegengekommen. » Geh. *Thielt.*

ZODE, de. = Voorraad van iets. — « Jan is van den nacht zijn zoodtje (duiven) gewisseld (gestolen). » Geh. *Bavichove-Beveren.*

ZOEKT-DEN-KOST, den. = Tafelschuimer, een dieder op uit is om overal zijne voetjes onder tafel te steken. — « Iefvrouw Zoekt-den-kost is weêral op dril. » Geh. *Brugge.*

ZONDERZIELTJE, het. = Slag van appel zonder klokhuis, of met een klokhuis en zonder kornellen. Z. *Loquela* XII. 47. — « Hij kwam te mart met eenen korf zonderzieltjes. » Geh. *Haarlem.*

ZOTTEMUTSE, de. = Meltevrouwe, *q. v.* — « Zwicht u : 't komt een zottemutse! » Geh. *Eessen.*

ZWICHT, den. = Groote hoeveelheid, getal; met een schuimwoord, *masse.* — « Warender veel peerden op de mart? 't Warender bij de zwichte.» Geh. *Moere.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hr Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 8, Wintermaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. », — Matth., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFBULSTEN, *bulstte af, afgebulst.* = Bedwelmen met bulst, d. i. met den rook, die uit brandenden bulst komt. — « Jan heeft al zijn' bie'n afgebulst, in leêge korven gesteken en naar de melle gedaan. » Geh. *Sleydinge.*

AFDRIJVEN, *dreef af, afgedreven.* = Door 't gedreven vee doen afeten, doen afwee'n. — « 'k Ga eerst het naaste bilksken afdrijven. » Geh. *Noordschote, Iper-buiten.*

BAANLIGGER, den. = Baanstroper, struikroover. — « Dat is ne schuwe weg, om 's wille van de baanliggers. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

BAARDBRANDERKE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

BALOORIG. = Moe en mat, slaperachtig. — « 'k Ben baloorig van 't danig werken. » Geh. *Overmeire.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Baloorde.*

BUGGELEN, z. De Bo. 't Woord bediedt ook kijven, knorren, bassen. — « Ge'n moet daar altijd niet staan buggelen tegen dien jongen! » Geh. *Lichtervelde.*

BUISSCHEN, *buisschte, gebuischt.* = Voldoen, volvoeren, gedaan krijgen. — « Jan ging het aan om, tegen eenen eerlijken loon, dagelijks de gazette te dragen rond het dorp; na drie weken most hij 't opgeven: hij en kost het niet buisschen. » Geh. *Moscroen.*

Buisschen beteekent hier eigentlijk doen buisschen; treffen dat het buischt; zoo vlakke 't doel raken, dat het bokt. Hij en kost het niet bokken of gebokken (De Bo) bediedt albij 't zelfste: raken dat 't bokt. Vergelijkt *slaan* en *slagen.*

BULST, den. = Baanst, banst, bast, benst, stuifzwam, *Lycoperdon* L., vroeger gebezigd om vier in te slaan. — « Met bulst sloeg men eertijds vier. » Geh. *Sleydinge.*

DJULF, den. = Dulf, dulst (De Bo), vuistslag op den rugge. — « Ze spelen om djulfen. » Geh. *Woesten.*

DRAMOTSEN, *dramotste, gedramotst,* stemzate op *-mot-.* = Niet stille liggen, niet stille staan, niet stille zitten; roeren, bewegen, en al roerende, bewegende, leven houden, geruchte maken. — « Hoort! 't peerd dramotst: zou 't de balgpijne he'en? » Geh. *S.-M.-Leerne.*

DRAVINDEL, den, stemzate op *-vin-.* = Vendel, hemdesleppe. — « Hij liep achter strate in zijnen vliegenden dravindel. » Geh. *Kortrijk.*

DUIMAVEGEER. den. = Schudavegeer, om schudgaten te booren van eenen duim doorsneê. Z. *Schudaveyeer.*

EERSZA-KKEN, *eerszakte, g'eerszakt.* = Eigentlijk, op den eerszak, op den aarszak zitten; oneigentlijk, thuis zitten, half ziek zijn. — « 'k Hebbe al lange g'eerszakt: 'k he' nu 'n vallinge dwersdeure. » Geh. *Wynghene.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Aarszakken.* Ware 't woord te ontleden als komende van *aars* en *hakken,* zoo De Bo schijnt te beweren, de uitsprake en zou niet *eerssakken* zijn, maar *eerzakken.* Vergelijkt b. v. *zwijnshaar,* uitspr. *zwijnzaar, zwijnshutsepot,* uitsp. *zwijnzutsepot,* en *zwijnszoppen,* uitspr. *zwijnssoppen, zwijnszog,* uitspr. *zwijnssog,* enz.

EFFENLANDSCH. = Even hooge en even leege, onveranderd. — Dezen tijd van 't jaar « zijn 't meest effenlandsche marten: » ze'n' slaan noch op noch af. Geh. *Wynghene.*

EURSEL, het. = Voorlop van zog, die den eur (De Bo) van de kocien doet zwellen. Wordt beeldelijk gezeid van de zwellende wolken, die staan om te regenen. — « 't Zal nog regenen: 't zit wat veel eursel in den eur. » Geh. *Wynghene.*

Het Indisch wangeloove, luidens de *Vedas* of *weet*boeken der Indische volkeren, loopt dikke vol van kocien, die gestolen worden, die heroverd worden, die kuddewijs in de lucht loopen, die de menschen voeden, onderhouden, rijke maken, enz., enz.

Die Indische, Vedasche kocien zijn oorspronkelijk de wolken.

Wie weet of dit *eursel,* dat dreegt te regenen, geen verlorene brokke en is uit de oud-Indische zegwereld?

GEISTEREN, *geisterde, gegeisterd.* = Eigentlijk, gensteren, sperkelen; oneigentlijk wordt het w. gebruikt om 't geweld van een gevecht, eene ramutselinge beeldender wijze na te zeggen. — « 't Heeft er gegeisterd op Vastenavond, in het Koorenblommeke: ze vochten lijk de duivels uit d'helle! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Het w. *geisteren* staat ten overvloede veroorkond in de Jager's *Woordenboek der Frequentativen,* b. v. uit De Brune's *Banketwerk,* I. 140:... « Een gloeyende kole die... haar hitte en geysteren uytgeeft. »

Geister staat tegenover *genster* gelijk *veister* tegenover *venster.* Vrglkt nog *geizer* met *genzer* (ganzer, genezer).

GEZINTE, de. = Gezindheid, met een schuimwoord, *opinie.* — « 't Zijn veel aardige gezinten onder de erfgenamen. » Geh. *Wynghene.*

GODSHEUGENDIG, stemzate op *-heug-*. = Goedsheugig (De Bo). Geh. *Overmeire*.

GODSJEUGENDIG. = Godsheugendig, *q. v.* Geh. *Overmeire*.

GOEDSJEUGENDIG. = Godsheugendig, *q. v.* Geh. *Overmeire*.

HAAK, den, tweevoud *haken*, de. = Handen. — « Ik smeet mijne haken uit als ik dat hoorde. » Geh. *Wynghene*.

HOORNTJE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

INNET. = Ten zeersten net, netter als net. — « Die menschen zijn innet; 't en zijn geen' nettere. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

Vrglkt *Loquela* X. 28, *i. v. Inbrave*.

KABAAS, den, stemzate op *-baas*. Z. De Bo. — « Ne kabaas van een vrouwmensch? »

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

KAGAAIEN, *kagaaide, gekagaaid*, stemzate op *-ga-*. = Trijfelen (De Bo). — « Wat staat gij daar te kagaaiene? » Geh. *West-Nieuwkerke*.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

KALABBERKAMER, de, stemzate op *-lab-*. = Kamer daar men kalabberinge in thoope smijt. — « Geheel zijn huis is lijk ekkalabberkamer. » Geh. *Veurne*.

In 't Engelsch *lumber-room*.

KALABBERMANDE, de, stemzate op *-lab-*. = Mande, korf, daar men kalabberinge (De Bo) in vergaârt. — « Smijt dat in de kalabbermande. » Geh. *Veurne*.

In 't Engelsch zou men dat *lumber-box* heeten.

KALLAARD, den. = Eigentlijk, een die geern kalt, babbelt, onzin vertelt: onnoozel, dwaas, laatdunkend mannemensch. — « Is 't dat die kallaard te achternoene komt, ik blijve thuis! » Geh. *Iper*.

Callaert is een bekende geboortename.

KANAAITJE, het, stemzate op *-naai-*. = Dreelken (De Bo) met den kin. — « Geeft moeder e kanaaitje. » Geh. *Rousselaere*.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

KANE, de. = Koolzaadpeule.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

KAPOTTIG. = Toegevend, gedwee, meêgaande, laatlijende. — « Dat is een kapottige: ze'n heeft geen verweer. » Geh. *Bulscamp*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Kapotig*, den tweeden zin.

KAROOIE *zijn*. = Maar half en half van gezondheidswegen. — « 't Is al drie weken dan 'k ma' karooie en zijn. » Geh. *Bulscamp*.

Eene karooie is een getrek dat, vergeleken bij ander voertuig, lastig vooruitgaat, sukkelt. Die karooie is sukkelt ook, en is niet wel op de beenen, daar hapert wat.

KARUTTELSPAAN, het, stemzate op *-rut-*. = Houten krekel, die de belle vervangt op Witten-Donderdag. — « De jongen ging vóór Ons Heere met het karuttelspaan. » Geh. *Poperinghe*.

KATTELETTER, den. = Gotische, duitsche boekstaf, Sinte-Pieters letter. — « Cisca gaat nog naar de kerke met nen boek met katteletters. Een oud liedtje, met katteletters gedrukt. » Geh. *Sleydinge*.

KLAKKERENNE, de. = Renne die toeklakt, slagmuite. — « Vinken vangen met de klakkerenne is geestig. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

KLOKKEI, het. = Ei dat de klokke werpt, als ze terugkomt van heure reize naar Roomen, volgens de gekende kinderwetenschap. — « De voorwinkel van dien suikerbakker ligt vol klokkeiers. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt *Loquela* VI. 92, *i. v. Klokei*.

Kiliaen vertaalt *klock-ey, klots-ey, swalp-ey* door *ouum requietum, non recens, putidum*. De Bo vertaalt *zwalpei* door *klutsei*, « een bebroed ei dat niet uit kan kippen, hetzij dat er geen veugelsel in is, hetzij dat de kiem dood is. »

En alzoo is 't dat de kinders een oud w. bewaard hebben en er eenen nieuwen zin aangehecht. Even alzoo is 't gegaan met het w. *aardappel*, dat bestond eer de Americaansche *solanum tuberosum* alhier bekend was. Kiliaen heeft, reeds in 1599, het w. « Aerd-appel. *jam* verckens-brood. *Cyclaminus, rapum terræ*. » Verckens-brood vertaalt hij verder door « seughenbrood. *Cyclaminos, cyclamen, panis porcinus: rapum terræ: tuber terræ: artonita, rapum porcinum*. »

Cyclamens en zijn geene aardappels meer: 't woord is gebleven, maar 't bediedt eene andere zake als vroeger.

Vergelijkt het Fr. w. *mousquet*, dat vroeger een sperwer bediedde, en nu is 't een schietgewere.

KNAPPER, den. = Kind dat kan alleene eten. — « 'k Zat daar met vier knappers, en m'nen veint kwijt! » Geh. *Lichtervelde*.

KNOOPHOUT, het, uitspr. *knophout*. = Houten schijveken, dat, overtrokken, b. v. met laken of ander gewaad, dient als knoop. — « Ik en kan mijnen frak niet meer knopen: al de knoophoutjes zijn uit de knopen gevallen. » Geh. *Heule*.

KODDEKE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

KORTBRANDERKE, het. = Martijntje (*Loq.* XI. 60), kort rookhoorntje. — « Hij smoorde zijn kortbranderke, zijn baardbranderke, zijn muilbranderke, zijn hoorntje, zijn ruintje, zijn koddeke, zijn neusbranderke. » Geh. *Lichtervelde*.

LAKERTJE, het, stemzate op *la-*. = Laketje (De Bo). — « Gee' me e lakertje, me kindtje! » Geh. *Adinkerke*.

LANDEWAAI, de, stemzate op *Lan-*. = Langewade, gehuchte op Merkhem, dat men ook *Langdewa* en *Langedwa* hoort heeten? — Als men daar gaat bellen, ze'n haasten hu'lder niet om open te doene; en, als ge maar letter tijd en hebt, 't is een verdrietig staan: « 't is lijk Landewaai! »

LANGELINGS. = Van langsen, van langsten, in de langde. — « De broodkant wordt langelings gesneden. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

MUILBRANDERKE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

NEUSBRANDERKE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

NIEWELLIGHEID. = Onpasselijkheid. — « 't is veertien dagen da'k me werk he' moeten laten staan, deur m'n niewelligheid. » Geh. *Iper.*

ONDERGENTSCH. = Onder, nabij Gent wonende. — « Die ondergentsche, die ondersteedsche halen veel geld uit stad, met hu'lder melk en hu'lder groensel. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

ONDERSTEEDSCH. = Onder, nabij de steê, de stad wonende. Z. *Ondergentsch.*

ONOOGELIJK. = Onbevallig, oogkwetsend. — « Dat klein torreke op die groote kerkekuipe is onoogelijk. » Geh. *Maldeghem.*

OOD, het, meerv. *oden*, de; met zuivere, ongemengde *o*, gelijk in *boden*. = Geldstukken; zoo men zegt, duiten, centen, kluiten, vinken, enz. — « Ha' 'k oden, 'k zouder vandage weg meê weten : 't is verloren maandag. 'k Zou wel om een pintje gaan, ma' 'k en he' geen' oden. Hij heeft oden. Hij heeft veel oden. Klappen en oden is twee.

Dat klappen oden ware,
'k klapte g'heel den nacht !

Dat praten oden ware, 'k zou mijn hoofd in nen zak steken en praten tot dat hij vol is.

Ne musquetaire ;
ne' lange' frak ;
weinig oden,
nen diepe' zak :
's zondags op de rout',
met zijne' castooren hoed.

Anders ook : Ne musquetaire . . . ,

zonder oordtjes
in zijnen zak, enz.

Woorden en zijn geen' oden. Klappen en zijn geen' oden. 'k En he' geen oden meer. Dat 't niet en ware van de oden ! » Geh. *Iper-buiten, Kortrijk, Brugge, Brussel, Oudenaerde.*

Neffens « klappen en zijn geen' *oden* » hoort men dagelijks « klappen en zijn geen' *oorden.* » In Gelderland luidt het :

Mooie praatjes
ben' geen geld.

Hier :

Zeggeld
en is geen leggeld.

Ook :

Woorden
en zijn geen' oorden.

Oord staat bij De Bo aangeteekend als eene Fr.-Vlandersche bijgedaante van *woord*, en 't bediedt het zelfste als *woord*. Ik hoorde veelmaal, langs de Vlaamsche zeekust : « Mag ik joen 'en oord, 'en oordtje spreken ? »

Dus « klappen zijn of is oorden » (woorden), en « klappen en zijn of en is geen oorden » (centen) : 't is alle twee waar, en daarin ligt de aardigheid van die spreuke.

P. J. Harrebomée, in zijn *Spreekwoordenboek der Nederlandsche taal, Utrecht, Kemink en Zoon.* 1861, I. 150ª,

vermeldt « klappen zijn geen oordjes. » Bladz. 310b van zijn derde deel, geeft hij daarover den volgenden uitleg :

« *De Antwerpsche Sancho-Pança. Verzameling van ongeveer 700 spreekwoorden, uitdrukkingen en vergelykingen, die dagelyks onder het volk voorkomen. Almanach voor 1849. Antwerpen, Buschmann. Kl. 8°. De « tweede uitgaef » verscheen in den almanach voor 1850.*

Sancho-Pança, bl. 37, heeft het eerste woord, dat tweederlei beteekenis heeft, door eene omschrijving verduidelijkt, en daardoor den waren zin aangewezen. Zoo luidt zijne opgave : *Klappen of praten zyn geen oorden.* De munt die wij thans bijna uitsluitend in den diminutiefvorm benoemen kwam vroeger meermalen met haren oorspronkelijken naam voor. Ofschoon *oord* thans meestal alleen in den zin van *plaats* of *streek* gebezigd wordt, had men vroeger als munt zoowel een *oord* als een *oordje*, dat is : een *kwart*, en niet bepaald juist van een *stuiver*, hoewel meest gebruikelijk.

Op 11 *Febr.* 53 leest men : Klappen en zyn geen oden. Dit *oden* zal waarschijnlijk eene misstelling voor *oorden* wezen; ofschoon 't ook zijn kan, dat men met *oden* werkelijk aan *oorden* dacht, daar de *r* achter een klinker menigmaal werd uitgelaten. Om bij *ode* aan *lierzang* te denken, gaat niet, 't zou eene wat al te flauwe vergelijking geven. »

Schuermans, in zijn *Idioticon*, kent insgelijks *oden* = oorden, duiten, centen; en hij boekt *oden* als Antwerpsch, Kempensch dietsch.

Dus en kan *oden* geene « misstelling, » (geen misdruk) zijn voor *oorden*, zoo 't Harrebomée vermoedt.

Wat is het dan ? Inzonderheid, hoe zou de gemengde, scherplange *oo* van *oorden* de ongemengde, zuivere *o* van *oden* geworden zijn ? Was de oorspronklijke *oo* van *oord* zuiver ?

OOGELIJK. = Bevallig, schoon om oogen. — « Een hooge torre op die groote kerkekuipe zou oogelijker zijn. » Geh. *Maldeghem.*

OPSCHUDDEN, *schudde op, opgeschud.* = Schudden, *q. v.*

PILLEMUTSE, de. = Pullemutse, peluwmutse (De Bo). — « De wereld zal nog vergaan in pillemutsen. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

PITTEN, den. = Lastig, kwaad, aardig mannemensch. — « Zij heeft ne pitten van ne veint. Ze staken pitten in de pit. » Geh. *Stalhille.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

POETELAAR, den, *poetelaartje*, het. = Bevallig, dik, mollig kindtje. — « Kom hier me' poetelaartje, geeft gij moeie e piepertje. Dat is e poetelaartje van e veintje ! » Geh. *Iper.*

PRIEMVLECHTER, den. = Zouttelder (De Bo). — « Wat priemvlechter, wat spelleslijper is mij datte ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

REEUW. = Reeuwsch (De Bo). — « Hespe koken geeft eene reeuwe reuke : 'k en kan daar niet tegen. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

RIJPEERD, het. = Oneigentlijk, bewijsreden. — « Loopt naar de maan, met al uwe flauwe rijpeerdtjes ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

RUINTJE, het. = Reuntje (De Bo), korthranderke, *q. v.*

SCHORSEBERD, het. = Scholfe, schulfe, schaalstuk, scholpe, korste, afgezaagd kantstuk van eenen boom (De Bo). — « Legt dat schorseberd over den gracht. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

SCHUDAVEGEER, den. = Avegeer (De Bo) om schudgaten te booren. — « 't Is 'en avegeer lijk een' anderen, maar in groote werkwinkels, waar dat er veel gereedschap is, zijnder avegeers, duimavegeers, tweeduimavegeers, vijfquarters, zesquarters, die niet anders en dienen of 't en zij om schudgaten te booren, en ze heeten de die schudavegeers. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

SCHUDDEN, *schudde, geschud.* = Vergâren met 't gene De Bo « schutnagels » heet. Z. den uitleg dier bewerkinge bij De Bo, onder 't w. *schutnagel.* — « Je moet 't gebint eerst voor een verbei thoope bringen, zegge schudden, opschudden, met schudnagels, en als 't al wel voegt en sluit, voor goed vergâren en toeslaan met tappen. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

SCHUDGAT, het. = Gat dat geboord wordt met den schudavegeer, om er eenen schudnagel in te slaan. Z. *Schudavegeer.*

SCHUDNAGEL, den. = Schutnagel (De Bo). Z. onder *Schudden.*

SLONZER, den. = Sluieraar, talmer, draler. — « Dat is ne slonzer : hij en is nooit nievers. » Geh. *Wynghene.*

SLOOVE, de, Ipersche uitspr. *slove.* = Houten rolle, daar de timmerliên hunnen smetdraad op winden. — « m'Heeten dat rolletje t'Iper ook azzoo : esslove. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

SPELLESLIJPER, den. = Priemvlechter, *q. v.*

SPINDERMUIZE, de, *spindermuiz'je*, het. = Pieskadotterke (*ie* kort), tierlewiewietje, Fr. *toton* (De Bo), in 't Engelsch *teetotum, totum.* — « Dat is e rap, pertig veintje : 't is lijk e spindermuiz'je. » Geh. *Gulleghem.*

Het Vlaamsch speeltuig is zeer eenvoudig een knoophoutje; in 't middenste hol van dat knoophoutje wordt eene pinne tot den halfsten van heure langde vast- en doorgesteken. De plompe of botte helft van die pinne wribbelt de speler dan tusschen zijnen voorensten vinger en zijnen duim; latende schielijk het schijverend houtje, met de scherpe helft van zijne draaipinne, op tafel vallen en daar staan schijveren tot dat het dood is en zijwaards ommevalt.

Het Engelsch speeltuig was vroeger een vierkantte stulleken of teerlingsken, van gewisser dikten, voorzien van eene draaipinne, op de wijze zoo boven gezeid is. Op een der zijvlakken van 't stulleken stond P, op het tweede N, op het derde D, op het vierde T. Die boekstaven las men in 't Latijn *Pone* (legt in), *Nil* (niemendalle), *Dimidium* (trekt den helft), *Totum* (trekt den vollen inleg). De winste of het verlies was beslist door den boekstaf die boven lag, als het spindermuizeken ommeviel. Van den laatsten boekstaf *T, Totum,* heet het spel en het speeltuig in 't Engelsch *teetotum,* of *totum.*

Men vindt in Engelland zeskantte en achtkantte totums, met alderhande merkteekenen.

STREUVELEN, *streuvelde, gestreuveld.* = Kweeken met malingdrinken, voorzien van streuvelinge, sprekende van koeien. — « Je moet de koeien wel streuvelen. » Geh. *Bulscamp.*

Streuvelen is bij De Bo *strevelen, strieuwelen, strievelen, striebelen, strewelen,* en bediedt eigentlijk strooien, van stroo voorzien; verder van alles voorzien dat tot het veekweeken vereischt is; ook van drinkgeld voorzien.

STREUVELINGE, de. = 't Gene waarmeê men b. v. de koeien streuvelt. Z. *Streuvelen.*

TICHCHEL, den. = Tegel (De Bo). — « Dat wijf moet op heuren tichchel draaien. » Die vrouwe had eenen zeer lastigen man. Geh. *Lichtervelde.*

TURREMUTSE, de. = Torremutse, pillemutse. — « Een' pillemutse en een' turremutse, dat is een en 't zelfste. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

TWEEDUIMAVEGEER, den. = Schudavegeer om schudgaten te booren van twee duim doorsneê. Z. *Schudavegeer.*

VERDEMMEN, *verdemde, verdemd.* = Op eenen anderen dem, op een ander stik land gaan. — « Jan, ge'n kunt al niet veel werk afleggen als gij driemaal daags moet verdemmen, en verre vaneen. » Geh. *Sleydinge.*

VERLEZEN, z. De Bo en de woordenboeken. Het woord bediedt ook ontwerriën, sprekende van 't hoofdhaar. — « Cisca is bezig met heur haar te verlezene. » Geh. *Lichtervelde.*

VERWURKELEN, *verwurkelde, verwurkeld.* = Verwulkeren, verwilkeren. — « Op dien heeten dag is deze versch verplante blomme staan verwurkelen. » Geh. *Sleydinge.*

VIJFQUARTER, den, uitspr. *vuufkartr.* = Schudavegeer om schudgaten te booren van vijf quart doorsneê. Z. *Schudavegeer.*

VRIJBOOM, den. = Vrijheidsboom (Kramers). — « De vrijboom is verdroogd, en ze hebben een' vrijstake in de plekke gezet. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VRIJSTAKE, de. Z. *Loquela* XII. 56. Tot naderen uitleg en beter verstand van 't woord, = Stake die den vrijboom van 1830 vervangt. Z. *Vrijboom.*

WRINGSEL, het, uitspr. *vrinksl, i* gelijk in 't Fr. *vrille.* = Handhave van den avegeer. — « De handhave van den avegeer heeten wij 't wringsel. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

ZADER, den. = Boom die zaad draagt, tegenover zijnen geslachtgenoot of weêrga die geen en draagt. — « Onder de boekenboomen, de esschen, de popeliers, zijnder die zaders zijn en zijnder die geen zaders en zijn. Zaders worden min gezocht van de timmerliên. » Geh. *Oost-Vleteren, Iper.*

ZESQUARTER, den, uitspr. *zeskartr.* = Schudavegeer om schudgaten te booren van zes quart doorsneê. Z. *Schudavegeer.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 9, Nieuwjaarmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANGAAN, *ging aan, aangegaan.* = Met woorden kwellen, lastig vallen, hertefretten, rikzagen. — « 'k En zou mij niet dronke' drinken, ware 't da'-je me niet zoo gedurig aan en ginge! » Geh. *Iper.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Aangaan.*

AANGAANEGE, de, stemzate op *aan-*, voorlaatste *e* gelijk de eerste *e* in *negen.* = Eene die gewend is mondelings aan te gaan, aan te randen, te kijven, te rikzagen. — « Lite is 'en aangaanege : ze'n zou voor den helschen duivel niet zwijgen! » Geh. *Iper.*

BANDGELD, het. = Eigentlijk de weerde in gelde van den stalband, dien de veekooper aan den boer zou moeten uitkeeren, en die in handen van den stalknecht behoort en thuisgeraakt. — « Zoovele van de koe, met het bandgeld daarbij, is zoovele. » Geh. *Moerbeke.*

BANKEDEEL, het. = Eet- en drinkmaal. — « Die menschen moeten tenden geraken : 't is daar heele dagen bankedeeltje. » Geh. *Iper, Brugge.*

BLIKSMAGER, den. = Mijdspreuke? om niet te zeggen blikslager, bliksem (De Bo). — « Zwijgt van dien bliksmager van dien jongen! » Geh. *Beveren-bij-Rousselaere.*

Of zijn de lastig opeenvolgende *bl-* en *sl-* de oorzake dat het w. alzoo verminkt is? Men hoort ook *slapmaken*, ja, *slabbaken*, voor *slaaplaken.*

Z. *Doksmager.*

DJAMMELEN, z. *Ver-, voort-.*

DJONZE, de. = Jonze (De Bo), gonde, djagonze (*Loq.* XI. 2, 3 ; XII. 18). — « 't Was daar een oude leelijke djonze, 't was lijk 'n toovermete. » Geh. *Iseghem.*

DOBBELARE, den. = Een die, met den teerlingbak, de eene herberge uit en de andere ingaat, waar 't kermesse is; en die de lieden laait om tegen hem te dobbelen, dat is met de dobbelsteenen in zijnen bak te smijten, om haze- of amandelnoten. — « Zwicht u van den dobbelare : als hij ziet dat gij niet meer en verliest, hij zal voortgaan. » Geh. *Rousselaere.*

DOBBELEN, z. *Dobbelare* en *Loquela* VIII. 90.

DOKSMAGER, den. = Mijdspreuke? om niet te

zeggen *dokslager, doksem (De Bo). — « Zwijgt van dien doksmager van dien jongen! » Geh. *Beveren-bij-Rousselaere.*

Z. *Bliksmager.*

DRAFRIEK, den. = Riek, dien men bezigt om te roeren in de brouwte, brouwerschuppe, Fr. *fourquet.* — « Sint Aarnoud, beschermheilige van de brouwers, wordt verbeeld met eenen drafriek. » Geh. langs de Leye, in *Oost-Vlanderen.*

DRASEM, den. = Stuk ijzer dat van onder aan de steenbalke is, daar waar de steenbalke op de nokke van de meulenstake draait. — « Dat stuk ijzer heeten de meulenaars den drasem. » Geh. *Dranoutre.*

EEPIJLDE. *Loquela* II. 19. — « Dat koorn staat eepijlde! » Geh. *Sweveghem.*

ELVENDERTIG. Z. *Loquela* XII. 27, 50.

« *Frisiorum numeri hoc ordine procedunt*, 38 acht-ind-thritich, 39 neóggen-ind-thritich, 40 fjirtich, 41 ién-ind-fjirtich, *Frisii urbani* ien-ind-feertich, *non autem* elf-ind-dartich, (*undecim et triginta*), *qua forma Frisii rident nimis scrupulosam disceptationem vel fastidiosam agendi rationem. Frisii urbani* Dat gaet dar alles op syn elf-ind-dartigs, *ibi res minimæ attente et tarde fiunt. Phrasis orta est e comitiis Frisiæ, ubi delegati 40* » (30?) « *pagorum et 11 urbium summa accuratione et lento gradu de commodis reipublicæ agebant.* »

Dus J. H. Halbertsma, in zijn *Lexicon Frisicum.*

P. J. Harrebomée, in zijn spreekwoordenboek, legt dit nog nader uit : « Is eene zaak *op zijn elf-en-dertigst*, » zegt hij, « dan is ze in de uiterste puntjes, alles punctueel, zonder een klaviertje over te slaan. Men kan echter alles overdrijven, ook het meest ordelijke, en wie dat doet, *blijft altijd in de punten van elf-en-dertig.* Beide spreekwoorden zijn van Frieschen oorsprong, waar de provinciale staten uit afgevaardigden der 11 steden en 30 grietenijen bestonden. »

« *Puntjes* en *klaviertjes* » daar gelaten, dat gelijkt er toch beter aan.

« Op zijn elf-en-dertigst, » zegt Kramers, « *tout à son aise, dans le meilleur ordre.* Hij moet alles op zijn elf-en-dertigste hebben, *c'est un homme qui aime ses aises; ou : il est fort minutieux.* »

« Op zijn elf-en-dertigste gekleed zijn, » zegt Schuermans, II. 79, Fr. *être pimpé à quatre épingles.*

GELEED, het. = Met een schuimwoord, *canton.* — « Tweede canton ofte geleet, geheeten den Oost-canton. » Uit den Landboek van *Coyghem.* Geh. te.....?

GELUKZAK, den. = Gelukskind, een dien 't al meêvalt. — « Ha, gij gelukzak ! Zijt ge daar ? » Geh. *S.-M.-Leerne.*

HAKZAK, den. = Zak waarin, b. v., de boonen meêgedregen worden, die men gaat inhakken. — « Vader is gaan boonen inhakken, en hij heeft zijnen hakzak vergeten. » Geh. *Veurne.*

« *Inhakken,* » zegt Schuermans (II. bl. 136) « of *onderhakken* » is « met de hak (akkertuig) onder de aarde kappen of dekken : hij hakt de aardappels in (Brab.) »

HECHTIG. = Gehecht, met een leelijk schuimwoord, *g'attasseerd.* — « Zendt mij dat roozenhoedtje weêre, want ik bender zeer hechtig aan. » Geh. *Rumbeke.*

HEIKEREN, *heikerde, geheikerd.* = Zeelen, scheisteren (De Bo). — « Ge'n moet de asschen alzoo over den vloer niet heikeren : 't huis ligt al vuil genoeg ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

HEIKERINGE, de. = Zeelinge, scheisteringe (De Bo). — « 't Was een' heikeringe en een scheisteringe zonder ende of grond, als 't voer graan uitscheet. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

HILLEGAT, het. = Hinnebedrille, *q. v.*

HINNEBEDRILLE, de. = Zot, wild, lichthoofdig meiske. — « 't Is zulk een' hinnebedrille, zulk een hillegat : houdt ze maar thuis ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

HODEN, z. *Ood.*

INHAKKEN, *hakte in, ingehakt.* = Met de hakke, de houwe, het land opendoen, er plantzaad inleggen en 't met de hakke weêre toedoen. — « Vader is gaan boonen inhakken. » Geh. *Veurne.*

KEEREN, *keerde, gekeerd.* = IJdelen, uitdrinken. — « Nu en dan een' pinte keeren, dat en komt niet kwalijk. » Geh. *Ouckene.*

KERWEIERIJE, de. = Overwerk, werk buiten de uren, kerweiewerk. — « Met mijn' daghure en wat kerweierije nu en dan, kan ik geraken. » Geh. *Kortrijk.*

KLAKKEDJOORE, de, stemzate op *-djoore.* = Zwepe, djakke. — « Hij ging achter de koeien, met zijn' klakkedjoore. » Geh. *Berchem, bij Audenaerde.*

Z. *Ladjooren.*

KLETSER, den. = Die in de kerke met de schale gaat. — « De kletsers gaan hier ook naar de maaltijd, als 't uitveerd is. » Geh. *Coyghem.*

KNEUTEN, *kneutte, gekneut.* = Kreunen, kriepen. — « Dat oud kraam en doet ze' leven niet anders als kneuten en knoteren. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KONKELHOOFD, het. = Los, onverstandig, lichtzinnig hoofd (mensch). — « Op alzoo een konkelhoofd en meugt gij geen staat maken. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KORTRESSE, de. = 't Gene op een boerenhof niet voorhanden en is, en dat men te winkel moet halen. — « Ze gaan naar Pierens, op het dorp, om al hu'lder kortresse. » Geh. *Marcke.*

KRAZELAAR, den. = Krasselaar (De Bo), krazelpot, *q. v.*

KRAZELEN, *krazelde, gekrazeld.* = Krasselen, met veel moeite geen of kleen voordeel doen. — « Alzoo zitten krazelen gelijk die krazelaars, gelijk dien krazelpot : 'k liepe nog liever de Leye in ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KRAZELPOT, den. = Een die krazelt, *q. v.*

KREBBENERIG, *-er-* gelijk *air* in 't Fr. = Van een peerd gesproken, dat de krebbe niet en ontziet, veerdig is om in de krebbe voedsel te zoeken en te veroorboren. — Vrouw Jans Vanhierengunter kwam kijken naar 't peerd, dat heur baas gekocht had en kwam in 't stal te doen. « Ha, » zei vrouw Jans, « 't zal een goed zijn : 't is krebbenerig ! » Het peerd stond al te zoeken en te knasperen in zijn' krebbe. Geh. *Rousselaere.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Beknerig, baknerig, generig ;* en *Loquela* II. 10, *i. v. Mondnerig.*

KUIMEN, z. De Bo. — « Hij kuimt alsof hij te dikke ware. 't Is geheele dagen kuimen en kuchchen. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KWAKMADOEZE, de, stemzate op *kwak-, oe* kort. = Zwaarlijvig, lomp, traag, slordig vrouwmensch. Z. onder *Wappen.*

LANDJOOREN, *landjoorde, gelandjoord,* stemzate op *-djoor-.* = Handhaven, te keere gaan, ranselen. — « Ik moet ik ze al dikkens (de kinders) ne keer landjooren met de' stok ! » Geh. *Coyghem.*

Landjoren, blijkens de stemzate, moet ofwel een Fransch, toch een vreemd w. zijn, ofwel 't is *-djooren,* met het stemzaatlooze *la-,* dat, vóór eene *d* ingespannen, eene *-n* bijneemt en, insteê van *ladjooren, landjooren* zou maken.

In 't Rijsselsch Waalsch is *cachoire, clachoire* een' zwepe, een' djakke ; op zijn Vlaamsch uitgesproken, bij Kiliaen *ketsoore, kletsoore ;* bij De Bo *klassoore, klaksoore ;* bij Kramers en anderen *kletsoor ;* bij Schuermans *klitsoor.* Te Berchem bij Audenaerde hoorde ik *klakkedjoore,* altijd met de stemzate achterwaard 's woords. Daarvan kan ook *kladjoore,* en, met afval van de *k-, ladjoore* geworden zijn ; en *ladjooren,* (met de zwepe) te keere gaan.

Het woord *ladjoore* bestaat, hoore ik zeggen, te Poperinghe, en bediedt eene ..... ? Misschien zal *ladjoore* de Poperingsche geboortename *Lazoore* geworden zijn, en, beeldelijk, zoovele beteekenen als de man met de ladjoore, met de zwepe : *Dewaeghenaere ?*

Het Waalsch woord *cachoire* ware in 't Fr. *chassoire,* van *chasser,* Vl. gedaante *kaatsen, ketsen,* voortdrijven, b. v., met de zwepe, een ketsepeerd.

LANDKUIPE, de. = Kuipe, stande, om beer of bolt (De Bo) van den beerwagen op 't land te dragen ; zij is omtrent een derde minder als de ruimkuipe. — « Me gebruiken wijl'der de landkuipe, om den bouwt van den wagen op 't land te dragen en te zeelen. Ge'n zoudt met die zware ruimkuipen deur de verschgeploegde schollen niet geraken. » Geh. *Iper-buiten.*

LOOPWERK, het. = Werk dat een die blijft zitten niet doen en kan. — « Mietje zit met eenen verbranden voet, daarmeê heeft moeder al 't loopwerk. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

MADOEZE, de, stemz. op *-doeze.* Z. *Kwakmadoeze.*

Eene *doeze* (duese) is in 't Westfaalsch een *ungehobeltes frauenzimmer*, een ongeschaafd vrouwmensch. Een *does* is bij Schuermans « een die plomp en grof van lijf is. » Van daar waarschijnelijk, met het stemzaatlooze *ma-*, eene *madoeze;* samengesteld met *kwak-*, eene kwakmadoeze : eene doeze, eene madoeze die kwakt, als ze verterdt.

Vrglkt *Loquela* VI. 67, onder *Maguit*.

MUKKELEN, *mukkelde, gemukkeld.* = Eten, zoo de tandeloozen plegen. — « Tnegentig jaar oud zijn, en nog zoo smakelijk zitten mukkelen ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

OESTEN, *oestte, g'oest*, uitspr. *owst'n.* = Koornauwen rapen op den stoppel. — « De jongens moeten oesten : ze'n kunnen naar schole niet gaan. » Geh. *Moen.*

OESTSEL, het. = Zantetijd, tijd als men oest, dat is koornauwen raapt, op den stoppel. — « Als het oestsel zal uit zijn, komen de jongens weêr na schole. » Geh. *Moen.*

OOD, *oden*. Z. *Loquela* XII. 61.

Die oden heeft
kan den hemel koopen ;
en die geene en heeft
kan na den duivel loopen.

Geh. *Brussel.*

« Die veint heeft oden, 'k belove 't u ! 'k Wilde da'k van zijne oden ha' ! Klappen en oden is twee ! » Geh. *Kortrijk.*

Zou 't gene ik tot hiertoe *oden* gespeld hebbe niet dienen *hoden* gespeld te worden? Immers omdat de *h* bij de Vlamingen nauwelijks verneembaar uitgesproken wordt, uitgenomen in woorden waar ze voor- of achterwaards werkt op de staven die ze komt te genaken, bij voorbeeld in *sterfhuis* niet *sterv-'uis*, in *lichaam* niet *lik'aam* ?

Dan hadden wij hier een oud woord voor de hand, dat Kiliaen *testiculi* vertaalt en dat ook in de andere Germaansche talen aanwezig is. Van eenen hodenlooze (*eunucho*) zegt het volk dat hij « geen geld in zijne beurze » en heeft. « Geen geld » beteekent hier, buiter beeldsprake, « geene hoden. » En alzoo kan 't w. *hoden*, dat ik in zijnen eigenen zin in de levende tale nooit tegen en kwam, bij ons bewaard gebleven zijn, te weten met zijne oneigentlijke beteekenisse van geld, kluiten, oorden, enz.

OPNEEMSEL, het. = Aanwensel (Kramers). — « Als een mensch een keer een opneemsel opgenomen heeft, hij geraakt er moeielijk van af. » Geh. *Brugge, Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Opnemen.*

OVERHAALFEESTE, de. = Beschinkinge die gebeurt bij den boer, als hij ten vollen verhuisd is. — « Geheel de gebuurte is gevraagd op de overhaalfeeste. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

OVERWEGEN, *overwoeg, overwogen*, stemzate op *-we-*. = Dienen tot last. — « 'k Zal mijnen jongen laten Latijn leeren : dat en overweegt niet. 't En overweegt niet, twee ambachten kunnen. » Geh. *Kortrijk, Lauwe, Iper, Brugge, West-Vleteren.*

PEERDEKESMEULEN, den. = Peerdemeulen (*Loquela* XII. 37). Geh. *Antwerpen.*

PER DOMINI. Z. De Bo.

« *Perdums :* it. *Perdumnus*, wordt van den gemeenen man gebruikt, als iets in vergelijkinge gesteld zijnde geen onderscheid gevonden en wordt. Dan heet het : « Dat is een Perdums : » dat is eenderlei, of dat komt op een en 't zelfste uit. 't Is te denken dat die zeggenschap voortskomt van het woordenbegrijp : *Per Dominum*, enz., waarbij in de Messen der katholijken vast alle gebeden besloten worden. » Dus Michaël Richey, in zijn *Idioticon Hamburgense*, Hamburg, 1755.

ROEI-AL, den. = Een die 't al breekt en te kwiste doet of zou doen. — « 't En is zulk geen roei-al ievers te vinden, als die jongen ! » Geh. *Moschroen.*

RONSDOMME, uitsprekens *ronzdomme.* = Ronsomme. — « Dat hof ligt ronsdomme in watere. » Geh. *Kortrijk.*

RUIMKUIPE, de. = Kuipe, stande, om beer of bolt uit den huize, of uit den put, wagenwaards te dragen. Z. *Landkuipe.*

RUTTELEN, *ruttelde, gerutteld.* = Rotelen (De Bo). — « Hij ruttelt van de schulden ! » Geh. *Iseghem.*

SCHOELKE, het, lange *oe.* = Schoetje, kinderschoe. — « Mantje (kleene Amand), doet uw' schoelkes an ! » Geh. *Zonnebeke, Kortrijk.*

Vergelijkt het Rousselaersch w. *koelke* (koelkes feeste) voor koeike; verder *wegelke, vischelke, briefelke, kruimelke*, en meer andere, die, met *-el* en *-ke* of *-tje*, als tweemaal verkleend verschijnen.

SLUITEN, *sloot, gesloten.* = Van boomgewas sprekende, ophouden van zap en levensvocht te voeren, zoo 't gebeurt te winterwaard. — « Ge meugt dien boom gerust verplanten : hij is gesloten. » Geh. *Wynghene.*

SNIJER, den, uitspr. *snier.* = Snijder, kleermaker? — Die vrouwe is in de tachentig, en « ze ging lijk ne snijer. » Dat is : ze ging dapper aan. Geh. *Sweveghem.*

SNUTTEREN, *snutterde, gesnutterd.* = Snoeien, snipperen. — « Die hage moet wat gesnutterd zijn. » Geh. *Overmeire.*

Bij Kiliaen staat dit w. als een Vlaamsch w. bekend, en vertaald door « snipperen, *resecare, secare, incidere.* »

Bij De Bo bediedt *snutteren* snoepen, sneukelen.

SPEELKATTE, de. = Lichtveerdige, onbeschaamde, zedelooze jonge dochter, lichtvinke (Kramers). — « Die herbergmeiskes zijn iedereens speelkatte. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

SPELNAGEL, den. = Parijspoont. — « Nu zeggen ze poonten, parijspoonten, maar vroeger waren 't spelnagels. » Geh. *Iper, Kortrijk.*

SPIT, het. = Op een snoer, of anderszins aaneengespitte, aaneengeregesemde toebakblâren. — « De spitten toebak hangen onder de euzies te droogene. » Geh. *Coyghem.*

SPLETNAGEL, den. = Fr. *rivet*, klinknagels (Kramers). — « Spletnagels en rivetten, dat is al 't zelfste ; maar, als de smeds hu'lder rivetten zelve maken, ze heeten ze spletnagels. » Geh. *Iper.*

SPOKEN, *spookte, gespookt.* = Werken, bewerken

met het spook. — « Hij is bezig met het hapte stik te spoken. Hij is bezig met spoken, met 't derde peerd. » Geh. *Coyghem.*

SPOOK, het. = Fijn- en dichtgetandde eegde, die men gewonelijk van achter aan de rolle hecht, om het land dat de rolle gerold heeft te spoken, dat is, weêrom open te breken, fijnder en mulziger te maken. — « Haalt het spook uit het wagenhuis en maakt het vast aan de rolle. » Geh. *Coyghem.*

STEERTJESGELD, het. = Drinkgeld, dat gegolden wordt bij 't verkoopen van een zwijn. — « Hij is weg met 't zwijn, en hij en heeft geen steertjesgeld betaald. » Geh. *Moerbeke.*

STILLE-GIERIG. = Bedektelijk gierig, gierig dat het niet en schijnt, dat het in de oogen niet en loopt. — « Kout van Karelke's geven : 't is het stille-gierig ! » Geh. *Lichtervelde.*

STRIELE, de. = Streke, grille. — « Een vrouwmensch heeft dikkens nog al aardige strielen in. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

TANDEN, *tandde, getand.* = Met de tandschave (De Bo) bewerken. — « Baas, 'k en kan niet lijmen : Jan heeft (het hout) vergeten te tanden. 't En is geen schrijnwerker die zijn hout niet en tandt, eer hij 't lijmt. Als 't hout wel getand is, ge gaat gij lijmen dat je 't met geen' hamer en zult vancen slaan. » Geh. *Iper.*

TE GRIJPENDEELE *geven, gaf, gegeven.* = Beneden den prijs, half voor nieten, voor nieten, weggeven, verkwisten. — « Wacht u : ge'n moet het niet al te grijpendeele geven. » Geh. *Helkijn.*

TRANSELE, den. = Boel, hutsepot, rommelzo. — « 't Is daar ne g'heele transele in dat huis : ze bergen gestolen goed, ze'n betalen niet, de man is van ze' wijf, de dochters... alla, 't es ne g'heelen transele ! » Geh. *Kortrijk.*

UITAUWEN, *auwde uit, uitg'auwd.* = In de auwe, in de are, in de belle staan. — « De haver is al uitg'auwd. » Geh. *Noordpeene, in Fr. Vlanderen.*

UITSCHIJTEN, *scheet uit, uitgescheten.* = Uitschieten (De Bo). — « 't Voer graan scheet uit : 't was misladen en dat was mij daar een' scheisteringe en een' zeelinge op den grond ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Wegens *scheisteringe* en *zeelinge*, z. De Bo, *i. v. Zeelen.*

VANG, den. = Innewaardste van de hand, waar de M pleegt in te staan. — « 'k Ben gekwetst in den vang van mijne hand. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VERDJAMMELEN, *verdjammelde, verdjammeld.* = Weg- en weêrdjammelen, verporren, verzetten, verhandelen, bewegen. — « Ge'n meugt dien zak niet vele verdjammelen : 't fruit zou botsen en builen. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Vertjammelen en *versjammelen* (Schuermans I.) beteekenen het zelfste. De grond van 't w. is *dam-*, van daar *dammen*, uitgebouwd *dammelen*, dat bij de Jager (Frequentativen) geboekt staat, met den zin van iets geweldig, herhalend aanraken met voeten, handen, vingers. Het woordenlid *da-* verloopt geerne tot *dja-*, *tja-*, *sja-*, *sa-*.

Z. *Voortdjammelen.*

VERDONDEREN, *verdonderde, verdonderd.* = Met den donder treffen, slaan. — Ge zult wat geduld moeten hebben met dat kind in de leeringe : « 't Hee't trouwens nog verdonderd geweest. De terrewe is verdunderd. » Geh. *Coyghem, Ghistele.*

Bij Schuermans staat er :

« *Verdonderen*, door den donder getroffen worden : *die boom is verdonderd.* (Brabant en elders). »

Dr de Jager, in zijn *Woordenboek der Frequentativen*, zegt, aan het w. *donderen*, 't gene volgt :

« *Verdonderen* eindelijk is de oudste afleiding in het nederlandsch van allen. Kiliaen en de latere woordenboeken kennen haar echter niet. »

Daarop volgen aanhalingen uit Van Velthem, Huyghens, Vondel, Antonides, van ons w. *verdonderen*, maar geene eene die eigentlijk den zelfsten oorspronkelijken zin meêbrengt, dien 't w. bij ons nog dragende is.

VERGOOREN, *vergoorde, vergoord.* Z. De Bo, en *Loquela* VIII. 32. — « Het kind zat vergoord in zijn' teele pap. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VERSTIEREN, *verstierde, verstierd.* = Den moederkolder krijgen. — « 'k En ga mijn beste koe niet meer lee'n, ze zou verstieren, volgens da'k zien : 'k ga ze liever vetten. » Geh. *Noordschote, S.-M.-Leerne.*

De Bo heeft *verstierd, verstierdheid.*

VOORTDJAMMELEN, *djammelde voort, voortgedjammeld.* = Voorttjaffelen, voorttjakkelen (De Bo). — « 'k He' nog voortgedjammeld tot den noene, met mijnen zeeren voet. » Geh. *Heule.*

VUNKMAAIE, de. = Vonkmade, blekworm. — « 't Zitten veel vunkmaaien in die nauwe dreve. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Vrglkt bij Schuermans het w. *vuurmade.*

WAARKEN, het. = God-beware-ken, kruisken, met « God zegene en God beware u » daarbij. — « Toe, Karelke, tog na vader, om e waarken ! » Geh. *Rolleghem.*

WAPPEN, *wapte, gewapt.* = Met zware, luie, lompe stappen treden, gaan. — « Die kwakmadoeze komt daar gewapt, alsof ze lood in heur kloefen hadde. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

ZEELINGE, de. = Stortinge, strooiinge, scheisteringe (De Bo). Z. onder *Uitschijten.*

ZENDINGE, de. = Gezondene (groote) menigte, na 't wangeloove van sommigen. — « Waartoe dat rattekip ? Zwijgt, m'he'en hier 'en zendinge van ratten. » Dat is, zoodanig veel ratten, alsof 't een zendinge ware, die ons door toovermiddels gezonden is. Geh. *Coyghem.*

ZOO-VOORT. = Zoo b'hoort, zoo behoort, zoo 't behoort. — « Dat en is niet zoo-voort gedaan : ge moet het herdoen. » Geh. *Kortrijk.*

ZWEEMEN, *zweemde, gezweemd.* = Overvloeien, vlamen. — « Het vat stond zweemende vol melk. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 10, Schrikkelmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — Matth., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AAN. = Met malkaâr overeenkomende, als vrienden. — « 't Is weêrom aan. » Dat is : ze zijn weêrom vrienden. » Geh. *Antwerpen en ommelands.*

Z. *Af.*

AANVEERDEN, *aanveerdde, aanveerd,* stemzate op *-veer-*, uitsprake *anvæærden*, väär = Fr. *vaire, vert.* — « De vaart of de tocht ergens heen ondernemen, zich op weg begeven naar, » zoo Verdam den zin van het middeleeuwsch w. *Aenvaerden* beschrijft, in zijn woordenboek. — « Ons leêg goed is waterblend van 't vloed, en... dat ze ekkee' mosten de' broek aanveerden ! En, lijk edduivel, ze aanveerdden de' broek ! » Geh. *Merckhem.*

De vrouwe die dat woord gebruikte wilde zeggen dat haar leêg goed, waterblend geworden door 't vloed, waarschijnelijk den weg stalwaard niet en ging vinden en den broek, de broeken inloopen.

In de oudhoogduitsche oorkonden heeft het woord *aanveerden,* oudhoogduitsch *anafartôn,* alreê den zin, dien 't bewaard heeft bij de boeren van 't Merckhemsche.

Vrglkt het w. *Waterblend.*

AF. = Met malkaâr niet overeenkomende. — « 't Is af. » Dat is : hunne overeenkomste is gebroken. Geh. *Antwerpen en ommelands.*

Z. *Aan.*

ANKERNAGEL, den. = Nagel om 't platte einde van eenen muuranker aan 't balkhout vast te slaan. Z. *Scheenagel.*

BEKNIPPEN, *beknipte, beknipt.* = Aannemen, leeren. — « Dat gaat drie jaar naar schole en dat 'n heeft nog niemendalle beknipt. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

BEWEBBELEN, *bewebbelde, bewebbeld.* = Sprekende van glazen ruiten : bevuilen, eenigszins ondoorzienbaar maken, zoo de glazen ruiten worden die eenen tijd ongekuischt zijn gebleven. — « Je moe' je ruiten kuisschen : ze zijn weêr alheele bewebbeld. » Geh. *Reninghe.*

BINNENLOS, den. = Los. — « Hij kwam den binnenlos afgereên. » Geh. *Tieghem, Avelghem, Anseghem.*

Vergelijkt het w. *peerdelos, Loquela* V. 62.

BLIJFWAFEL, den, meervoud *blijfwafels.* = Wafels, die te Everghem en ommelands gebakken worden op den derden meidag, om daarmeê de gebleevene dienstboden te toeven. — « Den derden Meie bakt men te Everghem en omstreken blijfwafels voor de dienstknechten en de maarten. Immers 't is den 2n Meie de dag der algemeene verhuizinge van knechten en meisens. Van te vooren hebben deze die willen of moeten verhuizen eenen nieuwen dienst gezocht, en dien avond komt de boer, die dien knecht of dat meisen gehuurd heeft, met karre en peerd naar de hofsteê, waar de knecht of 't meisen wonen, om de koffers en de lieden. Op de karre kruipen dan de knecht of 't meisen, met eene kennisse, en de geniverflassche in 't midden ; en, al zingen en drinken, trekken zij naar hunnen nieuwen thuis. Voor 's anderdags 's noens ontbiedt iedere boer ter maaltijd de ouders (alleenlijk de ouders) van de knechten en meisens die gebleven zijn, en van de nieuwe toegekomene. Men bakt *blijfwafels,* en 's noens, na andere gerechten, eet men van die wafels. Dat men er geildig leute maakt is wel te verstaan. » Geh. *Everghem.*

BOÏNNE, de. = Vrouwelijke bode, vrouwe die dienst doet als bode. — « Wij hebben gevraagd aan de boïnne van Passchendaele wat er was van dat ongeluk, en ze'n wist het niet. » Geh. *Iper, Lauwe, West-Vleteren,* enz.

BROEK, z. *Open broek, aanveerden, leêg goed.*

BUITENIJE, de. = Met een schuimw., *extra-muros.* — « De stad met de buitenije. » Geh. *Mechelen.*

« Chynsboek der stad ende buitenyen der stad Mechelen, beginnende met het jaer 1661. »

DAKEREN, *dakerde, gedakerd.* = Bakelen (De Bo), zoo de geweldige zonne doet op al dat onder heur gestraal komt. — « De zonne dakert op den muur. Het dakeren van de zonne op het pannen dak doet den wijngaard deugd. » Geh. *Rousselaere buiten.*

Bij Kiliaen staat : « Daeckeren. *vetus Flandricum.* Volitare, motari, mobilitari. Et Vibrare, coruscare. »

Bij Verdam is *dakeren* « Waaien, wapperen, hetzelfde als mnl. blaken en blaaien. »

Baven en daven, ver*baasd* en ver*daasd* beteekenen 't zelfste bij ons : zou *bakeren* (bakelen) en *dakeren* geen derde voorbeeld zijn van ingaande *b-* = ingaande *d-* ?

Vergelijkt De Jager's Frequentativen, *i. v.;* en het *Belfort,* April 1894, in 't *Bijblad,* over 't handteeken van J. Claerhout.

DEUGEL, den. Z. *Loquela* VIII. 66.

De deugel en is niet alleenlijk een tap, maar ook bezonderlijk

een plat, vierkantte stuk hout, dienende om twee berden negge en negge aaneen te voegen. Met eenen gatbeetel kapt men in elk berd een gat, na de gedaante van den deugel; men steekt den deugel half in 't een half in 't ander berd; men slaat of men praamt beide berderen dichte toe; men boort gaten door berd en deugel; en men slaat daar tappen in en dóór. — « Ieder van de schoone iepen tafels in den rifter heeft drie deugels. » Geh. *Iper, Kortrijk.*

DIBBEL, den. = Flauw, krääs, teerachtig mensch. — « Hij zouder wel meê zijn, kwame hij te trouwen met zulk eenen dibbele! » Geh. *Thorhout.*

DOODKAMER, de. = Kamer waarin een zieke onlangs overleden is. — « 'k En zou'n ik up menheerens doodkamer niet willen slapen, voor geen goed! » Geh. *Reninghe.*

DOORTOCHT, den. = Afgang, buikloop. — « Iederen keer dat ik rouwe peren ete krijge ik er den doortocht van. » Geh. *Lendeledé.*

DOPPE. = Seffens, met een inwortelend schuimwoord, *immediatelyk,* of onmiddellijk, dat weinig beter is. — « Ik zal iemand zenden doppe achter de' vespertijd. » Geh. *Belleghem.*

DRAADHOUT, het. = Hout dat met draad gezaagd of daarbij geschaafd is: het tegendeel van endhout. Z. *Endhout.*

DUITENKLIEVER, den. = Oordtjesplijter (De Bo). — « Weg met dien duitenkliever! » Geh. *Noorden van Antwerpen.*

ENDHOUT, het. = Hout dat tegen draad, rechthoeks of daaromtrent, gezaagd of daarbij geschaafd is: het tegendeel van draadhout. — « Endhout zuigt water, maar draadhout niet. » Geh. *Iper.*

FLUPIER, den. = Fripier, oudekleêrverkooper. — « 't Is eindelinge in d'handen van de flupiers gerocht. » Geh. *Rousselaere.*

Het w. is door 't Volk ontlijkt van (*-r- -r-*) tot (*-l- -r-*), vrglkt *fruitenier* en *fluitenier.*

FRUTTEN, *frutte, gefrut.* = Verhuizen, z. De Bo. — « Threze heeft moeten frutten: 't water stond een voet hooge in heur huis. » Geh. *Poperinghe.*

Men geeft mij te verstaan dat, gelijk het Volk *vruizen* zegt voor *verhuizen*, het ook *frutten* kan gezeid hebben voor *verhutten.* Ja, maar men zegt wel *vruizen* met een' *v*, maar niet *fruizen,* met een' *f*, gelijk men *frutten* zegt en nooit *vrutten.*

Het Engelsch w. *to flit*, Middelengelsch *flitten*, *flutten*, Deensch *flytte*, Zweedsch *flytta*, heeft de zelfste beteekenisse als ons *frutten.*

Misschien is *frutten* (*r-n*) gemakkelijker van uitsprake als *flutten* (*l-n*). Vrglkt het w. *flupier.*

De grondzin van 't w. ligt in 't w. *vlieten, vloten,* d. i., op het water varende, van steê veranderen.

GEEFSCH. = Geren gevende, goedgeefsch (De Bo). — « Hij en is bij lange na zoo geefsch niet als dat ze wel en zeggen! » Geh. *Kortrijk.*

GOED, het. Z. *Leêg goed* en vrglkt De Bo, *i. v.*

HERBEREN, *herbeerde, herbeerd, -ber-, -beer-,*

gelijk *-bère,* in 't Fr. *réverbère.* = Eene tweede maal, beren, z. De Bo, *i. v.* — « Drie moeielijke dingen zijn herberen, herbakken en hertrouwen. Hij heeft geheel zijnen boek moeten herberen. » Geh. *Ardoye.*

KABUISCHEN, *kabuischte, gekabuischt,* stemzate op *-bui-.* = Geweldig buischen, zoo de spoken doen, na 't oud wangeloove, op de zolders, in de huizen daar 't spookt, daar 't verkeert. — « Ze zeien dat ze daar bij nachte altijd entwat hoorden kabuischen op den zolder, en niemand en dorst gaan kijken wat dat 't was. » Geh. *Rousselaere.*

KAMER, de. = Ruimte van binnen en tusschen de drie of vier bovenaardsche trekwortels, die 't eersgat van een boombol uitmaken: daar waar die wortels met den boom staan om ineen te loopen. — « Met dat zulk een bul al onderwaards niet rond en is, valt het schâlijk voor den timmerman: de zachte iepe maakt dikkels groote kamers. » Geh. *West-Vleteren.*

KLEMMER, den. = *Ulmus campestris.* Z. De Bo.

Daar zijn acht slagen van *Ulmus campestris;* de klemmer is de *Ulmus fastigiata, ormeau pyramidal.* — « 't Is verschil tusschen de klemmers en de andere olms: de andere olms groeien met de takken omleege, bijkans waterstrekte of *horizontaal,* zoo ze dat heeten; maar de klemmer draagt zijne takken omhoogewaard, bijkans gelijk de Italiaanders. » Geh. *West-Vleteren.*

KNOP, den, meerv. *knoppen.* = Duiten, schijven, geld. — « Hij heeft geen knoppen! » Geh. *Antwerpen.*

Het w. *knoppen, knopen* beduidt ook *hoden* (*testiculi*) in West-Vlanderen, b. v. in den zeg: « Loopt naar de knoppen, hij is naar de knoppen. » Z. De Bo, onder het w. *Pijfer.*

« Hij en heeft geen' *knoppen* » en « hij en heeft geen *hoden,* » zoo 't een zoo 't ander, is twijfelzinnig.

Vergelijkt *Loquela* XII. 67, *i. v. hoden.*

KOOLKAAIE, de. = Aard, kaaie langs het water, waar men kolen uit de schepen lost en te koope laat liggen. — « Zij hadden daar een' koolkaaie langs de Schelde. » Geh. *Worteghem.*

KROO. = Verleden tijd van kruien, met den kruiwagen voeren. — « Hij kroo mest. » Geh., van eene oude vrouwe, *Wyneghem.*

KRULLAARD, den. = *Ulmus modiolina, ormeau à moyeux, tortillard.* De krullaard draagt breede, ronde blâren, en wast krom van hout; 't hout komt den wagenmaker wel te staden. — « Die gastjes, die daar staan en groeien, heeten wij krullaards, omdat ze meest altijd krom en scheêf gegroeid zijn; en dat is het beste en 't voordeeligste voor ons: wij hebben wij veel krom hout van doene, b. v. voor wagenkassen, opper- en onderscharieren, karresnakken, enz. » Geh. *West-Vleteren.*

KRUIPENDE LAND, het. = Land dat kruipt, verkruipt, met een onhebbelijk schuimw., *moveerende* grond; land waar de kwelm hooge ligt en de eerde doet voortkruipen. — « Als je in kruipende land nen dijk steekt, je mag zeker zijn dat, achter drie weken, jen dijk na den bliksem is. » Geh. *Noordschote.*

« De familienaam *Crupelant,* » zegt zaliger Deken De Bo,

Rond den Heerd, XIII. 232, « is geene kreupel hand, maar kruipland of kruipende land, het zelfste als kruipende aarde die de eigennaam is van eene plaats of geweste tusschen Cachtem en Ardoye. En even als drijfzand of drijvende zand, *sable mouvant*, een zand is dat los ligt en voor den wind drijft en opstuift, zoo zal kruipland en kruipende aarde een onvaste grond zijn, door den kwelm bewogen, en die gedurig roert en verkruipt, *sol mouvant*. »

Te Iper-buiten, langs den steenweg naar Zonnebeke, ligt er nog een *kruipende eerde*, bij de geleerden en op de landsafteekeningen *kruipt in de eerde*. Die kruipende eerde is nog gekend onder den name van Carton's Casteeltje.

KUISCHSEL, het, uitspr. *kuussl.* = 't Gene aangewend (b. v. mul van geslepene tiggels) wordt om iets al wrijvende te kuisschen, te doen blinken. — « 'k En hebbe geen kuisschel meer om de messen te kuisschen. » Geh. *Kortrijk*.

LAND, z. *Kruipende land*.

LEÊG GOED, het. = Ledig goed, veerzen die nog niet drachtig geweest en zijn. — « Al 't leêg goed zat in 't gars en, hadde 't vloed nog wat aangeloopen, 't ging waterblend komen en misschien de' broek aanveerden. » Geh. *Merckhem*.

Vrglkt *Waterblend, aanveerden* en *broek*.

LENGACHTIG. = Verlangende, begerig. — « Een ziek mensch en is maar meer lengachtig achter de ruste. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

LOS, den. = Landslag, koutergat, landlos (De Bo); uitweg, enz. Z. *Loquela* V. 61. Met een schuimw., *carriere*. — Te Kortrijk is een los een wagenweg ten innewaarde 's lands. Geh. *Tieghem, Avelghem, Anseghem*.

MALAANDIG, stemzate op *-aand-*. = Ziekelijk, deerlijk, teer. — « 't Is zulk een malaandig kind, dat letste daar! » Geh. *S.-M.-Audenhove*.

MENDEEN, stemzate op *-een*. = Medeen, meteen, dadelijk, seffens. — « Hij zal mendeen gaan komen. » Geh. *Kortrijk*.

MOETELIJK. = Korzel, misselijk, moeielijk om meê omme te gaan. — « Hij is geheele dagen toch zoo moetelijk. » Geh. *Thorhout*.

MOND TANDEN, den. = Twee rijen tanden (Kramers), Fr. *un râtelier*. — « Ik ga ne mond tanden opofferen aan Sente Aplonia. » Geh. *Kortrijk*.

Daar was sprake van een snoer, besteken met 32 wassen tanden, zoo men er bij de waslichtmakers krijgen kan, en die gehangen worden bij 't beeld van Sente Appollonia, om te beteekenen dat men door hare voorsprake begeert verlost te zijn van de tandzwere.

NAAM DES VADERS, den. = Voorhoofd, hoofd, hersenen. — « Hij heeft het hoog in zijnen naam des Vaders! » Geh. *Noorden van Antwerpen*.

De zin was : Hij is hooveerdig, trotsch.

NEVENWOORD, het. = Wisselwoord. — « Voor de *welle* hebbe ik nog een nevenwoord gehoord, te weten den *werf*, dat het zelfste bediedt. » Geh. *Thorhout*.

OOLIJK. = Lui, onwerkzaam. Z. De Bo.

Oolijk zweet
is gauwe g'reed.

Geh. *Coyghem*.

Elders zegt men :

Leêgaards zweet
zit gauwe g'reed.

OPEN BROEK, den. = Broek (Weiland, Kramers, De Bo) waarvan 't gebruik alle jare openvalt, te stokke geleid en verhuurd wordt; verschillende daarin van de andere broeken, die maar te stokke geleid en worden alle negen jaar. — « Broeken en opene broeken en dienen deurgaans niet voor drijfgers (*Loq.* XII. hlfz. 18), noch om afgedreven te worden door » ('t kweekenoot, het noot, anders gezeid) « het vee, maar voor maaigers; met dat verschil dat de broeken verpacht worden voor negen jaar, terwijlen dat de opene broeken alle jare te stokke geleid worden, zoo dat de pacht alle jare open ligt voor de meestbiedenden. De pachter moet de opene broeken die hij te stokke legt zelve vetten. Daarom is dat dat te stokke leggen veel hooger komt in prijs als een gewenne pacht. » Geh. *Noordschote*.

PLAAGSTOK, den. = Plaagsteert (De Bo). — « Och, gij zijt zulk ne plaagstok : zwijgt! » Geh. *Gent*.

Stok en steert bedieden eigentlijk hier *mentula, penis*.

POETELAAR, den. = Pieper, kus. — « 't Kind gaf zijn vader eenen poetelaar, en hij was gepaaid. » Geh. *Fr. Vlanderen*.

REKKELIJK. Z. *Loquela* IX. 51. — « De Hollander *(Ulmus campestris, L. Vulgaris)* is een rekkelijke boom. Een rekkelijke boom? Ge zijt een geleerd man en ge'n weet dat niet? Jantje, hoe zou je meester in schole dat zeggen : een' rekkelijken boom? Een' schoonen boom, een' rechten, prachtigen boom, vader. » Geh. *West-Vleteren, Voormeseele*.

SCHEENAGEL, den. = Nagel met platten kop. — « Ge'n meugt niet te vele slaan op de scheenagels, of de kop zeert in den grond, en ge staat daar; maar ankernagels he'en zulk nen dikken kloeken kop, dat ge daar ne geheelen dag meugt op keien, en ze'n wetender niet van. » Geh. *Iper*.

SCHEERS, het. = Platte, lange deugel. Het scheers dwerscht het berd, van ends en tends : de deugel niet. — « Wij gebruiken 't scheers, als 't is dat wij vreezen voor 't krullen van 't panneelhout. » Geh. *Iper, Kortrijk, West-Vleteren*.

SCHOU, uitsprekens *schow*. = Schol, verleden tijd van schillen. — « Het schou veel! » Geh., van eene oude vrouwe, *Wyneghem, Capellen*.

SMALBLAD, het. = *Ulmus stricta* van De Bo. Geh. *Iper*.

SMIJTEN, *smeet, gesmeten*. = Werken, krom trekken; sprekende van hout dat beweegt, door wakte of droogte. — « Esschen en abeelen smijten stijf. » Geh. *West-Vleteren*.

SPELNAGEL, den. Z. *Loquela* XI. 70.

Het w. is nog in zwang, hier en daar, buiten stad. — « Spelnagels, zoo de buitenliên zeggen, heeten wij in stad poonten. » Geh. *Iper*.

SPIEREWINKEL, den, stemzate op *-winkel.* = Schijvermutse, zothoofd van eene deerne. — « Met zu'k espierewinkel ingespannen zijn voor maarte, 't is wat te zeggen! » Geh. *Reninghe.*

STAPEI, het, stemzate op *-ei.* = Overijld geloop, gevlucht, onschiklijk gewar. — « Dat was daar een stapei, » als ze hoorden dat er brand uitgebroken was. Geh. *Ophasselt.*

Het w. *stampede* in 't Engelsch heeft heel nabij den zelfsten zin.

STEEKTE, de. = Met een schuimw., *concurrentie.* Z. De Bo, *i. v.* — 't Was een boer die, met den afslag van de vette kalvers, zijn kalf niet en wilde laten. « Wij zullen 't slaan, » zegt hij alzoo, « met de kermesse, en 't 20 of 30 centimen min laten, de' kilo, voor de steekte. » Geh. *Thorhout.*

STOMPACHTIG. = Weinig van zegs. — « z'Heeft g'heel heur leven stompachtig geweest. » Geh. *Thorhout.*

TEUVEL, den. = Deugel, *q. v.* — « Bij de wagenmakers is een teuvel ook een tap, die de velgen van een wiel thoope houdt. » Geh. *West-Vleteren.*

UITEWEERDKOMEN, het. = Lentetijd, vroegjaar. — « Als ten uiteweerdkomene het weêre meêwilt, 't gaat een goede oest zijn. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Oostwaards spreekt men ten *uiteweerdkomende*, of bijkans alzoo. Men hoort insgelijks voor b. v. *al lachene*, zoo de oudsprakige Westvlamingen nog zeggen, elders (en in de boekentale) *al lachende.*

VERKOORNEN, *verkoornde, verkoornd.* = Verstoppelen (De Bo). — « Verkoornen, een stik land verkoornen valt schadelijk uit. » Geh. *Thorhout.*

VERKOORNINGE, de. = De note die gewonnen wordt als men verkoornt. — « Boerke, 't en is maar kleen graan, en nochtans is 't van de jare overal vul graan! Ja, m'n-heere, di'-de is verkoorninge : 'k geloove 't wel! »

VERLUCHTEN, *verluchtte, verlucht.* Z. De Bo. Wordt ook van levende, bezielde wezens gezeid. — « 'k Ga mij wat gaan verluchten. » Geh. *Iper, Brugge, Kortrijk, Lauwe.*

« Dat nyemandt hem vervordere achter dezen daege eenige verckens ofte geyten te laeten loopen lancx des sheeren straete...; ten waere dat zy deselve verckens ofte geyten deden verluchten. » *Fruin, Rechten Dordrecht, 1570,* aangehaald door Edward Gailliard, in zijne *Keure van Hazebroek,* l. 287.

VERTAAIEN, *vertaaide, vertaaid.* = Van stijf onstijf worden, taai bedijgen. — « De moortel, de poteerde lag zoo stijf als een been : ze zal vertaaien met in huis te liggen. Zijn tonge was eerst stijf, maar zij vertaait. » Geh. *Cuerne.*

VERZUCHT, den. = Zucht, verzuchtinge, z. De Bo, *i. v.* — « Hij gaf ne groote' verzucht, en hij en antwoordde niet meer. » Geh. *Heule.*

Het w. staat in de *Trivmphe van het heyligh Lyden Christi Iesv... door den Eerw. Heere Gabriël Iakemijn, Priester.* (Brugge, bij....?) goedgekeurd 17 Aprilis 1632, door I. Vande Velde, Can. et Archipr. lib. cens., bl. 337 : « Hoe menighen diepen ende jammerlijcken versucht ghy aldaer gaeft! »

VINGEREN, *vingerde, gevingerd.* = Behendiglijk wegrooven. — « Steekt dat geld weg : hij zal 't u vingeren. Ge zult het gevingerd zijn. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Vrglkt De Bo, en *Loquela* VII. 15, waar 't w. met twee andere bediedenissen geboekt staat.

VOETELINGEN, z. De Bo. Geh. *Noorden van Antwerpen.*

WAGENKOT, het. = Wagenhuis, wagenschuur (Kramers). — « 'k En he'n me' leven nie' evvongen in ewwagekot! » Geh. *Fr. Vlanderen.*

Met die spreuke bediedt men 't volgende : Mijn leven is mij meer weerd als dat ik mij noodeloos in 't gevaar zou stellen van het te verliezen. 't Woord *wagenkot* is mondsgemeene door heel Vlanderen.

WATERBLEND. = Waterblind, blindachtig, bedwelmd, doolachtig, door het zien van te veel blank water. — « Met den vloed was ons leêg goed » (nooit gekalfd hebbende veerzen) « waterblend geworden. » Geh. *Merckhem.*

WATERJACHT, de. = Jacht op watergevogelte. — « Ze'n meugen maar op waterjacht gaan als de koeien uit de broeken zijn. » Geh. *West-Vleteren.*

WELLE, de. = Overgekromde, overslaande negge van eene dakpanne. — « De metsenare riep : Bringt ne keer een brokke welle, van die gebrokene panne daar! » Geh. *Thorhout.*

WERF, den. = Welle, *q. v.* Geh. *Thorhout.*

WETE-WEL, den. Z. *Loquela* X. 88.

Het w. is mondsgemeene in 't West-Quartier. — « Jan Darloge is ne wete-wel. » Geh. *Iper.*

WINDERLING, den. Z. *Loquela* XII. 56.

Daar is een verschil tusschen winderlingen en slafkousen, in 't Fr. *guêtres :* De winderlingen en komen maar tot aan de knoezels, de slafkousen bedekken de voeten. — « Wij maken een verschil tusschen winderlingen en getten. » Geh. *Kortrijk.*

WITTEZEMEL, den. = Verscheidenheid van koorn. — « Inlandsch koorn heeten wij alhier wittezemel. » Geh. *Iper-buiten.*

WREED. Z. De Bo, *i. v.* 't Woord *wreed* wordt ook op hout toegepast, dat hard en moeielijk om verwerken is. — « Harde iepen, dat is te wreed voor ons (timmerliên) : we laten dat voor de wagenmakers. » Geh. *Iper.*

ZEILPERSE, de. = Donderspille, donderpinne, donderscherm. — « 't Staat een zeilperse op ons huis. » Geh. *Ardoye.*

Is dat eene perse die den bliksem aantrekt gelijk de *zeil-*steen 't ijzer?

ZEVENQUARTER, den. = Avegeer om gaten te booren van zeven quart wijd in de doorsneê. — « Een zevenquarter heeft een wringsel van wel twee meters lang; en, als ik mijnen man helpe draaien, ik moet mij fraai schooren, als 't is dat hij met den zevenquarter werkt. » Geh. *Oost-Vleteren.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hⁿ Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 11, Lentemaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFHALEN, *haalde af, afgehaald.* = Gevangen, voor 't gerecht, of naar 't gevang halen. — « z'He'n Jan gister avond afg'haald en in 't kot gesteken. » Geh. *Iper, Brugge, Sint-Pieters-Jette.*

AFTOOGEN. Z. *Loquela* VI. 65. — « Ge zijt het leelijk afgetoogd van zale! » Dat is: Men heeft eene grootere, betere, schoondere zale gebouwd als de uwe. Geh. *Kortrijk.*

AMMAN, den. = Veldwachter. Z. *Garare.*.

AZIJNLEGGER, den. = Azijllegger (De Bo), een wiens neringe het is bier eenige weken lang in de blakende zonne te leggen en te laten azijn worden. — *Azijnlegger* of *azijllegger* is een beter woord en een ouder als *azijnbrouwer*, dat bij Kramers staat. Geh. *Brugge.*

BEKELAND, het. = Land dat bevloeid is, dat bate heeft van eene beke. — « 't Ligt tuzent nog al veel bekeland. Gaat en werkt gij na 't bekeland, ik blijve bij 't hof. » Geh. *West-Vleteren.*

In *Les trois cartulaires de la Prévôté ou abbaye de Saint-Martin à Ypres, Bruges 1880, t. I. p. 426,* staat er eene oorkonde van 16 Junij 1364, die luidt: « Item eene line beikelands in Paeldingstic. » Dat ware in hedendaagsch dietsch: eene lijne bekelands, in 't Palingstik.

Noch *beekland*, noch *bekeland*, noch *beikelant* en vinde ik ievers gedrukt.

BELEGGEN, *belei, b leid.* Z. De Bo. — « Pieren belegt van d'jare z'n wee met z'n leêg goed. » Geh. *West-Vleteren.*

BEREKKIGE. de, stemzate op *-rek-*. = Een vrouwmensch die den dienst doet van eenen berekker, eene die berekt (*Loquela* VIII. 41, 49). — « 't Woord *berekkige* is nog levende versch te Kortrijk. » Geh. *Kortrijk.*

In *Les trois cartulaires* (z. onder *Bekeland*), bl. 306, nº 431, luidt eene oorkonde van 15 Jan. 1333—1334: « Ende jeghen jouvrouwe Marie van Thoroud, als bereckigghe vanden voorseiden gasthuse... »

BERG, den. = Mannelijk verken. — « 't En was daar nu ne keer niemand thuis, om berg en beeste te bezorgen. » Geh. *Clercken.*

BINDEGE, de. = Eene die bindt. Z. *Wienege.*

BLOEWEGGE. de. = Bloedwegge, bloedwigge, bij De Bo, bloedbleine. — « Dat rood, blauwachtig puistje daar, wat zou dat zijn? 't Is misschien 'n bloewegge. » Geh. *Sweveghem.*

Kiliaen boekt het w. *wegge* met den zin van een langwerpig brood; eene *boterwegge* of een *wegge boters* is bij hem eene *massa*, een klomp boters; bij Shakespeare (z. *Skeat, Etym. Dict. i. v. wedge)* is 't een klomp metaals, en in 't gewestelijk Engelsch is *wig* een koeke te zeggen. Het w. *bloewegge* kan dus gemakkelijk een wegge, een klonter, een knorreken, een korrelken bloeds beteekenen, dat, tusschen vel en vleesch ontaderd, is blijven zitten.

Z. Schuermans, *i. v.*

BLUSSCHEN, *bluschte, gebluscht.* = Temmen, bedaren. —

> De willetjes groeien in de busschen,
> en de kaantjes groeiender tusschen,
> om die willetjes te blusschen.

Geh. *Zuyenkerke.*

BOERERIJE, de. = Boerderij (Kramers). — « 't Is vele noodig in eene boererije. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

BROEK VAN 'T GAT, het. = Kaartspel, waarbij men gedrien of gevieren elk met zes kaarten om ter meest handen speelt, moetende altijd volgen, en, dit onmogelijk zijnde, den sneukelpak of doodboek te keere gaan. Die eerst zijn kaarten kwijt is wint. — « Willen wij een half nurke broek van 't gat? » Geh. *Rousselaere.*

BRUGGENEGE. de, *-ege* gelijk in *wienege.* = Vrouwmensch van Brugge. — « Nanne, de Bruggenege, is dood. » Geh. *Iper.*

BUILEN, *builde, gebuild.* = Puilen. — « Hij zit daar te hoesten dat zijne oogen uit zijn hoofd builen. » Geh. *Kortrijk.*

DAG, den. = Met een schuimw., *crédit.* — « Jan en heeft daar geen dag meer. » Geh. *Brugge.*

Vroeger was dat w. meer gebruikt als nu; b. v. zoo staat er bij *Edward Gailliard, Keure van Hazebroek*, I. bl. 380, uit Leydensche oorkonden van 't jaar 1450: « Desgelijcs selmen ijzer ende colen mogen vercopen op 12 weken dach. »

DAGRAAD, den. = *Convolvulus sepium* L. — « Dagraden gaan trekken in de hagen. » Geh. *Kortrijk.*

Dageraad is bij De Bo eene hofblomme, *Tigridia Pavonia*, Red.

DIEUW, verleden tijd van *douwen, duwen.* — « Hij dieuw in mijn hand, maar sprak geen woord. » Geh. *Noorden der gouwe Antwerpen.*

Vrglkt houwen *hieuw,* brouwen *brieuw,* enz.

DJEEFELEN, *djeefelde, gedjeefeld.* = Deefelen (De Bo). — « Ge'n moet daar in 't hoor niet staan djeefelen ! » Geh. *Lendelede.*

END. = En, ende. — « Menschen gelijk ik end gij en zou'n daar niet gaan. » Geh. *Ruddervoorde.*

FONKEDIJZEN, *fonkedijsle, gefonkedijsd,* stemzate op *-dijz-.* = Meêslaan, lukken. — « 'k He' overal bezien om mijn peerdtje te verkoopen, maar 't en wilde niet fonkedijzen. » Geh. *Zillebeke.*

GARARE, den. = Gaderare, gemeente-ontvanger. — « Onze oude menschen, hier in 't gesticht, ze hebben aardige oude woorden over hu'lder : ze heeten den ontvanger van de gemeente den *gârare,* en den veldwachter den *amman.* » Geh. *Voormeseele.*

Vrglkt *Loquela* VII. 34.

GERS, het. = Zake van weinig belang, bedied, weerde. — « Die twee, ze zou'n vechten om e gers ! » Geh. *Kortrijk.*

GERVE, de, meervoud *gerven,* verkleenw. *gerv'je.* — « De weegluizen hoekeren in de gerv'jes van den berdelen vloer. 't Zit vuiligheid in de gerv'jes van de tafele. » Geh. *Kortrijk.*

Bij De Bo staat het werkw. *gerven* aangeteekend, in de spreuke « stekken en gerven, d. i., zegt hij, in 't Fr. : *Donner des coups de langue, brocarder et tanner.*

Nu dat de bediedenisse van 't w. *gerve* bekend is, zou men stekken door *donner des pointes,* en gerven door *taillader, donner des taillades* kunnen vertalen ; of nog beter, door *frapper* (met de tonge) *d'estoc* (stekken) *et de taille* (gerven).

Zou *gerven* uitbouw zijn, met *-v,* van *gerren,* en *gerve* van *gerre, garre,* dat Kiliaen vertaalt door *rima,* en dat alreê in 't oudhoogduitsch aanwezig is ?

Vrglkt De Bo, *i. v. Gerrebekken.*

GEZAG, het. = Zien. — « Dat heeft hij gedaan in 't gezag van iedereen. » D. i. : daar 't alleman zag. Geh. *Lier.*

GRAZEN, *graasde, gegraasd.* = Grijzelen, krijzelen, schraven (De Bo). Bij voorbeeld, poteerde die niet geheel fijn en is, daar zand onder gemingeld is, graast onder den vinger van die ze bewerkt. — « Hoort ge die eerde grazen. Als ge met zandpapier, met zavelpapier wrijft, het graast in mijn' tanden. » Geh. *Rousselaere.*

GROEIEN, *groeide, gegroeid.* = Verouderen, leven. — « Jan groeit op zijn 81ste. » Dat is : Jan is de 80 voorbij. Geh. *Dixmude.*

GROEZE, de. = Dries, z. De Bo. — « De groeze draagt langen tijd vruchten zonder te moeten evvet zijn. *Dries* en is niet te dikkels ezzeid tuzen, ma *groeze* wel. » Geh. *West-Vleteren.*

GROOTHEERE, den, *grootheers,* de. = Latouwe, Fr. *laitue,* die men heet *grosse blonde d'hiver.* — « De groot-

heers staan redelijk open, men zaait ze met October. » Geh. *Iper buiten, West-Vleteren.*

JEUKEN, *jeukte, gejeukt.* = Scharten, wrijven. — « Jeukt me ebbitje op me' rik : 'k en kan 't nie' meer herden ! » Geh. *Clercken.*

JUITEKOKEN, *juitekookte* (jutekokte), *gejuitekookt* (gejutekokt). = Juitekokeren (De Bo). — « Wi' me wa' gaan juitekoken ? » Geh. *Iper.*

KANTEPIJT, den. = Een die handel drijft in kanten, kleenhandelaar, tusschenhandelaar in kanten. — « Zijn vader was een kantepijt, en hij heeft den handel voortgezet en veel geld vergaârd. » Geh. *Kortrijk.*

KUTS, den. = In 't Fr. *revendeur,* bij De Bo, die spreekt van *boterkuts, eierkuts, keunekuts, vlaskuts, werkkuts,* enz. Hij kent ook het w. *kutsege* en zegt, bij voorbeeld : « De burgers zijn misnoegd als er kutsegen op de markt komen, want de boter, de eiers, enz. slaan dan op in prijs. » Het w. *kuts* behoort tot onze middeleeuwsche tale, luidens *Les trois cartulaires* (z. onder *Bekeland),* waar het als geboortename te voorschijn komt in eene oorkondschap van den 27 *Octobris* 1399, aldus : « Doen te weitene allen lieden dat Jan Paelding, filius Loy, poortere in Ypre, heift ghecocht ende ghecreghen ervelike, tsinen bouf *(behoef)* ende tsins hoirs bouf, jeghen Denis Gansekuts ende Lauwereinse sijn wijf, poorters in Ypre... »

LARIBOOM, den. = *Larix europœa,* D. C., *Pinus Larix* L., lorkenboom in de boeken. — « Wij hebben op ons veld veel lariboomen staan, groote en kleene. » Geh. *West-Vleteren.*

Vrglkt bij De Bo *Larius, lariusboom.*

LEPELDE. = Wepel, z. *Lepele.*

LEPELE. = Wepel (De Bo), zonder gade, ongegaad, b. v. van aanden sprekende. — « Die aande is lepele, is lepelde. » Geh. *Lendelede.*

LEPELEN, *lepelde, gelepeld.* = Met de krulbolle, al wiggelwagelen, doen om aan stake te geraken. — « Als ge lepelt ge zult er komen. » Geh. *Lendelede.*

LOSMAKEN, *miek, maakte los, losgemaakt.* = Met een schuimw., *leveren.* — « Losgemaekt 10 ossen. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uithoop.* Geh. *Veurnambacht.*

LOT, z. De Bo. — « Mijn' handen zijn lot van te werkene. » Geh. *Kortrijk.*

MATE. Z. *Mondiges-mate.*

MELKWIED, het. = *Sonchus* L., z. De Bo. Het w. is een oud, en was al gebezigd als geboortename over 500 jaar, luidens *Les trois cartulaires* (z. onder *Bekeland),* bl. 473, oorkondschap van 6 Junij 1390 : « Te effene ende tontfane, ewelike ende ervelike, up een huus twelke toebehoorde Arnoud den busschere ende nu es meester Willem melcwieds. »

MONDIGES-MATE. = Met meer als gespaarzaamheid. — « Zijn dat gierige menschen : 't is er al mondiges (mondekens) mate ! » Geh. *Langemarck.*

OOLIJKHEID, de. = Luiheid. — « Hij zou in bedde blijven liggen tot 's noens, uit louter oolijkheid. » Geh. *Heestert.*

OPENZEELEN. *zeelde open, opengezeeld.* = Openstrooien, enkel ende een, uit- en ommestrooien, b. v. lange vette, met de vorke, eenen stok of den greep, vaneen- en openschudden en strievelen. — « Gaat naar 't land en zeelt de lange vette schoone open. » Geh. *Lauwe.*

OPTREKKEN, *trok op, opgetrokken.* = Op stal trekken, als behoorende, b. v. tot eenen stel ossen : in stal gewegen. — « Op stal getrocken dertien ossen van oude. Van Loo markt opgetrocken 12 ossen, waeronder 5 van oude. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

PEERDESLECHT. = Zeer slecht, zeer ziek. — « 'k Ben oprecht peerdeslecht vandage. » Geh. *Kortrijk.*

POCHELEN, *pochelde, gepocheld.* = Zoo gaan, treden, loopen, dat de voeten gerucht maken bij 't genaken van den vloer, of den grond. — « g'Hadt dat oud manneke moeten hooren pochelen met zijn' kloefen ! » Geh. *Kortrijk.*

Bij De Bo is *pochelen* hoesten, en bij Kramers is *pochen* grootspreken, boffen.

REGENROEPER, den. = Merelaar. — « De regenroeper is daar, hoor' j' hem : 't gaat regenen. » Geh. *Clercken.*

RINGELOOZEN, *ringeloosde, geringeloosd.* = Bingbarlooizen (De Bo). — « 'k He' geringeloosd, te kermesse. » Geh. *Lauwe.*

RINGHAAK, den, uitspr. *rinkaak, i* gelijk in 't Fr. *ris.* = Groote ijzeren haak, voorzien van eenen ring. Als men een geveld boombol wilt verporren, zoo slaat men er den ringhaak in, en men trekt, bij middel van dien haak en touwgereedschap of gewand, den boom waar men hem hebben wilt. — « Ba' ja 'k, 'k weet ik wat e' ringhaak is : dat dient om boomen te verwendelen. » Geh. *West-Vleteren.*

RONDZEELEN, *zeelde rond, rondgezeeld.* = Rondstrooien, hier en daar laten vallen en liggen. — « Dat kind is bezeten om zijn speelgoed in huis rond te zeelen. » Geh. *Heule, Lauwe, West-Vleteren.*

SAP, den. = Tjap (De Bo). — « Met nog zu'k'n sap, je gaat ervan deure ! » Geh. *Brugge.*

SCHERFELEN, *scherfelde, gescherfeld.* = Bij scherven, bij scherfelkes (*Loquela* X. 49) vaneen gaan, verslijten. — « De schorren die op den dam liggen scherfelen, ze scherfelen af en ze verslijten zeere. » Geh. *Sweveghem.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Schelfer, schulferen.*

SMOKKELWEDER, het. = Smokelweder (De Bo). — « 't Is dikkens smokkelweêre in 't najaar. » Geh. *Kortrijk.*

SNEBBELEN, *snebbelde, gesnebbeld.* = Dunne boterhammen snijden. — « Ge'n moet voor mij niet snebbelen : snijdt maar deure ! » Geh. *Wynghene.*

SNEEUWER, *witte sneeuwer,* den. = *Galanthus nivalis* L. — « We heeten hier die blomtjes sneeuwers, of witte sneeuwers. » Geh. *Iper.*

SNEUKELEN, *sneukelde, gesneukeld.* = In een spel met elk zes kaarteblâren, dat *Vuilbroeken* heet of *Broek van 't gat* spelen, als 't is dat men niet volgen en kan, een

blad nemen van den doodboek of den sneukelpak. — « 'k En kan niet verder : 'k ga moeten sneukelen. » Geh. *Veurnambacht.*

SNEUKELMARIAGEN, uitspr. *-marjaaizen, -marjaaisde, gemarjaaisd.* = Getween een kaartspel spelen, hebbende elk negen kaarten : die 't hand ophaalt mag eerst in den sneukelpak gaan. — « Ze hebben g'heel d'hoomesse zitten sneukelmariagen. » Geh. *Veurne.*

SNEUKELPAK, den. = Hoop kaarteblâren die overblijft, als aan elkeen der spelers zes kaarten gedeeld zijn, Fr. *le talon.* Z. *Sneukelen.*

SNINZEN, *snans, gesnonzen.* = Slinzen (De Bo). — « Ge zult u ziek sninzen aan die groene appels ! » Geh. *Hansbeke.*

SNOPPELINGE, de. = Baatgevend werk, zake, verrichtinge. — « Onze notaris heeft Pier-Ooms sterfhuis meugen vereffenen : hij heeft daar 'n snoppelinge gehad ! » Geh. *Oost-Vlanderen. Leyewaards.*

SOESELE, den. = Name dien men verachtelijk vrouwvolk scheldt. — « 'n Trekt u dien soesele maar niet aan ! » Geh. *Gulleghem, Emelghem.*

SPAJOLE, de. = Spaansch vrouwmensch, vrouwenname uit Spanjen. — « Ze zeien dat heur' moeder 'n spajole was. » Geh. *Poelcapelle.*

SPERKELEN, *sperkelde, gesperkeld.* = Sprinkelen, *q. v.*

SPERREWABEL, den. = Sperrewapper (De Bo). — « Men heet hier sperrewabel de vrucht van de sperre. » Geh. *S.-Maartens-Leerne.*

SPRANGDIEF, den. = Prangdief, Fr. *réceleur.*

Warender geen' sprangdieven,
't en waren geen' hangdieven.

Geh. *Beirevelde.*

SPRINKELEN, *sprinkelde, gesprinkeld.* = Sparkelen (De Bo) zoo b. v. oud bier pleegt. — « Het bier sprinkelt of sperkelt, als er kleene perelingskes opwaards uitkrielen. » Geh. *Kortrijk.*

SPROOITE, de. = Sprooiheid, broosheid, brokelheid. — « De sprooite van 't weder is schadelijk. De sprooite van 't Veneetsch glas. » Geh...? Opgeteekend door z^r Deken De Bo.

STALBEESTE, de. = Stuk hoornvee op stal, tegenover garsbeeste. — « Zijn stalbeesten en vetten niet. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

STEL, den. = Zaken (b. v. ossen) die bij malkaâr behooren, omdat ze gezamentlijk en op den zelfsten tijd ievers gesteld zijn (b. v. op stal). — « Stel beesten beginnende 8 Septembris 1820. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

STERKSEL, het, uitsprake *steksel,* z. De Bo. — « 't Vergaat al in knopen en sterksel. » Dat is : 't komt op niet uit, 't en baat niet. Geh. *Gulleghem.*

STRUBBEL, den. = Stoppel. — « Je zou-je kwetsen aan de strubbels van ze' baard. » Geh. *Veurne, Leffinghe.*

STRUWE, de. = Geschil, oneenigheid. — « 'k He' lange in struwe gelegen met mijn' schoonouders. » Geh. *Adinkerke.*

STUBBEREN, *stubberde, gestubberd.* = Haperen, dubben, aarzelen. — « 'k He' lange staan stubberen, eer ik he' durven in uw huis komen : 'k en dorst onder uwe oogen niet kommen, wetende dat ik u misdaan ha'. » Geh...?

TJUL, den. = Sul, tjulten (De Bo). — « Hij staat daar ton en kijken lijk nen tjul ! » Geh. *Lendelede.*

TRAME, de = Tra, bolletra. — « Die veint bolt gemeenelijk in twee tramen. » Geh. *Heule.*

TRAMPEL, den. = Trant, haai en draai. — « 't Is toch 'n gewoonte altijd den zelfsten trampel te beleven. Niet altijd den zelfsten trampel : baas, schenkt ne keer iets anders. » Geh. *Gent.*

UITKOOP, den. = Uitinge bij verkoop, verkoop, vertier. — « Uitkoop beesten van den stel beginnende 1sten October 1817. Aen Bouve, 10 ossen en 2 tweetanders... Januarij 1818, 2de stel, aen B... 4 ossen, om hedent te weiren. » Aldus in den Grootboek van een Veurnambachtschen vetlegger. Geh. *Veurnambacht.*

VERHUISHOUDEN, *verhuishoudde, verhuishoud.* = Verkwisten, verbezigen in den huishoud. — « 'n Verdrinkt gij uw geld niet, » zei de vrouwe tegen heuren man, « 'k en zal 't ik niet verhuishouden. » Geh. *Wynghene.*

VERMINDEREN, *verminderde, verminderd.* = Krachten verliezen, verdeerlijken, met een leelijk schuimw., *vercaduken.* — « Jan vermindert da'-je 't met oogen ziet. » Geh. *Brugge, Iper,* en elders nog.

Vrglkt De Bo, *i. v. Minderachtig.*

VERWENDELEN, *verwendelde, verwendeld.* = Van hier naar daar iets, dat langwerpig is en rollen kan, b. v. een geveld boombul, verporren. Z. *Ringhaak.*

Het w. *verwendelen* blijft nader zijnen oorsprong, het w. *wenden,* als het gewonelijke *wentelen,* der woordenboeken.

VERWENTELEN, *verwentelde, verwenteld.* = Verwendelen, *q. v.* Geh. *Wynghene.*

VERWINTELEN, *verwintelde, verwinteld.* = Verwendelen, *q. v.* Geh. *Kortrijk.*

VIGGELING, het. = Eigentlijk, snijderling, snipperling ; wordt gezeid van sneeuw, brood, vleesch. — « 't Begun' weêr al viggelingen van snee te vallen. » Geh. *Ardoye.*

VONTEGELD, het. = Jonste van doopvader of doopmoeder, bij 't kersten doen van een kind. — « Hij heeft tien gulden gegeven als vontegeld. » Geh. *Wynghene.*

VUILBROEKEN, *vuilbroekte, gevuilbroekt.* = Broek van 't gat spelen. Geh. *Veurne.*

Vrglkt onder *Sneukelen.*

WASCH, den. = Het gewasschene kleêr- of slaapgoed. — « 't Begint te regenen : 'k ga mijne' wasch inpakken. » Geh. *Moschroen.*

WASCHSEL, het, uitspr. *wassl.* = Hetgene bij 't schuren, het wasschen van den vloer of iets anders, met het waschwater wegstroomt. — « De sterfput, de afleeder is vervuild, verstopt gerocht, van 't wasschel van den watersteen en van den vloer. » Geh. *Kortrijk.*

WATERGAT, het. = Gat, windgeweste waar de wind gemeenelijk zit als 't regent of zal regenen. — « 'n Betrouwt het niet : de wind zit in 't watergat. » Geh. *Gulleghem.*

WEEK. = Ongesteld, onpasselijk, ziekachtig. — « 'k Gevoele me week aan mijn' mage. De weeuwe Laevens heeft weeke kinders. 't Is een weeke man, hij en belooft geen lang leven. » Geh. *Iper.*

WEGDREEFELEN. *dreefelde weg, weggedreefeld.* = Wegdrenten, wegleken (De Bo), wegsmelten, wegsluipen. — « Als ze zagen dat vader kwam, ze dreefelden weg. » Geh. *Harlebeke.*

WEGDWEEFELEN. *dweefelde weg, weggedweefeld.* = Wegdrenten, wegleken (De Bo) wegsmelten, wegsluipen. — « Als ze zagen dat vader kwam, ze dweefelden weg » Geh. *Harlebeke.*

WEREN, *weerde, geweerd.* = Als verkocht weghalen, z. De Bo, *i. v.* — « Januarij 1818, 2de stel. Aen B. 4 ossen (verkocht) om hedent te weiren. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

WIENEGE, de, stemzate op *wie-, -ege* gelijk in *regen, tegen.* = Eene die wiedt ; bij Kramers, eene wiedster. — « Al de vrouweliên die tuzent op den akker werken hebben elk eenen name, navolgens 't werk dat ze doen : eene *wienege,* dat is eene die wiedt ; eene *zantege,* dat is eene die zant ; en eene *bindege,* dat is eene die schooven bindt. » Geh. *West-Vleteren.*

WITTE SNEEUWER. Z. *Sneeuwer.*

ZANDPAPIER, het. = Glaspapier (De Bo). Z. onder *Grazen.* Geh. *Kortrijk.*

ZANTEGE, de. = Eene die zant. Z. *Wienege.*

ZAVELPAPIER, het. = Glaspapier (De Bo). Z. onder *Grazen.* Geh. *Brussel.*

ZEELINGE, de. = Het zeelen, de daad, ook het uitwerksel van het zeelen. — « Droef kind, met al uw' zeelinge, ge gaat moeder nog gram maken. » Geh. *Heule.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Zeelen,* en hooger *Openzeelen, rondzeelen.*

ZEERTE, de. = Met een schuimw., pijne, wee, zeer doen. — « 'k En kost mijne oogen niet verdragen van de zeerte. » Geh. *Everghem.*

Bij De Bo is *zeerte* snelheid te zeggen.

ZWEERDE, het. Z. *Loq* IX. 87 ; X. 24. — « Hoe ! 't zweerde ? Ja-ja, 't zwijnevel : dat woord is stijf ezzeid tuzent. » Geh. *West-Vleteren.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 12, Grasmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANZICHTE, het. = Latijn *species*, Fr. *cachet*, bij voorbeeld *cachet artistique*. — « Dat 't nieuw spoorhuis van Iper een aanzichte hadde gelijk de Halle, 't zou beter zijn. Dat stik werk heeft een aanzichte. » Geh. *Iper*.

AARDIGHEID, de. = Mannelijkheid, Latijn *virilia*. — « Waar houdt het hem? 'k En wete 't niet, maar 't is, geloove ik, in zijne aardigheid, dat hij gekwetst is. » Geh. *Brugge*.

Vrglkt het w. *kodde*, bij Kiliaen en De Bo, *virilia*, tegen *kodde, koddig, koddigheid*, dat is kluchte, kluchtig, kluchtigheid.

AFHOEKEN, *hoekte af, afgehoekt*. Z. De Bo. Tot nader verstand : — « Waart ge met tienen, om 'n dulle koe of t'hoekene, ge'n zoudt er niet in lukken. De pensejagers hoeken d'hazen af, om ze te knippen. » Geh. *Iper-buiten, West-Vleteren*.

ARM, den. = Het deel van den asse dat de twee einden uitmaakt en van weêrskanten begrepen is tusschen den hurter en de lenze; in 't Fr. *fusée de l'essieu*. — « Aan de armen van den asse draaien de wielen. » Geh. *Iper*.

BASTEN, *bastte, gebast*. = Bassen, baffen, blaffen. — « Basten zonder bijten is beter als bijten zonder basten. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

BEULEN, *beulde, gebeuld*. = Beurlen (De Bo). — « Hij heeft een koe hooren beulen, maar hij en weet niet in wat stal. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

Vrglkt *feurle, feule*.

BEZITTEN, *bezat, bezeten*. = Blijven zitten op, b. v. het werk. — « De dochter die veel kant wilt maken moet heur werk bezitten » : *assidua esse operi*. Geh. *Sweveseele*.

BLIKSLAGER, den, niet blekslager, Fr. *ferblantier*, maar = Scheldwoord, dat men de kwajongens toevoegt, als of men zei Bliksteert (De Bo). — « Ha gij blikslager, 'k ga je gaan krijgen! » Geh. *Brugge*.

Vrglkt *Loquela* XIII. 65, *i. v. Bliksmager*.

BLIKSLAGERS! = Bliksems! — « Blikslagers, 't wordt late : 'k moet naar huis! » Geh. *Brugge*.

BLIKSLAGERSCH. = Bliksemsch. — « Die blikslagersche jongens : ze'n laten me nooit gerust! » Geh. *Brugge*.

BOOTEN, *bootte, geboot*. = Slaan met den booter. Z. *Booter*.

BOOTER, den. = Houten, effenbaande, karnlooze boothamer, dienende om eerden vloers meê effen te booten. — « Wij booten onzen schuurvloer, onzen derschvloer effen, met den booter. » Geh. *West-Vleteren*.

BRAPALING, den. = Braadpaling, groote, duimdikke paling, dien men in strubbekens snijdt. Z. De Bo, en *Loquela*, XIII. 94, *i. v. Strubbe*.

DOORSTAFFELEN, *doorstaffelde, doorstaffeld*. = Doorstampen, doortrappelen. Z. *Staffelen*.

GEWUNSTE, de. = Gewente, gewoonte. —

> Hebben is hebben
> en krijgen is de kunste,
> maar houden is de gewunste.

Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

HAPTE. = De gedaante hebbende van eene happe. — « 't Hapte stik is met klaver bezaaid. » Geh. *Deerlyk*.

HOLPOORTIG. = Verstierd. — « Holpoortige koeien en slaan niet klaar; ze'n worden nie' ezzocht, omdat ze niet klaar en slaan. » Dat is omdat het geslegen vleesch donker rood is, insteê van schoone wit, zoo als 't moet zijn. Geh. *Iper-buiten, West-Vleteren*.

HONDEFURREL, den. = Geeselzwepe, met veel steerten, dienende om de honden uit de kerke te jagen. — « Te Dudseele, over 50 jaar, hong de hondefurrel nog, ongebruikt, in de leugens, in 't zuivel, in 't portaal, in 't paradijs van de kerke; 't was een ronde, onderhalf voet lange eeken staf, met eenen ijzeren minsel topwaards, en met negen geknobbelde geeseltouwtjes. » Geh. *Wynghene*.

Z. *Hondefurrelare*.

HONDEFURRELARE, den. = Dienstman, die de honden uit de kerke furrelt. — « Over ouds was er in veel kerken iemand belast met de honden uit de kerke te furrelen : hij hiet de hondefurrelare. » Geh. *Wynghene*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Feule, feurle, feurlen, furl, furle, furrel, kattefeurel, kattefurrel*.

KARNBOOTER, den. = Kerfboothamer (De Bo). — « Dat is een boothamer met karns in, die dient om vlas te booten. » Geh. *West-Vleteren*.

Voor het w. *Karn*, z. *Loquela* IX. 75, X. 92.

KATTEKLAUW, den. = Kattepoot (De Bo). — « Die katteklauw : ze breekt al dat zij genaakt! » Geh. *Kortrijk*.

KLAAR SLAAN, *sloeg, geslegen.* Z. onder *Holpoortig,* en vrglkt, voor den zinbouw, De Bo, *i. v. Inzwelgen.*

KNIKKEREN, *knikkerde, geknikkerd.* = Bolrond worden, gelijk eenen knikker. — « Hij » (de luchtbal) « en is nog niet vul, maar hij knikkert. » Geh. *Kortrijk.*

KOBBESTEKKERTJE, het. = Kobbebijtertje (De Bo). — « Die vent is toch mager : 't is lijk e kobbestekkertje. » Geh. *Noorden van Brugge.*

KOORNZANGE, de. = Zante koornaren. Z. *Tervezange.*

LEDIG *(leêg).* = Nog nooit bekalfd. — « Een' leêge veerze. » Geh. *West-Quartier.*

LEÊG GOED. Z. *Loquela* XIII. 77. — « Dat is jong goed, kalvers en veerzen, die nog niet bekalfd en zijn geweest, al deureen genomen. » Geh. *Iper-buiten.*

MAAG. Z. *Man en maag.*

MAN EN MAAG. = Iedereen. — « Vraagt het aan man en maag, of ik niet wel en handele met mijn' schoonmoeder. » Geh. *Lichtervelde.*

Men hoort meest verkeerd « man en maagd » zeggen. Kramers (1884) heeft het woord nog.

MARULLE, de. Z. De Bo. — « Ze klapt lijk 'n marulle ! » Geh. *Kortrijk.*

MOEREN, *moerde, gemoerd.* = Met het vereischte allaam, namelijk met de moerplate, eenen draad om eenen ijzeren bout, eene koperen buize, enz. draaien. — « Slaat den top af van die doombuize : de draad is kwalijk gemoerd. » Geh. *Kortrijk.*

MOERSTUK, het. = Fr. *cuve de macération,* bij de brouwers. — « Hij heeft twee nieuwe moerstikken doen zetten. » Geh. *Kortrijk.*

NOTE, de. Z. De Bo. — « De preêkstoel, de biechtstoel kraakt en piept : hij en is nog in zijn' note niet. » Dat is : Hij is nog te nieuwe, nog niet gesloten. » Geh. *Lichtervelde.*

ONSANSAMIG. = Onsassamig, *q. v.*

Die dit w. eerst gebruikten hadden waarschijnelijk 't schuim-w. *onsanse* (De Bo) in den zin.

ONSASSAMIG. Z. De Bo. « Ook *onsansamig,* adj. = Wild, woest, onbezonnen, ruwlokte. Een onsassamige vent. — Onsassamig en ruwlokte zijn. Ook van dingen die onfatsoenlijk zijn. Eene onsassamige straat (moeielijke straat om haar slijk of oneffenheid). Een onsassamige boom of stok (die scheef en krom, of knoestig en onhebbelijk is). Een onsassamig huis. Een onsassamig alaam. Een onsassamig werk. Dit w., in 't Ipersche en Fr. Vl. veel gebruikt, heeft daaromtrent dezelfde beteekenis als Onpetjuistig dat men in 't Kortrijksche bezigt. »

Dus Deken De Bo zaliger, in zijne nagelatene aanteekeningen.

ONSASSAMIGAARD, den. = « Die onbezonnen te werke gaat en dus 't een en 't ander breekt of schendt is een onsassamigaard (een ruwlokte duivel). »

Dus Deken De Bo zaliger, in zijne aanteekeningen, als boven.

ONTLANDEN, *ontlandde, ontland,* stemzate op

-land-. = Het land (de aarde) rondom eenen boom, dien men vellen gaat, wegspitten, wegruimen, dat is dien boom ontlanden. — « Eer dat je eenen boom velt, ge moet hem ontlanden. » Geh. *West-Vleteren.*

OOLIJKAARD, den. = Luiaard. —

Tegen avend en noen
he'n 't de ool'kaards al te doen.

Geh. *Vleteren,* in Fr. Vl.

OPKERRIËN, *kerride op, opgekerrid.* = Verkinderen, Fr. *dépérir* (De Bo). — « Met al dien harrie (De Bo), de vruchten kerriën op. » Geh. *Lichtervelde.*

OVERFAMEN, *overfaâmde, overfaâmd.* = Overvâmen, overvademen, binnen de ruimte van de twee arms grijpen. — « Die boom was zoo dikke, 'k en kost 'n niet overfâmen. » Geh. *Clercken.*

PAASCHESLEUTER, den = *Primula Auricula* L., Reukela (De Bo). — « Een struik Paaschesleuters. » Geh. *Kortrijk.*

PERDESCH, het, stemzate op *-desch.* = Zet, achterste, ook uitpuilende vrouwenborst. — « Hij keerde zij' perdesch, en ze gaven hem troef d'rop. Zij heeft alzoo e' perdesch ! » Geh. *Harlebeke, Kortrijk.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Barddak, bardek, berdes, bordas;* De Bo, *i. vv. Bordes, pardak;* Verdam, Middelnederl. Wrdnboek, *i. v. Bordessche;* en de Fr. Wrdnboeken, *i. vv. Brèteche, bertesche, brètesse. bretèque.*

PIJNELIJK. = Jammer. — « Karel Moeneclaey en heeft niet kunnen na de kermesse kommen. Doet 'n niet? Dat is pijnelijk ! » Geh. *Vleteren,* in Fr. Vl.

PUISTJESZIEKTE, de. = Scharlakenkoorts, Fr. *scarlatine.* — « 't Kind heeft de puistjesziekte : doet 't alleene slapen. » Geh. *Waermaerde.*

RAKE, de. = Klap, vermondinge, straatmare ; Latijn *fama.* — « 't Is nu overal de roep en de rake, dat Jan gaat trouwen. 'k En weet niet of 't waar is, maar 't is al veertien dagen de roep en de rake. » Geh. *Brugge.*

« Maar nog veel grooter bevestiging van ons gevoelen geven de reeds in de oudste dialecten in overdrachtelijke beteekenis voorkomende derivata ; oud hoogduitsch *rahha,* expositio, causa ; angelsassensch *racu,* narratio ; oud hoogd. *rahhôn, rachjan,* disserere, loqui ; oud sassensch *rekkian* en angels. *recjan,* exponere, dicere. » Dus W. L. Van Helten, *Taal- en Letterbode,* III. 85.

REUNINGBLOK, den. = Uitgereunde wortelblok. — « Hij is om een karre reuningblokken. » Geh. *Hollebeke.*

RONDDRILLEN, *drilde rond, rondgedrild.* = Ronddretsen (De Bo). — « Hij en is maar goed om geheele Godsche dagen rond te drillen, rond de steê te drillen. » Geh. *Kortrijk, Brugge, Iper,* en overal.

RONKE, de. = Vrouwe die ronkt, knotert, preutelt. —

't Is 'en oude ronke,
z'he't eggoe ponke.

Geh. *Vleteren,* in Fr. Vl.

SAS, den. = « But, pugge, schrobbe, Fr. *semonce*. — Iemand eenen sas geven. Eenen sas krijgen. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Brugge*.

SCHEER, het, *-eer* uitgesproken gelijk Fr. *-air*, in *faire*, *taire*. = Drukte, overlast, veelte van te doen werk. — « Wij zitten in 't scheer, van de weke : wij en weten niet waar eerst gaan. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Scheer, scheier*.

SCHIKKIG. Z. *Loquela* V. 63, VIII. 53. = Met twee erge schuimwoorden, *fatsoenlijk, ordentelijk*. — « 'k He'n 't verlede' weke nog hooren zeggen, dat mijn Trijntje esschikkig meesen is. Dat is esschikkige boom. » Geh. *Proven, West-Vleteren*.

SCHOBBELEGE, de, de eerste *e* van *-ege*, gelijk de eerste *e* in *degen*, met de halve stemzate erop. = Eene die schoffelachtig is. — « 'k En wil die werkvrouwe nie' he'n : 't is ne schobbelege. » Geh. *Iper*.

SCHRANKEN, *schrankte, geschrankt*. = Beurtelings afwisselen (De Bo). — « Onze koeien schranken in 't kalven : en alzoo hebben wij 't jaar deure beuter en melk. » Geh. *Sweveseele*.

SCHRIJVEN, *schreef, geschreven*. = Schilderen, verruwen. — « Dat is melk : ge zoudt ermeê schrijven ! » Geh. *Staden*.

Daar wierd geboft met veie, malsche, ongedoopte melk.

SLABAKEN, het, stemzate op *sla-*. = Slaaplaken. — « Hij en heeft niet zoo vele als slabakens om op zijn' bedde. » Geh. *Meulebeke, Avelghem*.

SPEEKHAMER, den. = Hamer om speeken in de wielbussen te slaan, doorgaans van ijzer en wegende 6-7 kilo. — « Als ge in gekookte wielbussen van krullaardshout een speeke slaat, met den speekhamer, dat zeert erin gelijk in een' rape. » Geh. *West-Vleteren*.

SPRIGGELEN, *sprìggelde, gespriggeld*. = Spiggelen, spikkelen (De Bo). — « Ik zag er vierlingskens en drielingen, de eene heel gespriggeld grauw met een kruiske op hun kopje. Gespriggelde (aanden) met eene witte penne onder hunne vlerken. » *(Rond den Heerd*, IX. 325). Aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

STAFFELEN, *staffelde, gestaffeld*. = Stampen, trappelen. — « Het peerd stond en staffelde. Vandaar Doorstaffelen, verstaffelen, enz. » Geh. ——— ? Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

STEKELING, den. = Fr. *bouture*. — « Twintig roozelaars, stekelingen van drie jaar. » Geh. *Poperinghe*.

STIJPEREN, *stijperde, gestijperd*. = Spotten, vol spottekens komen, sijperen (De Bo). — « Het vlas stijpert : het komt vul spotten. » Geh. *Gulleghem*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Sijperen*.

STOMPERACHTIG. = Verdossemd (De Bo), beneveld, smoorend, smokkelachtig. — « Dat is stomperachtig weêre vandage : 't stinkt als je buiten gaat. » Geh. *Harlebeke*.

STOPPEDONKE, de. = Donke, donk (De Bo) stoppe. — « Pakt esstoppedonke en vaag' je bloed of. » Geh. *Adinkerke*.

STOPPELDONK, den. = Stoppelduts, groote geweldige staar, dwazerik. — « Met dien stoppeldonk en kan ik geenen weg, om te werken. » Geh. ——— ?

STROOBATSE, de. = Scheldname voor een kleenen kwajongen. — « Oe gij leelijke stroobatse ! 't Is zulk een stroobatse ! Hoe durf-je, voor zulk een stroobatse ! » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt De Bo, *i. v.* Den zin dien De Bo opgeeft heeft het w. ook te Kortrijk.

STRUBBE, de. = Moot (Kramers), Fr. *tronçon*. — « Eenen brapaling in strubbekens snijen, om te faarzen, te rollen en te braân. » Geh. *Brugge*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*, en z. *Brapaling*.

STUITESTEKKER, den. = Tafelschuimer. — « Die stuitestekker is overal te vinden, daar 't kerremesse is. » Geh. *Iper*.

TERVEZANGE. de. = Zante terruwaren. — « Jan het twee tervezangen, twee koornzangen esstolen. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

TOORTELEN, *toortelde, getoorteld*. Z. De Bo. = Knoeiend schrijven. — « Hij toortelde zijnen name op dat papier en 't was daarmeê effen. » Geh. *Sweveseele*.

TUITER den. = Stoomfluite, Fr. *sirène*, dienende om de werklieden te verwittigen, in stoomspinhuizen, enz. — « Hoor-je den tuiter van Raeskes weverskot te Sweveghem ? Hij is altijd een stekke vooren bij onze uurklokke. » Geh. *Deerlyk*.

UITINGE. Z. *Loquela* I. 52, II. 27, X. 15. — Als men dingelt, zegt de koopman eindelinge : « Pak' maar meê :

Is 't geen' winninge,
't is tochs uitinge. »

Geh. *Iper, Eessen, West-Vleteren, Isenberge*.

VARTIG. = Vortig, vort, rot. — « Zoo vartig as emmispel. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

VERDIJSELEN, *verdijselde, verdijseld*. = Opmaken, te niete doen, verkwisten. — « 'j Heeft weêr al zijn' oordtjes verdijseld ! » Geh. *Kortrijk*.

VEREERSCHELEN, *vereerschelde, vereerscheld*, uitspr. *v'rææselen*. = Achterwaards, terug halen, ruggewaards bewegen. — « Gij gaat moeten uwen stoel, uwe karre, uw kraam wat vereerschelen, of ze gaan u omverre loopen. » Geh. *Heule*.

Het w. schijnt niet van *aars, eers* te komen, immers dan ware 't *veraarzelen, vereerzelen*, met een' *z*. Wij spreken *vereerselen* met een *s*, verloopen uit *-sch*, van *eersch* ?

VERGAAN, *verging, vergong, vergaan*. = Al gaan, al gaande verteren. — « Ik zou dat glas drank moeten verzitten, ik en kan geenen weg : gij, integendeel, zult er tien zulke vergaan, eer gij weêre thuis zijt. » Geh. *Reninghe*.

VERHAPPEN, *verhapte, verhapt*. = Liggen, strekken na de gedaante van eene happe. — « Een stuk lands,

een weinig verhappende in de hage voor het woonhuis. » Geh. *Langhemarck.*

VERKLOOTEN, *verklootte, verkloot.* = Vermoosschen (De Bo). — « 't Is jammer van mijn kleed : 't is heel verkloot van de zunne, van den regen. » Geh. *Beveren, bij Harlebeke.*

VERRELAND, het. = Land dat buiten de hofsteê ligt en door den boer gebruikt wordt. — « Ga werkt gij naar 't verreland, 'k zal ik hier op d'hofsteê werken. » Geh. *West-Vleteren.*

VERSMEDEN *(versmeên), versmeedde., versmeed.* = Verdijselen, *q. v.* — « 'k En ga m'n laatsten cent niet versmeên. » Geh. *Zillebeke, Zonnebeke.*

VERSTAFFELEN, *verstaffelde, verstaffeld.* = Verstampen, vertrappelen. Z. *Staffelen.*

VERTAAIEN, *vertaaide, vertaaid.* = Taaier worden. — « Zet de beuter wat in de kelder : ze zal vertaaien. » Geh. *Heule.*

VERZITTEN, *verzat, verzeten.* = Verteren al zittende, al zitten. Z. *Vergaan.*

Vrglkt Kramers, en De Bo, *i. v.*

VRIJ. = Schoone. —

Mij' kind,
vrij kind.

Geh. *Vleteren,* in Fr. Vl.

WOLKEREN, *wolkerde, gewolkerd.* = Met wolken voorzien, met wolkachtige plekken geteekend zijn. Gewolkerde abeele, *Populus canescens,* in 't Fr. *Grisard, grisaille.* — « Hij kocht een dikken gewolkerden abeele, en hij zond hem naar den *plaquage*-meulen te Gent : ze hebben hem daar in *plaquage* gezaagd, en hij heeft er fraai veel geld van gemaakt. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

ZASSAAM. = Zatsaam, oude spellinge *sassaem.* Z. *Onsassamig, zoozame.*

In *Francisci Junii F. F. Observationes In Willerami Abbatis Francicam Paraphrasin Cantici canticorum. Amstelodami, Apud Christophorum Cunradi, Typis et sumptibus Authoris* CIↃIↃCLV. *Prostant apud Adrianum VLACQ.* bll. 216—217, leze ik het volgende :

« Sat, sad, *Satur... Ab hoc* sat *est* sassem, sassaem, satsaem, *Lascivus, petulans, protervus ; ut propriè sic dicatur, Qui ad omne votum fluente fortunâ prioris conditionis obliviscitur, nihilque non protervè ac petulanter perpetrat ; dum quotidie magis magisque superfluentibus bonis saginatur. Nostratibus elegantissimo vocabulo* brood-dronken *nuncupatur Cui nimiâ felicitate motum est caput ; qui per luxum animi et per improbam satietatis lasciviam, ut loquitur A. Gellius, VII, 16, parata atque facilia fastidit. Decantatissimum est illud Ovidii lib. II de arte, vers. 437 :*

Luxuriant animi rebus plerumque secundis,
Nec facile est æquâ commoda mente pati. »

Zassaam, zoo 't ook bij Kiliaen staat, *sassem*, is boekvast en bekend, onder andere in de *Goddelycke wenschen... nagevolgt de Latijnsche van den Eerw. P. H. Hvgo Priester*

der Societeit Iesu, door Ivstus de Harduyn P. Eerst t'Hantwerpen, by Hendick Aertsen... herdruct, By P. I. Paets, 1645, bl. 98 : « Jonas komt uyt die schroomelijcke speloncke van dit sassem beestelijck lichaem, als of hy seffens ghevanghen ende los hadde gheweest. »

Het w. *Zassaam*, met den zin van geweldig, onweêrstaanbaar, vinde ik nog in den *Christeliicken Waerseggher... Deur den E. Heer P. Ioannes David, Priester der Societeijt Jesv. T'Antwerpen in de Plantijnsche Druckerije, By Ian Moerentorf. M.D.CIII,* bl. 140 : « Den wille wordt seer wel by dien grooten ijseren hamer vergheleken, daer de timmer-lieden mede al aandrijven in d'werck, wat sy willen, met gheweldt, ende dien sassamen hamer, veur wient al wijcken moet, sy oock daerom *Willeken* heeten. »

Ik vinde het w. *zassaamheid* bij Jan David, in zijnen *Toetssteen tot beproevinghe, ende oeffeninge der geender, Die haer tot de volmaecktheyt des Christen levens begheiren te begheven. Door den Eerw. P. Joannes David, Priester der Societeyt JESU. T'Antwerpen, By Martinus Nutius, inde twee Oyevaers, Anno DC.VIJ.* bl. 293 : « Daer op seggh' ick, dat het niet al gheleghen en is in het styf ende straf slaen, met ghewelde ende met sassaemheyt van slaghen, alsmen vier slaen wilt. »

Wederom, geschreven *sassemheydt,* in *Het leven vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse tot Eisleben,... Over-ghestelt uyt den Latijne in nederlandtsche tale, door C. D. W. T'Hantwerpen, By Hieronymus Verdussen, op onser liever Vrouwen Kerck-hof, inde X Gheboden, 1606,* bl. 154 : « Ende dat hebt ghy (o God) begost in dien Advent... met eene beweginghe, door de welcke mijn herte soo beroert is geweest, dat my alle ionckheyts sassemheydt heeft begost onsmakelijc te worden. »

ZIN, den. Bij De Bo, *i. v. zin,* te voegen : zijnen zin hebben. = Koppig, hoofdig zijn, pronken. — « De stove heeft heuren zin vandage : ze'n wilt niet trekken. » Geh. *Sweveseele.*

ZIJN EN BLIJVEN ! = Afscheidspreuke bij den laatsten handdruk, eer twee vrienden malkaâr verlaten ; dat is te zeggen : vriend zijn en vriend blijven. — « Alla, Jan, zijn en blijven ! » Geh. *Olsene.*

ZOOZAME, stemzate op *-zame.* = Stilmoedig, bezadigd, bedaard, niet opschietende. — « Die mensch is altijd stille en zoozame : 't is lijk een lam ! » Geh. *Gheluwe.*

Vrglkt De Bo, *i. v. onsassamig,* Kiliaen, *i. vv. sassem, sassaem, satsaem,* en hooger *zassaam.*

De zin van *zatsame,* verbeeld door 't gehoorde *zoozame, zozame, zezame,* is geheel anders en komt overeen met den zin van het w. *satigh* (zatig), bij Kiliaen *placidus, modestus, temperans.*

Laat ons aanveerden dat er een w. *zassaam* bestaan heeft, komende van *zad (zat, satur);* en een ander, komende van *zat* (zitten, *sedere).*

Misschien is het gehoorde *zoozame* eene verkeerde uitsprake, en een laatste speur, van een oud w. *zatzame, sedatus,* bezadigd.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hⁿ Alfons weg.

BIBLIOTHECA BRUGENSIS